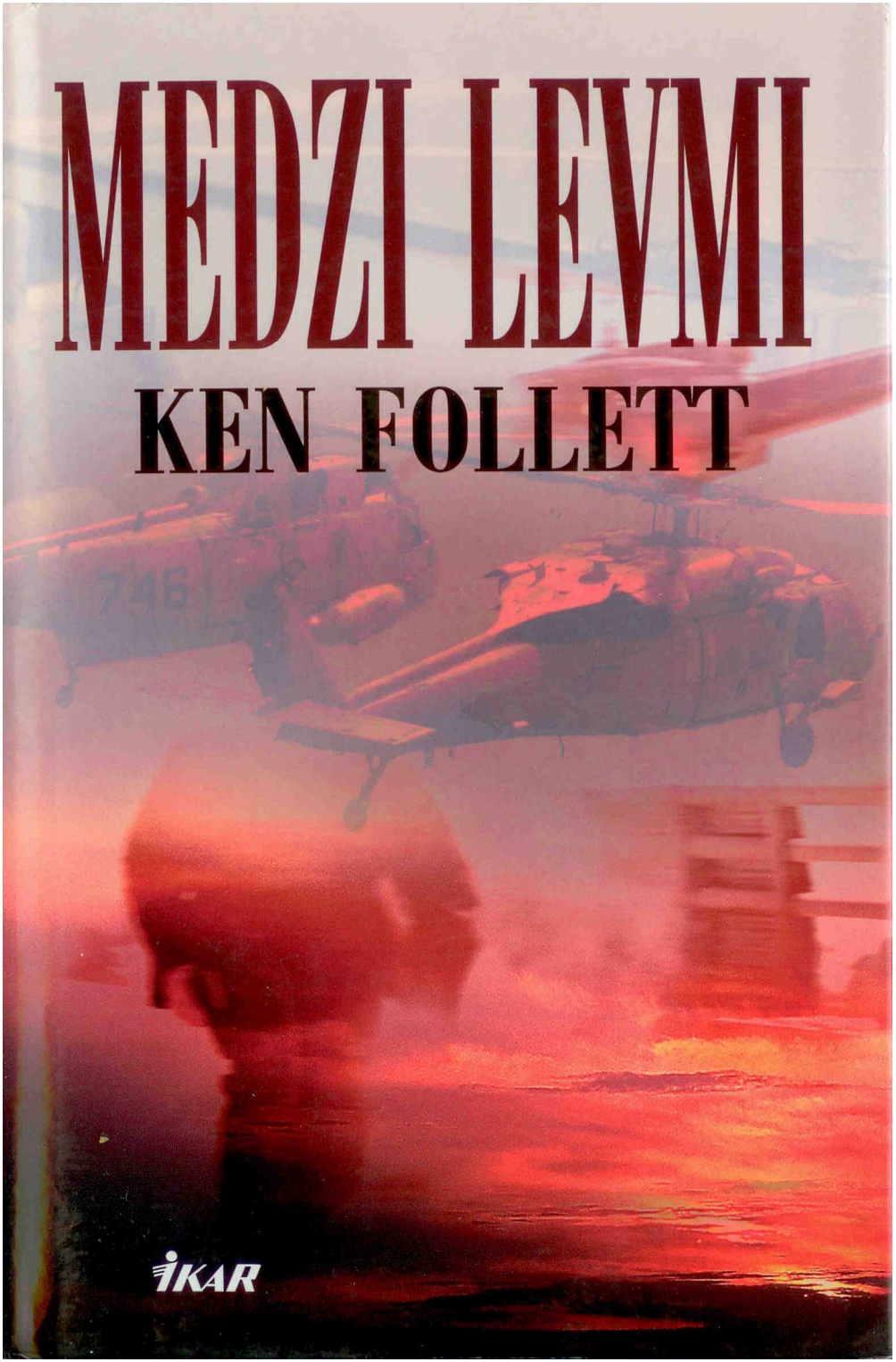
MEDZI LEVMI

KEN FOLLETT

IKAR

MEDZI LEVMI

KEN FOLLET

Ellis, Američan, je tajný agent CIA, Jean-Pierre, francúzsky lekár, je oduševnený komunista. Dvaja muži stojaci na opačnej strane studenej vojny majú niečo spoločné - lásku k mladej sebavedomej Angličanke Jane. Keď sa za dramatických okolností skončí vzťah Ellisa a Jane, Jean-Pierre využije situáciu, ožení sa s ňou a spolu odchádzajú do Afganistanu. Liečiť chorých však nie je jediným poslaním Jeana-Pierra. V prostredí drsnej krajiny a nezmyselnej vojny sa osudový trojuholník stretáva znovu. Všetci traja sa ocitnú v spleti osobných vášní, politických intríg, vzrušujúcich odhalení a trpkých sklamaní. Pod vplyvom nových skutočností sa musia rozhodnúť, akým smerom sa bude ich život uberať. Útek Ellisa a Jane cez drsné pohorie Nuristanu je plný napätia a dobrodružstva, ale aj lásky a nenávisti. Follettov román *Medzi levmi* je nielen napínavým trilerom, ale aj výborným psychologickým ponorom do duší ľudí v nebezpečnej extrémnej situácii.

Britský spisovateľ **Ken Follett** (1949) od detstva inklinoval k literatúre. Študoval psychológiu, ale už počas vojny vo Vietname sa v ňom prebudil záujem o politiku. Po skončení univerzity sa zapísal na žurnalistiku. Pracoval ako reportér pre South Wales Echo a neskôr pre Evening News v Londýne, ale práca investigatívneho žurnalistu ho neuspokojovala, a tak začal po večeroch písať romány. Jeho triler *Eye of the Needle,* ktorý vyšiel v roku 1978, sa razom stal svetovým bestsellerom. Po tomto úspechu opustil žurnalistické povolanie a začal sa naplno venovať písaniu. V jeho románoch sa úspešne spája vynikajúci rozprávačský štýl, klasická trilerová dramaturgia a fundovaná znalosť reálií. Jeho diela boli preložené do mnohých jazykov a viaceré z nich boli sfilmované.

Existuje mnoho organizácií, ktoré posielajú lekárov - dobrovoľníkov do Afganistanu, ale *Médicins pour la Liberté* medzi ne nepatrí, lebo je vymyslená. Všetky miesta opísané v tejto knihe sú skutočné, okrem dedín Banda a Darg, ktoré sú tiež vymyslené. Takisto všetky postavy okrem Masauda sú vymyslené. Aj keď som sa usiloval prostredie opísať autenticky a vierohodne, tento román je dielom mojej fantázie a nemožno ho vnímať ako zdroj informácií o Afganistane. Čitatelia, ktorí sa chcú dozvedieť o tejto problematike viac, nájdu v bibliografii zoznam kníh o Afganistane.

PRVÁ ČASŤ

1981

K A P I T O L A 1

Muži, ktorí chceli zabiť Ahmeta Yilmaza, to mysleli smrteľne vážne. Boli to turecký študenti, ktorí žili v Paríži v exile, a už predtým zavraždili jedného diplomata z tureckého veľvyslanectva a v dome zástupcu tureckých aerolínií odpálili bomby. Yilmaza si vybrali ako ďalšiu obeť, pretože bol bohatý a podporoval vojenskú diktatúru, a pritom si pohodlne žil v Paríži.

Jeho dom a kancelária boli dobre strážené a jeho luxusný mercedes bol opancierovaný, ale každý človek má nejakú slabosť, mysleli si študenti, a tou slabosťou zvyčajne býva sex. V prípade Yilmaza sa nemýlili. Za pár týždňov bežného pozorovania boli v obraze: dva až trikrát v týždni vyšiel Yilmaz večer z domu, nasadol do renaulta kombi, ktorý jeho sluha používal na nákupy, a odviezol sa do jednej z bočných ulíc v pätnástom obvode, kde navštívil peknú mladú Turkyňu, ktorá bola doňho zamilovaná.

Študenti sa rozhodli, že kým si Yilmaz bude u nej užívať, vložia do jeho auta bombu.

Vedeli, kto im obstará výbušniny: Pepe Gozzi, jeden zo synov korzického krstného otca Mémé Gozziho. Pepe obchodoval so zbraňami. Predal každému, ale uprednostňoval politických zákazníkov, pretože - ako žoviálne priznával - „idealisti platili vyššie ceny“. Bol to on, kto tureckým študentom pomohol aj pri oboch predchádzajúcich atentátoch.

Plán s bombou v aute mal jeden háčik. Yilmaz odchádzal renaultom zvyčajne sám - ale nie vždy. Niekedy zobral dievča so sebou na večeru. Alebo dosť často sa stalo, že odišla autom sama a vrátila sa o polhodinu neskôr s chlebom, ovocím, syrom a vínom - očividne zásobami na príjemný večer. Občas jej Yilmaz požičal auto na jeden - dva dni a sám sa vrátil domov taxíkom. Študenti boli romantici, ako všetci teroristi, a nechceli riskovať smrť krásnej ženy, ktorej jediným priestupkom bolo, že milovala muža, ktorý jej nebol hoden.

Diskutovali o tom probléme demokratickým spôsobom. O rozhodnutí sa hlasovalo, žiadneho všeobecne uznávaného vodcu nemali; jednako bol medzi nimi jeden, ktorý vďaka sile osobnosti dominoval. Volal sa Rahmi Coskun, bol to pekný, oduševnený mladý muž s hustými fúzami a rozhodným, ctižiadostivým zápalom v očiach. Práve vďaka jeho sile a odhodlanosti, aj napriek mnohým problémom a rizikám, uskutočnili oba predchádzajúce atentáty. Rahmi teraz navrhol, aby sa poradili s bombovým expertom.

Ostatným sa ten nápad spočiatku nepozdával. Komu môžu dôverovať? pýtali sa. Rahmi navrhol Ellisa Thalera. Američana, ktorý sa považoval za

básnika, ale v skutočnosti sa živil vyučovaním angličtiny, a vedomosti o výbušninách nadobudol ako vojak vo Vietname. Rahmi ho poznal asi rok: obaja pracovali pre nedávno založené noviny zvané *Chaos* a spoločne organizovali večery poézie, aby získali peniaze pre Organizáciu za oslobodenie Palestíny. Zdalo sa, že Američan chápe Rahmiho hnev za to, čo sa stalo Turkom, a že jeho nenávisť voči barbarom, ktorí boli za to zodpovední, pokladá za opodstatnenú. Ostatní študenti Ellisa poznali iba zbežne: videli ho na niekoľkých demonštráciách a pokladali ho buď za poslucháča posledného ročníka, alebo za mladého profesora. Napriek tomu sa priečili myšlienke zaangažovať do ich akcie Neturka; ale Rahmi trval na svojom, a tak privolili.

Ellis našiel riešenie problému okamžite. Bomba musí mať vysielačkou ovládateľné spúšťacie zariadenie, povedal. Rahmi bude sedieť pri okne, z ktorého bude výhľad na byt dievčaťa, alebo v aute zaparkovanom na ulici, a bude sledovať renault. V ruke bude mať malú vysielačku, nie väčšiu ako škatuľka cigariet - čosi ako diaľkový ovládač na otváranie garážových dverí. Ak Yilmaz nastúpi do auta sám, ako to bolo vo väčšine prípadov, Rahmi stisne gombík na vysielačke a rádiosignál zapne spúšťacie zariadenie bomby, ktorá bude tým pádom zaktivovaná a vybuchne, keď Yilmaz naštartuje motor. Ak nastúpi do auta dievča, Rahmi gombík nestisne, a mladá dáma sa nič netušiac a bez problémov pohne autom preč. Bomba sama osebe je úplne neškodná. „Nestlačíš gombík, žiadny výbuch," vysvetlil Ellis.

Rahmimu sa ten nápad páčil a spýtal sa Ellisa, či by spolupracoval s Pepem na výrobe bomby.

„Jasné," povedal Ellis.

Potom tam bol ďalší háčik.

„Mám priateľa," povedal Rahmi, „ktorý vás chce oboch spoznať, teba a Pepeho. Aby som pravdu povedal, *musí* sa s vami zoznámiť, inak môžeme na celú vec zabudnúť; to je priateľ, ktorý nám dáva peniaze na výbušniny a autá, na úplatky a zbrane, skrátka na všetko."

„Prečo sa chce s nami stretnúť?" vyzvedali Ellis a Pepe.

„Chce mať istotu, že bomba bude fungovať, a chce mať pocit, že vám môže dôverovať," povedal Rahmi ospravedlňujúco. „Stačí, ak mu bombu ukážete, vysvetlíte mu, ako sa dá zaktivovať, podáte si s ním ruky a necháte ho, aby vám pozrel do očí; je to vari veľa za to, že nám umožní celú vec zrealizovať?"

„Mne to neprekáža," povedal Ellis.

Pepe váhal. Chcel síce peniaze, ktoré na tom obchode zarobí - vždy sa hrnul za peniazmi ako prasa k válovu -, ale strašne nerád sa zoznamoval s novými ľuďmi.

Ellis mu bokom dohováral. „Pozri," povedal, „tieto študentské skupiny kvitnú a vädnú ako mimóza na jar, a Rahmi určite onedlho zhasne tiež; ale ak budeš poznať toho „priateľa", budeš môcť pokračovať so svojimi kšeftami, aj keď tu Rahmi nebude."

„Máš pravdu," povedal Pepe, ktorý nebol žiaden génius, ale dokázal pochopiť princípy obchodu, ak sa mu jasne vysvetlili.

Ellis povedal Rahmimu, že Pepe súhlasí, a Rahmi si dohodol schôdzku s nimi oboma na nasledujúcu nedeľu.

V to ráno sa Ellis prebudil v Janinej posteli. Náhle precitol, celý vyľakaný, akoby mal zlý sen. Po chvíli si uvedomil, prečo je taký napätý.

Pozrel na hodinky. Ešte bolo skoro. V hlave si premietol celý svoj plán. Ak všetko vyjde, dnes triumfálne zavŕši viac ako ročnú trpezlivú a precíznu prácu. A konečne sa bude môcť so svojím úspechom podeliť s Jane - ak, pravda, dnešok prežije.

Veľmi opatrne, tak aby ju nezobudil, sa obrátil, aby na ňu videl. Srdce mu poskočilo, ako vždy, keď zbadal jej tvár. Ležala vystretá na chrbte, jej dohora vyhrnutý noštek smeroval k plafónu a jej tmavé vlasy sa rozprestierali na vankúši ako roztvorené vtáčie krídla. Pozrel na jej široké ústa, plné pery, ktoré ho bozkávali tak často a tak zmyselne. Jarné slnko odhalilo blond páperie na jej lícach - jej „bradu", ako hovorieval, keď si ju doberal.

Iba zriedka mal potešenie vidieť ju takto nehybne odpočívať, s tvárou uvoľnenou a bez výrazu. Normálne bola plná života - usmiata, zamračená, robila grimasy, vyjadrovala prekvapenie alebo pochybnosti, alebo vášeň. Najčastejšie jej na tvári pohrával šibalský úsmev, pričom vyzerala ako malý nezbedník, ktorý práve vyviedol obzvlášť zlomyseľný žartík. Iba keď spala alebo intenzívne premýšľala, vyzerala takto; a práve takto ju mal najradšej, lebo teraz, keď sa nekontrolovala a nevedela o sebe, v jej tvári bolo badať stopy zmyselnosti, ktorá horela pod povrchom ako pokojný horúci podzemný oheň. Keď ju takto videl, svrbeli ho prsty túžbou dotknúť sa jej.

Prekvapovalo ho to. Keď ju prvýkrát stretol, krátko po príchode do Paríža, pokladal ju za ten typ dievčaťa, aké človek stretne vždy medzi mladými a radikálnymi ľuďmi v hlavných mestách: hyperaktívna, ktorá je v predsedníctve nejakého výboru, organizuje kampane proti apartheidu a za nukleárne odzbrojenie, vedie protestné pochody za El Salvador a proti

znečisťovaniu vôd, robí peňažnú zbierku pre hladujúcich v Čade, alebo na podporu mladých talentovaných filmárov. Ľudí priťahovala svojou nevšednou krásou, uchvacovala svojím šarmom a podnecovala svojím nadšením. Niekoľkokrát bol s ňou na rande, len preto, lebo ho bavilo dívať sa na pekné dievča, ktoré do seba láduje steak; a potom - nikdy si nevedel spomenúť, kedy presne sa to stalo - objavil vo vnútri toho vzrušujúceho dievčaťa vášnivú ženu, a bezhlavo sa zamiloval.

Pohľadom prebehol po jej malom podkrovnom byte. S potešením pozeral na dôverne známe predmety, ktoré dávali jej bytu osobitý charakter: pekná lampa vyrobená z malej čínskej vázy; políčka s knihami o ekonomike a svetovej chudobe; veľký mäkký gauč, do ktorého sa dalo pohodlne uvelebiť; fotografia jej otca, fešáka v dvojradovom kabáte, pochádzajúca zrejme zo začiatku šesťdesiatych rokov; malý strieborný pohár, ktorý vyhrala so svojím poníkom Dandelionom v roku 1971, pred desiatimi rokmi. Mala trinásť, pomyslel si Ellis, a ja dvadsaťtri; a zatiaľ čo ona vyhrávala detské jazdecké preteky v Hampshire, ja som bol v Laose a kládol protipechotné míny na Ho-Či-Minovej ceste...

Keď videl jej byt prvýkrát asi pred rokom, vtedy sa doň práve nasťahovala z predmestia, pripadal mu veľmi skromný: malá podkrovná izba s kuchynským kútom, sprchou v úzkom výklenku a toaletou na chodbe. Ale ona tú jednoduchú manzardku postupne premenila na útulné hniezdo. Ako tlmočníčka síce dobre zarábala, prekladala z francúzštiny a ruštiny do angličtiny, ale nájomné bolo vysoké - byt bol neďaleko bulváru St. Michel -, takže nakupovala veľmi opatrne a premyslene, aby jej zostalo na kvalitné kusy: na ten správny mahagónový stolík, starožitnú posteľ a perzský koberec. Bola tým, čo by Ellisov otec nazval „trieda“. Otec, určite sa ti bude páčiť, uvažoval Ellis. Budeš ňou doslova uchvátený.

Prevalil sa na svoju stranu postele, tvárou k nej, a ten pohyb ju prebudil, presne ako predpokladal. Zlomok sekundy hľadeli jej veľké modré oči na plafón, potom pozrela naňho, usmiala sa a schúlila sa mu do náručia. „Ahoj,“ zašepkala a on ju pobozkal.

V momente bol vzrušený. Chvíľu ležali v objatí, napolo spali, sem-tam sa pobozkali; potom prehodila nohu cez jeho boky a začali sa milovať - ospalo, mlčky.

Keď sa stali milencami, milovali sa každý deň hneď ráno, potom zasa večer a často ešte aj popoludní. Ellis si myslel, že taká náruživosť im dlho nevydrží, a rátal s tým, že po pár dňoch, možno týždňoch, sa vzrušenie z niečoho nového vytratí a oni skĺznu do štatistického priemeru dvaapolkrát do týždňa alebo tak nejak. Mýlil sa. Aj po roku sa milovali ako v medových týždňoch.

Vyliezla naňho, celou svojou váhou sa položila na jeho telo. Jej pokožka bola príjemne teplá, vlhká, lepkavá. Pažami ovinul jej útle telo, vnikol do nej a začal ju silno, rytmicky priťahovať k sebe. Cítila, že on už čoskoro pôjde, a tak zdvihla hlavu, pozrela naňho, a potom ho pobozkala otvorenými ústami. Hneď nato ticho, nevýrazne vzdychla a on cítil, ako ju zaplavuje dlhý, jemný, ako vlna sa valiaci orgazmus nedeľného rána. Zostala na ňom ležať, nehybná, napolo spiaca. Hladil jej vlasy.

Po chvíli sa pohla. „Vieš, aký je dnes deň?“ zamumlala.

„Nedeľa.“

„A túto nedeľu varíš obed ty.“

„Ja som na to nezabudol.“

„Dobre.“ Chvíľu mlčala. „Čo mi ponúkneš?“

„Steak, zemiaky, hrášok, kozí syr, jahody so šľahačkou.“

Nadvihla hlavu a zasmiala sa. „To robíš vždy!“

„To nie je pravda. Naposledy sme mali zelenú fazuľku.“

„A predtým si zabudol navariť, takže sme išli do reštaurácie. Čo keby si trochu obmenil jedálniček?“

„No, moment! Dohodli sme sa, že v nedeľu varíme na striedačku - raz ty, raz ja. Nehovorilo sa nič o tom, že treba robiť vždy iný obed.“

Opäť klesla naňho, predstierajúc porážku.

Celý čas mu v kútiku mysle vŕtalo, čo ho dnes čaká. Bude pritom potrebovať jej nevedomú pomoc a teraz nastala vhodná chvíľa požiadať ju o to. „Dnes doobeda sa musím stretnúť s Rahmim,“ začal.

„V poriadku. Stretneme sa potom u teba.“

„Mohla by si niečo pre mňa urobiť, keby ti neprekážalo prísť tam o trochu skôr.“

„Čo?“

„Uvariť obed. Nie! Nie! To mal byť vtip. Potreboval by som tvoju pomoc, ide o malé sprisahanie.“

„Hovor ďalej,“ povedala.

„Rahmi má dnes narodeniny a jeho brat Mustafa je v meste, ale Rahmi o tom nevie.“ Ak toto vyjde, dušoval sa Ellis, už nikdy ti nebudem klamať. „Chcem, aby sa Mustafa objavil na Rahmiho obednej party ako prekvapenie. Ale k tomu potrebujem komplica.“

„Hrám s tebou,“ povedala. Prevalila sa na posteľ, vzpriamene sa posadila a prekrížila nohy. Jej prsia boli ako jablká, hladké, guľaté a pevné. Končeky vlasov sa dotýkali jej bradaviek. „Čo mám urobiť?“

„Problém je jednoduchý. Musím Mustafovi povedať, kam má prísť, ale Rahmi sa ešte nerozhodol, kde chce obedovať. Takže Mustafovi budem

môcť dať správu až na poslednú chvíľu. Ale Rahmi bude zrejme nablízku, keď budem chcieť telefonovať.“

„Aké je riešenie?“

„Zavolám *tebe.* Budem trepať nezmysly. Ignoruj všetko - okrem adresy. Potom zavolaj Mustafovi, oznám mu adresu a vysvetli mu, ako sa tam dostane.“ Keď si Ellis vymyslel tento plán, zdalo sa mu, že to znie dosť vierohodne; teraz mu to pripadalo veľmi hlúpe.

Napriek tomu to Jane prijala s úplnou samozrejmosťou. „Nič viac? To je pomerne jednoduché.“

„Dobre,“ Ellis s námahou skrýval úľavu.

„A po tom, ako zavoláš - koľko ti bude trvať, kým prídeš domov?“

„Necelú hodinu. Chcem tam počkať, aby som videl to prekvapenie, ale na obed nezostanem.“

Jane zamyslene povedala: „Teba pozvali, ale mňa nie.“

Ellis mykol plecami. „Myslím, že je to pánska jazda.“ Natiahol sa za notesom na nočnom stolíku, napísal *Mustafa* a telefónne číslo.

Jane vstala z postele a prešla na druhý koniec izby k sprchovaciemu kútu. Otvorila dvere a otočila kohútikom. Jej nálada sa zmenila. Už sa neusmievala.

Ellis sa spýtal: „Prečo sa hneváš?“

„Nehnevám sa,“ odpovedala. „Iba sa mi občas nepáči, ako sa ku mne správajú tvoji priatelia.“

„Vieš predsa, akí sú Turci k dievčatám.“

„Presne to - k *dievčatám.* Voči slušným ženám nemajú nič, ale ja som iba *dievča.*“

Ellis vzdychol. „To sa na teba vôbec nepodobá, takto sa rozčuľovať pre hlúpe starosvetské názory hŕstky šovinistov. Čo mi chceš v *skutočnosti* povedať?“

Na chvíľu sa zamyslela, zostala nahá stáť pri sprche, a pri tom bola taká nádherná, že Ellis sa chcel s ňou znovu milovať. Potom povedala: „Chcem tým vyjadriť, že sa mi nepáči moje postavenie. Som na teba viazaná, každý to vie - nespávam s nikým iným, ani do spoločnosti nechodím s inými mužmi - ale ty mi nie si až taký oddaný. Oficiálne spolu nežijeme, mnohokrát ani neviem, kde si a čo robíš, ani jeden z nás nepozná rodičov toho druhého... a ľudia to vedia, a preto sa ku mne správajú ako k nejakej kurvičke.“

„Myslím, že preháňaš.“

„To povieš vždy.“ Vošla do sprchy a buchla dverami.

Ellis vytiahol holiaci strojček z poličky, v ktorej mal uložené svoje hygienické potreby, a začal sa holiť pri kuchynskej výlevke. Takúto výmenu

názorov nemali po prvýkrát. Zväčša trvala omnoho dlhšie a dobre vedel, čo je za tým: Jane chcela, aby žili spolu.

On to chcel tiež, prirodzene; chcel si ju vziať a žiť s ňou do konca svojho života. Ale musel počkať, kým dokončí túto úlohu; nemohol jej to povedať, a tak hovoril také hlúposti ako *nie som na to ešte pripravený* a *potrebujem iba trochu času,* a ju tieto vágne výhovorky privádzali do zúrivosti. Podľa nej bol rok dosť dlhá doba na to, aby muž, ktorého milovala, prijal voči nej nejaké záväzky. Samozrejme, mala pravdu. Ale ak to dnes klapne, všetko to môže napraviť.

Oholil sa, strojček zabalil do uteráka a vložil ho späť do zásuvky. Jane vyšla zo sprchy, kde ju hneď vystriedal. Nerozprávame sa, prebleslo mu hlavou; to je hlúpe.

Kým bol v sprche, uvarila kávu. Rýchlo si obliekol vyblednuté texasky a čierne tričko a sadol si naproti nej k mahagónovému stolíku. Naliala mu kávu a povedala: „Chcem sa s tebou vážne porozprávať."

„Okej," odvetil rýchlo, „Ale neodložíme to radšej na obed?"

„Prečo to nemôže byť hneď?"

„Nemám čas."

„Rahmiho narodeniny sú dôležitejšie ako náš vzťah?"

„Samozrejme, že nie." Ellis počul podráždenosť vo svojom tóne, pričom mu varovný hlas šepkal *Buď k nej láskavý, mohol by si ju stratiť.* „Ale sľúbil som to, a podľa mňa je vrcholne dôležité, aby som svoje sľuby plnil; pritom sa mi ale vôbec nezdá dôležité, či sa porozprávame teraz, alebo trochu neskôr."

Na Janinej tvári sa zjavil tvrdý, vzdorovitý výraz, ktorý poznal: tvárila sa tak vždy, keď prijala nejaké rozhodnutie a niekto iný sa to snažil zmeniť. „Pre mňa je dôležité, aby sme sa porozprávali *teraz.*"

Chvíľu premáhal pokušenie povedať jej hneď teraz celú pravdu, ale takto si to nenaplánoval. Mal málo času, mysľou bol kdesi inde a nebol pripravený. Omnoho lepšie to bude neskôr, keď budú obaja uvoľnení, a on jej bude môcť povedať, že jeho práca v Paríži sa skončila. A tak iba zamrmlal: „Myslím, že zbytočne blázniš a ja sa nedám do ničoho nútiť. Prosím ťa, porozprávajme sa neskôr. Teraz už musím ísť." Vstal.

Keď kráčal k dverám, povedala: „Jean-Pierre ma požiadal, aby som s ním išla do Afganistanu."

Bolo to také nečakané, že Ellis musel chvíľu rozmýšľať, kým to pochopil. „To hovoríš *vážne?*" spýtal sa neveriacky.

„Úplne vážne."

Ellis vedel, že Jean-Pierre je do Jane zamilovaný. Rovnako ako pol tucta ďalších mužov: pri takej žene to bolo nevyhnutné. Žiaden z nich však nebol

vážnym sokom; aspoň on si to myslel - až do tejto chvíle. Pomaly sa spamätal zo šoku a povedal: „Prečo by si išla do vojnovej oblasti s takým sráčom?“

„To nie je žiadny žart!“ ohradila sa energicky. „Hovorím o mojom *živote.*“

Neveriaco pokrútil hlavou. „Ty nemôžeš ísť do Afganistanu.“

„Prečo nie?“

„Lebo miluješ mňa.“

„To ale neznamená, že ti musím byť k dispozícii.“

Aspoň, že nepovedala: *Nie, nemilujem.* Pozrel na hodinky. Bolo to smiešne: o pár hodín jej povie všetko, čo chcela počuť. „Nepáči sa mi to,“ povedal. „Chceš sa rozprávať o našej budúcnosti, ale taký rozhovor predsa vyžaduje svoj čas.“

„Nebudem čakať večne,“ odvrkla.

„Nežiadam ťa, aby si čakala večne, chcem, aby si počkala pár hodín.“ Dotkol sa jej líca. „Nehádajme sa pre niekoľko hodín.“ Vstala a pobozkala ho na ústa, silno, až tuho. Povedal: „Nepôjdeš do Afganistanu, však?“

„Neviem,“ odvetila vyrovnane.

Pokúsil sa o úsmev. „Aspoň - do obeda nie.“

Usmiala sa späť a prikývla. „Do obeda nie.“ Ešte chvíľu sa na ňu díval a potom odišiel.

Na širokom bulvári Champs Élysées sa to hemžilo turistami a Parížanmi, ktorí si vyšli na rannú prechádzku; ako ovce v stáde bezcieľne postávali alebo sa pomaly pohybovali v teplom jarnom slnku a postupne zaplnili všetky pouličné kaviarne. Ellis stál neďaleko dohovoreného miesta, s ruksakom, ktorý kúpil v lacnom obchode s cestovnými taškami. Vyzeral ako Američan, ktorý stopom cestuje po Európe.

Štvalo ho, že si Jane vybrala práve dnešné ráno na takú konfrontáciu. Určite si to teraz premieľa v hlave a bude zbytočne podráždená, keď sa vráti.

Čo už, chvíľu mu potrvá, kým uhladí jej rozčechrané pierka.

Vytlačil Jane zo svojej mysle a sústredil sa na úlohu, ktorú mal pred sebou.

Čo sa týkalo identity Rahmiho „priateľa“, ktorý financoval malú teroristickú skupinu, existovali dve možnosti. Prvá bola, že je to bohatý, slobodu milujúci Turek, ktorý, či už z politických alebo osobných dôvodov, pokladal použitie násilia proti vojenskej diktatúre a jej podporovateľom za oprávnené. Ak to bolo tak, Ellis by bol sklamaný.

Druhá možnosť bola, že je to Boris.

„Boris“ bol legendárnou postavou v kruhoch, v ktorých sa Ellis pohyboval - medzi revolučnými študentmi, palestínskymi exulantmi, oduševnenými politickými lektormi, vydavateľmi nekvalitne tlačených extrémistických novín, anarchistami a maoistami, Arménkami a militantnými vegetariánmi. Hovorilo sa, že je to Rus, príslušník KGB, ktorý bol ochotný financovať hocijaký ľavičiarsky násilný čin na Západe. Mnohí pochybovali o jeho existencii, najmä tí, ktorí sa neúspešne pokúšali získať finančné prostriedky od Rusov. Ale Ellis si všimol, že občas nejaká skupina, ktorá celé mesiace nerobila nič, iba si sťažovala, že si nemôže dovoliť kopírovačku, zrazu prestala hovoriť o peniazoch a začala sa správať veľmi opatrne; a potom, krátko nato, došlo k únosu alebo streľbe alebo bombovému atentátu.

Bolo takmer isté, uvažoval Ellis, že Rusi dávali peniaze takým skupinám, akou boli turecký disidenti: pokušeniu vyvolávať problémy takým lacným a málo riskantným spôsobom mohli iba ťažko odolať. Okrem toho, Spojené štáty financovali únoscov a vrahov v Strednej Amerike, a on si nedokázal predstaviť, že Sovietsky zväz by mal v tomto smere väčšie škrupule ako jeho vlastná krajina. A keďže v tejto branži peniaze sa neukladali na kontá v banke, ani sa nepoukazovali platobným príkazom, musel existovať niekto, kto doručoval skutočné bankovky; z toho vyplývalo, že nejaký Boris tu bol.

Ellis ho chcel za každú cenu spoznať.

Presne o desať tridsať sa objavil Rahmi v ružovom tričku Lacoste a precízne vyžehlených hnedých nohaviciach; pôsobil nervózne. Vrhol krátky naliehavý pohľad na Ellisa, potom odvrátil hlavu.

Ellis šiel za ním v desať až pätnásťmetrovom odstupe, ako sa predtým dohodli.

V ďalšej pouličnej kaviarni sedel svalnatý, zavalitý Pepe v čiernom hodvábnom obleku; vyzeral, akoby sa vracal z nedeľnej omše, čo zrejme aj sedelo. Na kolenách mal položenú veľkú aktovku. Vstal a pridal sa k Ellisovi tak, že náhodný pozorovateľ by si nebol istý, či patria k sebe, alebo nie.

Rahmi smeroval hore bulvárom k Víťaznému oblúku.

Ellis kútikom oka pozoroval Pepeho. Korzičan mal živočíšny pud sebazáchovy: nenápadne skontroloval, či nie je sledovaný - raz, keď prechádzal cez cestu a čakal pri semaforoch na zelenú, kde sa mohol úplne prirodzene rozhliadnuť po celom bulvári, a potom ešte raz, keď prechádzal pri rožnom obchode, vo výklade ktorého mohol vidieť odraz všetkých ľudí za sebou.

Rahmiho mal Ellis rád, ale Pepeho nie. Rahmi bol úprimný, zásadový muž, a ľudia, ktorých zabil, si smrť zrejme aj zaslúžili. Pepe bol celkom iný. Robil to výlučne pre peniaze, a bol príliš nekultivovaný a hlúpy, aby sa mohol udržať v legálnom obchode.

Tri bloky východne od Víťazného oblúku zahol Rahmi do bočnej ulice. Ellis a Pepe za ním. Rahmi ich viedol krížom cez cestu a vošiel do hotela Lancaster.

Tak tu je miesto stretnutia. Ellis dúfal, že sa zídu v bare alebo reštaurácii hotela: na verejnom mieste by sa cítil bezpečnejšie.

V porovnaní s ulicou bolo v mramorovej hale hotela chladno. Ellisa striaslo. Čašník v smokingu spýtavo pozrel na jeho texasky. Rahmi vstúpil do malého výťahu na opačnom konci lobby. Takže to bude v hotelovej izbe. Nech. Ellis nastúpil do výťahu za Rahmim a Pepe sa natlačil zaňho. Ellis mal nervy napäté ako struny. Vystúpili na štvrtom poschodí a Rahmi ich viedol k izbe číslo 41, kde zaklopal.

Ellis sa snažil tváriť čo najpokojnejšie a ľahostajne.

Dvere sa pomaly otvorili.

Bol to Boris. Ellisovi to bolo jasné hneď, keď toho muža zbadal; pocítil šteklivý záchvev triumfu a chladného strachu zároveň. Všetko na tom chlapovi malo pečať Moskvy, od lacného strihu vlasov až po masívne, takmer pracovné topánky; a jeho tvrdý pohľad, ktorým všetko šacoval, a pevné zovretie pier boli neomylnými, typickými znakmi KGB. Tento muž nebol ako Rahmi alebo Pepe; nebol to idealista s horúcou hlavou ani špinavý mafián. Boris bol profesionálny terorista so srdcom z kameňa, ktorý by neváhal vpáliť guľku do hlavy hociktorému z nich, alebo aj všetkým trom, ako tu stáli pred ním.

Dlho som ťa hľadal, pomyslel si Ellis.

Boris chvíľu držal dvere len napolo otvorené, čiastočne si nimi kryl telo, kým si tých troch premeriaval, potom urobil krok dozadu a po francúzsky povedal: „Vstúpte.“

Vošli do obývačky apartmánu. Bola luxusne zariadená, s elegantnými stoličkami a konferenčnými stolíkmi, a jednou skriňou, zrejme starožitnou z 18. storočia. Na pôvabnom bočnom stolčeku s ohýbanými nohami bol kartón marlboriek a litrová fľaša brandy z duty-free shopu. Polootvorené dvere na opačnom konci miestnosti viedli do spálne.

Rahmi ich nervózne lakonicky predstavil: „Pepe. Ellis. Môj priateľ.“

Boris bol plecnatý muž v bielej košeli s vyhrnutými rukávmi, spod ktorých mu vytŕčali mäsité, chlpaté predlaktia. Jeho modré seržové nohavice boli príliš hrubé na také teplé počasie. Cez operadlo stoličky bolo

prevesené hnedo-čierne kárované sako, ktoré sa k modrým nohaviciam vôbec nehodilo.

Ellis si zložil ruksak na koberec a posadil sa.

Boris ukázal na fľašu brandy. „Vypijete si?“

Ellis nechcel brandy, rozhodne nie o jedenástej dopoludnia. Povedal: „Áno, prosím - kávu.“

Boris si ho premeral tvrdým, nepriateľským pohľadom a potom povedal: „Všetci si dáme kávu,“ a podišiel k telefónu. Je zvyknutý, že sa ho všetci boja, pomyslel si Ellis; nepáči sa mu, že sa k nemu správam ako k seberovnému.

Rahmi mal očividne z Borisa strach, nervózne sa hniezdil, zapínal a rozopínal si vrchný gombík na ružovom tričku, zatiaľ čo Rus telefonicky objednával kávu na izbu.

Boris zložil a obrátil sa na Pepeho. „Som rád, že vás spoznávam,“ povedal po francúzsky. „Myslím, že si môžeme byť vzájomne užitoční.“

Pepe bez slova prikývol. Posunul sa dopredu na zamatovej stoličke - jeho mohutné telo v čiernom obleku sa zdalo čudne zraniteľné pri tom peknom kuse nábytku; akoby - ironicky - *ten kúsok dreva* mohol zlomiť *jeho.* Pepe má s Borisom mnoho spoločného, napadlo Ellisovi: obaja sú silní, nemilosrdní chlapi bez štipky noblesy či súcitu. Keby bol Pepe Rus, určite by bol v KGB; a keby bol Boris Francúz, bol by v mafii.

„Ukážte mi bombu,“ povedal Boris.

Pepe otvoril aktovku. Bola plná tehličiek zo žltej hmoty, z ktorých každá bola asi tridsať centimetrov dlhá a hrubá niekoľko centimetrov štvorcových. Boris si kľakol na koberec vedľa aktovky a prstom pichol do jednej z nich. Hmota sa pod tlakom poddala ako tmel. Boris k nej privoňal. „Predpokladám, že je to C3,“ povedal Pepemu.

Pepe prikývol.

„Kde je mechanizmus?“

Rahmi povedal: „Ellis ho má v ruksaku.“

Ellis povedal: „Nie, nemám.“

V izbe na chvíľu zavládlo hrobové ticho. Z Rahmiho peknej tváre len tak sršala panika. „Čo to má znamenať?“ spýtal sa podráždene. Jeho vyplašené oči skákali z Ellisa na Borisa a znovu späť. „Hovoril si... povedal som mu, že ty - „

„Drž hubu,“ povedal Boris príkro. Rahmi stíchol. Boris pozrel spýtavo na Ellisa.

Ellis prehovoril s nedbalou ľahostajnosťou, ktorú iba úspešne predstieral. „Bál som sa, že to môže byť pasca, a preto som mechanizmus nechal doma. Môže tu byť za pár minút. Len musím zavolať môjmu dievčaťu.“

Boris naňho niekoľko sekúnd skúmavo pozeral. Ellis opätoval jeho pohľad tak pokojne, ako len mohol. Napokon Boris povedal: „Prečo ste si mysleli, že to môže byť pasca?“

Ellis si uvedomil, že ak sa začne ospravedlňovať, bude to pôsobiť defenzívne, a to v žiadnom prípade nechcel. Okrem toho to bola hlúpa otázka. Arogantne pozrel na Borisa, pokrčil ramenami a nepovedal nič.

Boris ho doslova prebodával pohľadom. Napokon Rus povedal: „Zavolám ja.“

Už-už mal Ellis na jazyku protestnú námietku, ale prehltol ju. Takýto vývoj nečakal. S veľkou námahou nahodil maximálne ľahostajný výraz, akoby mu to bolo úplne jedno, ale hlava mu pritom horúčkovito pracovala. Ako zareaguje Jane na hlas cudzinca? A čo ak tam nebude, čo ak sa rozhodla, že nesplní, čo sľúbila? Ľutoval, že ju použil ako spojku. Ale teraz už bolo neskoro.

„Ste opatrný muž,“ povedal Borisovi.

„Vy takisto. Aké je vaše telefónne číslo?“

Ellis mu ho povedal. Boris si ho zapísal do bloku pri telefóne a začal vytáčať.

Ostatní ticho čakali.

Boris povedal: „Haló? Volám v Ellisovom mene.“

Možno ju neznámy hlas ani nevyvedie z miery, uvažoval Ellis: i tak očakávala nejaký šibnutý telefonát. *Ignoruj všetko okrem adresy*, povedal jej.

„Čo?“ podráždene sa spýtal Boris, a Ellis si pomyslel: Doriti, čo mu asi teraz hovorí? „Áno, som, ale o to nejde,“ povedal Boris. „Ellis chce, aby ste mechanizmus priniesli na izbu číslo 41 do hotela Lancaster na Rue de Beri.“

Ďalšia pauza.

Dodrž pravidlá, Jane, modlikal v duchu Ellis.

„Áno, je to veľmi pekný hotel.“

Prestaň blbnúť! Nekecaj zbytočne a potvrď mu, že to urobíš - prosím!

„Ďakujem,“ povedal Boris a sarkasticky dodal: „Ste veľmi milá.“ Potom zložil.

Ellis sa snažil tváriť tak, akoby od samého začiatku neočakával žiadne problémy.

Boris povedal: „Vedela, že som Rus. Ako na to prišla?“

Ellis bol chvíľu zmätený, potom mu to zaplo. „Je lingvistka. Vyzná sa v akcentoch.“

Prvý raz sa ozval Pepe. „Kým sem tá kurva dôjde, mohli by sme si pozrieť peniaze.“

„Dobre.“ Boris odišiel do spálne.

Len čo zmizol, Rahmi zasipel na Ellisa. „Nevedel som, že použiješ tento trik.“

„Jasné, že si nevedel,“ povedal Ellis naoko znudene. „Keby si vedel, čo zamýšľam, bolo by mi moje bezpečnostné opatrenie figu platné, nie je tak?“

Boris sa vrátil s veľkou hnedou obálkou a podal ju Pepemu. Ten ju otvoril a začal rátať stofrankové bankovky.

Boris otvoril kartón marlboriek a zapálil si.

Ellis si pomyslel: Dúfam, že Jane *nečaká* a hneď zavolá „Mustafovi“. Mal som jej povedať, že je dôležité, aby správu odovzdala okamžite.

Po chvíli Pepe povedal: „Je tam všetko.“ Peniaze vložil späť do obálky, oblizol záložku, zalepil obálku a položil ju na bočný stolík.

Všetci štyria sedeli bez slova niekoľko minút.

Boris sa spýtal Ellisa: „Ako ďaleko odtiaľto bývate?“

„Pätnásť minút jazdy skútrom.“

Ktosi zaklopal na dvere. Ellisove svaly sa napäli.

„Išla rýchlo,“ poznamenal Boris. Otvoril dvere. „Káva,“ povedal znechutene a vrátil sa na svoje miesto.

Dvaja čašníci v bielych sakách priviezli do izby servírovací vozík. Narovnali sa, a keď sa obrátili, obaja držali v ruke pištoľ - model „D“ MAB, štandardnú zbraň francúzskych detektívov. Jeden z nich povedal: „Nikto ani hnúť!“

Ellis cítil, že Boris sa chystá vyskočiť. Prečo iba dvaja detektívi? Ak Rahmi teraz urobí nejakú hlúposť a tí dvaja budú naňho strieľať, Boris a Pepe budú mať dobrú príležitosť spoločne premôcť tých dvoch ozbrojených mužov...

Dvere spálne sa rozleteli a v nich stáli ďalší dvaja muži v čašníckych rovnošatách, vyzbrojení rovnako ako ich kolegovia.

Boris sa uvoľnil a na tvári sa mu zjavil výraz rezignácie.

Ellis si uvedomil, že celý čas zadržiaval dych. Zhlboka nahlas vydýchol.

Bolo po všetkom.

Do izby vošiel policajt v uniforme.

„Pasca!“ vykríkol Rahmi. „To *je* pasca!“

„Drž hubu!“ povedal Boris a jeho príkry hlas opäť raz Rahmiho umlčal. Obrátil sa na policajta. „Ostro protestujem proti tomuto prepadu,“ začal. „Berte na vedomie, prosím -“

Policajt ho päsťou v koženej rukavici udrel do tváre.

Boris sa dotkol pier, potom pozrel na krvavú šmuhu na ruke. Jeho spôsoby sa zmenili, keď si uvedomil, že toto už je príliš vážne na to, aby sa

mu podarilo z toho dostať nejakým podfukom. „Zapamätajte si moju tvár," povedal policajtovi hlasom, ktorý doslova mrazil. „Ešte ju uvidíte."

„Ale kto je ten zradca?" kričal Rahmi. „Kto nás zradil?"

„On," povedal Boris, ukazujúc na Ellisa.

„Ellis?" povedal Rahmi neveriacky.

„Telefonát," pokračoval Boris. „Adresa."

Rahmi vypliešťal oči na Ellisa. Zranilo ho to až do špiku kosti.

Vošlo niekoľko ďalších uniformovaných policajtov. Ich veliteľ ukázal na Pepeho. „To je Gozzi," povedal. Dvaja policajti mu nasadili putá a odviedli ho. Veliteľ pozrel na Borisa. „Kto ste?"

Boris sa tváril dosť otrávene. „Volám sa Jan Hocht," povedal. „Som argentínsky občan..."

„Nenamáhaj sa," prerušil ho veliteľ znechutene. „Odveďte ho." Obrátil sa k Rahmimu. „No, a vy?"

„Nemám čo povedať!" Rahmi sa snažil dať svojim slovám hrdinský tón.

Veliteľ iba pokynul hlavou a Rahmi bol razom spútaný. Uprene hľadel na Ellisa, až kým ho nevyviedli.

Zatknutých po jednom odviezli dolu výťahom. Pepeho aktovku a obálku plnú stofrankových bankoviek zabalili do polyetylénu. Prišiel policajný fotograf a rozložil statív.

Veliteľ povedal Ellisovi: „Pred hotelom je zaparkovaný čierny citroën DS." Po malom zaváhaní dodal: „Pane."

Som opäť na strane zákona, pomyslel si Ellis. Škoda len, že Rahmi mi bol v zásade omnoho sympatickejší ako tento policajt.

Zviezol sa dolu výťahom. V hotelovej hale riaditeľ v čiernom žakete a pásikavých nohaviciach s bolestným výrazom na tvári sledoval, ako dnu mašírujú ďalší policajti.

Ellis vyšiel na slnkom zaliatu ulicu. Čierny citroën bol na druhej strane. Vpredu sedel vodič a vzadu jeden pasažier Ellis si sadol dozadu. Auto sa vzápätí pohlo a veľkou rýchlosťou zmizlo z ulice.

Pasažier sa obrátil k Ellisovi a povedal: „Ahoj, John."

Ellis sa usmial. Bolo zvláštne po viac ako roku znovu počuť svoje pravé meno. „Ako sa máš, Bill?"

„Odľahlo mi!" odvetil Bill. „Trinásť mesiacov sme od teba nedostávali nič iné, len žiadosti o peniaze. A potom prišiel naliehavý telefonát, že máme dvadsaťštyri hodín na to, aby sme dali dokopy miestnu zatýkaciu čatu a zorganizovali celú túto akciu. Vieš si predstaviť, aké ťažké bolo presvedčiť Francúzov, aby to urobili - bez toho, aby sme im museli povedať prečo! Čata mala byť pripravená v blízkosti Champs-Élysées, ale

presnú adresu sme sa mali dozvedieť až z telefonátu nejakej ženy, ktorá chcela hovoriť s Mustafom. A to je všetko, čo vieme!“

„Bol to jediný možný spôsob,“ povedal Ellis ospravedlňujúco.

„Nuž, bola to riadna fuška - a teraz mám parádny dlh voči polícii tohto mesta - ale - a to je hlavné - dokázali sme to. A teraz mi konečne povedz, či to stálo za tú námahu. Koho máme vo vreci?“

„Ten Rus je Boris,“ povedal Ellis.

Široký úsmev doslova rozžiaril Billovu tvár. „To ma teda podrž!“ povedal. „Ty si dolapil Borisa? Vážne?“

„Vážne.“

„Panebože, to aby som ho Francúzom rýchlo zobral, prv než prídu na to, kto to vlastne je.“

Ellis mykol plecom. „Z neho nikto veľa informácií nevypáči. Je to oddaný nadšenec. Dôležité je, že sme ho stiahli z obehu. Zopár rokov potrvá, kým nájdu plnohodnotnú náhradu, a kým nový Boris nadviaže potrebné kontakty. V každom prípade sme aspoň na nejaký čas pribrzdili ich činnosť.“

„To si píš. Je to úžasné.“

„Ten Korzičan je Pepe Gozzi, díler so zbraňami,“ pokračoval Ellis. „Zásoboval takmer všetky teroristické akcie vo Francúzsku v posledných rokoch, ale aj mnoho ďalších v iných krajinách. Jeho treba vypočúvať. Pošlite francúzskeho detektíva za jeho otcom, Mémé Gozzim, do Marseilles, nech sa s ním porozpráva. Stavím sa, že zistíte, že starý pán sa nikdy nezmieril s myšlienkou, že rodina sa zaplietla do politických zločinov. Navrhnite mu obchod: imunitu pre Pepeho, ak Pepe vyzradí všetkých politických zločincov, ktorým predával svoj krám. Normálnych kriminálnikov udávať nemusí. Mémé na to pôjde, pretože to nebude pokladať za zradu priateľov. A ak s tým bude Mémé uzrozumený, Pepe to spraví. Francúzske súdy budú mať robotu na celé roky.“

„Neuveriteľné!“ Bill krútil hlavou. „Za jeden deň si chytil hneď dve a možno aj najväčšie ryby teroristického sveta.“

„Za jeden deň?“ usmial sa Ellis. „Trvalo to celý rok.“

„Ale stálo to za to.“

„Ten mladík je Rahmi Coskun,“ povedal rýchlo Ellis. Ponáhľal sa, lebo Bill nebol jediný, komu toto všetko chcel porozprávať. „Rahmi a jeho skupina majú na svedomí bombový atentát v tureckých aerolíniách spred niekoľkých mesiacov a smrť jedného atašé z veľvyslanectva, ktorého zabili ešte predtým. Keď pritlačíte celú skupinu, určite nájdete dostatok dôkazového materiálu.“

„Alebo ich francúzska polícia presvedčí, aby sa priznali.“

„Áno. Daj mi ceruzku, napíšem ti mená a adresy.“

„Netreba,“ povedal Bill. „Povieš mi všetko podrobne na veľvyslanectve.“

„Nejdem s tebou na veľvyslanectvo.“

„John, neblázni.“

„Dám ti tie mená a tým pádom budeš mať všetky podstatné informácie, aj keby ma dnes poobede zrazilo auto. Ak zostanem nažive, stretneme sa zajtra a potom ti poviem ostatné podrobnosti.“

„Prečo čakať?“

„Mám rande, som dohodnutý na obed.“

Bill zagúľal očami. „No dobre, máš nárok, zaslúžiš si to,“ pripustil neochotne.

„Aj ja si myslím.“

„S kým máš rande?“

„S Jane Lambertovou. Jej meno bolo medzi tými, ktoré si mi dal, keď si ma pri nástupe sem inštruoval.“

„Spomínam si. Povedal som ti, že ak sa ti ju podarí zbaliť, zoznámi ťa so všetkými šialenými ľavičiarmi, arabskými teroristami, prívržencami Baader-Meinhofovej skupiny a avantgardnými básnikmi v Paríži.“

„Presne tak to aj bolo - všetko klaplo, až na to, že som sa do nej zamiloval.“

Bill chvíľu vyzeral ako bankár z Connecticutu, ktorému práve povedali, že jeho syn sa chce oženiť s dcérou černošského milionára: nevedel, či sa má radovať, alebo hnevať. „Uh, aká vlastne je?“

„Nie je strelená, aj keď má zopár strelených priateľov. Čo ti mám viac povedať? Je pekná ako obrázok, bystrá a inteligentná, a v posteli jedna báseň. Je úžasná. Je to žena, ktorú som hľadal celý život.“

„Je mi jasné, prečo chceš oslavovať radšej s ňou ako so mnou. Čo máš v pláne?“

Ellis sa usmial. „Otvorím fľašu vína, vypražím pár steakov, poviem jej, že sa živím hľadaním teroristov, a požiadam ju o ruku.“

K A P I T O L A 2

Jean-Pierre sa mierne naklonil dopredu a uprel súcitný pohľad na brunetu sediacu oproti nemu, na druhej strane stola kantíny. „Myslím, že sa viem vžiť do vašej situácie,“ povedal prívetivo. „Pamätám si, že na konci prvého ročníka medicíny som bol aj ja veľmi deprimovaný. Človek má pocit, že dostáva viac informácií, než je jeho mozog schopný absorbovať, a nevie, ako to všetko do skúšok zvládne.“

„To je *presne* to," povedala, dychtivo prikyvujúc. Slzy mala na krajíčku.

„To je dobrý znak," uisťoval ju. „To znamená, že máte správny smer. Študenti, ktorí sa ničoho neobávajú, spravidla vyletia."

Jej hnedé oči zvlhli vďačnosťou. „Myslíte to vážne?"

„Som si tým istý."

Obdivne naňho pozrela. Tuším by si zjedla radšej mňa ako svoj obed, že? pomyslel si. Pohla sa a pritom sa roztvoril výstrih na jej svetri, takže na chvíľu zbadal čipkový lem jej podprsenky. Jeana-Pierra sa zmocnilo chvíľkové pokušenie. Vo východnom krídle nemocnice bol sklad bielizne, do ktorého po pol desiatej doobeda už nikto nechodil. Jean-Pierre ho viackrát využil. Človek mohol zamknúť dvere znútra a ľahnúť si na mäkkú kopu čistých plachiet...

Tmavovláska vzdychla a vidličkou si vložila do úst kúsok steaku, a keď začala žuť, Jean-Pierre stratil záujem. Neznášal pohľad na ľudí, keď jedli. Okrem toho, bola to iba malá skúška, či to ešte dokáže: v skutočnosti ju nechcel zviesť. Bola veľmi pekná, s kučeravými vlasmi a tmavou pleťou, a mala aj výbornú postavu, ale od istého času Jean-Pierre začal strácať záujem o náhodné úlovky. Jediné dievča, ktoré ho dokázalo nadchnúť na viac ako pár minút, bola Jane Lambertová - ale tá by ho ani nepobozkala.

Odvrátil pohľad od brunety a nepokojne sa poobzeral po kantíne. Nevidel nikoho známeho. Miestnosť bola takmer prázdna: obedoval skoro, lebo do služby dnes nastúpil veľmi zavčasu.

Uplynulo šesť mesiacov odvtedy, čo prvýkrát uvidel Janinu nápadne peknú tvár medzi účastníkmi koktejlovej party, ktorá sa konala pri príležitosti krstu novej knihy o feministickej gynekológii. Povedal jej, že feministická medicína neexistuje, že je len dobrá alebo zlá medicína. Na to mu odpovedala, že takisto neexistuje kresťanská matematika, ale i tak bolo treba najprv Galilea vyhlásiť za kacíra, aby sa dokázalo, že Zem sa točí okolo Slnka. Jean-Pierre zvolal: „Máte pravdu!" s tým najväčším šarmom, akého bol schopný, a stali sa priateľmi.

Ale inak mu jeho šarm veľmi nepomohol, zdalo sa, že je voči nemu absolútne imúnna. Mala ho rada, ale podľa všetkého bola úplne oddaná svojmu Američanovi, hoci ten Ellis bol oveľa starší ako ona. Sám nevedel prečo, ale v očiach Jeana-Pierra jej to ešte väčšmi pridávalo na príťažlivosti. Keby len ten Ellis vypadol z obzoru - mohol by ho napríklad zraziť autobus, alebo keby zmizol nejakým iným spôsobom... V poslednom čase akoby Janina odolnosť voči Jeanovi-Pierrovi slabla - alebo to bolo iba zbožné želanie?

Bruneta povedala: „Je pravda, že idete na dva roky do Afganistanu?"

„Áno, je to tak."

„Prečo?“

„Pravdepodobne preto, že verím v slobodu. A preto, že som neštudoval kvôli tomu, aby som celý život robil koronárne bajpasy tučným biznismanom.“ Tie lži mu prichádzali na jazyk celkom automaticky.

„Ale prečo na dva roky? Väčšinou sa tam chodí na tri až šesť mesiacov, nanajvýš na rok. Dva roky mi pripadajú ako večnosť.“

„Naozaj?“ Jean-Pierre sa ironicky usmial. „Podľa mňa, za kratší čas je ťažké dosiahnuť niečo, čo má skutočnú hodnotu. Posielať tam lekárov iba na krátku návštevu, je vysoko neefektívne. Povstalci by potrebovali nejaké stabilné zdravotnícke centrum, nemocnicu, ktorá zostane na jednom mieste, a aspoň časť jej personálu v nej bude pracovať dlhšie ako rok. Momentálne je situácia taká, že polovica ľudí ani nevie, kam treba chorých a ranených priviesť, nepočúvajú nariadenia a rady lekára, lebo nemajú čas ho spoznať, a teda mu ani nedôverujú; a to nehovorím o tom, že počas tých krátkych pobytov si nikto nenájde čas ani na tú najzákladnejšiu zdravotnú osvetu domorodého obyvateľstva. Okrem toho náklady na dopravu dobrovoľníkov do krajiny a späť podstatne predražujú ich takzvanú bezplatnú službu.“ Jean-Pierre sa tak vložil do svojho prejavu, že takmer uveril sám sebe, a musel si pripomenúť pravé dôvody svojho odchodu do Afganistanu aj skutočnú príčinu, prečo tam má zostať dva roky.

Hlas za ním povedal: „Kto poskytuje svoje služby bezplatne?“

Obrátil sa a zbadal ďalší pár s táckami s jedlom: Valérie, internistka ako on, a jej priateľ, rádiológ. Prisadli si k Jeanovi-Pierrovi a tmavovláske.

Tmavovláska odpovedala na Valériinu otázku: „Jean-Pierre ide do Afganistanu, kde bude dva roky pracovať pre povstalcov.“

„Fakt?“ Valérie bola prekvapená. „Počula som, že vám ponúkli skvelé miesto v Houstone.“

„Odmietol som ho.“

To na ňu zapôsobilo. „Ale prečo?“

„Zachraňovať životy bojovníkov za slobodu pokladám za užitočné, ale či bude v Texase o pár milionárov viac alebo menej, mi je úplne jedno.“

Rádiológ nebol Jeanom-Pierrom taký nadšený ako jeho priateľka. Prehltol obrovské sústo zemiakov a povedal: „No a čo? Keď sa vrátite, bez problémov môžete nastúpiť na to isté miesto, radi vám ho opäť ponúknu - budete nielen lekár, ale aj hrdina.“

„Myslíte?“ spýtal sa Jean-Pierre odmerane. Nepáčilo sa mu, že ich rozhovor sa zvrtol týmto smerom.

„Vlani odišli do Afganistanu dvaja ľudia z tejto nemocnice,“ pokračoval rádiológ. „Keď sa vrátili, obaja dostali skvelé miesta.“

Jean-Pierre sa tolerantne usmial. „Dobre vedieť, že budem ešte použiteľný, ak to - pravda - prežijem.“

„No a čo iné by mal človek čakať!“ povedala bruneta rozhorčene. „To je predsa obeť!“

„A čo na to vaši rodičia?“ chcela vedieť Valérie.

„Mama mi to odobrila,“ povedal Jean-Pierre. Jasné, že súhlasila: miluje hrdinov. Jean-Pierre si vedel predstaviť, čo by na idealistických mladých lekárov, ktorí odchádzali pracovať pre afganských povstalcov, povedal jeho otec. *Socializmus neznamená, že si každý môže robiť, čo chce!* povedal by chrapľavým, nástojčivým hlasom, s mierne načervenalou tvárou. *Čo myslíš, kto sú tí povstalci? Sú to banditi, ktorí systematicky okrádajú slušných, zákony dodržiavajúcich roľníkov. Feudálne štruktúry treba zlikvidovať predtým, než sa nastolí socializmus.* Veľkou päsťou by pritom búchal do stola. *Ak chceš spraviť soufflé, musíš rozbiť vajcia - ak chceš robiť socializmus, musíš rozbíjať hlavy!* Neboj, oci, to všetko viem. „Môj otec je mŕtvy,“ povedal Jean-Pierre. „Ale aj on bojoval za slobodu, cez vojnu bol v odboji.“ „Čo robil?“ spýtal sa skeptický rádiológ, ale Jean-Pierre mu nestihol odpovedať, lebo zbadal Raoula Clermonta, vydavateľa *La Revolte,* ako sa celý upotený v nedeľnom obleku ženie naprieč kantínou. Čo, doriti, robí ten tučný novinár v nemocničnej jedálni?

„Potrebujem s tebou hovoriť,“ povedal Raoul bez úvodu, sotva lapal dych.

Jean-Pierre elegantným gestom ukázal na stoličku. „Raoul -“

„Je to súrne,“ prerušil ho Raoul, takmer akoby nechcel, aby ostatní počuli jeho meno.

„Prečo sa nepridáš k nám? Zajeme si, a potom sa v pokoji porozprávame.“

„Ľutujem, ale nemôžem.“

V hlase tučka začul náznak paniky, a keď mu pozrel do očí, videl, že ide o vážnu vec. Prekvapený vstal. „Okej,“ povedal. Aby zamaskoval svoj náhly odchod, veselo povedal ostatným: „Nezjedzte mi obed - vrátim sa.“ Chytil Raoula pod pazuchu a spolu vyšli z kantíny.

Jean-Pierre chcel zastať hneď za dverami, ale Raoul kráčal po chodbe ďalej. „Posiela ma monsieur Leblond,“ povedal.

„Napadlo mi, že za tým bude zrejme on,“ povedal Jean-Pierre. Raoul ho pred mesiacom zoznámil s Leblondom, ktorý ho požiadal, aby išiel do Afganistanu. Mal tam naoko pomáhať povstalcom - tak ako mnoho mladých francúzskych lekárov, ale v skutočnosti mal tajne pracovať pre Rusov. Jean-Pierre bol dojatý a hrdý, ale predovšetkým bol vzrušený, že dostal príležitosť robiť niečo skutočne veľkolepé pre spoločnú vec. Bál sa

iba, že organizácie, ktoré vysielali lekárov do Afganistanu, ho nepustia, lebo bol komunista. Nemali ako zistiť, že je členom Strany - a on im to rozhodne nepovie -, ale mohli vedieť, že s komunistami sympatizuje. Lenže aj medzi francúzskymi komunistami bolo mnoho takých, ktorí nesúhlasili s inváziou do Afganistanu. Jednako tu bola malá možnosť, že nejaká organizácia z opatrnosti navrhne, aby Jean-Pierre radšej pracoval pre niektorú inú skupinu bojovníkov za slobodu - napríklad v El Salvadore. Napokon sa to ale nestalo: *Médicins pour la Liberté* Jeana-Pierra hneď prijala. Dobrú správu oznámil Raoulovi a ten povedal, že čoskoro bude ďalšie stretnutie s Leblondom. Možno toto s tým súviselo. ‚Ale prečo tá panika?“

„Chce sa s tebou hneď stretnúť.“

„*Teraz?*“ Jeana-Pierra to pobúrilo. „Som v službe. Mám pacientov -“

„Určite sa o nich postará niekto iný.“

„Ale prečo je to až také naliehavé? Veď odchádzam najskôr až o dva mesiace.“

„Nejde o Afganistan.“

„Tak o čo teda?“

„Neviem.“

Čo ťa potom tak vyplašilo? uvažoval Jean-Pierre. „Nemáš ani potuchy?“

„Viem len to, že zatkli Rahmiho Coskuna.“

„Toho tureckého študenta?“

„Áno.“

„Za čo?“

„Neviem.“

‚A čo to má spoločné so mnou? Takmer vôbec ho nepoznám.“

„Monsieur Leblond ti to vysvetlí.“

Jean-Pierre rozhodil bezmocne rukami. „Nemôžem odtiaľto len tak odísť.“

„Čo by si robil, keby si náhle ochorel?“ spýtal sa Raoul.

„Oznámil by som to vrchnej sestre a tá by privolala náhradu. Ale...“

„Tak jej to oznám.“ Prišli ku vchodu do nemocnice, kde bol na stene rad interných telefónov.

Možno je to skúška, pomyslel si Jean-Pierre; skúška lojálnosti, aby sa presvedčili, či som dosť seriózny, aby ma poslali na tú misiu. Rozhodol sa, že bude riskovať hnev vedenia nemocnice. Zdvihol telefón.

„Musím náhle odísť, z vážnych rodinných dôvodov,“ povedal, keď dostal spojenie. „Musíte okamžite zavolať doktora Rochea.“

„Áno, pán doktor,“ odpovedala sestra pokojne. „Dúfam, že ste nedostali nejaké zlé správy.“

„Poviem vám to neskôr,“ snažil sa ju čo najrýchlejšie odbiť. „Dovidenia. Och - ešte čosi.“ Mal tam jednu pacientku po operácii, ktorá v noci krvácala. „Ako sa má madam Ferierová?“

„Dobre. Žiadne nové krvácanie sa neobjavilo.“

„V poriadku. Stále ju sledujte.“

„Áno, pán doktor.“

Jean-Pierre zložil. „Vybavené,“ povedal Raoulovi. „Poďme.“

Vyšli na parkovisko a nastúpili do Raoulovho renaulta 5. Vnútrajšok auta bol rozpálený poludňajším slnkom. Raoul sa veľkou rýchlosťou hnal bočnými ulicami. Jean-Pierre bol nervózny. Nevedel presne, kto Leblond je, ale predpokladal, že ten chlap má nejakú pozíciu v KGB. Jean-Pierre rozmýšľal, či spravil niečo, čím mohol uraziť tú vysokoobávanú organizáciu; ak áno, aký môže byť trest.

O tej záležitosti s Jane nemohli vedieť.

A keby aj - rozhodne by sa nemali miešať do toho, že požiadal Jane, aby išla do Afganistanu s ním. Určite tam Strana vyšle aj iných ľudí, možno sestričku, ktorá bude Jeanovi-Pierrovi pomáhať, alebo aj lekárov, ktorí pôjdu do iných častí krajiny: prečo by nemohla s nimi ísť aj Jane? Nebola síce zdravotná sestra, ale mohla by si spraviť rýchlokurz, a jej veľkou výhodou bolo, že čiastočne ovládala fársi, perzský jazyk, ktorým sa hovorilo v oblasti, do ktorej išiel Jean-Pierre.

Dúfal, že pôjde s ním z idealizmu a túžby po dobrodružstve. Ale zároveň dúfal, že keď budú tam, zabudne na Ellisa a zamiluje sa do najbližšieho Európana, čo, pochopiteľne, nebude nik iný ako Jean-Pierre.

Taktiež dúfal, že Strana sa nikdy nedozvie, že výlučne z osobných dôvodov nabádal Jane, aby išla s ním. Bolo by lepšie, keby to nevedeli, a za normálnych okolností ani nemali ako na to prísť - aspoň tak si to myslel. Možno sa mýlil. Možno sa hnevali.

To sú nezmysly, povedal si sám pre seba. Neurobil som nič zlé, naozaj; a ak aj áno, nebudú ma za to trestať. Toto je skutočná KGB, nie tá mýtická organizácia, ktorá naháňa strach ľahkoverným čitateľom *Reader's Digest.*

Raoul zaparkoval. Zastali pred luxusným obytným domom na rue de ľUniversité. Tu sa stretol Jean-Pierre s Leblondom aj minule. Vystúpili z auta a vošli dnu.

Vo vstupnej hale bolo chladné šero. Vyšli točitým schodišťom na prvé poschodie a zazvonili. Ako veľmi sa zmenil môj život, odkedy som naposledy stál pred týmito dvermi!

Otvoril monsieur Leblond. Bol to nízky, útly, takmer holohlavý muž s okuliarmi, ktorý vo svojom tmavosivom obleku a so striebornou kravatou vyzeral ako lokaj. Zaviedol ich do izby v zadnej časti budovy, kde bol pred

časom Jean-Pierre na pohovore. Vysoké okná a elegantné okrasné lišty naznačovali, že kedysi to bol štýlový salón, v ktorom ale teraz bol nylonový koberec, lacný kancelársky stôl a niekoľko plastových stoličiek oranžovej farby.

„Počkajte tu chvíľu," povedal Leblond. Jeho hlas bol pokojný, strohý a suchý zároveň. Slabý akcent dával tušiť, že jeho pravé meno nebolo Leblond. Druhými dverami vyšiel von.

Jean-Pierre sa posadil na jednu z plastových stoličiek. Raoul zostal stáť. V tejto miestnosti mi ten suchý hlas povedal *Prakticky od detstva si bol tichým lojálnym členom Strany. Tvoja povaha a pôvod sú zárukou, že by si mohol Strane dobre slúžiť v tajnej funkcii.*

Dúfam, že som všetko neskazil kvôli Jane, pomyslel si.

Leblond sa vrátil spolu s iným mužom. Obaja zastali vo dverách a Leblond ukázal na Jeana-Pierra. Druhý muž sa naňho prenikavo pozrel, akoby si chcel jeho tvár vryť do pamäti. Jean-Pierre jeho pohľad opätoval. Muž bol veľmi veľký, plecnatý ako ragbista. Vlasy mal po bokoch dlhé, ale na vrchu hlavy riedke, a pod nosom mal ovísajúce fúzy. Mal na sebe zelené kordové sako s natrhnutým rukávom. Po niekoľkých sekundách kývol hlavou a odišiel.

Leblond za ním zavrel dvere a sadol si k stolu. „Stala sa strašná vec," povedal.

To nemá s Jane nič spoločné, pomyslel si Jean-Pierre. Chvalabohu.

Leblond povedal: „V kruhu tvojich priateľov je agent CIA."

„Preboha!" zvolal Jean-Pierre.

„To nie je žiadna katastrofa," povedal Leblond podráždene. „Neprekvapuje nás, že medzi tvojimi priateľmi je americký špión. Bezpochyby sú tam aj izraelskí, juhoafrickí a francúzski špióni. Jasné, že ich záujmom a úlohou je infiltrovať sa do skupín mladých politických aktivistov. My, pochopiteľne, tam tiež máme svojho človeka."

„Koho?"

„Teba."

„Oh!" Jean-Pierre bol zaskočený: za špióna sa práve nepovažoval. Ale čo iné by mala veta *Slúžiť Strane v tajnej funkcii* znamenať? „Kto je agent CIA?" spýtal sa zvedavo.

„Istý Ellis Thaler."

Jean-Pierre bol taký šokovaný, že vstal zo stoličky. „*Ellis?*"

„Takže ho poznáš. To je dobre."

„Ellis je špión CIA?"

„Sadni si," povedal Leblond rozvážne. „Nie je dôležité, kto to je, ale čo urobil."

Jean-Pierre rozmýšľal: Ak sa Jane toto dozvie, odhodí Ellisa ako horúci zemiak. Dovolia mi, aby som jej to povedal? Ak nie, môže sa to dozvedieť nejakým iným spôsobom? Uverí tomu? Bude to Ellis popierať?

Leblond hovoril ďalej. Jean-Pierre sa prinútil sústrediť na jeho slová. „Katastrofa je to, že Ellis nastražil pascu a chytil do nej človeka, ktorý je pre nás veľmi dôležitý."

Jean-Pierre si spomenul, ako mu Raoul povedal, že zatkli Rahmiho Coskuna. „Rahmi je pre nás dôležitý?"

„Rahmi nie."

„Kto teda?"

„To nemusíš vedieť."

„Tak načo ste ma sem priviedli?"

„Drž zobák a počúvaj," vyštekol Leblond a po prvý raz mal Jean-Pierre z neho strach. „Nepoznám tvojho priateľa Ellisa osobne. Nanešťastie ani Raoul. Preto ani jeden z nás nevie, ako vyzerá. Ale ty vieš. Preto som ťa sem kázal priviesť. Vieš aj, kde Ellis býva?"

„Áno. Má izbu nad reštauráciou na rue de ľAncience Comédie."

„Má tá izba okno na ulicu?"

Jean-Pierre zvraštil čelo. Bol tam iba raz: Ellis zriedka pozýval ľudí k sebe. „Myslím, že áno."

„Si si istý?"

„Moment, musím porozmýšľať." Išli tam raz neskoro večer spolu s Jane a niekoľkými ďalšími priateľmi po filmovom predstavení na Sorbone. Ellis im ponúkol kávu. Bola to malá izba. Jane sedela na zemi pod oknom... „Áno. Okno smeruje na ulicu. Prečo je to dôležité?"

„To znamená, že môžeš dať signál."

„Ja? Prečo? Komu?"

Leblond naňho vrhol nebezpečný pohľad.

„Prepáčte," povedal Jean-Pierre.

Leblond váhal. Keď opäť prehovoril, jeho hlas bol o čosi mäkší, ale jeho tvár zostala rovnako bezvýrazná. „Podstúpiš krst ohňom. Je mi ľúto, že ťa musím použiť na... akciu... ako je táto, keď si pre nás ešte nič nerobil. Ale ty poznáš Ellisa, si tu, a my teraz nemáme nikoho iného, kto ho pozná; a to, čo chceme urobiť, by nemalo ten správny účinok, keby sme to neurobili okamžite. Tak je to. Počúvaj pozorne, lebo celá akcia je pre nás veľmi dôležitá. Pôjdeš do jeho izby. Ak bude doma, vojdeš dnu - vymysli si nejakú zámienku. Choď k oknu, vykloň sa a presvedč sa, či ťa vidí Raoul, ktorý bude čakať na ulici."

Raoul sa vrtel ako pes, ktorý začul, že ľudia v rozhovore spomenuli jeho meno.

Jean-Pierre sa spýtal: ‚A ak tam Ellis nebude?“

„Spýtaj sa susedov. Pokús sa zistiť, kam išiel a kedy sa vráti. Ak to bude vyzerať, že odišiel iba na pár minút, alebo aj na hodinku, počkaj naňho. Keď sa vráti, postupuj ako predtým: vojdi dnu, choď k oknu a presvedč sa, že Raoul ťa vidí. Keď sa objavíš v okne, bude to signál, že Ellis je dnu - takže nech už budeš robiť čokoľvek, nechoď k oknu, ak tam Ellis nebude. Rozumel si?“

„Jasné, viem, čo mám urobiť,“ povedal Jean-Pierre. ‚Ale nerozumiem, aký to má zmysel.“

„Potrebujeme identifikovať Ellisa.“

„A keď ho identifikujem?“

Leblond dal odpoveď, na akú sa Jean-Pierre ani neodvážil pomyslieť, a pri ktorej sa celý rozochvel: „Zlikvidujeme ho, pochopiteľne.“

K A P I T O L A 3

Jane prestrela biely zaplátaný obrus na Ellisov malý stôl a položila naň dva otlčené príbory. V skrinke pod výlevkou našla fľašu fleurie a otvorila ju. Mala pokušenie ochutnať ho, potom sa však rozhodla, že počká na Ellisa. Vybrala poháre, soľ a korenie, horčicu a papierové obrúsky. Rozmýšľala, či má začať variť. Nie, bude lepšie, ak to nechá naňho.

Ellisova izba sa jej nepáčila. Bola takmer prázdna, malá a neosobná. Jane bola dosť šokovaná, keď ju prvý raz videla. Randila s mužom, ktorý bol taký srdečný, uvoľnený a zrelý, a očakávala, že miesto, kde býva, bude vyjadrovať jeho osobnosť, že to bude elegantný, pohodlný byt, s vecami pripomínajúcimi jeho minulosť bohatú na skúsenosti. Ale táto izba nevravela nič o človeku, ktorý v nej žil - nič o tom, že bol kedysi ženatý, bojoval vo vojne, užíval LSD a bol kapitánom školského futbalového družstva. Chladné biele steny zdobilo niekoľko narýchlo vybratých, nič nehovoriacich plagátov. Porcelán bol z bazáru a hrnce z lacného plechu. V zošitových zbierkach poézie, ktoré boli poukladané na polici, neboli žiadne venovania ani poznámky. Texasky a tričká mal uložené v plastovom kufri pod rozheganou posteľou. Kde sú jeho staré školské vysvedčenia, fotografie neterí a synovcov, jeho drahocenný *Heartbreak Hotel*, jeho vreckový nožík - suvenír z Boulogne alebo Niagarských vodopádov, teaková šalátová misa, ktorú každý skôr či neskôr dostane od rodičov? V izbe nebolo nič naozaj dôležité, žiadna z vecí, ktoré si každý človek uchováva nie preto, čo sú, ale preto, čo predstavujú. Nič, čo by bolo kúskom jeho duše.

Bola to izba odídenca, záhadného muža, ktorý nikdy v živote nikoho nepustí do svojho najhlbšieho vnútra. Postupne, s nesmiernym smútkom si Jane uvedomila, že Ellis je presne taký ako jeho izba, chladný a záhadný.

Bolo to dosť nepochopiteľné. Bol to sebavedomý muž, ktorý vždy kráčal so vztýčenou hlavou, akoby v živote nikdy nemal pred nikým strach. V posteli nemal najmenšie zábrany, úplne prirodzene vychutnával svoju sexualitu. Robil a hovoril to, čo sa mu páčilo, bez rozpakov, bez obáv, bez ostychu. Jane takého muža dosiaľ nestretla. Ale často, až príliš často sa stávalo - v posteli, alebo v reštaurácii, alebo len tak na ulici, keď sa s ním smiala, alebo ho počúvala, alebo ho pozorovala, keď zamyslene prižmúril oči, alebo keď objímala jeho horúce telo - že zrazu akoby vypol, stratil sa. V takých chvíľach akoby prestal pre okolie existovať, už to nebol ten milujúci, zábavný, vnímavý či pozorný, ani zdvorilý či vášnivý muž. Vtedy mávala pocit, že ju načisto vylúčil zo svojho sveta - bola cudzincom, votrelcom v jeho súkromnom živote. Bolo to, ako keď sa slnko schová za mrak.

Vedela, že ho opustí. Milovala ho síce nadovšetko, ale zdalo sa jej, že on ju tak milovať nedokáže. Mal tridsaťtri rokov, a keď sa doteraz nenaučil umeniu intímnosti, už sa to nikdy nenaučí.

Sadla si na gauč a začala čítať *Observer*, ktorý kúpila cestou sem v stánku so zahraničnou tlačou na bulvár Raspail. Na prednej strane bol článok o Afganistane. Podľa všetkého by to bolo vhodné miesto, kde mohla zabudnúť na Ellisa.

Tá myšlienka sa jej hneď zapáčila. Hoci milovala Paríž a jej práca bola prinajmenšom pestrá, chcela čosi viac: skúsenosti, dobrodružstvo a príležitosť urobiť niečo pre slobodu. Strach nemala. Jean-Pierre ju ubezpečoval, že lekári sú príliš vzácni na to, aby ich posielali do bojovej zóny. Samozrejme, človeku tam vždy hrozilo isté nebezpečenstvo - napríklad, že neďaleko vás dopadne zatúlaná bomba, alebo sa strhne lokálna bitka, ale to riziko nebolo o nič väčšie ako to, že vás zrazí nejaký parížsky motorista. Bola naozaj zvedavá, ako žijú afganskí povstalci. „Čo jedia?“ pýtala sa Jeana-Pierra. „Ako chodia oblečení? Žijú v stanoch? Majú záchody?“

„Žiadne záchody,“ odpovedal. „Žiadna elektrina. Žiadne cesty. Žiadne víno. Žiadne autá. Žiadne ústredné kúrenie. Žiadni zubári. Žiadni poštári. Žiadne telefóny. Žiadne reštaurácie. Žiadne reklamy. Žiadna kokakola. Žiadne predpovede počasia ani burzové správy, žiadni dekoratéri ani sociálni pracovníci, žiadny rúž, žiadne tampóny, žiadna móda, žiadne večierky, žiadne taxíky, ani rady na autobus...“

„Prestaň!“ prerušila ho: mohol takto pokračovať celé hodiny. „Musia mať predsa autobusy a taxíky.“

„Na vidieku nie. Ja idem do oblasti, ktorá sa volá Údolie Piatich levov - je to bašta povstalcov na úpätí Himalájí. Tá oblasť bola zaostalá už pred tým, ako ju Rusi zbombardovali.“

Jane bola presvedčená, že dokáže šťastne žiť aj bez kanalizácie, rúžu alebo predpovede počasia. Ale i tak mala pocit, že on podceňuje nebezpečenstvo, aj keď to bolo mimo bojovej zóny; ale akosi ju to neodstrašovalo. Jej mama nepochybne dostane hysterický záchvat. Otec, keby ešte žil, by povedal: „Veľa šťastia, Janey.“ Chápal, že pre človeka je nesmierne dôležité, aby so svojím životom *užitočne* naložil. Hoci bol dobrý lekár, nikdy nezarobil veľa peňazí, lebo kdekoľvek žil - v Nassau, Káhire, Singapúre, ale najmä v Rhodézii - vždy ošetroval chudobných ľudí bezplatne; tí k nemu preto húfne prichádzali a odháňali mu tým platiacich pacientov.

Zo snívania ju vyrušil akýsi zvuk; kroky na schodoch. Uvedomila si, že prečítala iba niekoľko riadkov z novín. Zdvihla hlavu a počúvala. Tie kroky - nie, nezneli ako Ellisove. Vzápätí niekto zaklopal na dvere.

Jane odložila noviny a otvorila. Stál tam Jean-Pierre. Bol takmer taký prekvapený ako ona. Chvíľu na seba mlčky hľadeli. Jane povedala: „Vyzeráš akosi previnilo. Ja tiež?“

„Áno,“ povedal a usmial sa.

„Práve som na teba myslela. Poď ďalej.“

Vošiel dnu a rozhliadol sa. „Ellis tu nie je?“

„Každú chvíľu musí prísť. Posaď sa.“

Jean-Pierre zložil svoje dlhé telo na gauč. Jane napadlo, nie po prvý raz, že je to hádam najkrajší muž, akého kedy stretla. Mal dokonalú, súmernú tvár s pravidelnými črtami - vysoké čelo, pevný, trochu aristokratický nos, jasné hnedé oči a zmyselné ústa, ktoré sa čiastočne skrývali za hustou tmavohnedou bradou a fúzmi, ktoré mu nad hornou perou oživovalo zopár svetlejších pramienkov. Jeho šaty boli lacné, ale veľmi starostlivo vybrané, a nosil ich s nonšalantnou eleganciou, ktorú mu aj Jane závidela.

„Daj si trochu z Ellisovho vína,“ povedala a vzala fľašu zo stola.

„Nie, ďakujem.“

„To má byť príprava na život v moslimskej krajine?“

„Ani nie.“

Tváril sa veľmi vážne.

„Čo sa deje?“ opýtala sa.

„Musím sa s tebou seriózne porozprávať.“

„Veď sme sa rozprávali pred troma dňami, už si nepamätáš?“ poznamenala prostoreko. „Požiadal si ma, aby som opustila svojho priateľa a išla s tebou do Afganistanu - ponuka, ktorej iba málo dievčat môže odolať.“

„Hovor vážne.“

„Dobre. Ešte stále som sa nerozhodla.“

„Jane. Dozvedel som sa niečo hrozné o Ellisovi.“

Skúmavo naňho pozrela. Čo teraz príde? Vymyslí si nejakú historku, lož, len aby ju presvedčil, že by mala ísť s ním? Nie, to neurobí. „No tak, čo je to?“

„Nie je tým, za koho sa vydáva,“ povedal Jean-Pierre.

Jeho hlas znel strašne melodramatický. „Hovoríš ako majiteľ pohrebného ústavu. Čo to má znamenať?“

„Nie je chudobný básnik, ani nič podobné. Pracuje pre americkú vládu.“

Jane sa zamračila. „Pre americkú vládu?“ Ako prvé jej napadlo, že Jean-Pierre si zrejme niečo nesprávne vysvetľuje. „Dáva hodiny angličtiny niekoľkým Francúzom, ktorí pracujú pre vládu USA -“

„To nemám na mysli. Špehuje radikálne skupiny. Je to agent. Pracuje pre CIA.“

Jane sa hlasno rozosmiala. „Šibe ti, alebo čo? Myslel si si, že týmto mi ho znechutíš a opustím ho?“

„Je to pravda, Jane.“

„Nie je to pravda. Ellis nemôže byť špión. Myslíš, že by som to nevedela? Žijem s ním prakticky už takmer rok.“

„Teoreticky áno - ale žiješ s ním naozaj?“

„Na tom nezáleží. *Poznám* ho.“ Ale už keď to hovorila, myslela si: To by mnohé vysvetľovalo. *V skutočnosti* Ellisa nepoznala. Ale poznala ho dosť dobre na to, aby si bola istá, že nie je podlý, zlomyseľný, falošný, skrátka, že to nemôže byť zlý človek.

„Vie to celé mesto,“ pokračoval Jean-Pierre. „Dnes ráno zatkli Rahmiho Coskuna a všeobecne sa povráva, že je za to zodpovedný Ellis.“

„Za čo zatkli Rahmiho?“

Jean-Pierre pokrčil ramenami. „Za podvratnú činnosť, bezpochyby. V každom prípade Raoul Clermont teraz hľadá Ellisa po celom meste a *niekto* žiada odplatu.“

„Oh, Jean-Pierre, to je predsa smiešne,“ povedala Jane. Zrazu jej bolo príliš teplo. Podišla k oknu a otvorila ho. Vyzrela dolu na ulicu a zbadala Ellisovu svetlú hlavu, ako práve mizne vo vchode do domu. „No,“ obrátila sa k Jeanovi-Pierrovi, „už ide. Teraz budeš musieť pred ním zopakovať tú nezmyselnú historku.“ Počula Ellisove kroky na schodoch.

„Mám to v pláne,“ povedal Jean-Pierre. „Čo myslíš, prečo som sem prišiel? Chcel som ho varovať, povedať mu, že po ňom idú.“

Jane si uvedomila, že Jean-Pierre to myslel úprimne: on skutočne veril tej historke. Nuž čo, Ellis mu určite všetko hneď vysvetlí.

Dvere sa otvorili a Ellis vošiel dnu.

Vyzeral veľmi šťastný, akoby mal samé dobré správy, a keď videla jeho okrúhlu usmiatu tvár so zlomeným nosom a výraznými modrými očami, srdce jej zovrel pocit viny, že flirtovala so Jeanom-Pierrom.

Ellis zastal vo dverách, prekvapený, že vidí Jeana-Pierra. Jeho úsmev čiastočne pohasol. „Ahojte, vy dvaja,“ pozdravil. Zavrel za sebou dvere a zamkol ich, ako to mal vo zvyku. Doteraz to Jane považovala za akúsi výstrednosť, ale teraz jej napadlo, že to presne zodpovedá správaniu špióna. Zahnala tú predstavu.

Jean-Pierre prehovoril ako prvý. „Idú po tebe, Ellis. Vedia to. Hľadajú ťa.“

Jane pozrela z jedného na druhého. Jean-Pierre bol vyšší ako Ellis, ale Ellis mal širšie ramená a mohutnú hruď. Stáli a pozerali na seba ako dve mačky, ktoré sa navzájom odhadujú.

Jane objala Ellisa, previnilo ho pobozkala a povedala: „Jeanovi-Pierrovi nabaláchali nejakú absurdnú historku - že vraj si špión CIA.“

Jean-Pierre sa vyklonil z okna a chvíľu pozeral dolu na ulicu. Potom sa znovu obrátil tvárou k nim. „Povedz jej to, Ellis.“

„Kde si to počul?“ spýtal sa ho Ellis.

„Je toho plné mesto.“

„A od koho, konkrétne, si to počul ty?“ spýtal sa Ellis oceľovým hlasom.

„Od Raoula Clermonta.“

Ellis prikývol. Po anglicky povedal: „Jane, mohla by si sa posadiť?“

„Nechcem sedieť,“ odvrkla podráždene.

„Musím ti niečo povedať.“

To nemôže byť pravda, *nemôže*. Jane cítila, ako v nej stúpa panika. „Tak mi to konečne povedz, a nežiadaj ma, aby som si sadla!“

Ellis pozrel na Jeana-Pierra. „Nechal by si nás osamote?“ povedal po francúzsky.

Jane sa nahnevala. „Čo mi chceš povedať? Prečo jednoducho nepovieš, že Jean-Pierre nemá pravdu? Povedz mi, že nie si špión, Ellis, prv než sa zbláznim!“

„To nie je také jednoduché,“ povedal Ellis.

„Ale je to jednoduché!“ Zvýšila hlas, v ktorom bolo teraz už jasne cítiť hysterický tón. „On hovorí, že si špión, že pracuješ pre americkú vládu, a

že si mi klamal, sústavne a nehanebne a podlo, celý čas, odkedy ťa poznám. Je to pravda? Je to pravda alebo nie? Hovor!“

Ellis vzdychol. „Myslím, že áno.“

Jane mala pocit, že exploduje. „Ty sviniar!“ zvreskla. „Ty odporný, hnusný sviniar!“

Ellisova tvár bola ako z kameňa. „Chcel som ti to dnes povedať.“

Od dverí sa ozvalo zaklopanie. Obaja to ignorovali. „Špehoval si ma, aj všetkých mojich kamarátov!“ kričala Jane. „Ja sa tak *hanbím.*“

„Moja práca sa tu skončila,“ povedal Ellis. „Už nemusím ďalej klamať.“

„Ani nebudeš mať príležitosť. Už ťa nechcem nikdy vidieť.“

Zaklopanie sa zopakovalo a Jean-Pierre povedal po francúzsky: „Niekto je pri dverách.“

Ellis povedal: „To nemyslíš vážne - že ma už nikdy nechceš vidieť.“

„Ty tuším nechápeš, čo si mi urobil, však?“ povedala.

Jean-Pierre povedal: „Otvorte konečne tie dvere, došľaka!“

Jane zamumlala: „Panebože,“ a pristúpila ku dverám. Odomkla a otvorila. Stál tam vysoký, plecnatý muž v zelenom kordovom saku s natrhnutým rukávom. Jane ho nikdy predtým nevidela. Povedala: „Čo tu chcete?“ Potom si všimla, že má v ruke zbraň.

Niekoľko nasledujúcich sekúnd plynulo zdanlivo veľmi pomaly.

Jane si uvedomila, v záblesku, že ak Jean-Pierre vravel pravdu a Ellis je špión, tak zrejme mal pravdu aj v tom, že niekto chce odplatu; a vo svete, v ktorom sa Ellis tajne pohyboval, tou „odplatou“ môže byť zaklopanie na dvere a v nich chlap so zbraňou v ruke. Otvorila ústa na výkrik.

Chlap na zlomok sekundy zaváhal. Vyzeral prekvapený, akoby nečakal, že uvidí ženu. Oči mu skákali z Jane na Jeana-Pierra a späť: vedel, že Jean-Pierre nie je jeho terčom. Ale bol zmätený, lebo Ellisa kryli napolo otvorené dvere, a on ho nemohol vidieť.

Namiesto výkriku sa Jane pokúsila zabuchnúť dvere.

Keď nimi pohla, zabijak si uvedomil, čo chce urobiť a strčil im do cesty nohu. Dvere narazili na jeho topánku a odrazili sa späť. Ale keď urobil krok dopredu, roztiahol ruky, aby udržal rovnováhu, a pri tom pohybe jeho zbraň mierila do rohu plafónu.

Zabije Ellisa, pomyslela si Jane. Zabije Ellisa.

Vrhla sa na zabijaka a začala ho biť päsťami do tváre, lebo - hoci v tom momente Ellisa nenávidela, predsa len nechcela, aby zomrel.

Muža to síce vyviedlo z miery, ale v zlomku sekundy sa opäť spamätal. Šmahom jednej ruky odsotil Jane nabok. Celou váhou prudko dopadla na zem do sedu, pričom si udrela spodnú časť chrbtice.

Čo sa stalo potom, videla až desivo jasne.

Ruka, čo ju šmarila nabok, bleskovým úderom otvorila dvere dokorán. Kým chlap mával ozbrojenou rukou okolo seba, Ellis sa k nemu priblížil s fľašou vína zdvihnutou vysoko nad hlavu. Zbraň vystrelila v tom istom momente, keď fľaša prudko dopadla dolu a zvuk výstrelu splynul s rinkotom rozbitého skla.

Jane hľadela zdesená na oboch mužov. Potom sa zabijak zapotácal, ale Ellis zostal stáť, a ona si uvedomila, že strela minula svoj cieľ.

Ellis sa zohol, vytrhol mužovi zbraň z ruky. Jane sa s námahou postavila. „Si v poriadku?“ spýtal sa jej Ellis.

„Žijem,“ povedala.

Obrátil sa k Jeanovi-Pierrovi. „Koľko ich je na ulici?“

Jean-Pierre vykukol z okna. „Ani jeden.“

Ellis sa zatváril prekvapene. „Určite sú schovaní.“ Pištoľ si strčil do vrecka a podišiel ku knižnici. „Odstúpte,“ povedal a prevalil ju na zem.

Za ňou boli dvere.

Ellis ich pootvoril.

Dlhú chvíľu sa díval na Jane, akoby chcel niečo povedať, ale nevedel nájsť vhodné slová. Potom vstúpil do dverí a odišiel.

Po niekoľkých sekundách Jane pomaly prikročila k tajným dverám a pozrela cez ne na druhú stranu. Bola tam druhá izba, podobná tejto, sporo zariadená a príšerne zaprášená, akoby ju rok nikto nepoužíval. Na opačnom konci boli otvorené dvere a za nimi schodište.

Obrátila sa a očami prebehla po Ellisovej izbe. Strelec ležal bezvládne na dlážke v kaluži vína. Pokúsil sa zabiť Ellisa priamo tu v tejto izbe: už to samo osebe jej pripadalo neskutočné. Všetko, čo sa udialo v posledných minútach, sa zdalo neskutočné: to, že Ellis je špión; že Jean-Pierre o tom vedel; Rahmiho zatknutie - a Ellisov útek.

Odišiel. *Už nikdy ťa nechcem vidieť,* povedala mu iba pred pár sekundárni. Zdalo sa, že jej želanie sa splní.

Začula kroky na schodoch.

Zdvihla pohľad od zabijaka a pozrela na Jeana-Pierra. Aj on vyzeral ako omráčený. Po chvíli podišiel k nej a objal ju. Hlavu sklonila na jeho rameno a rozplakala sa.

DRUHÁ ČASŤ

1982

K A P I T O L A 4

Rieka prichádzala dolu od hranice ľadu chladná a čistá a vždy dravá; svojím hukotom napĺňala celé údolie, keď sa ako vriaca voda rútila dolu roklinami, potom sa ako blesk mihla pri pšeničných poliach a strmhlav sa hnala ďalej do vzdialených nížin. Takmer rok nepretržite znel Jane tento zvuk v ušiach: niekedy hlasno, keď sa išla kúpať, alebo kráčala kľukatým skalnatým chodníkom medzi dedinami; a niekedy ticho, ako teraz, keď bola vysoko na úbočí a Rieka Piatich levov sa leskla a šumela v diaľke pod ňou. Keď raz odíde z údolia, možno jej bude ticho prekážať, pomyslela si, podobne ako niektorým mestským ľuďom, ktorí cez dovolenku na vidieku nemôžu spať pre prílišné ticho. Teraz, keď sa pozorne započúvala, si uvedomila, že čosi nové ju upozornilo na ten starý, známy zvuk. Monotónny chór rieky prehlušil nečakaný barytón vrtuľového lietadla.

Jane otvorila oči. Bol to Antonov, predátor, pomaly sa pohybujúce prieskumné lietadlo, ktoré svojím dotieravým vrčaním zvyčajne zvestovalo prílet rýchlejšieho a hlučnejšieho tryskáča bombardovacej eskadry. Posadila sa a nervózne sa rozhliadla po údolí.

Bola vo svojom tajnom útočisku, na širokej, rovnej plošine v strede skalného útesu. Zhora ju chránil pred pohľadmi - ale bez toho, aby blokoval slnko - kamenný previs, na ktorý by sa nik neodvážil liezť, nanajvýš nejaký horolezec zostupujúci dolu. Prístup zospodu bol príkry a kamenistý a bez akéhokoľvek porastu: nikto by ním nevyšiel bez toho, aby ho videla alebo počula. A navyše - nikto nemal dôvod tam ísť. Jane objavila to miesto náhodou, keď raz zišla z cesty a zablúdila. Súkromie tohto miesta bolo pre Jane veľmi dôležité, lebo sa sem chodievala opaľovať, a Afganci boli cudní ako mníšky keby ju videli nahú, zlynčovali by ju.

Napravo od nej bol veľmi strmý prašný svah. Na jeho úpätí, ktoré omnoho pozvoľnejšie klesalo ku brehu rieky, bola dedina Banda - päťdesiat až šesťdesiat domov učupených na kúsku nerovnej, kamenistej zeme, ktorú nik nechcel obrábať. Domy boli postavené zo sivého kameňa a hlinených tehál, a každý mal rovnú strechu z rohoží pokrytých lisovanou hlinou. Vedľa malej mešity bola skupinka zdemolovaných domov: to sa pred pár mesiacmi jednému z ruských bombardérov podaril priamy zásah. Jane dovidela jasne na dedinu, aj keď bola vzdialená dvadsať minút pešej chôdze. Pozorovala strechy a obmurované dvory a blatisté chodníky, hľadala zatúlané deti, ale našťastie tam žiadne nebolo - Banda bola pod horúcou modrou oblohou pustá.

Naľavo od nej sa údolie rozširovalo. Malé kamenisté polia boli posiate bombovými krátermi a starodávne terasy v spodnej časti úbočia boli zrútené. Pšenica bola zrelá, ale nikto nežal.

Vzadu za polárni, na úpätí útesu, ktorý tvoril vzdialenejšiu stranu údolia, pretekala Rieka Piatich levov: miestami hlboká, inde plytká; tu široká, tam zasa úzka, ale všade divoká a dravá. Jane ju prehliadla po celej dĺžke. Žiadne kúpajúce sa ženy, žiadne práčky, žiadne deti hrajúce sa v plytčinách, žiadni chlapi prevádzajúci kone či osly cez brod.

Jane rozmýšľala, či má na seba hodiť šaty a prejsť zo svojho úkrytu po svahu hore k jaskyniam. Tam sa zdržiavali dedinčania; muži spali po nočnej práci na poliach, ženy varili a dávali pozor, aby sa deti nezatúlali, aby kravy boli v ohrade a kozy priviazané, aby sa psy nebili o odpadky. Zrejme som tu v bezpečí, uvažovala Jane, lebo Rusi bombardovali dediny, a nie holé úbočia; ale s rizikom „zatúlanej“ bomby bolo treba vždy rátať - jaskyňa by ju ochránila pred všetkým - okrem priameho zásahu.

Prv než sa stihla rozhodnúť, začula hluk tryskáčov. Žmúrila do slnka, aby zistila, kde sú. Ich rachot naplnil údolie a prehlušil šum rieky, keď sa rútili nad jej hlavou smerom na severovýchod, pomerne vysoko, ale v nebezpečnom, útočnom lete; jeden, dva, tri, štyri - strieborní zabijaci - špičkové produkty ľudskej dômyselnosti, ktoré letia mrzačiť negramotných roľníkov a búrať hlinené chatrče, aby sa triumfálne vrátili späť na základňu rýchlosťou osemsto míľ za hodinu.

Behom minúty boli preč. Banda bola dnes ušetrená. Jane sa pomaly uvoľnila. Prúdové lietadlá ju desili. Minulé leto mala Banda šťastie - unikla bombardovaniu, a počas zimy malo celé údolie pokoj; ale túto jar to začalo byť vážne a dedinu niekoľkokrát zasiahli, raz dokonca do samotného stredu. Odvtedy Jane nenávidela tryskové lietadlá.

Odvaha dedinčanov bola obdivuhodná. Hore v jaskyniach si každá rodina vytvorila druhý domov; ráno čo ráno liezli hore kopcom, aby tam strávili deň, a vracali sa za súmraku, lebo v noci sa nebombardovalo. Pracovať na poliach cez deň nebolo bezpečné, a tak to muži robili v noci - teda tí starší, lebo mladší boli takmer celý čas preč, bojovali proti Rusom na severnom konci údolia alebo ďalej v poliach. Toto leto bolo vo všetkých povstaleckých územiach bombardovanie intenzívnejšie než kedykoľvek predtým, aspoň tak to Jean-Pierre počul od partizánov. Ak Afganci v ostatných častiach krajiny boli rovnakí ako títo tu v údolí, tak sa dokážu prispôsobiť a prežijú: zachránia si zopár cenných predmetov z trosiek zbombardovaného domu, neúnavne budú znovu a znovu vysádzať zničenú zeleninovú záhradu, budú opatrovať ranených a pochovávať mŕtvych a posielať stále mladších chlapcov, aby sa pridali k partizánskym vodcom.

Jane mala pocit, že Rusi nikdy nemôžu poraziť týchto ľudí - iba ak by celú krajinu premenili na rádioaktívnu púšť.

Či povstalci mohli poraziť Rusov - to bola iná otázka. Boli odvážni a neústupní, a takmer celý vidiek mali pod kontrolou, ale medzi znepriatelenými kmeňmi panovala taká vzájomná nenávisť, ktorá sa takmer vyrovnala nenávisti voči okupantom, a navyše - ich pušky boli proti tryskovým bombardérom a obrneným bojovým helikoptéram takmer neúčinné.

Zahnala myšlienky na vojnu. Bola najhorúcejšia časť dňa, šiesta, kedy bola rada sama a oddychovala. Ruku strčila do kozieho vaku, v ktorom mala čírené maslo, a začala si natierať napätú kožu na veľkom bruchu, a pritom rozmýšľala, ako mohla byť taká hlúpa, že otehotnela v Afganistane.

Prišla s dvojročnými zásobami antikoncepcie - tabletky, pesar a celý kartón antikoncepčného gélu; a predsa - po niekoľkých týždňoch sa to stalo - po menštruácii zabudla znovu užiť pilulku, potom si zabudla vložiť pesar, niekoľkokrát. „Ako si mohla urobiť takú chybu!“ kričal Jean-Pierre, a ona na to nemala žiadnu odpoveď.

Ale teraz, keď ležala na slnku, šťastná vo svojom tehotenstve, s pekne nahatými prsiami a ustavičnými bolesťami chrbta, chápala, že to bolo zámerné - premyslená chyba, akýsi dokonalý podvod spáchaný jej podvedomím. Chcela dieťa a vedela, že Jean-Pierre nechce, tak ho počala akoby náhodou.

Prečo som tak veľmi túžila po dieťati? pýtala sa sama seba a odpoveď prišla automaticky: pretože som sa cítila osamelá.

„Je to pravda?“ spýtala sa nahlas. Bola by to hrozná irónia. V Paríži sa nikdy necítila osamelá, aj keď žila sama, nakupovala pre jednu osobu, zhovárala sa sama so sebou v zrkadle; a teraz, keď bola vydatá a trávila každý večer a každú noc so svojím manželom, a po jeho boku aj pracovala väčšinu dňa, cítila sa izolovaná, ustráchaná a osamotená.

Vzali sa v Paríži tesne pred odchodom do Afganistanu. Vnímala to ako prirodzenú súčasť dobrodružstva: ďalšia výzva, ďalšie riziko, ďalšie vzrušenie. Všetci vraveli, akí šťastní a krásni a odvážni a zamilovaní boli - a bola to pravda.

Zrejme očakávala príliš veľa. Tešila sa na stále rastúcu a prehlbujúcu sa lásku a intimitu so Jeanom-Pierrom. Myslela si, že sa dozvie, kto bola jeho detská láska, čoho sa *naozaj* bál, a či je to pravda, že muži po vycikaní vytriasajú posledné kvapky; na oplátku by mu povedala, že jej otec bol alkoholik a že občas si predstavovala, že ju znásilní černoch, a že niekedy, keď bola nervózna a v rozpakoch, si cmúľala palec. Ale Jean-Pierre si podľa všetkého myslel, že ich vzťah po svadbe bude presne taký ako

predtým. Bol k nej zdvorilý, rozosmieval ju, keď bol vo svojej typickej bláznivej nálade, bezmocne padal do jej náručia, keď sa cítil deprimovaný, diskutoval s ňou o politike a vojne, miloval sa s ňou raz do týždňa, zručne a obradne, svojím štíhlym telom a silnými, citlivými rukami chirurga, a správal sa v každom smere skôr ako milenec, a nie manžel. Ešte stále sa hanbila s ním hovoriť o hlúpych alebo trápnych veciach, ako napríklad: či jej nos vyzerá kratší alebo dlhší, keď má na hlave klobúk, a ako ju ešte stále štve, že ona dostala za to, že vyliala na koberec červený atrament, hoci v skutočnosti to spravila jej sestra Pauline. Rada by sa niekoho spýtala *Má to takto byť, alebo sa to zlepší?*, ale jej priatelia a príbuzní boli ďaleko a afganské ženy by považovali jej očakávania za nehanebné. Odolala pokušeniu konfrontovať svoje sklamanie so Jeanom-Pierrom, čiastočne preto, lebo jej sťažnosť bola taká vágna a nekonkrétna, a čiastočne preto, lebo sa bála, aká by mohla byť jeho odpoveď.

Keď sa spätne zamýšľala, uvedomila si, že myšlienka mať dieťa v nej rástla už skôr, ešte keď sa stretávala s Ellisom Thalerom. V tom roku letela z Paríža do Londýna na krstiny tretieho dieťaťa svojej sestry Pauline, a to bolo čosi, čo by normálne nikdy nebola urobila, pretože nemala rada rodinné udalosti. Vtedy aj začala opatrovať deti jednému páru v ich dome, hysterickému obchodníkovi so staržitnosťami a jeho aristokratickej žene, a tá práca sa jej najviac páčila vtedy, keď dieťa začalo plakať a ona ho vzala do náručia, aby ho učičíkala.

A potom, tu v údolí, kde mala za úlohu usmerňovať miestne ženy, aby v záujme zdravia mali deti vo väčších časových rozostupoch, zistila, že ona sa vlastne s nimi delí o radosť, s ktorou vítali - dokonca aj v tých najchudobnejších a najpočetnejších domácnostiach - každé nové tehotenstvo. Tak sa osamelosť a materinský inštinkt sprisahali proti zdravému rozumu.

Uvedomila si vôbec niekedy - hoci len na malý okamih -, že k tomu, aby otehotnela, ju celý čas viedlo jej podvedomie? Napadlo jej *Mohla by som mať dieťa* v momente, keď Jean-Pierre do nej vnikol, vkĺzol ako loď do prístavu, a ona pažami pevne objala jeho telo; alebo v momente zaváhania, tesne pred vyvrcholením, keď privrel oči a jej sa zdalo, že odchádza od nej a sťahuje sa sám do seba, ako vesmírna loď, ktorá padala priamo do stredu slnka; alebo potom, keď sa nechala unášať spánkom s jeho semenom v lone? „Uvedomila som si to?“ vyslovila nahlas; ale myšlienka na milovanie ju rozpálila a začala sa zmyselne hladkať rukami klzkými od masla, úplne pritom zabudla na svoju otázku a v duchu sa jej začali vynárať rozmazané obrazy vášne.

Rachot tryskáčov ju vrátil do reálneho sveta. Vyľakane sledovala, ako sa ďalšie štyri bombardéry prehnali hore údolím a zmizli kdesi za ním. Keď hluk pominul, začala sa znovu hladkať, ale už nemala na to náladu. Ležala nepohnute na slnku a myslela na svoje dieťa.

Jean-Pierre zareagoval, akoby otehotnela úmyselne. Bol taký nahnevaný, že sám chcel okamžite vykonať potrat. Rozhodnutie Jeana-Pierra pokladala za nesmierne kruté a drastické. Ako mohol niečo také navrhnúť? Zrazu jej bol strašne cudzí. Ale najťažšie bolo vyrovnať sa s pocitom odmietnutia. Predstava, že jej manžel nechce jej dieťa, ju doslova ničila. Odmietal sa jej dotknúť, čím situáciu ešte zhoršoval. Nikdy v živote jej nebolo tak mizerne. Prvýkrát pochopila, prečo sa ľudia niekedy chcú zabiť. Prerušenie ich fyzického kontaktu bolo pre ňu doslova mukou - úprimne si želala, aby ju Jean-Pierre aspoň bil, tak strašne túžila po dotyku. Keď si spomenula na tie dni, ešte stále cítila voči nemu hnev, hoci vedela, že si to spôsobila sama.

Potom, raz ráno, ju nečakane objal a ospravedlnil sa za svoje správanie; a hoci čosi v nej chcelo povedať „Tvoje veľké *prepáč* nestačí, ty sviniar," tak veľmi túžila po jeho láske, že mu hneď odpustila. Potom jej vysvetlil, že sa bál, že ju stratí; ešte väčšmi ho však desilo, že ak by sa neskôr stala matkou jeho syna, stratil by ich oboch. Jeho priznanie ju dojalo k slzám a uvedomila si, že tým, že otehotnela, sa definitívne pripútala k Jeanovi-Pierrovi, a rozhodla sa, že ich manželstvo musí zachrániť, nech sa deje čokoľvek.

Odvtedy bol Jean-Pierre k nej srdečnejší. Začal sa zaujímať o vyvíjajúce sa dieťa, staral sa viac o Janino zdravie a bezpečnosť, tak ako sa to od budúcich otcov očakáva. Naše manželstvo nie je dokonalé, ale vcelku šťastné, vravela si Jane, a predstavovala si ich ideálnu budúcnosť, so Jeanom-Pierrom ako francúzskym ministrom zdravotníctva v socialistickej vláde, a seba ako členku Európskeho parlamentu, tri úžasné deti, jedno na Sorbone, jedno na Londýnskej ekonomickej univerzite a jedno na Strednej umeleckej škole v New Yorku.

V jej fantázii najstaršie a najschopnejšie dieťa bolo dievča. Jane sa dotkla svojho brucha, jemne ho stlačila končekmi prstov, aby cítila telíčko dieťaťa: Rabia Gulová, stará dedinská babica tvrdila, že to bude dievča, lebo ho bolo cítiť na ľavej strane, a chlapci rastú na pravej. Na základe toho Rabia Jane nariadila zeleninovú diétu. Pre chlapca by odporučila jesť veľa mäsa. V Afganistane mužov kŕmili lepšie dokonca aj pred narodením.

Jane vyrušila z myšlienok hlasná rana. Chvíľu bola zmätená, dávala ten výbuch do súvisu s lietadlami, ktoré pred pár minútami leteli bombardovať nejakú inú dedinu; potom počula, niekde celkom blízko, plačlivý, úpenlivý krik dieťaťa, výraz bolesti a strachu.

V momente jej bolo jasné, čo sa stalo. Rusi, ktorí sa mnohé taktiky naučili od Američanov vo Vietname, posiali celý vidiek protipechotnými mínami. Ich údajným cieľom bolo zablokovať zásobovacie linky partizánov; ale keďže partizánske zásobovacie linky boli zároveň horské chodníky, po ktorých denne chodili starci, ženy, deti a zvieratá, reálnym výsledkom bol priamy teror. Ten výkrik znamenal, že nejaké dieťa nešťastnou náhodou stupilo na mínu.

Jane vyskočila na rovné nohy. Zdalo sa jej, že zvuk prichádzal niekde od mullahovho domu, ktorý bol asi pol kilometra od dediny na úpätí hory. Jane akurát naň dovidela, naľavo, kúsok nižšie od miesta, kde bola. Obula sa, schytila šaty a rozbehla sa tým smerom. Prvý ťahavý výkrik náhle doznel a nasledovala séria krátkych, prenikavých zvukov, prejavov zdesenia a strachu: Jane to pripadalo tak, že dieťa zbadalo, ako mu mína dokaličila telo, a teraz kričalo od úľaku. Volanie dieťaťa bolo také naliehavé a nešťastné, že sama začala panikáriť. „Upokoj sa," prikazovala si, keď sa takmer bez dychu náhlila cez pichľavý porast. Ak by nešťastne spadla, boli by obaja v nebezpečí - zranení a bez pomoci - a vôbec, najhoršie pre vyľakané dieťa je vystrašený dospelý.

Teraz bola už celkom blízko. Dieťa bude niekde v kríkoch, nie na chodníku, lebo všetky chodníky muži vyčistili hneď, ako boli zamínované, ale skontrolovať celé svahy bolo nemožné.

Zastala a počúvala. Tak hlasno dychčala, že musela na okamih zatajiť dych, aby sa mohla orientovať podľa zvuku. Výkriky prichádzali od miesta porasteného trávou a borievčím. Zúfalá sa predierala krovím, keď zrazu zbadala kúsok bledomodrého kabáta. To je určite Mousa, deväťročný syn Mohammeda Chána, jedného partizánskeho vodcu. O chvíľu už bola pri ňom.

Kľačal na prašnej zemi. Zrejme sa pokúšal zdvihnúť mínu, pretože mu odtrhla ruku, a teraz zdesene hľadel na krvavý kýpeť a vystrašene reval.

Za posledný rok videla Jane veľa zranení, ale aj tak pri tom pohľade pocítila hlbokú ľútosť. „Och, božemôj," povedala. „Chudiatko moje." Kľakla si pred neho, objala ho a šepkala mu utišujúce slová. Asi za minútu prestal kričať. Myslela, že namiesto toho začne plakať, ale bol príliš šokovaný a zostal úplne ticho. Keď ho držala, v podpaží mu nahmatala tepnu a na vhodnom mieste ju stlačila, aby zastavila príval krvi.

Potrebovala jeho pomoc. Musí ho prinútiť hovoriť. „Mousa, čo to bolo?" povedala v jazyku darí.

Neodpovedal. Spýtala sa znova.

„Myslel som..." Oči sa mu doširoka roztvorili, keď si na to spomenul, a takmer s krikom vyjachtal: „Myslel som, že je to LOPTA!"

„Šššššš, šššš,“ tíšila ho. „Povedz mi, čo si urobil.“

„ZDVIHOL SOM TO! ZDVIHOL SOM TO!“

Pevne ho držala v náručí a chlácholila ho. „A čo sa stalo?“

Jeho hlas bol rozochvený, ale nie hysterický. „Vybuchlo to,“ povedal. Bol čoraz pokojnejší.

Chytila mu pravú ruku a zasunula mu ju pod ľavú pažu. „Tlač tam, kde teraz tlačím ja,“ povedala. Viedla jeho prsty k tomu stlačenému bodu, potom svoje odtiahla. Z rany opäť začala vytekať krv. „Tlač silno,“ povedala mu. Urobil, ako mu kázala. Krvácanie prestalo. Pobozkala ho na čelo. Bolo vlhké a chladné.

Šaty zviazané do uzlíka položila na zem vedľa Mousu. Jej odev bol taký, aký nosili afganské ženy: vrecovité šaty a pod nimi bavlnené nohavice. Vzala šaty, tenkú látku roztrhala na niekoľko pásov a začala z nich vyrábať provizórne škrtidlo. Mousa ju mlčky, s doširoka otvorenými očami pozoroval. Odlomila suchú vetvičku z borievkového kríka a pripevnila ju na koniec škrtidla.

Teraz potrebovala obväz, sedatívum, antibiotiká ako ochranu proti infekcii a jeho matku, aby zabránila traume.

Jane si navliekla nohavice a uviazala šnúrku v páse. Ľutovala, že šaty v chvate takmer celé roztrhala, mohla z nich zachovať väčšiu časť, ktorou by si zahalila aspoň vrchnú časť tela. Teraz musí iba dúfať, že cestou k jaskyniam nestretne nijakých mužov.

Ale ako tam Mousu dostane? V žiadnom prípade nechcela, aby sa pokúšal ísť sám pešo. Na chrbte ho niesť nemohla, lebo so zranenou rukou sa jej nemohol držať. Vzdychla si: nezostávalo jej nič iné, iba ho niesť na rukách. Zohla sa, jednou rukou ho chytila okolo pliec, druhou pod stehnami a dvíhala ho, pričom sa narovnávala skôr kolenami ako chrbtom, tak ako sa to naučila vo feministickom fitnes kurze. S chlapcom v náručí - telo mal prítlačné k jej hrudi, a jeho chrbát spočíval na vrchole jej brucha - začala pomaly vystupovať hore svahom. Našťastie bol chlapec podvyživený deväťročné európske dieťa by bolo pre ňu príliš ťažké.

Za chvíľu sa vymotala z krovia a našla chodník. Ale po štyridsiatich až päťdesiatich metroch bola vyčerpaná. V posledných týždňoch sa rýchlo unavila, čo ju nesmierne hnevalo, ale naučila sa, že proti tomu nesmie bojovať. Posadila Mousu na zem a zostala pri ňom stáť, nežne ho objala a oddychovala, s chrbtom opretým o stenu útesu, ktorá z jednej strany lemovala chodník. Mousa bol ticho a jeho mrazivé mlčanie ju znepokojovalo väčšmi než jeho výkriky. Len čo sa cítila lepšie, zdvihla ho a pokračovala ďalej.

O pätnásť minút, tesne pod vrcholom kopca, keď si chcela znova oddýchnuť, zbadala po chodníku kráčať muža. Hneď ho spoznala. „Ach, nie," povedala po anglicky, „práve Abdullah!"

Bol to nízky muž, asi päťdesiatpäťročný a dosť okrúhly, napriek všeobecnému nedostatku jedla. Mal svetlohnedý turban a vlajúce čierne nohavice, škótsky sveter a modré dvojradové sako s tenkými pásikmi, ktoré vyzeralo, akoby ho kedysi nosil londýnsky burzový maklér. Mohutnú bradu mal zafarbenú na červeno: bol to mullah z Bandy.

Abdullah nedôveroval cudzincom, opovrhoval ženami a nenávidel každého, kto praktizoval západnú medicínu. Jane, ktorá patrila do všetkých troch kategórií, nikdy nemala ani najmenšiu šancu získať si jeho sympatie. A celá vec sa ešte zhoršila po tom, keď mnohí obyvatelia údolia prišli na to, že Janine antibiotiká pomáhajú proti infekcii omnoho účinnejšie než inhalovanie dymu z horiaceho zvitku papiera, na ktorý Abdullah niečo napísal šafranovým atramentom, a mullah prišiel o mnohých pacientov a tým aj o peniaze. Reagoval na to tak, že Jane označil ako „západnú kurvu", ale nič viac veľmi robiť nemohol, lebo Jane a Jean-Pierre boli pod ochranou Ahmeda Šah Masuda, vodcu partizánov, a dokonca ani mullah sa neodvážil prísť do konfliktu s takým veľkým hrdinom.

Keď ju zbadal, doslova skamenel a výraz maximálneho zhnusenia zmenil jeho zvyčajne vážnu tvár na komickú masku. Nikoho horšieho nemohla stretnúť. Hociktorý iný dedinčan by bol v rozpakoch, možno urazený, keby ju videl polonahú; ale Abdullah sa doslova rozzúril.

Jane sa rozhodla, že to skúsi s drzosťou. Po daríjsky povedala: „Pokoj s tebou." Bol to zvyčajný úvod zo série pozdravov, ktoré si Afganci pri stretnutí vymieňali aj niekoľko minút. Ale Abdullah neodpovedal zvyčajným *Aj s tebou.* Namiesto toho otvoril ústa a začal prenikavým, až fistulovitým tónom chrliť na ňu urážky, medzi ktorými boli daríjske nadávky ako *prostitútka, perverznica* a *zvodkyňa detí.* Tvár mu sčervenala od zlosti, podišiel k nej a zdvihol na ňu svoju palicu.

To už bolo priveľa. Jane ukázala na Mousu, ktorý stál ticho vedľa nej, omámený bolesťou a zoslabnutý stratou krvi. „Pozri!" kričala na Abdullaha. „Nevidíš -"

Ale ten bol zaslepený záchvatom zlosti. Prv než mohla dopovedať celú vetu, udrel ju palicou po hlave. Jane vykríkla od bolesti a hnevu: prekvapilo ju, ako veľmi to bolelo, a pobúrilo ju, že to urobil.

Abdullah si stále nevšimol Mousovu ranu. Nepríčetné oči upieral na Janinu hruď, a ona si náhle uvedomila, že pohľad na nahé prsia tehotnej bielej ženy zo Západu v jasnom dennom svetle musel v ňom vyvolať protichodné sexuálne vášne, takže úplne stratil nad sebou kontrolu. Nemal

v úmysle uštedriť jej jednu - dve rany, tak ako miestni muži trestali svoje ženy za neposlušnosť. Bol odhodlaný dobiť ju na smrť.

Zrazu pocítila hlboký strach - o seba, o Mousu a o jej nenarodené dieťa. Tackavo ustúpila dozadu, preč z jeho dosahu, ale on vykročil za ňou a opäť zdvihol palicu. Zrazu sa vzchopila, vrhla sa naňho a v sebaobrane mu pichla prstami do očí.

Zreval ako ranený býk, ani nie tak od bolesti ako od pobúrenia, že žena, ktorú bil, sa opovážila brániť. Kým bol oslepený, Jane ho schmatla oboma rukami za bradu a potiahla. Zatackal sa, potkol a spadol. Kotúľal sa niekoľko metrov dolu svahom, až zastal pri vŕbovom kríku.

Jane si pomyslela: Och, bože, čo som to urobila? Pri pohľade na toho samoľúbeho, zlomyseľného kňaza vedela, že jej nikdy, naozaj nikdy nezabudne, ako ho ponížila. Mal niekoľko možností, ako jej to odplatiť. Mohol sa sťažovať u „bielobradých“ - dedinských staršinov. Mohol ísť za Masudom a žiadať, aby cudzích lekárov poslal domov. Mohol dokonca podnietiť mužskú časť obyvateľov Bandy, aby Jane ukameňovali. Zároveň jej však napadlo, že ak by sa chcel u kohokoľvek sťažovať, musel by rozpovedať všetky ponižujúce podrobnosti toho, čo sa mu stalo, a za to by sa mu dedinčania do konca jeho života posmievali - Afganci vedeli byť poriadne krutí. A možno jej to tentoraz prejde.

Obrátila sa. Mala teraz dôležitejšie starosti. Mousa stál tam, kde ho nechala, nemý a apatický, príliš šokovaný, aby pochopil, čo sa tu deje. Jane sa zhlboka nadýchla, vzala chlapca na ruky a kráčala ďalej.

Po niekoľkých krokoch dorazila na hrebeň. Teraz, na rovnejšom teréne, cez skalnú plošinu jej to pôjde rýchlejšie. Bola unavená a bolel ju chrbát, ale už bola takmer na mieste: jaskyne boli hneď pod vrcholom. Prešla takmer celý hrebeň, už počula hlasy detí a začala zostupovať dolu. O chvíľu zbadala skupinku asi šesťročných detí, ktoré hrali Nebo-peklo - hru, pri ktorej si jedno dieťa muselo pevne držať palce na nohách, zatiaľ čo ho ďalšie dve niesli do „neba“ - ak vydržalo, alebo do „pekla“, to znamenalo do smetí alebo na záchod, ak ich neudržalo. Mousa túto hru už nikdy hrať nebude, uvedomila si Jane, doľahla na ňu tragickosť celej situácie, ktorú práve prežila. Deti ju čoskoro zbadali, a keď prechádzala okolo, prerušili svoju hru a vystrašene na ňu hľadeli. Jedno z nich zašepkalo: „Mousa.“ Druhé to meno zopakovalo, a razom akoby prelomili nejakú kliatbu, všetky sa rozbehli ako kŕdeľ vtáčat pred Jane a Mousom a hlasno zvestovali smutnú novinu.

Denný úkryt obyvateľov Bandy pripomínal tábor kočovných kmeňov v púšti: prašná zem, páliace poludňajšie slnko, tlejúce ohniská, na ktorých pripravovali jedlo, zahalené ženy, špinavé deti. Jane prešla cez malú rovnú

plošinu pred jaskyňami. Ženy sa už schádzali pri najväčšej jaskyni, z ktorej si Jane a Jean-Pierre spravili akúsi poľnú kliniku. Jean-Pierre počul hlasnú vravu a vyšiel von. Jane mu vďačne odovzdala Mousu a povedala po francúzsky: „Bola to mína. Prišiel o ruku. Daj mi tvoju košeľu.“

Jean-Pierre vzal Mousu dnu a položil ho na malý koberec, ktorý slúžil ako stôl v ošetrovni. Prv než sa začal venovať dieťaťu, stiahol zo seba vyblednutú kaki košeľu a podal ju Jane. Obliekla si ju.

Trochu sa jej točila hlava. Chcela prejsť do chladnejšej, zadnej časti jaskyne a odpočinúť si tam, ale po pár krokoch si to rozmyslela a okamžite sa posadila. Jean-Pierre povedal: „Podaj mi pár tampónov.“ Nereagovala na to. Mousova matka Halima vbehla do jaskyne, a keď zbadala svojho syna, začala kričať. Mala by som ju upokojiť, pomyslela si Jane, lebo jej dieťa ju teraz potrebuje; ale prečo nevládzem vstať? Skúsim na chvíľku zavrieť oči. Len na minútku.

Na súmraku Jane vedela, že sa hlási jej dieťa.

Keď sa prebrala zo zamdletia, bolel ju chrbát - aspoň ona si myslela, že to bol chrbát, a pripisovala to únave - vyniesť do jaskyne raneného Mousu nebola maličkosť. Jean-Pierre súhlasil s jej diagnózou, dal jej aspirín a nariadil prísny pokoj. Rabia, pôrodná baba, prišla do jaskyne za Mousom a veľavravne pozrela na Jane, ktorá ale v tom čase nechápala, čo to malo znamenať. Jean-Pierre vyčistil a obviazal Mousovi kýpeť, dal mu penicilín a zaočkoval ho proti tetanu. Na infekciu určite nezomrie, čo by sa bez západnej medicíny takmer s istotou stalo; ale i tak sa Jane obávala, aký život ho čaká - prežiť v týchto podmienkach bolo ťažké aj pre tých najzdatnejších, a zmrzačené deti zomierali zväčša v mladých rokoch.

Neskoro popoludní sa Jean-Pierre chystal na odchod. Na druhý deň mal ordinovať v dedine vzdialenej niekoľko míľ a on - Jane síce nikdy celkom nechápala prečo - nikdy neposunul ani nevynechal tieto termíny, aj keď vedel, že v Afganistane by nikoho neprekvapilo, keby prišiel o jeden deň alebo aj týždeň neskôr.

Keď ju prišiel pobozkať na rozlúčku, začínala mať obavy, či jej bolesť chrbta nemôže byť začiatkom pôrodu, predčasne vyvolaného námahou s Mousom, ale keďže nemala skúsenosti, lebo to bolo jej prvé dieťa, nebola si tým istá a zdalo sa jej to nepravdepodobné. Spýtala sa na to Jeana-Pierra. „Nerob si starosti,“ povedal povzbudivo, „ešte más šesť týždňov čas.“ Naznačila, či by radšej nemal zostať, pre každý prípad, ale on usúdil, že je to zbytočné, a ona si zrazu pripadala veľmi hlúpo; tak ho nechala odísť s jeho lekárskym náradím a zásobami naloženými na vychudnutom koni, aby dorazil do svojho cieľa pred zotmením, a mohol hneď od skorého rána pracovať.

Keď slnko začalo zapadať za západnú stenu útesu a celé údolie zahalil tieň, Jane s ostatnými ženami a deťmi schádzala dolu úbočím do temnejúcej dediny, zatiaľ čo muži sa vydali do polí, aby zožali úrodu, kým bombardéry spali.

Dom, v ktorom Jane a Jean-Pierre bývali, patril majiteľovi dedinského obchodu, ktorý sa vzdal nádeje, že počas vojny zarobí nejaké peniaze - nebolo vlastne čo predávať - a vysťahoval sa aj so svojou rodinou do Pakistanu. Predná izba, pôvodne obchod, slúžila Jeanovi-Pierrovi ako ordinácia - aspoň spočiatku, kým intenzívne bombardovanie nevyhnalo dedinčanov do jaskýň. Dom mal dve zadné izby, jedna bola určená pre mužov a ich hostí, druhá pre ženy a deti. Jane a Jean-Pierre ich používali ako spálňu a obývačku. Na boku domu bol hlineným múrom obohnaný dvor, na ktorom bolo ohnisko na varenie a malá nádrž na pranie bielizne, umývanie riadu a kúpanie detí. Obchodník tu nechal zopár kusov po domácky vyrobeného nábytku a dedinčania požičali Jane niekoľko pekných kobercov na dlážku. Jane a Jean-Pierre spávali na matraci ako Afganci, ale namiesto diek mali páperový spací vak. Tak ako Afganci, aj oni matrac na deň zrolovali alebo ho v peknom počasí vyložili na strechu vyvetrať. V lete každý spával na streche.

Zostup z jaskyne do domu ovplyvnil Janin stav. Bolesti chrbta sa výrazne zhoršili, a keď prišla domov, takmer odpadla od bolesti a vyčerpania. Mala silné nutkanie na močenie, ale bola príliš unavená, aby išla von na latrínu, tak použila núdzový nočník za paravánom v spálni. Vtedy si všimla na vnútornej strane jej bavlnených nohavíc malý krvavý pásik.

Nevládala vyliezť rebríkom hore na strechu a zniesť dolu matrac, tak si ľahla na koberec v spálni. „Bolesti chrbta“ prichádzali vo vlnách. Počas ďalšej si položila ruky na brucho a sledovala, ako sa vydúva dopredu, keď bolesť silnela, a znovu klesá, keď bolesť ustupovala. Teraz už nepochybovala, že má kontrakcie.

Bála sa. Spomenula si, ako sa so sestrou Pauline rozprávali o deťoch. Keď sa narodilo jej prvé, Jane ju navštívila a priniesla fľašu šampanského a trochu marihuany. Keď boli obe maximálne uvoľnené, Jane sa jej opýtala, aké to naozaj bolo, a Pauline povedala: „Ako keby si srala melón.“ Chichúňali sa na tom celé hodiny.

Ale Pauline rodila v University College Hospital - v dobre vybavenej nemocnici v centre Londýna, nie v hlinenej chatrči v Údolí Piatich levov.

Jane rozmýšľala: Čo budem *robiť*?

Nesmiem spanikáriť. Musím sa umyť teplou vodou a mydlom; nájsť ostré nožnice a dať ich do vriacej vody na pätnásť minút; ľahnúť si na čisté plachty; piť tekutiny; a uvoľniť sa.

Ale skôr ako niečo z toho stihla urobiť, dostala nové kontrakcie, a teraz to *naozaj* bolelo. Zavrela oči a snažila sa pomaly a pravidelne zhlboka dýchať, ako jej to vysvetľoval Jean-Pierre, ale pri tých bolestiach jej pripadalo nesmierne ťažké ovládať sa natoľko, aby to dokázala - najradšej by nerobila nič, iba kričala od bolesti a strachu. Kŕče ju vyčerpali. Ležala nepohnute, zotavovala sa. Uvedomila si, že nedokáže urobiť nič z toho, čo si v hlave zosumarizovala: nedokáže to sama. Len čo sa jej vrátia sily, vstane a pôjde do najbližšieho domu a požiada ženy, aby privolali babicu.

Ďalšia kontrakcia prišla skôr, než čakala, asi po minúte až dvoch. Keď bolesti dosiahli vrchol, Jane nahlas zvolala: „Prečo ti nikto nikdy *nepovie*, ako veľmi to *bolí*“

Keď poľavili, prinútila sa vstať. Hrôza, že by rodila úplne sama, jej dávala silu. S námahou prešla zo spálne do obývačky. Každým krokom sa cítila trochu silnejšia. Vyšla až na dvor, keď vtom zacítila medzi stehnami prúd teplej vody a jej nohavice boli razom celé premáčané: odtiekla jej voda. „Ach, nie,“ vzdychla. Oprela sa o zárubňu dverí. Nohavice sa jej začali zošuchovať dolu, takto neprejde ani tých pár metrov. Cítila sa potupená. „Musím,“ povedala si; vtom sa ale začali nové kontrakcie a ona klesla na zem: musím to zvládnuť sama.

Keď znovu otvorila oči, zbadala mužskú tvár, ktorá sa nad ňou skláňala. Vyzeral ako arabský šejk: mal tmavohnedú pokožku, čierne oči a čierne fúzy, aristokratické črty - vystúpené lícne kosti, rímsky nos, biele zuby a výraznú spodnú čeľusť. Bol to Mohammed Chan, Mousov otec.

„Vďakabohu,“ zamumlala Jane nezrozumiteľne.

„Prišiel som ti poďakovať, že si zachránila život môjmu jedinému synovi,“ povedal Mohammed po darájsky. „Si chorá?“

„Budem mať dieťa.“

„Teraz?“ spýtal sa celý zmätený.

„Čoskoro. Pomôž mi do domu.“

Váhal - pôrod, tak ako všetky výlučne ženské záležitosti, sa pokladali za nečisté - ale jeho zaváhanie trvalo iba chvíľku. Pomohol jej vstať a podopieral ju cestou cez obývačku do spálne. Znovu si ľahla na koberec. „Priveď pomoc,“ povedala mu.

Zvraštil čelo, rozpačitý a neistý, čo má urobiť; vyzeral pritom zvláštne chlapčenský a pekne. „Kde je Jean-Pierre?“

„Išiel do Chavaku. Potrebujem Rabiu.“

„Áno,“ povedal. „Pošlem moju ženu.“

„Prv než odídeš...“

„Áno?“

„Prosím ťa, daj mi trochu vody.“

To ho zrejme šokovalo. Bolo neslýchané, aby muž obsluhoval ženu, aj keď išlo len o hlt vody.

Jane dodala: „Z toho špeciálneho krčahu.“ Vždy mala nachystaný krčah s filtrovanou prevarenou vodou na pitie: to bol jediný spôsob, ako sa vyhnúť črevným parazitom, ktoré sužovali takmer všetkých miestnych obyvateľov po celý ich život.

Mohammed sa rozhodol konať proti konvenciám. „Samozrejme,“ povedal. Odišiel do vedľajšej miestnosti a o chvíľu sa vrátil so šálkou vody. Jane mu poďakovala a vďačne si odpila.

„Pošlem Halimu po babicu,“ povedal.

Halima bola jeho žena. „Ďakujem,“ povedala Jane. „Povedz jej, aby sa ponáhľala.“

Mohammed odišiel. Jane mala šťastie, že ju našiel práve on, a nie niektorý iný muž. Ostatní by odmietli dotknúť sa chorej ženy, ale Mohammed bol iný. Bol to jeden z najdôležitejších partizánov a vlastne miestny zástupca vodcu povstalcov, Masuda. Mohammed mal iba dvadsaťštyri rokov, ale v tejto krajine to bolo dosť na to, aby bol už partizánskym vodcom a mal deväťročného syna. Študoval v Kábule, hovoril trochu po francúzsky a vedel, že zvyky a obyčaje, ktoré panovali tu v údolí, neboli jedinou formou spoločenského správania na svete. Jeho hlavnou náplňou bolo organizovať konvoje do a z Pakistanu - doplňovanie zásob zbraní a munície pre povstalcov. S jedným z týchto konvojov prišli aj Jane a Jean-Pierre do údolia.

Keď teraz čakala na ďalšiu kontrakciu, živo si spomenula na tú príšernú cestu. Považovala sa za zdravú, vyšportovanú a silnú ženu, ktorá pokojne dokáže ísť pešo celý deň; to ale nerátala s nedostatkom jedla, prudkými stúpaniami, hrboľatými kamenistými chodníkmi a vysiľujúcimi hnačkami. Niekedy sa presúvali iba v noci, z obavy pred ruskými helikoptérami. Sem-tam naďabili aj na nepriateľských dedinčanov v strachu, že konvoj na seba priláka ruské útoky, niektorí miestni obyvatelia odmietali pomoc partizánom - nechceli im predať jedlo, skrývali sa za zatvorenými dverami, alebo úmyselne nasmerovali konvoj na lúku či záhradu, vzdialenú iba pár kilometrov, údajne optimálne miesto na táborenie, ktoré však, ako sa neskôr ukázalo, vôbec neexistovalo.

Pre ruské útoky Mohammed stále menil svoju trasu. Jean-Pierre si v Paríži zadovážil americké mapy Afganistanu, ktoré boli lepšie než tie, čo mali povstalci, takže Mohammed často prichádzal k nim domov, aby si preštudoval trasu, prv než vyslal nový konvoj.

V skutočnosti Mohammed prichádzal častejšie, než bolo potrebné. Aj Jane oslovoval častejšie než ostatní afganskí muži, a aj príliš často s ňou

nadväzoval zrakový kontakt a poškuľoval po jej postave. Myslela si, že je do nej zamilovaný, alebo bol aspoň dovtedy, kým nebolo vidieť jej tehotenstvo.

Aj on bol pre ňu atraktívny, najmä v čase, keď škrípal jej vzťah s Jeanom-Pierrom. Mohammed bol štíhly a tmavý a silný a mocný - to bolo v poriadku, ale bolo to prvýkrát v jej živote, čo ju priťahoval nefalšovaný, zarytý, šovinistický macho.

Bola presvedčená, že by mohla mať s ním ľúbostný pomer. Bol oddaný moslim, tak ako všetci partizáni, ale zrejme by to nehralo žiadnu rolu. Verila tomu, čo vravieval jej otec: „Náboženské presvedčenie môže udržať na uzde plachú túžbu, ale ozajstnú, silnú žiadostivosť nezastaví nič.“ Konkrétne tá druhá časť jej mamu vždy rozčúlila. Nie, v tejto puritánskej roľníckej komunite bolo rovnako veľa cudzoložstva ako kdekoľvek inde, uvedomila si Jane, keď počula, o čom klebetili ženy, ktoré išli k rieke po vodu alebo sa kúpať. Jane aj vedela, ako to robili. Mohammed jej to povedal. „Za súmraku pod vodopádom za posledným mlynom môžeš vidieť skákať ryby,“ povedal jedného dňa. „Niekedy v noci ich tam chodím chytať.“ Za súmraku ženy vždy varili a muži sedeli vo dvore mešity, rozprávali sa a fajčili: tak ďaleko od dediny milencom nehrozilo, že ich niekto objaví, a ani Jane, ba ani Mohammeda by nikto nehľadal.

Predstava milovať sa pri vodopáde s týmto pekným, primitívnym Afgancom ju svojím spôsobom dráždila; ale potom otehotnela a Jean-Pierre sa priznal, ako sa bál, že ju stratí, a ona sa rozhodla, že celú svoju energiu bude venovať záchrane svojho manželstva, nech sa deje čokoľvek; a tak nikdy nešla k vodopádu, a keď už jej tehotenstvo bolo vidieť, Mohammed prestal po nej poškuľovať.

Možno to bola latentná intimita medzi nimi dvoma, ktorá dodala Mohammedovi odvahu vojsť dnu a pomôcť jej vo chvíli, keď ostatní muži by sa obrátili vo dverách a odišli. Alebo to bolo kvôli Mousovi. Mohammed mal iba jedného syna - a tri dcéry - a možno sa teraz cítil Jane nesmierne zaviazaný. Dnes som získala jedného priateľa a jedného nepriateľa, pomyslela si: Mohammeda a Abdullaha.

Bolesti sa začali znovu, ale uvedomila si, že posledná pauza bola dlhšia než tie predchádzajúce. Budú kontrakcie teraz nepravidelné? Prečo? Jean-Pierre nič také nehovoril. Ale on aj veľa zabudol z gynekológie, ktorú študoval pred troma - štyrmi rokmi.

Tie posledné bolesti boli doteraz najsilnejšie a Jane pri nich dostala triašku a bolo jej zle. Čo je s babicou? Mohammed už *musel* po ňu poslať svoju ženu - určite nezabudol, ani si to nerozmyslel. Ale poslúchla svojho muža? Samozrejme - afganské ženy vždy poslúchajú svojich mužov. Ale

mohla ísť pomaly, klebetila cestou s inými ženami, alebo sa dokonca zdržala v niektorom dome na čaj. Ak bolo v Údolí Piatich levov cudzoložstvo, tak tu bola aj žiarlivosť, a Halima určite vedela, alebo aspoň tušila, čo jej manžel cíti k Jane - manželky to vždy vedia. Možno ju pohoršilo, že by mala privolať pomoc pre svoju sokyňu, exotickú bielu vzdelanú cudzinku, ktorá tak fascinovala jej muža. Jane sa zlostila na Mohammeda aj na Halimu. Nič zlé som nespravila, uvažovala. Prečo ma všetci opustili? Prečo tu nie je môj manžel?

Keď sa začali ďalšie kontrakcie, rozplakala sa. Bolo to na ňu priveľa. „Už nemôžem ďalej," povedala nahlas. Celá sa triasla. Chcela zomrieť, prv než sa bolesti mohli ešte zhoršiť. „Mami, pomôž mi, mami," vzlykala.

Zrazu ju mocná ruka objala okolo ramien a ženský hlas jej mumlal do ucha čosi nezrozumiteľné, ale chlácholivé. Bez toho, aby otvorila oči, chytila sa pevne tej ženy a plakala a kričala, keď bolesť naberala na intenzite; myslela, že sa to nikdy neskončí, ale potom ~ bolesť začala slabnúť, aj keď príliš pomaly, ale akoby nadobro, akoby bola posledná, alebo aspoň posledná taká silná.

Pozrela hore a videla pokojné hnedé oči a vráskavé líca starej Rabie, pôrodnej baby.

„Boh s tebou, Jane Deboutová."

Jane pocítila úľavu, akoby z nej sňali ťažké bremeno. „Aj s tebou, Rabia Gulová," zašepkala vďačne.

„Idú bolesti rýchlo za sebou?"

„Každú minútu alebo dve."

Hlas inej ženy povedal: „Dieťa prichádza predčasne."

Jane otočila hlavu a zbadala Zaharu Gulovú, Rabiinu nevestu, zmyselné dievča v Janinom veku s vlnitými, takmer čiernymi vlasmi a širokými, vždy usmiatymi ústami. Zo všetkých žien v dedine bola Zahara Jane najbližšia. „Som rada, že si tu," povedala.

Rabia povedala: „Dieťa sa hlási tak skoro preto, lebo si Mousu niesla hore svahom."

„To je všetko?" povedala Jane.

„To je predsa dosť."

Takže o bitke s Abdullahom nevedia, uvedomila si Jane. Rozhodol sa, že si to nechá pre seba.

Rabia sa spýtala: „Mám nachystať všetko pre bábätko?"

„Áno, prosím." Bohvie, na akú primitívnu gynekológiu sa idem spoľahnúť, myslela si Jane, ale sama to nezvládnem, nie, jednoducho nezvládnem.

„Chceš, aby Zahara urobila čaj?" spýtala sa Rabia.

„Áno, prosím.“ Aspoň toto nebolo spojené s nijakými poverami.

Obe ženy sa pustili do práce. Už samotná ich prítomnosť bola pre Jane istým povzbudením. To je milé, uvažovala Jane, že Rabia si pýtala povolenie pomáhať - západný lekár by jednoducho vošiel dnu a správal by sa, akoby mu patril celý dom. Rabia si obradne umyla ruky, pričom vyzývala prorokov, aby ju urobili „červenolícou“ - čo znamenalo úspešnou - a potom si ich umyla znovu, dôkladne, mydlom a veľkým množstvom vody. Zahara priniesla nádobu s divou rutou a Rabia zapálila hrsť malých tmavých semiačok spolu s dreveným uhlím. Jane si spomenula, ako sa hovorilo, že pach horiacej ruty zaháňa zlých duchov. Utešovala sa myšlienkou, že štipľavý dym aspoň pomôže vyhnať muchy z izby.

Rabia bola trochu viac než obyčajná babica. Pomáhať pri pôrodoch bola síce jej hlavná práca, ale popritom pomocou byliniek a mágie sa usilovala zvyšovať plodnosť žien, ktoré mali ťažkosti s otehotnením. Poznala metódy, ako zabrániť počatiu, ako vyvolať potrat, čo však nebolo veľmi populárne a žiadané: afganské ženy vo všeobecnosti chceli mať veľa detí. Aj pri každej „ženskej“ chorobe si pýtali radu od Rabie. A zvyčajne ju aj poprosili, aby umyla mŕtvych - to bola úloha, ktorá sa - podobne ako pomoc pri pôrode - pokladala za nečistú.

Jane ju pozorovala, ako sa pohybuje po miestnosti. Bola to pravdepodobne najstaršia žena v dedine, mohla mať okolo šesťdesiatky. Bola nízka - mala asi stopäťdesiat centimetrov a veľmi chudá, ako väčšina miestnych ľudí. Jej vráskavú hnedú tvár lemovali biele vlasy. Pohybovala sa pomaly, ale jej kostnaté staré ruky boli šikovné a spoľahlivé. Spočiatku bol jej vzťah k Jane plný nedôvery a nepriateľstva, keď sa Jane spýtala, koho Rabia v prípade ťažkého pôrodu privoláva, tá iba odvrkla: „Nech to diabol nepočuje, ale ja som ešte nikdy nemala ťažký pôrod a ešte nikdy som nestratila žiadnu matku alebo dieťa.“ Ale neskôr, keď za Jane začali chodiť ženy z dediny s ľahšími menštruačnými problémami alebo bežnými tehotenstvami, vždy ich radšej poslala k Rabii namiesto toho, aby im predpisovala nejaké placebá; a to bol začiatok ich spolupráce. Rabia sa prišla poradiť s Jane o novorodičke, ktorá mala vaginálnu infekciu. Jane jej dala zásobu penicilínu a vysvetlila jej, ako ho má predpisovať. Rabiina prestíž prudko stúpla, keď sa rozšírilo, že jej zdôverili západné lieky; a Jane jej mohla povedať, bez toho, aby ju urazila, že zrejme sama spôsobila infekciu tým, že počas pôrodu mastila pôrodný kanál.

Odvtedy Rabia chodila raz alebo dvakrát v týždni na kliniku, aby sa porozprávala s Jane a videla jej prácu. Jane využívala tieto príležitosti na to, aby jej vysvetlila, vždy nenápadne, akoby mimochodom, prečo si tak

často umýva ruky, prečo dáva náradie po použití do vriacej vody a prečo podáva deťom s hnačkou tak veľa tekutín.

Na odplatu zasa Rabia prezradila Jane niektoré zo svojich tajomstiev. Jane zaujímalo, aké elixíry Rabia varí, u niektorých tušila, aké účinky majú a na čo sa používajú: prípravky podporujúce tehotenstvo obsahovali zajačí mozog alebo mačaciu slezinu, čo pravdepodobne dodávalo pacientke hormóny, ktoré chýbali v jej metabolizme; a mäta a kocúrnik v mnohých prípravkoch zrejme pomáhali zbaviť sa infekcií, ktoré bránili počatiu. Rabia mala aj prostriedok, ktorý mali ženy podávať svojim impotentným mužom, a nebolo pochýb, že účinkoval: obsahoval totiž ópium.

Nedôveru nahradil vzájomný rešpekt, ale napriek tomu svoje vlastné tehotenstvo Jane s Rabiou nekonzultovala. Dovoliť Rabii, aby zmes ľudového liečiteľstva a čarodejníctva aplikovala na afganských ženách bola jedna vec, ale podrobiť sa tomu sama, to bolo niečo celkom iné. Okrem toho predpokladala, že pri pôrode jej dieťaťa bude Jean-Pierre. Takže, keď sa Rabia pýtala na polohu dieťaťa a predpísala jej zeleninovú diétu pre dievčatko, Jane jej jasne naznačila, že pri tomto tehotenstve sa budú uplatňovať výlučne západné metódy. Rabie sa Janino rozhodnutie očividne dotklo, ale prijala to dôstojne. A teraz bol Jean-Pierre v Chavaku a Rabia bola tu po ruke a Jane bola rada, že jej pomôže žena, ktorá pomohla priviesť na svet stovky detí a sama porodila jedenásť.

Chvíľu nemala žiadne bolesti, ale počas posledných pár minút, keď pozorovala Rabiu, ako sa pomaly pohybuje po izbe, Jane zaregistrovala nový pocit v brušnej dutine: silný tlak v podbruší sprevádzaný naliehavou potrebou *tlačiť*. Nutkania boli čoraz intenzívnejšie, a tak tlačila a vzdychala, tentoraz nie od bolesti, ale v snahe zatlačiť čo najsilnejšie.

Akoby z diaľky počula Rabiin hlas: „Už sa to začína. To je dobre.“

Po chvíli nutkanie zmizlo. Zahara priniesla šálku zeleného čaju. Jane sa nadvihla a posadila a vďačne si odpila. Bol teplý a veľmi sladký. Zahara je rovnako stará ako ja, pomyslela si Jane, a už má štyri deti, a to nerátam potraty a deti, ktoré sa narodili mŕtve. Napriek tomu tá žena prekypovala životom, bola ako mladá zdravá levica. Tá bude mať určite ešte veľa ďalších detí. Zahara mala od samého začiatku úprimný záujem o Jane, zatiaľ čo väčšina ostatných žien k nej spočiatku pristupovala nepriateľsky a podozrievavo; a Jane čoskoro zistila, že Zaharu hnevajú hlúpe zvyky a tradície údolia a túži sa dozvedieť čo najviac o moderných západných názoroch na zdravie, starostlivosť o dieťa a výživu. Bolo len prirodzené, že sa stala nielen Janinou priateľkou, ale aj príkladnou účastníčkou jej zdravotného vzdelávania.

Dnes však Jane na vlastnej koži spoznávala afganské metódy. Pozorovala Rabiu, ako rozprestrela na dlážku igelitovú plachtu (Čo asi používali predtým, než bolo všade toľko igelitového odpadu?) a pokryla ju vrstvou piesčitej zeme, ktorú Zahara priniesla zvonku vo vedre. Na obrus na dlážke poukladala niekoľko vecí a Jane sa potešila, keď medzi nimi zbadala čisté bavlnené handry a novú, ešte nerozbalenú žiletku.

Nutkanie tlačiť prišlo znova a Jane zatvorila oči a sústredila sa. To, čo teraz cítila, nebola *bolesť;* skôr to pripomínalo neuveriteľne silnú zápchu. Zistila, že stonanie jej pomáha pri tlačení, a bola by Rabii rada vysvetlila, že to nie sú smrteľné stony, ale bola príliš zamestnaná tlačením.

V ďalšej prestávke si Rabia kľakla, rozviazala šnúrku na Janiných nohaviciach a stiahla jej ich. „Chceš sa vycikať predtým, než ťa umyjem?“ spýtala sa.

„Áno.“

Pomohla Jane vstať a prejsť za paraván v spálni a potom ju držala za plecia, kým sedela na nočníku.

Zahara priniesla nádobu s teplou vodou a odniesla nočník. Rabia poumývala Jane brucho, stehná a genitálie; ako sa blížil čas samotného pôrodu, Rabia postupovala pri prípravách rýchlejšie ako doteraz. Jane si potom znovu ľahla. Rabia jej ukázala malú nádobku s modrým práškom - modrá skalica, napadlo Jane - a povedala: „Táto farba odháňa zlých duchov.“

„Čo chceš urobiť?“

„Trochu z toho ti dám na čelo.“

„Dobre,“ povedala Jane, potom dodala. „Ďakujem.“

Rabia rozotrela trochu prášku na Janinom čele. Nemám nič proti jej mágii, ak je neškodná, ale čo bude robiť, ak nastane skutočný medicínsky problém? A vlastne - o koľko týždňov skôr prichádza moje dieťa?

Kým sa zmietala v týchto obavách, začala sa jej ďalšia kontrakcia, ale keďže sa nesústredila, tlačila nesprávnym spôsobom a veľmi to bolelo. Nesmiem si robiť starosti, musím sa uvoľniť.

Potom sa cítila veľmi vyčerpaná a ospalá. Privrela oči. Cítila, že Rabia jej rozopína košeľu - tú, ktorú si poobede požičala od Jeana-Pierra. Bože, ako strašne dávno to bolo. Rabia začala Jane masírovať brucho nejakou masťou, zrejme čírenym maslom. Prstami jej pritom stláčala povrch brucha. Jane otvorila oči a povedala: „Nepokúšaj sa dieťa pohnúť.“

Rabia prikývla, ale hmatkala ďalej, jednu ruku mala na hornom okraji Janinho brucha, druhú na spodnom. „Hlavička je dolu,“ povedala napokon. „Všetko je v poriadku. Ale dieťa čoskoro pôjde. Mala by si teraz vstať.“

Zahara a Rabia jej pomohli vstať a prejsť dva kroky na pieskom pokrytú igelitovú plachtu. Rabia pristúpila zozadu k nej a povedala: „Staň si na moje chodidlá.“

Jane to urobila, aj keď vôbec nechápala, akú to má logiku. Rabia si čupla a stiahla Jane k sebe do podrepu. V takejto polohe teda rodia miestne ženy. „Sadni si na mňa,“ povedala Rabia. „Udržím ťa.“ Jane preniesla celú svoju váhu na stehná tej ženy; bolo to prekvapujúco príjemné a pohodlné.

Jane cítila, ako sa jej svaly znovu napínajú. Zaťala zuby a hlasno stonajúc, začala znovu tlačiť. Zahara si čupla pred ňu. Chvíľu nevnímala nič, len tlak. Keď konečne ustúpil, vyčerpaná a polospiaca sa uvoľnila a celou váhou spočinula na Rabii.

Keď sa to začalo opäť, pridala sa k tlaku nová bolesť - ostré pálenie v rozkroku. Zahara zrazu povedala: „Už ide.“

„Teraz netlač,“ povedala Rabia. „Nech vyjde samo.“

Tlak pominul. Rabia a Zahara si vymenili miesta, Rabia vpredu čupela medzi Janinými nohami a sústredene sa dívala. Tlak prišiel znova. Jane zaťala zuby. Rabia povedala: „Netlač. Len pokojne čakaj.“ Jane sa snažila uvoľniť. Rabia na ňu pozrela a zdvihla ruku a dotkla sa jej líca: „Teraz nezatínaj zuby, aby si mala uvoľnené ústa.“ Jane spustila sánku a zistila, že jej to pomáha celkovo sa uvoľniť.

Pocítila nové pálenie dolu, omnoho ostrejšie ako predtým. Vedela, že dieťa sa už-už narodí: cítila, ako sa prediera jeho hlavička, ako ju rozťahuje. Od bolesti vykríkla - a zrazu to poľavilo a necítila vôbec nič. Pozrela dolu. Rabia siahla medzi jej stehná a vyvolávala mená prorokov. Cez slzy Jane zbadala v rukách babice niečo guľaté a tmavé.

„Neťahaj,“ povedala Jane. „Za hlavu neťahaj.“

„Nie,“ povedala Rabia.

Jane cítila nový tlak. Vtedy Rabia povedala: „Slabo zatlač, teraz vyjdú pliecka.“ Jane zavrela oči a jemne zatlačila. O chvíľu neskôr Rabia povedala: „Teraz druhé plece.“

Jane znovu zatlačila a potom prišlo obrovské uvoľnenie napätia a ona vedela, že dieťa sa narodilo. Pozrela dolu a v Rabiiných rukách videla jeho útle telíčko. Kožu malo vrásčitú a vlhkú a hlavičku pokrytú mokrými tmavými vlasmi. Pupočná šnúra jej pripadala zvláštna - hrubý modrý povraz, ktorý pulzoval ako tepna.

„Je v poriadku?“ spýtala sa Jane.

Rabia neodpovedala. Zošpúlila pery a fukla na pokrčenú, nehybnú tvár dieťaťa.

Och, bože, je mŕtve, pomyslela si Jane. „Je v poriadku?“ zopakovala.

Rabia fukla ešte raz a dieťa otvorilo malinké ústočká a vykríklo.

Jane povedala: „Och, vďakabohu - žije.“

Rabia vzala čistú bavlnenú handru a utrela dieťaťu tvár.

„Je normálne?“ spýtala sa Jane.

Rabia konečne prehovorila. Pozrela Jane do očí, usmiala sa a povedala: „Áno. Je normálna.“

Je normálna, pomyslela si Jane. Ona. Porodila som dievčatko. Dievča.

Zrazu sa cítila úplne vyčerpaná. Nemohla vydržať vo vzpriamenej polohe už ani sekundu. „Chcem si ľahnúť,“ povedala.

Zahara jej pomohla k matracu a chrbát jej podoprela vankúšmi, aby sedela. Rabia pritom držala dieťa, ktoré bolo ešte stále pripútané k Jane pupočnou šnúrou. Keď sa Jane usadila, Rabia začala dieťa osúšať chumáčikmi vaty.

Jane videla, ako pupočná šnúra prestala pulzovať, zošúverila sa a zbelela. „Už môžeš prestrihnúť šnúru,“ povedala Rabii.

„My to vždy robíme až po pôrode placenty,“ povedala Rabia.

„Urob to teraz, prosím.“

Rabia sa zatvárila skepticky, ale neprotestovala. Vzala zo stola kúsok bielej nite a pevne ňou oviazala šnúru niekoľko centimetrov pod pupkom dieťaťa. Malo by to byť bližšie, pomyslela si Jane; ale na tom nezáležalo.

Rabia vybalila novú žiletku. „V mene Allaha,“ povedala a prerezala šnúru.

„Daj mi ju,“ povedala Jane.

„Rabia jej podala bábätko so slovami: „Nedovoľ jej saťˇ.“

Jane vedela, že v tom sa Rabia mýli. „To pomáha pôrodu placenty,“ povedala.

Rabia mykla plecami.

Jane priložila tvár dieťaťa k prsiam. Bradavky mala zväčšené a citlivé, ako keď ich Jean-Pierre bozkával. Keď sa jedna dotkla líca bábätka, inštinktívne otočilo hlavu a roztvorilo malé ústočká. Len čo sa mu bradavka dostala do úst, začalo saťˇ. Jane zostala prekvapená z pocitu, ktorý to u nej vyvolalo: nečakane ju naplnilo príjemné, až sexuálne vzrušenie. Chvíľu bola šokovaná a hanbila sa za to, potom si pomyslela: No a čo!

V podbruší pocítila ďalšie pohyby. Poslúchla nutkanie tlačiť, a zakrátko z nej vyšla placenta. Bol to taký malý klzký pôrod. Rabia ju opatrne zabalila do handry.

Dieťa prestalo saťˇ a zaspalo.

Zahara podala Jane šálku vody. Vypila ju na dúšok. Chutila fantasticky. Vypýtala si ešte.

Bola ubolená, vyčerpaná a neskutočne šťastná. Pozrela na dievčatko, ktoré pokojne oddychovalo na jej prsiach. Aj ona bola zrelá na spánok.

Rabia povedala: „Mali by sme malú zabaliť.“

Jane nadvihla dieťa - bolo ľahké ako bábika - a podala ho starene. „Chantal,“ povedala, keď ju Rabia vzala. „Volá sa Chantal.“ Potom zavrela oči.

K A P I T O L A 5

Ellis Thaler letel lietadlom Eastern Airlines z Washingtonu do New Yorku. Na letisku La Guardia si zobral taxík a dal sa zaviezť do hotela Plaza v New York City. Taxikár ho vyložil pri vchode na Piatej Avenue. Ellis vošiel dnu. V hotelovej hale zahol doľava a šiel k výťahom v opačnom krídle, v tej časti budovy, ktorá ústila na 58. ulicu. Muž v tmavom obleku a žena, ktorá niesla nákupnú tašku z obchodu Saks nastúpili do výťahu spolu s ním. Muž vystúpil na siedmom poschodí. Ellis na ôsmom. Žena pokračovala vyššie. Ellis kráčal priestrannou hotelovou chodbou celkom sám, až prišiel k ďalším výťahom. Zviezol sa na prízemie a vyšiel z hotela vchodom ústiacim na 59. ulicu.

Spokojný, že ho nikto nesledoval, na južnom konci Central Parku zastavil taxík, odviezol sa ním k Penn Station a tam nastúpil na vlak do Douglastonu v Queense.

Keď sedel vo vlaku, v hlave sa mu vynorilo niekoľko veršov z Audenovej *Uspávanky.*

To čas a horúčky spaľujú
osobité čaro detskej podoby,
- tak len pozorne načúvajte maličkí -
veď hrob je dôkazom pominuteľnosti dieťatka.

Uplynul viac ako rok, čo sa vydával za ambicózneho amerického básnika v Paríži, ale slabosť pre poéziu mu zostala.

Neustále kontroloval, či sa niekto naňho nenalepil, pretože o tomto stretnutí by sa jeho nepriatelia naozaj nemali nikdy dozvedieť. Vystúpil vo Flushingu a čakal na nástupišti na ďalší vlak. Okrem neho nečakal nikto.

Kvôli týmto bezpečnostným opatreniam dorazil do Douglastonu až o piatej. Zo stanice kráčal rýchlym tempom ešte asi pol hodiny. Premýšľal pritom, ako bude postupovať, aké slová má voliť, s akými reakciami má rátať.

Prišiel na predmestskú ulicu s výhľadom na Long Island Sound a zastal pred malým upraveným domom s fasádou v tudorovskom štýle a tomu

zodpovedajúcimi oknami s farebnými sklami. Na príjazdovej ceste stálo malé japonské auto. Keď sa priblížil ku vchodu, dvere otvorilo svetlovlasé trinásťročné dievča.

Ellis povedal: „Ahoj, Petal."

„Ahoj, tati," odpovedala.

Zohol sa, aby ju pobozkal, a zalial ho - ako vždy - pocit hrdosti a viny zároveň.

Pozorne si ju premeral. Pod tričkom s obrázkom Michaela Jacksona mala podprsenku. To bola novinka. Mení sa na ženu, napadlo mu. Neuveriteľné.

„Nejdeš na chvíľu ďalej?" spýtala sa zdvorilo.

„Jasné."

Vošiel za ňou do domu. Zozadu vyzerala ešte ženskejšie. Pripomenula mu jeho prvé dievča. On mal pätnásť a ona nebola omnoho staršia ako Petal... Nie, počkaj, pomyslel si; bola *mladšia*, mala *dvanásť*. A ja som jej vždy liezol rukami pod sveter. Nech pánboh chráni moju dcéru pred pätnásťročnými chalanmi.

Vošli do malej, útulnej obývačky. „Nesadneš si?" povedala Petal.

Ellis sa posadil.

„Môžem ti niečo ponúknuť?"

„Nebuď taká formálna," povedal jej Ellis. „Načo toľká zdvorilosť? Som predsa tvoj otec."

Vyzerala zmätená a neistá, akoby ju hrešili, že urobila niečo zlé, pričom ona nevedela, že je to zlé. Po chvíľke povedala: „Musím sa učesať. Potom môžeme ísť. Ospravedlň ma."

„Jasné," povedal Ellis. Vyšla z izby. Jej zdvorilosť mu bola nepríjemná. Bol to znak, že je pre ňu cudzí. Ešte stále ho nepovažovala za normálneho člena rodiny.

V poslednom roku, odkedy sa vrátil z Paríža, sa s ňou vídal aspoň raz v mesiaci. Niekedy spolu strávili celý deň, ale zväčša ju zobral iba na večeru, tak ako dnes. Aby s ňou mohol stráviť tú hodinu, musel s maximálnou ostražitosťou päť hodín cestovať a urobiť celý rad bezpečnostných opatrení - ale to ona, pravdaže, nevedela. Jeho zámer bol jednoduchý: bez zbytočného rozruchu alebo dramatizovania chcel zaujať malé, ale stále miesto v živote svojej dcéry.

To znamenalo zmeniť prácu, ktorú robil. Musel sa vzdať aktívnej služby v teréne, čo sa jeho nadriadeným vôbec nepáčilo: mali málo dobrých tajných agentov (a stovky zlých). Aj on sa tomu dlho bránil, lebo mal pocit, že jeho povinnosťou je využiť svoj talent. Ale nemohol si získať náklonnosť svojej dcéry, ak by každý rok musel odísť niekam na druhý koniec sveta a pritom jej nemohol povedať, kam ide, prečo a na ako dlho. A

takisto nemohol riskovať, že ho zabijú práve vtedy, keď ho začínala mať rada.

Celkom vyrovnaný s tým ale nebol: chýbalo mu napätie, nebezpečenstvo, vzrušenie z prenasledovania a pocit, že robí dôležitú prácu, ktorú nevie robiť nikto tak dobre ako on. Jeho citové zväzky boli iba krátkodobé, bezvýznamné známosti, a odkedy stratil Jane, cítil potrebu mať aspoň jednu osobu, ktorej láska by bola trvalá. Myslel, že by to mohla byť Petal.

Kým čakal, vošla do izby Gill. Ellis vstal. Jeho žena pôsobila chladne a pokojne v bielych letných šatách. Pobozkal ju na líce. „Ako sa máš?“ spýtala sa.

„Ako vždy. A ty?“

„Mám *neuveriteľne* veľa roboty.“ Začala mu dopodrobna rozprávať, čo všetko musí urobiť, a Ellis, ako vždy, vypol. Mal ju rád, aj keď ho k smrti nudila. Zvláštne, že s ňou bol kedysi ženatý. Lenže vtedy - ona bola najkrajšie dievča na katedre anglistiky a on bol najbystrejší chlapec, a bol rok 1967, keď každý bral drogy a všetko bolo možné, zvlášť v Kalifornii. Na konci prvého ročníka sa zosobášili, celí v bielom, a ktosi im pritom brnkal na citare Svadobný pochod. Potom Ellis prepadol na skúškach a vyhodili ho z univerzity, a preto dostal povolávací rozkaz, a namiesto toho, aby zdrhol do Švédska alebo do Kanady, išiel poslušne na odvodný úrad, ako baránok na bitúnok, čo ohromilo všetkých okrem Gill, ktorá už vtedy vedela, že ich manželstvo nebude fungovať, a iba čakala, ako Ellis z toho vycúva.

Potom, keď ležal v Saigone v nemocnici s prestreleným lýtkom - najbežnejšie zranenie pilota helikoptéry, lebo jeho sedadlo je opancierované, ale podlaha nie - bol rozvod ukončený. Ktosi mu hodil vyrozumenie o tom na posteľ, kým bol na záchode, a keď sa vrátil, našiel ho spolu s ďalším „strapcom dobových listov“, jeho dvadsiatym piatym (v tých časoch sa rozdávali vojenské vyznamenania často a rýchlo). *Práve ma rozviedli*, povedal, a vojak na vedľajšej posteli na to: *Doriti. Nezahráme si trochu karty?*

O dieťati mu nepovedala. Prišiel na to o pár rokov neskôr, keď sa stal špiónom a v rámci tréningu stopoval Gill. Zistil, že má dieťa menom Petal, ktoré bolo veľmi módne koncom šesťdesiatych rokov, a manžela menom Bernard, ktorý navštevoval sexuológa, odborníka na plodnosť. To, že mu zatajila Petal, bola jediná skutočná podlosť, ktorú mu Gill kedy urobila, aj keď ona stále tvrdila, že to bolo len v záujme jeho dobra.

Trval na tom, že bude Petal občas navštevovať, a chcel, aby Bernarda prestala volať „ocko“. Ale stať sa súčasťou ich rodinného života sa nepokúšal, teda - do minulého roka nie.

„Chceš si vziať moje auto?“ spýtala sa Gill.

„Ak ti to neprekáža.“

„Jasné, že nie.“

„Ďakujem.“ Bolo mu to trápne, ale cesta autom z Washingtonu by mu trvala príliš dlho, a prenajímať auto z požičovne v tejto oblasti si nechcel, lebo jedného dňa by to mohli jeho nepriatelia zistiť, podľa záznamov alebo platobných kariet kreditných spoločností, a tak by sa mohli dozvedieť o Petal. Alternatívou by bolo vypožičať si auto vždy pod cudzím menom, ale k tomu by potreboval zakaždým nové doklady, čo bolo jednak dosť drahé, a navyše „mužovi od stola“ by CIA rôzne identity nezaobstarávala. Tak využíval Gillinu Hondu, alebo si najal miestny taxík.

Petal sa vrátila, svetlé vlasy jej viali okolo pliec. Ellis vstal. Gill povedala: „Kľúče sú v aute.“

Ellis sa obrátil k Petal: „Choď už do auta. Hneď som tam.“ Petal vyšla von. Potom povedal Gill: „Rád by som ju pozval na víkend do Washingtonu.“

Gill bola milá, ale rozhodná. „Ak chce ísť, samozrejme, že môže, ale ak nechce, ja ju presviedčať nebudem.“

Ellis prikývol. „To je fér. Zatiaľ ahoj!“

Zaviezli sa s Petal do čínskej reštaurácie v Little Neck. Mala rada čínsku kuchyňu. Mimo domu pôsobila trochu uvoľnenejšie. Poďakovala Ellisovi za báseň, ktorú jej poslal k narodeninám. „Nepoznám nikoho, kto by dostal na narodeniny báseň,“ povedala.

Nebol si istý, či to bolo dobre alebo zle. „Lepšie ako pohľadnica s roztomilým mačiatkom, aspoň dúfam.“

„To určite.“ Zasmiala sa. „Všetci moji kamoši to považujú za strašne romantické. Naša angličtinárka sa ma pýtala, či ti už niečo vydali.“

„Nenapísal som nič, čo by bolo za to stálo,“ povedal. „Ešte stále ťa tak baví angličtina?“

„Mám ju omnoho radšej ako matiku. V matike som *strašná.*“

„Čo preberáte? Aj nejaké divadelné hry?“

„Nie, ale občas rozoberáme básne.“

„Je nejaká, ktorá sa ti obzvlášť páči?“

Na chvíľu sa zamyslela. „Páči sa mi jedna o narcisoch.“

Ellis prikývol. „Tá sa aj mne páči.“

„Zabudla som, kto ju napísal.“

„William Wordsworth.“

„Aha, áno.“

„Ešte nejaká?“

„Ani nie. Viac ma zaujíma hudba. Páči sa ti Michael Jackson?“

„Neviem. Nie som si celkom istý, či už som počul nejaké jeho platne.“

„Je fakt zlatý.“ Zachichotala sa. „Všetci moji kamoši sú doňho úplne zbláznení.“

Bolo to už druhýkrát, čo povedala všetci *moji kamoši*. Skupina rovesníkov bola pre ňu teraz zrejme tá najdôležitejšia vec na svete. „Rád by som, príležitostne, spoznal nejakých tvojich kamarátov,“ nadhodil.

„Och, *ocko“* povedala vyčítavo. „Asi by to nebolo pre teba veľmi zaujímavé - sú to len *dievčatá.“*

Keď ho takto odmietla, sústredil sa chvíľu na jedlo. Vypil k nemu pohár bieleho vína: francúzske zvyky si zachoval.

Keď dojedol, povedal: „Počuj, mám taký nápad. Čo keby si prišla do Washingtonu a zostala u mňa na víkend? Je to len hodina cesty lietadlom a mohli by sme kadečo podniknúť.“

Zostala dosť prekvapená. „Čo také je vo Washingtone?“

„No, mohli by sme ísť na prehliadku Bieleho domu, kde býva prezident. Okrem toho vo Washingtone je niekoľko najlepších múzeí na svete. A ešte si nevidela ani môj byt. Mám jednu voľnú izbu...“ Prerušil to. Videl, že nemá záujem.

„Och, oci, neviem,“ povedala. „Cez víkend mám toho vždy tak veľa - úlohy, party, nakupovanie, tanečnú a tak...“

Ellis skryl svoje sklamanie. „To nič,“ súhlasil. „Možno niekedy inokedy, keď nebudeš taká zaneprázdnená, prídeš.“

„Áno, okej,“ povedala so zjavnou úľavou.

„Zariadim tú voľnú izbu tak, aby si mohla prísť, kedykoľvek budeš chcieť.“

„Okej.“

„Ako ju mám vymaľovať?“

„Neviem.“

„Aká farba sa ti najviac páči?“

„Ružová, myslím.“

„Tak bude ružová.“ Ellis sa prinútil k úsmevu. „Poďme.“

V aute cestou domov sa ho spýtala, či by mu neprekážalo, keby si dala prepichnúť uši.

„Neviem,“ povedal opatrne. „Čo si o tom myslí mama?“

„Povedala, že súhlasí, ak budeš súhlasiť aj ty.“

Bolo to od Gill ohľaduplné, že chcela, aby sa podieľal na tom rozhodnutí - alebo mu len posunula Čierneho Petra? „Myslím, že to nie je najlepší nápad,“ povedal Ellis. „Podľa mňa si ešte mladá na to, aby si sa pre parádu nechala pichať.“

„A myslíš, že som mladá na to, aby som mala frajera?“

Ellis chcel povedať áno. Zdala sa mu až príliš mladá. Ale jej dospievanie zastaviť nemohol. „Si dosť stará na to, aby si občas išla na rande, ale nie dosť stará na to, aby si mala stabilného priateľa.“ Pozrel na ňu, aby videl jej reakciu. Zdalo sa, že ju to pobavilo. Zrejme, pomyslel si, dnes mladí už výraz stabilný priateľ ani nepoznajú.

Keď prišli k domu, Bernardovo auto stálo na príjazdovej ceste. Ellis zaparkoval hondu za ním a šiel s Petal dnu. Bernard bol v obývačke. Nízky muž s veľmi krátkymi vlasmi, dobrosrdečný a bez štipky fantázie. Petal ho nadšene pozdravila, objala a pobozkala. Vyzeral, že je mu to trochu trápne. Pevne potriasol Ellisovi rukou a povedal: „Vo vláde, tam u vás vo Washingtone, všetko klape?“

„Všetko po starom.“ Mysleli si, že pracuje pre ministerstvo zahraničných vecí a že jeho úlohou je čítať francúzske noviny a časopisy a pripravovať denne prehľad pre francúzske oddelenie.

„Nedáš si pivo?“

Ellis nemal naň veľkú chuť, ale zo slušnosti neodmietol. Bernard išiel poň do kuchyne. Pracoval ako správca úveru pre istý obchodný dom v New York City. Petal ho podľa všetkého mala rada a rešpektovala ho, a on sa k nej správal láskavo a priateľsky. Oni dvaja s Gill deti nemali: ten odborník na plodnosť mu veľmi nepomohol.

Vrátil sa s dvoma pohármi piva a jeden podal Ellisovi. „Choď si teraz robiť úlohy,“ povedal Petal. „Ocko sa príde s tebou rozlúčiť, keď bude odchádzať.“

Znovu ho pobozkala a odbehla. Keď už ich nemohla počuť, Bernard povedal: „Normálne nebýva taká milá. Keď si tu, tak to trochu preháňa. Nerozumiem tomu.“

Ellis tomu rozumel až príliš dobre, ale nechcel teraz na to myslieť. „Netráp sa tým,“ povedal. „Ako idú obchody?“

„Celkom dobre. Vysoké úrokové sadzby nám až tak neuškodili, ako sme sa obávali. Zdá sa, že ľudia chcú aj ďalej nakupovať na pôžičku - prinajmenšom v New Yorku.“ Posadil sa a odpil si z piva.

Ellis mal vždy pocit, že Bernard sa ho fyzicky bojí. Prejavovalo sa to v tom, ako sa pohyboval: ako rodinný pes, ktorého neradi videli vnútri, a preto si opatrne strážil odstup, aby ho nezasiahol žiadny kopanec.

Pár minút sa rozprávali o ekonomike a Ellis vypil pivo tak rýchlo, ako len mohol, potom sa zdvihol, že pôjde. Zastal dolu pri schodoch a zavolal: „Čau, Petal.“

Prišla hore ku schodom. ‚A čo bude s mojím prepichnutím uší?“

„Môžem si to ešte premyslieť?“ povedal.

„Jasné. Ahoj.“

Gill zišla dolu po schodoch. „Zaveziem ťa na letisko," ponúkla sa.

Ellis bol prekvapený. „Okej. Ďakujem."

Cestou Gill povedala: „Hovorila mi, že nechce ísť k tebe na víkend."

„To je pravda."

„Štve ťa to, že?"

„Je to na mne vidieť?"

„Ja to vidím - veď som bola za teba vydatá." Odmlčala sa. „Je mi to ľúto, John."

„Je to moja chyba. Nedomyslel som to. Predtým, než som sa objavil, mala mamu a otca a svoj domov - všetko to, čo chce mať každé dieťa. Ja som v jej živote nadbytočný. A žiaľ - *nielen* to. Ja navyše svojou prítomnosťou aj ohrozujem jej šťastie, ktoré cíti. Som votrelec, destabilizujúci faktor. Preto predo mnou Bernarda objíma. Nerobí to preto, že mi chce ublížiť. Robí to preto, lebo sa bojí, že *ho* stratí. A ja som ten, kvôli komu sa oňho bojí."

„Dostane sa z toho," povedala Gill. „Amerika je plná detí, ktoré majú dvoch otcov."

„To nie je ospravedlnenie. Posral som to, tak si to musím zliznúť."

Znovu ho prekvapila, keď ho pohladila po kolene. „Nebuď na seba taký tvrdý," povedala. „Ty sa skrátka nehodíš na rodinný život. Bolo mi to jasné už mesiac po svadbe. Dom, normálne zamestnanie, predmestie, deti - to nie je nič pre teba. Si iný typ - trochu zvláštny, tajuplný. Preto som sa do teba zamilovala, a preto som ťa aj tak ľahko nechala ísť. Milovala som ťa, lebo si bol iný ako ostatní, bláznivý, originálny, vzrušujúci. Bol si pripravený na *všetko.* Ale na rodinný život nie."

Mlčky premýšľal o tom, čo hovorila, keď šoférovala. Bolo to dobre myslené a bol za to úprimne vďačný; ale bola to naozaj pravda? On mal iný názor. Nechcem dom na predmestí, uvažoval, ale rád by som mal domov: možno vilu v Maroku alebo podkrovný byt v Greenwich Village alebo penthouse v Ríme. Nechcem, aby moja manželka bola mojou domácou, varila a upratovala a nakupovala a písala zápisnicu na rodičovských združeniach; ale chcel by som rovnocennú partnerku, niekoho, s kým by som mohol debatovať o knihách a filmoch a poézii, niekoho, s kým by som sa večer mohol porozprávať. Dokonca by som rád mal deti, ktoré by som vychovával tak, aby ich zaujímalo aj niečo iné ako Michael Jackson.

Nič z toho však Gill nepovedal.

Až keď zabrzdila, uvedomil si, že už sú na letisku pred východným terminálom. Pozrel na hodinky: osem päťdesiat. Ak sa poponáhľa, chytí lietadlo o deviatej. „Ďakujem za zvezenie."

„Potreboval by si ženu takého typu, ako si ty," povedala Gill.

Ellisovi napadla Jane. „Raz som takú poznal."

„A čo sa stalo?“

„Vydala sa za fešného lekára.“

„Je ten doktor taký bláznivý ako ty?“

„Myslím, že nie.“

„Tak im to nevydrží. Kedy sa vydala?“

„Asi pred rokom.“

„Ah.“ Gill zrejme odhadla, že to bolo vtedy, keď sa tak okázalo vrátil do života Petal; bola ale natoľko zhovievavá, že to nekomentovala. „Daj na moju radu,“ povedala. „Presvedč sa.“

Ellis vystúpil z auta. „Čoskoro sa ozvem.“

„Ahoj.“

Zabuchol dvere a ona odišla.

Ponáhľal sa do budovy. Let stihol doslova v poslednej minúte. Keď lietadlo odštartovalo, vybral zo sieťky v operadle pred ním spravodajský časopis a hľadal, či je v ňom nejaká reportáž z Afganistanu.

Pozorne sledoval správy z tej oblasti, odkedy sa od Billa, ktorý bol ešte stále v Paríži, dozvedel, že Jane uskutočnila svoj zámer a odišla tam s Jeanom-Pierrom. Vojna už nezapĺňala prvé stránky novín. Často prešiel týždeň - dva a nikde sa o nej neobjavila žiadna správa. Ale teraz sa skončila zimná prestávka a minimálne raz do týždňa uverejnili nejakú reportáž alebo článok.

V tomto časopise bola analýza ruskej situácie v Afganistane. Ellis ho začal čítať s nedôverou, lebo vedel, že za väčšinou týchto článkov bola CIA nejaký reportér dostal od tajnej služby exkluzívne informácie o nejakej udalosti alebo situácii, ale v skutočnosti sa stal iba nevedomým kanálom na sprostredkovanie dezinformácií zameraných proti tajnej službe inej krajiny, a článok, ktorý napísal, neobsahoval takmer žiadne fakty a bol rovnako neobjektívny ako to, čo uverejňovala *Moskovská pravda.*

Informácie v tomto článku však vyznievali dosť spoľahlivo. Písali v ňom, že Rusi v rámci príprav na veľkú letnú ofenzívu plánujú poslať do Afganistanu viac zbraní a vojsk. Podľa Moskvy bude toto leto rozhodujúcim momentom: musia potlačiť odboj tento rok, lebo inak budú nútení pristúpiť na nejakú dohodu s povstalcami. Ellisovi sa to zdalo hodnoverné: preverí si, čo na to hovoria ľudia zo CIA v Moskve, ale mal pocit, že to bude súhlasiť.

Jednou z kľúčových cieľových oblastí podľa článku bolo aj Údolie Piatich levov.

Ellis si spomenul, že Jean-Pierre hovoril práve o tomto údolí. V článku sa spomínal aj Masud, vodca povstalcov: Ellis si uvedomil, že Jean-Pierre hovoril aj o ňom.

Pozrel von cez okienko lietadla na zapadajúce slnko. Určite, pomyslel si s úzkosťou, toto leto bude Jane vo veľkom nebezpečenstve.

Ale to už nebola jeho starosť. Bola vydatá za niekoho iného. A s tým nemohol nič robiť.

Opäť pozrel do časopisu, obrátil stranu a začal čítať o El Salvadore. Lietadlo sa s hukotom blížilo k Washingtonu. Slnko zapadlo za obzor a nastala tma.

Alien Winderman pozval Ellisa na obed do reštaurácie s morskými špecialitami, z ktorej bol nádherný výhľad na rieku Potomac. Winderman prišiel s polhodinovým meškaním. Bol to typický washingtonský úradník: tmavosivý oblek, biela košeľa, pásikavá kravata; hladký ako úhor. Keďže platil Biely dom, Ellis si objednal homára a pohár bieleho vína. Winderman si doprial perrier a šalát. Na Windermanovi bolo všetko príliš napnuté. Jeho kravata, jeho topánky, jeho denný program i jeho správanie.

Ellis bol ostražitý. Nemohol odmietnuť také pozvanie od prezidentovho poradcu, ale nemal rád diskrétne, neoficiálne obedy a nemal rád Allena Windermana.

Winderman prešiel bez okolkov rovno k veci. „Potrebujem vašu radu," začal.

Ellis ho zastavil. „V prvom rade musím vedieť, či ste CIA povedali o našom stretnutí." Ak Biely dom plánoval nejakú špionážnu akciu bez toho, aby informovali CIA, Ellis do toho nejde.

„Samozrejme," povedal Winderman. „Čo viete o Afganistane?"

Ellisovi zostalo náhle chladno. Skôr či neskôr do toho bude zapletená aj Jane. Vedia o nej, pochopiteľne: netajil som to. Billovi som v Paríži povedal, že ju chcem požiadať o ruku. Neskôr som mu zavolal, aby som sa presvedčil, či skutočne odišla do Afganistanu. To všetko sa dostalo do záznamov o mne. Teraz tento sviniar tú informáciu využije. „Niečo málo o tom viem," povedal opatrne a potom si spomenul na verš z Kiplinga a zarecitoval:

Ak v horách Afganistanu zranený zostaneš ležať,
A ženy tvoje bezvládne telo prídu rezať,
Preval' sa, schyť pušku a do hlavy si streľ,
a k svojmu Bohu ako vojak trieľ.

Prvý raz bol Winderman akýsi nesvoj. „Po dvoch rokoch v roli básnika vám je poézia zjavne blízka."

„Tak ako Afgancom,“ povedal Ellis. „Všetci sú básnici, podobne ako všetci Francúzi sú gurmáni a všetci Welšania speváci.“

„Je to naozaj tak?“

„Áno, lebo nevedia čítať ani písať. Poézia je hovorené umenie.“ Winderman zjavne začínal byť netrpezlivý: v jeho časovom pláne nebolo miesto pre poéziu. Ellis pokračoval: „Afganci sú necivilizovaní, otrhaní, prudkí ľudia, ktorí žijú v horách v kmeňových spoločenstvách na úrovni stredoveku. Hovorí sa, že sú veľmi zdvorilí, smelí ako levy a nesmierne neľútostní. Ich krajina je drsná a vyprahnutá a neúrodná. Čo viete o nich vy?“

„Čosi ako Afganec vlastne vôbec neexistuje,“ povedal Winderman. „Na juhu žije šesť miliónov Paštunov, na západe tri milióny Tadžikov a na severe milión Uzbekov a k tomu ešte milión príslušníkov asi tucta ďalších národností. Moderné hranice pre nich veľa neznamenajú: Tadžikovia žijú v Sovietskom zväze a Paštuni v Pakistane. Niektorí sú rozdelení do kmeňov. Sú ako Indiáni, ktorí sa nikdy nepovažovali za Američanov, ale za Apačov alebo Siouxov či Crowov. A podobne ako Indiáni, aj oni bojujú skôr medzi sebou než proti Rusom. Náš problém je, ako dať dokopy Apačov a Siouxov, aby sa zjednotili proti bielym tvárам.“

„Chápem.“ Ellis prikývol. Kedy do hry vstúpi Jane, uvažoval, ale nahlas povedal: „Najdôležitejšia otázka teda je: Kto bude Veľký náčelník?“

„Je to jednoduché. Jednoznačne najsľubnejší partizánsky vodca je Ahmed Šah Masud v Údolí Piatich levov.“

V Údolí Piatich levov. Kam mieriš, ty slizký had? Ellis skúmal Windermanovu hladko oholenú tvár. Bola chladná, drzá, nepreniknuteľná. Ellis sa spýtal: „Čím je ten Masud taký výnimočný?“

„Väčšina povstaleckých vodcov sa uspokojí, keď môžu riadiť svoje kmene, vyberať dane a zabraňovať vstupu vlády na ich územie. Masud robí viac. Opúšťa svoju horskú pevnosť a útočí. V jeho dosahu sú tri strategické ciele: hlavné mesto Kábul; tunel Salang na jedinej autostráde vedúcej z Kábulu do Sovietskeho zväzu; a Bagram, hlavná vojenská letecká základňa. Je schopný spôsobiť nepriateľom vážne škody, a aj to robí. Študoval stratégiu partizánskych vojen. Čítal Maa. Je to najschopnejší vojenský mozog v krajine. A má finančné prostriedky. V jeho údolí sa ťažia smaragdy, ktoré sa predávajú v Pakistane: Masud berie desaťpercentnú daň z každého predaja a financuje tým svoju armádu. Má dvadsaťosem rokov a úžasnú charizmu - ľudia ho zbožňujú. A navyše je Tadžik. Najpočetnejšou skupinou v krajine sú Paštuni a všetci ostatní ich nenávidia, takže vodca nemôže byť Paštun. O to väčšia je šanca, že by sa dokázali zjednotiť pod tadžickým vodcom.

„A my to chceme podporiť?“

„Presne tak. Čím budú povstalci silnejší, tým väčšie škody budú robiť Rusom. Navyše, takýto triumf americkej tajnej služby by nám v tomto roku padol mimoriadne vhod.“

Windermanovi a ľuďom jeho typu je úplne jedno, že Afganci bojujú za svoju slobodu proti brutálnemu okupantovi, pomyslel si Ellis. Morálka vyšla z módy vo Washingtone: všetko bola iba hra moci. Keby sa Winderman narodil v Leningrade, a nie v Los Angeles, bol by rovnako šťastný a rovnako mocný, a používal by presne rovnakú taktiku boja - ibaže v prospech opačnej strany. „Čo chcete odo mňa?“ spýtal sa ho Ellis.

„Chcem počuť váš názor. Myslíte si, že tajný agent môže nejakým spôsobom dopomôcť k tomu, aby sa afganské kmene zjednotili?“

„Myslím, že áno,“ povedal Ellis. Priniesli im jedlo, čo ho prerušilo a poskytlo mu pár minút na rozmýšľanie. Keď čašník odišiel, povedal: „Bolo by to možné, za predpokladu, že *oni* budú chcieť niečo od *nás* - najskôr zbrane.“

„Správne.“ Winderman začal jesť, pomaly a opatrne, ako človek, ktorý má žalúdočný vred. Medzi malými sústami povedal: „Teraz kupujú zbrane za hranicami, v Pakistane. Jediné, čo tam zoženú, sú napodobeniny starých viktoriánskych britských zbraní - alebo ak nie kópie, tak ešte originály, sto rokov staré haraburdy, ktoré ešte strieľajú. Okrem toho mŕtvym ruským vojakom kradnú kalašnikovy. Nevyhnutne však potrebujú delostrelecké zbrane - protilietadlové pušky a ručne odpaľované rakety zem-vzduch - aby mohli zostreľovať lietadlá a helikoptéry.“

„Chceme im dať tieto zbrane?“

„Áno. Ale nie priamo - našu účasť by sme maskovali cez sprostredkovateľov. Ale to by nemal byť problém. Môžeme použiť Saudskú Arábiu.“

„Okej.“ Ellis prehltol kúsok homára. Bol výborný. „Poviem vám, čo by podľa mňa mal byť prvý krok. V každej partizánskej skupine potrebujete bunku, niekoľko chlapov, ktorí Masuda poznajú, rozumejú mu a dôverujú. Tá bunka bude spojovacím článkom pre komunikáciu s Masudom. Svoju rolu si v skupine vybudujú postupne: spočiatku pôjde o výmenu informácií, potom o vzájomnú spoluprácu a napokon o koordináciu bojových plánov.“

„To znie sľubne,“ povedal Winderman. „Ako sa to dá zorganizovať?“

„Navrhol by som Masudovi, aby v Údolí Piatich levov zorganizoval výcvikový program. Každá povstalecká skupina by tam vyslala niekoľko mladých mužov, ktorí by istý čas bojovali po boku Masuda a oboznámili sa s metódami, vďaka ktorým je taký úspešný. Zároveň by si k nemu vybudovali rešpekt a dôveru, ak je naozaj taký dobrý vodca, ako vravíte.“

Winderman zamyslene prikývol. „To je návrh, ktorý by mohol byť prijateľný aj pre tých vodcov povstaleckých skupín, ktorí inak priame rozkazy a rady od Masuda odmietajú.“

„Je medzi súperiacimi vodcami niekto, koho spolupráca je pre spolok mimoriadne dôležitá?“

„Áno. Sú dokonca dvaja: Jahan Kamil a Amal Azizi, obaja Paštuni.“

„Tak by som tam vyslal tajného agenta s úlohou, aby dostal oboch za jeden stôl s Masudom. Ak sa vráti s papierom, na ktorom budú podpisy všetkých troch, pošleme im prvú dávku raketových zostreľovacích zariadení. Ďalšie zásielky budú závisieť od toho, ako bude prebiehať výcvikový program.“

Winderman položil vidličku a zapálil si cigaretu. Určite má vred, pomyslel si Ellis. Winderman povedal: „Presne také niečo som mal na mysli.“ Zjavne si už v hlave premietal, že Ellisov návrh predostrie ako svoj vlastný. Zajtra povie *Pri obede sme dali dokopy plán* a v písomnej správe uvedie *Špecialista tajných služieb ohodnotil môj plán ako zrealizovateľný.* „Aké riziká to predstavuje?“

Ellis rozmýšľal. „Ak Rusi chytia agenta, bude to mať pre nich veľkú propagandistickú hodnotu. V súčasnosti majú v Afganistane to, čo by Biely dom nazval „imidžový problém“. Ich spojencom z tretieho sveta sa nepáči, ako obsadili tú malú primitívnu krajinu. Obzvlášť ich moslimskí priatelia majú sklon sympatizovať s povstalcami. Podľa oficiálnej ruskej verzie sú takzvaní povstalci obyčajní banditi financovaní a vyzbrojovaní CIA. Nesmierne radi by to dokázali tým, že by chytili naozajstného živého špióna CIA priamo na mieste, v Afganistane, a postavili by ho pred súd. A nám, naopak, by to mohlo - z hľadiska svetovej politiky - veľmi uškodiť.“

„Aké sú šance, že Rusi chytia nášho človeka?“

„Slabé. Ak nedokážu chytiť ani Masuda, ako by mohli odhaliť tajného agenta, ktorý sa s ním má stretnúť?“

„Fajn.“ Winderman zahasil cigaretu. „Chcem, aby ste tým agentom boli vy.“

Ellisa to prekvapilo. Mohol tušiť, že to príde, prirodzene, ale príliš sa zameral na teoretickú stránku problému. „Ja už také veci nerobím,“ povedal, ale jeho hlas znel nevýrazne a nechtiac mu napadlo: opäť by som videl Jane. *Jane!*

„Telefonoval som s vaším šéfom,“ povedal Winderman. „Podľa jeho názoru, úloha v Afganistane by vás mohla zlákať znovu na prácu v teréne.“

Takže to bol trik, ktorý vopred starostlivo pripravili. Biely dom chcel dosiahnuť nejakú dramatickú zmenu v Afganistane, tak požiadali CIA, aby im požičali agenta. CIA zasa chcela, aby Ellis znovu pracoval v teréne, tak

povedali Bielemu domu, aby mu ponúkli túto úlohu, lebo vedeli, alebo aspoň sa nazdávali, že perspektíva, že by sa znovu stretol s Jane, bude preňho takmer neodolateľná.

Ellis neznášal, keď ním manipulovali.

Ale chcel ísť do Údolia Piatich levov.

Zavládlo dlhé ticho. Winderman sa netrpezlivo spýtal: „Urobíte to?“

„Nechám si to prejsť hlavou,“ odpovedal Ellis.

Ellisov otec si ticho odgrgol, ospravedlnil sa a povedal: „Bolo to dobré.“

Ellis odsunul svoj tanier s čerešňovým koláčom so šľahačkou. Prvý raz v živote si musel strážiť váhu. „Skutočne výborné, mami, ale už nevládzem,“ povedal ospravedlňujúco.

„Dnes už nikto neje tak ako kedysi“ povedala. Vstala a začala spratávať zo stola. „To preto, lebo všetci chodia autami.“

Otec odsunul svoju stoličku od stola. „Mám ešte nejakú robotu s číslami.“

„Stále nemáš účtovníka?“ spýtal sa Ellis.

„Nikto sa o tvoje peniaze nepostará tak dobre ako ty sám,“ povedal jeho otec. „Ale na to prídeš, až keď nejaké zarobíš.“ Odišiel z izby do svojej pracovne.

Ellis pomohol matke odniesť riad. Ich rodina sa presťahovala do Teanecku, New Jersey, do tohto domu so štyrmi spálňami, keď mal Ellis trinásť rokov, ale pamätal si na to, akoby to bolo včera. Čakali na to štyri roky. Spočiatku dom staval jeho otec celkom sám, neskôr využíval zamestnancov svojej rozširujúcej sa stavebnej firmy, ale vždy iba v hluchých obdobiach, keď nemali iné zákazky. Keď sa nasťahovali, dom nebol celkom dokončený: kúrenie nefungovalo, v kuchyni nebol kredenc a nič nebolo vymaľované. Teplú vodu mali na druhý deň, lebo mama pohrozila rozvodom. Ale napokon bolo všetko hotové, a Ellis a jeho súrodenci mali každý svoju izbu. Teraz mama s otcom taký veľký dom už ani nepotrebovali, ale Ellis dúfal, že si ho nechajú. Mal totiž jedinečnú, veľmi príjemnú atmosféru.

Keď naplnili umývačku riadom, povedal: „Mami, keď som sa vrátil z Ázie, nechal som tu jeden kufor, pamätáš si?“

„Jasné. Je v šatníku v malej spálni.“

„Vďaka. Chcem si ho prezrieť.“

„Pokojne choď. Ja to tu dokončím.“

Ellis vyšiel hore po schodoch do malej spálne v podkroví. Využívala sa zriedka a viac-menej iba na odkladanie nepotrebných vecí: pri posteli bolo naskladaných pár polámaných stoličiek, starý gauč a štyri či päť kartónov s detskými knihami a hračkami. Ellis otvoril starú skriňu a vytiahol z nej

malý čierny koženkový kufor. Položil ho na posteľ, nastavil kód na zámke a nadvihol veko. Ovanul ho pach potuchliny, kufor bol desať rokov zavretý. Bolo v ňom všetko: medaily obe guľky, ktoré mu vybrali z tela; armádny vojenský poriadok FM 5-31 s titulom *Nástražné výbušniny;* fotka Ellisa, ako stojí vedľa vrtuľníka, jeho prvého dvojmotorového modelu Huey, usmieva sa, je mladý a (uh... doriti) štíhly; lístok od Frankieho Amalfiho, na ktorom bolo napísané *Sviniarovi, ktorý mi ukradol nohu* - odvážny vtip, po tom, čo Ellis opatrne rozviazal Frankiemu šnúrku, potom potiahol jeho čižmu, v ktorej ostalo chodidlo a polovica nohy, ktorú mu v kolene presekol točiaci sa list vrtule; hodinky Jimmyho Jonesa, ktoré sa navždy zastavili o pol šiestej - *Nechaj si ich, chlapče,* povedal Ellisovi Jimmyho otec v alkoholovom opojení, *lebo ty si bol jeho kamarát, a to je viac než to, čím som mu dokázal byť ja;* a denník.

Začal v ňom listovať. Stačilo, aby si prečítal pár slov, a hneď sa mu vybavil celý deň, týždeň, bitka. Denník sa začínal veselo, optimisticky, zo zápiskov bolo cítiť sebavedomie a zmysel pre dobrodružstvo; a postupne bol čoraz triezvejší, pribúdala dezilúzia, ponurosť, beznádej, zúfalstvo a napokon úvahy o samovražde. Kruté formulácie v ňom vyvolávali živé spomienky: *Prekliati juhovietnamskí vojaci nechcú von z helikoptéry; keď tak strašne túžia, aby boli uchránení pred komunizmom, prečo potom nebojujú?* a potom *kapitán Johnson bol vždy chuj, ale čo je to za smrť, dať sa od vlastného vojaka odpáliť granátom,* a neskôr *Ženy majú pušky pod sukňami a deti granáty pod košeľami, tak čo, doboha, máme robiť, vzdať sa?* Posledný zápis znel *Na tejto vojne je najhoršie to, že sme na nesprávnej strane. My sme tí zlí. Preto sa toľkí bránia vojenskej službe; preto Vietnamci nechcú bojovať; preto zabíjame ženy a deti; preto generáli klamú politikom, a politici reportérom a noviny klamú verejnosť.* Potom už boli jeho myšlienky príliš buričské na to, aby ich mohol preniesť na papier, jeho vina príliš veľká, aby ju mohol odčiniť len slovami. Mal pocit, že celý zvyšok života strávi naprávaním krívd, ktoré spáchal vo vojne. Aj teraz, po rokoch, to tak vyzeralo. Keď zrátal vrahov, ktorých odvtedy dostal do väzenia, únoscov a vzdušných pirátov a atentátnikov, ktorých zatkol - to všetko bolo nič v porovnaní s tonami bômb, ktoré zhodil, a tisíckami nábojov, ktoré vystrieľal vo Vietname, Laose a Kambodži.

Bolo to iracionálne a neopodstatnené. Uvedomil si to, keď sa vrátil z Paríža, a zamýšľal sa nad tým, ako mu jeho práca zničila život. Rozhodol sa, že s tým skončí; už sa nebude pokúšať odčiniť hriechy Ameriky. Ale toto... toto bolo iné. Tu sa mu núkala príležitosť bojovať za drobného človeka, bojovať proti lživým generálom a priekupníkom moci a ľahkoverným žurnalistom; príležitosť bojovať už nielen ako jeden z

mnohých a prispieť iba svojou troškou. Táto úloha bola úplne iná - mal šancu zmeniť vývoj vojny, zvrátiť osud krajiny - mohol to byť skutočne triumfálny úder v boji za slobodu.

A potom - bola tam Jane.

Už len šanca, že ju znovu uvidí, rozpálila jeho vášeň. Ešte pred pár dňami, keď myslel na ňu a na nebezpečenstvo, v ktorom bola, dokázal po chvíľke tú spomienku zahnať a pokojne listovať v časopise ďalej. Ale teraz na ňu myslel takmer nepretržite. Rozmýšľal, či má krátke alebo dlhé vlasy, či je chudšia alebo tučnejšia, či je spokojná so svojím životom, či ju majú Afganci radi a - najmä - či stále miluje Jeana-Pierra. *Daj na moju radu,* povedala Gill; *presvedč sa.* Múdra Gill.

Nakoniec myslel na Petal. Snažil som sa, povedal si sám pre seba; naozaj som sa snažil, a nemyslím, že som si počínal zle - ale ten projekt bol odsúdený na zánik. Gill a Bernard jej poskytujú všetko, čo potrebuje. V jej živote niet pre mňa miesta. Je šťastnejšia bezo mňa.

Zatvoril denník a vložil ho späť do kufra. Potom z neho vyhrabal lacnú škatuľku na šperky. Bol v nej pár zlatých náušníc, každá s perlou v strede. Žena, pre ktorú boli určené - šikmooké dievča s malými prsiami, ktoré ho naučilo, že nič nie je tabu, zomrelo - zabil ju opitý vojak v jednom saigonskom bare - predtým, než jej ich mohol dať. Nemiloval ju: iba ju mal rád a bol jej vďačný. Náušnice mali byť darom na rozlúčku.

Z vrecka na košeli vybral obyčajnú kartu a pero. Chvíľku rozmýšľal a potom napísal:

Pre Petal -
Áno, môžeš si ich dať prepichnúť.
S láskou od ocka

K A P I T O L A 6

Rieka Piatich levov nebola nikdy teplá, ale teraz sa zdala menej chladná: v pokojnom voňavom večernom ovzduší na konci prašného dňa, keď ženy schádzali dolu na vyhradený pás pobrežia, aby sa okúpali. Jane zaťala zuby, ako sa ponárala do vody spolu s ostatnými, centimeter po centimetri nadvihovala sukňu a kráčala čoraz hlbšie, až jej voda siahala po pás, a potom sa začala umývať. Dlhou praxou získala zručnosť afganských žien a naučila sa umyť si celé telo bez toho, aby sa vyzliekla.

Keď bola hotová, vyšla z vody a trasúc sa od zimy, zastala pri Zahare, ktorá si prskajúc a špliechajúc umývala vlasy v kaluži, a pritom ešte stihla

aj temperamentne klebetiť s ostatnými ženami. Zahara ponorila hlavu ešte raz do vody a načiahla sa za uterákom. Hrabala rukou v priehlbine piesčitej zeme, ale uterák tam nebol. „Kde je môj uterák?“ skríkla. „Položila som si ho sem do tejto jamy. Kto ho ukradol?“

Uterák ležal na druhej strane, za jej chrbtom. Jane ho zdvihla a povedala: „Tu je. Dala si ho do nesprávnej diery.“

„To povedala aj mullahova žena!“ zakričala Zahara a ostatné ženy vyprskli smiechom.

Postupom času ženy z dediny prijali Jane medzi seba. Posledné zvyšky rezervovanosti a nedôvery zmizli po narodení Chantal, akoby pôrod bol dôkazom toho, že je žena ako každá iná. Hovor na brehu rieky bol prekvapujúco otvorený - možno preto, lebo tam neboli deti, o ktoré sa teraz starali staršie sestry a staré mamy, ale skôr to bolo vďaka Zahare. Jej prenikavý hlas, jej blýskajúce oči a sýty, hrdelný smiech dominovali na scéne. Jej správanie bolo až prehnane extrovertné, lebo len tu sa mohla naplno prejaviť - inak celý deň musela potláčať svoju prirodzenosť. Jej humor bol trochu vulgárny - s takým sa Jane nestretla u žiadneho Afganca, či už muža, alebo ženy, ale Zaharine neslušné poznámky a dvojzmyselné vtipy často bývali začiatkom vážnych rozhovorov. Tak mala Jane občas príležitosť premeniť stretnutia večerného kúpania na improvizované hodiny zdravotnej osvety. Najobľúbenejšou témou bola regulácia pôrodnosti, hoci ženy z Bandy väčšmi zaujímalo, ako otehotnieť, a nie ako tomu zabrániť. Jednako myšlienka, ktorú sa snažila aj Jane presadiť, začínala vzbudzovať u miestnych žien záujem: že je lepšie, ak žena rodí v dvojročných intervaloch, a nie v dvanásť- alebo pätnásťmesačných, lebo tak dokáže lepšie nakŕmiť a opatriť svoje dieťa. Včera, keď sa rozprávali o menštruačnom cykle, vysvitlo, že afganské ženy si mysleli, že plodné dni sú tesne pred a po menštruácii. Jane im povedala, že je to najčastejšie medzi dvanástym a šestnástym dňom. Naoko to prijali, ale pritom ich upodozrievala, že si myslia, že *ona* nemá pravdu, a iba zo zdvorilosti jej to nechceli povedať.

Dnes bolo medzi nimi cítiť zvláštne vzrušenie. Očakávali návrat posledného pakistanského konvoja. Muži prinesú luxusné maličkosti - šál, pomaranče, prívesky, farebné sponky - a hlavne to, čo bolo vo vojne nadovšetko dôležité - pušky, muníciu a výbušniny.

Zaharin manžel, Ahmed Gul, jeden zo synov babice Rabie, bol vedúci konvoja, a Zahara bola očividne vzrušená predstavou, že ho opäť uvidí. Keď boli spolu, boli ako väčšina afganských párov: ona tichá a servilná, on primerane panovačný. Ale podľa toho, ako sa na seba dívali, Jane vedela, že sú do seba zaľúbení: a zo Zahariných rečí jasne vyplývalo, že ich láska

je do veľkej miery fyzická. Dnes bola túžbou celá bez seba, krátkymi hektickými pohybmi si neúnavne šúchala umyté vlasy. Jane s ňou súcitila: sama sa niekedy podobne cítila. Bezpochyby sa so Zaharou stali priateľkami aj preto, lebo vycítili, že v istom smere sú spriaznené, podobné duše.

Janina pokožka vyschla takmer okamžite v teplom prašnom ovzduší. Leto vrcholilo a každý deň bol dlhý, suchý a horúci. Dobré počasie vydrží ešte mesiac, dva a potom bude zvyšok roka ukrutne chladný.

Zaharu ešte stále zaujímala téma včerajšieho rozhovoru. Prestala si na chvíľu šúchať vlasy a povedala: „Nech si vraví, kto chce, čo chce, najlepší spôsob, ako otehotnieť, je robiť to každý deň."

Halima, zachmúrená, tmavooká žena Mohammeda Chána, súhlasne prikývla. ‚A jediný spôsob, ako neotehotnieť, je nerobiť to nikdy." Mala štyri deti, ale iba jedno z nich - Mousa - bol chlapec, a bola veľmi sklamaná, keď zistila, že ani Jane nepozná žiadnu metódu, ktorá by zaručovala, že sa žene narodí chlapec.

Zahara povedala: „No dobre, ale čo povieš manželovi, keď sa vráti po šiestich týždňoch s konvojom?"

Jane povedala: „Urob to ako mullahova žena, strč to do nesprávnej diery."

Zahara sa hlasno rozrehotala. Jane sa usmiala. Túto antikoncepčnú metódu nik nespomenul na rýchlokurze v Paríži, ale keďže moderné metódy do Údolia Piatich levov ešte dlhé roky nepreniknú, musí presadzovať tradičné spôsoby - s pomocou aspoň akej - takej osvety.

Rozhovor sa zvrtol na žatvu. Údolie bolo plné zlatej pšenice a fúzatého jačmeňa, ale väčšina z toho zhnije na poliach, lebo mladí muži boli väčšinu času preč, niekde v boji, a starí pri mesačnom svetle pracovali len pomaly. Koncom leta si vo všetkých rodinách zrátajú vrecia múky a koše sušeného ovocia, svoje sliepky a kozy a v neposlednom rade aj svoje peniaze; potom sa zamyslia, či budú mať nedostatok vajec a mäsa a ako ich ohrozia zimné ceny ryže a jogurtu - a potom niektorí z nich zbalia najcennejšie kusy svojho majetku a vydajú sa na dlhú púť cez hory, aby si založili nový domov v niektorom utečeneckom tábore v Pakistane, podobne ako obchodník z ich dediny, a milióny iných Afgancov.

Jane sa obávala, že Rusi si z tejto evakuácie urobia stratégiu svojho boja - keď nedokážu poraziť partizánov, pokúsia sa zničiť komunity, v ktorých partizáni žili; podobne ako Američania, keď vo Vietname zaradom bombardovali celé oblasti. Údolie Piatich levov by sa tak premenilo na neobývateľnú pustatinu a Mohammed a Zahara a Rabia by sa pridali k obyvateľom táborov - bezútešným zúfalcom bez domova a bez vlastného

štátu. V prípade vyhladzovacej bleskovej vojny sa povstalci nemohli ubrániť, lebo nemali žiadne protilietadlové zbrane.

Začalo sa stmievať. Ženy sa pomaly vracali späť do dediny. Jane kráčala so Zaharou, napolo počúvala rozhovor a myslela pritom na Chantal. Jej city k dieťaťu prešli niekoľkými štádiami. Tesne po pôrode cítila nekonečnú úľavu, radosť a triumf, že priviedla na svet živé, zdravé dieťa. Ale potom prišla protireakcia a ona sa cítila úplne nanič. Nevedela, ako sa postarať o dieťa, a ani žiadny inštinkt či prirodzené vedomosti jej v tomto smere nepomohli. Skutočnosť, že má dieťa, ju vystrašila. Nijaká vlna materinskej lásky ju nezaplavila. Namiesto toho ju prenasledovali čudné a desivé sny a predstavy, v ktorých dieťa zomrelo - spadlo do rieky, zabila ho bomba alebo ho ukradol v noci snežný tiger. Jeanovi-Pierrovi o tom ale nič nepovedala, aby si nemyslel, že sa zbláznila.

Prišla do konfliktu s babicou Rabiou Gulovou. Tá tvrdila, že ženy by prvé tri dni nemali dojčiť, lebo to, čo vychádzalo z ich pŕs, nebolo mlieko. Jane pokladala tieto predstavy za smiešne, lebo neverila, že príroda by vytvorila v prsiach ženy niečo, čo by škodilo novorodencovi, a tak rady starej ženy jednoducho ignorovala. Rabia aj vravela, že dieťa by sa nemalo štyridsať dní umývať, ale Chantal, tak ako každé iné západné dieťa, kúpali denne. Potom Jane pristihla Rabiu, ako kŕmila Chantal maslom zmiešaným s cukrom - končekom svojho zvráskaveného prsta ho pchala dieťaťu do úst. Vtedy Jane zareagovala veľmi tvrdo. Na druhý deň išla urazená Rabia pomáhať k inému pôrodu a poslala k Jane jednu zo svojich mnohých vnučiek, trinásťročné dievča Faru. Bolo to šťastné riešenie. Fara nemala žiadne predsudky ohľadne starostlivosti o dieťa a jednoducho robila, čo sa jej povedalo. Nechcela za to peniaze: robila iba za stravu, ktorá bola u Jane lepšia ako v dome jej rodičov, a za možnosť naučiť sa zaobchádzať s dieťaťom ešte pred manželstvom, lebo zrejme o rok - o dva sa sama vydá. Jane si aj myslela, že Rabia si Faru vychováva ako budúcu babicu, a v tom prípade by prestíž dievčaťa vysoko stúpla, keby mala referencie, že pomáhala západnej sestričke starať sa o jej dieťa.

Keď Rabia zmizla z cesty, na svoje si prišiel aj Jean-Pierre. K Chantal sa správal milo a starostlivo, k Jane ohľaduplne a láskavo. Bol to on, kto navrhol, dosť rozhodne, že keď sa Chantal v noci zobudí, môže sa jej dať prevarené kozie mlieko, a zo svojich lekárskych zásob urobil improvizovanú dojčenskú fľašu, aby v takom prípade mohol aj on sám vstať a dieťa nakŕmiť. Prirodzene, že Jane sa vždy zobudila, keď Chantal zaplakala, a bola hore, kým ju Jean-Pierre kŕmil; ale bolo to pre ňu omnoho menej únavné a konečne sa zbavila pocitu beznádejného vyčerpania, ktorý ju tak deprimoval.

Napokon, aj keď bola ešte stále ustráchaná a neistá, objavila v sebe dosiaľ neznámu trpezlivosť; a práve vďaka tomu, aj keď to nebola práve tá hlboká inštinktívna múdrosť a istota, v ktorú dúfala, dokázala prekonať denné krízy s pokojnou mysľou. Aj teraz bola bez Chantal takmer hodinu, a nemala žiadne obavy.

Ženy dorazili ku skupine domov, ktoré tvorili jadro dediny, a jedna po druhej mizli za hlinenými múrmi svojich dvorov. Jane vyplašila kŕdeľ kurčiat a zahnala nabok vychudnutú kravu, aby sa dostala do vlastného domu. Vnútri sedela Fara a spievala Chantal pri svetle lampy. Dieťa bolo čulé a naširoko otváralo očká, zrejme fascinované spevom dievčaťa. Bola to uspávanka s jednoduchými slovami a zložitou orientálnou melódiou. Je to *krásne* dieťa, pomyslela si Jane, s bucľatými líčkami, malým noštekom a modrými, neuveriteľne modrými očami.

Poslala Faru uvariť čaj. Dievča bolo veľmi plaché a celé sa triaslo od strachu, keď prišlo prvýkrát pracovať k cudzinke; ale jej nervozita poľavila a strach, ktorý spočiatku mala z Jane, sa postupne menil na akúsi zbožnú oddanosť.

O pár minút neskôr prišiel Jean-Pierre. Jeho široké bavlnené nohavice a košeľa boli špinavé a fľakaté od krvi, a jeho dlhé hnedé vlasy a tmavá brada boli plné prachu. Vyzeral unavený. Bol v Khenj, dedine vzdialenej desať míľ dolu v údolí, ošetriť ranených, ktorí prežili bombardovanie. Jane sa postavila na špičky, aby ho pobozkala. „Aké to bolo?“ povedala po francúzsky.

„Zlé.“ Jemnejú stisol a potom sa sklonil nad Chantal. „Ahoj, maličká.“ Usmial sa a Chantal spokojne zamrnkala.

„Čo sa stalo?“ spýtala sa Jane.

„Zasiahlo to jednu rodinu, ktorá mala dom kus za dedinou; mysleli si, že tam sú v bezpečí. Bolo to dosť hrozné.“ Jean-Pierre sa striasol. „Potom priniesli niekoľkých partizánov, ktorých zranili v bitke ďalej na juhu. Preto idem tak neskoro.“ Posadil sa na kopu vankúšov. „Je tam trochu čaju?“

„Hneď bude,“ povedala Jane. „Aká to bola bitka?“

Zavrel oči. „Bežná, ako obvykle. Vojaci prišli helikoptérou a obsadili dedinu z nejakých iba im známych dôvodov. Dedinčania ušli. Muži sa potom zoskupili, zohnali si posily a začali Rusov ostreľovať z hôr. Zranenia boli na oboch stranách. Partizánom sa napokon minula munícia a stiahli sa.“

Jane prikývla. Bolo jej ľúto Jeana-Pierra: bolo frustrujúce ošetrovať obete nezmyselnej bitky. Na Bandu ešte nikdy nezaútočili, ale ona žila v neustálej obave z toho - mávala hrôzostrašné sny, v ktorých bežala... bežala

so Chantal v náručí, zatiaľ čo nad jej hlavou leteli helikoptéry a guľky zo samopalov sa zavŕtavali do prašnej zeme okolo jej nôh.

Vošla Fara s horúcim zeleným čajom, plochým chlebom, ktorý volali *nan,* a kameninovou nádobou s čerstvým maslom. Jane a Jean-Pierre začali jesť. Maslo bolo zriedkavou pochúťkou. Svoj večerný nan si zvyčajne namáčali do jogurtu, kyslého mlieka alebo oleja. Na obed jedávali ryžu so šťavou, ktorá mala mäsovú príchuť, ale nie vždy v nej mäso bolo. Raz do týždňa mali slepačinu alebo kozľacinu. Jane, ktorá ešte stále jedla za dvoch, si dopriala ako luxus jedno vajce denne. V tomto ročnom období bol dostatok čerstvého ovocia - marhule, slivky, jablká a moruše mávali ako dezert. Jane sa cítila veľmi zdravo pri tejto diéte, aj keď väčšina Angličanov by to považovala za hladovku a pre niektorých Francúzov by to bol dôvod k samovražde. Usmiala sa na svojho manžela. „Ešte trochu omáčky Béarnaise k stejku?“

„Nie, ďakujem.“ Nadvihol svoju šálku. „Ale možno ešte kvapku Chateau Cheval Blanc.“ Jane mu doliala čaj a on predstieral, že ho vychutnáva, akoby to bolo víno, a premieľal ho v ústach. „Ročník 62 zostáva často nedocenený, lebo nasledoval po nezabudnuteľnom šesťdesiatom prvom, ale ja som bol od začiatku presvedčený, že pôvabom a plnou chuťou aj eleganciou sa približuje vlastnostiam svojho slávneho a všeobecne vychvaľovaného predchodcu.“

Jane sa usmiala. Očividne sa dostával opäť do svojej kože.

Chantal začala mrnčať a Jane okamžite pocítila reakciu vo svojich prsiach. Vzala dieťa, aby ho nakŕmila. Jean-Pierre jedol ďalej. Jane povedala: „Nechaj trochu masla pre Faru.“

„Okej.“ Odniesol zvyšky večere a vrátil sa s miskou moruší. Jane sa do nich pustila, ešte kým Chantal sala. Dieťa čoskoro zaspalo, ale Jane vedela, že o chvíľu sa zobudí a bude chcieť znovu.

Jean-Pierre odsunul misku a povedal: „Dnes som počul ďalšiu sťažnosť na teba.“

„Od koho?“ spýtala sa ostro.

Jean-Pierre sa zatváril obhajujúco, ale rozhodne. „Od Mohammeda Chána.“

„Ten ale nehovoril za seba.“

„Možno nie.“

„Čo povedal?“

„Že si učila ženy z dediny, ako majú byť neplodné.“

Jane si vzdychla. Nebola to iba hlúposť dedinčanov, čo ju nahnevalo, ale aj Jeanov-Pierrov „chápavý“ postoj k ich sťažnostiam. Chcela, aby si ju zastal, nie aby ustupoval tým, čo ju obviňovali. „Za tým je určite Abdullah

Karim," povedala. Mullahova žena často chodievala k rieke a bezpochyby svojmu mužovi zreferovala všetko, čo tam počula.

„Mala by si s tým prestať," povedal Jean-Pierre.

„Prestať s čím?" Jane počula nebezpečný tón vo svojom vlastnom hlase.

„S vysvetľovaním, ako zabrániť otehotneniu."

To nebolo fér, takto deklasovať to, čo Jane ženy učila, ale nemala chuť sa obhajovať alebo ospravedlňovať. „Prečo by som mala prestať?"

„Vyvoláva to problémy," povedal Jean-Pierre s afektovanou trpezlivosťou, ktorá Jane rozčuľovala. „Ak mullaha svojím správaním hlboko urazíme, môže sa stať, že budeme musieť z Afganistanu odísť. A čo by bolo ešte horšie: poškodilo by to meno organizácie *Médecins pour la Liberté* a povstalci by mohli ďalších lekárov odmietnuť. Toto je svätá vojna, a ty to dobre vieš - a pre nich je duchovné zdravie omnoho dôležitejšie než telesné. Môžu dospieť k názoru, že nás nepotrebujú."

Existovali aj iné organizácie, ktoré do Afganistanu vysielali nadšených mladých francúzskych lekárov, ale Jane to nevyslovila nahlas. Namiesto toho iba rezolútne povedala: „S tým rizikom sa musíme zmieriť."

„Musíme?" povedal a Jane videla, že sa nahneval. „A prečo by sme museli?"

„Pretože to najcennejšie, čo týmto ľuďom môžeme dať, sú *informácie*. To je všetko veľmi pekné, že im obväzujeme rany a dávame lieky, ktoré ničia baktérie, ale oni nikdy nebudú mať dostatok lekárov alebo liekov. Ich zdravie môžeme dlhodobo zlepšiť iba tak, že ich naučíme základné princípy správnej výživy, hygieny a zdravotnej starostlivosti. A s tým nesmieme prestať, aj keď tým urazíme Abdullaha."

„Aj tak by som bol radšej, keby si si nebola znepriatelila toho muža."

„Udrel ma palicou!" zvolala Jane rozčúlene. Chantal sa rozplakala. Jane sa prinútila zachovať pokoj. Chvíľu kolísala Chantal, potom ju začala kŕmiť. Prečo sa Jean-Pierre správa tak pokrytecky? Nevidí, aký nesprávny je jeho postoj? A prečo sa tak bojí, že by ho vypovedali z tejto zapadnutej, pustej krajiny? Jane vzdychla. Chantal odvrátila tváričku od jej prs a začala nepokojne mrnkať. Prv než ich hádka mohla pokračovať, začuli zvonka vzdialené volania.

Jean-Pierre so zvrašteným čelom chvíľu počúval a potom vstal. Z dvora prichádzal mužský hlas. Jean-Pierre schytil šál a ovinul ho Jane okolo ramien. Pritiahla si ho vpredu k sebe. Bol to kompromis: podľa afganských noriem to nebola dostatočná pokrývka, ale Jane razantne odmietala odísť z izby ako nejaký podradný človek, keď počas dojčenia do jej domu vošiel cudzí muž; a každý, komu sa to nepáči, vyhlásila, nech radšej k lekárovi na návštevu nechodí.

Jean-Pierre zvolal v daríjčine: „Vstúpte.“

Bol to Mohammed Chan. Jane mala sto chutí mu povedať, čo si myslí o ňom a o ostatných chlapoch z dediny, ale zháčila sa, keď zbadala napätý výraz na jeho peknej tvári. Tentoraz, výnimočne, na ňu takmer ani nepozrel. „Konvoj vpadol do pasce,“ povedal bez okolkov. „Stratili sme dvadsaťsedem mužov - a všetky zásoby.“

Jane bolestne privrela oči. Takým konvojom aj ona pricestovala do Údolia Piatich levov, a tak si vedela predstaviť, čo sa asi stalo. Aj proti vôli sa jej ako hrozný film začal v mysli premietať celý útok: dlhý rad mužov tmavej pleti a vychudnutých koni kráča v mesačnom svetle po nerovnom, kamenistom chodníku v úzkom údolí; ozýva sa čoraz hlasnejší hluk helikoptéry; svetlice, granáty, paľba zo samopalov; panika mužov, ktorí hľadajú úkryt na holých svahoch; beznádejné strely vypálené na nezraniteľné helikoptéry; a potom, na konci, výkriky ranených a stonanie zomierajúcich.

Vtom si spomenula na Zaharu: jej manžel bol v konvoji. „Čo - čo je s Ahmedom Gulom?“

„Vrátil sa.“

„Och, chvalabohu,“ vydýchla si Jane.

„Ale je ranený.“

„Kto z dediny zomrel?“

„Nikto. Banda mala šťastie. Môj brat Matullah je v poriadku, Ališan Karim, mullahov brat, takisto. Aj ďalší traja prežili - dvaja z nich sú ranení.“

Jean-Pierre povedal: „Hneď tam idem.“ Vyšiel do prednej izby, tej, ktorá kedysi slúžila ako obchod, potom ako klinika, a teraz z nej bol zdravotnícky sklad.

Jane položila Chantal do provizórnej kolísky a chvatne sa upravila. Jean-Pierre bude možno potrebovať jej pomoc, a ak aj nie, Zahare dobre padne jej slovko útechy.

Mohammed povedal: „Nemáme takmer žiadnu muníciu.“

Za tým Jane nebolo ľúto. Mala silný odpor voči vojne a nepreliala by ani slzu, keby povstalci museli aspoň načas prestať zabíjať - zabíjať úbohých, nešťastných, po domove túžiacich, sedemnásťročných ruských vojakov.

Mohammed pokračoval: „Za posledný rok sme stratili štyri konvoje. Iba tri prešli.“

„Ako je možné, že ich Rusi tak často objavia?“ spýtala sa Jane.

Jean-Pierre, ktorý počúval vo vedľajšej miestnosti, odpovedal cez otvorené dvere. „Určite intenzívnejšie sledujú cesty nízko letiacimi helikoptérami - alebo možno využívajú satelitné fotografie.“

Mohammed potriasol hlavou. „Paštuni nás zradili.“

Jane to nevylučovala. V dedinách, ktorými prechádzali, sa konvoje všeobecne pokladali za magnety pre ruské útoky, a bolo dosť pravdepodobné, že niektorí dedinčania si kúpili svoju bezpečnosť tým, že Rusom vyzradili, kde sa konvoje nachádzajú - aj keď Jane nebolo celkom jasné, ako takéto informácie Rusom odovzdávali.

Myslela na veci, ktoré mal prepadnutý konvoj priviesť. Žiadala nejaké antibiotiká, hypodermické ihly a množstvo sterilných obväzov. Jean-Pierre napísal dlhý zoznam liekov. Organizácia *Médicins pour la Liberté* mala styčného zástupcu v Péšávare, meste na severozápade Pakistanu, kde partizáni nakupovali zbrane. Základné zásoby mohol mať aj na mieste, ale lieky si musel nechať poslať zo západnej Európy. Aká škoda. Môže trvať celé mesiace, kým príde náhrada. Z Janinho pohľadu toto bolo omnoho horšie ako strata munície.

Jean-Pierre sa vrátil s taškou v ruke. Všetci traja vyšli na dvor. Bolo tma. Jane zastala, aby dala Fare pokyny ohľadne Chantal, potom sa ponáhľala za oboma mužmi.

Dobehla ich, keď sa blížili k mešite. Bola to impozantná budova. Nevyznačovala sa nápadnými farbami a krásnymi dekoráciami známymi z kníh o islamskom umení. Bola to zo všetkých strán otvorená budova, ktorej rohožovú strechu podopierali kamenné stĺpy, a Jane sa zdalo, že vyzerá skôr ako okázalá autobusová zastávka alebo veranda nejakého zničeného koloniálneho panského sídla. Klenutý priechod v strede budovy viedol k obmurovanému dvoru. Dedinčania k mešite neprechovávali nejakú výnimočnú posvätnú úctu. Modlili sa v nej, ale často ju využívali aj ako zhromažďovaciu halu, trhovisko, školu a hosťovský dom. A dnes tam bude nemocnica.

Olejové lampy, upevnené na hákoch v kamenných stĺpoch, osvetľovali takmer celú budovu mešity. Dedinčania sa zhromaždili naľavo od oblúkovitého vchodu. Na ich tvárach sa zračila pokora a smútok: na dvore bolo počuť iba tichý vzlykot niekoľkých žien a zreteľné hlasy dvoch mužov - jeden kládol otázky a druhý odpovedal. Keď prišli Jean-Pierre, Mohammed a Jane, dav sa mlčky rozostúpil, aby im uvoľnil cestu.

Šesť chlapov, ktorí prežili prepad konvoja, tvorilo malý hlúčik na udupanej hlinenej podlahe. Traja nezranení, s čitrali čiapkami na hlave, čupeli v podrepe. Vyzerali špinaví, skľúčení a vyčerpaní. Jane spoznala Matullaha Chána, mladšiu verziu svojho brata Mohammeda; a Ališana Karima, ktorý bol chudší ako jeho brat mullah, ale vyzeral rovnako podlý. Dvaja zranení muži sedeli na dlážke a chrbtami sa opierali o stenu; jeden mal hlavu obviazanú špinavým, zakrvaveným obväzom, druhý ruku

zavesenú v improvizovanej slučke. Jane nepoznala ani jedného z nich. Automaticky odhadovala ich zranenia: na prvý pohľad vyzerali ľahké.

Tretí zranený, Ahmed Gul, ležal vystretý na nosidlách vyrobených z dvoch palíc a deky. Oči mal zavreté, pleť sivú. Jeho žena Zahara čupela za ním; hlavu mal opretú v jej lone a ona mu hladila vlasy a ticho plakala. Jane nevidela jeho zranenia, ale tušila, že sú vážne.

Jean-Pierre prikázal priniesť stôl, horúcu vodu a uteráky a potom si kľakol na zem vedľa Ahmeda. Po pár sekundách pozrel hore na ostatných partizánov a spýtal sa po daríjsky: „Bol v blízkosti nejakej explózie?“

„Helikoptéry mali rakety,“ povedal jeden z nezranených. „Jedna vybuchla vedľa neho.“

Jean-Pierre povedal Jane po francúzsky: „Vyzerá to s ním zle. Zázrak, že prežil cestu.“

Jane videla krvavé fľaky na Ahmedovej brade: kašľal krv, znak, že mal vnútorné zranenia.

Zahara pozrela prosebné na Jane: „Ako je na tom?“ spýtala sa po daríjsky.

„Je mi ľúto, priateľka moja,“ odpovedala čo najjemnejšie. „Je to s ním zlé.“

Zahara rezignovane prikývla: vedela to, ale potvrdenie jej obáv vyvolalo nový príval sĺz.

Jean-Pierre povedal Jane: „Prezri ostatných - nechcem tu stratiť ani minútu.“

Jane vyšetrila oboch zranených. „Rana na hlave je len škrabanec,“ povedala po chvíli.

„Vybav to,“ povedal Jean-Pierre, ktorý dohliadal na to, ako dvíhajú Ahmeda na stôl.

Potom prezrela muža s rukou v slučke. Ten bol vážnejšie zranený zdalo sa, že guľka roztrieštila kosť. „Musí to bolieť,“ povedala partizánovi. S úškrnom prikývol. Títo chlapi sú tuším z ocele. „Fraktúra kosti - spôsobená strelou,“ povedala Jeanovi-Pierrovi.

Jean-Pierre nezdvihol pohľad od Ahmeda. „Daj mu lokálne anestetikum, vyčisti ranu, vyber úlomky a daj mu čistú bandáž. Kosť napravíme neskôr.“

Začala pripravovať injekciu. Keď bude Jean-Pierre potrebovať jej pomoc, zavolajú. Všetko nasvedčovalo tomu, že to bude dlhá noc.

Ahmed zomrel pár minút po polnoci a Jean-Pierre by sa najradšej rozplakal - nie od žiaľu, veď Ahmeda sotva poznal, ale z čírej frustrácie, lebo vedel, že toho muža mohol zachrániť, keby mal aspoň najnutnejšie prostriedky: anestéziológa a elektrinu a operačnú sálu.

Zakryl tvár mŕtveho muža, potom pozrel na ženu, ktorá tam nehybne stála a pozerala sa, celé hodiny. „Je mi ľúto," povedal jej. Prikývla. Bol rád, že je taká pokojná. Niekedy ho obviňovali, že neskúsil všetko: zrejme si mysleli, že vie tak veľa, že neexistuje nič, čo by nedokázal vyliečiť; v takých chvíľach mal sto chutí zrevať na nich *Nie som Boh;* ale táto žena, zdalo sa, to chápe.

Obrátil sa, unavený do špiku kostí. Celý deň pracoval s dokaličenými telami, ale toto bol prvý pacient, ktorého stratil. Ľudia, ktorí sa naňho pozerali, zväčša príbuzní mŕtveho, podišli teraz bližšie, aby opatrili telo. Vdova začala kvíliť a Jane ju odviedla.

Jean-Pierre pocítil čiusi ruku na svojom ramene. Obrátil sa a zbadal Mohammeda, partizána, ktorý organizoval konvoje. Zaplavil ho prudký pocit viny.

Mohammed povedal: „Je to Allahova vôľa."

Jean-Pierre prikývol. Mohammed vytiahol balíček pakistanských cigariet a zapálil si. Jean-Pierre začal skladať svoje náčinie do tašky. Bez toho, aby pozrel na Mohammeda, povedal: „Čo budeš teraz robiť?"

„Hneď vyšlem ďalší konvoj," povedal Mohammed. „Potrebujeme muníciu."

Napriek únave Jean-Pierre okamžite spozornel. „Chceš sa pozrieť na mapy?"

„Áno."

Jean-Pierre zavrel tašku a obaja vyšli z mešity. Vo svetle hviezd prešli dedinou k obchodníkovmu domu. V obývačke spala Fara na koberci vedľa kolísky Chantal. Zobudila sa hneď a vstala. „Už môžeš ísť domov," povedal jej Jean-Pierre. Bez slova vyšla.

Jean-Pierre položil tašku na zem, opatrne nadvihol kolísku a odniesol ju do spálne. Chantal spala, keď ju prenášal, ale potom sa rozplakala. „Čo to?" zašepkal k nej. Pozrel na hodinky a uvedomil si, že je asi hladná. „Mamička hneď príde," povedal jej. Nezabralo to. Vybral ju z kolísky a pohojdal v náručí. Stíchla. Vzal ju do obývačky.

Mohammed tam stál a čakal. Jean-Pierre povedal: „Vieš, kde sú."

Mohammed prikývol a otvoril maľovanú drevenú truhlicu. Vytiahol z nej hrubý zväzok skladacích máp, niekoľko z nich vybral a rozložil na podlahe. Jean-Pierre so Chantal na rukách pozeral ponad Mohammedovo rameno. „Kde došlo k prepadu?" spýtal sa.

Mohammed ukázal na miesto neďaleko mesta Džalalabad.

Cesty, po ktorých sa presúvali Mohammedove konvoje, neboli zakreslené na tejto, ani na žiadnej inej mape. Jednako boli Jeanove-Pierrove mapy veľmi podrobné a boli v nich vyznačené aj také údolia, náhorné roviny a -

podľa ročného obdobia - aj potoky alebo vyschnuté korytá, kde sa chodníky *mohli* nachádzať. Niekedy Mohammed vedel spamäti, čo na tých miestach je, ako to tam vyzerá. Inokedy to mohol iba predpokladať a potom prediskutoval so Jeanom-Pierrom presný význam niektorých vrstevníc alebo nejasné označenie charakteru terénu, ako boli napríklad morény.

Jean-Pierre navrhol: „Mohli by ste urobiť väčšiu okľuku smerom na sever pri Džalalabade.“ V hornej časti planiny, na ktorej sa mesto nachádzalo, bola spleť údolí, ktoré sa ako pavučina tiahli medzi riekami Konar a Nuristan.

Mohammed si zapálil ďalšiu cigaretu - ako väčšina partizánov, aj on bol tuhý fajčiar - a pochybovačné krútil hlavou, keď vyfukoval dym. „V tej oblasti bolo už príliš veľa úkladných prepadov,“ povedal. „Je to riskantné, tam musíme rátať so zradou - je to len otázka času. Nie; ďalší konvoj obíde Džalalabad *z juhu.*“

Jean-Pierre zvraštil čelo. „Neviem, ako by sa to dalo zrealizovať. Na juhu, na celej trase od Chajbarského priesmyku, nie je nič, len holá planina. Tam vás zbadajú.“

„Nepôjdeme Chajbarským priesmykom,“ povedal Mohammed. Na mape prstom sledoval afgansko-pakistanskú hranicu smerom na juh. „Hranicu prejdeme pri Teremengale.“ Prstom dorazil k mestu, ktoré spomenul, potom pokračoval odtiaľ do Údolia Piatich levov.

Jean-Pierre prikývol, skrývajúc pritom svoju radosť. „To je rozumné. Kedy konvoj vyrazí?“

Mohammed začal skladať mapy. „Pozajtra. Nesmieme strácať čas.“ Mapy vrátil do maľovanej truhlice a potom sa vybral ku dverám.

Jane vošla, práve keď odchádzal. Neprítomné jej povedal „Dobrú noc“. Jean-Pierre bol rád, že od Janinho tehotenstva ten pekný partizán už po nej nepozerá. Podľa Jeana-Pierra bola Jane príliš eroticky založená, a možnože by sa dala aj zviesť; a jej milostná aféra a Afgancom by spôsobila nekonečné problémy.

Jeanova-Pierrova lekárska taška ležala na zemi, kde ju zložil, a Jane sa zohla, aby ju zodvihla. Srdce mu na okamih zastalo. Chvatne jej zobral tašku. Prekvapene naňho pozrela. „Ja ju odložím,“ povedal. „Ty zober Chantal. Treba ju nakŕmiť.“ Podal jej dieťa.

Jane sa posadila, aby nakŕmila Chantal, a on s taškou a lampou odišiel do prednej izby. Kartóny so zdravotníckym materiálom boli naskladané na hlinenej dlážke. Už otvorené škatule boli uložené na hrubých drevených policiach, ktoré tu zostali po obchodníkovi. Jean-Pierre položil tašku na modrý vykachličkovaný pult a vybral čierny plastový predmet, ktorý mal tvar a veľkosť prenosného telefónu. Vložil si ho do vrecka.

Vyprázdnil tašku, nástroje, ktoré bolo treba sterilizovať, dal nabok a nepoužité poukladal na police.

Vrátil sa do obývačky. „Idem sa k rieke okúpať," povedal Jane. „Nemôžem ísť taký špinavý do postele."

Usmiala sa naňho ospanlivým, spokojným úsmevom, aký mávala často, keď pridájala. „Ponáhľaj sa," povedala.

Vyšiel von.

Dedina sa chystala k spánku, konečne. V niektorých domoch ešte svietili lampy a z jedného okna počul trpký ženský nárek, ale inak bolo všade tma a ticho. Keď prechádzal popri poslednom dome dediny, začul ženský hlas, ktorý spieval smútočnú pieseň nad stratou blízkej osoby; a jemu sa chvíľu zdalo, že neunesie tú príšernú ťarchu smrti, ktorú spôsobil; hneď však tú myšlienku zahnal.

Kráčal kamenistým chodníkom medzi dvoma jačmennými polárni, pozorne načúval a obzeral sa okolo: chlapi z dediny teraz pracovali. Z jedného poľa sa šíril sykot kôs a na úzkej terase videl dvoch mužov, ktorí vo svetle lampy pleli burinu. Mlčky šiel ďalej.

Zostúpil k rieke, prebrodil sa na druhý breh a pustil sa strmým chodníkom hore útesom na druhú stranu. Vedel, že tu je v bezpečí, ale i tak cítil čoraz väčšie napätie, keď v slabom svetle stúpal hore príkrym svahom.

Po desiatich minútach dorazil do cieľa - na otvorené vyvýšené miesto takmer na hrebeni. Z vrecka vybral vysielačku a vysunul na doraz jej anténu. Bol to najnovší a najdokonalejší prístroj, aký mala KGB k dispozícii, ale terén tu bol pre rádiové vysielanie veľmi nepriaznivý. Rusi museli postaviť špeciálnu retranslačnú stanicu na vrchole jedného kopca v oblasti, ktorú mali pod kontrolou, a tá zachytávala jeho signál a preposielala im ho ďalej.

Stisol hovorový prepínač a začal hovoriť po anglicky a kódovane. „Tu je Simplex. Hláste sa, prosím."

Čakal, potom zopakoval volanie.

Po treťom pokuse prišla odpoveď: chrapot, pukanie a hlas so silným akcentom. „Tu *je Butler. Hovorte, Simplex."*

„Vaša party bola veľmi úspešná."

„*Opakujem: Party bola veľmi úspešná,*" znela odpoveď.

„Zúčastnilo sa dvadsaťsedem ľudí a jeden prišiel neskôr."

„Opakujem: Zúčastnilo sa dvadsaťsedem ľudí a jeden prišiel neskôr."

„Na prípravu ďalšej potrebujem tri ťavy." Odkódovane to znamenalo „O tri dni sa musíme stretnúť."

„Opakujem: Potrebujete tri ťavy."

„Uvidíme sa v mešite.“ Aj to bola šifra: „mešita“ bolo miesto vzdialené niekolko míľ, kde sa stretávali tri údolia.

„Opakujem: V mešite.“

„Dnes je nedeľa.“ To nebola šifra: to bolo bezpečnostné opatrenie pre prípad, že by si ten tupec, ktorý to všetko zaznamenáva, neuvedomil, že je po polnoci, a Jeanova-Pierrova spojka by dorazila na schôdzku o deň skôr.

„Opakujem: Dnes je nedeľa.“

„Koniec, vypínam.“

Jean-Pierre zasunul anténu, vysielačku si vložil do vrecka a vrátil sa dolu útesom k rieke.

Rýchlo stiahol zo seba šaty. Z vrecka na košeli vybral kefku na nechty a kúsok mydla. Mydlo bolo úzkoprofilový tovar, ale lekári mali určité privilégiá.

Opatrne vstúpil do Rieky Piatich levov, kľakol si a oplákol si celé telo ľadovou vodou. Namydlil si kožu aj vlasy, potom vzal kefku a začal sa ňou šúchať: nohy, brucho, hruď, tvár, ramená a ruky. Predovšetkým na rukách si dal záležať, mydlil si ich znovu a znovu. Nahý, trasúci sa na kolenách v plytčine pod hviezdami, šúchal a šúchal, akoby nechcel nikdy prestať.

KAPITOLA 7

„Dieťa má osýpky, gastroenteritídu a svrab,“ skonštatoval Jean-Pierre. „Navyše je špinavé a podvyživené.“

„To sú všetky,“ povedala Jane.

Hovorili po francúzsky, ako zvyčajne medzi sebou, a matka dieťaťa pozerala raz na jedného, raz na druhého, plná obáv, čo asi hovoria. Jean-Pierre si všimol, aká je znepokojená, a tak jej po daríjsky stručne povedal: „Tvoj syn bude v poriadku.“

Prešiel na druhý koniec jaskyne a otvoril kufrík s liekmi. Všetky deti, ktoré prišli na kliniku, automaticky zaočkovali proti tuberkulóze. Keď pripravoval injekciu s vakcínou BCG, kútikom oka pozoroval Jane. Dávala chlapcovi v malých dávkach rehydratačný nápoj - v čistej vode rozpustenú zmes glukózy, soli, sódy bikarbóny a chloridu draselného - a medzi jednotlivými dúškami mu jemne umývala špinavú tvár. Jej pohyby boli rýchle a elegantné, pripomínala mu zručného remeselníka - hrnčiara tvarujúceho hlinu, alebo murára pracujúceho s lyžicou. Pozoroval jej úzke ruky, ktoré upokojujúco hladili vystrašené dieťa. Páčili sa mu jej ruky.

Obrátil sa, aby dieťa nevidelo, že vyberá ihlu, ktorú si hneď šikovne skryl za rukáv, a znovu sa zadíval na Jane. Na jej tvár, keď umývala chlapcovo

pravé rameno a prikladala naň tampón namočený v alkohole. Bola to nezbedná tvár s veľkými očami, vyhrnutým malým nosom a širokými ústami, ktoré sa často usmievali. Teraz sa tvárila vážne a sánkou pohybovala zo strany na stranu, akoby škrípala zubami - znak, že je sústredená. Jean-Pierre poznal každý výraz jej tváre - ale ani jednu z jej myšlienok.

Často - takmer neustále - uvažoval, na čo asi myslí, ale vždy sa bál spýtať, lebo v takých rozhovoroch mohli ľahko zablúdiť na zakázané územie. Musel byť nepretržite v strehu, ako neverný manžel, aby sa nejakým nepremysleným slovom - alebo len výrazom tváre - neprezradil. Každý rozhovor o pravde a nečestnosti, dôvere a zrade, slobode a tyranii, bol tabu; a takisto aj témy, ktoré k tomu mohli viesť, napríklad láska, vojna a politika. Bol opatrný, aj keď hovorili o celkom nevinných veciach. To malo za následok, prirodzene, zvláštny nedostatok intimity v ich manželstve. Milovanie bolo akési divné. Zistil, že vrchol dosiahne iba vtedy, keď privrie oči a predstavuje si, že je niekde inde. Bolo preňho úľavou, že v posledných týždňoch, vďaka narodeniu Chantal, nemusel nič predstierať.

„Ja som nachystaná," povedala Jane a on si všimol, že sa naňho usmieva.

Chytil rameno dieťaťa a povedal po darújsky: „Koľko máš rokov?"

„Päť."

Keď chlapec odpovedal, Jean-Pierre vpichol ihlu. Dieťa začalo okamžite plakať. Jeho kvílivý hlas vyvolal v Jeanovi-Pierrovi spomienku na jeho vlastné detstvo, keď mal päť rokov a viezol sa na svojom prvom bicykli, spadol a presne takto sa rozplakal - ostrým protestným nárekom nad nečakanou bolesťou. Díval sa na skrivenú tvár svojho päťročného pacienta a spomínal, ako veľmi ho to vtedy bolelo a ako veľmi ho to hnevalo, až si mimovoľne pomyslel: Ako som sa odtiaľ dostal *sem*?

Pustil dieťa a to sa rozbehlo k matke. Odrátal tridsať 250 gramových kapsúl griseofulvinu a podal ich žene. „Dohliadnite, aby každý deň užil jednu, až kým ich nedoberie," povedal. „Nikomu inému z nich nedávajte - musí ich všetky dobrať." To bolo na svrab. Osýpky a gastroenteritída budú mať svoj vlastný priebeh a dostane sa z toho aj bez liekov. „Nechajte ho v posteli, kým fľaky nezmiznú, a dozrite, aby veľa pil."

Žena prikývla.

„Má nejakých súrodencov?" spýtal sa Jean-Pierre.

„Päť bratov a dve sestry," odpovedala žena pyšne.

„Mal by spať sám, lebo inak aj oni ochorejú." Žena naňho rozpačito pozrela: pravdepodobne mala iba jednu posteľ pre všetky deti. S tým Jean-Pierre nemohol nič robiť. Pokračoval: „Ak sa nebude mať lepšie, keď

doberie tabletky, priveď ho znovu ku mne.“ To, čo dieťa skutočne potrebovalo, mu nemohol dať ani Jean-Pierre, ani jeho matka - dostatok dobrého a výživného jedla.

Obaja vyšli z jaskyne, chudé, choré dieťa a krehká, unavená matka. Zrejme museli prejsť niekoľko kilometrov, kým sa sem dostali, ona ho určite väčšinu cesty niesla, a teraz sa musia vydať pešo späť. Chlapec môže zomrieť. Ale nie na tuberkulózu.

Bol tam ešte jeden pacient: *malang.* Bol to svätý muž z Bandy. Napolo šialený a často polonahý sa potuloval Údolím Piatich levov od Komaru, ktorý bol vzdialený dvadsaťpäť míľ hore prúdom od Bandy, až po Čarikar, ktorý sa nachádzal na Rusmi okupovanej planine šesťdesiat míľ smerom na juhozápad. Bľabotal a mal vidiny. Afganci verili, že malangovia prinášajú šťastie, a preto tolerovali ich podivné správanie a dávali im aj jedlo, pitie a šaty.

Vošiel dnu, s handrou okolo bedier a ruskou vojenskou čiapkou na hlave. Držal sa za brucho a mimikou naznačoval bolesť. Jean-Pierre odsypal za hrsť tabletiek diamorphinu a podal mu ich. Šialenec schmatol svoj syntetický heroín a ušiel.

„Určite je od toho závislý,“ povedala Jane. V jej hlase bolo cítil ostrý nesúhlas.

„Jasné, že je,“ pripustil Jean-Pierre.

„Prečo mu to dávaš?“

„Má žalúdočný vred. Čo iné mám robiť - operovať ho?“

„Ty si doktor.“

Jean-Pierre si začal baliť tašku. Ráno má ordinovať v Kobaku vzdialenom asi desať kilometrov od Bandy, na druhej strane hôr. Okrem toho mal aj dohovorenú schôdzku, ktorú vybaví cestou.

Plač päťročného chlapca - podobne ako vôňa starých hračiek alebo nejaké zvláštne svetlo - vyvolal v jaskyni atmosféru minulosti. Jean-Pierre bol z toho zmätený a dezorientovaný. Videl ľudí zo svojho detstva, ich tváre prekrývali veci okolo neho, ako keď nesprávne nastavený projektor premieta film nie na plátno, ale na chrbty divákov. Videl svoju prvú učiteľku, mademoiselle Médecinovú, s okuliarmi v kovovom ráme; Jacquesa Lafontaina, ktorý mu rozbil nos za to, že ho nazval *debilom;* svoju mamu, chudú a zle oblečenú a vždy nervóznu; a predovšetkým svojho otca, veľkého, ako býk silného, zlostného muža.

S námahou sa sústredil na nástroje a lieky, ktoré môže potrebovať v Kobaku. Naplnil si fľašu filtrovanou vodou, aby mal cestou čo piť. Jedlo dostane od dedinčanov na mieste.

Napokon vyniesol svoje tašky von a naložil ich na tvrdohlavú starú kobylu, ktorú využíval na takéto výlety. Tá mrcha dokázala kráčať aj celý deň, ale vždy iba jedným smerom - rovno za nosom; odbočiť alebo zahnúť za roh sa maximálne zdráhala. Preto ju Jane pomenovala Maggie, podľa britskej ministerskej predsedníčky Margaret Thatcherovej.

Jean-Pierre bol pripravený. Vrátil sa do jaskyne a pobozkal Janine mäkké pery. Keď sa zvrtol na odchod, vošla dnu Fara so Chantal. Dieťa plakalo. Jane si rozopla košeľu a hneď si ju priložila k prsiam. Jean-Pierre sa dotkol dcérkinho ružového líčka a povedal: *„Bon appétit.“* Potom vyšiel von.

Viedol Maggie dolu svahom do opustenej dediny a potom ďalej pozdĺž rieky na juhozápad. Kráčal rýchlo a bez oddychu v horúcom slnku: bol na to zvyknutý.

Teraz, keď svoju osobnosť lekára nechal doma a sústredil sa na nadchádzajúcu schôdzku, zmocnili sa ho obavy a nervozita. Príde Anatolij na dohodnuté miesto? Mohol sa niekde zdržať. Mohli ho dokonca chytiť. Ak ho chytili, hovoril? Udal, pri mučení, Jeana-Pierra? Bude už na Jeana-Pierra čakať skupina partizánov, neľútostných sadistov, ktorí budú túžiť po pomste?

Títo Afganci sú pri všetkej ich poézii a piete predsa len barbari. Ich národný šport bol *buzkaši*, nebezpečná, krvavá hra: bezhlavé telo teľaťa umiestnili doprostred poľa, dve súperiace družstvá na koňoch sa zoradili vedľa seba a potom na povel, ktorý sa dával výstrelom z pušky, všetci vyrazili smerom k mŕtvole. Cieľom bolo zodvihnúť ju a klusať s ňou čo najrýchlejšie k vopred vyznačenej, asi kilometer a pol vzdialenej otočke, a vrátiť sa s ňou späť do kruhu tak, aby vám ju nikto z protivníkov nevychmatol z rúk. Ak sa ten odporný predmet pri tom roztrhne, čo sa často stáva, sudca rozhodne, ktoré z družstiev má väčší kus.

Jean-Pierre videl túto hru čistou náhodou minulú zimu. Bolo to na okraji mesta Rokha dolu v údolí, a hra už bola v plnom prúde, keď sa tam len tak zo zaujímavosti pristavil a sledoval ju. Po pár minútach si uvedomil, že mŕtvola, ktorú použili, nebolo teľa, ale človek - *a ten človek ešte žil.* Znechutený sa pokúšal hru zastaviť, ale ktosi mu povedal, že ten muž bol ruský dôstojník - a tým akoby sa všetko vysvetlilo. Hráči Jeana-Pierra jednoducho ignorovali a on nemal žiadnu možnosť zabrániť päťdesiatim rozvášneným jazdcom, aby pokračovali v brutálnej hre. Nezostal tam, kým muž zomrel, ale asi to nebolo správne, lebo v mysli mu zostal obraz, ako toho Rusa, bezmocného a krvácajúceho, zaživa trhali na kusy, a ten sa mu pravidelne vynáral v mysli vždy keď sa bál, že ho odhalia.

Spomienky na minulosť v ňom stále tleli, a keď pozeral na hnedasté skalné steny rokliny, ktorou kráčal, premietali sa mu na ich pozadí

striedavo obrazy z jeho detstva a hrôzostrašné predstavy o tom, čo ho čaká, ak ho chytia partizáni. Jeho prvá životná spomienka bola na proces proti jeho otcovi a na obrovský pocit krivdy a nespravodlivosti, ktorý sa ho zmocnil, keď otca poslali do väzenia. Nevedel ešte ani poriadne čítať, ale meno svojho otca spoznal v titulkoch novín. V tom veku - musel mať asi štyri roky - nevedel, čo to znamená byť hrdinom odboja. Vedel, že jeho otec je komunista, ako aj všetci otcovi priatelia, farár a obuvník a muž za priehradkou na pošte; ale myslel si, že prezývku Červený Roland má pre zdravo červenú farbu pleti. Keď bol otec odsúdený za vlastizradu a poslali ho na päť rokov do väzenia, Jeanovi-Pierrovi povedali, že to súviselo so strýkom Abdulom, vyľakaným tmavým mužom, ktorý niekoľko týždňov býval v ich dome a ktorý bol z FLN, ale Jean-Pierre nevedel, čo je FLN, a domnieval sa, že tým mysleli elefanta v zoo. Jediné, čomu jasne rozumel a vždy veril, bolo, že polícia je krutá a sudcovia sú nečestní a noviny zavádzajú ľudí.

Rokmi chápal viac, viac trpel a jeho pocit krivdy rástol. Keď chodil do školy, ostatní chlapci vraveli, že jeho otec je vlastizradca. On naopak hovoril, že jeho otec statočne bojoval a riskoval život vo vojne, ale oni mu neverili. S mamou odišli na istý čas bývať do inej dediny, ale susedia akosi zistili, kto sú, a povedali svojim deťom, aby sa so Jeanom-Pierrom nehrali. Ale najhoršie zo všetkého boli návštevy vo väznici. Jeho otec sa očividne zmenil, schudol, bol bledý a vyzeral nezdravo; ešte horšie mu však padlo vidieť ho uväzneného, oblečeného v nepeknej fádnej uniforme, zhrbeného a vystrašeného, ako sa poslušne skláňa pred arogantnými dozorcami s obuškami. Po čase Jeanovi-Pierrovi bývalo zle, len čo zacítil pach väznice, a chcelo sa mu zvracať hneď vo dverách; tak ho tam matka prestala brávať.

Až keď sa otec vrátil z väzenia, mohol sa Jean-Pierre s ním nerušene porozprávať a konečne to všetko pochopil, a videl, že nespravodlivosť, ktorá sa stala, bola omnoho väčšia, ako si myslel. Keď Nemci vtrhli do Francúzska, francúzski komunisti, ktorí už vtedy boli organizovaní v bunkách, hrali v odboji vedúcu úlohu. Po vojne jeho otec pokračoval v boji proti pravicovej tyranii. V tom čase bolo Alžírsko francúzskou kolóniou. Jeho obyvatelia boli utláčaní a vykorisťovaní, ale statočne bojovali za svoju slobodu. Mladí Francúzi, ktorí v tom čase vykonávali povinnú vojenskú službu, museli bojovať proti Alžírčanom v krutej vojne, v ktorej francúzska armáda páchala zverstvá pripomínajúce nacistické praktiky. FLN, pre Jeana-Pierra navždy spojený s predstavou špinavého starého slona v provinčnej zoo, bol vlastne *Front de Liberation Nationale*, Národný oslobodzovací front alžírskeho ľudu.

Jeanov-Pierrov otec bol jedným zo 121 známych osobností, ktoré podpísali petíciu za slobodu Alžírska. Francúzsko bolo vo vojne a petíciu označili za štvavú a protištátnu, lebo niektorí si jej obsah vysvetľovali ako nabádanie mladých francúzskych vojakov dezertovať. Ale otec urobil ešte niečo omnoho horšie: zobral kufor plný peňazí, ktoré Francúzi vyzbierali pre FLN, a preniesol ho cez hranice do Švajčiarska, kde ich uložil do banky; a ukrýval strýka Abdula, ktorý nebol nijaký strýko, ale Alžírčan, ktorého hľadala DST, tajná polícia.

Takéto veci robil aj vo vojne proti nacistom, vysvetlil Jeanovi-Pierrovi. A teraz bojoval rovnaký boj. Jeho nepriateľom nikdy neboli Nemci; rovnako ako teraz to nebol francúzsky národ: jeho nepriateľmi boli kapitalisti, vlastníci obrovských majetkov, bohatí a privilegovaní, vládnuca trieda, ktorá využívala všetky prostriedky, nech boli akokoľvek podlé, na upevnenie svojej pozície. Boli takí mocní, že ovládali polovicu sveta - ale napriek tomu tu bola istá nádej pre chudobných, bezmocných a utláčaných, lebo v Moskve vládol ľud, a robotnícka trieda celého sveta videla v Sovietskom zväze pomoc, vedenie a inšpiráciu v boji za slobodu.

Keď bol Jean-Pierre starší, na jagavom obraze objavil nejednu škvrnu: zistil, že Sovietsky zväz ani zďaleka nie je rajom robotníkov; ale i tak nič nemohlo oslabiť jeho základné presvedčenie, že komunistické hnutie pod vedením Moskvy bolo jedinou nádejou utláčaných ľudí a zároveň aj jediným prostriedkom, pomocou ktorého bolo možné zničiť sudcov a políciu a médiá, ktoré tak brutálne zradili jeho otca.

Otec úspešne odovzdal pochodeň synovi. A keď vycítil, že skutočne bude pokračovať v jeho šľapajoch, sám sa začal postupne sťahovať. Jeho tvár už nikdy nenadobudla tú zdravú červeň. Prestal chodiť na demonštrácie, na organizované benefičné bály, ani nepísal do miestnych novín. Mal niekoľko nenáročných úradníckych zamestnaní. Pochopiteľne, zostal členom strany a taktiež odborov, ale už nezastával predsednícke miesta vo výboroch, nepísal zápisnice a nepripravoval programy schôdzí. Naďalej hrával šach a pil anízovku s farárom a obuvníkom a vedúcim miestnej pošty, ale ich politické debaty, ktoré kedysi bývali také vášnivé, boli teraz nevýrazné, akoby revolúcia, pre ktorú toľko vykonali, sa odsunula na neurčito. Otec za pár rokov umrel. Až vtedy Jean-Pierre zistil, že otec vo väzení dostal tuberkulózu, a nikdy sa z toho ochorenia nevystrábil. Vzali mu slobodu, zlomili ducha a zničili zdravie. Ale to najhoršie, čo mu urobili, bolo, že ho označili za zradcu. Bol hrdina, ktorý riskoval život pre svojich blížnych, ale zomrel ako vlastizradca.

Teraz by to ľutovali, otec, keby vedeli, akým spôsobom im to odplácam, myslel si Jean-Pierre, keď viedol svoju vychudnutú mulicu hore svahom.

Na základe informácií, ktoré som poskytol, mohli komunisti prišKrtiť Masudove zásobovacie kanály. Minulú zimu sa vôbec nemohol predzásobiť. Toto leto, namiesto toho, aby podnikol plánované útoky na leteckú základňu, elektrárne a zásobovacie nákladiaky na cestách, iba s veľkými problémami odoláva útokom vládnych vojsk na vlastnom území. Otec, predstav si, že ja sám, úplne bez pomoci, som takmer odstavil toho barbara, ktorý chce svoju krajinu vrátiť späť do temného obdobia necivilizovanosti, zaostalosti a islamskej poverčivosti.

Samozrejme, že ochromiť Masudove zásobovacie linky nestačilo. Ten muž bol dávno národný velikán. Navyše mal dostatok rozumu a silný charakter, vďaka čomu by sa mohol vypracovať z vodcu povstalcov na zákonného prezidenta. Bol ako Tito, De Gaulle, Mugabe. Nestačí ho len neutralizovať, treba ho zničiť - postarať sa o to, aby sa dostal do rúk Rusom, živý alebo mŕtvy.

Problém bol, že Masud sa pohyboval rýchlo a nečujne, ako jeleň v lese, náhle sa vynoril z porastu a vzápätí rovnako nečakane zmizol. Jean-Pierre bol však trpezlivý, a Rusi takisto: príde čas, skôr alebo neskôr, keď Jean-Pierre bude s istotou vedieť, kde bude Masud v najbližších dvadsiatich štyroch hodinách - možno keď bude zranený, alebo pôjde na pohreb - a potom Jean-Pierre svojou vysielačkou odošle špeciálnu šifru, a jastrab zaútočí.

Veľmi rád by Jane povedal, čo tu vlastne robí. Možno by ju aj presvedčil, že je to správne. Zdôraznil by, že ich lekárska práca je zbytočná, pretože pomáhanie povstalcom je iba predlžovaním chudoby a nevedomosti, v ktorej tento ľud žije, a odďaľovaním okamihu, keď Sovietsky zväz bude môcť chytiť túto krajinu pod krk a aj napriek jej vzdoru ju konečne vtiahne do dvadsiateho storočia. Možno by to pochopila. Ale inštinkt mu vravel, že by mu nikdy neodpustila, že ju tak podviedol. Vlastne - bola by riadne naštvaná. Vedel si ju predstaviť - neoblomnú, urazenú, hrdú. V momente by ho opustila, tak ako opustila Ellisa Thalera. Zúrila by dvojnásobne, že ju dvaja muži po sebe podviedli rovnakým spôsobom.

Desil sa, že ju stratí, a tak ju klamal ďalej; cítil sa ako človek nad priepasťou paralyzovaný strachom.

Vedela, samozrejme, že niečo nie je v poriadku; poznal to podľa toho, ako sa niekedy naňho dívala. Ale bol si istý, že podľa nej ten problém pramenil výlučne z ich vzťahu - nikdy by jej nenapadlo, že celý jeho život bol obrovská pretvárka.

Úplnú bezpečnosť mu nemohlo zaručiť nič, ale bol nanajvýš opatrný, aby ho neodhalila ani ona, ani nik iný. Keď používal vysielačku, hovoril vždy šifrovane, nie z obavy, že by ho odpočúvali povstalci - tí nemali žiadne

vysielačky - ale kvôli afganskej armáde, ktorá bola taká prešpikovaná zradcami, že pred Masudom v nej nebolo žiadnych tajností. Jeanova-Pierrova vysielačka bola dostatočne malá, aby sa bez problémov dala ukryť vo falošnom dne jeho lekárskej tašky alebo, ak ju náhodou nemal so sebou, vo vrecku košele či vesty. Jej nevýhodou bolo, že stačila iba na krátke rozhovory. Na to, aby mohol odvysielať podrobný popis trasy a časového plánu konvoja - zvlášť kódovane - by potreboval omnoho väčší prístroj a silnejšiu batériu. Jean-Pierre a monsieur Leblond túto alternatívu odmietli. Preto sa Jean-Pierre musel stretávať so svojou spojkou, ktorej odovzdával detailné informácie.

Dorazil na vyvýšeninu a pozrel dolu do malého údolia. Chodník, na ktorom stál, viedol dolu do údolia, ktoré sa v pravom uhle napájalo na ďalšie, a to sa o kúsok ďalej pri zurčiacom horskom potoku, ktorý sa leskol v poludňajšom slnku, vidlicovito delilo na dve ramená. Na vzdialenom konci potoka bolo ďalšie údolie, ktoré viedlo do hôr obkolesujúcich Kobak, cieľ jeho cesty. Na mieste, kde sa tri údolia stretávali, na brehu potoka, bola malá kamenná chatrč. Celá oblasť bola posiata takýmito primitívnymi budovami. Jean-Pierre si predstavoval, že ich kedysi postavili kočovníci a obchodní cestujúci, ktorí ich využívali na prenocovanie.

Vzal Maggie za uzdu a pustil sa dolu kopcom. Anatolij tam už pravdepodobne je. Jean-Pierre nepoznal jeho pravé meno ani hodnosť, ale predpokladal, že bol z KGB, a podľa toho, čo raz povedal o generáloch, usúdil, že je plukovník. Bez ohľadu, akú mal hodnosť, rozhodne to nebol chlap od stola. Z Bagramu sem to bolo dobrých osemdesiat kilometrov hornatou krajinou, a Anatolij to prešiel pešo sám za jeden a pol dňa. Bol to orientálny Rus s výraznými lícnymi kosťami a žltou pleťou, oblečený v afganských šatách, ktorého mohli pokojne pokladať za Uzbeka, príslušníka mongolskej etnickej skupiny zo severu Afganistanu. To by vysvetľovalo aj jeho neistú daríjčinu - Uzbeci mali totiž vlastný jazyk. Anatolij bol odvážny: samozrejme, že nehovoril po uzbecký, takže ho mohli ľahko odhaliť; a takisto vedel, že so zajatými ruskými dôstojníkmi partizáni hrávajú *buzkaši*.

Pre Jeana-Pierra boli tieto stretnutia trochu menej riskantné. Jeho neustále cestovanie do odľahlých dedín, kde ambulantne ošetroval miestnych obyvateľov, nepôsobilo nijako nápadne. Podozrenie by mohlo vzniknúť, ak by si niekto všimol, že viac než raz - dvakrát „náhodou“ stretol toho istého putujúceho Uzbeka. A samozrejme, keby nejaký Afganec, ktorý vedel po francúzsky, vypočul rozhovor doktora s tým putujúcim Uzbekom - v tom prípade mohol dúfať iba v rýchlu smrť.

Jeho sandále nevydávali najmenší zvuk na chodníku a Maggiine kopytá sa ticho vnárali do piesčitej pôdy, preto keď sa blížil k chatrči, zapískal krátku melódiu, pre prípad, že by tam bol niekto iný ako Anatolij. Dával si veľký pozor, aby nevyľakal Afgancov, lebo všetci boli ozbrojení a veľmi pohotoví.

Zohol hlavu a vošiel. Na jeho prekvapenie bola chladná chatrč prázdna. Posadil sa, chrbtom sa oprel o kamennú stenu a čakal. Po pár minútach zavrel oči. Bol unavený, ale príliš nervózny, aby zaspal. Kombinácia strachu a únavy, keď musel dlho čakať - to bolo preňho na týchto stretnutiach najhoršie. Naučil sa síce čakať v tejto krajine bez hodiniek, ale pokojnú trpezlivosť Afgancov si neosvojil. Nemohol sa ubrániť hrôzostrašným predstavám, čo všetko sa mohlo Anatolijovi pritrafiť. Aká irónia osudu by to bola, keby Anatolij stúpil na protipechotnú mínu a odtrhlo mu nohu. Tie míny častejšie zranili dobytok ako ľudí, čo však bolo rovnako účinné: strata kravy mohla zabiť celú afganskú rodinu - presne tak, ako keby bomba zasiahla ich dom, keď boli všetci dnu. Jean-Pierre sa už nesmial, keď videl kravu alebo kozu s drevenou nohou.

V polosne zacítil prítomnosť inej osoby. Keď otvoril oči, zbadal Anatolijovu orientálnu tvár vzdialenú iba pár centimetrov od jeho vlastnej.

„Mohol som ťa okradnúť," povedal Anatolij plynulou francúzštinou.

„Nespal som."

Anatolij si sadol so skríženými nohami na hlinenú dlážku. Bol to územčistý, svalnatý muž v širokej bavlnenej košeli a nohaviciach, s turbanom a károvanou šatkou na hlave. Cez plecia mal prehodenú hnedú vlnenú deku, nazývanú *pattu.* Zhodil šatku, ktorá mu zahaľovala spodnú časť tváre, a usmial sa, pričom odhalil od tabaku zažltnuté zuby. „Ako sa máš, priateľ môj?"

„Dobre."

‚A tvoja žena?"

V spôsobe, ako sa Anatolij vždy pýtal na Jane, bolo čosi podozrivé. Rusi boli striktne proti tomu, aby Jane išla s ním do Afganistanu. Tvrdili, že mu bude prekážať v jeho práci. Jean-Pierre argumentoval tým, že nejakú zdravotnú sestru musí zobrať tak či tak - zásadou *Médicins pour la Liberté* bolo vysielať páry - a že pravdepodobne so svojou spoločníčkou, pokiaľ nebude škaredá ako King Kong, bude aj spávať. Napokon, hoci veľmi neochotne, Rusi súhlasili. „Jane sa má dobre," povedal. „Pred šiestimi týždňami porodila. Dievčatko."

„Gratulujem!" Zdalo sa, že sa úprimne potešil. „Ale nebolo to trochu predčasné?"

„Áno. Našťastie neboli žiadne komplikácie. Mimochodom, pôrod viedla babica z dediny.“

„Prečo nie ty?“

„Nebol som tam. Bol som s tebou.“

„Panebože.“ Anatolij vyzeral nešťastný. „Že som ťa musel vytiahnuť práve v taký dôležitý deň...“

Jeana-Pierra potešila Anatolijova účasť, ale nedal to najavo. „To nemohol nikto predvídať,“ povedal. „Okrem toho, stálo to za to: zničili ste konvoj, o ktorom som ti hovoril.“

„Áno. Tvoje informácie boli veľmi dobré. Ešte raz gratulujem.“

Jean-Pierre pocítil vzrušujúcu hrdosť, ale usiloval sa tváriť vecne. „Zdá sa, že náš systém veľmi dobre funguje,“ povedal skromne.

Anatolij prikývol. „Ako reagovali na prepad?“

„S rastúcim zúfalstvom.“ Jeanovi-Pierrovi napadlo, keď to hovoril, že ďalšou výhodou osobných stretnutí so spojkou je, že mu mohol povedať aj takéto doplňujúce informácie, pocity a dojmy, veci, ktoré neboli dosť konkrétne na to, aby sa dali poslať šifrované cez vysielačku. „Dlhodobo majú nedostatok munície.“

‚A ďalší konvoj - kedy vyrazí?“

„Už je na ceste - od včera.“

„Fakt sú zúfalí. To je dobre.“ Anatolij si siahol za košeľu a vytiahol odtiaľ mapu. Rozložil ju na dlážku. Zobrazovala územie medzi Údolím Piatich levov a pakistanskou hranicou.

Jean-Pierre sa sústredil, aby si spomenul na všetky detaily, ktoré si zapamätal z rozhovoru s Mohammedom, a začal Anatolijovi podrobne opisovať trasu, ktorou sa konvoj bude vracať z Pakistanu. Nevedel, kedy presne pôjdu späť, pretože Mohammed nevedel, koľko sa zdrží v Péšávare nákupom potrebných verí. Ale Anatolij mal v Péšávare svojich ľudí, ktorí ho vyrozumejú, keď konvoj vyrazí, a podľa toho si bude vedieť vyrátať ich časový plán.

Anatolij si nerobil žiadne poznámky, ale vpisoval si do pamäti každé slovo, ktoré Jean-Pierre povedal. Keď skončili, Anatolij, pre kontrolu, všetko Jeanovi-Pierrovi ešte raz zopakoval.

Rus poskladal mapu a zasunul si ju opäť za košeľu. „A čo Masud?“ spýtal sa pomaly.

„Nevidel som ho, odkedy som s tebou naposledy hovoril,“ povedal Jean-Pierre. „Videl som len Mohammeda - a ten nikdy s istotou nevie, kde Masud práve je, alebo kde sa najbližšie objaví.“

„Masud je líška,“ povedal Anatolij nezvyčajne emotívne.

„Chytíme ho,“ povedal Jean-Pierre.

„Áno, určite. Vie, že lov je v plnom prúde, tak zakrýva svoje stopy. Ale psy už zachytili jeho pach, nemôže nám večne unikať - je nás veľa, sme silní a vrie v nás krv.“ Vtom si uvedomil, že až príliš prejavuje svoje city. Usmial sa a nahodil opäť vecný tón. „Batérie,“ povedal a spod košele vytiahol malý balíček.

Jean-Pierre vylovil malú vysielačku z tajnej priehradky na dne svojej lekárskej tašky, vybral z nej staré batérie a vymenil ich za nové. Robili to vždy, keď sa stretli, pre istotu, aby Jean-Pierre nestratil kontakt, lebo nebude mať v prístroji energiu.

Anatolij odnesie tie staré až do Bagramu, pretože zahodiť batérie ruskej výroby tu v Údolí Piatich levov, kde neboli žiadne elektrospotrebiče, by bolo veľmi ľahkovážne a riskantné.

Keď Jean-Pierre ukladal vysielačku späť do lekárskej tašky, Anatolij povedal: „Máš tam niečo na pľuzgiere? Moje nohy -“ Vtom stíchol, zvraštil čelo, vzpriamil hlavu a počúval.

Jean-Pierre znervóznel. Doposiaľ ich nik spolu nevidel. Vedeli, že skôr či neskôr k tomu nevyhnutne dôjde, a presne si naplánovali, čo v takom prípade urobia; budú sa tváriť ako dvaja cudzí ľudia, ktorí sa náhodou stretli na odpočívadle, a v hovore budú pokračovať, až keď votrelec odíde - alebo, ak sa bude zdať, že sa chce zdržať dlhšie, odídu oni dvaja spolu, akoby náhodou mali spoločný cieľ cesty. To všetko bolo vopred dohodnuté, ale Jean-Pierre sa obával, že keby taká situácia nastala, pretvárka a pocit viny by len tak sršali z jeho tváre a každý by videl, že je to švindeľ.

Vzápätí začul vonku kroky a ťažký dych; tieň dopadol na slnkom osvietený vchod a vošla Jane.

„Jane!“ zvolal.

Obaja muži vyskočili na rovné nohy.

Jean-Pierre povedal: „Čo sa stalo? Prečo si tu?“

„Chvalabohu, že som ťa dostihla,“ povedala bez dychu.

Kútikom oka Jean-Pierre zbadal, že Anatolij sa odvrátil, ako by sa odvrátil každý Afganec od cudzej ženy. To gesto pomohlo Jeanovi-Pierrovi spamätať sa zo šoku. Rýchlo sa poobzeral. Našťastie Anatolij skryl mapy pár minút predtým. No vysielačka - tá vytŕčala pár centimetrov z jeho tašky. Ale Jane ju nevidela, aspoň zatiaľ nie.

„Posaď sa,“ povedal Jean-Pierre. „Vydýchaj sa.“ Sadol si zároveň a využil ten pohyb, aby otočil tašku tak, že vysielačka teraz vyčnievala na strane bližšej k nemu a odvrátenej od Jane. „Čo sa deje?“ spýtal sa.

„Medicínsky problém, ktorý neviem vyriešiť.“

Jeanovi-Pierrovi sa trochu uľavilo: bál sa, či ho nesledovala preto, že v nej skrslo nejaké podozrenie. „Napi sa trochu,“ povedal. Jednou rukou

siahol do tašky a druhou nenápadne zasunul vysielačku dnu. Keď bola ukrytá, vytiahol fľašu s filtrovanou vodou a podal jej ju. Jeho srdce opäť začalo biť v normálnom rytme. Jeho myseľ nadobudla opäť rovnováhu. Dôkaz zmizol z dohľadu. Bolo tam ešte niečo, čo by v nej mohlo vyvolať podozrenie? Mohla počuť Anatolija hovoriť po francúzsky - ale to nebolo nič nezvyčajné: ak Afganec ovládal nejaký druhý jazyk, bola to často francúzština, a Uzbek mohol hovoriť lepšie po francúzsky ako po daríjsky. Čo hovoril Anatolij vo chvíli, keď vošla? Jean-Pierre si spomenul: pýtal si masť na pľuzgiere. To bolo super. Afganci vždy pýtali lieky, keď stretli lekára, aj keď boli úplne zdraví.

Jane sa napila z fľaše a začala hovoriť. „Pár minút po tom, čo si odišiel, priniesli osemnásťročného mladíka s veľmi škaredou ranou na stehne.“ Odpila si ďalší dúšok. Ignorovala Anatolija a Jean-Pierre si uvedomil, že bola taká zabratá tým náhlym prípadom, že druhého muža takmer vôbec nezaregistrovala. „Zranili ho v bitke neďaleko Rokhy a jeho otec ho niesol sám celou cestou hore údolím - trvalo mu to dva dni. Rana bola už silne gangrenózna, keď prišli. Dala som mu šesťsto miligramov penicilínu, injekciu do zadku, potom som mu vyčistila ranu.“

.Absolútne správne,“ povedal Jean-Pierre.

„Pár minút nato ho zalial studený pot a bol veľmi zmätený. Odmerala som mu pulz: bol rýchly, ale slabý.“

„Zbledol alebo osivel? A mal ťažkosti s dýchaním?“

„Áno.“

„Čo si urobila?“

„Postupovala som ako pri šoku - nadvihla som mu nohy, prikryla ho dekou a dala som mu čaj - potom som sa vydala za tebou.“ Slzy mala na kraji. „Jeho otec ho niesol dva dni - nemôžem ho nechať zomrieť.“

„Nemusí zomrieť,“ povedal Jean-Pierre. ‚Alergický šok je zriedkavá, ale známa reakcia na penicilínové injekcie. Rieši sa to tak, že sa do svalu injekčné vpichne pol mililitra adrenalínu, a nato antihistamín - povedzme šesť mililitrov diphenhydramínu. Chceš, aby som sa vrátil s tebou?“ Keď vyslovil tú ponuku, pozrel krátko na Anatolija, ale Rus nijako nereagoval.

Jane vzdychla. „Nie,“ povedala. „Možno na druhom konci údolia zomiera niekto iný. Choď do Kobaku.“

„Si si istá?“

„Áno.“

V rohu zablikala zápalka, keď si Anatolij zapaľoval cigaretu. Jane naňho pozrela, potom sa znovu obrátila k Jeanovi-Pierrovi. „Pol mililitra adrenalínu a potom šesť mililitrov diphenhydramínu.“ Vstala.

„Áno.“ Jean-Pierre vstal s ňou a pobozkal ju. „Si si istá, že to zvládneš?“

„Samozrejme.“
„Musíš sa ponáhľať.“
„Áno.“
„Chceš si vziať Maggie?“
Jane to zvažovala. „Myslím, že nie. Chodník je taký hrboľatý, že tam budem rýchlejšie pešo.“
„Ako chceš.“
„Zbohom.“
„Zbohom, Jane.“
Jean-Pierre za ňou pozeral, keď odchádzala z chatrče. Chvíľu nehybne stál. Po minúte - dvoch podišiel ku vchodu a vyzrel von. Videl Jane dvesto až tristo metrov vzdialenú, malú krehkú postavu v bavlnených šatách, odhodlane kráčajúcu hore údolím, osamelú v hnedej prašnej krajine. Sledoval ju, až kým nezmizla za kopcami.
Vrátil sa dnu a posadil sa chrbtom k stene. S Anatolijom na seba pozreli. „Panebože,“ povedal Jean-Pierre. „To bolo o chlp.“

KAPITOLA 8

Chlapec zomrel.
Bol mŕtvy už takmer hodinu, keď sa Jane vrátila, rozhorúčená a zaprášená a vyčerpaná na odpadnutie. Otec chlapca na ňu čakal pri vchode do jaskyne, pohľad mal otupený a vyčítavý zároveň. Z jeho rezignovaného postoja a pokorných hnedých očí jej bolo jasné, že je koniec. Nič nepovedal. Vošla do jaskyne a pozrela na chlapca.
Bola taká vyčerpaná, že nemala silu sa hnevať, cítila iba nekonečné sklamanie. Jean-Pierre bol preč a Zahara trúchlila za manželom, takže nemala nikoho, s kým by sa podelila o svoj žiaľ.
Rozplakala sa až neskôr, keď si ľahla do postele na streche obchodníkovho domu, kde na malom matraci vedľa nej ležala Chantal, ktorá sem-tam v spánku zamrnkala v spokojnej nevedomosti. Plakala kvôli mŕtvemu chlapcovi, ale aj kvôli jeho otcovi. Podobne ako ona, aj on sa snažil až za hranicu vlastných síl chlapca zachrániť. Aký veľký musí byť teraz jeho žiaľ. Nehybne pozorovala cez slzy rozmazané hviezdy, až kým nezaspala.
Snívalo sa jej, že Mohammed prišiel za ňou do postele a miloval sa s ňou pred očami celej dediny; potom jej povedal, že Jean-Pierre má pomer so Simonou, manželkou tučného novinára Raoula Clermonta, a že milenci sa tajne stretávajú v Kobaku, kde Jean-Pierre údajne ambulantne ordinuje.

Na druhý deň ju bolelo celé telo; nečudo, veď takmer celou cestou do kamenného domca bežala. Ako dobre, uvažovala, keď robila rannú rutinnú prácu, že Jean-Pierre sa tam zastavil - zrejme, aby si oddýchol - lebo inak by ho sotva dobehla. Ako veľmi jej odľahlo, keď zbadala Maggie uviazanú vonku, a Jeana-Pierra vnútri s tým smiešnym malým Uzbekom. Jej príchod ich oboch tak vyľakal, až jej to pripadalo komické. Bolo to prvý raz, čo videla Afganca vstať, keď vošla žena.

Vyšla hore svahom so svojou lekárskou taškou a otvorila kliniku v jaskyni. Keď ošetrovala bežné prípady podvýživy, malárie, infikovaných rán a črevných parazitov, premýšľala o včerajšej krízovej situácii. O alergickom šoku doteraz ešte nikdy nepočula. Nepochybne, za normálnych okolností, každý, kto mal dávať penicilínové injekcie, bol poučený, čo v takom prípade treba robiť, ale jej výcvik a príprava boli robené tak narýchlo, že veľa vecí museli vynechať. Mnohé medicínske podrobnosti dokonca celkom preskočili, s odôvodnením, že Jean-Pierre je plne kvalifikovaný lekár, ktorý jej v prípade potreby povie, čo má robiť.

Čas príprav bol pre Jane veľmi zaujímavý a náročný zároveň. Celé hodiny sedávala v triede, niekedy s budúcimi sestričkami, inokedy sama, a snažila sa do seba absorbovať čo najviac teórie a praktických rád z oblasti medicíny a zdravotnej výchovy. Často si kládla otázku, čo všetko ju asi v Afganistane čaká. Niektoré hodiny ju viac zneisteli ako poučili. Jej prvá úloha, povedali jej, bude - vyhrabať dieru v zemi a používať ju ako záchod. Prečo? „Lebo to je najrýchlejší a najjednoduchší spôsob, ako zlepšiť zdravie ľudí v zaostalých krajinách - treba ich totiž odnaučiť používať potoky a rieky ako záchod; a to sa najlepšie dosiahne tak, že im sami pôjdeme príkladom. Jej učiteľka, Stephanie, okuliarnatá štyridsiatnička, materský typ v kombinéze a sandáloch, zdôrazňovala aj nebezpečie z príliš horlivého predpisovania liekov. Väčšina chorôb a drobných zranení by sa zahojila lepšie bez lekárskej pomoci, ale primitívni (ale aj menej primitívni) ľudia vždy chcú tabletky a liečivé vodičky. Jane si spomenula, že aj ten malý Uzbek pýtal od Jeana-Pierra masť na pľuzgiere. Určite celý život bez ťažkostí pešo prekonával dlhé vzdialenosti, ale teraz, len preto, že stretol lekára, povedal, že ho bolia nohy. Nadmerné predpisovanie liekov bolo nielen obrovským plytvaním, ale malo ešte jeden háčik: ak sa pacientovi podal liek pri malichernej záležitosti, mohla sa uňho vyvinúť odolnosť alebo takzvaná tolerancia, a keď potom vážne ochorel, liek mu zaberal veľmi slabo alebo vôbec. S tradičnými liečiteľmi v komunite sa snaž skôr spolupracovať, ako ísť proti nim, radila Stephanie Jane. V prípade Rabie sa jej to podarilo, ale s Abdullahom, mullahom, nie.

Naučiť sa jazyk bolo pre Jane to najľahšie. V Paríži, prv než vôbec pomyslela na cestu do Afganistanu, si chcela zvýšiť kvalifikáciu a profesionálne šance ako tlmočníčka, a tak začala študovať perzský jazyk - fársí. Fársí a darí boli dialekty toho istého jazyka. Druhým hlavným jazykom v Afganistane bola paštčina, reč Paštunov. Darí bol jazyk Tadžikov a Údolie Piatich levov bolo tadžické územie. Tí Afganci, ktorí kočovali - nomádi - zvyčajne hovorili oboma jazykmi - darí aj paštó. Ak ovládali nejaký európsky jazyk, bola to angličtina alebo francúzština. Ten Uzbek v chatrči hovoril s Jeanom-Pierrom po francúzsky. Prvý raz v živote počula francúzštinu s uzbeckým akcentom. Bol podobný ako ruský.

Celý deň sa v myšlienkach vracala k tomu Uzbekovi. Otravovalo a znepokojovalo ju to zároveň. Takýto pocit mávala vtedy, keď vedela, že má niečo dôležité urobiť, ale nevedela si spomenúť čo. Bolo na ňom niečo čudné? Prečo ma tak zaujal? pýtala sa sama seba.

Na obed zavrela kliniku, nakŕmila a prebalila Chantal, potom uvarila obed - ryžu a mäsovú šťavu - a podelila sa oň s Farou. Tá Jane doslova zbožňovala. Dychtivo sa snažila urobiť všetko, len aby jej vyhovela, a večer iba s nevôľou odchádzala domov. Jane sa k nej správala viac-menej ako k seberovnej, ale to iba zvyšovalo Farinu oddanosť a obdiv k nej.

V poludňajšej horúčave Jane nechala Chantal s Farou a odišla na svoje tajné miesto, slnečný skalný výčnelok, skrytý pod previsom strmého svahu. Tam robila popôrodné cvičenia, aby dostala svoje telo do pôvodnej formy. Keď napínala svaly panvového dna, opäť mala pred očami toho Uzbeka, ako v kamennej chatrči vyskočil na rovné nohy, a ten nezabudnuteľný výraz prekvapenia na jeho orientálnej tvári. Tá scéna jej stále vŕtala v hlave a z nevysvetliteľných príčin v nej rástol pocit, akoby sa blížila nejaká tragédia.

Keď objektívne uvažovala, prišla na to, že tá predtucha nevznikla ako výsledok náhleho poznania; bola ako lavína, spočiatku malá, ale postupne narástla do neúprosných rozmerov a valila sa, až kým nepochovala všetko pod sebou.

Žiadny Afganec by sa nesťažoval na pľuzgiere na nohách, ani by si to nevymýšľal, lebo nič podobné nepoznal: bolo to také nepravdepodobné, akoby sa anglický roľník z Gloucestershire sťažoval, že má chorobu beri-beri. A žiadny Afganec, nech by bol akokoľvek prekvapený, by na príchod ženy nezareagoval tak, že by vstal. Ale ak nebol Afganec, tak kto to bol? Jeho akcent ho prezradil, aj keď iba málokto by ho postrehol: ako lingvistka ovládajúca francúzštinu aj ruštinu spoznala, že hovoril po francúzsky s ruským prízvukom.

Takže Jean-Pierre sa stretol s Rusom prezlečeným za Uzbeka v kamennej chatrči na opustenom mieste.

Bola to náhoda? Možno. Aj keď iba ťažko. Ale spomenula si na výraz manželovej tváre, ktorý si vtedy sotva všimla, a až teraz ho pochopila: bol to výraz previnilca.

Nie, to nebolo náhodné stretnutie - bola to dohodnutá schôdzka. Možno ani nebola prvá. Jean-Pierre stále cestoval za svojimi ambulantnými pacientmi do vzdialených dedín - pritom sa vždy až zbytočne úzkostlivo pridržiaval svojho časového plánu - v krajine bez kalendárov a diárov bola tá dochvíľnosť vskutku smiešna - ale nie až taká nezmyselná, keď popritom existoval aj iný harmonogram - séria tajných konšpiračných schôdzok.

A *prečo* sa stretával s Rusom? Aj to bolo jasné; horúce slzy sa jej nahrnuli do očí, keď si uvedomila, že dôvodom je zrada. Dával im informácie, pochopiteľne. Povedal im o konvojoch. Vždy poznal trasu, lebo Mohammed používal jeho mapy. Vedel aj približný časový plán, lebo videl, kedy muži z Bandy a ostatných dedín v Údolí Piatich levov odchádzali. Tieto informácie zjavne postupoval Rusom; a preto boli Rusi takí úspešní v prepadávaní konvojov v poslednom roku; preto bolo teraz v údolí tak veľa trúchliacich vdov a smutných sirôt.

V čom je moja chyba? pýtala sa v náhlom záchvate sebaľútosti a nový príval sĺz sa jej skotúľal po lícach. Najprv Ellis, potom Jean-Pierre - ako je to možné, že si vyberám takých sviniarov? Majú títo *tajnostkári* v sebe niečo, čo ma priťahuje? Láka ma výzva odhaliť ich? Som až taká bláznivá?

Spomenula si, ako Jean-Pierre pôvodne tvrdil, že invázia Sovietov do Afganistanu nie je nespravodlivá. Potom zmenil názor a ona si namýšľala, že to ona ho presvedčila, že sa mýlil. Zjavne tú zmenu iba predstieral. Keď sa rozhodol, že pôjde do Afganistanu robiť špionáž pre Rusov, prijal antisovietske stanovisko ako súčasť maskovacieho manévru.

Aj svoju lásku iba predstieral?

Už samotná otázka jej lámala srdce. Vnorila si tvár do dlaní. Bolo to pre ňu nepredstaviteľné. Zamilovala sa doňho, vydala sa zaňho, pobozkala jeho neprívetivú matku, zvykla si na jeho spôsob milovania, prekonala ich prvú manželskú krízu, snažila sa, aby ich vzťah fungoval, a v bolesti a strachu porodila jeho dieťa - to všetko robila len pre akúsi ilúziu, pre zdanlivého manžela, pre muža, ktorý k nej v skutočnosti nič necíti? Tá predstava bola podobne frustrujúca ako tá nešťastná príhoda, keď bežala celé kilometre, aby sa spýtala, ako má vyliečiť toho osemnásťročného chlapca, a keď sa vrátila, bol už mŕtvy. Toto bolo ešte horšie.

Predstavovala si, že asi takto sa cítil chlapcov otec, ktorý ho dva dni niesol, a potom sa musel pozerať, ako zomiera.

Pocítila tlak v prsiach a uvedomila si, že je čas nakŕmiť Chantal. Obliekla si šaty, utrela si tvár rukávom a vykročila hore svahom. Prvý nával smútku ju opustil a začala uvažovať. Uvedomila si, že počas roka trvania ich manželstva viackrát spozorovala u seba akúsi nedefinovateľnú nespokojnosť a nepohodu, a teraz pochopila prečo. Celý čas *cítila* Jeanov-Pierrov podvod. To bola tá bariéra, pre ktorú ich vzťah nikdy nebol dostatočne intímny.

Keď prišla do jaskyne, Chantal hlasno prejavovala svoju nespokojnosť a Fara ju hojdala na rukách. Jane vzala dieťa a priložila si ho k prsiam. Chantal začala sať. Jane, tak ako vždy, pocítila počiatočnú nevoľnosť, akýsi kŕč v žalúdku, a potom vzrušujúce chvenie v prsiach, ktoré bolo príjemné, ba až trochu erotické.

Chcela byť sama. Povedala Fare, aby išla na šiestu do jaskyne k svojej matke.

Pridájanie Chantal upokojilo. Jeanova-Pierrova zrada jej teraz pripadala menej katastrofická. Bola si istá, že jeho láska k nej nebola hraná. Prečo by to robil? Prečo by ju sem bral? Pri jeho špionáži mu nijako nepomohla. Urobil to preto, lebo ju miloval.

A ak ju miluje, všetky ostatné problémy sa vyriešia. Samozrejme, bude musieť prestať pracovať pre Rusov. V tejto chvíli si ešte nevedela predstaviť, ako bude konfrontácia s ním prebiehať - povie mu „Všetko je odhalené!“ napríklad? Nie. Vhodné slová jej napadnú, keď ich bude potrebovať. Potom bude musieť ju aj Chantal vziať späť do Európy -

Späť do Európy. Pri predstave, že pôjdu domov, pocítila takú úľavu, až ju to samu prekvapilo. Keby sa jej niekto spýtal, ako sa jej páči v Afganistane, povedala by, že jej práca je fascinujúca a užitočná a že všetko znáša veľmi dobre, ba dokonca sa jej tam páči. Ale teraz, keď mala pred sebou perspektívu na návrat do civilizácie, jej tolerantnosť a prispôsobivosť akoby razom zmizli, a ona si priznala, že drsná krajina, mrazivé zimné počasie, cudzí ľudia, bombardovanie a nekonečný rad zmrzačených a dokaličených mužov a chlapcov napínali jej nervy až na kritickú hranicu.

Pravda je, pomyslela si, že je to tu *hrozné*. Chantal prestala piť a zaspala. Jane ju prebalila a uložila na matrac bez toho, aby ju zobudila. Neochvejný pokoj dieťaťa bol skutočne požehnaním. Prespalo všetky krízy - nijaký, akokoľvek hlasný hluk či pohyb ju nezobudili, keď bola najedená a opatrená. Ale na Janine nálady reagovala veľmi citlivo, často sa prebudila, keď bola Jane ustarostená alebo rozrušená, aj keď inak naokolo bol pokoj a ticho.

Jane si sadla s prekríženými nohami na matrac, dívala sa na svoje spiace dieťa a myslela na Jeana-Pierra. Želala si, aby tu bol a aby mu to mohla

hneď teraz povedať. Čudovala sa, že nie je viac nahnevaná - a pohoršená - že udával partizánov Rusom. Bolo to preto, že sa zmierila s tým, že všetci muži sú klamári? Dospela k názoru, že jediné nevinné osoby sú matky, manželky a dcéry? Je možné, že manželstvo a materstvo zmenilo jej osobnosť natoľko, že takáto zrada ju už nepoburovala? Alebo to bolo iba preto, že Jeana-Pierra milovala? Nevedela.

Bol čas myslieť na budúcnosť, nie na minulosť. Vrátia sa do Paríža, kde sú poštári a kníhkupectvá a čistá voda z vodovodu. Chantal bude mať pekné šatočky, kočiarik a papierové plienky. Budú bývať v malom byte v dobrej štvrti, kde ich život nebude nič ohrozovať, iba taxikári. Jane a Jean-Pierre začnú odznova, a tentoraz sa naozaj intímne spoznajú. Budú pracovať, aby zmenili svet k lepšiemu, postupne a zákonnými prostriedkami, bez intríg a zrady. Skúsenosti z Afganistanu im pomôžu, aby získali dobré miesta v Organizácii pre rozvoj krajín tretieho sveta, alebo možno aj vo Svetovej zdravotníckej organizácii. Manželský život bude taký, aký si ho predstavovala, všetci traja sa budú mať dobre, budú šťastní a budú sa cítiť bezpeční.

Vošla Fara. Siesta sa skončila. S rešpektom pozdravila Jane, pozrela na Chantal, a keď videla, že spí, sadla si na zem a čakala na povely. Bola to dcéra Rabiinho najstaršieho syna, Ismaela Gula, ktorý bol teraz preč, s konvojom -

Jane zalapala po dychu. Fara na ňu spýtavo pozrela. Jane ospravedlňujúco mávla rukou a Fara odvrátila pohľad.

Jej otec odišiel s konvojom, pomyslela si Jane.

Jean-Pierre ten konvoj vyzradil Rusom. Farin otec zahynie pri prepade - ak Jane tomu nejako nezabráni. Ale ako? Mohli by poslať bežca s odkazom do Chajbarského priesmyku za konvojom, aby ho odklonil na inú trasu. Mohammed by to mohol zariadiť. Ale Jane by mu musela povedať, odkiaľ vie, že sa chystajú konvoj prepadnúť - a potom by Mohammed určite zabil Jeana-Pierra, možno on sám, vlastnými rukami.

Ak má jeden z nich zomrieť, nech je to radšej Ismael ako Jean-Pierre, pomyslela si Jane.

Potom si spomenula na ďalších asi tridsiatich mužov z údolia, ktorí boli v konvoji, a zdesila sa: Musia všetci zomrieť, aby som zachránila svojho manžela - Kahmir Chan s riedkou bradou; zjazvený starý Šahazai Gul; a Yussuf Gul, ktorý tak krásne spieva; a Šer Kador, koziar; a Abdur Mohammed bez predných zubov; a Ali Ghanim, ktorý má štrnásť detí?

Určite existuje aj iná možnosť.

Podišla k ústiu jaskyne, zastala a dívala sa von. Siesta sa skončila a deti znovu povychádzali z jaskýň, aby pokračovali v hrách medzi skalami a

tŕnitými kríkmi. Bol medzi nimi aj deväťročný Mousa, jediný syn Mohammeda - odkedy mal iba jednu ruku, bol ešte rozmaznanejší - a vystatoval sa svojím novým nožíkom, ktorý mu daroval otec. Videla Farinu matku, ako sa s námahou štverá hore kopcom so zväzkom dreva na hlave. A obďaleč zasa mullahova žena prala Abdullahovu košeľu. Mohammeda ani jeho ženu Halimu nevidela. Vedela ale, že je v Bande, lebo ho ráno zazrela. Asi obeduje so ženou a deťmi v jaskyni - väčšina rodín mala vlastné jaskyne. Zrejme bude tam, ale Jane ho nechcela vyhľadať tak otvorene, pretože to by pobúrilo celú komunitu, a ona sa musela správať diskrétne.

Čo mu poviem? rozmýšľala.

Nebolo by najlepšie požiadať ho o to rovno bez okolkov: *Urob to pre mňa, lebo ťa o to prosím?* To by zabralo na každého muža zo Západu, ktorý by bol do nej zamilovaný, ale moslimovia si zrejme lásku tak romanticky nepredstavovali - to, čo Mohammed k nej cítil, bola skôr nežná žiadostivosť. To však ani zďaleka neznamenalo, že by mu mohla rozkazovať. Navyše ani si nebola istá, či k nej ešte vôbec niečo cíti. Čo teda? Nebol jej ničím zaviazaný. Nikdy ho neošetrila, ani jeho ženu. Ale ošetrovala Mousu - zachránila mu život. Mohammed mal voči nej čestný dlh.

Urob to pre mňa, lebo ja som zachránila tvojho syna. To by mohlo zabrať.

Ale Mohammed sa spýta prečo.

Vonku bolo teraz viac žien, niektoré nosili vodu, iné zametali pred jaskyňami, starali sa o dobytok, pripravovali jedlo. Jane vedela, že čoskoro uvidí aj Mohammeda.

Čo mu mám povedať?

Rusi poznajú trasu konvoja.

Ako to zistili?

Neviem, Mohammed.

Tak prečo si si tým taká istá?

Nemôžem ti to povedať. Vypočula som náhodou jeden rozhovor. Dostala som správu od Britskej tajnej služby. Mám takú predtuchu. Vyveštila som to v kartách. Prisnilo sa mi to.

To je ono: sen.

Zbadala ho. Vyšiel z jaskyne, vysoký a fešný, oblečený v cestovných šatách: okrúhla čitrali čiapka, podobná Masudovej, taký typ, akú s obľubou nosili partizáni; hnedasté *pattu*, ktoré slúžilo ako plášť, uterák, deka a kamufláž; a kožené čižmy do pol lýtok, ktoré stiahol z nôh jednému mŕtvemu Rusovi. Prešiel cez čistinu ráznym krokom, ako človek, ktorý

musí ešte pred zotmením prejsť kus cesty. Potom sa pustil dolu chodníkom k vyľudnenej dedine.

Jane pozerala, ako v diaľke mizne jeho vysoká postava. Teraz alebo nikdy, pomyslela si; a pustila sa za ním. Najprv kráčala pomaly a uvoľnene, akoby bola na prechádzke, len aby nikomu nenapadlo, že sleduje Mohammeda; potom, keď už ju od jaskýň nebolo vidieť, dala sa do behu. Šmýkala sa a potkýnala dolu prašným chodníkom a myslela si: bohvie čo ten beh robí s mojimi vnútornosťami. Keď zbadala pred sebou Mohammeda, zavolala naňho. Zastal, obrátil sa a čakal na ňu.

„Boh nech je s tebou, Mohammed Chan," povedala, keď ho dobehla.

‚Aj s tebou, Jane Deboutová," odvetil zdvorilo.

Predklonila sa, aby ľahšie nabrala dych. Díval sa na ňu zhovievavo, trochu pobavene. „Ako sa má Mousa?"

„Je spokojný a šťastný, a učí sa čoraz lepšie používať ľavú ruku. Jedného dňa ňou bude zabíjať Rusov."

To bol malý dvojzmyselný žart: ľavú ruku tradične používali na „špinavé" veci, pravou jedli. Jane sa uznanlivo usmiala nad jeho vtipnou poznámkou a potom povedala: „Som veľmi rada, že sme mu zachránili život."

Ak to aj pokladal od nej za nezdvorilé, nedal to na sebe poznať. „Som navždy tvojím dlžníkom," povedal.

Presne to chcela od neho počuť. „Mám na srdci jednu vec, niečo, čo by si pre mňa mohol urobiť."

Výraz jeho tváre nič nevravel. „Ak je to v mojich silách..."

Poobzerala sa, či by si bolo kam sadnúť. Stáli neďaleko zbombardovaného domu. Kamene a hlina z čelnej steny boli rozmetané po chodníku, takže videli dovnútra, kde z celého zariadenia nezostalo nič, len prasknutý hrniec a, ako výsmech, na stene pripnutý farebný obrázok cadillacu. Jane si sadla na kopu trosiek a Mohammed, po krátkom váhaní, si prisadol k nej.

„Je to v tvojej moci," povedala. „Ale bude ťa to stáť trochu námahy."

„O čo ide?"

„Možno si pomyslíš, že je to len rozmar bláznivej ženy."

„Možno."

„Možno ma budeš chcieť podviesť - prisľúbiš mi, že splníš moju žiadosť, ale potom to zabudneš vykonať."

„Nie."

„Prosím ťa, aby si so mnou jednal čestne, či už moju prosbu odmietneš, alebo nie."

„To ti sľubujem."

To by na úvod stačilo, pomyslela si. „Chcem, aby si poslal bežca, posla za konvojom, a prikázal im, aby sa domov vracali inou trasou.“

Zostal načisto ohromený - pravdepodobne očakával nejakú banálnu, bežnú žiadosť. „Ak prečo?“ spýtal sa.

„Veríš na sny, Mohammed Chan?“

Pokrčil ramenami. „Sny sú sny,“ odpovedal vyhýbavo.

Možno som zvolila nesprávny spôsob, prebleslo jej hlavou; vízia by možno bola účinnejšia. „Keď som ležala sama v jaskyni v poludňajšej páľave, zdalo sa mi, že vidím bieleho holuba.“

Zrazu spozornel a ona hneď vedela, že tieto slová zabrali: Afganci verili, že v bielych holuboch niekedy bývajú duchovia.

Jane pokračovala: „Ale muselo sa mi to snívať, lebo vták chcel so mnou hovoriť.“

„Ach!“

Zjavne to pochopil ako znak, že mala vidinu, nie sen. Jane pokračovala: „Nerozumela som, čo hovoril, hoci som ho počula veľmi dobre, každé jeho slovo. Myslím, že hovoril po paštsky.“

Mohammedove oči sa doširoka roztvorili. „Posol z paštunského územia...“

„Potom som videla Ismaela Gula, Rabiinho syna, otca Fary, ako stál za holubom.“ Položila ruku na Mohammedovo rameno a pozrela mu do očí: raz-dva by som ťa dokázala zapáliť ako elektrické svetlo, ty nafúkaný blázon, myslela si pritom. „V srdci mal vbodnutý nôž a ronil krvavé slzy. Prstom ukazoval na rukoväť noža, akoby si ho chcel vytiahnuť z hrude. Rukoväť bola vykladaná drahokamami.“ Kdesi v hĺbke mozgu si myslela: Kde som len prišla na tieto hlúposti? „Vstala som z postele a podišla k nemu. Bála som sa, ale musela som mu zachrániť život. Potom, keď som sa načiahla, aby som uchopila nôž...“

„Čo?“

„Zmizol. Myslím, že som sa zobudila.“

Mohammed zavrel doširoka roztvorené ústa, spamätal sa a veľavýznamne zvraštil čelo, akoby intenzívne uvažoval nad výkladom sna. Teraz, pomyslela si Jane, nastala chvíľa trochu mu dopomôcť.

„Možno sú to len hlúposti,“ povedala a zatvárila sa ako nevinné dievčatko, ochotné podriadiť sa jeho mužnému, rozvážnemu úsudku. „Preto som ťa prosila, aby si to urobil *pre mňa*, pre osobu, ktorá zachránila život tvojho syna; pre pokoj mojej duše.“

Zrazu sa tváril trochu povýšenecky. „Nemusíš mi pripomínať môj čestný dlh.“

„Znamená to teda, že to urobíš?“

Odpovedal otázkou. „Aké drahokamy boli v rukoväti toho noža?“

Ach, bože, čo mám teraz povedať? Už mala na jazyku „Smaragdy“, ale tie sa spájali s Údolím Piatich levov, takže by to mohlo znamenať, že Ismaela zabil zradca z Údolia. „Rubíny,“ povedala.

Pomaly prikývol. „Ismael s tebou nehovoril?“

„Zdalo sa, že chce niečo povedať, ale nevládal.“

Znova prikývol a Jane si myslela: No tak, *pohni mozgom*, rozhodni sa konečne. Po chvíli povedal: „Znamenie je jasné. Konvoj musíme odkloniť.“

Chvalabohu. „Ani nevieš, ako mi odľahlo,“ povedala pravdivo. „Nevedela som, čo mám robiť. Teraz si môžem byť istá, že Ahmed bude zachránený.“ Rozmýšľala, čo má urobiť, aby Mohammed v žiadnom prípade nezmenil svoje rozhodnutie. Nemohla ho prinútiť, aby to odprisahal. Uvažovala, či mu nemá podať ruku. Napokon sa rozhodla spečatiť jeho sľub ešte starším gestom: naklonila sa dopredu a pobozkala ho na ústa, rýchlo ale nežne, nedajúc mu šancu ani odmietnuť, ani reagovať. „Ďakujem ti!“ povedala. „Viem, že dodržíš svoje slovo.“ Vstala, a kým on, ešte stále trochu zmätený, tam zostal sedieť, ona sa rýchlo otočila a rozbehla sa hore chodníkom k jaskyniam.

Na hrebeni svahu zastala a obzrela sa. Mohammed kráčal dolu chodníkom, už hodný kus od zbombardovaného domu, s hlavou vztýčenou a hompáľajúcimi rukami. Ten bozk ho nabil energiou, pomyslela si Jane. Mala by som sa hanbiť. Zahrávala som sa s jeho poverčivosťou, jeho márnivosťou a jeho sexualitou. Ako feministka by som v žiadnom prípade nemala zneužívať jeho predsudky, aby som ho zmanipulovala. Takto drzo predstierať, že mám vízie, že som poslušná žena, ale aj koketa! Fuj! Ale zabralo to. Zabralo!

Kráčala ďalej. Teraz to musí doriešiť so Jeanom-Pierrom. Domov by sa mal vrátiť za súmraku: určite sa vydal na cestu neskôr popoludní, keď slnko už nebolo také horúce - podobne ako aj Mohammed. Cítila, že so Jeanom-Pierrom to bude jednoduchšie ako s Mohammedom. Po prvé - so Jeanom-Pierrom môže hovoriť otvorene, a po druhé - on bol v nepráve.

Dorazila k jaskyniam. Teraz tam bolo rušno, všetci mali plno práce. Na oblohe sa zjavila skupina ruských lietadiel. Každý prerušil svoju činnosť, zastal a pozoroval ich, hoci leteli príliš vysoko a príliš rýchlo, aby začali bombardovať. Keď zmizli, malí chlapci roztiahli paže ako krídla a behali hore-dolu, napodobňujúc pritom zvuk tryskových motorov. Jane rozmýšľala, koho vo svojich imaginárnych letoch bombardujú.

Vošla do jaskyne, skontrolovala Chantal, usmiala sa na Faru a vytiahla denník. Ona aj Jean-Pierre zapisovali doň takmer každý deň. Boli to

predovšetkým lekárske záznamy, ktoré vezmú so sebou do Európy, aby poslúžili ďalším, ktorí pôjdu do Afganistanu po nich. Vysielajúca organizácia ich vyzvala, aby zapisovali aj osobné pocity a problémy, aby ostatní vedeli, čo majú očakávať; a tak Jane podrobne opísala svoje tehotenstvo a narodenie Chantal; ale zápisky o svojom citovom živote prísne cenzurovala.

Sedela chrbtom opretá o kamennú stenu jaskyne s denníkom na kolenách a písala doň o tom osemnásťročnom chlapcovi, ktorý zomrel následkom alergického šoku. Bola z toho smutná, ale nie deprimovaná - prirodzená reakcia, povedala si.

Stručne sa zmienila aj o niekoľkých ľahších prípadoch z dnešnej ambulancie, a potom v ňom začala bezmyšlienkovite listovať dozadu. Zápisky naškriabané Jeanovým-Pierrovým lajdáckym rukopisom boli veľmi strohé, heslovité, často pozostávali iba z niekoľkých slov, alebo aj jedného, a išlo výlučne o zaznamenanie symptómov, diagnóz, liečebných postupov a výsledkov: napísal iba *Hlísty* alebo *Malária;* potom *Vyliečený* alebo *Stabilizovaný*, alebo občas *Zomrel.* Jane písala skôr celé vety, ako napríklad *Dnes ráno sa cítila lepšie* alebo *Matka má tuberkulózu.* Čítala si o počiatočnej fáze svojho tehotenstva, o boľavých bradavkách a hrubnúcich stehnách a rannej nevoľnosti. Zaujalo ju, že takmer pred rokom napísala *Mám strach z Abdullaha.* Celkom na to zabudla.

Odložila denník. Nasledujúcich niekoľko hodín s Farou čistili a upratovali jaskynnú kliniku; potom nastal čas zísť do dediny a pripraviť sa na noc. Cestou dolu a neskôr pri práci doma Jane premýšľala, ako by najlepšie zvládla tú konfliktnú situáciu so Jeanom-Pierrom. Vedela, čo urobí - vezme ho na prechádzku, uvažovala - ale čo má povedať, to presne nevedela.

Keď sa o pár minút neskôr vrátil, ešte stále nebola rozhodnutá. Vlhkým uterákom mu zotrela prach z tváre a podala mu zelený čaj v porcelánovej šálke. Bol príjemne unavený, nie veľmi vyčerpaný vedela, že bez problémov dokáže prejsť oveľa väčšie vzdialenosti. Sedela pri ňom, kým pil čaj, snažila sa naňho nedívať, zatiaľ čo v hlave jej búšila jediná myšlienka: Klamal si mi. Keď si chvíľku oddýchol, povedala: „Poďme na prechádzku, ako kedysi.“

Ostal trochu prekvapený. „Kam chceš ísť?“

„Hocikam. Pamätáš, minulé leto, ako sme sa iba tak prechádzali a vychutnávali večer?“

Usmial sa. „Jasné, že pamätám.“ Milovala ho, keď sa takto usmial. Spýtal sa: „Vezmeme aj Chantal?“

„Nie.“ Jane nechcela, aby ju niečo rozptyľovalo. „Fara sa o ňu postará.“

„No dobre,“ povedal trochu zmätene.

Jane nariadila Fare, aby im pripravila večeru - čaj, chlieb a jogurt - a potom spolu s Jeanom-Pierrom vyšli z domu. Začalo sa zmrákať a večerný vzduch bol príjemne chladný a plný vôní. Bola to najkrajšia časť letného dňa. Keď kráčali cez polia k rieke, spomenula si na svoje pocity, ktoré prežívala na tomto chodníku minulé leto: bola plná vnútorného napätia a očakávania, vzrušená a neistá, ale predovšetkým odhodlaná uspieť Teraz bola hrdá, že to tak dobre zvládla, ale tešila sa, že to dobrodružstvo sa už čoskoro skončí.

S blížiacim sa momentom konfrontácie bola čoraz nervóznejšia, aj keď si neustále opakovala, že ona nemá čo skrývať, nemá sa prečo cítiť vinná, a nemá sa čoho báť. Prebrodili rieku na mieste, kde sa doširoka rozlievala na skalnej plytčine, a potom začali stúpať strmým, kľukatým chodníkom na druhej strane. Na vrchole si sadli na zem, pričom im nohy voľne viseli cez okraj útesu dolu do rokliny. Tridsať metrov pod nimi sa prudko valila Rieka Piatich levov, narážala na balvany a zúrivo penila v úžinách. Jane sa zadívala do údolia. Obrábané plochy boli krížom-krážom popretkávané zavlažovacími kanálmi a kamennými múrmi terás. Žiarivé zeleno-žlté polia dozrievajúceho obilia pripomínali črepiny farebného skla z rozbitej hračky. Idylický obraz kazili iba stopy bômb - spadnuté múry, prerušené kanály a blatisté krátery uprostred vlajúceho obilia. Kde-tu sa mihnúca okrúhla čiapka alebo tmavý turban svedčili o tom, že pár mužov vyrazilo do poľa zbierať úrodu, len čo Rusi na noc zaparkovali svoje tryskáče a odložili bomby. Hlavy v šatkách a menšie postavičky boli ženy alebo staršie deti, ktoré budú pomáhať, kým bude vonku svetlo. Na vzdialenom konci údolia sa polia šplhali aj na svahy hôr, ale vyššie museli ustúpiť skalám a piesku. Od skupinky domov vľavo stúpal z ohnísk dym - v rovných, akoby ceruzkou nakreslených čiarach, až kým ho nerozohnal ľahký vánok. Ten istý vánok prinášal aj nejasné útržky rozhovoru žien, ktoré sa kúpali za zákrutou rieky. Ich hlasy boli tlmené, nebolo počuť Zaharin srdečný smiech, lebo mala smútok. A to všetko kvôli Jeanovi-Pierrovi...

Tá myšlienka dodala Jane guráž. „Chcem, aby si ma vzal domov," povedala náhle.

Spočiatku nerozumel, čo tým myslí. „Veď sme sem sotva prišli," povedal podráždene; potom na ňu pozrel a pochopil. ‚Aha."

Jeho hlas znel až zlovestne pokojne, takže jej bolo jasné, že len tak ľahko si svoju vôľu nepresadí. „Áno," povedala rozhodne. „Domov."

Objal ju okolo pliec. „Táto krajina dokáže človeka občas zdeptať," povedal. Nedíval sa na ňu, ale na zurčiacu rieku hlboko pod ich nohami. „Teraz, po pôrode, máš väčší sklon k depresiám. O pár týždňov, uvidíš -"

„Prestaň mi robiť ochrancu!“ vyštekla. Nedovolí mu zahrať to do autu týmito nezmyslami. „Nechaj si tie rečičky pre svojich pacientov.“

„No dobre.“ Sňal ruku z jej pliec. „Prv než sme sem prišli, dohodli sme sa, že tu zostaneme dva roky. Krátke pobyty sú neefektívne, na tom sme sa zhodli, je to zbytočná strata peňazí a času, keď vezmeme do úvahy, koľko trvá a stojí výcvik, cesta a sťahovanie. Chceli sme dosiahnuť konkrétne, dlhodobé výsledky, preto sme sa *zaviazali* na dva roky -“

‚A potom sme mali dieťa.“

„To nebol *môj* nápad!“

„Nech to bolo akokoľvek, teraz som zmenila názor.“

„*Nemáš právo* meniť svoj názor.“

„*A* ty nemôžeš rozhodovať za mňa, nie som tvoj majetok!“ povedala nahnevane.

„To neprichádza do úvahy. Prestaňme sa o tom baviť.“

„Ešte sme len začali,“ povedala. Jeho postoj ju rozčúlil. Rozhovor sa zmenil na hádku o jej osobných právach, a akosi nemala chuť zvíťaziť tým, že mu povie, že vie o jeho špionáži, aspoň teraz nie; chcela, aby priznal, že aj ona má právo slobodne sa rozhodnúť. „Nemáš právo ignorovať alebo potláčať moje želania,“ povedala. „Chcem odísť ešte toto leto.“

„Moja odpoveď je nie.“

Skúsila to naňho rozumnými argumentmi. „Sme tu rok. Za ten čas sme už niečo *dokázali*. Priniesli sme aj nemalé obete, väčšie, než sme predpokladali. Neurobili sme vari dosť?“

„Dohodli sme sa na dvoch rokoch,“ zopakoval tvrdohlavo.

„To bolo dávno, vtedy sme nemali Chantal.“

„Vy dve môžete odísť, a ja zostanem tu.“

Jane chvíľu zvažovala jeho návrh. Cestovať v konvoji s dieťaťom do Pakistanu bolo ťažké a nebezpečné. Bez manžela by to bola doslova hrôza. Ale nemožné to nebolo. Lenže to by znamenalo nechať Jeana-Pierra tu. Mohol by ďalej udávať konvoje, a každých pár týždňov by zomreli ďalší muži z údolia. A bol tu ešte jeden dôvod, prečo ho tu nemohla nechať: zničilo by to ich manželstvo. „Nie,“ povedala. „Nemôžem odísť sama. Musíš ísť aj ty.“

„Nemusím,“ povedal nahnevane. ‚A ani nepôjdem!“

Teraz ho *musí* konfrontovať s tým, čo vie. Zhlboka sa nadýchla. „Budeš musieť,“ začala.

„Nič nemusím,“ prerušil ju. Zdvihol k nej ukazovák, a keď mu pozrela do očí, zbadala v nich čosi, čo ju vydesilo. „Nemôžeš ma prinútiť. A ani to neskúšaj.“

„Ale *môžem* -“

„Radím ti, aby si to nerobila,“ povedal a jeho hlas znel neznesiteľne chladne.

Zrazu jej pripadal úplne cudzí, muž, ktorého nepoznala. Chvíľu mlčala, rozmýšľala. Pozorovala holuba, ktorý vzlietol z dediny a mieril k nej. Usadil sa v stene útesu, kúsok pod jej nohami. Tohto muža nepoznám! Pomyslela si v panike. Po roku vlastne neviem, kto je! „Ľúbiš ma?“ spýtala sa.

„To, že ťa ľúbim, ešte neznamená, že musím robiť všetko, čo chceš.“

„To má byť áno?“

Pozrel na ňu. Pevne opätovala jeho pohľad. Z jeho očí sa postupne vytrácal tvrdý, pološialený záblesk, a Jean-Pierre sa znovu upokojil. Napokon sa usmial. „Je to áno,“ povedal. Naklonila sa k nemu a on ju znovu objal. „Áno, ľúbim ťa,“ povedal nežne. Pobozkal ju na vrch hlavy.

Oprela sa lícom o jeho hruď a pozrela dolu. Holub, ktorého sledovala, znovu vzlietol. Bol to biely holub, ako ten z jej vízie. Rozprestrel krídla a s ľahkosťou letel dolu k odľahlému brehu rieky. Jane si pomyslela: Ach, bože, čo mám teraz robiť?

Mohammedov syn, Mousa - Ľavák, ako ho teraz prezývali - prvý zbadal vracajúci sa konvoj. Pribehol na plošinu pred jaskyňami a kričal z plného hrdla: „Už sú tu! Už sa vracajú!“ Nik sa nemusel pýtať, *kto* sa vracia.

Bolo to v strede dopoludnia a Jean-Pierre s Jane boli v jaskynnej klinike. Jane pozrela na Jeana-Pierra. Iba na okamih sa jeho tvár zmätene zachmúrila: čudoval sa, prečo Rusi nevyužili jeho informáciu a neprepadli konvoj. Jane sa odvrátila, aby nezbadal, ako v duši triumfuje. Zachránila im životy! Yussuf bude dnes večer spievať, Šer Kador bude počítať svoje kozy a Ali Ghanim pobozká každé zo svojich štrnástich detí. Yussuf bol jeden z Rabiiných synov: tým, že mu zachránila život, splatila dlh Rabii za to, že jej pomohla priviesť na svet Chantal. Všetky matky a dcéry, ktoré by teraz žialili, sa môžu radovať.

Rozmýšľala, ako sa cíti Jean-Pierre. Je nahnevaný, frustrovaný alebo sklamaný? Ťažko si vedela predstaviť, ako by niekto mohol byť sklamaný z toho, že *nezabili* žiadnych ľudí. Potajme naňho pozrela, ale jeho tvár bola prázdna, bezvýrazná. Keby som tak vedela, čo sa deje v jeho hlave.

Ich pacienti sa vytratili v priebehu pár minút: každý sa ponáhľal dolu do dediny privítať mužov z konvoja. „Pôjdeme aj my?“

„Ty choď,“ povedal Jean-Pierre. „Ja to tu dokončím, potom prídem za tebou.“

„Dobre,“ povedala Jane. Potrebuje nejaký čas, aby sa upokojil, usúdila, aby mohol predstierať, že sa teší z ich úspešného návratu, keď ich uvidí.

Vzala Chantal a pustila sa strmým chodníkom dolu do dediny. Cez tenkú podrážku sandál cítila teplo skál.

Ku konfrontácii so Jeanom-Pierrom ešte stále nedošlo. Ale večne to takto nepôjde. Skôr či neskôr sa dozvie, že Mohammed poslal bežca, aby presmeroval konvoj z vopred dohodnutej trasy. Pochopiteľne, že potom sa Mohammeda spýta, prečo to urobil, a Mohammed mu povie o Janinej „vízii“. Jean-Pierre však vedel, že Jane na vidiny neverí...

Prečo sa bojím? pýtala sa sama seba. Ja nie som vinná - on je. I tak mám pocit, akoby jeho tajomstvo bolo čosi, za čo sa ja musím hanbiť. Mala som sa s ním o tom porozprávať hneď v ten večer, keď sme sa boli prejsť hore na útese. Tým, že to v sebe držím tak dlho, stal sa aj zo mňa podvodník. Možno to bude tým. Alebo možno za to môže ten zvláštny výraz, aký sa mu občas zjaví v očiach...

Svoje odhodlanie vrátiť sa domov nezmenila, ale doteraz sa jej nepodarilo vymyslieť spôsob, ako k tomu donútiť Jeana-Pierra. Vykonštruovala si tucet fantastických schém: čo tak poslať falošnú správu, že jeho matka zomiera, alebo mu nasypať do jogurtu nejakú látku, ktorá by vyvolala symptómy takej choroby, na ktorej vyliečenie by sa musel bezpodmienečne vrátiť do Európy. Najjednoduchšie a zrejme aj najrealistickejšie by bolo pohrozenie, že Mohammedovi prezradí, že Jean-Pierre je špión. Pravdaže, to by nikdy neurobila, veď odhaliť Jeana-Pierra by znamenalo to isté, ako ho rovno zabiť. Ale *veril* by Jean-Pierre, že by splnila tú hrozbu? Pravdepodobne nie. Iba tvrdý, neľútostný chlap bez srdca by mohol uveriť, že Jane je skutočne schopná zabiť svojho manžela - a ak Jean-Pierre je taký tvrdý, neľútostný a bez srdca, tak potom skôr zabije on ju.

Striaslo ju aj napriek horúčave. Čo sú to za smiešne myšlienky? Že by chceli jeden druhého zabiť? Keď sa dvaja ľudia milujú tak ako my, uvažovala, ako by mohli jeden druhému ublížiť?

Keď sa blížila k dedine, počula hlasné rany z pušiek, bláznivú streľbu, ktorá ohlasovala afganskú oslavu. Zamierila k mešite - všetko sa totiž odohrávalo v mešite. Konvoj bol na nádvorí, muži a kone a batožiny a okolo nich usmiate ženy a výskajúce deti. Jane stála na kraji davu a prizerala sa. Stálo to za to, pomyslela si. Stálo to za tie obavy a strach, oplatilo sa tak nečestne zmanipulovať Mohammeda; odmenou mi je pohľad na týchto mužov, ktorí sa šťastne vrátili k svojim ženám a matkám a synom a dcéram.

To, čo sa stalo potom, bol asi najväčší šok v jej živote.

V dave, medzi čiapkami a turbanmi, sa objavila kučeravá svetlá hlava. Najprv ju nespoznala, aj keď ju jemne zašteklilo pri srdci, ako pri pohľade

na niečo dôverne známe. Potom tá hlava vystúpila z davu a za neuveriteľne hustou svetlou bradou Jane zbadala tvár Ellisa Thalera.

V momente sa jej roztriasli kolená. Ellis? Tu? To nie je možné.

Podišiel k nej. Mal na sebe voľné pyžamovité bavlnené nohavice, aké nosia Afganci, a špinavú deku prehodenú cez široké ramená. Ten kúsok tváre, ktorý mu bolo vidieť nad hustou bradou, bol dohneda opálený, takže jeho blankytné modré oči pôsobili ešte nápadnejšie ako obyčajne, ako nevädze na zrelom pšeničnom poli.

Jane stála ako omráčená.

Ellis zastal pred ňou s vážnou tvárou. „Ahoj, Jane."

Uvedomila si, že už necíti k nemu žiadnu nenávisť. Ešte pred mesiacom by mu vynadala, že ju podviedol a špehoval jej priateľov; ale teraz jej hnev pominul. Nikdy ho nebude mať rada, ale dokáže s ním vyjsť. A bolo príjemné počuť angličtinu po viac ako roku.

„Ellis," povedala ticho. „Čo tu, pre živého boha, robíš?"

„To isté čo ty," povedal.

Čo tým myslel? Špionáž? Nie, Ellis nevie o Jeanovom-Pierrovom tajomstve.

Ellis videl Janin zmätený výraz a povedal: „Chcem povedať, že som tu, aby som pomáhal povstalcom."

Odhalí pravdu o Jeanovi-Pierrovi? Jane sa zrazu bála o svojho manžela. Ellis by ho mohol zabiť -

„Čie je to dieťa?"

„Moje. A Jeanovo-Pierrovo. Volá sa Chantal." Ellis vyzeral zrazu hrozne smutný, a Jane pochopila, že dúfal, že ju nájde nešťastnú v manželstve so Jeanom-Pierrom. Och, bože, myslím, že je ešte stále do mňa zamilovaný. Pokúsila sa zmeniť tému. „Ale ako budeš pomáhať povstalcom?"

Nadvihol svoju tašku. Bol to veľký podlhovastý vak z hrubého kaki plátna, pripomínajúci starodávny vojenský ruksak. „Budem ich učiť, ako sa vyhadzujú do vzduchu cesty a mosty," povedal. „Takže - ako vidíš, v tejto vojne som na tej istej strane ako ty."

Ale nie na tej istej ako Jean-Pierre, pomyslela si. Čo teraz? Afganci ani na chvíľu nepodozrievali Jeana-Pierra, ale Ellis sa v týchto veciach vyzná a ovláda všelijaké maskovacie manévre a špionážne metódy. Skôr či neskôr vytuší, čo je vo veci. „Ako dlho tu zostaneš?" opýtala sa ho. Ak by to bol krátky pobyt, možno by si nič nevšimol.

„Cez leto," odpovedal nepresne.

Možno nebude mať veľa príležitostí stretávať Jeana-Pierra. „Kde budeš bývať?" opýtala sa.

„V tejto dedine."

„Oh.“

Počul sklamanie v jej hlase a smutne sa usmial. „Mal som s tým rátať, že naše stretnutie ťa veľmi *nepoteší*...“

Janina myseľ pracovala na plné obrátky. Keby sa jej podarilo Jeana-Pierra donútiť, aby so špionážou prestal, nehrozilo by mu žiadne ďalšie nebezpečenstvo. Zrazu cítila, že bude schopná konfrontovať ho. Prečo práve teraz? rozmýšľala. Preto, lebo už sa ho nebojím. Prečo sa ho nebojím? Lebo je tu Ellis.

Ani som si neuvedomovala, že mám z manžela taký strach.

„Naopak,“ povedala Ellisovi a pritom si myslela: Aká som bohovsky *cool!* „Som veľmi rada, že si tu.“

Obaja sa odmlčali. Ellis zjavne nevedel, ako si má vysvetľovať Janinu reakciu. Po chvíľke povedal: „Oh, všetky výbušniny a podobné veci som nechal v tom cirkuse,“ pritom ukázal na rozjasaný dav dedinčanov. „Bude lepšie, ak na to dozriem.“

Jane prikývla. „Okej.“

Ellis sa otočil a zmizol v tej mele. Jane, ešte stále ako omráčená, pomaly odchádzala z nádvoria. Ellis je *tu,* v Údolí Piatich levov, a očividne ešte stále do nej zamilovaný.

Keď prišla k obchodníkovmu domu, Jean-Pierre práve vychádzal. Zastavil sa tam cestou do mešity, pravdepodobne aby si odložil svoju lekársku tašku. Jane nevedela, čo mu má povedať. „Konvoj priviezol niekoho, koho poznáš,“ začala.

„Európana?“

„Áno.“

„Kto to je?“

„Choď tam a uvidíš. Budeš prekvapený.“

Rýchlo odišiel smerom k mešite. Jane vošla do domu. Čo urobí Jean-Pierre, keď zistí, že je tu Ellis? Rozmýšľala. Nuž, bude to chcieť povedať Rusom. A Rusi budú chcieť Ellisa zabiť.

Tá predstava ju nahnevala. „To zabíjanie musí prestať!“ povedala nahlas. „Ja to nepripustím!“ Jej hlas rozplakal Chantal. Jane ju kolísala, až kým opäť nestíchla.

Ale s čím mám začať? uvažovala.

Musím zabrániť, aby sa dostal do kontaktu s Rusmi.

Ako?

Tu v dedine sa so svojou spojkou stretnúť nemôže. Takže sa musím postarať iba o to, aby Jean-Pierre zostal tu.

Poviem mu: Musíš mi sľúbiť, že neodídeš z dediny. Ak odmietneš, poviem Ellisovi, že si špión, a *on* sa postará, aby si neodišiel.

A čo ak jej to Jean-Pierre sľúbi, ale potom svoj sľub nedodrží?

No, v každom prípade budem *vedieť*, že odišiel z dediny, a že sa stretne s kontaktnou osobou, a potom budem môcť varovať Ellisa.

Existuje nejaký iný spôsob, ako môže komunikovať s Rusmi? Musí predsa mať aj inú možnosť, ako nadviazať s nimi kontakt v prípade nutnosti.

Ale tu nie sú ani telefóny, ani pošta, žiadna kuriérna služba, žiadne poštové holuby -

Musí mať vysielačku.

Ak má vysielačku, nemám šancu ho zastaviť.

Čím viac nad tým uvažovala, tým viac bola presvedčená, že Jean-Pierre má vysielačku. Musel si predsa nejako dohadovať tie schôdzky v kamenných chatrčiach. Teoreticky mohli byť všetky naplánované vopred, než odišiel z Paríža, ale v praxi to bolo takmer nemožné: čo by robil, keby musel zrušiť termín, keby meškal alebo keby sa so spojkou potreboval súrne stretnúť?

Musí mať vysielačku.

Čo môžem urobiť, ak má vysielačku?

Môžem mu ju vziať.

Položila Chantal do kolísky a poobzerala sa po dome. Vošla do prednej izby. V strede miestnosti na vykachličkovanom obchodnom pulte stála Jeanova-Pierrova lekárska taška.

Jasné - to bola najlepšia skrýša. Tašku nesmel nik otvárať, okrem Jane, tá ale doteraz nemala na to nijaký dôvod.

Rozopla sponu a začala prezerať obsah, postupne z nej všetko, kus po kuse, vybrala von.

Vysielačka tam nebola.

Až také jednoduché to nebude.

Ale určite ju *musí* mať, hovorila si, a ja ju *musím* nájsť: ak ju nenájdem, buď zabije Ellis jeho, alebo on zabije Ellisa. Rozhodla sa, že prehľadá celý dom.

Prezrela regály v bývalom obchode, kde boli uložené lieky, obväzy a iné zdravotnícke zásoby, nazrela do všetkých škatúľ a balíkov, ktoré už neboli zapečatené, ponáhľala sa, lebo sa bála, že sa vráti prv, než to stihne. Nenašla nič.

Vošla do spálne. Prehľadala jeho šatstvo, potom zimnú posteľnú bielizeň, ktorá bola odložená v rohu. Nič. Pohybovala sa čoraz rýchlejšie. Vošla do obývačky a horúčkovito sa obzerala okolo seba: čo ešte by mohlo slúžiť ako úkryt? Truhlica s mapami! Otvorila ju. Boli tam len mapy. Zaklopila

vrchnák s hlasným buchnutím. Chantal sa zamrvila, ale neplakala, hoci už bol čas nakŕmiť ju. Ty si dobré bábätko, pomyslela si Jane; chvalabohu!

Nazrela za kredenc s potravinami, dokonca nadvihla aj koberec, či pod ním nie je skrytý otvor alebo jama v podlahe. Nič.

Musí byť len niekde tu. Nevedela si dosť dobre predstaviť, že by natoľko riskoval, aby vysielačku ukryl niekde *mimo* domu, lebo nebezpečenstvo, že ju náhodou objavia, bolo príliš veľké.

Vrátila sa do obchodu. Keby len našla tú jeho vysielačku, všetko by bolo v poriadku - musel by sa vzdať, inú možnosť by nemal.

Jeho taška, logicky, by bola najvhodnejšou skrýšou, lebo ju nosil vždy a všade so sebou. Jane ju nadvihla. Bola ťažká. Strčila do nej ruku a prehmatala celý vnútrajšok. Mala hrubý spodok.

Vtom jej to zaplo.

Taška môže mať falošné dno.

Prstami skúmala spodok. Musí to byť tu, presviedčala samu seba; *musí.*

Na boku spodnej časti tašky vsunula prsty dolu až na doraz, a potlačila smerom hore. Falošné dno hneď povolilo. S búšiacim srdcom pozrela dnu.

Tam, v skrytej priehradke, bola čierna plastová škatuľka. Vybrala ju.

To je ona, pomyslela si; volá im z tejto malej vysielačky.

Ale prečo sa s nimi stretáva aj osobne?

Možno do vysielačky nesmie hovoriť tajné správy, kvôli riziku, že to niekto odpočúva. Možno má vysielačka slúžiť len na dohodnutie schôdzok a v núdzových prípadoch. Napríklad, keď nemôže odísť z dediny.

Počula, ako sa otvorili zadné dvere. V strachu pustila vysielačku na zem, otočila sa a pozrela do obývačky. To iba Fara vošla dnu s metlou. „Och, bože," povedala nahlas. Obrátila sa, srdce jej bilo ako opreteky.

Musí sa zbaviť vysielačky prv, ako sa Jean-Pierre vráti.

Ale ako? Len tak ju zahodiť? Nie. Určite by ju našli.

Musí ju rozbiť.

Čím?

Kladivo nemá. Tak kameňom.

Vybehla cez obývačku na dvor. Múry dvora pozostávali z nebrúsených kameňov pospájaných pieskovou maltou. Načiahla sa a pokúsila sa uvoľniť jeden kameň z horného radu. Sedel pevne. Skúsila ďalší a potom ďalší. Štvrtý kameň sa zdal trochu uvoľnený. Pevne ho zovrela, zaprela sa o múr a potiahla. Trochu sa pohol. „No poď, *poď,*" kričala. Potiahla ešte silnejšie. Ostrý kameň sa jej zarezal do rúk. Ešte raz potiahla z celej sily a kameň sa uvoľnil. Keď dopadal na zem, rýchlo uskočila. Bol veľký asi ako konzerva, taký akurát. Zdvihla ho oboma rukami a ponáhľala sa naspäť do domu.

Išla rovno do prednej izby. Zdvihla z dlážky čiernu plastovú vysielačku a položila ju na vykachličkovaný pult. Potom zdvihla kameň nad hlavu a celou silou ním buchla na vysielačku.

Plastový obal praskol.

Musí udrieť silnejšie.

Zdvihla kameň a buchla ešte raz. Tentoraz sa puzdro rozbilo a pod ním sa odhalili vnútornosti prístroja: plošný obvod, zosilňovač a pár batérií s ruským nápisom. Vybrala ich a hodila na zem, potom začala drviť zvyšok prístroja.

Zrazu ju niekto chytil zozadu za plecia a Jeanov-Pierrov hlas zreval: „Čo to robíš?“

Bránila sa jeho zovretiu, na chvíľu sa z neho uvoľnila a udrela kameňom ešte raz na vysielačku.

Schytil ju za ramená a odhodil nabok. Potkla sa a spadla na zem, pričom si vyvrtla zápästie.

Meravo hľadel na vysielačku. „Je zničená!“ povedal. „To sa nedá opraviť!“ Schmatol Jane za košeľu a zdvihol ju. „Nevieš, čo si urobila!“ kričal. Z očí mu sršalo zúfalstvo a zlosť.

„Pusť ma!“ skríkla naňho. Nemal právo takto sa správať, keď *on* bol ten, kto *jej* klamal. „Ako sa *opovažuješ* takto so mnou zaobchádzať!“

„Ako sa *opovažujem?*“ Pustil jej košeľu, zdvihol ruku dozadu a udrel. Rana ju zasiahla do stredu brucha. Na zlomok sekundy zostala úplne paralyzovaná zo šoku; potom prišla bolesť, hlboko vnútri, tam, kde bola ešte nezhojená z tehotenstva; vykríkla a nahla sa dopredu, s rukami pritisnutými k bruchu.

Oči mala zavreté, takže nevidela prichádzať druhú ranu.

Tentoraz mieril na ústa. Vykríkla. Nemohla uveriť, že ju naozaj udrel. Otvorila oči a pozrela naňho, vystrašená, že udrie znova.

„Ako sa *opovažujem?*“ ziapal na ňu. „Že ako sa *opovažujem?*“

Klesla na kolená na hlinenú dlážku a začala vzlykať od bolesti, šoku a ľútosti. Ústa ju boleli tak, že sotva mohla hovoriť. „Prosím ťa, nebi ma,“ vyjachtala. „Už ma nebi.“ Obranne zdvihla ruku pred svoju tvár.

Kľakol si k nej, odsunul jej ruku a tvár sklonil tesne k jej tvári. „Ako dlho to už vieš?“ zasipel.

Jazykom si prebehla po perách. Už jej opúchali. Zľahka si ich otrela rukávom, na ktorom ostali krvavé škvrny. Povedala: „Odkedy som ťa videla v tej kamennej chatrči... keď si šiel do Kobaku.“

„Ale veď si nič nevidela!“

„Hovoril s ruským prízvukom a povedal, že má pľuzgiere. To ma zarazilo a z toho som si to vydedukovala.“

Nastala krátka pauza, kým to Jean-Pierre v sebe strávil. „Prečo až teraz?“ povedal napokon. „Prečo si nezničila vysielačku už skôr?“

„Neodvážila som sa.“

„A teraz?“

„Je tu Ellis.“

„No a?“

Jane pozbierala zvyšky odvahy, ktorá jej ešte zostala. „Keď neprestaneš s tou... špionážou... poviem to Ellisovi, a on sa už o to postará.“

Chytil ju za krk. „A čo ak ťa zaškrtím, ty suka?“

‚Ak sa mi niečo stane... Ellis to len tak nenechá. Ešte stále ma miluje.“

Pozrela naňho. V očiach mu horela nenávisť. „Teraz ho už nikdy nedostanem!“ povedal. Rozmýšľala, koho tým myslí. Ellisa?

Nie. Masuda? Bolo by to možné, že Jeanovou-Pierrovou hlavnou úlohou bolo zabiť Masuda? Jeho ruky ešte stále zvierali jej hrdlo. Teraz stisol ešte tuhšie. So strachom mu pozerala do tváre. Vtom zaplakala Chantal.

Výraz Jeanovej-Pierrovej tváre sa dramaticky zmenil. Nepriateľskosť v jeho očiach zmizla a meravý výraz hnevu sa pomaly rozpadol; a napokon, k Janinmu úžasu, si rukami zakryl oči a začal plakať.

Neveriaco naňho pozerala. Cítila, ako v nej rastie súcit, a napomínala samu seba: Nebuď hlúpa, ten sviniar ťa práve zbil. Ale i tak, napriek jej vôli, ju jeho slzy obmäkčili. „Neplač,“ povedala pokojne. Jej hlas bol prekvapujúco nežný. Dotkla sa jeho líca.

„Je mi to ľúto,“ povedal. „Ľutujem, čo som ti spravil. Moja celoživotná práca … všetko … všetko bolo márne.“

S úžasom a miernym sebazhnusením si uvedomila, že už sa naňho nehnevá - napriek napuchnutým perám a pretrvávajúcej bolesti v bruchu. Podľahla citu, objala ho, hladila mu chrbát, akoby tíšila dieťa.

„Všetko kvôli Anatolijovmu akcentu,“ mumlal. „Len kvôli tomu.“

„Zabudni na Anatolija,“ povedala. „Odídeme z Afganistanu a vrátime sa do Európy. Odídeme s najbližším konvojom.“

Sňal ruky z tváre a pozrel na ňu. „Keď sa vrátime do Paríža...“

„Áno?“

„Keď budeme doma... chcel by som, aby sme zostali spolu. Dokážeš mi prepáčiť? Ľúbim ťa - naozaj, vždy som ťa ľúbil. A sme manželia. A je tu Chantal. Prosím ťa, Jane - prosím ťa, neopusti ma. Prosím!“

Na jej prekvapenie, ani na chvíľu nezaváhala. Bol to muž, ktorého milovala, jej manžel, otec jej dieťaťa; a bol v ťažkostiach a prosil ju o pomoc. „Nikam nejdem,“ odpovedala.

„Sľúb mi to,“ povedal. „Sľúb, že ma neopustíš.“

Usmiala sa naňho krvácajúcimi perami. „Ľúbim ťa," povedala. „Sľubujem, že ťa neopustím."

KAPITOLA 9

Ellis bol frustrovaný, netrpezlivý a nahnevaný. Bol netrpezlivý, lebo v Údolí Piatich levov bol sedem dní, a ešte stále nestretol Masuda. Frustrovaný bol preto, lebo denne prežíval muky, keď videl Jane a Jeana-Pierra, ako spolu žijú, spolu pracujú a spoločne sa tešia z ich malej dcérky. A nahnevaný bol preto, lebo nik iný, iba on sám sa vmanévroval do tejto mizernej situácie.

Dnes, aspoň tak mu povedali, sa mal stretnúť s Masudom, ale veľký muž sa ešte neukázal. Včera kvôli tomu putoval pešo celý deň, len aby sa sem včas dostal. Bol na juhozápadnom konci Údolia Piatich levov, na ruskom území. Odišiel z Bandy v sprievode troch partizánov - Aliho Ghamina, Matullaha Chána a Yussufa Gula - ale tí v každej dedine pribrali ďalších dvoch či troch, a teraz ich bolo dokopy tridsať. Sedeli v kruhu, pod veľkým figovníkom kúsok pod vrcholom hory, jedli figy a čakali.

Na úpätí kopca, na ktorom sedeli, sa začínala rovná planina, ktorá sa tiahla smerom na juh - vlastne až po Kábul, hoci ten bol vzdialený osemdesiat kilometrov a nebolo ho vidieť. Tým istým smerom, ale omnoho bližšie, bola bagramská letecká základňa, vzdialená asi osemnásť kilometrov. Jej budovy síce vidieť nebolo, ale chlapi mohli sledovať, ako sem-tam vzlieta nejaké lietadlo. Planina vyzerala ako pestrá mozaika: polia a ovocné sady, krížom-krážom popretkávané potokmi ústiacimi do Rieky Piatich levov; tá bola v tejto časti širšia a hlbšia ako hore v údolí, ale tiekla rovnako rýchlo smerom k hlavnému mestu. Pozdĺž úpätia hory viedla hrboľatá cesta, ktorá pokračovala hore údolím až po mesto Rokha, ktoré bolo na najsevernejšom bode ruského teritória. Cesta nebola veľmi frekventovaná: zopár sedliackych vozov, občas pancierové auto. Tam, kde cesta križovala rieku, bol nový, Rusmi postavený most.

Ten most mal Ellis vyhodiť do povetria.

Jeho inštruktáže o narábaní s výbušninami, ktorými sa snažil čo najdlhšie maskovať svoje skutočné poslanie, boli také populárne, že počet účastníkov musel limitovať. A to aj napriek jeho slabej daríjčine. Aj keď sa mu z pobytu v Teheráne uchovali aké-také znalosti z fársí, a cestou v konvoji podchytil dosť daríjskych slov, takže vedel hovoriť o krajine, jedle, koňoch a zbraniach, ale také komplikované veci ako *Vrub vo výbušnej hmote má vplyv na zaostrenie detonácie...* povedať nevedel. Ale predstava

vyhadzovať niečo do vzduchu sa afganským mužom tak páčila, že Ellis mal večne okolo seba vďačných poslucháčov a najmä divákov. Bolo by nezmyslom učiť ich formuly na vypočítanie množstva TNT potrebného na konkrétne objekty. Ani návody na použitie vytlačené v ich vlastnom jazyku by mu veľmi nepomohli, lebo nikto z nich nemal ani tie najzákladnejšie znalosti z aritmetiky a väčšina dokonca nevedela ani čítať. Jednako im mohol ukázať, ako môžu zintenzívniť účinok výbuchu s použitím menšieho množstva dynamitu - čo bolo pre nich veľmi dôležité, lebo zbrojného materiálu mali nedostatok. Pokúšal sa ich aj presvedčiť, aby dodržiavali aspoň základné bezpečnostné opatrenia, ale to sa mu nepodarilo: pre nich opatrnosť sa rovnala zbabelstvu.

Neustále ho trápila myšlienka na Jane. Žiarlil, keď videl, že sa dotkla Jeana-Pierra; závidel, keď tých dvoch videl v jaskynnej klinike, ako spolu usilovne a harmonicky pracujú; a zožierala ho žiadostivosť pri pohľade na Janine plné prsia, keď pridájala dieťa. V noci nemohol spávať - v dome Ismaela Gula, kde býval, ležal vo svojom spacom vaku, neustále sa prevaľoval na hlinenej dlážke, raz celý spotený, inokedy s triaškou, a pokúšal sa nepočuť tlmené zvuky, ktoré prichádzali z vedľajšej izby, kde sa Ismael a jeho žena, iba pár metrov od neho, milovali; a ruky ho svrbeli túžbou dotknúť sa Jane.

Ale všetko to bola čisto jeho vina. Dobrovoľne sa prihlásil na túto misiu v bláznivej nádeji, že by Jane mohol získať späť. Bolo to neprofesionálne a detinské zároveň. Nezostávalo mu nič iné, len odtiaľto čo najskôr vypadnúť.

No nemôže nič robiť, kým sa nestretne s Masudom.

Vstal a začal sa nepokojne prechádzať, pritom však inštinktívne dával pozor, aby bol stále v tieni stromu, aby ho nebolo vidieť z cesty. Niekoľko metrov od nich ležala kopa skrúteného kovu - zvyšky zrútenej helikoptéry. Zbadal tenký kus ocele, ktorý mal veľkosť a tvar taniera, a to ho inšpirovalo. Už dlhšie rozmýšľal, ako im názorne ukázať účinok tvarovanej nálože, a teraz videl riešenie.

Vybral zo svojho ruksaku malú plochú tehličku TNT a vreckový nožík. Partizáni sa zoskupili okolo neho. Bol medzi nimi aj Ali Ghanim, malý deformovaný muž - zahnutý nos, krivé zuby a hrbatý chrbát - ktorý vraj mal štrnásť detí. Ellis vyryl na TNT perzským písmom meno *Ali*. Ukázal im to. Ali spoznal svoje meno. „Ali," povedal, usmial sa, odhaliac pritom svoje škaredé zuby.

Ellis položil výbušninu vyrytou stranou na kus kovu. „Dúfam, že to vyjde," povedal so širokým úsmevom a oni všetci sa usmiali tiež, aj keď nik nerozumel po anglicky. Zo svojho objemného vaku vybral cievku s

odpaľovacou šnúrou a dobrý meter z nej odrezal. Potom vytiahol zo škatule rozbušku a vsunul do nej koniec zápalnej šnúry. Lepiacou páskou pripevnil rozbušku k TNT.

Pozrel dolu na cestu. Bola úplne prázdna. Ellis odniesol svoju malú bombu naprieč svahom na miesto vzdialené asi päťdesiat metrov. Tam ju položil na zem, zápalkou zapálil odpaľovaciu šnúru a vrátil sa späť k figovníku.

Bola to pomaly horiaca zápalná šnúra. Kým čakal, rozmýšľal, či Masud prikázal partizánom, aby ho sledovali a odhalili. Čakal vodca na ich ubezpečenie, že Ellis je seriózny muž, ktorého partizáni budú rešpektovať? V armáde, dokonca aj v revolučnej, bol protokol vždy veľmi dôležitý. Ale Ellis nemôže donekonečna robiť tajnosti a vydávať sa za experta na výbušniny. Ak sa Masud dnes neobjaví, musí vyjsť s pravdou von, priznať, že je vyslanec z Bieleho domu, a žiadať okamžité stretnutie s vodcom povstalcov.

Nasledovala tichá rana a do vzduchu sa vzniesol malý oblak prachu. Partizáni vyzerali sklamaní; to má byť všetko? Ellis šiel po kúsok kovu, chytil ho do šatky, lebo bol horúci, a priniesol ho k partizánom. Meno *Ali* bolo prerušené ostrými prasklinami medzi jednotlivými perzskými písmenami. Ukázal to partizánom, ktorí hneď začali vzrušene debatovať. Ellis bol spokojný: táto malá názorná ukážka dokázala, že výbušnina - aj keď na to neexistuje žiadne logické vysvetlenie - je omnoho *účinnejšia*, keď sa navrúbkuje.

Partizáni zrazu stíchli. Ellis sa poobzeral a zbadal na kopci prichádzať skupinku siedmich alebo ôsmich mužov. Podľa ich zbraní a okrúhlych čitrali čiapok bolo jasné, že sú to tiež partizáni. Ako sa blížili, Ali bol čoraz vzrušenejší a napätejší. Ellis sa opýtal: „Kto je to?“

„Masud,“ odpovedal Ali.

„Ktorý z nich to je?“

„Ten v strede.“

Ellis sa pozorne zadíval na muža v strede skupinky. Na prvý pohľad Masud vyzeral ako ostatní: chudý muž strednej výšky, celý v kaki, na nohách ruské čižmy. Ellis si skúmavo obzeral jeho tvár: mal svetlú pleť, bradu a fúzy riedke ako tínedžer. Mal dlhý orlí nos, bystré tmavé oči lemovali hlboké vrásky, takže nevyzeral na svojich dvadsaťosem, koľko údajne mal, ale o dobrých päť rokov starší. Nebola to pekná tvár, ale vyžarovala z nej čulosť, inteligencia a pokojná autorita, čo ho odlišovalo od ostatných mužov.

Podišiel rovno k Ellisovi a vystrel k nemu ruku. „Som Masud.“

„Ellis Thaler,“ podal mu ruku.

„Vyhodíme do vzduchu tento most,“ povedal Masud po francúzsky.

„Má to byť hneď teraz?“

„Áno.“

Ellis si začal baliť svoje veci do vaku, zatiaľ čo Masud obchádzal skupinku partizánov, niektorým podal ruku, iným len kývol hlavou na pozdrav, jedného - dvoch objal, a s každým prehodil zopár slov. Potom sa pozvoľna, trochu roztrúsené pobrali dolu svahom, dúfajúc - aspoň Ellis tak predpokladal -, že keď ich aj uvidia, budú ich pokladať skôr za skupinku roľníkov ako jednotku povstaleckej armády. Keď zišli k úpätiu hory, z cesty ich už síce nebolo vidieť, ale zhora z helikoptéry by ich zbadali hneď: Ellis predpokladal, že keby začuli hukot vrtúľ, skryli by sa. Po chodníku medzi poľami smerovali teraz k rieke. Minuli pár malých domov a niekoľko ľudí, ktorí pracovali na poliach. Niektorí ich úmyselne ignorovali, iní im mávali a volali na pozdrav. Partizáni prišli k rieke a pokračovali po jej brehu, pričom sa snažili aspoň čiastočne kryť za balvanmi a riedkym porastom pri vode. Boli asi tristo metrov vzdialení od mosta, keď ním začal prechádzať malý konvoj vojenských áut, smerujúci do Rokhy. Partizáni sa razom skryli, Ellis si ľahol k nízkej vŕbe, Masud vedľa neho. „Ak zničíme most,“ povedal Masud, „prerušíme ich zásobovaciu linku do Rokhy.“

Keď autá prešli, počkali pár minút, potom pokračovali smerom k mostu. Len čo k nemu dorazili, zoskupili sa dolu pod ním, aby ich z cesty nebolo vidieť.

V strede, v najvyššom bode, bol most asi sedem metrov nad hladinou rieky, ktorá tu mohla byť asi tri metre hlboká. Ellis videl, že je to veľmi primitívny most - dva dlhé oceľové trámy, preložené z jedného brehu na druhý, bez akéhokoľvek podporného piliera v strede, a na nich tenká betónová platňa. Betón nemal nosnú funkciu - všetka váha spočívala na trámoch. Ak ich odpáli, most spadne.

Ellis začal s prípravou. Jeho TNT bolo v polkilových žltých tehličkách. Zobral desať z nich a zlepil ich dokopy lepiacou páskou. Zo zostávajúceho materiálu urobil ešte tri také balíky. Ellis používal TNT, lebo to bola trhavina, ktorá sa najčastejšie používala aj na výrobu bômb, mín a granátov, a partizáni získavali väčšinu materiálu práve z nevybuchnutých ruských náloží. Plastické trhaviny by boli pre ich potreby omnoho vhodnejšie, lebo sa dali napchať do dier, omotať okolo trámov, skrátka tvarovať do akejkoľvek potrebnej formy - ale oni museli pracovať s materiálom, ktorý našli alebo ukradli. Príležitostne získali trochu *plastique* od ruských inžinierov výmenou za marihuanu, ktorú pestovali v údolí, ale takéto transakcie - do ktorých ako sprostredkovatelia boli zapojení riadni príslušníci afganskej armády - boli veľmi riskantné, navyše s veľkými

množstvami sa z týchto zdrojov rátať nedalo. To všetko sa Ellis dozvedel od pracovníka CIA v Péšávare, a jeho informácie sa ukázali ako pravdivé.

Nosníky mosta boli jednoduché, takzvané „íčka“, pomenované podľa svojho profilu, a boli položené asi tri metre od seba. Ellis povedal po daríjsky: „Nájdite palicu asi takto dlhú,“ ukázal na vzdialenosť medzi nosníkmi. Jeden z partizánov vyšiel na breh rieky a vytrhol mladý strom. „Potrebujem ešte jeden taký istý,“ povedal Ellis.

Na spodnú hranu jedného nosníka položil balík TNT a požiadal partizána, aby ho tam držal. Na druhý trám, zhruba na rovnaké miesto, položil druhý balík trhaviny; potom medzi oba balíky zasunul strom, čím ich fixoval k trámom.

Prebrodil sa cez rieku a na druhom konci mosta urobil presne to isté.

Všetko, čo robil, opisoval, pričom kombinoval daríjčinu, francúzštinu a angličtinu tak, aby pochopili čo najviac, ale pre nich bolo i tak najdôležitejšie vidieť postup, a najmä výsledok. Potom zobral Primacord, vysokovýbušnú detonačnú šnúru, ktorá horela rýchlosťou sedemtisíc metrov za sekundu, a pospájal ňou všetky štyri nálože tak, aby vybuchli naraz. Napokon na zvyšku šnúry urobil slučku, a koniec Primacordu pripevnil k jeho začiatku. Takýmto spôsobom, vysvetľoval Masudovi po francúzsky, šnúra bude horieť z oboch koncov smerom k TNT, takže ak by aj bol kábel na jednom mieste z nejakých príčin porušený, bomba aj tak vybuchne. Odporučil to ako bežné opatrenie.

Keď pracoval, cítil sa zvláštne šťastný. Tieto mechanické úkony a triezvy výpočet potrebnej dávky trhaviny pôsobili naňho upokojujúco. A teraz, keď sa konečne ukázal aj Masud, mohol otvorene a bez prieťahov pokračovať vo svojej misii.

Natiahol primacord cez vodu, aby ho nebolo vidieť - bez problémov bude horieť aj pod hladinou - a na druhom brehu vytiahol jeho koniec von z vody. Pripevnil k nemu rozbušku a k nej obyčajnú, pomaly horiacu zápalnú šnúru - taký kus, aby horela štyri minúty.

„Môžeme?“ spýtal sa Masuda.

Masud povedal: „Áno.“

Ellis zapálil šnúru.

Všetci sa rozbehli po brehu čo najrýchlejšie preč.

Ellis sa tajne tešil na ten rachot, ktorý spôsobí. Pripadal si ako malý chlapec. Aj ostatní vyzerali vzrušení a on rozmýšľal, či maskuje svoje nadšenie tak zle ako oni. Ako sa tak na nich díval, všimol si, že ich výraz sa zrazu dramaticky zmenil; všetci náhle spozorneli, ako vtáky, ktoré sa snažia zachytiť pohyb červov v zemi; a vtedy to začul aj Ellis - vzdialený hukot tankov.

Odtiaľ, kde boli, nevideli na cestu, ale jeden z partizánov rýchlo vyliezol na strom. „Dva," zahlásil.

Masud chytil Ellisa za rameno. „Môžeš vyhodiť most, keď budú tanky na ňom?" opýtal sa.

Och, doriti, pomyslel si Ellis; skúša ma. „Áno," povedal rýchlo.

Masud prikývol a pousmial sa. „Dobre."

Ellis vyliezol na strom, na ktorom ešte drepel partizán, a pozrel ponad polia. Na úzkej kamenistej ceste od Kábulu sa kymácavo valili dva tanky. Pocítil nervozitu a vzrušenie: prvýkrát videl nepriateľa. S pancierovými štítmi a obrovskými hlavňami vyzerali tie ozruty nezraniteľné, zvlášť proti otrhaným partizánom a ich jednoduchým puškám; a jednako sa v údolí povaľovali zvyšky tankov, ktoré partizáni zničili svojimi po domácky vyrobenými mínami, dobre nastraženými granátmi a ukradnutými raketami.

Tanky nesprevádzali žiadne iné vozidlá. Nebola to teda hliadka, ani úderný oddiel; zrejme sa presúvali po oprave v Bagrame do Rokhy, alebo možno práve prišli zo Sovietskeho zväzu.

Ellis začal počítať.

Tanky išli rýchlosťou asi šestnásť kilometrov za hodinu, takže na most dorazia o minútu a pol. Zápalná šnúra horela menej ako minútu: ešte jej zostávali aspoň tri minúty. Za týchto okolností by tanky prešli cez most a dostali by sa do bezpečnej vzdialenosti ešte pred výbuchom. Musí zápalnú šnúru skrátiť.

Zoskočil zo stromu a rozbehol sa: Koľko je to rokov, dočerta, čo som bol naposledy v bojovej zóne?

Začul za sebou kroky a obzrel sa. Ali bežal tesne za ním, príšerne sa škeril, a ďalší dvaja mu boli v pätách. Ostatní sa kryli pozdĺž rieky.

O chvíľu už bol pri moste, kľakol si k zápalnej šnúre a zároveň si sňal z pleca vak. Kým ho otváral a lovil v ňom vreckový nožík, rátal ďalej. Tanky sú teraz minútu vzdialené, uvažoval. Šnúra, podľa typu, horela rýchlosťou tridsať centimetrov za tridsať až štyridsaťpäť sekúnd. Bolo na tej špuľke napísané, že je to pomaly, stredne alebo rýchlo horiaca šnúra? Matne si spomenul, že to bol rýchlohoriaci typ. Takže zhruba tridsať centimetrov za tridsať sekúnd. On za tridsať sekúnd prebehne asi stopäťdesiat metrov - čo je bezpečná vzdialenosť, teda - len tak-tak to stihne.

Otvoril vreckový nožík a podal ho Alimu, ktorý si kľakol vedľa neho. Ellis chytil zápalnú šnúru asi tridsať centimetrov od konca, ktorým bola pripojená k rozbuške, a oboma rukami ju pridržal pred Alim, aby ju prerezal. Upevnený koniec držal v ľavej ruke a horiaci v pravej. Nevedel, či už nastal pravý okamih zapáliť upevnený koniec. Musel skontrolovať, ako ďaleko sú tanky.

S oboma kusmi šnúry v ruke sa vyškriabal hore brehom. Za ním sa ako had v rieke ťahal primacord. Vystrčil hlavu nad okraj mosta. Veľké čierne tanky sa blížili rovnomernou rýchlosťou. Kedy budú na moste? Horúčkovito kalkuloval, rátal sekundy, odhadoval prejdenú vzdialenosť. A potom - už nepočítal, nemeral, iba dúfal, že to dobre dopadne - dal horiaci koniec odpojenej rozbušky k prerezanému koncu, ktorý bol ešte stále spojený s náložami.

Horiacu rozbušku položil opatrne na zem a rozbehol sa preč.

Ali a ostatní dvaja partizáni ho nasledovali.

Spočiatku ich kryl breh rieky, ale keď sa tanky priblížili, štyria bežiaci muži sa dostali do ich zorného poľa. V silnejúcom hluku motorov Ellis rátal vlečúce sa sekundy.

Strelci v tankoch váhali iba okamih: utekajúci Afganci boli s najväčšou pravdepodobnosťou partizáni, a teda vhodné cvičné ciele. Ozvali sa dva výbuchy a Ellisovi nad hlavou preleteli dve strely. Zmenil smer, rozbehol sa na druhú stranu, preč od rieky, pričom horúčkovito uvažoval: strelec odhaduje vzdialenosť... teraz otáča hlaveň na mňa... cieli...teraz. Znovu zmenil smer, zabočil späť k rieke a o sekundu nato zahučala ďalšia rana. Strela sa zaryla do zeme tak tesne pri ňom, že naňho vyprskla hlina a kamene. Ďalšia guľka ma zasiahne, pomyslel si, ak ten podrbaný most predtým nevyletí do vzduchu. Doriti! Prečo som musel Masudovi dokazovať, aký som ja bohovský *macho.* Potom začul paľbu zo samopalu. Z idúceho tanku sa ťažko triafa cieľ, pomyslel si; ale možno zastanú. Predstavil si spŕšku guliek, ktorá sa zozadu blíži k nemu, pokrčil sa a začal cik-cak poskakovať a kľučkovať. Zrazu si uvedomil, že vie presne predvídať, čo Rusi urobia: zastavia tanky tam, odkiaľ budú mať najlepší výhľad na utekajúcich partizánov, a to bude na moste. Ale vybuchne bomba prv, než strelci zasiahnu svoje ciele? Bežal ešte rýchlejšie, počul tlkot vlastného srdca, svoj hlasný dych. Nechcem zomrieť, aj keď miluje iného, prebleslo mu hlavou. Videl, ako guľky trieštia skaly tesne pred jeho nohami. Nečakane zmenil smer, ale prúd striel ho i tak sledoval. Vyzeralo to beznádejne: bol úplne nechránený, príliš ľahký cieľ. Počul, ako jeden z partizánov za ním vykríkol, a potom ho zasiahli - dvakrát za sebou pocítil pálivú bolesť v boku, potom tvrdú ranu v pravej časti zadku. Druhá strela mu paralyzovala nohu, takže sa potkol a spadol; pritom sa udrel do pŕs a prevalil na chrbát. Ignorujúc bolesť sa posadil a snažil sa posúvať dopredu. Oba tanky zastali na moste. Ali, ktorý bol tesne za ním, vsunul ruky Ellisovi pod pazuchy a snažil sa mu pomôcť vstať. Ale ani sa nepohli a trčali tam ako optimálne terče; strelci v tankoch ich nemohli minúť.

Vtedy vybuchla nálož.

Bolo to nádherné.

Štyri simultánne explózie prelomili most na oboch koncoch a stredná časť - s oboma tankami - zostala úplne bez podpery. Spočiatku padal pomaly, zlomené konce sa s praskotom a škrípaním oddeľovali od brehu; potom sa celkom uvoľnil a klesal okázalo do valiacej sa rieky, až dopadol celou plochou s mohutným šplechotom na hladinu. Voda sa pod ním majestátne rozostúpila, odhalila na okamih riečne dno, a potom sa opäť s hromovým hlukom zliala dokopy.

Keď hluk stíchol, Ellis počul triumfálne výkriky partizánov.

Niektorí vyliezli z úkrytov a bežali k napolo ponoreným tankom. Ali nadvihol Ellisa do stoja. Cit do nôh sa mu rýchlo vrátil, ale zároveň s ním aj prudká bolesť. „Zdá sa, že nemôžem chodiť," povedal Alimu v daríjčine. Urobil jeden krok a bol by spadol, keby ho Ali nedržal. „Doriti," zahrešil Ellis po anglicky. „Myslím, že mám guľku v zadku."

Počul výstrely. Keď nadvihol hlavu, videl, že Rusi, ktorí prežili výbuch, sa pokúšajú utiecť z tankov. Len čo sa vynorili z vody, partizáni ich rad radom postrieľali. Sú to chladnokrvní psi, títo Afganci, uvažoval Ellis. Odvrátil od nich pohľad a zbadal, že pravú nohavicu má presiaknutú krvou. To je z povrchovej rany, tam, kde ma strela len škriabla, uvažoval, ale cítil, že v tej druhej rane guľka uviazla.

Blížil sa k nemu Masud so širokým úsmevom na tvári. „Dobrá práca, ten most," povedal po francúzsky so silným akcentom. „Vynikajúca!"

„Ďakujem," povedal Ellis. „Ale ja som sem neprišiel vyhadzovať mosty." Cítil sa slabý a malátny, no bolo načase priznať svoju pravú úlohu. „Prišiel som, aby sme uzavreli dohodu."

Masud naňho zvedavo pozrel. „Odkiaľ prichádzaš?"

„Z Washingtonu. Z Bieleho domu. Zastupujem prezidenta Spojených štátov."

Masud prikývol bez najmenšieho náznaku prekvapenia.

„Dobre, to ma teší."

Presne v tej chvíli Ellis zamdlel.

V ten večer sa konečne mohol porozprávať s Masudom.

Na brehu rieky partizáni zmontovali jednoduché nosidlá a odniesli ho hore údolím do Astany, kde na súmraku zastali. Masud už vyslal bežca do Bandy, aby vyrozumel Jeana-Pierra, ktorý by mohol niekedy v priebehu zajtrajška doraziť a vybrať Ellisovi guľku zo svalu na zadku. Medzičasom sa partizáni usadili a rozložili na dvore jedného vidieckeho domu. Ellisove bolesti trochu ustali, ale cestou veľmi zoslabol. Partizáni mu rany provizórne obviazali.

Asi hodinu po príchode mu dali horúci sladký zelený čaj, ktorý ho trochu prebral, a neskôr mali na večeru jogurt a moruše. Tak to zvyčajne u partizánov bývalo, ako si Ellis všimol už počas cesty s konvojom z Pakistanu do údolia: hodinu - dve po tom, ako niekam dorazili, sa objavilo jedlo. Ellis nevedel, či ho kúpili, zhabali alebo ho dostali darom, ale predpokladal, že im ho dali zadarmo, niekedy dobrovoľne, inokedy so zdráhaním.

Keď sa najedli, Masud sa posadil k Ellisovi. Ostatní partizáni sa v priebehu pár minút pozvoľna vytratili a nechali tam Ellisa samého s Masudom a jeho dvoma zástupcami. Ellis vedel, že musí hovoriť s Masudom teraz, lebo sa môže stať, že takú šancu nebude mať možno aj celý týždeň. Ale cítil sa príliš slabý a vyčerpaný na takú chúlostivú a ťažkú úlohu.

Masud povedal: „Pred mnohými rokmi jedna krajina požiadala kráľa Afganistanu o päťsto bojovníkov, ktorí im mali pomôcť vo vojne. Afganský kráľ poslal piatich mužov z nášho údolia s odkazom, že je lepšie mať päť levov ako päťsto líšok. Tak sa stalo, že naše údolie začali volať Údolie Piatich levov.“ Usmial sa. „Dnes si aj ty bol lev.“

Ellis povedal: „Počul som legendu, podľa ktorej tu kedysi žilo päť udatných bojovníkov, známych ako Päť levov, z ktorých každý strážil jednu z piatich ciest vedúcich do údolia. A počul som aj, že teba volajú Šiesty lev.“

„Dosť už o legendách,“ povedal Masud s úsmevom. „Čo mi chceš povedať?“

Ellis sa dôkladne pripravoval na tento rozhovor, ale v jeho scenári sa nezačínal tak rýchlo. Priamosť, s ktorou vodca partizánov prešiel hneď k veci, ho prekvapila. Orientálna rozvláčnosť zjavne nebola Masudov štýl. Ellis povedal: „V prvom rade sa ťa mám spýtať, ako hodnotíš vojnu a celkovú situáciu.“

Masud prikývol, chvíľu rozmýšľal a povedal: „Rusi majú dvanásťtisíc vojakov v meste Rokha, vstupnej bráne do údolia. Ich stratégia je stále rovnaká: najprv mínové polia, potom afganské oddiely, potom ruské jednotky, aby zabránili úteku Afgancov. Očakávajú ďalších tisícdvesto mužov ako posily. V priebehu nasledujúcich dvoch týždňov plánujú začať veľkú ofenzívu v údolí s cieľom zničiť naše bojové sily.“

Ellis rozmýšľal, odkiaľ má Masud také presné informácie, ale taktne sa nespýtal. Namiesto toho povedal: ‚A bude tá ofenzíva úspešná?“

„Nie,“ povedal Masud s pokojnou istotou. „Keď zaútočia, zmizneme do hôr, takže tu nebudú mať proti komu bojovať. Keď sa zastavia, budeme im znepríjemňovať život a prerušíme ich komunikačné kanály. Postupne ich

unavíme. Zistia, že zbytočne mrhajú svojimi silami a prostriedkami na obsadenie územia, ktoré im neprináša žiadne vojenské výhody. Napokon sa stiahnu. Tak je to vždy.“

To bol učebnicový príklad partizánskej vojny, uvažoval Ellis. Nebolo pochýb, že Masud by mohol vodcov ostatných kmeňov mnohému naučiť. „Ako dlho ešte, podľa teba, môžu Rusi podnikať také márne útoky?“

Masud pokrčil ramenami. „To je v božích rukách.“

„Myslíš, že budete vôbec niekedy schopní vyhnať ich z krajiny?“

„Vietnamci vyhnali zo svojej krajiny Američanov,“ povedal Masud s úsmevom.

„Viem - bol som tam,“ povedal Ellis. „Vieš, *ako* to urobili?“

„Dôležitý faktor, podľa môjho názoru, je, že Vietnamcov zásobovali Rusi najmodernejšími zbraňami, zvlášť prenosnými raketami typu zem-vzduch. To je jediný spôsob, ako sa partizáni môžu ubrániť proti lietadlám a helikoptéram.“

„Aj ja som toho názoru,“ povedal Ellis. ‚A čo je omnoho dôležitejšie, ten názor zastáva aj vláda Spojených štátov. Chceme vám dopomôcť k lepším zbraniam. Ale musíme mať istotu, že tými zbraňami budete úspešne postupovať proti svojmu nepriateľovi. Americkí daňoví poplatníci chcú vidieť, čo sa robí s ich peniazmi. Čo myslíš, koľko by to trvalo, kým by afganskí povstalci dokázali zjednotiť svoje sily a začať proti Rusom v celej krajine spoločnú ofenzívu, podobne ako to urobili ku koncu vojny Vietnamci?“

Masud pokrútil pochybovačné hlavou. „Zjednotenie odboja je vo veľmi ranom štádiu.“

„V čom sú hlavné prekážky?“ Ellis zatajil dych a modlil sa, aby Masud vyslovil odpoveď, ktorú čakal.

„Hlavnou prekážkou je nedôvera medzi jednotlivými bojovými skupinami.“

Ellis si so skrytou úľavou ticho vydýchol.

Masud pokračoval: „Sme rozdielne kmene, rozdielne národy a máme rozdielnych veliteľov. Ostatné partizánske skupiny prepadávajú moje konvoje a kradnú naše zásoby.“

„Nedôvera,“ povedal Ellis. „Čo ešte?“

„Komunikácia. Potrebujeme stálu sieť poslov. A neskôr budeme musieť mať aj rádiové spojenie, ale to je vzdialená budúcnosť.“

„Nedôvera a nedostatočná komunikácia.“ Presne to chcel Ellis počuť. „Hovorme teraz o niečom inom.“ Cítil sa strašne unavený: stratil veľa krvi. Premáhal silnú túžbu zavrieť oči. „Tu v údolí vediete partizánsku vojnu úspešnejšie než kdekoľvek inde v Afganistane. Ostatní vodcovia stále

mrhajú silami tým, že bránia nížinaté územia a útočia na silné pozície protivníka. Chceli by sme, aby si mužov z ostatných teritórií naučil moderné partizánske taktiky. Nepouvažoval by si o tom?“

„Áno - myslím, že viem, kam mieriš,“ povedal Masud. „Približne do roka by sa mohol v každej zóne odboja vybudovať káder niekoľkých mužov, ktorí by absolvovali výcvik v Údolí Piatich levov. Tí by mohli tvoriť komunikačnú sieť. Rozumeli by si navzájom a dôverovali by mi...“ nedopovedal, ale Ellis videl z výrazu jeho tváre, že myslí ešte ďalej.

„Dobre,“ povedal Ellis. Nemal už takmer vôbec síl, viečka mu padali, ale rozhovor chcel bezpodmienečne dokončiť. „Máme takýto návrh: ak sa ti podarí získať súhlas ostatných vodcov a začať výcvikový program, Spojené štáty vám dodajú RPG-7 operátory, rakety typu zem-vzduch a vysielačky. Ale našou podmienkou je, že s dohodou musia súhlasiť aj dvaja ďalší vodcovia, menovite Jahan Kamil z údolia Pich a Amal Azizi, veliteľ Faizabadu.“

Masud sa kyslo usmial. „Vybrali ste si tých najťažších.“

„Viem,“ povedal Ellis. „Myslíš, že sa ti to podarí?“

„Musím o tom porozmýšľať, povedal Masud.

„V poriadku.“ Ellis, totálne vyčerpaný, sa opäť vystrel na chladnej zemi a zavrel oči. V momente zaspal.

K A P I T O L A 1 0

Jean-Pierre, v hlbokej depresii, sa bezcieľne prechádzal po poliach zaliatych mesačným svetlom. Pred týždňom sa cítil spokojný a šťastný, bol pánom situácie, robil užitočnú robotu a pritom čakal na svoju veľkú príležitosť. Teraz bolo všetko preč, mal pocit zbytočnosti, zlyhania.

Stále dokola preberal všetky možnosti, ale vždy dospel k rovnakému záveru: musí odísť z Afganistanu.

Ako špión bol nepoužiteľný. Nemal sa ako spojiť s Anatolijom; dokonca aj keby Jane nebola zničila vysielačku, nemohol odísť z dediny, aby sa s ním stretol, lebo Jane by hneď o tom vedela, a povedala by to Ellisovi. Možno by sa mu nejako podarilo umlčať Jane *(Na to ani nepomysli, neopováž sa na také čosi ani len pomyslieť!)*, ale ak by sa jej niečo stalo, Ellis by to tak nenechal. Všetko stále smeruje k Ellisovi. Najradšej by som ho zabil, pomyslel si, keby som mal odvahu. Ale ako? Pištoľ nemám. Mám mu prerezať hrdlo skalpelom? Je omnoho silnejší než ja - nikdy by som ho nepremohol.

Ako je to možné, že to takto dopadlo? On a Anatolij prestali byť opatrní. Mali sa stretnúť na mieste, z ktorého by mali dobrý výhľad na všetky strany, aby tam nikto nepozorovane nemohol prísť. Ale kto by si pomyslel, že Jane pôjde za ním? Bol obeťou strašnej zhody nešťastných náhod: že zranený chlapec bol alergický na penicilín; že Jane počula Anatolija rozprávať; že bola schopná identifikovať ruský akcent; a že sa tu objavil Ellis, čo jej dodalo odvahu. Bola to *smola*. Ale v knihách o histórii sa nepíše o ľuďoch, ktorí *takmer* vykonali niečo veľké. Snažil som sa zo všetkých síl, otec, pomyslel si; a takmer počul otcovu odpoveď: nezaujíma ma, či si sa snažil, alebo nie, chcem vedieť, či si uspel, alebo zlyhal.

Blížil sa k dedine. Rozhodol sa, že sa vráti. Spával zle, ale i tak bolo najrozumnejšie ísť si ľahnúť. Zamieril domov.

Ani skutočnosť, že Jane je stále s ním, mu nebola veľkou útechou. Odkedy odhalila jeho tajomstvo, ich vzájomná dôvera sa vôbec neprehĺbila, vôbec ich to nezblížilo. Akoby vzdialenosť medzi nimi ešte vzrástla, hoci plánovali spoločný návrat domov a zhovárali sa o svojom spoločnom novom živote v Európe.

Aspoň že v noci boli pri sebe a objímali jeden druhého. Aj to bolo niečo.

Vošiel do obchodníkovho domu. Dúfal, že Jane už bude v posteli, ale na jeho prekvapenie bola ešte hore. Len čo vošiel, povedala: „Prišiel po teba bežec od Masuda. Máš ísť do Astany. Ellis je ranený.“

Ellis zranený. Jeanovi-Pierrovi sa prudko rozbúchalo srdce. „Ako?“

„Nič vážne. Vyrozumela som to tak, že má v zadku guľku.“

„Hneď skoro ráno vyrazím.“

Jane prikývla. „Bežec pôjde s tebou. Do tmy môžeš byť späť.“

„Chápem.“ Jane chcela mať istotu, že nebude mať príležitosť stretnúť sa s Anatolijom. Jej opatrenia boli zbytočné: Jean-Pierre nemal ako zorganizovať schôdzku. Okrem toho, Jane dávala pozor na menšie nebezpečenstvo a prehliadala to väčšie. Ellis bol *zranený*. To znamená - pomerne *bezbranný*. Tým sa všetko zmenilo.

Teraz ho Jean-Pierre mohol zabiť.

Jean-Pierre bol hore celú noc a premýšľal o tom. Predstavoval si Ellisa, ako leží na matraci pod figovníkom s roztrieštenou kosťou a zatína zuby od bolesti, alebo je celý bledý a zoslabnutý od straty krvi. Videl sa, ako pripravuje injekciu. „Je to antibiotikum, ktoré zabráni infikovaniu rany,“ povedal by, a potom by Ellisovi vstrekol vysokú dávku digitalisu, ktorý by vyvolal srdcový záchvat.

Prirodzený srdcový záchvat bol síce dosť nepravdepodobný, ale v nijakom prípade nie vylúčený u tridsaťštyriročného muža, ktorý mal po

dlhom období sedavého zamestnania veľké fyzické vypätie. Navyše - tu nehrozilo žiadne vyšetrovanie, žiadna obhliadka mŕtvoly a žiadne podozrenie: na Západe nik nebude spochybňovať, že Ellis utrpel pri akcii vážne zranenie a zomrel na jeho následky. Tu v údolí, každý prijme Jeanovu-Pierrovu diagnózu. Dôverovali mu rovnako ako hociktorému z Masudových najbližších spolupracovníkov - celkom pochopiteľne, veď obetoval pre spoločnú vec toľko čo oni, to im bolo jasné. Nie, jediná osoba, ktorá by mala nejaké pochybnosti, by bola Jane. A čo by mohla urobiť?

V tom si nebol istý. Jane bola nebezpečný protivník, keď mala za sebou Ellisa; ale Jane sama nie. Možno by sa Jeanovi-Pierrovi podarilo presvedčiť ju, aby zostali v údolí ešte rok: sľúbil by jej, že už nebude zrádzať konvoje, potom by sa pokúsil obnoviť kontakt s Anatolijom a čakal by na svoju príležitosť, ako priviesť Masuda Rusom rovno pod nôž.

O druhej nad ránom dal Chantal fľašu a vrátil sa do postele. Ani sa nepokúšal zaspať. Bol príliš nervózny, príliš vzrušený a ustráchaný. Keď ležal a čakal na východ slnka, premýšľal nad všetkým, čo by mohlo nevyjsť: Ellis môže odmietnuť dať sa ošetriť, on, Jean-Pierre, môže injekciu nesprávne nadávkovať, Ellisovo zranenie môže byť len škrabnutie, takže normálne chodí, a možno už spolu s Masudom aj odišli z Astany.

Jane v spánku trápili zlé sny. Prehadzovala sa na posteli vedľa neho, občas zamumlala nezrozumiteľné slabiky. Iba Chantal spala dobre.

Tesne pred svitaním Jean-Pierre vstal, zapálil oheň a šiel sa k rieke okúpať. Keď sa vrátil, bežec bol už na dvore a pil čaj, ktorý urobila Fara, a jedol zvyšok chleba zo včera. Jean-Pierre si vzal čaj, ale jesť nemohol.

Jane kŕmila Chantal na streche. Jean-Pierre vyšiel hore a obe pobozkal na rozlúčku. Zakaždým, keď sa dotkol Jane, spomenul si, ako ju udrel, a celý sa striasol hanbou. Zdalo sa, že ona mu už odpustila, ale on sám sebe to odpustiť nemohol.

So starou mulicou kráčal cez dedinu dolu k rieke a potom, s bežcom po boku, pokračoval v smere prúdu ďalej. Do Astany viedla odtiaľto cesta alebo čosi, čo tu v Údolí Piatich levov nazývali cestou: pás skalnatej zeme, dva a pol až tri metre široký a viac-menej rovný, vhodný akurát tak pre drevené vozy a vojenské džípy, lebo normálne auto by sa tu za pár minút zničilo. Údolie tvorila séria úzkych roklín, ktoré sa miestami rozširovali a vytvárali malé pláne, dva až tri kilometre dlhé a asi kilometer široké. Tam dedinčania - dômyselným zavlažovaním a nesmierne ťažkou prácou - získavali z neúrodnej pôdy to, čo potrebovali k živobytiu. Aspoň v týchto častiach, na zvažujúcich sa úsekoch cesty mohol Jean-Pierre sedieť na kobyle. Hore kopcom by to kobyla nezvládla.

Údolie muselo byť kedysi idylické miesto, prebleslo mu hlavou, keď sa v rannom slnku viezol na chrbte starej kobyly smerom na juh. Zavlažované Riekou Piatich levov, chránené vysokými skalnými stenami, organizované podľa starodávnych tradícií a takmer bez kontaktu s okolitým svetom - okrem niekoľkých nosičov s maslom z Nuristanu a obchodníkov zo stuhami z Kábulu sem nik nezablúdil - údolie muselo pôsobiť ako ukážka života v stredoveku. Teraz sem ako pomsta vtrhlo dvadsiate storočie so svojou devastujúcou silou. Takmer v každej dedine bolo vidieť škody napáchané bombardovaním: zničený vodný mlyn, lúky rozryté krátermi po bombách a granátoch, starodávny drevený akvadukt polámaný na triesky, kamenný most zredukovaný na niekoľko nášľapných kameňov v rýchlej rieke. Skúmavému pohľadu pozorovateľa, akým bol Jean-Pierre, nemohlo uniknúť, aké následky to malo na ekonomický život v údolí. Tamten dom bola kedysi mäsiareň, ale teraz na drevenom pulte vpredu nebolo ani kúska mäsa. Tento pás zeme bol kedysi zeleninovou záhradou, ale jej majiteľ ušiel do Pakistanu. Tam hore bol ovocný sad, v ktorom na zemi hnilo ovocie, namiesto toho, aby sa sušilo na streche a potom uskladnilo na dlhú, studenú zimu: žena a deti, ktoré sa starali o sad, boli mŕtve, a muž odišiel k partizánom. Tamtá kopa hliny a kamenia bola kedysi mešita, ale dedinčania sa rozhodli, že ju nepostavia znova, lebo zrejme by ju i tak zakrátko opäť zbombardovali. Príčinou všetkého tohto ničenia a rozpadu boli muži ako Masud, ktorí sa snažili brániť historickému vývoju a balamutili nevedomých roľníkov, aby ich v tom podporovali. Keď raz Masuda odstránia z cesty, bude aj tomuto koniec.

A keby zmizol z cesty Ellis, Jean-Pierre by sa mohol vysporiadať s Masudom.

Keď sa okolo obeda blížili k Astane, rozmýšľal, či mu ťažko padne vpichnúť ihlu. Predstava zabiť pacienta mu pripadala taká groteskná, že vôbec nevedel, ako bude reagovať. Prirodzene, videl pacientov zomierať; ale aj vtedy sa ho zakaždým zmocnila ľútosť, že ich nemohol zachrániť. A čo teraz, keď - s ihlou v ruke - bude mať pred sebou bezmocného Ellisa, budú ho trápiť pochybnosti a svedomie ako Macbetha, alebo bude váhať ako Raskoľnikov v *Zločine a treste?*

Prešli Sanganou, s jej cintorínom a piesčitou plážou, potom pokračovali po ceste pozdĺž riečnej zátoky. Pred nimi sa tiahol pás poľa a na svahu obďaleč stál malý zhluk domov. O minútu - dve nato prišiel k nim krížom cez pole asi jedenásť až dvanásťročný chlapec a zaviedol ich nie do dediny na kopci, ale k veľkému domu na okraji poľa.

Jean-Pierre ešte stále necítil žiadne pochybnosti či nerozhodnosť; iba akési vnútorné napätie, ako hodinu pred dôležitou skúškou.

Sňal z koňa svoju lekársku tašku a vošiel do dvora sedliackeho domu. Na dvore čupelo asi dvadsať partizánov a s nekonečnou trpezlivosťou domorodcov hľadeli do prázdna a čakali. Masud tu nie je, skonštatoval Jean-Pierre, keď sa poobzeral, ale dvoch jeho najbližších pomocníkov tam zbadal. Ellis ležal v tmavom kúte na hrubej deke.

Jean-Pierre si kľakol vedľa neho. Ellis zjavne trpel bolesťami. Ležal na bruchu. Tvár mal napätú, zuby zovreté. Bol bledý a na čele mal pot. Dýchal ťažko a hlasno.

„Bolí to, že?“ povedal Jean-Pierre po anglicky.

„Na skapanie - slušne povedané,“ precedil Ellis cez zuby.

Jean-Pierre stiahol z neho prikrývku. Partizáni mu roztrhli šaty a na ranu priložili provizórny obväz. Jean-Pierre ho sňal. Hneď videl, že zranenie nie je vážne. Ellis stratil veľa krvi a guľka, ktorá uviazla v svale, mu zrejme spôsobovala ukrutné bolesti, ale nezasiahla žiadnu kosť ani dôležitú tepnu - rana sa rýchlo zahojí.

Nie, nezahojí, pripomenul si Jean-Pierre. Nezahojí sa vôbec.

„Najprv ti dám niečo na zmiernenie bolesti,“ povedal.

„To by som ocenil,“ odvetil Ellis.

Jean-Pierre ho znovu prikryl. Ellis mal na chrbte veľkú jazvu v tvare kríža. Bohvie, ako k nej prišiel? špekuloval Jean-Pierre. To sa nikdy nedozviem, pomyslel si.

Otvoril svoju lekársku tašku. Teraz zabijem Ellisa, uvažoval. Nikdy som nikoho nezabil, dokonca ani neúmyselne. Aký je to pocit, byť vrahom? Deje sa to denne, na celom svete: muži zabíjajú svoje ženy, ženy zabíjajú svoje deti, vrahovia zabíjajú politikov, vlamači zabíjajú majiteľov domov, verejní popravcovia zabíjajú vrahov. Vybral dlhú injekčnú striekačku a začal ju plniť digitoxínom: bol balený v malých ampulkách, a tak musel vyprázdniť štyri, aby získal smrteľnú dávku.

Aké to bude, pozorovať Ellisa, ako zomiera? Ako bude injekcia na Ellisa účinkovať? Ako prvé sa mu zrýchli tlkot srdca. Zbadá to a pocíti úzkosť a nevoľnosť. Potom, keď jed ovplyvní mechanizmus srdca, jeho tlkot sa stane nepravidelným, vždy jeden slabý úder po každom normálnom. V tom štádiu mu bude hrozne zle. Napokon budú údery úplne chaotické, horná a spodná komora začnú biť nezávisle od seba, a Ellis zomrie v agónii a hrôze. Čo urobím, rozmýšľal Jean-Pierre, keď bude kričať od bolesti a bude mňa, lekára, prosiť, aby som mu pomohol? Poviem mu, že chcem, aby zomrel? Vytuší, že som ho otrávil? Budem ho utešovať, ako najlepšie viem, aby som mu ako lekár uľahčil umieranie? *Upokoj sa, to je normálny vedľajší účinok injekcie proti bolesti, to prejde.*

Injekcia bola pripravená.

Môžem to urobiť, uvedomil si Jean-Pierre. Môžem ho zabiť. Iba neviem, ako sa budem cítiť potom.

Obnažil Ellisovo rameno a, iba čisto zo zvyku, potrel jedno miesto alkoholom.

V tej chvíli vošiel Masud.

Jean-Pierre ho nepočul prichádzať, takže sa mu zdalo, že sa tam vynoril akoby odnikiaľ, a mimovoľne sa mykol. Masud mu položil ruku na plece. „Vyľakal som vás, *monsieur le docteur,*“ povedal. Kľakol si na zem, k Ellisovej hlave. „Nechal som si prejsť hlavou návrh americkej vlády,“ povedal Ellisovi po francúzsky.

Jean-Pierre, tiež v kľaku, s injekčnou striekačkou v pravej ruke, ustrnul a počúval. „Aký návrh? Čo to má doboha znamenať? Masud hovorí úplne otvorene, akoby Jean-Pierre bol jeden z jeho súdruhov - čo aj bol, svojím spôsobom - ale Ellis... Ellis by mal žiadať, aby sa rozprávali medzi štyrmi očami.

Ellis sa s námahou nadvihol na jeden lakeť. Jean-Pierre zadržal dych. Ale Ellis povedal iba: „Pokračuj.“

Je príliš vyčerpaný, myslel si Jean-Pierre, a má príliš silné bolesti, aby teraz myslel na bezpečnostné opatrenia; okrem toho, nemá omnoho väčší dôvod podozrievať ma ako Masud.

„Je dobrý,“ hovoril Masud. „Ale pýtal som sa sám seba, ako splním svoju časť dohody.“

Jasné! svitlo Jeanovi-Pierrovi. Američania sem neposlali špičkového agenta CIA len preto, aby učil hŕstku partizánov vyhadzovať do vzduchu mosty a tunely. Ellis sem prišiel uzavrieť dohodu!

Masud pokračoval: „Plán vycvičiť kádre z ostatných dedín sa musí vysvetliť všetkým vodcom. To bude ťažké. Nebudú nám dôverovať - najmä ak ten návrh predložím ja. Podľa mňa by si to mal urobiť *ty* a zároveň im aj povedať, čo im americká vláda za to ponúka.“

Jean-Pierre zostal ako priklincovaný. Plán vycvičiť kádre z ostatných zón! Čo to je za nápad?

Hovorenie Ellisa strašne namáhalo. „Rád to urobím. Ale to by si ich musel všetkých zvolať.“

„Áno.“ Masud sa usmial. „Zvolám konferenciu všetkých partizánskych vodcov, ktorá sa bude konať tu v Údolí Piatich levov, v dedine Darg, za osem dní. Dnes vyšlem bežcov so správou, že je tu zástupca vlády Spojených štátov, ktorý s nami prediskutuje otázku dodávok zbraní.“

Konferencia! Dodávky zbraní! Jeanovi-Pierrovi začínalo byť jasné, o akú dohodu asi pôjde. Ale čo by mal s tým urobiť?

„Myslíš, že prídu?“ spýtal sa Ellis.

„Mnohí áno,“ odpovedal Masud. „Naši súdruhovia zo západných púští neprídu - je to príliš ďaleko a nepoznajú nás.“

„A čo tí dvaja, na ktorých nám špeciálne záleží - Kamil a Azizi?“

Masud pokrčil ramenami. „To je v božích rukách.“

Jean-Pierre sa chvel vzrušením. To by bola najdôležitejšia udalosť v histórii afganského odboja.

Ellis sa hrabal vo svojom vaku, ktorý mal odložený na zemi pri hlave. „Môžem ti pomôcť presvedčiť Kamila a Aziziho,“ hovoril pritom. Konečne vytiahol z tašky dva malé balíčky a jeden z nich otvoril. Bol v ňom plochý obdĺžnikový kus žltého kovu. „Zlato,“ povedal Ellis. „Každý kus má hodnotu asi päťtisíc dolárov.“

Bol to celý majetok: päťtisíc dolárov bolo viac ako dvojročný príjem priemerného Afganca.

Masud vzal kus zlata a poťažkal ho v ruke. „Čo je toto?“ ukázal na postavu vyrazenú v strede obdĺžnika.

„Pečať prezidenta Spojených štátov,“ povedal Ellis.

Šikovný ťah, pomyslel si Jean-Pierre. Presne to, čo na kmeňových vodcov zapôsobí a zároveň v nich vzbudí neodolateľnú zvedavosť a záujem stretnúť Ellisa.

„Pomôže to presvedčiť Kamila a Aziziho?“ spýtal sa Ellis.

Masud prikývol. „Myslím, že prídu.“

Na to môžeš staviť krk, že prídu, pomyslel si Jean-Pierre.

A zrazu vedel presne, čo má urobiť. Masud, Kamil a Azizi, traja veľkí vodcovia odboja, budú spolu v dedine Darg o osem dní.

Musí informovať Anatolija.

Potom by ich Anatolij mohol všetkých zabiť.

To je ono, uvažoval Jean-Pierre; to je tá chvíľa, na ktorú som čakal, odkedy som prišiel do údolia. Mám Masuda, kde som ho chcel mať - a dvoch ďalších povstaleckých vodcov tiež.

Ale ako to môžem oznámiť Anatolijovi?

Musí byť nejaký spôsob.

„Schôdzka na najvyššej úrovni,“ povedal Masud. Hrdo sa usmial. „To bude dobrý začiatok pre nový jednotný odboj, však?“

Buď to, alebo začiatok konca, myslel si Jean-Pierre. Spustil ruku, ihlou smerom k zemi, stisol piest a vyprázdnil striekačku. Díval sa, ako jed vsakuje do prašnej zeme. Nový začiatok, alebo začiatok konca.

Jean-Pierre dal Ellisovi anestetikum, vybral guľku, vyčistil ranu, dal nový obväz a pichol mu injekciu s antibiotikom proti infekcii. Potom sa postaral aj o partizánov, ktorí mali menšie zranenia. Medzitým sa v dedine rozšírilo, že je tam lekár, a na dvore sa zhromaždil hlúčik pacientov. Jean-Pierre

vyšetril dieťa, ktoré malo bronchitídu, tri prípady slabších infekcií a mullaha, ktorý mal črevné parazity. Potom sa naobedoval. Asi v polovici popoludnia si zbalil tašku, vysadol na Maggie a vydal sa na cestu domov.

Ellisa nechal tam. Bude preňho omnoho lepšie, ak zostane pár dní tam, kde je - rana sa zahojí rýchlejšie, ak bude ležať a čo najmenej sa pohybovať. Jean-Pierre, paradoxne, teraz túžil, aby sa Ellis uzdravil, lebo ak by zomrel, konferenciu by zrušili.

Keď sa viezol na starej mulici hore údolím, trápil si mozog vymýšľaním spôsobov, ako sa spojiť s Anatolijom. Prirodzene, mohol jednoducho otočiť koňa a pustiť sa dolu údolím do Rokhy a vzdať sa Rusom. Za predpokladu, že by ho nezastrelili prv, než by stačil prehovoriť a vysvetliť situáciu, dostal by sa k Anatolijovi veľmi rýchlo. Ale potom by Jane vedela, kam išiel a čo urobil, a povedala by to Ellisovi, a ten by zmenil miesto a čas konania konferencie.

Nejako musí Anatolijovi poslať list. Ale kto ho doručí?

Vždy sa našli nejakí ľudia, ktorí prechádzali údolím do Čarikaru, Rusmi okupovaného mesta vzdialeného vyše sto kilometrov, alebo do Kábulu, hlavného mesta vzdialeného asi stopäťdesiat kilometrov. Boli to mliekari z Nuristanu s maslom a syrmi; obchodní cestujúci, ktorí predávali hrnce a panvice; pastieri oviec, ktorí viedli malé stáda tučných oviec na trh; a kočovné rodiny na svojich mysterióznych púťach. Hocikoho z nich by mohol podplatiť, aby zaniesol list na poštu, alebo ho jednoducho dal do rúk nejakému ruskému vojakovi. Kábul bol vzdialený tri dni cesty, Čarikar dva. Rokha, kde boli ruskí vojaci ale žiadna pošta, bola vzdialená iba deň cesty. Jean-Pierre si bol dosť istý, že by našiel niekoho, kto by sa podujal na tú úlohu. Bolo tu, samozrejme, nebezpečenstvo, že takíto „doručovatelia“ list otvoria a prečítajú si ho. Tým pádom by Jeana-Pierra odhalili, mučili a zabili. S tým rizikom musel rátať. Malo to však ešte ďalší háčik. Keď posol zoberie peniaze, bude natoľko svedomitý, že list skutočne aj doručí? Neexistovalo nič, čo by mu zabránilo cestou list „stratiť“. Jean-Pierre by sa nikdy nemusel dozvedieť, čo sa naozaj stalo. Tento plán bol jednoducho príliš *neistý.*

Keď k večeru dorazil do Bandy, problém ešte stále nemal vyriešený. Jane bola na streche obchodníkovho domu, kde so Chantal na kolenách vychutnávala príjemný večerný vánok. Jean-Pierre im zamával, potom vošiel do domu a zložil svoju lekársku tašku na vykachličkovaný pult. Vtedy, keď vyprázdňoval tašku, v okamihu, keď zbadal tabletky diamorphinu, mu napadlo, že pozná jedného človeka, ktorému by mohol veriť, že list Anatolijovi doručí.

V taške našiel ceruzku. Vzal papierový obal z vatových tampónov a odtrhol z neho úhľadný obdĺžnik - v údolí nebol listový papier. Po francúzsky napísal:

Plukovníkovi Anatolijovi z KGB -

Znelo to zvláštne melodramatický, ale nevedel, ako inak by mal začať. Nepoznal Anatolijovo plné meno a nemal ani adresu. Pokračoval:

Masud zvolal radu vodcov odboja. Stretnú sa odo dneška za osem dní, vo štvrtok 27. augusta, v Dargu, v susednej dedine južne od Bandy. Všetci budú pravdepodobne v tú noc spať v mešite a budú spolu aj celý piatok, čo je posvätný deň. Konferencia sa zvoláva, aby sa mohli porozprávať s agentom CIA, ktorý mi je známy ako Ellis Thaler a ktorý prišiel do údolia pred týždňom.

To je naša šanca!

Pridal dátum a podpis *Simplex.*

Nemal obálku - nič podobné nevidel, odkedy odišiel z Európy. Rozmýšľal, do čoho by bolo najlepšie list zabaliť. Keď sa obzeral, pohľad mu padol na kartón s plastovými puzdrami na lieky. Prišli spolu so samolepiacimi štítkami, ktoré Jean-Pierre nikdy nepoužíval, lebo neovládal perzské písmo. Zroloval list do rúrky a vložil ho do jedného puzdra.

Rozmýšľal, ako ho má označiť. V určitom bode svojej púte sa balíček dostane do rúk prostého ruského vojaka. Jean-Pierre si predstavoval okuliarnatého, horlivého úradníčka v chladnej kancelárii, alebo sprostého primitíva na stráži pri plote z ostnatého drôtu. Tak ako vo všetkých armádach sveta, aj v ruskej bezpochyby fungoval princíp zbavovania sa zodpovednosti. Tak to bolo aj vo francúzskej armáde, keď Jean-Pierre slúžil na vojenčine: človek sa vždy snažil posunúť zodpovednosť ďalej, podľa možnosti na vyššie šarže. Čo by mal urobiť, aby tá „vecička“ vyzerala natoľko dôležitá, aby si ju posúvali z ruky do ruky až k najvyššiemu dôstojníkovi? Nemalo význam napísať tam *Dôležité* či *KGB,* alebo hocičo po francúzsky, po anglicky, alebo aj po daríjsky, lebo ten vojak nebude vedieť čítať európske alebo perzské písmená. Jean-Pierre nevedel písať v azbuke. Bolo iróniou, že tá žena na streche, ktorú teraz počul spievať uspávanku, vedela plynulo po rusky a mohla by mu povedať, ako má napísať čokoľvek - len keby chcela. Nakoniec napísal *Anatolij - KGB* latinkou a lístok vsunul do puzdra, a to potom vložil do prázdnej škatule od liekov, na ktorej bolo napísané *Jed!* v pätnástich jazykoch a troch medzinárodných symboloch. Škatuľu previazal šnúrkou.

Všetko ostatné rýchlo poukladal späť do svojej lekárskej tašky a materiál, ktorý použil v Astane, nahradil novým. Vzal za hrsť tabletiek diamorphinu a vložil si ich do vrecka košele. Napokon zabalil škatuľu s *Jedom* do starého uteráka.

Vyšiel z domu. „Idem sa k rieke umyť," zavolal na Jane.

„Okej."

Rýchlym krokom prešiel dedinou, stroho kývol hlavou na pozdrav jednému či dvom ľudom a potom pokračoval ďalej cez polia. Bol plný optimizmu. Jeho plány boli síce spojené so všemožnými rizikami, ale aspoň mohol znovu dúfať, že tentoraz uspeje. Prešiel popri ďatelinovom poli, ktoré patrilo mullahovi, a potom zostupoval dolu radom terás. Dobrý kilometer za dedinou, na skalnatom výbežku hory, stála osamotená zbombardovaná chatrč. Stmievalo sa, keď sa k nej Jean-Pierre blížil. Teraz kráčal pomaly, opatrne našľapoval na nerovný terén a ľutoval, že si nevzal lampáš alebo baterku.

Zastal pri kope trosiek, ktoré boli kedysi verandou domu. Chcel vojsť dnu, ale pach a tma ho odradili. „Hej!" zvolal.

Čosi beztvaré sa zdvihlo zo zeme. Vyľakane uskočil a zahromžil.

Pred ním stál *malang*.

Jean-Pierre hľadel do kostnatej, bradatej tváre toho pološialenca. Spamätal sa z preľaknutia a povedal v daríjčine: „Boh nech je s tebou, svätý muž."

„Aj s tebou, doktor."

Jean-Pierre si vydýchol, zrejme ho zastihol v triezvej fáze. To je dobre. „Čo robí tvoje brucho?"

Muž mimikou zahral bolesti žalúdka: ako vždy, aj teraz chcel drogy. Jean-Pierre vybral z vrecka košele tabletky diamorphinu, jednu mu podal, ale tak, aby ich videl všetky, prv než ich znovu schoval. *Malang* prehltol svoj heroín a povedal: „Chcem viac."

„Môžeš mať viac," povedal mu Jean-Pierre. „Omnoho viac." Muž natrčil ruku.

„Ak musíš pre mňa niečo urobiť," povedal Jean-Pierre. *Malang* horlivo prikývol.

„Musíš ísť do Čarikaru a toto dať jednému ruskému vojakovi." Jean-Pierre sa rozhodol pre Čarikar, aj keď to znamenalo deň cesty navyše. Obával sa, že v Rokhe, povstaleckom meste dočasne okupovanom Rusmi, panuje zmätok a balíček by sa mohol ľahko stratiť; ale mesto Čarikar bolo ruské teritórium. A rozhodol sa radšej pre vojaka ako poštu, lebo *malang* by možno nezvládol taký zložitý úkon, ako kúpiť známku a niečo odoslať.

Pozorne sa zadíval na mužovu neumytú tvár. Rozmýšľal, či má ten chlap na to, aby pochopil tie najjednoduchšie inštrukcie, ale vystrašený výraz, ktorý sa mu zjavil na tvári, keď Jean-Pierre spomenul ruského vojaka, bol dôkazom, že rozumel dokonale.

Ale ako sa môže Jean-Pierre presvedčiť, či *malang* skutočne splnil jeho príkazy? Aj on by mohol balíček odhodiť, vrátiť sa a sväto-sväte prisahať, že úlohu splnil; lebo ak bol dosť inteligentný na to, aby pochopil, čo má urobiť, je aj dosť inteligentný na to, aby vedel zaklamať.

Jean-Pierre dostal nápad. „A kúp aj balíček ruských cigariet," povedal.

Malang otrčil prázdne ruky. „Žiadne peniaze."

Jean-Pierre vedel, že nemá peniaze. Dal mu sto afgání. To by malo byť zárukou, že naozaj pôjde do Čarikaru. Ale ako ho donútiť, aby doručil balíček?

Jean-Pierre povedal: „Ak to urobíš, dám ti toľko tabletiek, koľko chceš. Ale nesmieš ma podviesť - lebo ak ma oklameš, dozviem sa to, a už nikdy ti nedám prášky, a tvoje bolesti brucha budú čoraz horšie a horšie, až napokon celý napuchneš, tvoje črevá ťa roztrhnú ako granát a ty budeš zomierať v smrteľných kŕčoch. Rozumieš?"

„Áno."

Jean-Pierre naňho pozeral. Bielka očí toho šialeného muža sa blýskali v tme. Vyzeral vydesený. Jean-Pierre mu dal zvyšok tabletiek. „Zjedz jednu každé ráno, kým sa vrátiš do Bandy."

Rázne prikývol.

„Teraz choď a nepokúšaj sa ma oklamať."

Muž sa zvrtol a čudným spôsobom, ako nejaké záhadné zviera, sa rozbehol po hrboľatom chodníku. Jean-Pierre za ním pozeral, ako mizol v hustnúcej tme, a myslel si: Budúcnosť tejto krajiny je v tvojich špinavých rukách, ty starý blázon. Nech ťa boh sprevádza!

O týždeň neskôr *malang* ešte nebol späť.

V stredu, deň pred konferenciou, bol Jean-Pierre od nervozity celý bez seba. Z hodiny na hodinu bol netrpezlivejší a neustále si opakoval, že *malang* sa musí každú chvíľu objaviť. Aj v predchádzajúcich dňoch bol nepokojný a každý večer si líhal s nádejou, že ten muž zajtra príde.

V posledných dňoch sa zvýšila aj aktivita ruských lietadiel v údolí, akoby aj tie chceli Jeanovi-Pierrovi pridať ďalšie starosti. Celý týždeň im nad hlavami zavýjali tryskáče, ktoré bombardovali okolité dediny. Banda mala šťastie: dopadla na ňu jedna bomba, a tá zanechala iba veľkú jamu na Abdullahovom ďatelinovom poli; ale neustály hluk a nebezpečenstvo vyvolávali všeobecnú podráždenosť. Napätie spôsobilo v Jeanovej-

Pierrovej klinike predvídateľný nárast počtu pacientov so symptómami stresu: potraty, rôzne domáce zranenia, nevysvetliteľné zvracanie a bolesti hlavy. Najmä deti trápili bolesti hlavy. V Európe by takéto prípady odporučil na psychiatriu. Tu ich posielal za mullahom. Ale ani psychiatria, ani islam veľa nepomohli, lebo čo škodilo deťom, bola vojna.

Mechanicky prijímal ranných pacientov, kládol im rutinné otázky v daríjčine, Jane po francúzsky nahlasoval diagnózy, obväzoval rany a pichal injekcie a vydával lieky v plastových obaloch a sklené fľaštičky s farebnými liečivami. Cesta do Čarikaru mala *malangovi* trvať dva dni. Nech jeden deň zbieral odvahu, aby oslovil ruského vojaka, a potom potreboval noc, kým sa z toho spamätal. Ak by vyrazil nasledujúce ráno späť, mal pred sebou dva dni cesty. V takom prípade by sa bol býval vrátil už predvčerom. Čo sa stalo? Stratil balíček a teraz niekde trčí a trasie sa od strachu? Užil všetky tabletky naraz a ochorel z toho? Spadol do rieky a utopil sa? Alebo sa stal terčom cvičnej streľby Rusov?

Jean-Pierre pozrel na svoje náramkové hodinky. Bolo pol jedenástej. *Malang* môže prísť každú minútu, s balíčkom ruských cigariet ako dôkazom toho, že bol v Čarikare. Jean-Pierre chvíľu uvažoval, ako by vysvetlil Jane tie cigarety, keď nefajčí. Potom si povedal, že počínanie blázna netreba vysvetľovať.

Obväzoval malého chlapca z vedľajšieho údolia, ktorý si popálil ruku na kuchynskom ohni, keď sa zvonku náhle ozvala zmes krokov a pozdravov, čo znamenalo, že niekto prišiel.

Jean-Pierre ovládol svoju netrpezlivosť a obväzoval ďalej chlapcovu ruku. Keď počul Jane hovoriť, obzrel sa a na nesmierne sklamanie videl, že to nie je *malang*, ale dvaja cudzí muži.

Prvý z nich povedal: „Boh nech je s tebou, doktor.“

‚Aj s tebou,“ odzdravil Jean-Pierre. Aby zabránil zdĺhavej výmene zdvorilostí, povedal: „Čo sa deje?“ *

„V Skabune bolo hrozné bombardovanie. Mnoho ľudí je mŕtvych a veľa zranených.“

Jean-Pierre pozrel na Jane. Ešte stále nemohol odísť z Bandy bez jej povolenia, lebo sa bála, že nejako nadviaže spojenie s Rusmi. „Mám ísť?“ spýtal sa jej po francúzsky. ‚Alebo pôjdeš ty?“ Naozaj sa mu nechcelo ísť, lebo to znamenalo, že s najväčšou pravdepodobnosťou bude musieť zostať cez noc v Skabune, a on netrpezlivo očakával návrat *malanga*.

Jane váhala. Jean-Pierre vedel, že rozmýšľa nad tým, že ak pôjde ona, bude musieť so sebou brať Chantal. Okrem toho vedela, že s vážnejšími zraneniami si neporadí.

„Je to na tebe,“ povedal Jean-Pierre.

„Choď ty,“ povedala.

„Dobre.“ Skabun bol vzdialený asi dve hodiny cesty. Ak bude pracovať rýchlo, a ak zranených nie je príliš veľa, mohol by to do súmraku stihnúť. „Pokúsim sa vrátiť ešte dnes večer.“

Podišla k nemu a pobozkala ho na líce. „Ďakujem,“ povedala.

Rýchlo si skontroloval tašku: morfium proti bolesti, penicilín proti infekcii rán, ihly a chirurgická niť, veľké množstvo obväzov. Nasadil si čiapku na hlavu a cez plecia prehodil deku.

„Maggie neberiem,“ povedal Jane. „Skabun nie je ďaleko a chodník je veľmi zlý.“ Znovu ju pobozkal, potom sa obrátil k poslom. „Poďme,“ povedal.

Zišli do dediny, prebrodili rieku a začali stúpať strmými schodmi na druhej strane. Jean-Pierre si spomenul, ako pobozkal Jane. Ak bude jeho plán úspešný a Rusi zabijú Masuda, ako bude reagovať? Že je za tým jej muž, jej bude jasné. Ale neprezradí ho, tým si bol istý. No bude ho ešte ľúbiť? Nechcel ju stratiť. Odkedy boli spolu, jeho hlboké depresie, ktoré ho predtým pravidelne trápili, prichádzali čoraz zriedkavejšie. Jej láska mu dávala pocit, že je celkom v poriadku, a on to potreboval. Ale takisto potreboval úspech vo svojej špionážnej misii. Možno, uvažoval, potrebujem úspech ešte väčšmi ako šťastie, a preto som aj ochotný riskovať, že ju stratím, len aby sa podarilo zabiť Masuda.

Všetci traja kráčali teraz na juhozápad po úzkom chodníku na vrchole útesu pozdĺž dravej rieky, ktorej hlasný šum stúpal až k ich ušiam. Jean-Pierre sa opýtal: „Koľko mŕtvych?“

„Veľa,“ odpovedal posol.

Jean-Pierre bol na to zvyknutý. Trpezlivo sa pýtal ďalej: „Päť? Desať? Dvadsať? Štyridsať?“

„Sto.“

Jean-Pierre mu neveril: Skabun nemal sto obyvateľov. „Koľko ranených?“

„Dvesto.“

To bolo smiešne. Nevedel to ten muž, alebo zveličoval zo strachu, že keby povedal nízke číslo, doktor by sa obrátil a išiel naspäť? Možno si to jednoducho vymyslel, lebo vie rátať iba do desať. „Aké zranenia?“ spýtal sa ho Jean-Pierre.

„Diery a rezy a krvácanie.“

To znelo skôr ako zranenia z bitky. Bombardovanie spôsobovalo otrasy mozgu, popáleniny, pomliaždeniny a zlomeniny, ku ktorým došlo pri padaní budov. Ako svedok tento muž za veľa nestál. Nemalo zmysel pýtať sa ďalej.

Pár kilometrov za Bandou odbočili z chodníka na útese na sever a pokračovali trasou, ktorú Jean-Pierre nepoznal. „Táto cesta vedie do Skabunu?“ opýtal sa.

„Áno.“

Bola to zrejme skratka, ktorú doteraz neobjavil. Smer bol určite správny.

O niekoľko minút videli jednu z malých kamenných chatrčí, v ktorých si pocestní mohli oddýchnuť a prenocovať. Na Jeanovo-Pierrovo prekvapenie obaja poslovia zamierili k nej. „Nemáme čas oddychovať,“ povedal im podráždene. „Čakajú na nás ranení.“

Vtom z chatrče vystúpil Anatolij.

Jean-Pierre bol ako obarený. Nevedel, či má jasať, lebo teraz môže Anatolijovi povedať o konferencii, alebo sa má báť, že Afganci Anatolija zabijú.

„Netráp sa,“ povedal Anatolij, ktorý očividne pochopil, čo sa odohráva v Jeanovej-Pierrovej hlave. „To sú vojaci riadnej afganskej armády. Poslal som ich, aby ťa priviedli.“

„Božemôj!“ To bolo skvelé. V Skabune nebolo žiadne bombardovanie - bola to lesť, ktorú zosnoval Anatolij, aby sa stretol so Jeanom-Pierrom. „Zajtra,“ povedal Jean-Pierre vzrušene, „zajtra sa koná niečo strašne dôležité -“

„Viem, viem - dostal som tvoju správu. Preto som tu.“

„Takže dostanete Masuda...?“

Anatolij sa neveselo usmial a odhalil pritom od tabaku zažltnuté zuby. „Dostaneme Masuda. Len sa upokoj.“

Jean-Pierre si uvedomil, že sa správa ako vzrušené decko na Vianoce. S námahou potlačil svoje nadšenie. „Keď sa *malang* nevracal, myslel som...“

„Včera prišiel do Čarikaru,“ povedal Anatolij. „Bohvie, čo sa mu prihodilo po ceste. Prečo si nepoužil vysielačku?“

„Pokazila sa,“ povedal Jean-Pierre. Nechcelo sa mu teraz vysvetľovať, ako to v skutočnosti bolo. „*Malang* by pre mňa spravil hocičo, lebo ho zásobujem heroínom, od ktorého je závislý.“

Anatolij sa uprene zadíval na Jeana-Pierra a v jeho očiach sa zračilo čosi ako obdiv. „Som rád, že si na mojej strane,“ povedal.

Jean-Pierre sa usmial.

„Chcem vedieť o tom viac,“ povedal Anatolij. Chytil Jeana-Pierra okolo pliec a voviedol ho do chatrče. Posadili sa na hlinenú dlážku a Anatolij si zapálil cigaretu. „Odkiaľ vieš o tej konferencii?“ začal.

Jean-Pierre mu povedal o Ellisovi, o jeho zranení, o tom, ako sa Masud rozprával s Ellisom, keď sa mu Jean-Pierre chystal pichnúť injekciu, o zlatých tehličkách a o výcvikovom pláne a sľúbených zbraniach.

„Výborne," povedal Anatolij. „Kde je Masud teraz?"

„Neviem. Ale pravdepodobne už dnes príde do Dargu. Najneskôr zajtra."

„Ako to vieš?"

„Schôdzku naplánoval a zvolal on - ako by mohol neprísť?"

Anatolij súhlasne prikývol. „Opíš mi toho muža zo CIA."

„Stoosemdesiat centimetrov vysoký, váha asi sedemdesiatpäť kíl, plavé vlasy a modré oči, vek tridsaťštyri, ale vyzerá trochu starší, vysokoškolsky vzdelaný."

„Dáme to všetko do počítača." Anatolij vstal. Vyšiel von a Jean-Pierre ho nasledoval.

Anatolij vybral z vrecka malú vysielačku. Vysunul anténu, stisol gombík a začal niečo potichu hovoriť po rusky. Potom sa obrátil opäť k Jeanovi-Pierrovi. „Priateľ môj, úspešne si splnil svoju úlohu," povedal.

Je to pravda, pomyslel si Jean-Pierre. Podarilo sa mi to, bol som *úspešný.*

„Kedy zaútočíte?" spýtal sa.

„Zajtra, prirodzene."

Zajtra. Jean-Pierre pocítil neovládateľnú radosť. *Zajtra.*

Ostatní pozerali hore k oblohe. Jean-Pierre sledoval ich pohľady a zbadal blížiacu sa helikoptéru: Anatolij ju pravdepodobne privolal vysielačkou. Rus sa vykašľal na zvyčajnú opatrnosť: hra sa blížila ku koncu, toto bol posledný ťah, skrývanie a maskovanie musela nahradiť odvaha a rýchlosť. Stroj klesol a pristál, nie bez problémov, na malej rovnej ploche asi sto metrov od nich.

Jean-Pierre spolu s ostatnými tromi mužmi kráčal k helikoptére. Rozmýšľal, kam pôjde, keď tí traja odídu. V Skabune nemal čo robiť, ale vrátiť sa hneď teraz do Bandy tiež nemohol, lebo by musel priznať, že tam nebolo žiadne bombardovanie a žiadne obete neošetroval. Najlepšie bude, ak prečká niekoľko hodín v kamennej chatrči a potom sa vráti domov.

Vystrel ruku a podával ju Anatolijovi. „*Au revoir.*"

Anatolij ju neprijal. „Nastúp."

„Čo?"

„Nastúp do helikoptéry."

Jean-Pierre zostal vyjavený. „Prečo?"

„Ideš s nami."

„Kam? Do Bagramu? Do ruského teritória?"

„Áno."

„Ale ja nemôžem -"

„Netáraj zbytočne a počúvaj ma," povedal Anatolij trpezlivo. „Po prvé, tvoja práca sa skončila. Svoju úlohu v Afganistane si splnil. Dosiahol si svoj cieľ. Zajtra chytíme Masuda. Môžeš ísť domov. Po druhé, nechať ťa

teraz tu by bolo pre nás nesmierne riskantné a nebezpečné. Vieš, čo plánujem zajtra urobiť. Takže z hľadiska zachovania tajomstva nemôžeš zostať na povstaleckom území.“

„Ale ja by som to nikomu nepovedal!“

‚A keby ťa mučili? Keby mučili tvoju ženu, pred tvojimi očami? Keby sa vyhrážali, že pred očami tvojej ženy roztrhajú na kusy vašu dcérku?“

„Ale čo bude s nimi, keď teraz s vami odídem?“

„Zajtra, počas útoku, sa o ne postaráme. Privedieme ich za tebou.“

„Nemôžem... neverím...“ Jean-Pierre vedel, že Anatolij má pravdu, ale predstava, že sa nevráti do Bandy, ho natoľko zaskočila, že bol úplne dezorientovaný. Budú Jane a Chantal v bezpečí? Naozaj sa Rusi o ne postarajú? Nechá ich Anatolij, aby sa potom všetci traja spolu vrátili do Paríža? Kedy budú môcť odísť?

„Nastúp,“ zopakoval Anatolij.

Dvaja afganskí poslovia obstúpili Jeana-Pierra, každý z jednej strany, a on si uvedomil, že nemá na výber: ak by odmietol nastúpiť, chytili by ho a strčili dnu.

Vyliezol do helikoptéry.

Anatolij a Afganci ho nasledovali a vrtuľník sa odlepil od zeme. Nikto nezavrel dvere.

Keď sa helikoptéra vzniesla do výšky, Jean-Pierre prvýkrát videl Údolie Piatich levov z vtáčej perspektívy. Biela rieka, ktorá cikcakovito pretekala sivohnedou krajinou, mu pripomínala jazvu po starom noži na čele Šahazaia Gula, brata babice. Videl Bandu, v okolí ktorej sa ako na šachovnici striedali žlté a zelené polia. Skúmavo pozeral na svah, kde boli jaskyne, ale žiadne známky života nevidel: dedinčania si vybrali dobré miesto na úkryt. Helikoptéra vzlietla ešte vyššie, zmenila kurz a Banda sa stratila z dohľadu. Hľadal ďalšie známe miesta. Strávil som tu rok života, napadlo mu, a teraz to všetko už nikdy viac neuvidím. Spoznal dedinu Darg, s jej zničenou mešitou. Toto údolie bolo baštou odboja. Zajtra bude pamätníkom potlačeného povstania. A to všetko kvôli mne.

Zrazu sa helikoptéra stočila na juh, preletela nad horským hrebeňom a v priebehu pár sekúnd sa mu údolie stratilo z dohľadu.

KAPITOLA 11

Keď sa Fara dozvedela, že Jane a Jean-Pierre odídu s nasledujúcim konvojom, preplakala celý deň. Veľmi priľnula k Jane a obľúbila si Chantal. Jane to tešilo, ale zároveň privádzalo do rozpakov: občas sa zdalo,

akoby Fara mala Jane radšej ako svoju matku. Ale napokon sa Fara predsa len zmierila s myšlienkou, že Jane odchádza, a na druhý deň už sa správala ako obvykle, bola oddaná ako vždy, ale nie nešťastná.

Čo sa Jane týka, tá začínala byť nervózna z cesty domov. Z údolia do Chajbarského priesmyku bolo asi 250 kilometrov. Keď išli sem, konvoj na to potreboval štrnásť dní, a Jane si ešte dobre pamätala na pľuzgiere na nohách a hnačky a kadejaké bolesti, ktoré ju počas putovania trápili. Teraz, na spiatočnej ceste, bude musieť niesť ešte aj dvojmesačné dieťa. Budú tam síce kone, ale väčšinou sa kvôli bezpečnosti i tak nebudú môcť na nich viezť; konvoje putovali tými najužšími a najstrmšími horskými chodníkmi, a často v noci.

Z bavlnenej látky vyrobila malé visiace lôžko, ktoré si zavesí na krk a uloží doň Chantal. Jean-Pierre bude musieť niesť všetko, čo budú cez deň potrebovať, lebo - ako Jane zistila počas cesty sem - kone a ľudia napredujú v konvoji rôznym tempom: kone idú rýchlejšie než ľudia hore kopcom a pomalšie dolu kopcom, takže ľudia sú často na dlhý čas oddelení od svojich batožín.

Čo všetko budú na ceste potrebovať? Táto otázka ju zamestnávala celé popoludnie, kým bol Jean-Pierre v Skabune. O tašku so základnou lekárskou výbavou - antibiotiká, obväzy a morfium - sa postará Jean-Pierre. Okrem toho budú potrebovať nejaké jedlo. Na ceste sem mali so sebou vysokovýživné zásoby zo Západu - čokoládu a sušené polievky a iné trvanlivé potraviny. Pri odchode sa budú musieť uskromniť s tým, čo zoženú v údolí - ryžu, sušené ovocie, sušený syr, tvrdý chlieb - a s tým, čo si budú môcť kúpiť po ceste. Ešte dobre, že si nemusia robiť starosti s jedlom pre Chantal.

I tak budú s dieťaťom na takej ceste problémy. Matky tu nepoužívali plienky, ale deti nechávali od pása nezahalené a prali uterák, na ktorom ležali. Jane to považovala za omnoho zdravšie ako západný systém, ale na cestovanie to nebolo dobré. Jane urobila pre Chantal z uterákov tri plienky a dvoje nepremokavých nohavičiek z polyetylénových obalov, ktoré zobrala zo Jeanových-Pierrových zdravotníckych potrieb. Každý deň bude musieť plienku vyprať - v studenej vode, prirodzene - a pokúsi sa ju cez noc vysušiť. Pre prípad, že neuschne, má jednu náhradnú; a ak budú obe vlhké, bude to Chantal bolieť. Nie, nijaké dieťa ešte neumrelo na zapar z plienok, povedala si. Konvoj určite nebude stáť kvôli tomu, aby mohla dať dieťa spať, nakŕmiť ho a prebaliť, takže Chantal bude musieť jesť a spať za pochodu, a prebalí ju, keď bude na to príležitosť.

Istým spôsobom bola Jane silnejšia a húževnatejšia ako pred rokom. Koža na chodidlách jej zhrubla a jej žalúdok bol odolný voči bežným lokálnym

baktériám. Jej nohy, ktoré ju tak veľmi boleli cestou sem, boli zvyknuté chodiť dlhé kilometre pešo. Lenže od tehotenstva mala sklony k bolestiam chrbta, a preto sa bála, ako vydrží niesť Chantal celý deň. Inak sa jej zdalo, že jej telo sa dobre zotavilo z pôrodu. Cítila, že už sa všetko zahojilo, že by sa už mohla milovať, hoci to Jeanovi-Pierrovi nepovedala - sama nevedela prečo.

Svojho času, hneď po príchode, robila svojím polaroidom veľa snímok. Fotoaparát tu nechá - bol lacný -, ale podstatnú časť fotografií, pochopiteľne, by si chcela vziať so sebou. Začala si ich prezerať a rozmýšľala, ktoré má vyhodiť. Odfotila si väčšinu obyvateľov dediny. Tu boli partizáni, Mohammed a Ališan a Kahmir a Matullah v smiešnej heroickej póze a s divokým pohľadom. Tu boli zasa ženy, zmyselná Zahara, vráskavá stará Rabia a tmavooká Halima, všetky tri rozchichotané ako školáčky. Na tejto boli deti: Mohammedove tri dcéry; jeho syn Mousa; Zaharine „schodíky“ - dvoj-, troj-, štvor- a päťročné; a mullahove štyri deti. Nemohla ani jednu vyhodiť; musí ich zobrať všetky.

Balila šaty do tašky, kým Fara zametala a Chantal spala vo vedľajšej izbe. Dnes sa vrátili z jaskýň skoro, aby to stihli urobiť. Baliť nebolo treba veľa: okrem plienok pre Chantal iba zopár nohavičiek pre seba a spodiek pre Jeana-Pierra a pre každého náhradný pár ponožiek. Vrchné oblečenie im musí stačiť to, čo budú mať na sebe. Chantal i tak nemala iné oblečenie - bola buď zabalená v šále, alebo nahá. Jane a Jean-Pierre sa budú musieť na ceste uskromniť každý s jedným párom nohavíc, košeľou, šatkou a dekou *pattu* - a potom to pravdepodobne všetko spália v Péšávare v hoteli - na oslavu návratu do civilizácie.

Tá predstava jej bude dodávať silu počas cesty. Matne si pamätala, že hotel Dean's v Péšávare bol primitívny, ale teraz si nevedela spomenúť, čo ju vtedy vlastne rozčuľovalo. Je to *možné*, že si sťažovala na príliš hlučnú klimatizáciu? Veď tam boli sprchy, preboha!

„Civilizácia,“ povedala nahlas a Fara na ňu spýtavo pozrela. Jane sa usmiala a povedala po daríjsky: „Som šťastná, lebo sa vraciam do veľkého mesta.“

„Mám rada veľké mesto,“ povedala Fara. „Raz som bola v Rokhe.“ Zametala ďalej. „Môj brat išiel do Džalalabadu,“ dodala trochu závistlivo.

„Kedy sa vráti?“ opýtala sa Jane, ale Fara zmĺkla a zrozpačitela, a Jane po chvíli pochopila prečo: z dvora bolo počuť pískanie a mužské kroky, potom zaklopanie na dvere a vzápätí hlas Ellisa Thalera: „Je niekto doma?“

„Poď ďalej,“ zakričala Jane. Vošiel, krívajúc. Aj keď už k nemu neprechovávala žiadne romantické city, pre zranenie si robila oňho starosti.

Očividne sa v Astane dobre zotavil, keď sa už mohol vrátiť, zrejme dnes. „Ako sa cítiš?“ spýtala sa ho.

„Hlúpo,“ povedal so smutným úsmevom. „Dosť trápne, schytať guľku na také miesto.“

„Ak ti je to len trápne, tak už sa musíš mať celkom dobre.“

Prikývol. „Doktor je doma?“

„Išiel do Skabunu,“ odpovedala Jane. „Bol tam ťažký bombový nálet, poslali poňho. Môžem niečo pre teba urobiť?“

„Chcel som mu iba povedať, že som sa už dal dokopy.“

„Vráti sa dnes večer alebo zajtra ráno.“ Pozorne sa pozrela na Ellisa: s hustou svetlou hrivou a kučeravou zlatou bradou vyzeral ako lev. „Prečo sa neostriháš?“

„Partizáni povedali, aby som si ich nechal narásť a neholil sa.“

„To hovoria vždy. Myslia si, že západniari tak budú vyzerať menej podozrivo. V tvojom prípade je efekt presne opačný.“

„V tejto zemi budem vždy vyzerať podozrivo, s dlhými aj s krátkymi vlasmi.“

„To je pravda.“ Uvedomila si, že je to prvýkrát, čo sú s Ellisom sami, bez Jeana-Pierra. Ich rozhovor postupne nabral uvoľnený tón, na aký boli kedysi zvyknutí. Ťažko jej padlo spomenúť si, ako veľmi sa naňho hnevala.

Zvedavo pozrel na zbalené veci: „Načo to chystáš?“

„Na cestu domov.“

„Ako pôjdete?“

„S konvojom, tak ako sme aj prišli.“

„Rusi zabrali v posledných dňoch veľkú časť územia,“ povedal. „Nevedela si o tom?“

Jane prebehli po chrbte zimomriavky strachu. „Čo to hovoríš?

„Rusi spustili letnú ofenzívu. Postúpili do tých častí krajiny, ktorými konvoje zvyčajne prechádzali.“

„Chceš mi tým povedať, že cesta do Pakistanu je uzavretá?“

„*Normálna* cesta je zablokovaná. Do Chajbarského priesmyku sa odtiaľto nedostanete. Možno existujú iné trasy -“

Jane videla, ako jej nádej na návrat domov bledne. „Nikto ma o tom *neinformoval!“* povedala nahnevane.

„Jean-Pierre to pravdepodobne nevedel. Ja som bol v poslednom čase veľa s Masudom, takže som v obraze.“

„Áno,“ povedala Jane bez toho, aby naňho pozrela. Možno to Jean-Pierre skutočne nevedel. Alebo možno vedel, ale nepovedal jej to, lebo sa do Európy vôbec vrátiť nechce. Nech už to bolo akokoľvek, ona sa s tou

situáciou len tak ľahko nezmieri. Ako prvé sa musí presvedčiť, či má Ellis pravdu. Potom bude hľadať spôsoby, ako ten problém riešiť.

Podišla k Jeanovej-Pierrovej truhlici a vybrala jeho americké mapy Afganistanu. Boli zrolované a zviazané gumovou páskou. Netrpezlivo roztrhla pásku a mapy hodila na zem. Kdesi vzadu v jej mozgu sa ozval hlas: To bola možno jediná gumová páska v okruhu stopäťdesiatich kilometrov.

Upokoj sa, povedala sama sebe.

Kľakla si na zem a začala prehŕňať mapy. Boli vo veľkej mierke, takže musela poukladať niekoľko vedľa seba, aby videla celé územie medzi údolím a Chajbarským priesmykom. Ellis pozrel ponad jej rameno. „To sú výborné mapy! Odkiaľ ich máte?“

„Jean-Pierre si ich priniesol z Paríža.“

„Sú lepšie ako tie, čo má Masud.“

„Viem. Mohammed používa tieto vždy, keď plánuje trasy konvojov. Tak. Ukáž mi, pokiaľ postúpili Rusi.“

Ellis si kľakol na koberec vedľa nej a prstom nakreslil čiaru krížom cez mapu.

Jane opäť pocítila slabú nádej. „Nezdá sa mi, že by bol Chajbarský priesmyk úplne odrezaný,“ povedala. „Prečo by sme nemohli ísť tadiaľto?“ Nakreslila imaginárnu čiaru kúsok na sever od ruského frontu.

„Neviem, či tadiaľ vedie cesta,“ povedal Ellis. „Možno je to nepriechodné - budeš sa musieť spýtať partizánov. Ale ďalšia vec - Masudove informácie sú najmenej jeden až dva dni staré, a Rusi stále postupujú, údolie alebo priesmyk, ktoré sú jeden deň otvorené, môžu byť nasledujúci deň už uzavreté.“

„Dočerta!“ *Nevzdá sa*, to neprichádza do úvahy! Naklonila sa nad mapu a pozorne študovala hraničnú zónu. „Pozri, Chajbarský priesmyk nie je jediná cesta na druhú stranu.“

„Popri hranici sa tiahne údolie rieky, s horami na afganskej strane. Možnože k ďalším priesmykom sa dá dostať aj z juhu - z územia okupovaného Rusmi.“

„Nemá význam takto špekulovať,“ povedala Jane. Zložila mapy a zrolovala ich. „Niekto to predsa *musí* vedieť.“

„Aj ja si myslím.“

Vstala. „Určite existuje viac ako jedna cesta, ktorou sa dá dostať z tejto prekliatej krajiny,“ povedala. Strčila si mapy pod pazuchu a vyšla von, zatiaľ čo Ellis zostal prekvapený kľačať na koberci.

Ženy a deti sa vrátili z jaskýň a dedina ožila. Spoza múrov dvorov sa dvíhal dym kuchynských ohňov. Pred mešitou sedelo päť detí a hrali hru,

ktorá sa z bohvieakých dôvodov volala Melón. Základom hry bolo rozprávanie príbehov: hráč, ktorý práve rozprával nejaký príbeh, náhle prestal a ďalší musel pokračovať. Jane zbadala sedieť v kruhu Mousu, Mohammedovho syna, ktorý mal za opaskom zvláštny nožík, čo mu dal otec po nehode s mínou. Mousa práve rozprával príbeh. Jane začula: ...a medveď sa snažil odhryznúť chlapcovi ruku, ale chlapec vytiahol nôž...“

Zamierila k Mohammedovmu domu. Mohammed tam možno nebude - dlho ho nevidela - ale žil so svojimi bratmi, ako bolo zvykom v afganských rozvetvených rodinách - a tí boli tiež partizáni - tak ako všetci zdraví mladí muži - takže ak budú doma, aj oni jej môžu dať nejaké informácie.

Pred domom zaváhala. Podľa zvyku by mala zastať na dvore a porozprávať sa so ženami, ktoré tam o tomto čase pripravovali večeru; potom, po výmene zdvorilostných fráz, by najstaršia z nich mala zájsť do domu a spýtať sa, či sa mužom uráči hovoriť s Jane. V duchu počula hlas svojej matky, ktorý jej vravel: „Správaj sa, ako sa patrí!“ „Daj mi pokoj, mama!“ povedala Jane nahlas. Vošla dnu, ignorujúc ženy na dvore, a vpochodovala rovno do prednej izby - miestnosti vyhradenej mužom.

Boli tam traja chlapi: Mohammedov osemnásťročný brat, Kahmir Chan s peknou tvárou a riedkou bradou; jeho švagor Matullah; a sám Mohammed. Bolo nezvyklé, že toľko partizánov bolo naraz doma. Všetci na ňu prekvapene pozreli.

„Boh nech je s tebou, Mohammed Chan,“ povedala Jane. Bez toho, aby mu umožnila odpovedať, pokračovala. „Kedy si sa vrátil?“

„Dnes,“ odpovedal automaticky.

Čupla si do drepu ako oni. Boli takí ohromení, že vôbec neprotestovali. Rozprestrela mapy na podlahu. Všetci traja sa inštinktívne naklonili dopredu, aby do nich videli: v tej chvíli zabudli na Janino porušenie etikety. „Pozrite,“ povedala. „Rusi postúpili až potiaľto - mám pravdu?“ Naznačila presne tú líniu, ktorú jej ukázal Ellis.

Mohammed súhlasne prikývol.

„Takže regulérna cesta, ktorou chodievajú konvoje, je zablokovaná.“

Mohammed znovu prikývol.

„Ktorou cestou sa dá teraz najlepšie dostať von?“

Všetci pochybovačné pozerali na mapu a krútili hlavami. To bolo normálne: keď bolo treba hovoriť o nejakých problémoch, vždy z toho robili vedu. Jane si myslela, že pozná dôvod: ich znalosti miestnych pomerov bola ich jediná sila proti cudzincom ako ona. Zvyčajne bola v podobných situáciách tolerantná, ale dnes nemala trpezlivosť. „Prečo nie tadiaľto?“ spýtala sa nástojčivo a prstom nakreslila čiaru paralelnú s ruským frontom.

„Príliš blízko k Rusom," povedal Mohammed.

„No, tak potom tu." Prst teraz ťahala po opatrnejšie zvolenej trase, rešpektujúc kontúry krajiny.

„Nie," povedal znova.

„Prečo nie?"

„Tu -" ukázal na miesto na mape medzi dvoma údoliami, kde Jane predtým poľahky prešla prstom cez horský hrebeň. „Tu nie je sedlo." Sedlo znamenalo priechod.

Jane načrtla ešte severnejšiu trasu. ‚A čo tadiaľto?"

„To je ešte horšie."

„Predsa *musí* existovať nejaká cesta von!" kričala Jane. Mala pocit, že si s radosťou vychutnávajú jej bezradnosť a zúfalstvo. Rozhodla sa, že povie niečo trochu urážlivé, aby ich vyburcovala. „Vari je táto krajina teraz dom s jednými dverami, odrezaná od ostatného sveta len preto, že sa nemôžete dostať do Chajbarského priesmyku?" Výraz *dom s jednými dverami* bol eufemizmus pre záchod.

„Samozrejme, že nie," povedal Mohammed strnulo. „V lete je tam Maslová cesta."

„Ukáž mi ju."

Mohammedov prst kreslil komplikovanú trasu, ktorá sa začínala východne od údolia, pokračovala sériou priesmykov a vyschnutých riečnych korýt, potom sa stočila na sever do Himalájí, a napokon prešla hranicu neďaleko neobývaného Wakhanského koridoru a potom pokračovala na juhovýchod do pakistanského mesta Čitral. „Tadiaľ obyvatelia Nuristanu nosia svoje maslo, jogurt a syr na trh do Pakistanu." Usmial sa a siahol si na okrúhlu čiapku. „Odtiaľ máme naše klobúky." Jane si spomenula, že ich volali čitralské čiapky.

„Dobre," povedala Jane. „Tak pôjdeme domov tou cestou."

Mohammed potriasol hlavou. „To nemôžete."

‚A prečo nie?"

Kahmir a Matullah sa znalecky usmiali. Jane ich ignorovala. Po chvíli Mohammed povedal: „Prvý problém je výška. Tá cesta vedie nad hranicou ľadu. To znamená, že sneh sa tam nikdy neroztopí, a nie je tam tečúca voda, dokonca ani v lete. Druhý problém je terén. Kopce sú veľmi strmé a chodníky sú úzke a zradné. Človek sa tam ťažko orientuje: dokonca aj miestni vodcovia sa už stratili. Ale najväčší problém sú ľudia. Tá oblasť sa volá Nuristan, ale kedysi ju nazývali Kafiristan, lebo miestni obyvatelia boli neverci a pili víno. Dnes sú síce hlboko veriaci, ale stále podvádzajú, okrádajú a niekedy aj zavraždia cestujúcich. Tá cesta nie je vhodná pre

Európanov, a pre ženy celkom nevhodná. Tadiaľ môžu ísť skutočne len tí najmladší a najsilnejší muži - a aj tak mnohí cestu neprežijú.“

„Vyšlete tadiaľ konvoj?“

„Nie. Počkáme, kým bude znovu otvorená južná cesta.“

Pozorne skúmala jeho peknú tvár. Nezveličoval, to videla: bol prísne vecný. Vstala a začala zhŕňať mapy. Bola trpko sklamaná. Jej návrat domov sa odsunul na neurčito. Život v údolí jej zrazu pripadal neznesiteľný a chcelo sa jej plakať.

Zrolovala mapy a prinútila sa byť zdvorilá. „Bol si dlho preč,“ povedala Mohammedovi.

„Bol som vo Faizabade.“

„To je dlhá cesta.“ Faizabad bolo veľké mesto ďaleko na severe. Odboj tam bol veľmi silný. Armáda sa vzbúrila a Rusom sa odvtedy nepodarilo dostať kontrolu opäť do svojich rúk. „Nie si unavený?“

Bola to formálna otázka, podobne ako v angličtine *Ako sa máš?*, a Mohammed formálne odpovedal: „Ešte žijem!“

Rolku s mapami si vsunula pod pazuchu a odišla.

Ženy na dvore na ňu ustráchané hľadeli, keď prechádzala popri nich. Kývla hlavou na pozdrav Halime, Mohammedovej tmavookej žene, a tá jej odpovedala nervóznym úsmevom.

Partizáni v poslednom čase veľa cestovali. Mohammed bol vo Faizabade, Farin brat išiel do Džalalabadu... Jane si spomenula, že jedna jej pacientka z Dašt-i-Rewatu hovorila, že jej manžela poslali do Pagmanu neďaleko Kábulu. A Zaharinho švagra Yussufa Gula, brata jej mŕtveho manžela, poslali do Logarského údolia na opačnej strane Kábulu. Všetky štyri miesta boli baštami odboja.

Niečo sa dialo.

Jane na chvíľu zabudla na svoje sklamanie, keď sa snažila prísť na to, čo to všetko môže znamenať. Masud vyslal poslov k mnohým - možno všetkým - veliteľom odboja. Bola to náhoda, že sa to všetko stalo tak krátko po Ellisovom príchode do údolia? Možno Spojené štáty spolupracovali s Masudom pri organizovaní spoločnej ofenzívy. Keby všetci povstalci postupovali spolu, mohli skutočne niečo dosiahnuť - možno by mohli dočasne obsadiť Kábul.

Jane prišla domov a odložila mapy do truhlice. Chantal ešte spala. Fara chystala jedlo na večeru: chlieb, jogurt a jablká. Jane povedala: „Prečo išiel tvoj brat do Džalalabadu?“

„Poslali ho,“ povedala Fara tónom, akým sa konštatuje jasná vec.

„Kto ho poslal?“

„Masud.“

„Načo?“

„Neviem.“ Fara pozrela na Jane, prekvapená, že sa také niečo pýta: kto si môže tak naivne myslieť, že muž povie svojej sestre dôvod jeho cesty?

„Mal tam niečo urobiť, alebo tam niesol odkaz, alebo čo?“

„Neviem,“ zopakovala Fara. Teraz už vyzerala trochu vyľakane.

„To nič,“ usmiala sa Jane. Spomedzi všetkých žien v dedine Fara bola zrejme tá, ktorá vedela najmenej o tom, čo sa deje. Kto vedel najviac? Zahara, pochopiteľne.

Jane vzala uterák a vybrala sa k rieke.

Zahara už nebola v smútku za manželom, ale i tak bola omnoho menej hlučná, než bývala. Jane rozmýšľala, kedy sa znovu vydá. Zahara a Ahmed boli zo všetkých afganských párov, ktoré Jane spoznala, jediní, ktorí vyzerali naozaj zamilovaní. No Zahara bola veľmi zmyselná žena, ktorá by sotva dokázala dlhšie žiť bez muža. Ahmedov mladší brat Yussuf, spevák, žil v tom istom dome ako Zahara a v osemnástich rokoch bol ešte stále slobodný: medzi dedinskými ženami sa špekulovalo o tom, že Yussuf by sa mohol so Zaharou oženiť.

Bratia tu žili stále spolu; sestry oddelene. Nevesta spravidla bývala s manželom v dome jeho rodičov. Aj to bol v istom zmysle spôsob, ako muži v tejto krajine utláčali svoje ženy.

Jane rýchlo kráčala chodníkom cez polia. Niekoľko mužov na nich pracovalo vo večernom svetle. Žatva sa blížila ku koncu. Čoskoro sa i tak nebude dať ísť Maslovou cestou, pomyslela si Jane: Mohammed povedal, že to je letná cesta.

Prišla na ženskú pláž. Asi desať žien sa kúpalo v rieke alebo v zátoke pri brehu. Zahara bola v strede prúdu, ako obyčajne, divoko špliechala okolo seba, ale nevtipkovala a nesmiala sa.

Jane odložila uterák a ponorila sa do vody. Rozhodla sa, že u Zahary bude postupovať opatrnejšie, nebude sa vypytovať tak priamo ako Fary. Zaharu neobalamutí, to jej bolo jasné, ale pokúsi sa vyvolať dojem, že skôr klebetí ako vyzvedá. Neoslovila ju hneď. Keď ostatné ženy vyšli z vody, Jane ešte minútu - dve počkala, a až potom sa mlčky poutierala. Až keď sa Zahara s niekoľkými ďalšími ženami začala zberať k dedine, spýtala sa jej v daríjčine: „Kedy sa vráti Yussuf?“

„Dnes alebo zajtra. Išiel do Logarského údolia.“

„Viem. Išiel sám?“

„Áno - ale povedal, že možno privedie niekoho so sebou domov.“

„Koho?“

Zahara mykla plecami. „Možno ženu pre seba.“

Jane to zaskočilo. Zahara sa tvárila príliš ľahostajne. To znamená, že sa niečoho obáva: nechcela, aby si Yussuf priviedol domov manželku. Zrejme boli dedinské klebety pravdivé. Jane dúfala, že áno. Zahara potrebovala muža. „Nemyslím, že si išiel po ženu," povedala Jane.

„Prečo?"

„Ide o niečo dôležité. Masud vyslal mnohých poslov. Nemohli si ísť všetci po ženy."

Zahara sa snažila tváriť aj naďalej ľahostajne, ale Jane videla, že sa potešila. Malo to nejaký špeciálny význam, pýtala sa Jane samej seba, že Yussuf išiel do Logarského údolia, aby niekoho priviedol?

Kým prišli do dediny, bolo už tma. Z mešity sa ozýval kostolný spev: desivý hlas krvilačných mužov pohrúžených do sveta modlitieb. Jane to vždy pripomínalo Josifa, mladého ruského vojaka, ktorý prežil pád helikoptéry na kopci nad Bandou. Niekoľko žien ho prinieslo do obchodníkovho domu - bolo to v zime, predtým než presťahovali kliniku do jaskyne - a kým mu Jean-Pierre s Jane ošetrovali rany, dedinčania vyslali k Masudovi posla spýtať sa, čo majú urobiť. Masudovu odpoveď sa Jane dozvedela raz večer, keď Ališan Karim vošiel do prednej izby, pristúpil k zabandážovanému Rusovi, hlaveň svojej pušky mu priložil k uchu, potiahol kohútik - a strela mladému vojakovi prakticky odtrhla hlavu. Bolo to zhruba o takomto čase večer a spev modliacich sa mužov napĺňal vzduch, kým Jane zmývala zo steny krv a zmetala chlapcov mozog z dlážky.

Ženy vyšli posledným úsekom chodníka od rieky k mešite, dokončili svoj rozhovor a rozišli sa domov. Jane nazrela do mešity. Muži kľačali pri svojej modlitbe, ktorú viedol Abdullah, mullah. Ich zbrane, zmes zastaraných pušiek a moderných rýchlopalných pištolí, boli nakopené v rohu. Modlitby sa práve končili. Keď muži vstali, Jane medzi nimi zbadala mnoho neznámych tvárí. Povedala Zahare: „Kto je to?"

„Podľa turbanov musia byť z údolia Pich a Džalalabadu," odvetila Zahara. „Sú to Paštuni, vlastne naši nepriatelia. Prečo sú tu?" Keď to hovorila, z davu vystúpil veľmi vysoký muž s páskou na oku. „To musí byť Jahan Kamil - Masudov najväčší nepriateľ!"

„Ale tamto je Masud a rozpráva sa s ním," povedala Jane a po anglicky dodala: *Just fancy that! (Kto by si to pomyslel!)"*

Zahara ju napodobnila: *„Jass fencey hat!"*

Prvýkrát takto zavtipkovala od smrti manžela. Bol to dobrý znak: Zahara sa z toho pomaly dostávala a začínala byť sama sebou.

Muži začali vychádzať a všetky ženy, okrem Jane, sa rozpŕchli domov. Mala pocit, že začína chápať, čo sa deje: a chcela sa v tom utvrdiť. Keď

vyšiel Mohammed, priblížila sa k nemu a po francúzsky sa mu prihovorila. „Zabudla som sa spýtať, či tvoja cesta do Faizabadu bola úspešná.“

„Bola,“ povedal bez toho, aby spomalil krok: nechcel, aby jeho kamaráti alebo Paštuni videli, že odpovedá na otázku nejakej ženy.

Jane sa tvrdošijne držala po jeho boku, keď kráčal smerom k svojmu domu. „Takže veliteľ z Faizabadu je tu?“

„Áno.“

Janina domnienka bola správna: Masud sem zvolal všetkých veliteľov povstalcov. „Čo si myslíš o tom nápade?“ spýtala sa ho v snahe zistiť čo najviac podrobností.

Na Mohammedovej tvári sa zjavil zamyslený výraz. Vždy keď ho nejaký rozhovor zaujal, prestal sa tváriť povýšenecky. „Všetko závisí od toho, čo dnes urobí Ellis,“ povedal. „Ak na nich zapôsobí ako čestný muž, ktorý si zaslúži rešpekt, myslím si, že budú s jeho plánom súhlasiť.“

„A podľa teba je ten plán dobrý?“

„Nepochybne by bolo dobré, keby sa odboj zjednotil a dostával zbrane zo Spojených štátov.“

Tak o to tu ide! Americké zbrane pre povstalcov pod podmienkou, že budú bojovať spoločne proti Rusom, namiesto toho, aby polovicu času bojovali medzi sebou.

Došli k Mohammedovmu domu a Jane odbočila. Cítila, že má plné prsia: bol čas nakŕmiť Chantal. Pravý prsník mala trochu ťažší, lebo pri poslednom dojčení začala s ľavým, a Chantal vždy ten prvý vyprázdnila dôkladnejšie.

Išla priamo do spálne. Chantal ležala nahá na poskladanom uteráku v postieľke, čo bola vlastne kartónová škatuľa prerezaná napoly. V teplom afganskom lete nepotrebovala žiadne oblečenie. Na noc ju stačilo prikryť plachtou. Povstalci a vojna, Ellis a Mohammed a Masud, všetko ustúpilo do pozadia, keď Jane pozrela na svoje dieťa. Vždy si myslela, že malé deti sú škaredé, ale Chantal sa jej zdala veľmi pekná. Maličká sa teraz pohla, otvorila ústočká a rozplakala sa. Janin pravý prsník v momente zareagoval - teplý vlhký fľak jej presiakol cez košeľu. Rozopla si gombíky a vzala Chantal na ruky.

Jean-Pierre povedal, že pred dojčením by si prsia mala umyť lekárenským alkoholom, ale nikdy to nerobila, lebo vedela, že Chantal by sa nepáčila tá chuť. Posadila sa na koberec chrbtom k stene a pravou pažou podoprela Chantal. Dieťa mávalo tučnými rúčkami, otáčalo hlávku zo strany na stranu a otvorenými ústočkami horúčkovito hľadalo. Jane ju jemne usmernila k bradavke; bezzubé ďasná ju silno zovreli a dieťa začalo sať. Jane sa mykla pri prvom potiahnutí, a potom aj pri druhom. Tretí raz už bolo satie

jemnejšie. Malá, mäkká dlaň sa dotkla Janinho nahatého prsníka a potom ho jemne stláčala a hladkala. Jane sa uvoľnila.

Dojčenie ju vždy napĺňalo nepredstaviteľnou nehou a túžbou chrániť svoje dieťa. Zároveň ale - na jej prekvapenie - malo v sebe aj niečo erotické. Spočiatku sa cítila previnilo, že ju to vzrušuje. Ale čoskoro si povedala, že je to prirodzené, a teda na tom nemôže byť nič zlé, a tak sa upokojila a vychutnávala to.

Tešila sa, ako Chantal ukáže príbuzným, keď sa vrátia do Európy. Jeanova-Pierrova matka jej určite povie, že všetko robí zle, jej vlastná mama bude chcieť, aby dieťa dali pokrstiť, jej otec bude Chantal obdivovať v alkoholovom opojení a jej sestra bude pyšná a nadšená. Kto ešte? Jeanov-Pierrov otec bol mŕtvy...

Z dvora sa ozval hlas: „Je niekto doma?“

Bol to Ellis. „Poď ďalej,“ zvolala Jane. Nemala pocit, že by sa mala zahaliť: Ellis nebol Afganec, a okrem toho - kedysi bol jej milenec.

Vošiel dnu, zbadal, že dojčí, a zarazene ostal stáť. „Mám radšej odísť?“

Potriasla hlavou. „Moje prsia si už videl.“

„No, nemyslím,“ povedal. „Musela si si ich vymeniť.“

Zasmiala sa. „Tehotenstvo ich zväčšuje.“ Ellis bol raz ženatý, to vedela naisto, a mal dieťa, aj keď sa zdalo, že so ženou ani s dieťaťom sa už nestýka. To bola jedna z vecí, o ktorých nikdy nechcel veľa hovoriť. „Nepamätáš si to - od svojej ženy, keď bola tehotná?“

„Prepásol som to,“ povedal úsečné, ako vždy, keď chcel, aby ten druhý bol ticho. „Bol som preč.“

Bola príliš pokojná a uvoľnená, aby odpovedala rovnakým tónom. Vlastne jej ho bolo ľúto. Jeho život bol jeden veľký chaos, ale nebola to iba jeho chyba; okrem toho bol za svoje hriechy potrestaný - v neposlednom rade aj od nej.

„Jean-Pierre sa nevrátil?“ povedal Ellis.

„Nie.“ Satie poľavilo, keď sa Janin prsník vyprázdnil. Nežne vytiahla Chantal z úst bradavku, potom si ju oprela o plece a tľapkala jej po chrbte, aby si odgrgla.

„Masud by si rád požičal jeho mapy,“ povedal Ellis.

„Samozrejme. Vieš, kde sú.“ Chantal hlasno rihla. „Dobré dievčatko,“ povedala Jane. Priložila si dieťa k ľavému prsníku. Chantal začala znovu hladne sať. Pod vplyvom náhleho impulzu sa Jane spontánne spýtala: „Prečo sa vlastne nestýkaš so svojím dieťaťom?“

Vybral mapy z truhlice, zavrel vrchnák a vystrel sa. „Stýkam,“ povedal. „Ale nie často.“

Jane bola šokovaná. Žila som s ním takmer šesť mesiacov, pomyslela si, a vlastne ho ani dobre nepoznám. „Je to chlapec alebo dievča?“

„Dievča.“

„To už musí mať...“

„Trinásť.“

„Panebože.“ Takmer dospelá. Jane bola zrazu veľmi zvedavá. Prečo sa ho na to nikdy nepýtala? Možno ju to nezaujímalo, kým nemala vlastné dieťa. „Kde žije?“

Váhal.

„Nič mi nehovor,“ povedala. Jeho tvár prezrádzala všetko. „I tak by si mi klamal.“

„Máš pravdu,“ povedal. „Ale chápeš, *prečo* musím klamať?“

Chvíľu rozmýšľala. „Bojíš sa, že tvoji nepriatelia by to mohli zneužiť a zaútočiť na teba tým, že by ohrozili tvoje dieťa?“

„Áno.“

„To je opodstatnený dôvod.“

„Ďakujem. A ďakujem za toto.“ Zamával jej mapami a odišiel.

Chantal zaspala s Janinou bradavkou v ústach. Jane sa od nej opatrne odtiahla, potom ju nadvihla a oprela šiju o plece. Odgrgla si bez toho, aby sa zobudila. Mala úžasný spánok, ničím sa nedala vyrušiť.

Jane si želala, aby sa Jean-Pierre vrátil. Bola presvedčená, že nemôže urobiť nič zlé, ale i tak by jej bolo milšie, keby ho mala pod dohľadom. S Rusmi sa skontaktovať nemohol, lebo mu rozbila vysielačku. Iný spôsob komunikácie medzi Bandou a ruským teritóriom neexistoval. Masud mohol poslať správy po bežcoch; ale Jean-Pierre nemal nijakých poslov, a ak by niekoho takou úlohou poveril, vedela by o tom celá dedina. Jeho jedinou možnosťou by bolo ísť pešo do Rokhy, ale na to nemal čas.

Nielenže bola ustarostená, ale aj strašne nerada spávala sama. V Európe jej to neprekážalo, no tu sa bála brutálnych, nevyspytateľných domorodcov, ktorí pokladali za úplne normálne, že muž bije ženu, alebo že matka dá zaucho svojmu decku. A Jane nebola obyčajná žena v ich očiach: s jej liberálnymi názormi a priamym pohľadom aj nebojácnym postojom bola symbolom zakázaných sexuálnych pôžitkov. Nesprávala sa tak, ako to ženám prikazovali miestne konvencie, a jediné podobne slobodné a drzé ženy, ktoré poznali, boli kurvy.

Keď bol Jean-Pierre doma, zaspávala tak, že k nemu načiahla ruku a dotkla sa ho. On spával schúlený chrbtom k nej, a hoci sa v spánku často hýbal, nikdy sa ju nesnažil nahmatať, dotknúť sa jej. Jediný iný muž, s ktorým sa dlhší čas delila o jednu posteľ, bol Ellis, a ten bol v tomto smere presný opak Jeana-Pierra: celú noc sa jej dotýkal, objímal ju a bozkával;

niekedy v polobdelom stave, inokedy v hlbokom spánku. Dva- či trikrát sa ju v spánku dokonca pokúsil pomilovať, trochu surovo a neohrabane. Musela sa tomu smiať a chcela mu to dovoliť, ale on sa po niekoľkých sekundách pretočil na druhú stranu, začal hlasno chrápať, a ráno si nič z toho nepamätal. Aký rozdielny bol od Jeana-Pierra! Ellis sa jej dotýkal nešikovne láskavo - ako dieťa, ktoré hladká svoje obľúbené zvieratko; Jean-Pierre sa jej dotýkal ako huslista svojich stradivárok. Každý z nich ju miloval inak, ale obaja ju sklamali rovnakým spôsobom.

Chantal zamrnkala. Bola hore. Jane si ju položila do lona, podoprela jej hlávku, aby sa na seba priamo dívali, a začala sa jej prihovárať, čiastočne nezmyselnými slabikami, čiastočne skutočnými slovami. Chantal to mala rada. Po chvíli Jane prešla od „rozhovoru“ k spevu. Práve bola v polovici *Daddy's gone to London in a puffer train*, keď ju vyrušil hlas prichádzajúci zvonku. „Ďalej,“ zvolala. Potom povedala Chantal: „Stále máme návštevy, pravda? Akoby sme bývali v národnej galérii.“ Pritiahla si košeľu, aby si zahalila hruď.

Vošiel Mohammed a povedal v daríjčine: „Kde je Jean-Pierre?“

„Išiel do Skabunu. Môžem nejako pomôcť?“

„Kedy sa vráti?“

„Ráno, predpokladám. Povieš mi konečne, o čo ide, alebo sa chceš ďalej iba vypytovať ako kábulský policajt?“

Usmial sa na ňu. Keď s ním hovorila takto prirodzene, na afganské pomery až neúctivo, pripadala mu veľmi sexy, aj keď to nerobila zámerne. Povedal: „Ališan prišiel s Masudom. Chce ďalšie tabletky.“

„Ach, áno.“ Ališan Karim bol mullahov brat a mal angínu. Nechcel sa, pochopiteľne, pre to vzdať svojich partizánskych aktivít, tak mu Jean-Pierre dal trinitrín, aby ho užil vždy pred bitkou alebo inou namáhavou činnosťou. „Dám ti zopár tabletiek,“ povedala. Vstala a podala mu Chantal.

Mohammed automaticky vzal dieťa, a vzápätí zrozpačitel. Jane sa naňho usmiala a vyšla do prednej izby. Tabletky našla na polici pod pultom. Asi sto z nich odsypala do fľaštičky na lieky a vrátila sa do obývačky. Chantal fascinovane hľadela na Mohammeda. Jane vzala dieťa a podala mu lieky. „Povedz Ališanovi, aby viac odpočíval.“

Mohammed potriasol hlavou. „Zo mňa nemá strach, mňa neposlúchne. Ty mu to povedz.“

Jane sa zasmiala. Z úst Afganca to vyznelo skoro ako feministický vtip.

Mohammed povedal: „Načo išiel Jean-Pierre do Skabunu?“

„Dnes ráno tam bolo ťažké bombardovanie.“

„Nie, nebolo.“

„Ale áno, bo...“ Jane zrazu zmĺkla.

Mohammed pokrčil ramenami. „Bol som tam celý deň s Masudom. Určite sa mýliš.“

Usilovala sa zachovať pokojnú tvár. „Zrejme áno. Asi som zle počula.“

„Ďakujem za tabletky.“ Odišiel.

Jane klesla na stoličku. V Skabune nebolo žiadne bombardovanie. Jean-Pierre odišiel, aby sa stretol s Anatolijom. Nebolo jej celkom jasné, ako to mohol zaranžovať, ale vôbec o tom nepochybovala.

Čo má urobiť?

Ak Jean-Pierre vedel o zajtrajšom stretnutí, a mohol to Rusom povedať, tak Rusi by mohli zaútočiť -

Mohli by zničiť celé vedenie afganského odboja za jediný deň.

Musela sa stretnúť s Ellisom.

Zabalila Chantal do šálu - vzduch bude teraz chladnejší - vyšla z domu a zamierila k mešite. Ellis bol na nádvorí s ostatnými chlapmi spolu s Masudom, Mohammedom a mužom s páskou cez oko sa skláňal nad Jeanovými-Pierrovými mapami. Niekoľkí partizáni spoločne fajčili vodnú fajku, ostatní jedli. Keď vošla s dieťaťom na rukách, prekvapene na ňu pozreli. „Ellis,“ povedala. Zdvihol k nej pohľad. „Musím s tebou hovoriť. Môžeš ísť na chvíľu von?“

Vstal, vyšli cez oblúkovitú bránu a zastali pred mešitou.

„O čo ide?“

„Vie Jean-Pierre o tom, že si zorganizoval toto stretnutie všetkých vodcov odboja?“

‚Áno - keď sme s Masudom o tom prvýkrát hovorili, bol priamo pri tom, vyberal mi guľku zo zadku. Prečo?“

Pichlo ju pri srdci. Jej posledná nádej, že Jean-Pierre o tom možno nevedel, zhasla. Teraz nemala na výber. Poobzerala sa. Na blízku nebol nikto, kto by ich mohol počuť, a okrem toho hovorili po anglicky. „Musím ti niečo povedať,“ začala, „ale sľúb mi, že sa mu nič nestane.“

Chvíľu na ňu prekvapene hľadel. „Och, *doriti,*“ povedal prudko. „Ach, dofrasa! Pracuje pre nich. No jasné! Že mi to nenapadlo! Vtedy v Paríži, to určite *on* nasmeroval tých sviniarov do môjho bytu! A teraz ich informoval o konvojoch - preto ich Afganci toľko stratili! Ten *bastard* -“ Vtom sa zháčil a pokračoval jemnejším tónom. „Muselo to byť pre teba hrozné.“

„Áno,“ povedala. Zrazu bolo jej sebaovládanie preč, do očí sa jej nahrnuli slzy a rozvzlykala sa. Pripadala si detinský a hlúpo, hanbila sa, že plače, ale zároveň cítila nesmiernu úľavu, akoby z nej sňali obrovskú záťaž.

Ellis ju objal spolu so Chantal. „Chúďa moje,“ povedal.

„Áno,“ vzlykala. „Bolo to hrozné.“

„Ako dlho to vieš?“

„Pár týždňov.“

„Nevedela si o tom, keď si si ho brala?“

„Nie.“

‚Aj on, aj ja,“ povedal. „Obaja sme ti spravili to isté.“

„Áno.“

„Dávaš sa dokopy s nesprávnymi chlapmi.“

„Áno.“

Zaborila tvár do jeho košele a dala voľný priebeh svojim slzám, plakala nad všetkými lžami a zradami a strateným časom a premárnenou láskou. Chantal sa rozplakala tiež. Ellis Jane privinul a hladil jej vlasy, až kým sa neprestala chvieť, pomaly sa upokojila a utrela si nos do rukáva. „Rozbila som mu vysielačku, vieš,“ povedala, „a tak som si myslela, že sa nemá ako s nimi spojiť; ale dnes ho zavolali do Skabunu ošetriť zranených po bombardovaní, a v Skabune dnes žiadne bombardovanie nebolo...“

Z mešity vyšiel Mohammed. Ellis, akoby trochu zahanbený a v rozpakoch, sňal ruku s Janiných pliec. „Ako to vyzerá?“ spýtal sa Mohammeda po francúzsky.

„Hádajú sa,“ povedal. „Jedni hovoria, že ten plán je dobrý a určite nám pomôže poraziť Rusov. Iní sa pýtajú, prečo by mal byť Masud jediný dobrý vodca, a kto je vlastne Ellis Thaler, a ako môže posudzovať afganských vodcov? Musíš sa tam vrátiť a ešte sa s nimi porozprávať.“

„Počkaj,“ povedal Ellis. „Došlo k novému vývoju udalostí.“

Jane si pomyslela: Och, bože, keď sa to Mohammed dozvie, zabije niekoho -

„Došlo k úniku informácií.“

„Ako to myslíš?“ povedal Mohammed hrozivo.

Ellis váhal, akoby nemal chuť vyklopiť mu celú pravdu; potom sa náhle rozhodol, že inú možnosť nemá. „Je možné, že Rusi vedia o konferencii -“

„Kto?“ domáhal sa Mohammed. „Kto to vyzradil?“

„Pravdepodobne doktor, ale -“

Mohammed sa obrátil k Jane. „Ako dlho o tom vieš?“

„Budeš so mnou hovoriť zdvorilo, alebo vôbec nie!“ odvrkla Jane.

„Prestaňte,“ povedal Ellis.

Jane nemala v úmysle Mohammedovi prepáčiť jeho obviňujúci tón. „Varovala som ťa, alebo nie?“ bránila sa. „Povedala som ti, aby si zmenil trasu konvoja. Zachránila som ti život, tak neukazuj prstom na *mňa.*“

Mohammedov hnev vyprchal, a teraz sa tváril trochu previnilo.

Ellis povedal: „Tak preto sa zmenila trasa.“ Pozrel na Jane takmer s obdivom.

Mohammed sa spýtal: „Kde je teraz?“

„To s istotou nevieme," odpovedal Ellis.

„Keď sa vráti, musíme ho zabiť."

„Nie!" vykríkla Jane.

Ellis položil ruku na jej rameno, akoby ju chcel zadržať. „Zabil by si muža, ktorý zachránil život toľkým tvojim kamarátom?"

„Musí byť spravodlivo odsúdený," trval na svojom Mohammed.

Mohammed povedal, *ak* sa vráti, a Jane si uvedomila, že ona o Jeanovom-Pierrovom návrate vôbec nezapochybovala. Predsa by neopustil ani ju, ani dieťa!"

Ellis pokračoval: „Ak je zradca a ak sa mu podarilo skontaktovať sa s Rusmi, tak im povedal o zajtrajšom stretnutí. Určite zaútočia a pokúsia sa zajať Masuda."

„To je naozaj zlé," povedal Mohammed. „Masud musí okamžite odísť. Konferenciu musíme zrušiť -"

„Nie je to nevyhnutné," zaprotestoval Ellis. „Uvažuj. Mohli by sme to využiť v náš prospech."

„Ako?"

Ellis povedal: „Čím viac o tom rozmýšľam, tým väčšmi sa mi to pozdáva. Možnože sa nám ani nič lepšie nemohlo stať..."

KAPITOLA 12

Dedinu Darg evakuovali na svitaní. Masudovi muži išli od domu k domu, šetrne zobudili obyvateľov a povedali im, že na ich dedinu v ten deň zaútočia Rusi, a preto musia odísť hore údolím do Bandy a majú si vziať so sebou iba tie najcennejšie veci. Pri východe slnka sa dlhý rad žien, detí, starých ľudí a dobytka uberal z dediny po prašnej ceste popri rieke.

Dedina Darg mala celkom iný tvar ako Banda. Domy v Bande boli roztrúsené na východnom skalnatom konci planiny, do ktorej sa údolie zužovalo. V Dargu boli domy nahustené na úzkej piesčine medzi úpätím útesu a brehom rieky. Priamo pred mešitou bol most a polia boli na druhej strane rieky.

Bolo to ideálne miesto na nastraženie pasce.

Masud vymyslel svoj plán v noci a Mohammed s Ališanom teraz dohliadali na prípravu a robili potrebné opatrenia. Pokojne a zodpovedne rad radom pristupovali k jednotlivým chlapom, Mohammed vysoký, fešný a vľúdny, Ališan nízky a skôr brutálny, a vydávali im tlmeným hlasom pokyny, napodobňujúc pritom ich vodcu Masuda.

Keď Ellis rozkladal nálože, rozmýšľal, či Rusi naozaj prídu. Jean-Pierre sa nevrátil, takže bolo takmer isté, že sa mu podarilo s nimi skontaktovať; bolo takmer nemysliteľné, že by odolali takému pokušeniu chytiť a zabiť Masuda. Ale všetko to bola iba domnienka. Ak by neprišli, Ellis by vyzeral ako hlupák, lebo nahovoril Masuda, aby nastavil pascu obeti, ktorá napokon neprišla. Partizáni neuzavrú dohodu s bláznom. Ale ak Rusi naozaj prídu, uvažoval Ellis, a ak prepad v tejto pasci vyjde, tak Masud aj ja získame takú podporu, že by ten obchod mohol klapnúť.

Snažil sa nemyslieť na Jane. Keď objal ju a jej dieťa a ona mu slzami premáčala košeľu, jeho láska k nej vzbĺkla nanovo. Ako keď prileješ benzín do ohňa. Najradšej by tam stál donekonečna, Janine útle, chvejúce sa ramená pod jeho rukou, jej tvár na jeho hrudi. Úbohá Jane. Bola taká čestná a priama, a jej muži takí zradní a nespoľahliví.

Natiahol zápalnú šnúru cez rieku a jej koniec vyviedol na miesto, kde sa teraz nachádzal - do malého domca na brehu rieky, niekoľko sto metrov hore prúdom od mešity. Kliešťami pripevnil rozbušku k šnúre a na jej koniec pridal jednoduchý ťahací zápalný krúžok, ktorým sa všetko spúšťalo.

Masudov plán pokladal za dobrý. Jeden celý rok, medzi dvoma cestami do Ázie, sa Ellis učil techniku útoku a protiútoku zo zálohy. Masudovmu projektu by dal deväť z desiatich bodov. Jeden bod by mu stiahol preto, lebo Masud nezabezpečil svojim vojakom únikovú cestu pre prípad, že by sa boj vyvinul proti nim. Masud to, prirodzene, za chybu nepokladal.

O deviatej bolo všetko pripravené a partizáni si chystali raňajky. Dokonca aj to bola lesť: aby dedina zvrchu vyzerala čo najprirodzenejšie, všetci by sa v priebehu pár minút, ak nie sekúnd, rozbehli na svoje pozície - akoby to boli dedinčania, ktorí sa ponáhľajú skryť pred helikoptérami a nechajú tam po sebe hrnce, deky a horiace ohne, na ktorých si varili. Veliteľ ruských síl by nemal najmenší dôvod na podozrenie, že ide o pascu.

Ellis zjedol kúsok chleba, vypil niekoľko šálok zeleného čaju a potom, kým slnko vychádzalo nad údolím, sa pripravoval na čakanie. Na nekonečné čakanie si musel už dávno zvyknúť. Pamätal si to z Ázie. V tom čase býval často omámený marihuanou, kokaínom alebo speedom, takže mu čakanie vôbec neprekážalo, naopak - doslova si to vychutnával. Zvláštne, uvažoval, že po vojne ma už drogy vôbec nelákali.

Ellis očakával útok dnes popoludní alebo zajtra na svitaní. Keby bol na mieste ruského veliteľa, uvažoval by takto: vodcovia povstalcov začali včera prichádzať a zajtra budú odchádzať; musíme zaútočiť tak, aby sme zastihli aj tých, čo meškali, ale zasa nie príliš neskoro, keď niektorí z nich už odídu.

Asi uprostred dopoludnia prišli ťažké zbrane: dve DŠK, 12,7 mm protiletecké guľomety na dvojkolesových podvozkoch, ktoré po ceste ťahali dvaja partizáni. Za nimi išiel osol naložený škatuľami s protipancierovými nábojmi čínskej výroby.

Masud oznámil, že jeden z guľometov bude obsluhovať Yussuf, spevák, ktorý si podľa dedinských klebiet mal zobrať Janinu priateľku Zaharu; druhý strelec mal byť partizán Abdur z údolia Pich, ktorého Ellis nepoznal. Yussuf údajne svojím kalašnikovom zostrelil už tri helikoptéry. Ellis bol v tom smere dosť skeptický: v Ázii sa čosi nalietal v helikoptére, a tak vedel, že je takmer nemožné zostreliť ju puškou. Ale Yussuf mu s posmešným úškrnom vysvetľoval, že celý trik je v tom, že strelec sa musí dostať vysoko nad svoj cieľ a musí strieľať zhora, z úbočia hôr smerom dolu; taktika, ktorú vo Vietname nebolo možné využiť, lebo terén tam bol úplne odlišný.

I keď mal Yussuf dnes k dispozícii omnoho väčšiu zbraň, techniku meniť nechcel. Guľomety rozmontovali a dvaja muži ich po jednom vyniesli strmými schodmi vytesanými do steny útesu, ktorý sa týčil nad dedinou. Stojan a munícia nasledovali.

Ellis zdola pozoroval, ako chlapi zbrane znovu zmontovali. Na vrchole útesu bola tri až päť metrov široká plošina, a nad ňou pokračoval svah miernejším sklonom. Partizáni umiestnili guľomety asi desať metrov od seba a zamaskovali ich. Piloti v helikoptére čoskoro zistia, kde sú guľomety, ale bude pre nich veľmi ťažké zraziť ich odtiaľ dolu.

Keď to bolo hotové, Ellis sa vrátil na svoje miesto, do malého domca na brehu rieky. V myšlienkach sa stále vracal do šesťdesiatych rokov. Na ich začiatku bol školák a na konci vojak. V roku 1967 išiel do Berkeley s pocitom istoty, že vie, čo ho v budúcnosti čaká; chcel byť producentom televíznych dokumentárnych programov, a keďže bol inteligentný a tvorivý, a navyše to bolo v Kalifornii, kde sa každý, kto usilovne pracoval, mohol stať čím len chcel, nemal najmenší dôvod pochybovať o tom, že sa jeho ambície naplnia. Potom sa dostal do prúdu Flower Power, mierového hnutia, protivojnových demonštrácií a Love-ins, a všetkého, čo k tomu patrilo - skupina The Doors, zvonové jeansy, LSD; a opäť si myslel, že vie, v čom je jeho budúcnosť - chcel zmeniť svet. Ani tento sen netrval dlho a čoskoro bol vtiahnutý do úplne iného prúdu: šokovaný nezmyselnou brutalitou armády sa topil v drogovom, mozog drásajúcom horore Vietnamu. Kedykoľvek sa takto obzrel späť, videl, že najväčšie zmeny v jeho živote prišli vždy vtedy, keď bol presvedčený, že pomerne naisto vie, aká bude jeho budúcnosť.

Prešlo poludnie, ale obed nedostali. Dôvod bol jasný: partizáni nemali žiadny proviant. Ellis si iba ťažko privykal na pomerne jednoduchú logiku, že kde niet jedla, tam sa ani neobeduje. Možno preto takmer všetci partizáni fajčia, pomyslel si: tabak potláčal apetít.

Aj v tieni bolo horúco. Sedel vo vchode malého domu, kde prúdil aspoň slabý vánok. Videl polia, rieku s jej oblúkovitým kamenným mostom, dedinu s mešitou a vysoký, previsnutý útes. Takmer všetci partizáni boli na svojich pozíciách, ktoré im poskytovali nielen úkryt, ale aj ochranu pred páliacim slnkom. Väčšina z nich bola v domoch pod útesom, kam sa helikoptéry iba ťažko dostanú, a kde ich nebudú môcť zasiahnuť. Ale, pochopiteľne, niektorí zaujali aj menej výhodné, vysunuté pozície, bližšie k rieke, kde neboli tak dobre chránení. V hrubej kamennej fasáde mešity boli tri oblúkovité vchody a v každom z nich - v tureckom sede - jeden partizán. Ellisovi pripomínali gardy v strážnych búdkach. Poznal ich všetkých troch: v najvzdialenejšom oblúku bol Mohammed; jeho brat Karmin, s riedkou briadkou, bol v strednom; v najbližšom oblúku bol Ali Ghanim, škaredý muž s vykrivenou chrbticou a rodinou so štrnástimi deťmi, ten, ktorého vtedy dolu na planine zranili spolu s Ellisom. Každý z nich mal na kolenách kalašnikov a v ústach cigaretu. Ellis rozmýšľal, ktorý z nich bude zajtra nažive.

Spomenul si na svoju prvú esej, ktorú napísal na vysokej škole. Téma: čakanie pred bitkou a jeho zobrazenie v Shakespearových dielach. Porovnával vtedy dve odlišné reflexie pred bojom: inšpiračnú z Henricha V., v ktorej kráľ vraví: „Znovu do prielomu, drahí priatelia, znovu, ešte raz; alebo telami našincov stenu zapchajte“; a Falstaffov cynický monológ o cti v Henrichovi IV.: „Môže mi česť prirobiť nohu? Nie. Alebo ruku? Nie... Česť sa teda nevyzná v lekárstve? Nevyzná. Čo je koniec koncov česť? Slovo... Kto ju má? Ten, čo umrel v stredu.“ Deväťnásťročný Ellis vtedy dostal za ňu jednotku - svoju prvú a zároveň poslednú, lebo zakrátko nato začal vehementne tvrdiť, že Shakespeare a celá anglická literatúra sú „irelevantné“.

Zo snívania ho vyrušilo niekoľko výkrikov. Nerozumel síce tým slovám v daríjčine, ale ani nebolo treba: podľa naliehavého tónu mu bolo jasné, že hliadky na okolitých kopcoch spozorovali v diaľke helikoptéry, a poslali signály Yussufovi na vrchole útesu, ktorý to rozšíril ďalej. V slnkom rozpálenej dedine nastal pohyb, chlapi chvatne zaujali svoje pozície, stiahli sa hlbšie do svojich úkrytov, kontrolovali zbrane a zapaľovali si nové cigarety. Traja muži vo vchodoch do mešity sa stratili v tieni interiéru. Teraz bude dedina z vtáčej perspektívy vyzerať pustá, tak ako normálne býva počas najhorúcejšej časti dňa, keď väčšina ľudí odpočíva.

Ellis pozorne načúval a zachytil hrozivý rytmický hukot rotorov blížiacich sa helikoptér. Pocítil slabosť v žalúdku: nervy. Takto, prebleslo mu hlavou, sa cítili šikmookí, ktorí sa ukrývali v džungli, keď začuli, že sa k nim cez husté dažďové oblaky blíži môj ozbrojený vrtuľník. Žneš, čo si sám zasial, chlapče.

Uvoľnil poistné čapíky na odpaľovacom zariadení.

Vrtuľníky hukotali čoraz hlasitejšie, ale ešte ich nevidel. Rozmýšľal, koľko ich je: podľa zvuku to odhadnúť nevedel. Kútikom oka čosi zahliadol, otočil sa a zbadal jedného partizána, ako skočil do rieky na opačnom brehu a teraz plával k nemu. Keď sa vynoril blízko neho, Ellis videl, že je to vystrašený starý Šahazai Gul, brat babice. Šahazai bol odborník na míny. Prebehol popri Ellisovi a skryl sa v dome.

Dedina vyzerala ako vymretá, všade vládol pokoj až na desivý tlkot vrtúľ, a Ellis si pomyslel, *ježišikriste, koľko ich, doriti, poslali?,* keď zrazu prvá sa zablysla nad útesom, *rýchlo* sa blížila a smerovala dolu k dedine. Nad mostom váhavo zastala a visela vo vzduchu ako obrovský kolibrík.

Bola to MI-24, na Západe známa ako *Hind* - Laň *(Rusi ju volali Hrbáč kvôli dvom objemným turbomotorom umiestneným nad pasažierskou kabínou).* Strelec sedel dolu v nose vrtuľníka a pilot hore za ním, ako deti, keď sa hrajú na koníka. Okná po obvode celej kabíny pripomínali oči obrovského hmyzu. Helikoptéra mala trojkolesový podvozok a krátke pahýľovité krídla, pod ktorými boli zavesené raketové hlavne.

Ako, doriti, môže hŕstka otrhaných domorodcov bojovať proti takýmto strojom?

Ďalších päť MI-24 sa v rýchlom slede vynorilo spoza útesu. Prehnali sa nad dedinou a jej okolím, výzvedný let, predpokladal Ellis, aby zistili pozíciu nepriateľa. Bolo to bežné opatrenie - Rusi nemali dôvod očakávať tvrdý odpor, lebo boli presvedčení, že ich útok bude prekvapením.

Vtom sa začali objavovať aj helikoptéry iného typu a Ellis v nich spoznal MI-8, známu ako *Hip.* Bola väčšia ako Laň, ale menej hrozivá, na jej palubu sa zmestilo dvadsať až tridsať mužov, a určená bola prevažne na transport vojsk, a nie na útok. Prvá chvíľu váhavo krúžila nad dedinou, potom sa stočila na stranu a zosadla na jačmennom poli. Sto päťdesiat mužov, v duchu počítal Ellis. Keď vrtuľník pristál, vojaci z neho povyskakovali, zaľahli na zem, puškami namierili na dedinu, ale nestrieľali.

Ak chceli obsadiť dedinu, museli prejsť cez rieku; a cez ňu sa mohli dostať jedine cez most. To zatiaľ nevedeli. Boli iba prirodzene obozretní a chceli sa vyhnúť zbytočnému riziku: predpokladali, že moment prekvapenia im zaručí ľahký postup.

Ellis sa bál, že dedina môže pôsobiť až *príliš* opustene. Teraz, pár minút po prílete prvej helikoptéry, by sa za normálnych okolností mali zjaviť nejakí ľudia, ktorí by sa snažili ujsť z dediny preč. Napínal sluch, kedy začuje prvú strelu. Už sa nebál. Príliš sa sústredil na príliš veľa vecí - na strach už nemal čas. Kdesi z podvedomia sa vynorila myšlienka: Vždy je to tak, keď už sa to začne.

Šahazai rozložil míny v jačmennom poli, spomenul si Ellis. Prečo ešte ani jedna nevybuchla? O chvíľu prišla odpoveď. Jeden z vojakov vstal - pravdepodobne dôstojník - a vykríkol povel. Dvadsať - tridsať mužov sa v prikrčení rozbehlo k mostu. Zrazu sa ozvala ohromujúca rana, ktorá prehlušila aj burácanie helikoptér, potom ďalšia a ďalšia, až sa zdalo, že vybuchuje samotná zem pod nohami bežiacich vojakov, ktorí zmizli v oblakoch hnedej hliny a zlatožltého jačmeňa, až na jedného, ktorého vyhodilo vysoko do vzduchu a potom pomaly, otáčajúc sa ako akrobat, klesal k zemi, až dopadol na zem skrútený do obrovskej guče. Utíchajúce ozveny detonácií vzápätí vystriedal nový zvuk: hlboký, tupý rachot, pripomínajúci rany na bubon, sa šíril z vrcholu útesu, kde Yussuf a Abdur spustili paľbu. Keď sa k nim pridali z druhého brehu aj partizáni streľbou z kalašnikovov, Rusi začali zmätočne ustupovať.

Faktor prekvapenia poskytol partizánom obrovskú počiatočnú prevahu, ale tá nemohla trvať večne: ruský veliteľ čoskoro opäť zhromaždí svojich vojakov. Ale ešte predtým si musí zabezpečiť prístup k mostu.

Jeden z vrtuľníkov v jačmennom poli explodoval, a Ellis si uvedomil, že ho musel zasiahnuť buď Yussuf, alebo Abdur. Na Ellisa to zapôsobilo: aj keď mal DŠK dostrel asi jeden a pol kilometra a helikoptéry boli vzdialené asi sedemsto metrov, trafiť na takú vzdialenosť dokázal len skutočne dobrý strelec.

Lane - hrbaté bojové helikoptéry - boli ešte stále vo vzduchu a krúžili nad dedinou. Ruský veliteľ ich teraz nasadil do boja. Jedna z nich sa spustila nízko nad rieku a začala paľbu na Šahazaiovo mínové pole. Yussuf a Abdur sa ju pokúsili zostreliť, ale netrafili. Šahazaiove míny jedna po druhej neškodne vybuchovali. Ellis si ustarostené pomyslel: škoda, že míny nezložili viac nepriateľov - dvadsať mužov zo sto päťdesiatich nie je veľa. Bojová helikoptéra vyštvaná Yussufom vzlietla vyššie, ale vzápätí sa spustila dolu ďalšia a pokračovala v ostreľovaní mínového poľa. Yussuf a Abdur pálili na ňu v jedom kuse. Zrazu sa zakymácala, odpadla jej časť krídla a strmhlav sa zrútila do rieky. Dobrý zásah, Yussuf! potešil sa Ellis. Ale prístup k mostu bol už čistý a Rusi mali ešte stále vyše sto mužov a desať helikoptér. Ellis sa zachvel strachom, keď si uvedomil, že partizáni môžu túto bitku prehrať.

Rusi sa teraz odhodlali k akcii a väčšina z nich - podľa Ellisovho odhadu asi osemdesiat mužov - sa začala plaziť k mostu, pričom neustále strieľali. Nemôžu byť takí deprimovaní a nedisciplinovaní, ako sa píše v amerických novinách, pomyslel si Ellis, iba ak by toto bola nejaká elitná jednotka. Vtom si uvedomil, že všetci vojaci sú bielej pleti, vyzerajú ako Európania. V tomto oddieli nie sú žiadni Afganci. Presne ako vo Vietname, keď išlo o niečo naozaj dôležité, vojakov vietnamskej armády z toho vynechali.

Zrazu sa ohlušujúca kanonáda utíšila. Rusi v jačmennom poli a partizáni v dedine strieľali proti sebe iba sporadicky, Rusi skôr náhodne a partizáni šetrili náboje. Ellis zdvihol hlavu. Bojové helikoptéry sa zamerali na Yussufa a Abdura na útese. Ruský veliteľ správne určil dva guľomety za svoj hlavný cieľ.

Keď sa bojová helikoptéra zniesla smerom k strelcom na kopci, Ellis pocítil chvíľkový obdiv k pilotovi: letieť priamo oproti guľometom vyžadovalo riadny kus odvahy a dobré nervy. Lietadlo sa prudko stočilo nabok: ani jeden netrafil.

Ich šance sú zhruba rovnaké, uvažoval Ellis: Yussuf môže ľahšie presne zacieliť, lebo stojí na mieste, zatiaľ čo lietadlo sa pohybuje; ale práve preto je aj ľahším cieľom. Ellis si spomenul, že v Lani obsluhoval rakety umiestnené pod krídlami pilot, a strelec ovládal guľomet v nose lietadla. Za týchto nebezpečných podmienok muselo byť pre pilota nesmierne ťažké presne zacieliť, uvažoval Ellis; a keďže DŠK mali väčší dostrel ako štvorhlavňové pušky typu Gatling, ktoré boli na helikoptére, Yussuf a Abdur boli trochu vo výhode.

Aspoň dúfam, kvôli nám všetkým, pomyslel si Ellis.

Ďalšia Mi-24 sa spúšťala na útes ako jastrab na zajaca, ale vtom zabubnoval guľomet a helikoptéra explodovala vo vzduchu. Ellis by bol najradšej hlasno zajasal - ale potom sa tak trochu zahanbene ovládol, lebo dobre vedel, akú hrôzu a strach prežíva posádka v priamej paľbe.

Teraz zaútočil ďalší vrtuľník. Strelci na skale nemierili tak dobre ako predtým, ale i tak trafili chvost helikoptéry, ktorá hneď stratila kontrolu a vrazila do steny útesu, a Ellis si pomyslel: Ježišikriste, my ich hádam dostaneme všetky! Ale zvuk guľometov sa zmenil a Ellis si uvedomil, že strieľa iba jeden. Druhý vypadol z boja. Ellis sa namáhal, aby aj cez hustý prach dovidel na vrchol útesu; zrazu zbadal, že sa tam pohybuje čitrali čiapka. Yussuf ešte žil. Abdura zasiahli.

Tri zostávajúce MI-24 chvíľu krúžili nad hrebeňom a potom zaujali nové pozície. Jedna vzlietla vysoko nad bojisko: v tej je určite veliteľ, pomyslel si Ellis. Zostávajúce dve sa ako klepetá spúšťali na Yussufa. Dômyselný manéver, nervózne uvažoval Ellis, Yussuf, pochopiteľne, nemôže strieľať

na obe súčasne. Ellis pozoroval, ako klesajú. Kým Yussuf mieril na jednu helikoptéru, druhá zlietla nižšie. Ellis si všimol, že Rusi lietajú s otvorenými dverami, presne ako Američania vo Vietname.

MI-24 zaútočili. Jedna sa strmhlav spustila k Yussufovi a potom prudko uhla nabok, ale Afgancovi sa podaril priamy zásah a stroj okamžite vzbĺkol; potom nalietala druhá, raketové hlavne a guľomet pálili ostošesť a Ellis si pomyslel *Yussuf nemá ani najmenšiu šancu!*, ale vtom MI-24 ostala váhavo stáť vo vzduchu. Trafil ju? Zrazu začala prudko klesať, padla rovno dolu o dobrých desať metrov - *Keď vám vypadne motor,* hovoril inštruktor v leteckej škole, *vaša helikoptéra sa bude vznášať ako klavírne krídlo* - a narazila na výstupok útesu iba pár metrov od Yussufa; ale potom, akoby zázrakom motor znovu naskočil, a na Ellisovo prekvapenie začala znovu stúpať. Tá je odolnejšia ako UH-1, usúdil; helikoptéry sa zdokonalili za posledných desať rokov. Strelec pálil celý čas, ale teraz prestal. Ellis videl prečo, a srdce mu prestalo na okamih biť. Cez okraj výstupku útesu sa prevalil guľomet obalený maskovacími konármi a listami; a hneď za ním nasledoval mäkký batoh hnedastej farby: Yussuf. Ako padal, narazil do ostrého výčnelku, pričom mu spadla z hlavy jeho čitrali čiapka. A potom zmizol Ellisovi z dohľadu. Takmer tú bitku vyhral. Sám. Vyznamenanie za to nedostane, ale príbeh o ňom si budú ľudia pri ohni v chladných afganských horách rozprávať najmenej sto rokov.

Rusi stratili štyri zo svojich šiestich MI-24, jeden Hip a asi dvadsaťštyri mužov; ale partizáni prišli o oba ťažké guľomety, a teraz nemali žiadnu obranu proti dvom zostávajúcim MI-24, ktoré začali bombardovať dedinu. Ellis sa stiahol do chatrče a želal si, aby nebola z hliny. Nálet na dedinu bol súčasťou zdrvujúcej kombinovanej taktiky: po minúte - dvoch sa k helikoptéram pridali aj pešiaci: ako na povel sa Rusi ukrytí v jačmennom poli zdvihli a náhlili sa k mostu.

Teraz to príde! povedal si Ellis. Teraz sa rozhodne, buď tak, alebo onak.

Partizáni v dedine strieľali do vojakov, ktorí sa vyrojili z poľa, ale do veľkej miery im v tom bránili nad nimi krúžiace helikoptéry, a tak iba málo Rusov zostalo ležať. Takmer osemdesiat alebo deväťdesiat mužov bolo teraz na nohách, bežali k mostu a naslepo strieľali na druhú stranu rieky. Pritom sa nadšene povzbudzovali divokým revom, očividne posmelení slabým odporom. Keď Rusi dorazili k mostu, streľba partizánov bola presnejšia a niekoľko mužov padlo, ale ani zďaleka nie dosť na to, aby to zastavilo útok. O pár sekúnd boli niektorí na druhom brehu a hľadali úkryt medzi domami v dedine.

Na moste a v jeho blízkosti bolo asi šesťdesiat mužov, keď Ellis potiahol páčku odpaľovacieho zariadenia.

Starobylý kamenný most vybuchol ako sopka.

Ellis nastražil svoje nálože, aby zabíjali, a nie ako na šetrnú demoláciu, takže explózia rozmetala smrtiace úlomky muriva, ktoré sa rozleteli na všetky strany, akoby ich vystrelil z obrovského dela, a zasiahli všetkých mužov na moste a mnohých na jačmennom poli. Na dedinu sa zosypala spŕška trosiek a kamenia a Ellis sa stiahol späť do chatrče. Keď bolo po všetkom, vyzrel von.

Tam, kde predtým stál most, bola teraz nízka kopa desivej skrumáže kamenia a tiel. Okrem mosta padla aj časť mešity a dva domy. A Rusi sa dali na otvorený ústup.

Ellis pozoroval, ako dvadsať až tridsať mužov, ktorí zostali nažive, náhlivo lezie do otvorených dverí transportnej helikoptéry. Ellis sa im nečudoval. Ak by zostali na poli a úplne nekrytí by bojovali ďalej, všetkých by ich postrieľali partizáni, ktorí zostali v dobrých pozíciách v dedine. Ak by sa pokúsili prejsť cez rieku, pochytali by ich vo vode ako ryby do suda.

O pár sekúnd sa z jačmenného poľa zdvihli do vzduchu tri letu schopné helikoptéry, a potom, bez jediného výstrelu, sa vzniesli nad vrchol útesu a zmizli.

Keď utíchol tlkot ich rotorov, začul nový hluk. Po chvíli si uvedomil, že je to hlasný potlesk a oslavné výkriky partizánov. Vyhrali sme, pomyslel si. Dočerta, vyhrali sme! A začal jasať aj on.

KAPITOLA 13

„A kam išli všetci partizáni?“ spýtala sa Jane.

„Rozptýlili sa,“ odpovedal Ellis. „To je Masudova technika. Vytratí sa do hôr, prv než sa Rusi spamätajú. Môžu sa vrátiť s posilami - je dokonca možné, že už teraz sú v Dargu -, ale nenájdu tam nikoho, s kým by bojovali. Všetci partizáni odišli, až na týchto pár.“

V Janinej klinike bolo sedem ranených mužov. Ani jeden z nich nezomrie. Ďalším dvanástim ošetrila menšie rany a mohli odísť svojou cestou. Iba dvaja muži zahynuli v boji, a na nešťastie jeden z nich bol Yussuf. Zahara bude opäť smútiť - a znovu to bude kvôli Jeanovi-Pierrovi.

Jane sa cítila deprimovaná, a ani Ellisova eufória to nemohla zmeniť. Nesmiem o tom stále premýšľať, hovorila si. Jean-Pierre odišiel a nevráti sa, a nemá zmysel sužovať sa. Musím myslieť pozitívne. Musím sa viac zaujímať o životy iných ľudí.

„Čo bude s vašou konferenciou?“ spýtala sa Ellisa. „Keď všetci partizáni odišli...“

„Všetci súhlasili,“ povedal Ellis. „Po úspechu našej akcie boli takí nadšení, že by odsúhlasili hocičo. Istým spôsobom bolo naše víťazstvo potvrdením toho, o čom niektorí pochybovali: že Masud je skvelý vodca a že ak sa zjednotia, pod jeho velením môžu dosiahnuť veľké víťazstvá. Navyše som z toho profitoval i ja, teraz mi dôverujú omnoho viac.“

„Takže si uspel.“

„Áno. Mám už v ruke aj mullahom potvrdenú zmluvu, ktorú predtým podpísali všetci vodcovia.“

„Musíš byť na seba hrdý.“ Načiahla sa k nemu a stisla mu rameno, potom však ruku rýchlo stiahla. Bola tak rada, že je tu s ňou a že nemusí byť sama, až sa cítila previnilo, že sa naňho tak dlho hnevala. Ale bála sa, aby mu náhodou nevnukla mylnú predstavu, že má oňho záujem ako kedysi, čo by jej bolo trápne.

Otočila sa a poobzerala sa po jaskyni. Obväzy a injekčné striekačky boli uložené v škatuliach a lieky v jej taške. Zranení partizáni ležali pohodlne na kobercoch alebo dekách. Zostanú v jaskyni celú noc: bolo by príliš náročné prenášať ich dolu do dediny. Mali tam vodu aj trochu chleba, a dvaja či traja boli na tom tak dobre, že mohli vstať a navariť čaj. Mousa, Mohammedov jednoruký syn, čupel pri vchode do jaskyne a hral nejakú tajomnú hru s nožom, ktorý mu venoval otec: dohodli sa, že zostane v jaskyni so zranenými mužmi, a v prípade, že by niektorý z nich potreboval v noci lekársku pomoc, zbehol by dolu a priviedol Jane.

Všetko bolo v poriadku. Zaželala im dobrú noc, pohladila Mousu po hlave a vyšla von. Ellis ju nasledoval. Vo večernom vánku už bolo cítiť chlad. Bol to prvý znak blížiaceho sa konca leta. Pozrela na vzdialené vrcholy pohoria Hindúkuš, odkiaľ príde zima. Zapadajúce slnko sfarbilo zasnežené končiare do ružová. Bola to krásna krajina: ale človek na to poľahky zabudol, najmä počas rušných dní. Som rada, že som to videla, pomyslela si, i keď sa už nemôžem dočkať dňa, keď pôjdem domov.

Kráčala dolu svahom s Ellisom po boku. Kedy-tedy naňho pozrela. V zapadajúcom slnku vyzerala jeho tvár opálená a strhaná. Uvedomila si, že minulú noc zrejme toho veľa nenaspal. „Vyzeráš unavený,“ povedala.

„Je to už dávno, čo som bol v naozajstnej vojne,“ odpovedal. „V mieri človek zmäkne.“

Jeho hlas znel veľmi vecne a triezvo. Aspoň že nehovoril o boji s pôžitkom a so záľubou ako Afganci. Povedal jej len holý fakt, že vyhodil do vzduchu most v Dargu, ale jeden zo zranených partizánov jej dopodrobna vysvetľoval, ako presné načasovanie explózie zvrátilo vývin boja, a obrazne jej opísal celý masaker.

Dolu v dedine Banda bola slávnostná nálada. Namiesto toho, aby sa stiahli do svojich dvorov ako zvyčajne, muži a ženy teraz postávali v skupinkách a živo sa rozprávali. Deti sa hrali hlučné bojové hry, pri ktorých, napodobňujúc svojich starších bratov, striehli na imaginárnych ruských vojakov. Kdesi spieval muž do rytmu bubna. Predstava, že by mala stráviť večer osamote, sa Jane zrazu zdala neznesiteľná, a tak impulzívne povedala Ellisovi: „Poď a daj si so mnou čaj - ak ti neprekáža, že nakŕmim Chantal.“

„Rád,“ povedal.

Keď vošli do domu, dieťa plakalo, a tak ako vždy Janino telo hneď zareagovalo: z jedného prsníka jej vyprsklo trochu mlieka. Chvatne povedala: „Posaď sa, Fara ti prinesie čaj,“ a potom sa odpratala do druhej izby, prv než si Ellis mohol všimnúť trápny fľak na jej košeli.

Rýchlo si rozopla gombičky a vzala dieťa. Ako vždy, aj teraz Chantal chvíľku v slepej panike hľadala bradavku, potom začala sať, spočiatku silno a bolestivo, a potom trochu jemnejšie. Jane bolo trápne vrátiť sa do obývačky. Nebuď hlúpa, vravela si; spýtala si sa ho a povedal, že je to okej, a okrem toho kedysi si spávala takmer každú noc v jeho posteli... I tak cítila, že sa trochu červená, keď prechádzala dvermi.

Ellis pozeral do Jeanových-Pierrových máp. „Bohovsky múdro to mal premyslené,“ povedal. „Poznal každú trasu, lebo Mohammed vždy používal jeho mapy.“ Pozrel na ňu, a keď videl výraz na jej tvári, rýchlo povedal: „Ale nehovorme o tom. Čo teraz urobíš?“

Posadila sa na vankúš a oprela sa chrbtom o stenu - jej obľúbená poloha pri dojčení. Zdalo sa, že jej obnažené prsia Ellisa nijako nerušia, a tak sa trochu uvoľnila. „Musím počkať. Len čo bude cesta do Pakistanu opäť otvorená a opäť začnú chodiť konvoje, pôjdem domov. A čo ty?“

„Takisto. Moja práca sa tu skončila. Dohoda sa musí, pochopiteľne, ešte overiť, ale CIA má svojich ľudí v Pakistane, ktorí to môžu urobiť.“

Fara priniesla čaj. Jane rozmýšľala, akú úlohu asi dostane Ellis nabudúce: zorganizovanie prevratu v Nikaragui, alebo vydieranie ruského diplomata vo Washingtone, alebo dokonca atentát na nejakého afrického komunistu? Pýtala sa ho, keď boli milencami, prečo išiel do Vietnamu, a on jej povedal, že všetci očakávali, že sa nejako vyhne povolávaciemu rozkazu, ale on bol vždy taký hlupák a provokatér, že ho jednoducho bavilo byť v opozícii, a tak urobil presný opak. Nevedela, či mu to má veriť, ale aj keby to bola pravda, nevysvetľovalo to otázku, prečo aj po prepustení z armády zostal pri tomto násilníckom type práce. „Čo budeš robiť, keď sa vrátiš domov?“ opýtala sa. „Budeš ďalej konštruovať tajné plány, ako zabiť Castra?“

„Úlohou CIA nie je organizovať atentáty,“ povedal.

„Ale robí to.“

„Problém je v tom, že medzi nami pracuje aj niekoľko šialencov, ktorí nám robia zlé meno. Žiaľ, prezidenti a politici všeobecne nevedia odolať pokušeniu a radi hrajú hry s agentmi tajných služieb a špiónmi, a z toho tí cvoci profitujú.“

„Prečo im teda neukážeš chrbát, nevykašleš sa na takú robotu a neprejdeš do tábora normálnych smrteľníkov?“

„Pozri. V Amerike je mnoho ľudí, ktorí sú presvedčení, že ostatné krajiny, tak ako aj ich vlastná, majú právo na slobodu - ale väčšina z nich sa k tomu stavia pasívne a žijú ako normálni smrteľníci. Aj z toho dôvodu CIA zamestnáva príliš veľa psychopatov a príliš málo slušných občanov. Potom, keď CIA na základe rozmarného vrtochu prezidenta pomôže zvrhnúť cudziu vládu, všetci sa pýtajú, ako sa také niečo mohlo stať. Odpoveď je: lebo to ľudia dopustili. V krajine, v ktorej žijem ja, je demokracia, takže ak niečo dopadne zle, som za to aj ja zodpovedný; a ak treba veci dať do poriadku, musím to urobiť zasa ja, lebo je to moja zodpovednosť.“

Jeho argumenty Jane nepresvedčili. „Chceš tým povedať, že ak chce človek zreformovať KGB, musí sa stať jej príslušníkom?“

„Nie, lebo ruské KGB koniec - koncov nekontroluje národ. Ale CIA áno.“

„S kontrolou to nie je také jednoduché,“ povedala Jane. „CIA ľudom často klame. Nemôžeš ich kontrolovať, keď sa nemáš ako dozvedieť, čo vlastne robia.“

„Ale je a bude to naša *Agency* a my nesieme hlavnú zodpovednosť.“

„Človek by sa mal radšej pričiniť, aby ju zrušili, a nie pre ňu pracovať.“

„Centrálnu výzvednú službu však potrebujeme. Žijeme v znepriatelenom svete a potrebujeme informácie o našich nepriateľoch.“

Jane si vzdychla. „Ale pozri, k čomu to vedie,“ povedala. „Chcete Masudovi poslať viac - a hlavne silnejších - zbraní, aby mohol rýchlejšie zabiť viac ľudí. A to je presne to, čo nakoniec *vždy* urobíte.“

„Tu *nejde len* o to, aby mohol rýchlejšie zabíjať viac ľudí,“ zaprotestoval Ellis. „Afganci bojujú za svoju slobodu - a bojujú proti bande vrahov -“

„Ale *všetci* predsa bojujú za svoju slobodu,“ prerušila ho Jane. „PLO, kubánski exulanti, radikálni ľavičiari Weather Under-ground, IRA, bieli Juhoafričania aj Armáda slobodného Walesu.“

„Niektorí sú v práve, niektorí nie.“

„A CIA to vie rozlíšiť?“

„Mala by -“

„Mala by, ale nevie. Za čiu slobodu bojuje Masud?“

„Za slobodu všetkých Afgancov.“

„Hlúposť,“ povedala Jane nahnevane. „Masud je moslimský fundamentalista, a ak sa raz dostane k moci, tak prvé, čo urobí, bude zavedenie ešte väčšieho útlaku žien. Nikdy im nedá volebné právo - naopak, vezme im aj tých málo práv, ktoré majú. A čo myslíš, ako bude postupovať proti svojim odporcom, keď jeho politickým vzorom je ajatolláh Chomejní? Budú mať vedci a učitelia akademickú slobodu? Čo bude s hinduistami, budhistami, ateistami a plymothskými bratmi?“

Ellis povedal: „*Vážne* si myslíš, že Masudov režim by bol horší ako ten ruský?“

Jane chvíľu rozmýšľala. „Neviem. Ale jedno je isté: Masud nastolí afganskú tyraniu namiesto ruskej. A je nezodpovedné zabíjať ľudí len preto, aby cudzieho diktátora nahradil domáci.“

„Ale Afganci si to nemyslia.“

„Väčšiny z nich sa nikdy nikto na názor nepýtal.“

„Podľa mňa je to však jasné. Mimochodom, normálne takúto prácu nerobím. Zvyčajne som skôr čosi ako detektív.“

To bola vec, ktorá Jane zaujímala už vyše roka. „Akú úlohu konkrétne si mal v Paríži?“

„Keď som sledoval všetkých našich priateľov?“ Pousmial sa. „Jean-Pierre ti to nepovedal?“

„Povedal mi, že to vlastne ani nevedel.“

„Možno to naozaj nevedel. Hľadal som teroristov.“

„Medzi našimi priateľmi?“

„V takých kruhoch sa najčastejšie pohybujú - medzi disidentmi, skrachovancami a kriminálnikmi.“

„Bol Rahmi Coskum terorista?“ Jean-Pierre jej povedal, že Rahmiho zatkli kvôli Ellisovi.

„Áno. Bol zodpovedný za bombový atentát v Tureckých aerolíniách na avenue Félix Faure.“

„Rahmi? Ako to vieš?“

„Povedal mi to. A keď som ho dal zatknúť, plánoval ďalší útok.“

‚Aj o tom ti povedal?“

„Požiadal ma, aby som mu pomohol s výrobou bomby.“

„Božemôj.“ Fešný Rahmi s blčiacimi očami a ohnivou nenávisťou voči vláde jeho krajiny...

Ellis ešte neskončil. „Pamätáš si Pepeho Gozziho?“

Jane sa zachmúrila. „Myslíš toho nízkeho smiešneho Korzičana s rolls-royceom?“

„Áno. Dodával zbrane a výbušniny všetkým bláznom v Paríži. Predal každému, kto si mohol dovoliť zaplatiť jeho ceny, ale špecializoval sa na takzvaných politických zákazníkov.“

Jane bola ohromená. Nikdy si nemyslela, že by Pepe patril medzi najpočestnejších občanov, ale to iba preto, že bol veľmi bohatý a Korzičan zároveň; predpokladala, že v najhoršom prípade môže byť zapletený do bežnej kriminálnej činnosti ako pašeráctvo a drogy. Kto by si pomyslel, že predával zbrane vrahom! Jane mala pocit, akoby doteraz žila v nejakom sne, zatiaľ čo intrigy a násilie sa diali v reálnom svete vôkol nej. Som taká naivná? Pýtala sa sama seba.

Ellis pokračoval. „Okrem toho som dostal aj Rusa, ktorý financoval mnoho atentátov a únosov. Potom vypočúvali Pepeho a ten celkom pekne zaspieval - praskol polovicu teroristov v Európe.“

„Tak toto si robil celý čas, čo sme boli milencami,“ povedala Jane ako zo sna. Spomenula si na večierky, rockové koncerty, demonštrácie, politické debaty v kaviarňach, nespočetné fľaše *vin rouge ordinaire* v podkrovných bytoch... Po ich rozchode si vytvorila akúsi vágnu predstavu, že písal krátke správy o všetkých radikáloch, v ktorých uvádzal, kto mal vplyv a kto peniaze, kto bol extrémistom, kto mal najviac prívržencov medzi študentmi, kto bol napojený na komunistickú stranu a podobne. Bolo ťažké teraz vyrovnať sa s myšlienkou, že sledoval skutočných zločincov, a že niekoľkých medzi ich priateľmi aj našiel. „Nemôžem tomu uveriť,“ povedala prekvapene.

„Bol to obrovský triumf, ak chceš vedieť pravdu.“

„Asi by si mi to nemal hovoriť.“

„Nemal. Ale keď som ti v minulosti klamal, vždy som to - mierne povedané - veľmi ľutoval.“

Jane nevedela, čo má na to povedať. V zamyslení presunula Chantal k svojmu ľavému prsníku, a potom, keď zbadala Ellisov pohľad, si zahalila pravú stranu košeľou. Rozhovor sa stával nepríjemne osobným, ale zožierajúca zvedavosť ju nútila dozvedieť sa niečo viac. Teraz pochopila, čím vlastne ospravedlňoval svoje konanie - hoci ona s jeho argumentmi nesúhlasila -, ale chcela sa dozvedieť niečo viac o jeho skutočných, súkromných motívoch. Keď to nezistím teraz, pomyslela si, druhú takúto šancu už mať nebudem. Povedala: „Vieš, čo doteraz nechápem? Prečo, alebo z akého dôvodu sa človek rozhodne, že celý život bude robiť takéto veci?“

Pozrel nabok. „Mám na to talent, takže to stojí za to. Okrem toho vynikajúco platia.“

„Predpokladám, že ťa zlákalo aj dôchodkové zabezpečenie, a v menze varia presne podľa tvojej chuti. To je okej, nemusíš mi nič vysvetľovať, ak nechceš.“

Prenikavo na ňu pozrel, akoby sa snažil prečítať jej myšlienky. „Chcem ti to povedať. Ale si si istá, že to chceš počuť?“

„Áno. Prosím.“

„Súvisí to s vojnou,“ začal a Jane zrazu vedela, že sa chystá povedať niečo, čo doposiaľ nikomu nepovedal. „Najhroznejšie pri lietaní vo Vietname bolo to, že človek iba ťažko rozoznal vojakov a partizánov od civilistov. Vždy keď sme zo vzduchu kryli pozemné vojská, alebo povedzme mínovali chodníky v džungli, alebo keď sme nejaké územie vyhlásili za zónu voľnej streľby, vedeli sme, že zabijeme viac žien a detí a starcov než partizánov. Potom sme vždy tvrdili, že sme kryli nepriateľa, ale kto to vedel? A komu na tom záležalo? Zabili sme ich. *My sme vtedy boli teroristi.* Nehovorím teraz o žiadnych ojedinelých prípadoch - hoci aj takých som bol svedkom a videl som aj kadejaké zverstvá. Hovorím o našej rutinnej každodennej taktike. Na to neexistovalo nijaké ospravedlnenie, chápeš, a to je to podstatné. Robili sme tie strašné veci kvôli jednej veci, ktorá sa nakoniec ukázala ako čistá lož a korupcia a sebaklam... Boli sme na nesprávnej strane.“ Tvár mal skrivenú, akoby mu nejaké vnútorné zranenie spôsobovalo hroznú bolesť. V mihotavom svetle lampy bola jeho pleť bledá, plná tieňov. „To sa nedá ospravedlniť, chápeš, ani odpustiť.“

Jane ho jemne povzbudila, aby hovoril ďalej. „Tak prečo si zostal?“ spýtala sa ho. „Prečo si sa dal dobrovoľne na druhé kolo?“

„Pretože som to všetko vtedy tak jasne nevidel; pretože som bojoval za svoju krajinu a človek z boja len tak neodchádza; pretože som bol dobrý dôstojník, a keby som odišiel domov, moje miesto by možno zaujal nejaký šialenec, a mojich mužov by tam zabili: ale nijaký z týchto dôvodov, pochopiteľne, nie je dostatočným ospravedlnením, a tak som v určitej chvíli dospel do štádia, keď som sa spýtal sám seba: Čo s tým mieniš robiť? Chcel som... Vtedy som si to neuvedomoval, ale chcel som robiť niečo, čím by som sa vykúpil. V šesťdesiatych rokoch by sme to nazvali „ventilovanie viny“.“

„Áno, ale...“ Vyzeral taký neistý a zraniteľný, že jej ťažko padlo klásť mu priame otázky, ale potreboval sa vyrozprávať a ona to chcela počuť, tak pokračovala. „Ale prečo práve *toto?*“

„Ku koncu som bol v spravodajských službách a ponúkli mi, aby som v civilnom živote pokračoval v podobnej práci. Povedali, že budem môcť pracovať ako tajný agent, keďže mi to prostredie bolo známe. Vedeli o mojej radikálnej minulosti, chápeš. Zdalo sa mi, že keď odhalím a nájdem

teroristov, odčiním aspoň niečo z toho, čo som urobil. Tak som sa stal expertom pre boj proti teroristom. Znie to veľmi jednoducho, keď sa to snažím vyjadriť slovami - ale bol som v tom dobrý a úspešný. Napriek tomu nie som v CIA najlepšie zapísaný, lebo občas odmietnem prijať nejakú úlohu - napríklad vtedy, keď zabili čílskeho prezidenta; nie je bežné, aby agenti odmietli misiu; ale podarilo sa mi odstrániť zopár veľmi nebezpečných ľudí a som za to na seba hrdý.“

Chantal spala. Jane ju vložila do škatule, ktorá slúžila ako postieľka. Povedala Ellisovi: „Myslím, že by som ti mala povedať, že... že som ťa nespravodlivo posudzovala.“

Usmial sa. „Vďakabohu za to.“

Na chvíľu podľahla nostalgii, keď si spomenula na ten čas - bolo to skutočne iba pred jeden a pol rokom? - keď boli s Ellisom šťastní a všetko *toto* akoby nebolo: žiadna CIA, nijaký Jean-Pierre, ani Afganistan. „Len tak vymazať sa to však nedá, pravda?“ povedala. „Všetko, čo sa stalo - tvoje lži, môj hnev.“

„Nie.“ Sedel na taburetke, ona stála pred ním, zdvihol k nej pohľad a skúmavo sa zadíval na jej tvár. Vystrel k nej ruky, zaváhal, a potom ju chytil za boky spôsobom, ktorý mohol byť prejavom bratskej lásky, ale aj čohosi viac. Vtom sa ozvala Chantal: „Mamamamammmm...“ Jane sa otočila a pozrela na ňu, a Ellis odtiahol ruky z jej bokov. Chantal bola hore, čulo pohybovala rukami a nohami. Jane ju zdvihla a ona si hneď odgrgla.

Jane sa obrátila k Ellisovi. Pokojne stál s rukami prekríženými na hrudi, díval sa na ňu a usmieval sa. Zrazu nechcela, aby odišiel. Spontánne povedala: „Nechceš sa so mnou navečerať? Ale máme len chlieb a tvaroh.“

„Rád.“

Podala mu Chantal. „Idem to povedať Fare.“ Vzal dieťa a ona vyšla na dvor. Fara zohrievala vodu na kúpeľ pre Chantal. Jane vyskúšala lakťom teplotu a zdala sa jej dobrá. „Priprav chlieb pre dve osoby, prosím,“ povedala po darijsky. Farine oči sa rozšírili a Jane si uvedomila, aké šokujúce to musí byť pre Faru, že jej pani, sama, pozýva cudzieho muža na večeru. Vzala hrniec s vodou a odniesla ho do domu.

Ellis sedel na veľkom vankúši pod lampou, hojdal Chantal na kolene a tichým hlasom jej hovoril nejakú riekanku. Jeho veľké chlpaté ruky obopínali jej malé ružové telíčko. Dívala sa naňho, šťastne džavotala a kopkala tučnými nôžkami. Jane zastala vo dverách, ohromená ton scénou, a mimovoľne jej napadlo: Ellis by mal byť otcom Chantal.

Je to pravda? pýtala sa v duchu, keď na nich hľadela. Naozaj si to prajem? Ellis dokončil riekanku, pozrel na ňu a trochu ostýchavo sa usmial, a ona si pomyslela: Áno, naozaj to chcem.

Okolo polnoci stúpali hore svahom, Jane vpredu, za ňou Ellis so svojím veľkým páperovým spacím vakom pod pazuchou. Vykúpali Chantal, zjedli skromnú večeru, znovu nakŕmili Chantal a uložili ju k nočnému spánku na strechu, kde teraz tuho spala vedľa Fary, ktorá by ju chránila aj svojím životom, keby bolo treba. Ellis si želal odviesť Jane z domu, v ktorom bola manželkou kohosi iného, a keďže Jane cítila to isté, povedala: „Poznám miesto, kam môžeme ísť.“

Teraz zišla z horského chodníka a viedla Ellisa po zvažujúcej sa kamenistej stráni k svojej tajnej skrýši, chránenému výstupku, kam sa chodievala nahá opaľovať a olejom si natierať brucho predtým, než sa narodila Chantal. Našla to poľahky v mesačnom svetle. Pozrela dolu do dediny, kde na dvoroch v ohniskách ešte tleli žeravé uhlíky a za oknami bez sklených tabúľ blikalo niekoľko lámp. Ledva rozoznala obrysy svojho domu. O pár hodín, len čo začne svitať, bude môcť vidieť Chantal a Faru, ako obe spia na streche; bude rada: bolo to prvý raz, čo v noci odišla od Chantal.

Obrátila sa. Ellis rozopol zips spacieho vaku a rozprestieral ho na zem ako deku. Jane sa cítila trápne a nepríjemne. Náhly nával vrúcnosti a túžby, ktorý pocítila v dome, keď ho videla, ako kolíše jej dcérku a hovorí jej riekanku, pominul. Na chvíľu akoby sa vrátilo všetko, čo k nemu kedysi cítila: túžba dotýkať sa ho, radosť z úsmevu, ktorým zakrýval svoju plachosť, potreba cítiť jeho veľké ruky na svojej koži, posadnutosť, vidieť jeho nahé telo. Pár týždňov pred narodením Chantal stratila záujem o sex, a až teraz sa jej túžba znovu vrátila. Ale tá nálada sa postupne rozptýlila, keď vymýšľali a pripravovali opatrenia, aby mohli byť sami; správali sa ako dvaja tínedžeri, ktorí sa snažia dostať spod dohľadu rodičov, aby sa mohli niekde nepozorovane bozkávať.

„Poď a sadni si,“ povedal Ellis.

Posadila sa vedľa neho na spací vak. Obaja pozerali dolu na tmavú dedinu. Nedotýkali sa. Chvíľu bolo medzi nimi napäté ticho. „Tu ešte nikdy nikto nebol,“ poznamenala Jane, len aby niečo povedala.

‚A čo si tu robila ty?“

„Och, ležala som len tak na slnku a premýšľala o ničom,“ povedala, potom si pomyslela *Ale čo to táram?* a doplnila to: „Nie, celkom tak to nebolo, občas som tu masturbovala.“

Zasmial sa, objal ju jednou rukou okolo pliec a privinul ju k sebe. „Som rád, že si taká priama ako predtým,“ povedal.

Obrátila k nemu tvár. Jemne ju pobozkal na ústa. Má ma rád napriek - nie, práve pre moje chyby: som netaktná a prchká, nadávam ako kočiš, som náladová a tvrdohlavá. „Nechceš ma zmeniť," povedala.

„Och, Jane, chýbala si mi." Zavrel oči a šeptom pokračoval. „Väčšinou som si to ani neuvedomoval, že mi chýbaš." Ľahol si na chrbát a stiahol ju k sebe, takže sa teraz skláňala nad ním. Nesmelo ho pobozkala na tvár. Ostýchavosť z nej rýchlo spadla. Keď som ho naposledy bozkávala, nemal bradu, prebleslo jej hlavou. Cítila pohyb jeho rúk: rozopínal jej košeľu. Nemala podprsenku - nemala žiadnu dostatočne veľkú - a jej prsia jej pripadali príliš obnažené. Rukou mu vkĺzla pod košeľu a dotkla sa dlhých chĺpkov pri jeho bradavkách. Takmer zabudla, aký je to pocit, dotýkať sa muža. Celé mesiace jej život napĺňali len jemné hlasy a hladké tváre žien a detí: teraz chcela cítiť drsnú pleť, pevné stehná a zarastené líca. Prstami sa vborila do jeho brady a jazykom mu roztvorila ústa. Keď sa dotkol jej naliatych pŕs, pocítila slastné bodnutie a - hneď vedela, čo bude nasledovať, ale nemala nijakú moc to zastaviť, a hoci sa od neho odtiahla, cítila, ako mu na ruky vyprsklo z oboch jej bradaviek teplé mlieko, a ona sa hanbou začervenala a povedala: „Ach, bože, prepáč, je to odporné, nemôžem tomu zabrániť -"

Priložil jej prst na ústa a umlčal ju. „To je v poriadku," povedal. Pritom hladil jej klzké prsia.„To je normálne. Vždy je to tak. Je to sexy."

To *nemôže* byť sexy, myslela si, ale on sa posunul, naklonil sa k jej hrudi a začal jej bozkávať a hladkať prsia, až sa napokon uvoľnila a príjemne vzrušila. Nový príval mlieka ju slastne bodol v hrudi, ale tentoraz jej to neprekážalo. Ellis zavzdychal: „Aaah," a drsný povrch jeho jazyka sa dotkol jej citlivých bradaviek a ona si pomyslela: Ak sa k nim prisaje, tak to nevydržím...

Akoby čítal jej myšlienky. Jeho pery zovreli jednu z jej dlhých bradaviek, vtiahol ju do úst a sal, a druhú jemne rytmicky stískal medzi palcom a ukazovákom. Jane bezmocne vykríkla od rozkoše a začala sa neovládateľné chvieť, pričom mlieko z jej pŕs striekalo na jeho ruku a ústa, a ona iba slastne vzdychala: „Och, bože, och, bože, och bože," až kým dosiahla vrchol a nevládne klesla naňho.

Chvíľu bola úplne prázdna, nedokázala myslieť, necítila vôbec nič, len to, čo zmyslovo vnímala: jeho teplý dych na vlhkých prsiach, jeho bradu, ktorá pichala jej pokožku, chladný nočný vánok na jej lícach, nylonový spací vak a tvrdú zem pod ním. Po chvíli počula jeho pritlmený, takmer dutý hlas: „Dusím sa."

Otočila sa a skotúľala sa dolu. „Sme zvrhlí?" povedala.

„Áno."

Zachichotala sa. „Už si také niečo robil?“

Krátko zaváhal, potom povedal: „Áno.“

„Ako...“ Stále sa trochu hanbila. „Aké to je?“

„Teplé a sladké. Ako kondenzované mlieko. Išla si?“

„Nevšimol si si?“

„Nebol som si istý. U dievčat sa to niekedy nedá zistiť.“

Pobozkala ho. „Išla. Síce nie nejako silno, ale určite. Prsný orgazmus.“

„Ja som skoro išiel tiež.“

„Naozaj?“ Prešla mu rukou po tele. Mal na sebe tenkú bavlnenú, pyžame podobnú košeľu a nohavice, aké nosili všetci Afganci. Pod šatami nahmatala jeho rebrá a bedrové kosti: stratil mäkkú vrstvu podkožného tuku, ktorú, s výnimkou len tých najchudších, majú všetci západniari. Narazila na jeho úd, vztýčený v širokých nohaviciach, a povedala: „Ahhh,“ a pevne ho chytila. „To je dobrý pocit.“

„Aj na tomto konci.“

Chcela mu dať toľko rozkoše, koľko dal on jej. Vzpriamene sa posadila, rozviazala šnúrku na jeho nohaviciach a vybrala ho. Jemne ho hladila, potom sa predklonila a pobozkala konček. Potom sa v nej ozval nezbedný škriatok a povedala: „Koľko dievčat si mal po mne?“

„Len pokračuj a poviem ti.“

„Okej.“ Ďalej ho hladkala a bozkávala.

Stále mlčal.

„No dobre,“ povedala asi po minúte, „Koľko?“

„Počkaj, ešte stále počítam.“

„Ty sviniar!“ povedala a pohryzla ho.

„Au! Nie veľa, naozaj... prisahám!“

„Čo robíš, keď nemáš dievča?“

„Môžeš trikrát hádať.“

Nechcela sa dať odbiť. „Robíš si to rukou?“

„Och, fuj, milostivá - ja sa hanbím.“

„Takže si to robíš,“ povedala víťazoslávne. „Na čo pritom myslíš?“

„Uveríš, keď ti poviem, že na princeznú Dianu?“

„Nie.“

„Mne je to trápne.“

Jane horela zvedavosťou. „Musíš povedať pravdu.“

„Na Pam Ewingovú.“

„A to je, prosím ťa, kto?“

„Ty si *naozaj* neinformovaná. To je manželka Bobbyho Ewinga v *Dallase*.“

Jane si spomenula na známy televízny seriál a tú herečku a zostala ohromená. „To nemyslíš vážne.“

„Chcela si počuť pravdu.“

„Veď tá je celá silikónová!“

„Hovoríme o *fantáziách*, nie?“

„Nemôžeš si *vyfantazírovať* nejakú emancipovanú ženu?“

„Vo fantáziách nie je miesto pre politiku.“

„Som šokovaná.“ Váhala. „Ako to robíš?“

„Čo?“

„To, čo robíš. S rukou.“

„Asi tak ako ty, ale silnejšie.“

„Predveď mi to.“

„Počuj, toto už nie je len zahanbujúce,“ povedal, „to je ponižujúce!“

„Prosím. Prosím ťa, ukáž mi to. Vždy som chcela vidieť nejakého muža, keď to robí. Ale nikdy som nemala odvahu o to požiadať - ak teraz odmietneš, možno sa to nikdy nedozviem.“ Chytila mu ruku a položila ju tam, kde bola jej.

Po chvíli začal pomaly pohybovať rukou. Urobil niekoľko trochu nedôsledných pohybov, potom vzdychol, privrel oči a začal naozaj.

„Aký si k nemu surový!“ zvolala.

Prestal. „Nemôžem to robiť... iba ak budeš aj ty.“

„Dohodnuté,“ povedala dychtivo. Rýchlo si stiahla nohavice aj nohavičky. Kľakla si vedľa neho a začala sa hladkať.

„Poď bližšie,“ povedal. Jeho hlas znel trochu zachrípnuto. „Nevidím ťa.“

Ležal vystretý na chrbte. Posunula sa bližšie, až kľačala celkom pri jeho hlave. Mesačný svit dopadal na jej bradavky a chĺpky ohanbia. Znovu si začal šúchať penis, teraz rýchlejšie, a pritom ako zhypnotizovaný pozoroval jej ruku, ktorou sa láskala.

„Och, Jane.“

Jane vychutnávala dráždivú slasť šíriacu sa spod končekov jej prstov. Videla, že Ellisove boky sa pohybujú hore a dolu v rytme ruky. „Chcem, aby si šiel,“ povedala. „Chcem vidieť, ako to vystrekne.“ Bola sama sebou šokovaná, ale vzrušenie a túžba zvíťazili.

Zastonal. Pozrela na jeho tvár. Ústa mal otvorené a hlasno dýchal. Jeho oči sa upierali na jej nezbedný prostredník. „Vsuň ho dnu,“ zadychčal. „Chcem vidieť, ako vkĺzne dnu.“

To bolo niečo, čo zvyčajne nerobievala. Vsunula konček dnu. Bolo to vlhké a klzké. Zasunula ho hlbšie. Keď to Ellis videl, zavzdychal od vzrušenia, a to ako iskra preskočilo aj na Jane. Pozrela naňho. Jeho boky sa dvíhali rýchlejšie a ona s rastúcou rozkošou rytmicky pohybovala prstom

dnu a von. Zrazu sa Ellis vzopäl, jeho chrbát s panvou vytvoril mohutný oblúk, hlasno zastonal a vystrekol prúd bieleho semena. Jane mimovoľne vykríkla „Ach, bože!“ a potom, keď fascinovaná pozerala na malú dierku na konci jeho orgánu, vytrysklo to znovu a znovu, vysoko do vzduchu, kde sa to zatrblietalo v mesačnom svite, až to napokon dopadlo na jeho hruď, jej pažu a vlasy... a potom, keď Ellis klesol, Jane sa úplne oddala slastným kŕčom, ktoré vyvolávali jej rýchle prsty, až kým sama neklesla od vyčerpania.

Ľahla si vedľa neho na spací vak, hlavu si oprela o jeho stehno. Malátne sa naklonila a pobozkala ho; ako odpoveď zacítila jeho tvár medzi stehnami.

Chvíľu ticho nepohnute ležali. Nebolo nič počuť, iba ich dych a šumiacu rieku na druhom konci údolia. Jane pozrela na oblohu. Bola bezoblačná, hviezdy jasne žiarili. Nočný vzduch bol teraz chladnejší. Čoskoro budeme musieť vliezť do toho vaku, pomyslela si. Tešila sa, že bude zaspávať vedľa neho.

„Sme zvrhlí?“ povedal Ellis.

„A ako!“

Jane sa končekmi prstov pohrávala s červeno-zlatými chĺpkami v jeho lone. Takmer zabudla, aké to bolo milovať sa s Ellisom. Bol celkom iný ako Jean-Pierre. Jej manžel mal rád dlhú prípravu: olej do kúpeľa, vône, sviečky, víno, husle. Bol ako zhýčkaný milenec. Mal rád, keď sa umyla pred milovaním, a po ňom sa sám ponáhľal čo najskôr do kúpeľne. Nikdy by sa jej nedotkol, keď mala menzes, a určite by nesal a neprehltol jej mlieko ako Ellis. Ellis by urobil *hocičo,* pomyslela si, a čím nehygienickejšie, tým lepšie. Usmiala sa v tme. Napadlo jej, že nikdy nebola celkom presvedčená, že Jean-Pierre má rád orálny sex, aj keď v tom bol dobrý. Pri Ellisovi nemala ani najmenšie pochybnosti.

Tá myšlienka v nej vzbudila túžbu, aby jej to teraz urobil. Vyzývavo roztiahla stehná. Cítila, ako ju bozkáva; najprv iba jeho pery na jej chĺpkoch, potom jazykom lascívne zablúdil hlbšie. Po chvíli ju pretočil na chrbát, kľakol si medzi jej stehná. Pripadala si úplne obnažená, hrozne otvorená a zraniteľná, ale zároveň cítila nekonečnú nežnosť. Jazykom pomaly opisoval dlhú krivku, začal na konci jej chrbtice - *Och, bože, spomínam si, ako to robí* - potom zašiel k jarčeku medzi kopčekmi, až sa napokon dostal k jej vagíne, citlivej pokožke jej pyskov a vyčnievajúcemu klitorisu. Po chvíli vzala jeho hlavu do rúk a pridržala ju tam, kde jej to bolo najpríjemnejšie, pozvoľna začala pohybovať panvou, pričom mu prstami na sluchách dávala signály, čo má robiť. Cítila, ako do nej vniká prstom, a už tušila, čo urobí: po chvíli odtiahol ruku a prst strčil do

vedľajšieho otvoru. Spomenula si, aká bola šokovaná, keď to spravil prvý raz, a ako rýchlo sa jej to zapáčilo. Jean-Pierre by to nespravil nikdy v živote. Cítila, že sa blíži vrchol, jej svaly sa napáli ako struna, a ona si v tom slastnom kŕči uvedomila, že Ellis jej chýbal väčšmi, ako si kedy pripustila; v skutočnosti, hlavný dôvod, prečo sa naňho tak dlho hnevala, bol ten, že ho celý čas neprestala milovať, a milovala ho doteraz; a keď si to konečne priznala, akoby z nej spadla obrovská ťarcha, zachvela sa ako strom vo vetre, a Ellis, ktorý vedel, čo má rada, vnoril tvár ešte hlbšie do jej lona.

Zdalo sa, akoby to malo trvať večne. Vždy keď vzrušenie slablo, prišiel s niečím novým, pritlačil, vnikol hlbšie, pohrýzol ju... a všetko sa začalo nanovo; až kým, z vyčerpania, prosila: „Prestaň, už dosť, už nemám síl, zabije ma to," a potom konečne nadvihol tvár a jej nohy zložil na zem.

Opretý na rukách, sklonil sa nad ňu a pobozkal ju na ústa. Cítila svoju vlastnú vôňu na jeho brade. Ležala vystretá, príliš unavená, aby otvorila oči, príliš unavená, aby opätovala jeho bozk. Cítila dolu jeho ruku, ako ju roztvára, potom jeho penis, ako sa tlačil dnu, a pomyslela si: *Ako rýchlo je opäť tvrdý* a potom *Bolo to tak dávno, och bože, aké je to dobré.*

Začal sa pohybovať dnu a von, spočiatku pomaly a potom rýchlejšie. Otvorila oči. Tesne nad sebou zbadala jeho tvár; pozeral na ňu. Potom zohol krk a pozrel dolu, kde ich telá splývali. Ten pohľad ho tak rozpálil, že si želala, aby to mohla vidieť aj ona. Zrazu spomalil rytmus, ale prenikal hlbšie, a spomenula si, že takto to robil vždy pred vyvrcholením. Pozrel jej do očí. „Bozkávaj ma, keď pôjdem," povedal a sklonil k nej pery. Jazykom pomaly vkĺzla medzi ne. Mala rada tento moment. Zhrbil chrbát, nadvihol hlavu a zreval ako divé zviera, a potom už cítila, ako do nej vyteká.

Keď bolo po všetkom, sklonil hlavu k jej ramenu a perami nežne bozkával jej hebké hrdlo, pričom jej šepkal slová, ktoré dobre nerozumela. Po minúte - dvoch spokojne zhlboka vydýchol, pobozkal ju na ústa, zdvihol sa na kolená a jedno po druhom pobozkal jej prsia. Napokon ju pobozkal dolu. Jej telo okamžite zareagovalo a nadvihla boky k jeho perám. Vycítil jej nanovo prebudenú túžbu, a začal lízať; a tak ako vždy, predstava, že pritom z nej ešte vyteká jeho semeno, ju hnala takmer k šialenstvu, a tak išla hneď, volajúc pritom jeho meno, až kým kŕč orgazmu celkom nepoľavil.

Vystrel sa vedľa nej. Automaticky zaujali polohu, v ktorej ležali vždy po milovaní: jeho ruka okolo jej pliec, jej hlava na jeho ramene, jej stehno preložené cez jeho boky. Silno zažíval a ona sa naňho usmiala. Malátne sa dotýkali jeden druhého: vystrela ruku a hrala sa s jeho ospalým penisom, jeho prsty jemne hladili jej vlhké lono. Oblizla mu hruď a zacítila slanú

chuť jeho spotenej kože. Pozrela na jeho krk. Mesačný svit dopadal na vrásky a ryhy prezrádzajúce jeho vek. Je o desať rokov odo mňa starší, pomyslela si Jane. Možno preto je taký skvelý milenec, lebo je starší. „Prečo sa vieš tak dobre milovať?“ povedala nahlas. Neodpovedal; spal. Tak sa ozvala ona: „Ľúbim ťa, drahý, dobrú noc,“ a potom zavrela oči.

Po roku v údolí sa Jean-Pierre v Kábule cítil zmätený a vystrašený. Budovy boli príliš vysoké, autá jazdili príliš rýchlo a všade bolo príliš veľa ľudí. Musel si prikryť uši, keď popri ňom prechádzala kolóna obrovských ruských nákladiakov. Všetko mu pripadalo šokujúco nové: obytné činžiaky, školáčky v rovnošatách, pouličné lampy, výťahy, obrusy na stoloch a chuť vína. Aj po dvadsiatich štyroch hodinách bol celý nesvoj. Aká irónia - on, Parížan!

Dostal izbu v dôstojníckej slobodárni. Sľúbili mu, že dostane byt, hneď keď príde Jane so Chantal. Momentálne sa cítil ako v lacnom hoteli. Tá budova možno aj slúžila ako hotel, predtým než prišli Rusi. Ak by Jane prišla - a s tým sa dalo rátať každú chvíľu - museli by si nejako poradiť a prenocovať tam všetci traja. Nemôžem si sťažovať, pomyslel si Jean-Pierre; nie som žiadny hrdina - zatiaľ.

Stál pri okne a díval sa na nočný Kábul. V celom meste bol niekoľkohodinový výpadok prúdu, zrejme zásluhou mestských partizánov, lokálnych kamarátov Masuda a jeho ľudí, ale pred pár minútami to znovu naskočilo a nad centrom mesta, kde bolo pouličné osvetlenie, sa vznášala slabá žiara. Jediný hluk, čo sem prenikal, bolo hučanie motorov vojenských áut, nákladných áut a tankov, ktoré sa v jednom kuse hnali kamsi na neznáme, tajomné miesta. Čo už môže byť také súrne uprostred noci v Kábule? Jean-Pierre slúžil v armáde, a ak ruská armáda bola taká ako francúzska, tak bolo dosť možné, že táto blesková nočná akcia bola asi taká dôležitá, ako premiestniť päťsto stoličiek z barakov do haly na druhom konci mesta kvôli koncertu, ktorý by sa mal konať o dva týždne, ale ktorý s najväčšou pravdepodobnosťou i tak zrušia.

Necítil vôňu večerného vzduchu, lebo okná boli zavreté a priklincované. Dvere neboli zamknuté, ale na konci chodby vedľa záchodu sedel na stoličke ruský seržant s neprítomným výrazom na tvári a pištoľou v ruke; Jean-Pierre mal pocit, že keby chcel odísť, seržant by mu v tom pravdepodobne zabránil.

Kde zostala Jane? Útok na Darg sa musel skončiť ešte pred súmrakom. Dostať sa z Dargu do Bandy helikoptérou a naložiť tam Jane so Chantal - to je otázka niekoľkých minút. A z Bandy do Kábulu by helikoptéra mohla doletieť za menej ako hodinu. Ale možno sa útočné sily vracali do

Bagramu, na leteckú základňu neďaleko ústia údolia. V tom prípade by Jane mohla ísť z Bagramu do Kábulu po ceste, bezpochyby v sprievode Anatolija.

Určite sa tak veľmi poteší, keď uvidí svojho manžela, že mu hneď odpustí jeho podvod, navyše keď pochopí aj jeho názor na Masuda. Čo bolo, bolo, uvažoval Jean-Pierre. Chvíľu sa pýtal sám seba, či to nie je iba jeho zbožné želanie. Nie, ubezpečoval sa; natoľko ju pozná a v zásade ju mal pod palcom.

A ona bude *vedieť*. Iba málo ľudí sa dozvie o tom tajomstve a pochopí veľkosť toho, čo dosiahol: bol rád, že ona bude jednou z nich.

Dúfal, že Masuda chytili, ale nezabili. Ak by zostal nažive, Rusi by ho mohli postaviť pred súd, tak aby všetci povstalci s istotou vedeli, že skončil. Smrť by bola takmer rovnako dobrá, za predpokladu, že by mali jeho telo. Ak by sa nenašlo telo, alebo iba neidentifikovateľná mŕtvola, povstaleckí propagandisti v Péšávare by vydali tlačovú správu, v ktorej by tvrdili, že Masud je stále nažive. Samozrejme, napokon by sa vyjasnilo, že je mŕtvy, ale účinok by bol značne oslabený. Jean-Pierre dúfal, že telo majú.

Z chodby sa ozvali kroky. Že by Anatolij, alebo Jane - alebo obaja? Znelo to ako mužský krok. Otvoril dvere a zbadal dvoch dosť vysokých ruských vojakov a tretieho, trochu menšieho v dôstojníckej uniforme. Určite prišli poňho, aby ho zaviedli k Jane a Anatolijovi. Jean-Pierre bol sklamaný. Spýtavo pozeral na dôstojníka, ktorý urobil pohyb rukou. Dvaja vojaci vošli rázne do dverí. Jean-Pierre o krok ustúpil, už-už mal na perách protest, ale prv než stihol prehovoriť, ten, čo bol bližšie k nemu, ho schmatol za košeľu a obrovskou päsťou ho udrel do tváre.

Jean-Pierre vykríkol od bolesti a strachu. Druhý vojak ho ťažkou čižmou kopol do slabín. V neznesiteľnej bolesti Jean-Pierre klesol na kolená. Vedel, že nadišla najhoršia chvíľa jeho života.

Vojaci ho zdvihli na nohy a držali ho v stoji, každý za jednu pažu. Teraz pristúpil k nemu dôstojník. Cez clonu sĺz videl nízkeho, územčistého mladého muža, s čudne zdeformovanou tvárou. Jedna polovica bola červená a opuchnutá, takže vyzeral, akoby sa permanentne uškŕňal. V ruke, na ktorej mal natiahnutú rukavicu, držal obušok.

Päť minút držali vojaci Jeanovo-Pierrovo zvíjajúce a trasúce sa telo, zatiaľ čo ho dôstojník udieral dreveným obuškom do tváre, po ramenách, kolenách, holeniach, do brucha a slabín - stále do slabín. Každý úder bol presne cielený a tvrdý, zákerne načasovaný; po každej rane nasledovala krátka pauza, počas ktorej agónia bolesti zoslabla natoľko, aby sa Jean-Pierre stihol niekoľko sekúnd báť toho, čo príde. Po každom údere skríkol

od bolesti a pred každým novým vykríkol od strachu. Nakoniec prišla dlhšia pauza a Jean-Pierre začal bľabotať, neistý, či mu budú rozumieť, alebo nie: „Prosím, nebite ma, prosím, už ma nebite, pane, urobím všetko, čo chcete, len ma nebite -“

„Dosť!“ povedal hlas po francúzsky.

Jean-Pierre otvoril oči a cez krv, ktorá mu stekala po tvári, sa snažil pozrieť na toho záchrancu, ktorý povedal *Dosť.* Bol to Anatolij.

Dvaja vojaci nechali Jeana-Pierra klesnúť na zem. Celé telo mu horelo. Každý pohyb bol utrpením. Každú kosť akoby mal zlomenú, rozkrok rozdrvený, a cítil, ako mu príšerne puchne tvár. Otvoril ústa a z nich sa liala krv. Prehltol a snažil sa hovoriť cez zavreté pery. „Prečo... prečo to urobili?“

„Dobre vieš prečo,“ odpovedal Anatolij.

Jean-Pierre pomaly pokrútil hlavou zo strany na stranu a snažil sa nepodľahnúť zúrivosti. „Riskoval som kvôli tebe život... dal som do toho všetko... prečo?“

„Nastražil si nám pascu,“ povedal Anatolij. „Kvôli tebe dnes zahynulo osemdesiatjeden mužov.“

Útok sa skončil fiaskom, pochopil Jean-Pierre, a z neznámych príčin vinu hodili naňho. „Nie,“ povedal, „nie ja -“

„Myslel si si, že budeš dávno za horami, keď spadne klietka,“ pokračoval Anatolij. „Ale prekvapil som ťa, keď som ťa prinútil nastúpiť so mnou do helikoptéry. Tak si teraz tu, aby si si užil svoj trest - ktorý bude veľmi bolieť a bude veľmi, ale veľmi dlho trvať.“ Otočil sa, že odíde.

„Nie!“ vykríkol Jean-Pierre. „Počkaj!“

Anatolij sa obrátil.

Jean-Pierre sa napriek bolesti snažil triezvo rozmýšľať. „Prišiel som sem... riskoval som život... dával som ti informácie o konvojoch... tvoji ľudia prepadávali tie konvoje... a škody, ktoré sa tým urobili povstalcom, boli predsa omnoho väčšie, ako je strata osemdesiatich mužov... to nemá logiku, nemá logiku.“ Pozbieral všetky sily, aby dal dokopy súvislú vetu. „Keby som vedel o pasci, bol by som ťa mohol včera varovať a prosiť o milosť.“

„Tak ako mohli vedieť, že napadneme dedinu?“ dožadoval sa Anatolij.

„Museli to vytušiť...“

„Ako?“

Jean-Pierre namáhal svoj zmätený mozog. „Bol Skabun bombardovaný?“ „Myslím, že nie.“

To je ono, uvedomil si Jean-Pierre; niekto prišiel na to, že v Skabune nebolo žiadne bombardovanie. „Mali ste ho bombardovať.“

Anatolij sa zamyslel. „Niekto tam vie veľmi logicky uvažovať a hľadať súvislosti.“

Bola to Jane, usúdil Jean-Pierre, a na chvíľu ju nenávidel.

Anatolij povedal: „Má Ellis Thaler nejaké zvláštne znamenie?“

Jeanovi-Pierrovi bolo na zamdletie, ale bál sa, že by ho znovu udreli. „Áno,“ povedal s námahou. „Veľkú jazvu na chrbte, v tvare kríža.“

„Tak *je* to on,“ povedal Anatolij pološeptom.

„Kto?“

„John Michael Raleigh, tridsaťštyri rokov, narodený v New Jersey, najstarší syn staviteľa. Vylúčili ho z Kalifornskej univerzity v Berkeley a neskôr bol kapitánom u americkej námornej pechoty. Od roku 1972 je agentom CIA. Jedenkrát rozvedený, jedno dieťa, bydlisko rodiny je prísne tajné.“ Mávol rukou, akoby chcel podobné podrobnosti zmiesť nabok. „Nepochybne to bol on, kto ma dnes v Dargu prelstil. Je veľmi schopný a veľmi nebezpečný. Keby som si mohol vybrať, koho by som, spomedzi všetkých agentov západných krajín, chcel chytiť, zvolil by som si jeho. Za posledných desať rokov nám spôsobil nenapraviteľné škody pri minimálne troch príležitostiach. Minulý rok v Paríži zničil sieť, ktorú sme trpezlivou prácou budovali sedem až osem rokov. Rok predtým odhalil agenta, ktorého sme vpašovali do tajnej služby už v *šesťdesiatom šiestom* - muža, ktorý mohol jedného dňa spáchať atentát na prezidenta. A teraz - teraz ho máme tu.“

Jean-Pierre, kľačiac na zemi a oboma rukami objímajúc svoje doráňané telo, sklonil hlavu k hrudi a v zúfalstve privrel oči. Už sa ako-tak pozviechal a ľutoval sám seba; bol vystavený napospas veľkým majstrom tejto neľútostnej hry, nahé dieťa v jame levovej.

Pritom mal také obrovské nádeje. Odkázaný iba na seba, chcel afganskému odboju zasadiť úder, z ktorého by sa nikdy nespamätal. Bol by zmenil chod dejín v tejto časti sveta. A bol by sa zároveň pomstil nafúkaným vládcom západného sveta a inštitúciám, ktoré zradili a zabili jeho otca. Ale namiesto triumfu stál teraz pred porážkou. V poslednej chvíli mu všetko uchmatli spred nosa... teda, niekto konkrétny... to on - Ellis.

Anatolijov hlas vnímal len ako mrmlanie kdesi v úzadí. „Môžeme si byť istí, že u povstalcov dosiahol, čo chcel. Nepoznáme podrobnosti, ale základný obrys stačí: dohoda o zjednotení vodcov banditov výmenou za americké zbrane. Taká vec môže zabezpečiť životaschopnosť odboja na celé roky. Musíme to okamžite zastaviť - prv než sa to rozbehne.“

Jean-Pierre otvoril oči a pozrel naňho. „Ako?“

„Musíme toho chlapa chytiť, prv než sa bude môcť vrátiť do Spojených štátov. Tak sa nikto nedozvie, že dosiahol dohodu, povstalci nedostanú svoje zbrane a celá vec sa skončí fiaskom.“

Napriek bolesti ho Jean-Pierre fascinovane počúval. Je to možné, že ešte stále má šancu na pomstu?

„Jeho dolapenie by takmer vykompenzovalo stratu Masuda,“ pokračoval Anatolij a Jeanovo-Pierrovo srdce poskočilo novou nádejou. „Nielenže by sme zneutralizovali jedného z najnebezpečnejších agentov, ktorého imperialisti v súčasnosti majú. Uvažuj: skutočný, živý príslušník CIA chytený tu v Afganistane... Tri roky americká propagandistická mašinéria tvrdí, že afganskí banditi hrdinsky bojujú za slobodu proti veľmoci Sovietskeho zväzu ako Dávid proti Goliášovi. Teraz by sme mali v rukách dôkaz na to, čo sme celý čas hovorili my - že Masud a ostatní sú len lokaji amerického imperializmu. Mohli by sme Ellisa postaviť pred súd...“

„Ale západné noviny všetko poprú,“ povedal Jean-Pierre. „Kapitalistická tlač -“

„Koho zaujíma Západ? Nám ide o nezúčastnené krajiny, váhajúce národy tretieho sveta a predovšetkým moslimské národy - na tie chceme zapôsobiť.“

Áno, *bolo* to možné, uvedomil si Jean-Pierre; ešte sa všetko dalo obrátiť v triumf, v jeho osobný triumf, lebo to bol práve on, kto upozornil Rusov na prítomnosť agenta CIA v Údolí Piatich levov.

„Tak,“ povedal Anatolij, *„kde* je Ellis dnes večer?“

„Bude zrejme s Masudom,“ povedal Jean-Pierre. Chytiť Ellisa nebude jednoduché. Ľahšie sa to povie, ako spraví: Jeanovi-Pierrovi trvalo celý rok, kým sa mu podarilo Masuda stretnúť.

„Nechápem, prečo by naďalej zostával pri Masudovi,“ namietol Anatolij. „Má tu nejakú základňu?“

„Áno - býval u jednej rodiny v Bande, teoreticky. Ale bol tam iba zriedkavo.“

„Nevadí, aj tak treba začať tam.“

Áno, pochopiteľne, pomyslel si Jean-Pierre. Ak Ellis nie je v Bande, možno niekto bude vedieť, kam odišiel... Niekto... možno Jane. Ak by Anatolij išiel do Bandy hľadať Ellisa, mohol by zároveň stretnúť aj Jane. Jean-Pierre takmer zabudol na bolesť, keď si s nádejou zosumarizoval, že hra ešte nie je celkom prehratá. Práve naopak. Možno sa mu predsa ešte podarí vykonať pomstu na vládnych orgánoch, dolapiť Ellisa, ktorý ho pripravil o víťazstvo, *a* najmä získať späť Jane a Chantal. „Pôjdem do Bandy s tebou?“ spýtal sa.

Anatolij to chvíľu zvažoval. „Myslím, že áno. Poznáš dedinu aj ľudí - tvoja prítomnosť sa môže hodiť."

Jean-Pierre sa s námahou dvíhal na nohy a zatínal zuby od bolesti. „Kedy pôjdeme?"

„Hneď teraz," povedal Anatolij.

KAPITOLA 14

Ellis sa ponáhľal, aby stihol vlak, a zmocňovala sa ho panika, hoci vedel, že je to len sen. Najprv nemohol nájsť miesto, kde by zaparkoval auto - mal Gillinu Hondu - potom zasa okienko, kde predávali cestovné lístky. Keď sa napokon rozhodol, že nastúpi na vlak aj bez lístka, musel sa predierať hustým davom ľudí v obrovskej hale Grand Central Station. Uvedomil si, že tento sen sa mu už sníval, dokonca niekoľkokrát, a naposledy veľmi nedávno; a ani v jednom nechytil vlak. Tie sny v ňom zakaždým zanechali neznesiteľný pocit, že všetko šťastie ho opustilo, navždy, a teraz sa bál, že to bude tak znova. Násilím si razil cestu v dave, až napokon prišiel ku vchodu na nástupište. V predchádzajúcich snoch vždy zostal stáť na tomto mieste a díval sa na koniec vlaku, ktorý mizol v diaľke, ale dnes bol vlak ešte v stanici. Rozbehol sa po peróne a naskočil naň práve vo chvíli, keď sa pohýnal.

Bol tak rád, že chytil vlak, až ho doslova zaliala vlna šťastia. Posadil sa na svoje miesto a vôbec mu nepripadalo čudné, že bol v spacom vaku spolu s Jane. Za oknami vlaku sa práve brieždilo nad Údolím Piatich levov.

Medzi spánkom a bdením nebola žiadna presná hranica. Vlak sa pomaly vytrácal a zostal iba spací vak a údolie a Jane a pocit šťastia. V ktorejsi chvíli počas krátkej noci zazipsovali vak a teraz ležali tesne pri sebe, tak tesne, že sa sotva mohli pohnúť. Cítil jej teplý dych na svojom hrdle, jej veľké prsia sa tisli na jeho rebrá. Tlačili ho jej kosti - jej bedro a jej koleno, jej lakeť a chodidlo - ale bol tomu rád. Vždy spali tesne pri sebe, spomenul si. Staroţitná posteľ v jej parížskom byte im ani nič iné neponúkala. Jeho posteľ bola síce väčšia, ale i tak spali vždy spletení dokopy. Často si sťažovala, že ju v noci obťažoval, ale on si ráno nikdy nič z toho nepamätal.

Už dávno nespal so ženou celú noc. Snažil sa spomenúť, kto bola tá posledná, a uvedomil si, že to bola práve Jane: dievčatá, ktoré si priviedol do svojho bytu vo Washingtone, nikdy nezostali na raňajky.

Jane bola posledná a *jediná* osoba, s ktorou mal taký nespútaný sex. Premietal si v hlave všetko, čo včera robili, a pocítil novú erekciu. V tomto

smere fungoval pri Jane takmer neobmedzene. V Paríži zostali v posteli niekedy aj celý deň a vstali, iba keď si chceli vziať niečo z chladničky alebo otvoriť fľašu vína. Bez problémov to zvládol aj päť - šesťkrát, zatiaľ čo ona ani nestačila počítať svoje orgazmy. Nikdy sa nepovažoval za majstra v sexe, a neskoršie skúsenosti mu potvrdili, že ani nebol - okrem Jane. Ona akoby uvoľňovala niečo, čo pri ostatných ženách zostávalo v ňom uväznené - či už zo strachu, pocitu viny, alebo ktovie prečo. Nikomu inému okrem nej sa to nepodarilo, hoci jedna žena bola veľmi blízko: Vietnamka, s ktorou mal v roku 1970 krátky, od začiatku na zánik odsúdený vzťah.

Teraz mu bolo jasné, že Jane nikdy neprestal milovať. Minulý rok robil svoju prácu, stretával sa so ženami, navštevoval Petal a chodil nakupovať ako herec, ktorý hrá svoju rolu a snaží sa, aby v nej pôsobil čo najvierohodnejšie, ale vie, že to nie je on. Keby nešiel do Afganistanu, smútil by za Jane celý život.

Zdalo sa mu, že často býval slepý práve k tým najdôležitejším veciam, ktoré ho v živote stretli. Vtedy dávno, v 1968 si neuvedomoval, že chcel bojovať za svoju krajinu; neuvedomil si ani to, že sa nechcel oženiť s Gill; vo Vietname si neuvedomoval, že je principiálne proti vojne. Vždy si to uvedomil až príliš neskoro, a každé z týchto poznaní ho ohromilo a zmenilo celý jeho život. I tak bol presvedčený, že sebaklam nemusí byť nutne na závadu; bez neho by neprežil vojnu, a keby nebol býval šiel do Afganistanu, čo iné by bol robil, ako si ďalej navrával, že na Jane mu v podstate nezáleží.

Ale mám ju teraz? pýtal sa sám seba. Veľa toho nepovedala, iba *Ľúbim ťa, drahý, dobre sa vyspi*, keď zaspával. Zdalo sa mu, že ešte nikdy v živote nepočul krajšie slová.

„Prečo sa usmievaš?“

Otvoril oči a pozrel na ňu. „Myslel som, že spíš,“ odpovedal.

„Pozorovala som ťa. Vyzeral si taký šťastný.“

„Áno.“ Zhlboka vdýchol chladný ranný vzduch a nadvihol sa na lakte, aby videl do údolia. Polia boli takmer bezfarebné v rannom úsvite a obloha bola perlovosivá. Práve jej chcel povedať, prečo bol taký šťastný, keď začul zvuk pripomínajúci bzučanie motora. Vzpriamil hlavu a počúval.

„Čo je to?“ spýtala sa.

Priložil si prst k perám. O chvíľu to počula aj ona. V niekoľkých sekundách hluk zosilnel a bol jasný: helikoptéry! Ellis tušil pohromu. „Doriti,“ zahrešil roztrpčene.

O chvíľu sa spoza horského hrebeňa vynorili letiace stroje: tri hrbaté bojové helikoptéry, všetky riadne vyzbrojené, a jedna transportná, pravdepodobne plná vojakov.

„Strč hlavu dnu," zakričal Ellis na Jane. Spací vak bol zaprášený a hnedý, ako zem okolo nich: ak zostanú ukrytí v ňom, možno ich zhora nerozoznajú. Partizáni používali pred lietadlami rovnakú maskovaciu taktiku - prikrývali sa dekami farby hliny, takzvanými *pattu*, ktoré všetci nosili.

Jane sa stiahla do spacieho vaku. Na otvorenom konci vaku bola akási záklopka na vankúš, hoci tam teraz žiaden vankúš nebol. Ak by sa im ju podarilo zavrieť, prikryla by im hlavy. Ellis stlačil Jane ešte nižšie do vaku, priľahol si tesne k nej a stiahol záklopku. Teraz boli prakticky neviditeľní.

Ležali obaja na bruchu, on napolo na nej a pozerali dolu do dediny. Zdalo sa, že helikoptéry zosadajú.

Jane povedala: „Hádam nemienia pristáť *tu*, čo myslíš?"

Ellis pomaly odpovedal: „Myslím, že áno..."

Jane sa snažila vymotať z vaku a vstať: „Musím ísť dolu -"

„Nie!" Chytil ju za plecia a celou váhou ju tlačil dolu. „Počkaj, počkaj aspoň pár sekúnd, nech vidíme, čo sa bude diať -"

„Ale Chantal -"

„Počkaj!"

Aj keď prestala s ním zápasiť, stále ju pevne držal. Na strechách domov si rozospatí ľudia sadali, pretierali si oči a pozerali ako omráčení na veľké stroje, ktoré ako obrovité vtáky krúžili nad ich hlavami. Ellis pohľadom našiel Janin dom. Videl Faru, ako vstala a omotala okolo seba plachtu. Vedľa nej bol malý matrac, na ktorom ležala Chantal, skrytá pod dekou.

Helikoptéry opatrne krúžili nad dedinou. Chcú tu pristáť, pomyslel si Ellis, ale po fiasku v Dargu sú ostražití.

Dedinčania boli ako zelektrizovaní. Niektorí vybehli zo svojich domov, iní bežali zasa dnu. Deti a dobytok nahnali dokopy a ukryli ich pod strechu. Niekoľko ľudí sa pokúsilo utiecť, ale jedna z helikoptér sa spustila dolu nad chodník vedúci von z dediny a prinútila ich vrátiť sa.

Scéna presvedčila ruského veliteľa, že tentoraz sa nemusia obávať žiadnej pasce. Veľká transportná helikoptéra a jedna MI-24 nemotorne klesli a pristáli na poli. O pár sekúnd sa objavili vojaci, ako chrobáky sa vyrojili z obrovského brucha transportéra.

„To je hrozné," kričala Jane. „Musím ísť hneď dolu!"

„Počúvaj ma!" povedal Ellis. „Nie je v nebezpečenstve - nech už majú za lubom čokoľvek, kvôli dieťaťu tu nie sú. Ale je možné, že idú po tebe."

„Musím ísť k nej -"

„Prestaň panikáriť,“ skríkol. „Ak budeš s ňou, tak *bude* v nebezpečenstve. Ak zostaneš tu, nič jej nehrozí. Nechápeš? Utekať za ňou je to najhoršie, čo môžeš urobiť.“

„Ellis, *nemôžem* -“

„Musíš.“

„Och, bože!“ Zavrela oči. „Objím ma - silno.“

Chytil ju za plecia a mocne ju k sebe privinul.

Vojaci obkľúčili malú dedinu. Iba jeden dom bol mimo ich siete: mullahova chatrč, ktorá bola vzdialená asi päťsto metrov, pri chodníku, ktorý viedol hore na úbočie. Práve keď sa tam Ellis pozeral, vybehol z domu nejaký muž. Bol dostatočne blízko, aby Ellis spoznal jeho hennou zafarbenú bradu: bol to Abdullah. Tri rôzne veľké deti a žena s bábätkom na rukách vyšli z domu a rozbehli sa za ním hore horským chodníkom.

Rusi ho okamžite spozorovali. Ellis a Jane sa schovali hlbšie do vaku, keď výsadkové helikoptéry nad dedinou vyrazili smerom k chodníku. Ozvali sa rany zo samopalu vychádzajúce z nosa helikoptéry a tesne pri Abdullahových nohách sa zdvihol prach. Abdullah okamžite zastal, a vyzeral až trochu komicky, keď nedokončil krok, stratil rovnováhu a takmer spadol. Potom sa otočil a bežal späť, mávajúc pritom rukami a kričiac na svoju ženu a deti, aby sa vrátili. Keď sa blížili k domu, ďalšie varovné strely im zabránili vojsť dnu, a tak po chvíli celá rodina kráčala dolu kopcom k dedine.

V neznesiteľnom tlkote rotorov sa sem-tam ozval výstrel, ale zdalo sa, že vojaci strieľajú iba do vzduchu, aby zastrašili dedinčanov. Vchádzali do domov a vyvádzali ich obyvateľov. MI-24, ktorá zvrátila mullaha a jeho rodinu, teraz oblietavala dedinu veľmi nízko nad zemou, akoby hľadala ďalších zatúlancov.

„Čo mienia urobiť?“ spýtala sa Jane neistým hlasom.

„Netuším.“

„Je to... odplata?“

„Božechráň!“

„Tak čo potom?“ naliehala.

Ellis mal sto chutí povedať *Ako to mám, doriti, vedieť?* ale namiesto toho povedal: „Možno sa znovu pokúšajú chytiť Masuda.“

„Ale on sa predsa nikdy nezdržuje v blízkosti miesta boja.“

„Možno dúfajú, že je menej ostražitý alebo lenivý; alebo že môže byť zranený...“ V skutočnosti Ellis nevedel, čo sa deje, ale obával sa podobného masakru ako v My Lai vo Vietname.

Dedinčanov nahnali do dvora mešity. Ruskí vojaci sa voči nim správali tvrdo, ale nie brutálne.

Zrazu Jane vykríkla: „Fara!“

„Čo je s ňou?“

„Čo to robí?“

Ellis pozrel na strechu Janinho domu. Fara kľačala pri Chantalinom malom matraci a Ellis videl iba malú ružovú hlávku, ktorá z nej vyčnievala. Zdalo sa, že Chantal ešte stále spí. Fara jej zrejme dala niekedy v noci fľašu, ale aj keď Chantal nebola hladná, hluk helikoptér by ju mohol prebudiť. Ellis dúfal, že bude spať ďalej.

Videl, ako Fara položila podušku vedľa hlavy Chantal a potom vytiahla plachtu hore a prehodila ju cez tvár dieťaťa.

„Skrýva ju,“ povedala Jane. „Poduška má podopierať plachtu, aby sa pod ňu dostal vzduch.“

„Múdre dievča.“

„Keby som *tam* tak mohla byť.“

Fara pokrčila plachtu, potom vzala ďalšiu plachtu a ledabolo ju pohodila na Chantalino telíčko. Na chvíľu zastala a kriticky pozerala na matrac. Z diaľky sa zdalo, že tam nie je dieťa, ale iba narýchlo opustené lôžko, na ktorom je zhúžvaná deka. Fara bola so svojím dielom zrejme spokojná, lebo podišla k okraju strechy a schodíkmi zišla na dvor.

„Nechala ju tam,“ povedala Jane.

„Chantal je tam, za týchto okolností, v najlepšom bezpečí -“

„Ja viem, ja viem!“

Faru nahnali do mešity spolu s ostatnými. Bola jedna z posledných. „Všetky deti sú pri svojich matkách,“ povedala Jane. „Myslím, že Fara mala vziať Chantal...“

„Nie,“ povedal Ellis. „Počkaj. Uvidíš.“ Ešte stále nevedel, čo sa bude diať, ale ak malo dôjsť k masakru, Chantal bola najbezpečnejšia tam, kde bola.

Keď sa zdalo, že všetci sú za múrmi mešity, vojaci začali prehľadávať dedinu znovu, pričom vbiehali rad-radom do všetkých domov a strieľali do vzduchu. *Oni* majú dosť streliva, prebleslo Ellisovi hlavou. Helikoptéra, ktorá zostala vo vzduchu, sa spustila nižšie a prehľadávala okolie dediny v čoraz väčších kruhoch.

Jeden z vojakov zamieril do dvora Janinho domu.

Ellis cítil, ako stuhla. „Neboj sa, dobre to dopadne,“ pošepkal jej do ucha.

Vojak vošiel do domu. Ellis a Jane uprene hľadeli na dvere. O niekoľko sekúnd vyšiel von a rýchlo vybehol po vonkajších schodoch.

„Och, bože, zachráň ju,“ šepkala Jane.

Zastal na streche, pozrel na matrac so zhúžvanou dekou, poobzeral sa po okolitých strechách, potom sa znovu zameral na tú, kde stál. Farin matrac

bol hneď pri jeho nohách: Chantal bola za ním. Špicou čižmy rypol do Farinho matraca.

Zrazu sa otočil a zbehol dolu schodmi.

Ellis zhlboka vydýchol a pozrel na Jane. Bola smrteľne bledá. „Povedal som ti, že to dobre dopadne," zašepkal. Roztriasla sa.

Ellis pozrel na mešitu. Videl iba časť vnútorného dvora. Zdalo sa, že dedinčania sedia na zemi v radoch, ale napriek tomu tam panoval nejaký pohyb. Snažil sa domyslieť si, čo sa tam deje. Vypočúvali ich, aby sa dozvedeli niečo o Masudovi a mieste, kde sa teraz zdržuje? Iba traja ľudia tam dolu to mohli vedieť, traja partizáni, ktorí boli z Bandy a ktorí včera neodišli s Masudom do hôr: Šahazai Gul, ten s jazvou; Ališan Karim, mullah, Abdullahov brat; a Šer Kador, kožiar. Šahazai a Abdullah boli obaja štyridsiatnici a mohli pokojne vystupovať ako vystrašení starí muži. Šer Kador mal iba štrnásť. Všetci traja mohli hodnoverne povedať, že nevedia nič o Masudovi. Šťastie, že tam nebol Mohammed: jemu by Rusi len tak ľahko neuverili, že je nevinný. Zbrane partizánov boli ukryté na miestach, ktoré Rusi prehľadávať nebudú: na streche záchodu, medzi listami morušovníka, hlboko v jame na brehu rieky.

„Ach, pozri!" vyrazilo z Jane. „Ten muž pred mešitou!"

Ellis sa pozrel. „Ten ruský dôstojník v špicatej čiapke?"

„Áno. Viem, kto to je - už som ho videla. To je ten, ktorý bol so Jeanom-Pierrom v kamennej chatrči, to je Anatolij."

„Jeanova-Pierrova spojka," vydýchol Ellis. Pozorne sa pozeral, snažil sa rozoznať črty jeho tváre: z tejto diaľky vyzeral trochu orientálne. Ktovie, aký je? Nebál sa ísť sám na povstalecké územie, aby sa stretol so Jeanom-Pierrom, takže musí byť odvážny. Dnes určite zúril, lebo priviedol Rusov do pasce v Dargu. Bude chcieť udrieť čo najskôr, aby znovu prevzal iniciatívu -

Ellisa vytrhla z úvah ďalšia postava, ktorá sa vynorila z mešity - bradatý muž v bielej rozhalenke a čiernych nohaviciach západného štýlu. „Ježišikriste," povedal Ellis. „To je Jean-Pierre."

„Oh!" vykríkla Jane.

„Čo sa to tam vlastne deje?" zamrmlal Ellis.

„Myslela som, že ho už nikdy neuvidím," povedala Jane. Ellis na ňu pozrel. Na tvári mala zvláštny výraz. Po chvíli si uvedomil, že to bol výraz ľútosti.

Svoju pozornosť obrátil opäť na to, čo sa odohrávalo v dedine. Jean-Pierre sa rozprával s ruským dôstojníkom a gestikuloval, pričom niekoľkokrát ukázal smerom hore na horský hrebeň.

„Nejak divne stojí,“ povedala Jane. ‚Akoby mal bolesti alebo bol zranený.“

„Ukazuje smerom na nás?“ spýtal sa Ellis.

„Nevie o tomto mieste - nik o ňom nevie. Myslíš, že nás môže vidieť?“

„Nie.“

„Ale my ho vidíme,“ povedala pochybovačné.

„Ale on stojí vzpriamene na svetlom pozadí. My ležíme pri zemi, vykúkame spod deky a za nami je strakatý terén. Nemôže nás zbadať, iba ak by vedel, kam presne sa má pozerať.“

„Tak ukazuje na jaskyne.“

„Áno.“

„Určite Rusom hovorí, aby hľadali tam.“

„Áno.“

„Ale to je *hrozné.* Ako mohol...“ Hlas sa jej zlomil a po chvíli povedala: „Čo sa divím, veď to robil celý čas, čo je tu - od začiatku dával Rusom informácie o miestnych ľuďoch.“

Ellisovi sa zdalo, že Anatolij hovorí do vysielačky. O chvíľu jedna z krúžiacich helikoptér prehučala nad ich prikrytými hlavami kamsi za vrchol hrebeňa. Nevideli ju, ale počuli, že zrejme pristáva.

Jean-Pierre a Anatolij teraz odchádzali od mešity. Jean-Pierre kríval. „Je naozaj zranený,“ povedal Ellis.

„Rozmýšľam, čo sa stalo.“

Ellisovi to pripadalo tak, že Jeana-Pierra zbili, ale nepovedal to. Viac ho zaujímalo, čo sa odohráva v Janinej hlave. Dolu bol jej manžel s dôstojníkom KGB - plukovníkom, myslel si Ellis, podľa uniformy. Ona je tu, v provizórnej posteli s iným mužom. Cíti sa previnilo? Hanbí sa? Alebo sa trápi kvôli nevere? Nenávidí teraz Jeana-Pierra, alebo je ním iba sklamaná? Bola doňho zamilovaná: zostalo niečo z jej lásky? Povedal: „Čo k nemu *cítiš?“*

Dlho a intenzívne sa naňho dívala, a v jednej chvíli sa mu zdalo, že sa rozčúli, ale ona iba veľmi vážne premýšľala nad jeho otázkou. Napokon povedala: „Som smutná.“ Potom pozrela znovu dolu do dediny.

Jean-Pierre a Anatolij smerovali k Janinmu domu, kde na streche, skrytá pod dekami, ešte stále ležala Chantal.

Jane povedala: „Myslím, že hľadajú mňa.“

Výraz jej tváre bol napätý a ustráchaný, keď pozorovala tých dvoch dolu. Ellis si nemyslel, že Rusi prešli taký kus cesty a s toľkými mužmi a vrtuľníkmi iba kvôli Jane, ale nepovedal nič.

Jean-Pierre spolu s Anatolijom prešli dvorom obchodníkovho domu a vošli dnu.

„Len sa nerozplač, dievčatko,“ šepkala Jane.

To je zázrak, že dieťa stále spí, pomyslel si Ellis. Možno nespalo. Možno bolo hore a plakalo, ale jeho plač sa strácal v okolitom hluku. Možno ho vojak nepočul, lebo mu v tej chvíli priamo nad hlavou rachotil rotor helikoptéry. Možno citlivejšie uši otca zachytia zvuk, ktorý nezainteresovaný cudzinec nepostrehol. Možno -

Obaja muži vyšli z domu. Chvíľu stáli na dvore a rozprávali sa. Jean-Pierre odkríval k dreveným schodom vedúcim na strechu. S viditeľnou námahou vystúpil na prvý schod, potom zostúpil. Nasledovala ďalšia krátka výmena slov, a potom začal vystupovať Rus. Vyšiel celkom hore a zastal na streche. Tak ako vojak pre ním, aj on pozrel na rozhádzanú posteľ, rozhliadol sa po okolitých strechách, a potom znovu upriamil pozornosť na strechu obchodníkovho domu. Ako vojak, aj on strčil špicou čižmy do Farinho matraca. Potom si kľakol vedľa Chantal.

Opatrne odtiahol plachtu.

Jane mimovoľne vykríkla, keď sa objavila ružová tvárička dieťaťa.

Ak hľadajú Jane, pomyslel si Ellis, tak Chantal vezmú, lebo vedia, že Jane sa vzdá, len aby mohla byť s dieťaťom.

Niekoľko sekúnd Anatolij pozeral na malý uzlík.

„Och, bože, ja to nevydržím, nevydržím,“ vzdychala Jane.

Ellis ju mocne objal a povedal: Počkaj, počkaj, uvidíme...“

Aj keď napínal zrak, ako mohol, výraz na tvári dieťaťa nevidel - vzdialenosť bola príliš veľká.

Zdalo sa, že Rus rozmýšľa.

Náhle sa zrejme rozhodol.

Pustil plachtu, omotal ju okolo dieťaťa, vstal a odišiel. Jane sa rozplakala.

Anatolij zo strechy niečo hovoril Jeanovi-Pierrovi a pritom popieravo krútil hlavou. Potom zostúpil na dvor.

„Prečo to urobil?“ uvažoval Ellis nahlas. Gesto hlavou znamenalo, že Anatolij Jeanovi-Pierrovi povedal: „Na streche nikto nie je.“ Logický záver je, že Jean-Pierre by bol chcel dieťa vziať, ale Anatolij nie. To znamená, že Jean-Pierre chcel nájsť Jane, ale Rus o ňu záujem nemal.

Tak o *čo* mal záujem?

Odpoveď sa núkala ako na dlani. Išiel po Ellisovi. „Myslím, že som to posral,“ povedal Ellis viac-menej pre seba. Jean-Pierre chcel Jane a Chantal, ale Anatolij hľadal jeho. Anatolij chcel pomstu za včerajšie pokorenie; chcel zabrániť tomu, aby sa Ellis vrátil na Západ s dohodou, ktorú podpísali vodcovia povstalcov; chcel postaviť Ellisa pred súd, aby dokázal svetu, že za afganským odbojom stojí CIA. Na to všetko som mal myslieť už včera, trpko si vyčítal Ellis, ale bol som opojený úspechom a

myslel som iba na Jane. Okrem toho, Anatolij nemohol *vedieť,* že som tu - mohol som byť v Dargu, Astane alebo v horách s Masudom - takže to bol dosť riskantný ťah. Ale takmer mu to vyšlo. Anatolij má dobrý inštinkt. Je to nebezpečný protivník - a bitka sa ešte neskončila.

Jane plakala. Ellis ju hladil po vlasoch a chlácholivo sa jej prihováral, a pritom pozoroval, ako sa Anatolij a Jean-Pierre vracajú k helikoptéram, ktoré s otáčajúcimi sa vrtuľami stáli pripravené na poli.

MI-24, ktorá zosadla na vrchole hrebeňa neďaleko jaskýň, znovu vzlietla a prehnala sa ponad Ellisovu a Janinu hlavu. Ellis rozmýšľal, či siedmich zranených partizánov v jaskyni vypočúvali alebo ich zajali alebo oboje.

Zakrátko sa akcia skončila. Vojaci v predklone vybehli z mešity a vliezli do transportnej helikoptéry rovnako rýchlo, ako z nej povyskakovali. Jean-Pierre a Anatolij nastúpili do jednej MI-24. Hučiace príšery jedna po druhej stúpali do vzduchu, a keď boli vysoko nad kopcami, zoradili sa a v rovnom rade vyrazili na juhovýchod.

Ellis, ktorý vedel, čo sa deje v Janinej mysli, povedal: „Počkaj, prosím ťa, pár sekúnd, kým odídu všetky vrtuľníky - nepokaz to teraz."

Celá uslzená ticho prikývla.

Z mešity začali pomaly vychádzať obyvatelia Bandy. Pôsobili vystrašene. Teraz už aj posledná helikoptéra bola vysoko vo vzduchu a mierila na juh. Jane vyliezla zo spacieho vaku, natiahla si nohavice a košeľu, ktorú si zapínala, až keď už, šmýkajúc sa a potkýnajúc, bežala dolu svahom. Ellis pozeral za ňou a mal pritom pocit, akoby ho odstrčila nabok; vedel, že ten dojem je úplne iracionálny, napriek tomu sa ho nemohol zbaviť. Rozhodol sa, že nepôjde za ňou hneď. Nechajú, nech sa stretne so Chantal osamote.

Zmizla mu z dohľadu za mullahovým domom. Ellis pozrel dolu do dediny. Život v nej sa vracal do normálu. Počul hlasy a občasné vzrušené výkriky. Deti pobehovali vonku, hrali sa na helikoptéry alebo mierili imaginárnymi puškami a naháňali sliepky do dvora „na výsluch". Väčšina dospelých pomaly, a ešte stále trochu vydesene, kráčala k svojim domom.

Ellis si spomenul na sedem ranených partizánov a jednorukého chlapca v jaskynnej klinike. Rozhodol sa, že ich pôjde pozrieť. Obliekol sa, zroloval spací vak a vykročil hore horským chodníkom.

Spomenul si na Allena Windermana, muža v sivom obleku a pásikavej kravate, ako sedel oproti nemu v jednej washingtonskej reštaurácii, a rypkajúc vidličkou vo svojom šaláte, sa ho spýtal: „Aké sú šance, že by Rusi mohli chytiť nášho človeka?" *Mizivé,* povedal vtedy Ellis. *Keď nedokážu chytiť Masuda, ako by mohli chytiť tajného agenta, ktorý sa má stretnúť s Masudom?* Teraz poznal odpoveď: s pomocou Jeana-Pierra. „Prekliaty Jean-Pierre," povedal Ellis nahlas.

Dorazil na čistinu. Z kliniky v jaskyni nevychádzali žiadne zvuky. Dúfal, že Rusi nezajali chlapca, Mousu, ani partizánov - Mohammeda by to zložilo.

Vošiel do jaskyne. Slnko už vyšlo, takže videl pomerne jasne. Všetci boli tam, ležali ticho, bez pohnutia. „Ste v poriadku?“ spýtal sa Ellis po daríjsky.

Žiadna odpoveď. Nik sa ani nepohol.

„O, bože,“ zašepkal Ellis.

Kľakol si k najbližšie ležiacemu partizánovi a dotkol sa jeho bradatej tváre. Muž ležal v kaluži krvi. Dostal guľku do hlavy, z tesnej blízkosti.

Ellis rýchlo skontroloval jedného po druhom.

Všetci boli mŕtvi.

Takisto aj chlapec.

KAPITOLA 15

Jane sa hnala dedinou v slepej panike, odstrkovala od seba ľudí, vrážala do múrov, potkýnala sa a padala, znovu vstávala, a pritom nepretržite vzlykala a stonala a nariekala. „Určite bude v poriadku,“ opakovala stále dokola ako litániu. Jej mozog sa však zároveň pýtal *Prečo sa Chantal nezobudila?* a *Čo urobil Anatolij?* a *Je moje dieťa zranené?*

Konečne dorazila do dvora obchodníkovho domu a rozbehla sa, berúc jedným krokom dva schody naraz, hore na strechu. Spustila sa na kolená a odtiahla plachtu z malého matraca. Chantal mala zavreté oči. Jane napadlo: Dýcha? Preboha, dýcha? Vtom dieťa otvorilo oči, pozrelo na mamu a - prvýkrát vôbec - sa usmialo.

Jane ju schytila do náručia a mocne ju objala; mala pocit, že jej srdce pukne. Chantal sa od prekvapenia rozplakala a Jane plakala tiež, od radosti a úľavy, že jej dievčatku sa nič nestalo, že je tam, živé a teplé, že teraz kričí a že sa práve prvýkrát usmialo.

Po chvíli sa Jane upokojila a Chantal, ktorá vycítila tú zmenu, stíchla. Jane ju hojdala v náručí, potľapkávala ju rytmicky po chrbátiku a bozkávala jej mäkkú, holú hlávku. Napokon si Jane spomenula, že na svete sú aj iní ľudia, a bola zvedavá, čo sa stalo s dedinčanmi v mešite a či sú všetci v poriadku. Zišla dolu na dvor a tam stretla Faru.

Jane na ňu chvíľu bez slova pozerala; tichá, plachá Fara, vždy ustráchaná, ktorá sa všetkého bála: kde nabrala odvahu a duchaprítomnosť a nervy, aby skryla Chantal pod zhúžvanú deku, keď Rusi pristávali helikoptérami v dedine a strieľali len pár metrov od nej? „Zachránila si ju,“ povedala Jane.

Fara sa zatvárila vystrašene, akoby to bolo obvinenie.

Jane posunula Chantal a oprela si ju o bok a pravou rukou objala Faru. „Zachránila si moje dieťa!“ povedala. „Ďakujem ti! Ďakujem!“

Fara chvíľu žiarila radosťou, potom sa rozplakala.

Jane ju tíšila, ťapkala ju po chrbte ako predtým Chantal. Len čo sa Fara upokojila, Jane povedala: „Čo sa dialo v mešite? Čo urobili? Je niekto zranený?“

„Áno,“ povedala Fara ako omráčená.

Jane sa usmiala: Fare nemožno položiť tri otázky naraz a čakať rozumnú odpoveď. „Čo sa stalo, keď ste išli do mešity?“

„Pýtali sa, kde je Američan.“

„Koho sa to pýtali?“

„Každého. Ale nik nevedel. Doktor sa ma pýtal, kde ste vy a dieťa, a povedala som, že neviem. Potom vybrali troch mužov: najprv môjho strýka Šahazaia, potom mullaha, potom Ališana Karima, mullahovho brata. Pýtali sa ich znova, ale zbytočne, lebo oni nevedeli, kam Američan odišiel. Tak ich bili.“

„Sú ťažko zranení?“

„Len zbití.“

„Pôjdem sa na nich pozrieť. Ališan má slabé srdce, spomenula si Jane s obavou. „Kde sú teraz?“

„Ešte v mešite.“

„Poď so mnou.“ Jane vošla do domu a Fara za ňou. V prednej izbe na pulte bola Janina zdravotnícka taška. K bežnej výbave pridala aj tabletky nitroglycerínu a vyšla znovu von. Keď kráčala do mešity, pričom Chantal stále zvierala pevne v náručí, spýtala sa Fary: Ublížili ti?“

„Nie. Doktor vyzeral veľmi nahnevaný, ale nebili ma.“

Jane rozmýšľala, či bol Jean-Pierre nahnevaný preto, lebo tušil, že strávila noc s Ellisom. Mala pocit, že celá dedina si myslí to isté. Ako budú reagovať? Nebudú to pokladať za definitívny dôkaz, že je naozaj kurva?

Nech už bude akokoľvek, teraz sa jej strániť nebudú, aspoň dovtedy nie, kým sú v dedine ranení, ktorých treba ošetriť. Prišli k mešite a vošli do dvora. Keď ju Abdullahova žena zbadala, ponáhľala sa k nej a zaviedla ju na miesto, kde ležal na zemi jej muž. Na prvý pohľad vyzeral v poriadku, a keďže sa Jane obávala o Ališanovo srdce, nechala mullaha tak - napriek rozhorčeným protestom jeho ženy - a pristúpila k Ališanovi, ktorý ležal hneď vedľa.

Tvár mal sinavú a ťažko dýchal, jednou rukou si držal hrudník: bitka vyvolala záchvat angíny, presne ako sa Jane obávala. Dala mu tabletku a povedala: „Musíš ju požuť, nie prehltnúť.“

Podala Chantal Fare a rýchlo prehliadla Ališana. Mal silné pomliaždeniny, ale žiadne kosti nemal zlomené. „Ako ťa bili?“ spýtala sa ho.

„Svojimi puškami,“ povedal zachrípnuto.

Prikývla. Mal šťastie: jediná nebezpečná vec, čo mu spôsobili, bol stres, ktorý škodil jeho srdcu, ale z toho sa už zotavoval. Otvorené rany mu potrela jódovou tinktúrou a prikázala mu zostať ležať na mieste najmenej hodinu.

Vrátila sa k Abdullahovi. Keď ju však mullah videl prichádzať, odháňal ju zlostnými výkrikmi. Vedela, čo ho tak pobúrilo: myslel si, že má nárok na prednostné ošetrenie, a cítil sa urazený, že ako prvého prezrela Ališana. Jane nemala v úmysle ospravedlňovať sa mu. Už dávno mu vysvetlila, že ona ošetruje ľudí podľa naliehavosti, a nie podľa ich postavenia. Teraz sa od neho odvrátila. Načo má ošetrovať toho starého blázna? Ak mu je tak dobre, že vládze na ňu kričať, tak neumrie.

Podišla k Šahazaiovi, zjazvenému starému bojovníkovi. Už ho prezrela jeho sestra Rabia, pôrodná baba, ktorá mu umyla rany. Rabiine bylinkové masti nemali až taký antiseptický účinok, ako bolo treba, ale Jane bola presvedčená, že v konečnom dôsledku mohli viac prospieť ako uškodiť, a tak sa obmedzila iba na to, že mu prikázala pohýbať prstami na rukách a na nohách. Bol v poriadku.

Mali sme šťastie, skonštatovala Jane. Rusi prišli, ale vyviazli sme iba s ľahkými zraneniami. Vďakabohu. Hádam nás teraz nechajú chvíľu na pokoji - možno až dovtedy, kým bude znovu otvorená cesta do Chajbarského priesmyku.

„Je doktor Rus?“ spýtala sa Rabia nečakane.

„Nie.“ Po prvý raz sa Jane vážne zamyslela, čo asi mal Jean-Pierre v pláne urobiť. Čo by mi asi povedal, keby ma tu bol našiel? „Nie, Rabia, nie je Rus. Ale podľa všetkého sa pridal na ich stranu.“

„Takže je zradca.“

„Áno, myslím, že je.“ Jane uvažovala, čo sa asi deje v Rabiinej hlave.

„Môže sa kresťanka rozviesť so svojím manželom preto, že je zradca?“

V Európe na to stačí oveľa menší dôvod, pomyslela si Jane, a tak povedala. „Áno.“

„Preto si sa teraz vydala za Američana?“

Jane pochopila chod Rabiiných myšlienok. Noc strávená s Ellisom na horskom úbočí potvrdzovala Abdullahovo obvinenie, že Jane je západniarska kurva. Rabia, ktorá už dávno patrila k Janiným hlavným prívrženkyniam v dedine, mala v pláne vyvrátiť to tvrdenie inou verziou: Jane sa podľa zvláštnych kresťanských zákonov, o ktorých pravoveriaci nič

nevedia, rýchlo so zradcom rozviedla a teraz bola podľa rovnakých zákonov vydatá za Ellisa. No dobre, nech je to tak, pomyslela si Jane. „Áno," povedala, „preto som sa vydala za Američana."

Rabia spokojne prikývla.

Jane mala skoro pocit, že na Abdullahovom tvrdení bol kúsok pravdy. Musela uznať, že sa trochu prirýchlo presťahovala z postele jedného muža do postele druhého. Trochu sa za to hanbila, ale potom sa spamätala: nikdy sa nesprávala podľa toho, čo iní od nej očakávali. Nech si myslia, čo chcú, povedala si pre seba.

Necítim sa vydatá za Ellisa. Ale cítim sa ako rozvedená so Jeanom-Pierrom? pýtala sa sama seba. Nebola si istá, ale jedno vedela - jej povinnosti voči nemu sa skončili. Po tom, čo spravil, nič mu nedlhujem. Mala by to pre ňu byť v istom zmysle úľava, ale v skutočnosti cítila iba smútok.

Čosi ju vyrušilo z úvah. Pred vchodom do mešity nastal akýsi zhon, a keď sa Jane obrátila, videla Ellisa, ktorý v rukách niečo niesol. Keď sa priblížil, videla, že jeho tvár bola ako maska hnevu; a hlavou sa jej ako blesk prehnala spomienka, že už ho raz takého videla: keď bezohľadný taxikár nečakane prudko odbočil, pričom zrazil mladíka na motocykli a ťažko ho zranil. Ellis a Jane boli svedkami tej nehody a zavolali sanitku - v tých časom nevedela nič o medicíne - a Ellis stále dookola opakoval: „Bolo to úplne zbytočné, úplne zbytočné."

Podľa tvaru spoznala, čo niesol v rukách: bolo to dieťa, a vtom si uvedomila, že výraz jeho tváre vraví, že dieťa je mŕtve. Ako prvé - a za to sa hanbila - jej napadlo *Chvalabohu to nie je moje dieťa;* potom, keď sa lepšie prizrela, videla, že to bolo práve to dieťa, jediné z celej dediny, ktoré jej niekedy pripadalo ako jej vlastné - jednoruký Mousa, ktorému zachránila život. Zrazu ju zalial strašný pocit sklamania a straty, ako keď zomrel pacient, o ktorého život spolu so Jeanom-Pierrom dlho a zo všetkých síl bojovali. Bolo to zvlášť bolestné, lebo Mousa bol veľmi statočný a dokázal sa vyrovnať so svojím handicapom; a jeho otec bol naňho taký hrdý. Prečo práve on? Uvažovala Jane cez slzy. Prečo on?

Dedinčania obstúpili Ellisa, ale on pozeral iba na Jane.

„Všetci sú mŕtvi," povedal po daríjsky, aby aj ostatní rozumeli. Niekoľko žien začalo plakať.

„Ako to?"

„Zastrelili ich Rusi, všetkých."

„Oh, bože." Ešte včera večer povedala *Nikto z nich nezomrie* na zranenia, mala na mysli, a bola pevne presvedčená, že všetci z nich, jeden pomalšie,

druhý rýchlejšie, sa pri jej opatere postupne budú zotavovať, až sa celkom uzdravia. A teraz všetci mŕtvi. „Ale prečo zabili aj chlapca?“ kričala.

„Možno ich niečím nahneval, alebo sa bránil.“ Jane sa bezradne mračila.

Ellis trochu posunul bezvládne telo vo svojom náručí, takže teraz bolo vidieť Mousovu ruku. Malé prsty pevne zvierali rukoväť noža, ktorý mu venoval otec. Na čepeli bola krv.

Vtom sa ozval hlasný nárek a Halima sa predierala davom. Vzala z Ellisovho náručia telo svojho syna, klesla s ním na zem a hlasno volala jeho meno. Ostatné ženy ju obkolesili. Jane sa pobrala preč.

Mávla na Faru, aby ju aj so Chantal nasledovala, a pomalým krokom sa vracala do svojho domu. Iba pred pár minútami si myslela, že dedina z toho šťastne vyviazla. A teraz sú siedmi muži a jeden chlapec mŕtvi. Jane už nezostávali žiadne slzy. Cítila sa iba vyčerpaná od žiaľu.

Vošla do domu a sadla si, aby nakŕmila Chantal. „Aká si bola trpezlivá, moja malá,“ povedala, keď si ju prikladala k prsiam.

O minútu - dve vošiel Ellis. Naklonil sa nad ňu a pobozkal ju. Potom sa na ňu zadíval a povedal: „Vyzeráš, akoby si sa na mňa hnevala.“

Jane si uvedomila, že je to pravda. „Muži sú takí suroví,“ povedala trpko. „Chlapec sa určite snažil zaútočiť na ozbrojených ruských vojakov svojím loveckým nožom - kto ho naučil tak šialene riskovať? Kto mu nahovoril, že jeho úlohou je zabíjať Rusov? Kto mu bol vzorom, keď sa vrhol na mužov vyzbrojených samopalmi? Určite nie jeho matka. Bol to jeho otec; je to Mohammedova vina, že zomrel; Mohammedova a aj tvoja.“

Ellis zostal ohromený. „Prečo moja?“

Vedela, že je k nemu krutá, ale nemohla inak. „Abdullaha, Ališana a Šahazaia bili, aby ich prinútili povedať, kde si. Teba hľadali. To bol cieľ celej akcie.“

„Viem. A preto som vinný, že zastrelili malého chlapca?“

„Stalo sa to preto, lebo si tu, na mieste, kam nepatríš.“

„Možno. Ale na *ten* problém už mám riešenie. Odchádzam. Moja prítomnosť spôsobuje násilie a krviprelievanie, ako si sama povedala. Ak zostanem, nielenže sa vystavujem riziku, že ma chytia - lebo minulú noc sme mali z pekla šťastie - ale zrúti sa aj celý môj krehký plán, aby tieto kmene začali spoločne postupovať proti svojmu spoločnému nepriateľovi. Ba hrozí aj niečo ešte horšie. Kvôli propagande by ma Rusi postavili pred verejný súd. ‚Pozrite, ako sa CIA snaží zneužívať vnútorné problémy krajiny tretieho sveta vo svoj prospech.' Niečo v tom zmysle.“

„Ty si fakt veľké zviera, že?“ Zvláštne, že to, čo sa odohralo tu v údolí, v tejto malej komunite, by mohlo mať také veľké globálne následky. „Ale odísť nemôžeš. Cesta do Chajbarského priesmyku je uzavretá.“

„Existuje aj iná možnosť: Maslová cesta.“

„Oh, Ellis... tá je veľmi náročná - a nebezpečná.“ Predstavila si ho, ako v ostrom vetre stúpa strmými horskými priechodmi. Možno zablúdi a zamrzne v snehu, alebo ho prepadnú banditi a zabijú. „Prosím ťa, nerob to.“

„Keby som mal inú možnosť, určite by som bral tú.“

Tak ho opäť stratí a bude sama. Tá myšlienka ju deprimovala. Bolo to prekvapujúce. Strávila S ním iba jednu noc. Čo čakala? Nevedela presne. V každom prípade viac, ako toto náhle lúčenie. „Nemyslela som si, že ťa opäť tak rýchlo stratím,“ povedala, keď prikladala Chantal k druhému prsníku.

Kľakol si pred ňu a chytil ju za ruku. „Ešte si sa ani poriadne nezamyslela nad celou situáciou,“ povedal. „Spomeň si na Jeana-Pierra. Nechápeš, že ťa chce získať späť?“

Jane premýšľala. Ellis mal pravdu, uvedomila si. Jean-Pierre sa určite cíti ponížený a po mužskej stránke pokorený: jeho rany by zahojilo jedine to, keby ju získal späť, do svojej postele, do svojej moci. „Ale čo by so mnou urobil?“ povedala.

„Bude chcieť, aby si aj so Chantal strávila zvyšok života v nejakom zapadnutom baníckom meste na Sibíri, zatiaľ čo on by robil špióna v Európe a každé dva-tri roky by vás počas dovolenky medzi dvoma misiami prišiel navštíviť.“

„Čo by mohol urobiť, ak by som odmietla?“

„Mohol by ťa prinútiť. Alebo by ťa mohol zabiť.“

Spomenula si, ako ju udrel. Prišlo jej zle. „Budú mu Rusi pomáhať, aby ma našiel?“ spýtala sa.

„Áno.“

„Ale prečo? Prečo by im malo na mne záležať?“

„Po prvé, preto, lebo sú mu zaviazaní. Po druhé, lebo si myslia, že s tebou bude šťastný. Po tretie, lebo vieš príliš veľa. Dôverne poznáš Jeana-Pierra a videla si Anatolija: mohla by si počítačom CIA poskytnúť vynikajúci popis ich oboch, keby si sa dostala do Európy.“

Takže znovu by tiekla krv, pomyslela si Jane; Rusi budú útočiť na dediny, vypočúvať ľudí, biť ich a mučiť, aby sa dozvedeli, kde je. „Ten ruský dôstojník... Anatolij sa volá. Ten videl Chantal.“ Jane objala dcérku tuhšie, keď si spomenula na tie hrozné okamihy. „Myslela som, že ju vezme. Neuvedomil si, že keby ju zobral, bola by som sa vzdala, len aby som mohla byť s ňou?“

Ellis prikývol. „Tiež ma to zmiatlo. Ale ja som pre nich momentálne dôležitejší ako ty; myslím, že teba, aj keď ťa chce napokon tiež chytiť, chce najprv využiť na niečo iné. Vymyslel pre teba inú úlohu.“

„Úlohu? Akú? Čo ja môžem pre nich urobiť?“

„Zabrzdiť ma.“

„Tým, že ťa presvedčím, aby si zostal?“

„Nie, tým, že pôjdeš so mnou.“

Len čo to vyslovil, uvedomila si, že má pravdu, a ako ťažký závoj na ňu doľahol pocit bezvýchodiskovosti. Musí odísť s ním, ona aj jej dieťa; nemajú na výber. Ak zomrieme, tak zomrieme, uvažovala fatalisticky. Nech je tak. „Myslím, že mám väčšiu šancu ujsť odtiaľto teraz spolu s tebou ako neskôr sama zo Sibíri,“ povedala.

Ellis prikývol. „Presne tak.“

„Začnem hneď baliť,“ povedala Jane. Nemohli strácať čas. „Mali by sme vyraziť hneď ráno.“

Ellis pokrútil hlavou. „Chcem vyraziť už o hodinu.“

Jane prepadla panike. Plánovala odísť, samozrejme, ale nie tak náhle; mala pocit, že nemá čas ani *myslieť*. Začala pobehovať po dome, hádzala šaty, jedlo a lieky bez ladu a skladu do cestovných tašiek, v strachu, že zabudne na niečo dôležité. Bola príliš vzrušená na to, aby dokázala baliť rozumne.

Ellis chápal jej snahu a zastavil ju. Chytil ju za plecia, pobozkal na čelo a pokojným hlasom k nej prehovoril: „Povedz,“ začal, „vieš, ktorý je najvyšší vrch v Británii?“

Rozmýšľala, či mu preskočilo. „Ben Nevis,“ povedala. „Leží v Škótsku.“

„Koľko metrov meria?“

„Vyše tisíc tristo metrov.“

„Niektoré priesmyky, ktorými pôjdeme, sú vo výške päť až šesťtisíc metrov - čo je *štyrikrát* viac, ako má najvyšší vrch v Británii. Aj keď celá trasa, ktorú musíme prejsť, meria asi dvesto kilometrov, bude nám to trvať minimálne dva týždne. Takže brzdi; uvažuj; a plánuj. Ak si nestihneš všetko zbaliť za hodinu, je to škoda - ale vždy lepšie, ako keby si v zmätku zabudla zobrať antibiotiká.“

Prikývla, zhlboka sa nadýchla a začala odznova.

Mala dve sedlové torby, ktoré sa dali použiť aj ako ruksaky. Do jednej dala šaty: plienky pre Chantal, náhradnú spodnú bielizeň pre nich, Ellisov prešívaný kabát z New Yorku a kožušinou lemovaný plášť do dažďa, aj s kapucňou, ktorý si priniesla z Paríža. Do druhej tašky dala lieky a jedlo - železné zásoby pre prípad núdze. Kendal Min Cake tu, prirodzene, nemali, ale Jane objavila miestnu náhradu, koláč zo sušených moruší a vlašských orechov, ktorý bol takmer nestráviteľný, ale plný koncentrovanej energie. Zobrala aj ryžu a hrudu tvrdého syra. Ako jediný suvenír si Jane vzala

svoju zbierku polaroidových fotografií obyvateľov Bandy. Zobrali aj spacie vaky, panvicu a Ellisov vojenský ruksak, v ktorom boli nejaké výbušniny a rozbušky - ich jediná zbraň. Ellis naložil všetku batožinu na Maggie, tvrdohlavú, „jednosmernú“ kobylu.

Ich chvatné lúčenie bolo plné sĺz. Zahara, stará Rabia, babica, a dokonca aj Halima, Mohammedova žena, Jane objali. Abdullah, ktorý prechádzal okolo nich, iba utrúsil štipľavú poznámku, odpľul si na zem a hnal svoju rodinu rýchlo preč; ale jeho žena sa o pár sekúnd vrátila, s vystrašeným, ale pritom odhodlaným výrazom na tvári, a vtisla Jane do ruky darček pre Chantal - primitívnu handrovú bábiku s malým šálom a závojom.

Jane objala a pobozkala Faru, ktorú nebolo možné utíšiť. Mala trinásť rokov: čoskoro bude mať muža, ktorého bude milovať a obdivovať. O rok, dva sa vydá a nasťahuje sa do domu manželových rodičov. Bude mať osem alebo desať detí, z ktorých možno polovica bude žiť dlhšie ako päť rokov. Jej dcéry sa vydajú a odídu z domu. Jej synovia, ktorí nezahynú v bojoch, sa oženia a privedú domov manželky. Napokon, keď sa rodina priveľmi rozrastie, synovia a nevesty a vnúčatá sa postupne odsťahujú a založia si vlastné rodiny. Potom sa z Fary stane babica, ako je jej stará mama Rabia. Dúfam, pomyslela si Jane, že si zapamätá niečo z toho, čo som ju naučila.

Ališan a Šahazai objali Ellisa; a potom, za pokrikov „Boh, nech vás sprevádza!“ odišli. Deti z dediny bežali za nimi až po zátoku rieky. Jane tam zastala, chvíľu sa dívala späť na malú skupinku hnedých domov, ktorá bola jej domovom vyše roka. Vedela, že sa sem nikdy nevráti; ale mala pocit, že ak prežije, príbehy o dedinke Bande bude rozprávať aj svojim vnúčatám.

Kráčali rýchlo po brehu rieky. Jane si uvedomila, že neustále napína uši, či nezachytí zvuk helikoptér. Kedy ich Rusi začnú hľadať? Vyšlú iba námatkovo pár strojov, alebo starostlivo zorganizujú rozsiahlu pátraciu akciu. Jane nevedela, čo by bolo lepšie.

Za necelú hodinu prišli do Dašt-i-Rewatu, „Planiny s pevnosťou“, príjemnej dedinky, ktorej domy s tienistými dvormi boli roztrúsené na severnom brehu rieky. Tu sa vozová cesta - kľukatý, prašný chodník plný jám, ktorý raz bolo vidieť, inokedy zasa nie, a ktorý sa napájal na cestu do Údolia Piatich levov - končila. Všetky dopravné prostriedky, ktoré boli dosť robustné na to, aby vydržali až sem, tu museli zastať - konečná stanica. Aj preto bol v dedine rozvinutý obchod s koňmi. V mene spomínaná pevnosť sa nachádzala vyššie v jednom bočnom údolí a slúžila teraz ako väznica, ktorú spravovali partizáni a väznili v nej niekoľko vojakov z vládnej armády, jedného - dvoch Rusov a jedného zlodeja. Jane tam raz bola, aby ošetrila akéhosi úbohého nomáda zo západnej púšte,

ktorého zverbovali do armády, ale v kábulskej zime dostal zápal pľúc a dezertoval. Teraz sa tam podroboval „prevýchove“, prv než mu dovolia pridať sa k partizánom.

Bolo poludnie, ale ani jeden z nich nechcel zastať kvôli jedlu. Dúfali, že do večera sa im podarí prísť až do Sanizu, miesta ležiaceho na začiatku údolia, asi pätnásť kilometrov od Dašt-i-Rewatu. Po rovnom teréne by sa tá vzdialenosť dala ľahko prejsť, ale v týchto podmienkach im to mohlo trvať niekoľko hodín.

Posledný úsek cesty sa kľukatil medzi domami na severnom brehu rieky. Južný breh lemoval skalný útes vysoký asi osemdesiat metrov. Ellis viedol koňa a Jane niesla Chantal v provizórnej taške, ktorú si sama vyrobila z veľkej šatky, a teraz ju mala prevesenú okolo krku. Dieťa v nej viselo priamo pri Janinej hrudi, čo jej umožňovalo pridájať ho počas cesty. Dedina sa končila pri vodnom mlyne neďaleko ústia bočného údolia, zvaného Rewat, ktoré viedlo k väznici. Odtiaľ už nemohli postupovať tak rýchlo. Trasa viedla hore kopcom najprv pozvoľna, potom strmšie. V horúcom slnku sa snažili udržiavať síce pomalšie, ale zato rovnomerné tempo. Jane si prikryla hlavu svojím partu, hnedou dekou, ktorú mávali ľudia na cestách vždy pri sebe. Chantal chránila šatka, v ktorej ju Jane niesla. Ellis mal na hlave čitrali čiapku, dar od Mohammeda.

Keď dorazili na najvyšší bod priesmyku, Jane s istým sebauspokojením skonštatovala, že sa ani veľmi nezadýchala. V živote nebola v takej forme - a zrejme už ani nikdy nebude. Ellis nielen dychčal, ale sa aj veľmi potil. Mal celkom dobrú kondíciu, ale na rozdiel od nej nebol zvyknutý tak veľa chodiť pešo. Bola na seba priam hrdá - ale vtom si spomenula, že iba pred deviatimi dňami ho postrelili dvoma guľkami.

Na druhej strane priesmyku pokračoval chodník po úbočí vysoko nad Riekou Piatich levov. Tu bola rieka nezvyčajne lenivá. Tam, kde na hlbokých miestach voda takmer stála, bola jasnozelená, ako smaragdy, ktoré sa nachádzali všade okolo Dašt-i-Rewatu a do Pakistanu sa vozili na predaj. Jane sa zľakla, keď jej precitlivené uši zachytili zvuk vzdialeného lietadla: na holom skalnom útese sa nedalo nikde skryť a na okamih sa jej zmocnila túžba skočiť do rieky tečúcej tridsať metrov pod nimi. Ale bolo to iba niekoľko prúdových lietadiel, a boli príliš vysoko na to, aby spozorovali niekoho na zemi. Ale odvtedy Jane prezieravo sledovala okolitý terén, aby mala stále prehľad, kde sú stromy, kríky a jamy, do ktorých by sa mohli ukryť. Diablik v nej jej vravel: *Nemusíš toto všetko robiť, mohla by si sa vrátiť, vzdať sa a byť so svojím manželom,* ale bola to len akademická otázka, teória, floskula.

Chodník viedol ďalej hore kopcom, ale miernejšie, takže mohli ísť rýchlejšie. Každé dva-tri kilometre ich zdržali prítoky, ktoré sa vlievali do hlavnej rieky z bočných údolí. Na takých miestach sa chodník zvažoval dolu k mostu z neotesaných brvien alebo k brodu, kde musel Ellis tvrdohlavú mulicu ťahať cez vodu a Jane ju zozadu poháňala pokrikmi a kameňmi, ktoré do nej hádzala.

Zavlažovací kanál sa tiahol úbočím vysoko nad korytom rieky po celej dĺžke rokliny. Jeho úlohou bolo zväčšiť obrábateľnú plochu na planine. Jane rozmýšľala, ako dávno to bolo, keď bolo v údolí dosť času a mužov a pokoja na to, aby sa mohol zrealizovať taký veľký projekt: pred sto rokmi, možno.

Roklina sa zužovala a rieka dolu bola plná žulových balvanov. V pieskovcových útesoch boli jaskyne; Jane ich zaregistrovala ako možný úkryt. Krajina bola čoraz drsnejšia a údolím začal viať chladný vietor; hoci svietilo slnko, Jane striaslo od zimy. Skalnatý terén a príkre útesy vyhovovali vtákom: boli tam kŕdle ázijských strák.

Konečne sa úzka roklina rozšírila a vyústila do otvorenej pláne. V diaľke na východe Jane zbadala ťahajúci sa horský chrbát; nad ním sa črtali biele končiare Nuristanu. Božemôj, tam ideme, pomyslela si Jane; a zrazu sa veľmi bála.

Na planine stála malá skupina domov, ktoré vyzerali veľmi biedne. „Myslím, že to je ono," povedal Ellis. „Vitaj v Sanize."

Hľadali mešitu alebo kamennú chatrč pre pocestných. Keď prišli na úroveň prvých domov, z jedného z nich vystúpila vysoká postava a Jane spoznala peknú tvár Mohammeda. Bol rovnako prekvapený ako ona. Jej údiv vzápätí vystriedala hrôza, keď si uvedomila, že mu bude musieť povedať, čo sa stalo s jeho synom.

Ellis jej doprial čas, aby si dala dokopy myšlienky, a povedal v daríjčine: „Prečo si tu?"

„Masud je tu," odpovedal Mohammed. Jane napadlo, že zrejme tu partizáni majú svoj úkryt. Mohammed pokračoval: „Vy ste tu prečo?"

„Ideme do Pakistanu."

„Tadiaľto?" Mohammedova tvár zvážnela. „Čo sa stalo?"

Jane vedela, že mu to musí povedať ona, lebo ho poznala dlhšie. „Máme zlé správy, priateľ Mohammed. Rusi prišli do Bandy. Zabili sedem mužov - a jedno dieťa..." Vtedy už vedel, čo mu chce povedať, a bolestný výraz na jeho tvári Jane takmer rozplakal. „To dieťa bol Mousa," dokončila.

Mohammed sa ovládol. „Ako zomrel môj syn?"

„Ellis ho našiel," povedala Jane.

Ellis sa usiloval nájsť potrebné daríjske slová: „Zomrel... nôž v ruke, krv na noži.“

Mohammedove oči sa rozšírili. „Povedz mi všetko.“

Jane sa ujala slova, lebo ovládala reč lepšie. „Rusi prišli na svitaní,“ začala. „Hľadali Ellisa a mňa. Boli sme hore na horskej stráni, takže nás nenašli. Ališana a Šahazaia a Abdullaha zbili, ale nezabili ich. Potom našli jaskyňu. Bolo tam sedem ranených a Mousa s nimi, aby zbehol do dediny, keby v noci potrebovali pomoc. Keď už boli Rusi preč, Ellis šiel do jaskyne. Všetci muži boli mŕtvi, aj Mousa -“

„Ako?“ prerušil ju Mohammed. ‚Ako ho zabili?“

Jane pozrela na Ellisa. „Kalašnikov,“ Ellis použil slovo, ktoré nebolo treba prekladať. Prstom si zamieril na srdce, aby ukázal, kam Mousu zasiahla guľka.

Jane dodala: „Určite sa pokúšal brániť ranených mužov, lebo na čepeli jeho noža bola krv.“

Aj keď mal Mohammed v očiach slzy, jeho pýcha bola očividná. „Zaútočil na nich - dospelých mužov s puškami - pustil sa do nich svojím nožom. Nožom, ktorý mu venoval jeho otec! Môj jednoruký syn je teraz určite v raji bojovníkov - hrdinov.“

Zomrieť v svätej vojne bola najväčšia možná česť pre moslima, spomenula si Jane. Z malého Mousu sa možno stane menší svätec. Bola rada, že Mohammed mal túto útechu, ale napriek tomu sa nemohla ubrániť cynickej myšlienke: Takto si vojnychtiví muži chlácholia svoje svedomie - rečami o sláve.

Ellis objal Mohammeda, mlčky, trochu obradne.

Jane si zrazu spomenula na svoje fotografie. Mousa bol na viacerých z nich. Afganci milovali fotografie a Mohammed bude šťastný, ak bude mať jednu svojho syna. Otvorila jeden z vakov na Maggienom chrbte a začala sa v ňom prehrabávať, až kým nenašla kartónovú škatuľu s fotkami. Vyhľadala jednu, na ktorej bol Mousa, vybrala ju a zavrela vak. Potom podala obrázok Mohammedovi.

Ešte nikdy nevidela afganského muža tak hlboko dojatého. Nevládal ani hovoriť. Chvíľu sa zdalo, že sa rozplače. Obrátil sa, snažil sa znovu ovládnuť. Keď sa opäť otočil, jeho tvár bola pokojná, ale vlhká od sĺz. „Poďte so mnou.“

Prešli spolu s ním cez malú dedinu k okraju rieky, kde okolo ohňa čupelo pätnásť až dvadsať partizánov. Mohammed zastal uprostred skupinky a bez úvodu začal rozprávať - so slzami a gestami - príbeh o Mousovej smrti.

Jane sa odvrátila. Videla už priveľa smútku.

Nervózne sa poobzerala. Kam ujdeme, ak prídu Rusi? rozmýšľala. Nebolo tam nič, len polia, rieka a niekoľko chatrčí. Ale Masud to miesto zrejme považoval za bezpečné. Možno bola dedina príliš malá na to, aby upútala pozornosť armády.

Jane bola taká unavená, že nemala energiu na ďalšie obavy a starosti. Rezignovane sa posadila na zem, chrbtom sa oprela o kmeň stromu, vďačná, že môže dať oddýchnuť svojim nohám, a začala kŕmiť Chantal. Ellis uviazal Maggie, vykladal tašky a kôň sa začal medzitým pásť na bohatej zeleni pri rieke. Bol to dlhý deň, pomyslela si Jane; a hrozný. A minulú noc som toho ani veľa nenaspala. Pri spomienke na minulú noc sa tajnostkársky usmiala.

Ellis vybral Jeanove-Pierrove mapy, posadil sa vedľa Jane a začal do nich pozerať v rýchlo slabnúcom večernom svetle. Jane nakúkala ponad jeho plece. Mali v pláne pokračovať hore údolím do dediny Komar, kde odbočia na juhovýchod do vedľajšieho údolia, ktoré viedlo do Nuristanu. To údolie sa tiež volalo Komar, ako aj prvý vysoký priesmyk, ktorým pôjdu. „Päťtisíc metrov," povedal Ellis, ukazujúc prstom na ten bod na mape. „Tam už nám začne byť poriadne zima." Jane sa mimovoľne zachvela.

Keď Chantal vypila svoju dávku, Jane ju prebalila a plienky vyprala v rieke. Keď sa vrátila, našla Ellisa v živom rozhovore s Masudom. Čupla si vedľa nich.

„Správne si sa rozhodol," hovoril Masud. „Musíš odísť z Afganistanu, s našou dohodou vo vrecku. Ak ťa Rusi chytia, všetko je stratené."

Ellis súhlasne prikývol. Jane si myslela: Takéhoto som Ellisa ešte nikdy nezažila - s akou úctou sa správa k Masudovi.

Masud pokračoval: „Tá cesta je ale mimoriadne obtiažna. Veľká časť leží nad hranicou ľadu. Miestami je ťažké nájsť chodník, najmä v snehu, a ak sa tam stratíte, zomriete."

Jane rozmýšľala, kam tým všetkým mieri. Znepokojovalo ju, že Masud svoje slová adresoval výlučne Ellisovi - akoby sa to Jane netýkalo.

„Môžem ti pomôcť," pokračoval Masud. „Ale tak ako ty, aj ja chcem urobiť obchod."

„Pokračuj," povedal Ellis.

„Dám ti Mohammeda ako vodcu, aby ťa previedol cez Nuristan do Pakistanu."

Janino srdce poskočilo radosťou. Mohammed ako vodca! To by bol obrovský rozdiel!

‚A čo za to žiadaš?" spýtal sa Ellis.

„Aby si išiel sám. Doktorova žena a dieťa zostanú tu."

S bolestným žiaľom si Jane uvedomila, že s tým musí súhlasiť. Bolo príliš riskantné pre nich oboch, aby sa o to pokúsili sami - pravdepodobne by zahynuli obaja. Takto mohla zachrániť aspoň Ellisov život. „Musíš to prijať," povedala.

Ellis sa na ňu usmial a pozrel na Masuda. „To neprichádza do úvahy," povedal.

Masud vstal, očividne urazený, a vrátil sa ku skupinke partizánov.

Jane povedala: „Och, Ellis, bolo to rozumné?"

„Nie," povedal. Chytil ju za ruku. „Ale ja sa ťa tak ľahko nevzdám."

Stisla mu dlaň. „Ja... nič som ti nesľúbila."

„Viem," povedal. „Keď sa vrátime do civilizovaného sveta, budeš voľná, môžeš urobiť čokoľvek - žiť so Jeanom-Pierrom, ak to budeš chcieť a ak ho nájdeš. Ja sa uspokojím aj s nasledujúcimi dvoma týždňami, ak je to všetko, čo môžem dostať. Okrem toho, možno tak dlho ani nebudeme žiť."

Bola to pravda. Prečo sa trápiť nad budúcnosťou, uvažovala, keď možno žiadnu budúcnosť nemáme?

Masud sa vrátil. Znovu sa usmieval. „Nie som dobrý vyjednávač," povedal. „Dám ti Mohammeda i tak."

KAPITOLA 16

Pol hodiny pred svitaním vyštartovali. Jedna po druhej sa helikoptéry dvíhali z betónovej plochy a mizli z dosahu svetlometov v nočnej oblohe. Aj bojová helikoptéra, v ktorej sedel Jean-Pierre a Anatolij, vzlietla do vzduchu ako nemotorný vták a pridala sa do kolóny. Svetlá základne čoskoro zmizli z dohľadu, a Jean-Pierre spolu s Anatolijom opäť smerovali do Údolia Piatich levov.

Anatolij urobil doslova zázrak. Za necelých dvadsaťštyri hodín sa mu podarilo pripraviť hádam najväčšiu operáciu v histórii afganskej vojny - a teraz jej sám aj velil.

Predchádzajúci deň strávil takmer celý telefonovaním s Moskvou. Dokázal zaktivizovať spiacich byrokratov Sovietskej armády tým, že vysvetlil najprv svojim nadriadeným v KGB a potom aj celému radu vojenských papalášov, aké dôležité je chytiť Ellisa Thalera. Jean-Pierre počúval, a hoci nerozumel slovám, musel obdivovať účinnú kombináciu autoritatívnosti, rozvahy a naliehavosti v tóne Anatolijovho hlasu.

Oficiálny súhlas bol vydaný neskoro popoludní a potom musel Anatolij svoj ambiciózny plán zrealizovať v praxi. Aby získal také množstvo helikoptér, aké chcel, musel sa doprosovať, odvolávať na staré záväzky a

dlhy, oháňať sa hrozbami a sľubmi na všemožných miestach od Džalalabadu až po Moskvu. Keď mu generál v Kábule odmietol poskytnúť svoje stroje bez písomného rozkazu, Anatolij zavolal KGB v Moskve a nahovoril jedného svojho starého priateľa, aby tajne nahliadol do generálovho súkromného spisu; potom zavolal generála a pohrozil mu, že mu pozastavia dodávky detskej pornografie z Nemecka.

Sovieti mali v Afganistane šesťsto helikoptér: o tretej nadránom päťsto z nich bolo na štartovacej ploche v Bagrame pod Anatolijovým velením.

Poslednú hodinu strávili Jean-Pierre a Anatolij sklonení nad mapami, rozhodovali, kam má ktorá helikoptéra letieť, a vydávali náležité rozkazy jednotlivým dôstojníkom. Pokyny na rozmiestnenie síl boli veľmi precízne - vďaka Anatolijovej dôslednosti a Jeanovej-Pierrovej dokonalej znalosti terénu.

Hoci Ellis a Jane neboli včera v dedine, keď ich tam Jean-Pierre s Anatolijom hľadali, bolo takmer isté, že sa o razii dopočuli, a teraz sa niekde skrývajú. V Bande to však nebude. Možno v mešite niektorej z okolitých dedín - krátkodobí návštevníci zvyčajne prespávali v mešitách - alebo, ak si mysleli, že dediny nie sú dostatočne bezpečné, mohli sa nasťahovať do niektorej malej kamennej chatrče pre pocestných, ktoré sú roztrúsené po celej krajine. Môžu byť hocikde v Údolí Piatich levov, alebo v niektorom z mnohých malých bočných údolí.

Anatolij myslel na všetky tieto možnosti.

Helikoptéry zosadnú v každej dedine v údolí a v každej osade v postranných údoliach. Piloti mali preletieť nad všetkými cestami a chodníkmi. Pešie vojská - vyše tisíc mužov - dostali príkaz prehľadať každú budovu, priestory pod stromami a jaskyne. Anatolij sa rozhodol, že k druhému neúspechu nesmie dôjsť. Dnes *nájdu* Ellisa.

A Jane.

Vnútrajšok bojovej helikoptéry bol stiesnený a holý. V kabíne pre pasažierov bola iba jedna lavica oproti dverám, pripevnená k podlahe. Jean-Pierre na nej sedel spolu s Anatolijom. Zo svojich miest videli do priestoru pre posádku. Sedadlo pilota bolo umiestnené šesťdesiat až osemdesiat centimetrov nad podlahou a na boku malo nástupový schodík. Pri konštruovaní sa všetky peniaze investovali do vyzbrojenia, rýchlosti a manévrovacej schopnosti lietadla; na komfort veľa nezostalo.

Keď leteli na sever, Jean-Pierre premýšľal. Ellis predstieral, že je jeho priateľ, ale v skutočnosti pracoval pre Američanov. Pod rúškom toho priateľstva sa mu podarilo zmariť Jeanov-Pierrov plán chytiť Masuda, čím znehodnotil jeho celoročnú usilovnú prácu. A na to všetko, trpko si pomyslel Jean-Pierre, zviedol moju ženu.

Jeho myšlienky sa točili dokola a neustále sa vracali k tej afére. Pozeral do tmy, pozoroval svetlá ostatných helikoptér a predstavoval si tých dvoch milencov, ako ležia na deke pod hviezdami niekde v poli a v ľúbostných hrách si šepkajú nežné slová. Rozmýšľal, či je Ellis dobrý v posteli. Pýtal sa Jane, kto z nich bol lepší milenec, ale povedala, že sa nedá povedať, kto je lepší, lebo sú skrátka každý iný. Povedala Ellisovi to isté? Alebo šeptala *Si najlepší, miláčik, zo všetkých najlepší?* Jean-Pierre začínal nenávidieť aj ju. Ako sa *mohla* vrátiť k mužovi, ktorý bol od nej o deväť rokov starší, neotesaný Američan a fízel CIA.

Jean-Pierre pozrel na Anatolija. Sedel nehybne, s prázdnym výrazom na tvári, ako kamenná socha čínskeho mandarína. Za posledných štyridsaťosem hodín veľmi málo spal, ale nevyzeral unavený, skôr sklamaný. Jean-Pierre teraz spoznával druhú stránku tohto muža. Počas ich stretnutí v priebehu minulého roka býval Anatolij uvoľnený a prívetivý, ale teraz bol v jednom kuse napätý a chladný, a s nesmiernou vytrvalosťou a neúnavnosťou poháňal seba aj svojich kolegov. Bol ako posadnutý, ale pokojným, rozvážnym spôsobom.

Keď začalo svitať, videli ostatné helikoptéry. Bol to úžasný pohľad: ako mračno obrovských včiel, ktoré sa vyrojili nad horou. Ich bzučanie muselo byť na zemi priam ohlušujúce.

Keď sa blížili k údoliu, začali sa preskupovať do menších útvarov. Jean-Pierre a Anatolij boli v letke, ktorá zamierila do Komaru, najsevernejšej dediny v údolí. Na poslednom úseku cesty leteli pozdĺž rieky. V rýchlo pribúdajúcom rannom svetle bolo vidieť rady snopov na pšeničných poliach: bombardovanie tu, v hornej časti údolia, ešte celkom nenarušilo obrábanie polí.

Slnko im svietilo do očí, keď klesali do Komaru. Dedinu tvoril zhluk domov učupený na horskej stráni nad mohutnou skalnou stenou. Jeanovi-Pierrovi to pripomenulo horské dedinky v južnom Francúzsku a pocítil bodavú túžbu po domove. Nebolo by to krásne ísť domov a počuť správnu francúzštinu, mať čerstvý chlieb a chutné jedlá, alebo nastúpiť do taxíka a odviezť sa do kina?

Zahniezdil sa na tvrdom sedadle. Už by mu dobre padlo vystúpiť z helikoptéry. Od bitky mal viac-menej stále bolesti. Ale horšia ako bolesť bola spomienka na to poníženie, na to, ako kričal a plakal a prosil o zľutovanie: vždy keď si na to pomyslel, doslova ním cuklo a najradšej by sa bol niekam skryl. Túžil po odvete. Mal pocit, že nebude môcť pokojne spávať, kým nevyrovná skóre. A bol len jeden spôsob odvety, ktorý by ho dokázal uspokojiť. Chcel vidieť, ako bijú Ellisa, rovnako ako jeho, tí istí

brutálni vojaci, až kým by nezačal vzlykať a kričať a prosiť o zľutovanie, ale s malým rafinovaným vylepšením: Jane by sa na to pozerala.

Poobede to vyzeralo tak, že aj táto akcia sa skončí neúspešne.

Prehľadali Komar, všetky osady v okolí, všetky bočné údolia v celej oblasti a každú farmársku usadlosť v inak takmer pustej krajine na sever od dediny. Anatolij bol v neustálom rádiovom spojení s veliteľmi ostatných vojenských oddielov. Aj oni rovnako dôkladne hľadali v celom údolí. Pri prehliadkach domov a jaskýň našli niekoľko tajných úkrytov zbraní; mali pár potýčok so skupinkami mužov, pravdepodobne partizánmi, najmä v horách v okolí Sanizu, ale tie nemali žiadny význam, až na to, že Rusi pri nich mali väčšie straty ako obyčajne, lebo partizáni najnovšie vedeli veľmi účinne narábať s výbušninami. Nezdráhali sa ani skontrolovať tvár každej zahalenej ženy, nadvihovali jeden závoj za druhým, a dôsledne prezreli aj farbu pokožky všetkých bábätiek. Ale ani tak nenašli Ellisa, ani Jane, ani Chantal.

Nakoniec sa Jean-Pierre a Anatolij dostali až na konskú stanicu vysoko v horách nad Komarom. Miesto nemalo meno: bola to hŕstka jednoduchých kamenných domov a vyprahnutá lúka, na ktorej vychudnuté kobyly spásali riedke trsy trávy. Pravdepodobne jediný mužský obyvateľ bol priekupník s koňmi, bosý starec v dlhej košeli s obrovskou kapucňou, ktorá ho chránila pred muchami. Okrem neho tam bolo niekoľko mladých žien a skupinka vystrašených detí. Bolo jasné, že všetci mladí muži boli partizáni a odišli s Masudom. Prehľadať osadu netrvalo dlho. Keď boli hotoví, Anatolij sa zamyslene posadil na prašnú zem a chrbtom sa oprel o kamenný múr. Jean-Pierre si sadol vedľa neho.

Ponad kopce videli vzdialené končiare Mesmeru, vysoké takmer sedem tisíc metrov, ktoré oddávna lákali horolezcov z Európy. Anatolij povedal: „Zisti, či môžeme dostať trochu čaju.“

Jean-Pierre sa rozhliadol a zbadal neďaleko obšmietať sa starca v kapucní. „Urob čaj,“ zakričal naňho po darijsky. Muž rýchlo odcupital. Vzápätí už Jean-Pierre počul, ako kričal na ženy. „O chvíľu donesú čaj,“ povedal Anatolijovi po francúzsky.

Anatolijovi muži, keď videli, že tu budú musieť chvíľu stáť, vypli motory helikoptér, posadali si okolo a trpezlivo čakali.

Anatolij sa zahľadel do diaľky. Na jeho nevýraznej tvári sa zračila únava. „Máme vážny problém,“ povedal.

Jean-Pierre mal neblahú predtuchu, keď povedal *máme*.

Anatolij pokračoval: „V našej profesii by mal človek minimalizovať dôležitosť svojej misie, až kým si nie je istý, že ju úspešne zavŕši - až vtedy

môže začať zdôrazňovať jej význam. V tomto prípade som nemohol postupovať podľa tohto pravidla. Aby som zabezpečil pre túto akciu päťsto helikoptér a tisícku mužov, musel som nadriadených presvedčiť o tom, ako mimoriadne dôležité je chytiť Ellisa Thalera. Musel som im veľmi jasne vysvetliť, aké to môže byť pre nás nebezpečné, ak nám unikne. Podarilo sa mi to. O to viac sa budú teraz na mňa hnevať, že som ho *nechytil*. Tvoj budúci osud, pochopiteľne, je zviazaný s mojím."

Z tejto perspektívy sa Jean-Pierre na to doposiaľ nedíval. „Čo urobia?"

„Moja kariéra sa jednoducho končí. Plat mi zostane možno taký istý, ale stratím všetky ostatné privilégiá. Žiadna škótska whisky, ani Rive Gauche pre moju ženu, žiadna rodinná dovolenka pri Čiernom mori, žiadne džínsy a platne Rolling Stones pre moje deti... Ale ja dokážem žiť aj bez toho. S čím sa nedokážem vyrovnať, bude tá nekonečná nuda, ktorá ma čaká v postavení, na aké odsúvajú tých, ktorí neuspeli v tejto branži. Pošlú ma do malého mesta ďaleko na východ, kde je práca v tajných službách úplne zbytočná. Viem, čím sa naši ľudia na takých miestach zapodievajú a ako sa snažia obhajovať svoju existenciu. Človek sa musí votrieť do priazne obyčajných, mierne nespokojných ľudí, získať ich dôveru, zhovárať sa s nimi a posmeľovať ich v kritických poznámkach na vládu a Stranu, a potom ich zatknúť za podvratnú činnosť. Zbytočná strata času..." Zrazu akoby si uvedomil, že povedal príliš veľa, a stiahol sa.

‚A ja?" povedal Jean-Pierre. „Čo sa stane so mnou?"

„Z teba sa stane Nikto," povedal Anatolij. „Nebudeš pre nás viac pracovať. Možno ti dovolia zostať v Moskve, ale s najväčšou pravdepodobnosťou ťa pošlú späť."

„Keď Ellis unikne, nikdy sa nebudem môcť vrátiť do Francúzska - zabili by ma."

„Vo Francúzsku si predsa nespáchal nijaký zločin."

„Ani môj otec nie, a zabili ho."

„Možno by si mohol ísť do nejakej neutrálnej krajiny - napríklad do Nikaraguy alebo Egypta."

„Doriti."

„Ale nevzdávajme sa nádeje," povedal Anatolij trochu veselšie. „Ľudia sa predsa nemôžu len tak vypariť do vzduchu. Naši utečenci musia *niekde* byť."

„Ak ich nemôžeme nájsť s tisíckou chlapov, nenájdeme ich, ani keď nasadíme desaťtisíc mužov," povedal Jean-Pierre skleslo.

„To je možné," povedal Anatolij. „Ale nebudeme ich mať ani tisíc, nieto ešte desaťtisíc. Odteraz musíme používať hlavne náš mozog a to minimum prostriedkov, čo nám zostáva. Náš kredit sme si vyčerpali. Musíme na to

ísť inak. Uvažuj: niekto im musel pomôcť ukryť sa. To znamená, že niekto vie, kde sú.“

Jean-Pierre rozmýšľal. „Ak im niekto pomohol, tak zrejme partizáni - ľudia, ktorí najskôr mlčia.“

„I tak môžu ostatní o tom vedieť.“

„Možno. Ale prezradia to?“

„Naši utečenci musia mať *nejakých* nepriateľov,“ trval na svojom Anatolij.

Jean-Pierre pokrútil hlavou. „Ellis tu nebol dostatočne dlho na to, aby si stihol niekoho znepriateliť, a Jane bola hrdinka - obdivovali ju ako Janu z Arcu. Nebolo človeka, ktorý by ju nemal rád - oh!“ Hneď ako to povedal, si uvedomil, že to nebola pravda.

„No?“

„Mullah.“

‚Áaah.“

„Od samého začiatku ju hrozne nenávidel. Jej prítomnosť ho rozčuľovala až do nepríčetnosti. Čiastočne to bolo preto, lebo jej liečba chorých bola účinnejšia ako jeho, ale nebolo to len v tom, lebo aj ja som bol v tom smere úspešný, no proti mne nikdy nič nemal.“

„Určite ju aj nazval západnou kurvou.“

„Ako to vieš?“

„To robia predsa všetci. Kde býva ten mullah?“

‚Abdullah býva v Bande, v dome asi pol kilometra za dedinou.“

„Bude hovoriť?

„Možno Jane nenávidí natoľko, že ju prezradí,“ povedal Jean-Pierre zamyslene. „Ale nik ho pritom nesmie *vidieť*. Nemôžeme jednoducho pristáť v dedine a vziať ho - každý by vedel, čo sa stalo, a Abdullah by mlčal. Musel by som sa s ním stretnúť tajne...“ Jeanovi-Pierrovi sa v hlave bleskovo premietlo nebezpečenstvo, akému by sa tým vystavil, ale vzápätí si spomenul na poníženie, ktoré musel vytrpieť: odplata stála za to riziko. „Ak ma vysadíte v blízkosti dediny, dostanem sa na chodník vedúci k jeho domu, môžem sa tam skryť a počkať, kým pôjde okolo.“

„Čo ak ‚nepôjde okolo' celý deň?“

„Nuž...“

„Musíme sa postarať, aby išiel.“ Anatolij sa zachmúril. „Všetkých dedinčanov zhromaždíme do mešity, tak ako sme to urobili aj predtým - a potom ich jednoducho prepustíme. Abdullah pôjde takmer naisto domov.“

„Ale bude sám?“

„Hmmm. Čo keby sme najprv pustili iba ženy a prikázali im, aby sa vrátili domov. Potom, keď prepustíme mužov, určite sa všetci budú ponáhľať skontrolovať svoje ženy. Žije ešte niekto iný blízko Abdullaha?“

„Nie.“

„Tak pôjde po tej ceste sám. Vystúpiš z krovia -“

‚A on mi podreže hrdlo od ucha k uchu.“

„Nosí pri sebe nôž?“

„Poznáš Afganca, ktorý nenosí?“

Anatolij pokrčil plecami. „Môžeš si vziať moju pištoľ.“

Jean-Pierre sa prekvapil aj potešil, že má toľkú dôveru, hoci nevedel, ako sa s takou pištoľou narába. „To by ho hádam mohlo zastrašiť,“ povedal s trochou obavy. „Budem potrebovať aj afganské šaty, pre prípad, že by ma videl niekto iný okrem Abdullaha. Čo ak náhodou stretnem niekoho, koho poznám? Musím si zakryť tvár šatkou alebo...“

„To nie je problém,“ povedal Anatolij. Zakričal niečo po rusky a traja vojaci hneď vyskočili na rovné nohy. Rozbehli sa k domom a o pár sekúnd sa vrátili aj s priekupníkom koni. „Môžeš si vziať jeho šaty,“ povedal Anatolij.

„Dobre,“ povedal Jean-Pierre. Kapucňa mi zakryje tvár. Potom po darísky zakričal na starca: „Vyzleč si šaty.“

Muž začal protestovať: nahota bola pre Afgancov strašne zahanbujúca. Anatolij čosi zavelil v ruštine a vojaci zhodili muža na zem a stiahli z neho košeľu. Všetci sa hurónsky rozrehotali, keď zbadali jeho ako paličky chudé nohy, ktoré vytŕčali z otrhaných šortiek. Keď ho pustili, rýchlo sa pratal preč s rukami na genitáliách, čo spôsobilo ďalší výbuch smiechu.

Jean-Pierre bol príliš nervózny, aby mu to pripadalo smiešne. Vyzliekol si európsku košeľu a nohavice a natiahol na seba starcovu košeľu.

„Smrdíš konským močom,“ povedal Anatolij.

„Znútra je to ešte omnoho horšie,“ odpovedal Jean-Pierre.

Nastúpili do helikoptéry. Anatolij si sadol na pilotovo predné sedadlo a dlho hovoril niečo po rusky do mikrofónu vysielačky. Jean-Pierre bol hrozne nervózny z toho, čo mal urobiť. Čo ak sa z hory náhodou vynoria nejakí partizáni a prichytia ho, ako hrozí Abdullahovi pištoľou? V údolí ho poznal doslova každý. Správa, že prišiel do Bandy spolu s Rusmi, sa určite rýchlo rozšírila. Nepochybne väčšina ľudí už vedela, že je špión. Určite ho pokladajú za verejného nepriateľa číslo jeden. Roztrhali by ho na kusy.

Možno sa snažíme urobiť to až príliš rafinovane. Možno by sme tam mali jednoducho pristáť, vtiahnuť Abdullaha dnu a vytĺcť z neho pravdu.

Nie, to sme skúsili včera, a nefungovalo to. Toto je jediná možnosť.

Anatolij vrátil slúchadlá s mikrofónom pilotovi, ktorý si teraz sadol na svoje miesto a začal štartovať motor. Anatolij medzitým vybral svoju pištoľ a ukazoval ju Jeanovi-Pierrovi. „Je to deväťmilimetrový makarov," snažil sa prekričať hluk rotorov. Stlačil západku naspodu rukoväte a vybral zásobník. Bolo v ňom osem nábojov. Potom zásobník zastrčil naspäť. Ukázal na malú páčku na ľavej strane pištole. „Toto je zaisťovacia západka. Keď zakrýva tento červený bod, tak je v bezpečnej polohe. Potom vzal pištoľ do ľavej ruky a pravou potiahol pružinu nad rukoväťou. „Týmto sa pištoľ naťahuje." Uvoľnil ju a ona skočila do pôvodnej polohy. „Keď strieľaš, musíš dlho pridržať kohútik, aby sa pištoľ znovu natiahla." Potom podal zbraň Jeanovi-Pierrovi.

Naozaj mi dôveruje, pomyslel si Jean-Pierre, a hrejivá radosť v ňom na chvíľu potlačila mrazivý strach.

Helikoptéry odštartovali. Leteli nad Riekou Piatich levov dolu údolím na juhozápad. Jeanovi-Pierrovi sa zdalo, že s Anatolijom tvoria dobrý tím. Pripomínal mu jeho otca: múdry, rozhodný, odvážny muž, neochvejne oddaný komunizmu. Ak tu uspejeme, uvažoval Jean-Pierre, možno budeme môcť aj v budúcnosti spolupracovať, na nejakom inom bojisku. Tá predstava sa mu mimoriadne páčila.

V Dašt-i-Rewate, kde sa začínalo dolné údolie, helikoptéra zmenila kurz na juhovýchod smerom k horám proti prúdu prítoku Rewat, tak aby prilietala k Bande spoza hory.

Anatolij znovu použil pilotovu vysielačku, potom sa naklonil k Jeanovi-Pierrovi a zakričal mu do ucha. „Už sú všetci v mešite. Koľko bude mullahovej žene trvať, kým sa dostane späť do domu?"

„Päť až desať minút," zakričal Jean-Pierre naspäť.

„Kde ťa máme vyložiť?"

Jean-Pierre rozmýšľal, „všetci dedinčania sú v mešite, však?"

„Áno."

„Skontrolovali ste aj jaskyne ?"

Anatolij sa vrátil k vysielačke a spýtal sa. Obrátil sa k Jeanovi-Pierrovi a povedal: ‚Aj jaskyne prezreli."

„Okej. Tak ma vysaďte tam."

„Koľko času potrebuješ, aby si sa dostal do svojho úkrytu?"

„Daj mi desať minút; potom prepustite ženy a deti, potom počkajte ďalších desať minút a pustite mužov."

„V poriadku."

Helikoptéra sa spustila nižšie, až sa dostala do tieňa hory. Podvečer sa krátil, ale ešte stále zostávala asi hodina do zotmenia. Pristáli za hrebeňom,

pár metrov od jaskýň. Anatolij povedal Jeanovi-Pierrovi: „Nechoď ešte. Pre istotu znovu skontrolujeme jaskyne.“

Otvorenými dverami Jean-Pierre pozoroval, ako pristála ešte jedna MI-24. Vyskočilo z nej šesť mužov a rozbehlo sa na druhú stranu hrebeňa.

„Ako vám potom mám dať signál, že už môžete prísť po mňa?“ spýtal sa Jean-Pierre.

„Počkáme tu na teba.“

„A čo ak sem príde niekto z dediny prv, než sa vrátim? Čo urobíte?“

„Zastrelíme ho.“

To bola ďalšia vec, čo mal Anatolij spoločné s jeho otcom: bezcitnosť.

Prieskumný oddiel sa vracal cez hrebeň naspäť a jeden z vojakov dal signál, že je všetko čisté. „Choď,“ povedal Anatolij.

Jean-Pierre otvoril dvere a vyskočil z helikoptéry s Anatolijovou pištoľou v ruke. So sklonenou hlavou sa ponáhľal z dosahu otáčajúcej sa vrtule. Keď dobehol na hrebeň, obzrel sa späť: obe lietadlá boli ešte tam.

Prešiel známou čistinou pred bývalou jaskynnou klinikou a pozrel dolu do dediny. Videl síce do dvora mešity, ale žiadnu z postáv nedokázal rozoznať. Nedalo sa však vylúčiť, že niekto z nich mohol v nesprávnom momente pozrieť smerom hore a zbadať ho - ich zrak môže byť lepší ako jeho - a tak si stiahol kapucňu, aby si kryl tvár.

Čím viac sa vzďaľoval z bezpečia ruských helikoptér, tým prudšie mu bilo srdce. Ponáhľal sa dolu svahom a prebehol popri mullahovom dome. údolie mu pripadalo nezvyčajne tiché aj napriek stále prítomnému hukotu rieky a vzdialenému šumu vrtúľ helikoptér. Zrazu mu napadlo, prečo to tak bolo: chýbali detské hlasy.

Odbočil za roh a zistil, že už sa nachádza mimo dohľadu mullahovho domu. Pri chodníku boli husté trsy trávy a borievčie. Učupil sa zaň. Tu bude dobre krytý, a pritom má voľný výhľad na chodník. Usadil sa a čakal.

Rozmýšľal, čo povie Abdullahovi. Mullah priam hystericky nenávidel ženy: možno by mal staviť práve na to a využiť to.

Náhla vrava vysokých hlasov prichádzajúca z dediny mu prezradila, že Anatolij vydal pokyn prepustiť ženy a deti z mešity. Dedinčania sa možno budú čudovať, na čo to cvičenie bolo dobré, ale napokon si povedia, že to bol zrejme len jeden z bláznivých nápadov, ktorými sú preslávené armády kdekoľvek na svete.

O pár minút kráčala mullahova žena po chodníku s bábätkom na rukách a za ňou tri staršie deti. Jean-Pierre znervóznel: som tu naozaj dobre ukrytý? Nezbehnú deti z chodníka a nezakopnú priamo o tento krík? Aké hrozné poníženie by to bolo - keby ho odhalilo dieťa. Spomenul si na pištoľ, ktorú zvieral v ruke. Dokázal by som strieľať na dieťa? pýtal sa sám seba.

Prešli okolo a zahli za roh k ich domu.

Krátko nato začali ruské helikoptéry vzlietať z pšeničného poľa: to znamenalo, že prepustili už aj mužov. Presne podľa plánu sa Abdullah hnal hore kopcom, súdkovitá postava v turbane a pásikavom anglickom saku. Medzi Európou a Východom musí byť čulý obchod s použitým šatstvom, usúdil Jean-Pierre, lebo veľa miestnych ľudí nosilo šaty, ktoré nepochybne pochádzali z Paríža alebo Londýna, kde ich ľudia vyradili zrejme preto, že boli nemoderné, ani zďaleka však obnosené. Už je to tu, myslel si Jean-Pierre, keď sa komická postava blížila k jeho úkrytu; tento šašo v saku burzového makléra je kľúčom k mojej budúcnosti. Vstal a vyšiel z krovia.

Mullah strnul a od ľaku vykríkol. Pozrel na Jeana-Pierra a spoznal ho. „Ty!“ povedal. Rukou si siahol k opasku. Jean-Pierre mu ukázal zbraň. Abdullah sa očividne zľakol.

„Neboj sa,“ povedal Jean-Pierre po daríjsky. Chvenie v jeho hlase prezrádzalo nervozitu, ale snažil sa dostať svoj tón pod kontrolu. „Nikto nevie, že som tu. Tvoja žena a deti prešli bez toho, aby ma videli. Sú v bezpečí.“

Abdullah si ho nedôverčivo prezeral. „Čo chceš?“

„Moja žena je cudzoložnica,“ povedal Jean-Pierre, a hoci chcel zámerne zneužiť Abdullahove predsudky, jeho hnev nebol tak celkom iba predstieraný. „Zobrala moje dieťa a opustila ma. Odišla sa kurviť s tým Američanom.“

„Viem,“ povedal Abdullah a Jean-Pierre videl, ako sa v ňom dvíha spravodlivé rozhorčenie.

„Hľadám ju, lebo ju chcem priviesť späť a potrestať.“

Abdullah nadšene prikývol a v očiach sa mu blysla zlomyseľnosť: predstava potrestania cudzoložnice sa mu páčila.

„Ale tí hriešnici sa niekde skrývajú.“ Jean-Pierre hovoril pomaly, pričom starostlivo volil slová: v tomto okamihu záležalo na každej maličkosti. „Si boží muž. Povedz mi, kde sú. Nikto nikdy nebude vedieť, ako som na to prišiel, okrem teba, mňa a Boha.“

„Odišli preč,“ vychrlil zo seba Abdullah a sliny dopadli na jeho červeno zafarbenú bradu.

„Kam?“ Jean-Pierre zatajil dych.

„Odišli preč z údolia.“

„Ale kam išli?“

„Do Pakistanu.“

Do Pakistanu! Čo to trepe ten starý blázon? „Cesty sú predsa uzavreté!“ kričal Jean-Pierre podráždene.

„Ale Maslová cesta nie.“

„*Mon Dieu,*“ zašepkal Jean-Pierre vo svojom rodnom jazyku. „Maslová cesta.“ Bol prekvapený a dojatý ich odvahou, ale zároveň aj trpko sklamaný, pretože tak bolo priam nemožné ich nájsť. „Vzali so sebou aj dieťa?“

„Áno.“

„Takže svoju dcéru už nikdy neuvidím.“

„Všetci zomrú v Nuristane,“ povedal Abdullah so spokojným zadosťučinením. „Žena zo Západu s dieťaťom nepreží tú strašnú námahu vo vysokých priesmykoch a Američan zomrie, keď sa bude pokúšať zachrániť ju. Tak Boh potrestá tých, ktorí uniknú ľudskej spravodlivosti.“

Jean-Pierre si uvedomil, že by sa mal čo najrýchlejšie vrátiť k helikoptére. „Choď teraz do svojho domu,“ povedal Abdullahovi.

„Zmluva zomrie spolu s nimi, lebo Ellis má papier so sebou,“ dodal Abdullah. „*A* to je dobre. Aj keď potrebujeme americké zbrane, uzatvárať spolky s nevercami je nebezpečné.“

„Choď už!“ povedal Jean-Pierre. „Ak nechceš, aby ma tvoja rodina videla, postaraj sa o to, aby niekoľko minút nevyšli z domu.“

Abdullah vyzeral na okamih rozhorčený, že mu Európan rozkazuje, ale potom si zrejme uvedomil, že pištoľ v ruke Jeana-Pierra mu veľmi nedovoľuje protestovať, a tak sa rýchlo pobral preč.

Jean-Pierre rozmýšľal, či skutočne všetci zomrú v Nuristane, ako Abdullah suverénne predpovedal. To by nebolo to, čo chcel. To by nebola tá správna pomsta a satisfakcia. Chcel získať späť svoju dcéru. Chcel Jane, živú a vo svojej moci. Chcel, aby Ellis zažil naozajstnú bolesť a poníženie.

Nechal Abdullahovi dostatok času, aby sa dostal do domu, potom si stiahol kapucňu do tváre a skľúčený sa pustil hore svahom. Odvrátil sa, keď míňal dom, pre prípad, že by niektoré dieťa vykuklo von.

Anatolij naňho čakal na čistine pred jaskyňami. Načiahol ruku, aby si opäť vzal svoju pištoľ, a povedal: „Tak čo?“

Jean-Pierre mu vrátil zbraň. „Unikli nám,“ povedal. „Odišli z údolia.“

„Nemohli nám *uniknúť*,“ povedal Anatolij nahnevane. „Kam išli?“

„Do Nuristanu.“ Jean-Pierre ukázal smerom na helikoptéry. „Nemali by sme ísť?“

„V helikoptére sa nemôžeme rozprávať.“

„Ale ak prídu dedinčania -“

„Choď do čerta aj s dedinčanmi! A prestaň sa tváriť tak porazenecky! Čo chcú robiť v Nuristane?“

„Majú namierené do Pakistanu, trasou, ktorá je známa ako Maslová cesta.“

‚Ak poznáme ich trasu, môžeme ich nájsť.“

„Ja si to nemyslím. Je to jedna trasa, ale má niekoľko variácií.“

„Všetky ich preletíme.“

„Tie chodníky sa nedajú sledovať zo vzduchu. Je ťažké nájsť ich zo zeme bez miestneho vodcu.“

„Môžeme použiť mapy -“

„Aké mapy?“ povedal Jean-Pierre. „Videl som vaše mapy a tie nie sú o nič lepšie než americké, a to je to najlepšie, čo sa dá zohnať. Na žiadnych z nich nie sú vyznačené všetky chodníky alebo priesmyky. Nevieš, že na svete sú oblasti, ktoré ešte nikdy neboli riadne zmapované? Teraz si v jednej z nich.“

„Viem - robím v spravodajských službách, ak si náhodou zabudol.“ Anatolij stíšil hlas. „Necháš sa príliš ľahko odradiť, priateľ môj. Uvažuj. Ak Ellis dokázal nájsť horského vodcu, aby mu ukázal cestu, tak to dokážem aj ja.“

Je to reálna možnosť? pýtal sa v duchu Jean-Pierre. „Ale. ako som povedal, existuje viac možností, ako sa dostať hore.“

„Dajme tomu, že existuje desať variácií. Potrebujeme desať miestnych vodcov, ktorí povedú desať pátracích oddielov.“

Jeanova-Pierrova nálada sa rýchlo zlepšila, keď si uvedomil, že ešte nie je všetko stratené. Ešte stále je tu nádej, že by mohol získať späť Jane a Chantal a chytiť Ellisa. „To nie je zlý nápad,“ povedal nadšene. „Možno cestou získame aj ďalšie informácie. Keď sa dostaneme z tohto prekliateho údolia, možno stretneme ľudí, ktorí nám prezradia viac. Nuristančania nie sú do vojny až natoľko zaangažovaní ako títo tu.“

„Dobre,“ povedal náhle Anatolij. „Začína sa stmievať. Dnes večer máme ešte veľa práce. A zajtra skoro ráno vyrážame. Poďme!“

KAPITOLA 17

Jane sa zobudila so strachom. Nevedela, kde je, s kým tu je alebo či ju chytili Rusi. Chvíľu uprene hľadela hore na nekrytú spodnú stranu prútenej strechy a rozmýšľala *Toto je väzenie?*

Prudko a s bijúcim srdcom sa posadila, zbadala Ellisa, ktorý spal v spacom vaku a dýchal s otvorenými ústami, a vtedy si spomenula *Sme preč z údolia. Ušli sme. Rusi nevedia, kde sme, a nemôžu nás chytiť.*

Znovu si ľahla a čakala, kým sa tlkot jej srdca znormalizuje.

Zmenili trasu, ktorú Ellis pôvodne naplánoval. Nešli na sever do Komaru a potom ďalej na východ cez Komarské údolie až do Nuristanu, ale zo Sanizu sa vrátili na juh a pokračovali na východ Aryuským priesmykom.

Mohammed navrhol túto zmenu, lebo takto sa dostali omnoho rýchlejšie von z Údolia Piatich levov; Ellis súhlasil.

Vyrazili pred svitaním a celý deň neúnavne šliapali hore brehom, Ellis a Jane striedavo niesli Chantal a Mohammed viedol Maggie. Na poludnie zastali v Aryu, dedine s hlinenými chatrčami, kde si od podozrievavého starca, ktorý mal zlého, štekajúceho psa, kúpili chlieb. Dedina Aryu predstavovala hraničné miesto civilizácie: odtiaľ sa tiahli kilometre a kilometre, kde nebolo nič - iba rieka plná balvanov a na jej oboch stranách vysoké holé kopce slonovinovej farby. Neskoro popoludní vyčerpaní dorazili na toto miesto.

Jane si znovu sadla. Chantal ležala vedľa nej, pravidelne dýchala a vyžarovala príjemné teplo - ako malý termofor. Ellis bol vo svojom spacom vaku: mohli rozopnúť oba vaky a spraviť z nich jeden, ale Jane sa bála, že Ellis by sa mohol v noci prevaliť na Chantal, tak spali radšej oddelene a uspokojili sa tým, že ležali tesne pri sebe a načiahnutou rukou sa mohli dotknúť jeden druhého. Mohammed bol vo vedľajšej miestnosti.

Jane opatrne vstala, aby nevyrušila Chantal. Keď si obliekala košeľu a nohavice, cítila prudkú bodavú bolesť v chrbte a nohách: bola zvyknutá chodiť pešo, ale nie celý deň bez prestávky, a nie po takom strmom a tvrdom teréne.

Obula si topánky bez toho, aby si zaviazala šnúrky, a vyšla von. Prižmúrila oči pred jasným chladným svetlom hôr. Bola na horskej lúke, veľkej zelenej ploche, ktorou pretekal kľukatý potok. Na jednej strane lúky sa vypínala strmá hora a tu, na jej úpätí, sa krčila hŕstka kamenných domov a stajní. Domy boli prázdne a dobytok bol preč: bola to letná pastvina a stáda dobytka odišli do svojich zimných obydlí. V Údolí Piatich levov bolo ešte leto, ale do týchto výšok zima prichádzala už v septembri.

Jane išla k potoku. Bol dostatočne vzdialený od kamenných domov, takže sa mohla vyzliecť bez obavy, že by tým urazila Mohammedovu hanblivosť. Vbehla do potoka a rýchlo sa ponorila do vody. Bola až bolestne studená. S drkotajúcimi zubami okamžite vyšla von. „Dočerta aj s *týmto*," zahrešila nahlas. To radšej zostanem špinavá, umývať sa budem, až keď sa vrátim do civilizácie.

Obliekla sa - mali iba jeden uterák a ten bol vyhradený pre Chantal - a rozbehla sa smerom k domu, pričom cestou pozbierala zopár palíc. Položila ich na zvyšky večerného ohňa a fúkala do žeravých uhlíkov, až kým sa drevo nerozhorelo. Vystrela svoje skrehnuté ruky nad plamene a zohrievala si ich, až kým boli znovu teplé.

Postavila na oheň hrniec s vodou, aby mohla umyť Chantal. Kým čakala, až sa voda zohreje, zobudili sa jeden po druhom aj ostatní: najprv

Mohammed, ktorý vyšiel von umyť sa; potom Ellis, ktorý si sťažoval, že ho bolí celé telo; a napokon Chantal, ktorá sa dožadovala svojho jedla, a bola spokojná.

Jane pocítila zvláštnu eufóriu. Mala by som byť znepokojená, pomyslela si, veď som svoje dvojmesačné dieťa vzala do jednej z najdivokejších oblastí sveta; ale obavy a výčitky akosi ustúpili pred jej šťastím. Prečo som šťastná? pýtala sa v duchu a jej podvedomie odpovedalo: pretože som s Ellisom.

Aj Chantal vyzerala šťastná, akoby nasávala spokojnosť spolu s matkiným mliekom. Včera večer si nemohli kúpiť jedlo, lebo stáda už odišli a nebolo tam ani živej duše. Mali však ryžu a soľ, ktorú uvarili - nie však bez problémov, lebo v tejto nadmorskej výške trvalo celú večnosť, kým voda zovrela. Teraz na raňajky mali zvyšky studenej ryže. To trochu pokazilo Janinu dobrú náladu. Jedla a súčasne pridájala Chantal, potom ju umyla a prebalila. Náhradná plienka, ktorú včera vyprala v potoku, uschla cez noc pri ohni. Dala ju Chantal a špinavú vzala k potoku. Pripevní ju k batožine, azda ju vietor a teplo konského tela vysušia. Čo by asi povedala mama, že jej vnučka má jednu plienku celý deň? Bola by zhrozená. To nič...

Ellis a Mohammed naložili kobylu a natočili ju správnym smerom. Dnešný deň bude ťažší ako včerajší. Musia prejsť horský hrebeň, vďaka ktorému bol Nuristan po stáročia viac-menej izolovaný od ostatného sveta. Mali by vyliezť na Aryuský priesmyk, vysoký takmer štyritisíc sedemsto metrov. Na veľkom úseku cesty budú prekonávať sneh a ľad. Dúfali, že sa dostanú do nuristanskej dediny Linar: vzdušnou čiarou to bolo iba pätnásť kilometrov, ale budú radi, ak sa im podarí prísť tam neskoro popoludní.

Keď vyrazili, slnko jasne svietilo, ale vzduch bol chladný. Jane mala hrubé ponožky a palčiaky a teplý sveter pod kožušinou lemovaným kabátom. Chantal bola medzi svetrom a kabátom, ktorého horné gombíky si Jane nezapla, aby tadiaľ mohol prúdiť vzduch.

Len čo opustili lúku a pokračovali proti prúdu popri rieke Aryu, krajina sa razom zmenila: opäť bola drsná a nevľúdna. Útesy boli holé, bez akéhokoľvek porastu. Raz, vo veľkej diaľke na pustom svahu, Jane zbadala skupinu nomádskych stanov: nevedela, či sa má tešiť, že sú nablízku ľudia, alebo či sa ich má báť. Inak jediný živý tvor, ktorého videla, bol sup vznášajúci sa v mrazivom vetre.

Viditeľný chodník tu nebol. Jane bola nesmierne rada, že bol s nimi Mohammed. Najprv ich viedol popri rieke, ale aj keď sa začala zužovať, až sa napokon celkom stratila, postupoval Mohammed s rovnakou sebaistotou. Jane sa ho pýtala, podľa čoho pozná cestu, a on jej povedal, že v určitých

odstupoch je vyznačená hromadami kameňov. Kým jej ich neukázal, vôbec si ich nevšimla.

Čoskoro sa dostali do výšky, kde zem pokrývala tenká vrstva snehu a Jane bolo zima na nohy aj napriek hrubým ponožkám a čižmám.

Bolo prekvapujúce, že Chantal väčšinu času spala. Zhruba každé dve hodiny zastali, aby si pár minút oddýchli, a Jane vždy využila prestávku na to, aby nakŕmila dieťa, aj keď ľadový vzduch pritom spôsoboval jej citlivým prsiam nepríjemné bolesti. Povedala Ellisovi, že podľa nej je Chantal obdivuhodne dobrá, a on prikývol a odpovedal: „Až neuveriteľne. Neuveriteľne."

Na poludnie, v dohľade Aryuského priesmyku, si urobili vítanú polhodinovú prestávku. Jane bola už unavená a bolel ju chrbát. Bola aj strašne hladná - hltavo zjedla morušovo-orechový koláč, ktorý mali na obed.

Prístup k priesmyku vyzeral odstrašujúco. Pri pohľade na strmé stúpanie Jane stratila odvahu. Posedím si tu trochu dlhšie, pomyslela si, ale bolo tam chladno a striaslo ju od zimy. Ellis si to všimol a vstal. „Poďme, prv než tu primrzneme," povedal živo, a Jane si pomyslela: Ako môžeš byť tak odporne veselý?

S veľkým sebazaprením vstala.

Ellis povedal: „Daj, teraz ponesiem Chantal ja."

Jane mu ju vďačne prenechala. Mohammed s Maggie na uzde, išiel ako prvý. Napriek únave sa Jane prinútila a vykročila za ním. Ellis bol na konci.

Svah bol strmý a zem klzká od snehu. Po niekoľkých minútach bola Jane unavenejšia než pred obednou prestávkou. Keď celá ubolená ťažko kráčala a dychčala, spomenula si, ako Ellisovi povedala *Myslím, že mám lepšiu šancu ujsť teraz odtiaľto spolu s tebou ako neskôr zo Sibíri sama.* Možno nezvládnem ani toto, napadlo jej teraz. Nevedela som, že to bude až takéto. Potom sa zháčila. Samozrejme, že si vedela; a takisto vieš, že to bude ešte omnoho horšie, než sa to zasa zlepší. Pozviechaj sa a prestaň sa ľutovať. V tej chvíli sa pošmykla a spadla nabok. Ellis, ktorý bol tesne za ňou, ju chytil pod pažu a nadvihol ju. Uvedomila si, že ju pozorne sleduje, a pocítila nával lásky k nemu. Ellis ju zahŕňal pozornosťou, ktorá bola Jeanovi-Pierrovi úplne neznáma. Jean-Pierre by kráčal vpredu, v domnení, že ak by potrebovala pomoc, požiadala by o ňu; a ak by si sťažovala na jeho prístup, spýtal by sa, či chce, aby sa k nej správal ako k seberovnej alebo nie.

Boli takmer na vrchole. Jane sa predklonila, aby sa jej lepšie kráčalo: Už len kúsok, už len kúsok. Chytal ju závrat. Maggie sa pošmykla na uvoľnených kameňoch, ale zrazu sa vzopäla a urobila niekoľko dlhých

skokov vpred, čím prinútila Mohammeda rozbehnúť sa vedľa nej. Jane sa vliekla za ňou a rátala každý krok. Konečne dorazila na rovnú plochu. Zastala. Všetko okolo nej sa točilo. Ellis ju chytil okolo pliec, zavrela oči a oprela sa oňho.

„Odteraz celý deň pôjdeme už len dolu kopcom," povedal.

Otvorila oči. Takú nevľúdnu krajinu si predtým nevedela ani predstaviť: nič len sneh, vietor, kopce a samota - všade a večne. „Aké Bohom zabudnuté miesto," povedala.

Chvíľu stáli a dívali sa, potom Ellis povedal: „Musíme ísť ďalej."

Cesta nadol bola strmšia. Mohammed, ktorý celou cestou hore ťahal Maggie za uzdu, sa teraz zavesil na jej chvost a pôsobil ako brzda, aby sa kôň na klzkom snehu nekontrolovateľne nešmýkal dolu. Kopy kamenia, ktoré označovali cestu, boli ťažko rozoznateľné od voľne ležiacich snehom pokrytých skál, ale zdalo sa, že Mohammed nemá ani najmenšie pochybnosti, kade majú ísť. Jane rozmýšľala, či by nemala navrhnúť, že vezme Chantal, aby odľahčila Ellisa, ale vedela, že nemá silu ju niesť.

Ako klesali, snehová vrstva bola čoraz tenšia, až napokon zmizla úplne a znovu bolo vidieť chodník. Jane si uvedomila, že stále počuje akýsi nepríjemný piskľavý zvuk, až napokon nazbierala silu a spýtala sa Mohammeda, čo to je. Odpovedal jej daríjským výrazom, ktorý nepoznala. Francúzsky ekvivalent nevedel. Zrazu na čosi ukázal prstom a Jane zbadala malé, veveričke podobné zvieratko, ktoré sa rýchlo pratalo preč: svišť. Potom videla aj niekoľko ďalších a rozmýšľala, čím sa tu hore živia.

Čoskoro kráčali popri ďalšom potoku, tentoraz v smere prúdu, a medzi nekonečnými sivobielymi skalami, ktoré lemovali rieku po oboch stranách, sa kde-tu objavili aj trsy trávy a nízke kríky. Ale roklinou sa stále hnal studený vietor, ktorý ako ľadové ihly prenikal cez jej odev.

Kým stúpanie bolo čoraz horšie, zostup bol naopak čoraz ľahší: chodník bol rovnejší, vzduch teplejší a krajina vľúdnejšia. Jane bola síce vyčerpaná, ale necítila sa tak stiesnene a deprimovane. Po niekoľkých kilometroch dorazili do prvej dediny v Nuristane. Miestni muži mali na sebe hrubé svetre bez rukávov s nápadnými čierno-bielymi vzormi a hovorili vlastnou rečou, ktorú Mohammed rozumel iba s námahou. Jednako dokázal kúpiť chlieb - z Ellisových afganských peňazí.

Jane mala nutkanie poprosiť Ellisa, aby tu zostali na noc, lebo sa cítila beznádejne unavená; ale do zotmenia zostávalo niekoľko hodín, a dohodli sa, že sa pokúsia ešte dnes prísť až do Linaru; a tak si zahryzla do jazyka a prinútila svoje ubolené nohy kráčať ďalej.

Na ich veľké potešenie zostávajúcich šesť až sedem kilometrov bolo omnoho menej náročných, a tak dorazili do cieľa ešte pred večerom. Jane

sa zložila pod veľkým morušovníkom a chvíľu iba nepohnute sedela. Mohammed rozložil oheň a začal robiť čaj.

Mohammed zrejme nejakým spôsobom miestnym obyvateľom prezradil, že Jane je zdravotná sestra zo Západu, a tak neskôr, keď kŕmila a prebaľovala Chantal, začali sa k nim schádzať pacienti, ktorí trpezlivo čakali v úctyhodnej vzdialenosti. Jane pozbierala všetky sily a vyšetrila ich. Išlo o bežné infikované poranenia, črevné parazity, priedušk ové ochorenia. Jedno si však všimla hneď: bolo tu menej podvyživených detí ako v Údolí Piatich levov, pravdepodobne preto, lebo túto vzdialenú divočinu vojna natoľko nezasiahla.

Ako odmenu za provizórnu kliniku dostal Mohammed kura, ktoré uvaril na panvici. Jane by bola radšej dala prednosť spánku, ale prinútila sa počkať na jedlo, a keď bolo hotové, pahltne ho zjedla. Bolo tuhé a bez chuti, ale bola taká hladná ako ešte nikdy v živote.

Ellis a Jane dostali izbu v jednom z dedinských domov. Bol tam matrac pre nich a primitívna drevená kolíska pre Chantal. Vliezli spolu do spacieho vaku a s ospanlivou nežnosťou sa milovali. Jane bola šťastná, že je v posteli, že je jej teplo, že sú spolu. Ellis hneď potom zaspal. Jane bola ešte chvíľu hore. Teraz, keď oddychovala, akoby ju svaly boleli ešte viac. Myslela na skutočnú posteľ v normálnej spálni, na svetlo pouličných lámp prenikajúce cez záclonu, buchot dverí áut vonku a kúpeľňu so splachovacím záchodom a kohútik s teplou vodou, obchod na rohu, kde sa dala kúpiť vata a pampersky a detský šampón Johnson's. Ušli sme Rusom, myslela si, keď upadala do spánku; možno sa nám naozaj podarí dostať domov. Možno to naozaj dokážeme.

Zobudila sa v tom istom momente ako Ellis; cítila, ako sa mu napäli všetky svaly. Stuhnutý, bez pohnutia ležal vedľa nej, nedýchal, počúval štekot dvoch psov. Potom rýchlo vykĺzol z postele.

V miestnosti bolo úplne tma. Počula škrtnúť zápalku; potom v rohu zablikala sviečka. Pozrela na Chantal: pokojne spala. „Čo sa deje?“

„Neviem,“ zašepkal. Natiahol si džínsy, obul čižmy, obliekol kabát a potom vyšiel von.

Jane na seba nahádzala nejaké šaty a išla za ním. Mesačné svetlo, ktoré prenikalo do vedľajšej miestnosti cez otvorené dvere, dopadalo na štyri deti, ktoré ležali vedľa seba v posteli; všetky s doširoka otvorenými očami vykúkali spoza okraja spoločnej deky. Ich rodičia spali vo vedľajšej izbe. Ellis stál vo dverách a pozeral von.

Jane zastala vedľa neho. Hore na kopci v mesačnom svetle videla osamelú postavu, ktorá bežala smerom k nim.

„Psy ho počuli,“ zašepkal Ellis.

„Ale kto je to?“

Zrazu sa vedľa nich objavila ďalšia postava. Jane sa strhla, ale vtom spoznala Mohammeda. V jeho ruke sa zablysla čepeľ noža.

Postava prišla bližšie. Tá chôdza bola Jane povedomá. Zrazu Mohammed čosi zamrmlal a sklonil nôž. „Ali Ghanim,“ povedal.

Jane teraz spoznala charakteristickú chôdzu Aliho, ktorú spôsobovala jeho skrútená chrbtica. „Ale čo to má znamenať?“ zašepkala.

Mohammed pokročil dopredu a zamával. Ali ho zbadal a zakýval späť a rozbehol sa k nim. Mohammed a Ali sa objali.

Jane netrpezlivo čakala, kým Ali chytí dych. Napokon povedal: „Rusi sú vám na stope.“

Jane zostala ako obarená. Myslela si, že im unikli. Kde sa stala chyba?

Ali potreboval ešte pár sekúnd, aby sa vydýchal, potom pokračoval: „Masud ma poslal, aby som vás varoval. V ten deň, keď ste odišli, hľadali vás v celom Údolí Piatich levov, so stovkami helikoptér a tisíckami mužov. Dnes, keď sa im nepodarilo vás nájsť, vyslali pátracie oddiely do všetkých údolí, ktoré vedú do Nuristanu.“

„Čo hovorí?“ prerušil ho Ellis.

Jane zdvihla ruku, aby zastavila Aliho, kým prekladala pre Ellisa, ktorý nestíhal sledovať Aliho rýchlu, udýchanú reč.

Ellis povedal: „Ako vedeli, že sme odišli do Nuristanu? Mohli sme si nájsť úkryt aj hocikde inde v tejto prekliatej krajine.“

Jane sa spýtala Aliho. Nevedel.

„Je aj v tomto údolí pátrací oddiel?“ spýtala sa Jane Aliho.

„Áno. Predbehol som ich tesne pred Aryuským priesmykom. Pred súmrakom mohli doraziť do poslednej dediny.“

„Och, nie,“ povedala Jane zúfalo. Preložila Ellisovi Aliho slová. „Ako je to možné, že idú oveľa rýchlejšie ako my?“ povedala. Ellis pokrčil ramenami a ona zodpovedala tú otázku sama: „Lebo ich nezdržuje žena s dieťaťom. Doriti.“

Ellis povedal: „Ak vyrazia skoro ráno, zajtra nás dobehnú.“

„Čo môžeme urobiť?“

„Odísť hneď teraz.“

Jane cítila únavu vo svojich kostiach a neopodstatnený hnev voči Ellisovi. „Nemôžeme sa niekde skryť?“ spýtala sa podráždene.

„Kde?“ povedal Ellis. „Je tu iba jedna cesta. Rusi majú dostatok mužov, aby prehľadali všetky domy - a tých nie je veľa. Okrem toho, miestni obyvatelia nemusia byť nutne na našej strane. Je dosť možné, že Rusom

povedia, kde sa skrývame. Nie, naša jediná nádej je predbehnúť našich prenasledovateľov.“

Jane pozrela na hodinky. Boli dve hodiny v noci. Mala pocit, že to vzdá.

„Naložím koňa,“ povedal Ellis. „Ty nakŕm Chantal.“ Potom po daríjsky povedal Mohammedovi: „Mohol by si urobiť čaj? A daj Alimu niečo jesť.“

Jane sa vrátila do domu, obliekla si zvyšok odevu a nakŕmila Chantal. Medzitým jej Ellis priniesol v hlinenej miske sladký zelený čaj. Vďačne ho vypila.

Keď Chantal sala, Jane rozmýšľala, do akej miery je do tohto nemilosrdného prenasledovania zaangažovaný Jean-Pierre. Vedela, že pomáhal pri razii v Bande, lebo ho sama videla. Keď prehľadávali Údolie Piatich levov, jeho znalosti lokality by boli pre nich neoceniteľné. Určite vedel, že naháňajú jeho ženu a dieťa - ako psy potkany. Ako sa mohol natoľko znížiť, že im pomáha? Jeho láska sa očividne zmenila v nenávisť, zo zlosti a žiarlivosti.

Chantal mala dosť. Aké to musí byť príjemné, uvažovala Jane - nevedieť nič o vášni, žiarlivosti alebo zrade, necítiť nič, len teplo alebo chlad, sýtosť alebo hlad. „Uži si to, kým môžeš, dievčatko moje.“

Rýchlo si zapla košeľu, natiahla na seba hrubý teplý sveter. Na krk prevesila provizórnu tašku pre Chantal, pohodlnejú do nej uložila, potom si obliekla kabát a vyšla von.

Ellis s Mohammedom študovali mapy pri sviečke laterny. Ellis ukázal Jane trasu. „Pôjdeme dolu popri Linare až na miesto, kde sa vlieva do rieky Nuristan, potom pôjdeme znova hore, popri Nuristane smerom na sever. Potom budeme pokračovať jedným z týchto bočných údolí - Mohammed nevie presne ktorým, kým tam neprídeme - k priesmyku Kantiwar. Chcel by som sa dostať von z Nuristanského údolia ešte dnes - to by Rusom skomplikovalo naše prenasledovanie, lebo nebudú vedieť, na ktorú stranu údolia sme sa vybrali.“

„Ako ďaleko to je?“

„Asi iba dvadsať kilometrov - ale či to bude ľahké alebo ťažké - to závisí, pochopiteľne, od terénu.“

Jane prikývla. „Tak teda poďme,“ povedala. Bola na seba hrdá, lebo jej hlas znel veselšie, než ako sa cítila.

V mesačnom svetle vyrazili na cestu. Mohammed nasadil rýchly krok a neľútostne šibal koňa koženým bičom, keď zaostával. Jane trochu bolela hlava a v prázdnom žalúdku cítila slabú nevoľnosť. Ospalá však nebola, skôr trochu nervózna a napätá a v celom tele mala akúsi ťažobu.

Cesta v noci jej naháňala strach. Občas išli riedkou trávou pri rieke, čo bolo v poriadku a bezpečné; ale keď sa chodník stočil strmo hore na svah a

pokračoval po okraji útesu v tridsaťmetrovej výške a zem bola pokrytá snehom, Jane sa bála, že sa pošmykne, spadne a zabije sa so svojím dieťaťom v náručí.

Niekedy mali na výber: chodník sa rozdvojoval, jedna cesta viedla dolu, druhá hore. Keďže nikto z nich nevedel, kadiaľ majú ísť, nechali Mohammeda, aby rozhodol. Prvýkrát vybral spodný variant a mal pravdu: chodník ich priviedol na malú pláž, kde sa museli brodiť cez asi tridsať centimetrov hlbokú vodu, ale ušetrili si tak dlhú okľuku. Avšak druhýkrát, keď museli voliť, sa rozhodli, že znovu pôjdu po brehu rieky, no tentoraz to oľutovali: asi po dvoch kilometroch chodník viedol priamo k holej skalnej stene, ktorú bolo možné jedine oboplávať. Unavene sa vrátili po svojich stopách naspäť až k miestu, kde sa chodník rozdvojoval, a pokračovali vetvou po útese.

Pri ďalšej príležitosti zostúpili znovu k brehu rieky. Teraz ich chodník priviedol na akúsi rímsu, ktorá sa tiahla po celej stene útesu asi tridsať metrov nad riekou. Kôň znervóznel, zrejme preto, lebo chodník bol príliš úzky. Jane sa bála tiež. V slabom svetle hviezd nebolo vidieť rieku pod nimi, takže roklina vedľa nej vyzerala ako bezodná čierna jama. Maggie neustále zastavovala a Mohammed ju musel ťahať za uzdu, aby sa znovu pohla.

Keď sa chodník stáčal okolo skalného výčnelku tak, že nebolo vidieť za roh, Maggie sa zdráhala odbočiť a splašila sa. Jane ustúpila dozadu, aby ju kobyla nekopia zadnými kopytami. Chantal sa rozplakala buď preto, že vycítila napätie, alebo preto, že po kŕmení o druhej v noci ju neuložili spať ako obyčajne. Ellis ju podal Jane a šiel dopredu pomôcť Mohammedovi s koňom.

Ellis sa ponúkol, že vezme uzdu, ale Mohammed nevrlo odmietol: aj naňho doľahla nervozita a napätie. Ellis sa uspokojil s tým, že tlačil koňa zozadu a poháňal ho pokrikmi *hijó a hot.* Jane tá scéna začínala pripadať trochu komicky, keď vtom sa Maggie vzopäla, Mohammedovi sa vyšmykli opraty z ruky, zapotácal sa, a dozadu naklonená kobyla vrazila do Ellisa, ktorý stratil rovnováhu a spadol.

Našťastie Ellis spadol na ľavú stranu, k stene útesu. Kobyla však cúvala ďalej; Jane stála na zlej strane, s nohami tesne pri okraji chodníka, keď sa kobyla ocitla vedľa nej. Chytila sa tašky, ktorá bola priviazaná k postroju, a držala sa jej celou silou, pre prípad, že by ju kobyla sotila nabok do priepasti. „Ty sprosté zviera!“ vykríkla. Chantal stisnutá medzi Jane a koňom tiež hlasno kričala.

Jeden až dva metre ťahala Maggie vystrašenú Jane, keď tá vzala osud do svojich rúk: pustila sa tašky a pravou rukou schytila uzdu, postavila sa

pevne na nohy, prešuchla sa popri prednej časti tela koňa, zastala pri jeho hlave, silno pritiahla uzdu a hlasno povedala „Stoj!“

Na jej prekvapenie Maggie zastala.

Jane sa obzrela. Ellis a Mohammed vstávali zo zeme. „Ste v poriadku?“ spýtala sa ich po francúzsky.

„Ako-tak,“ povedal Ellis.

„Stratil som lampáš,“ povedal Mohammed.

Ellis povedal po anglicky: „Dúfam, že tí podrbaní Rusi majú rovnaké problémy.“

Jane si uvedomila, že muži nevideli, ako ju kôň takmer zhodil z útesu. Rozhodla sa, že im to nepovie. Potom podala uzdu Ellisovi. „Poďme ďalej,“ povedala. „Rany si môžeme lízať neskôr.“ Prešla popri Ellisovi k Mohammedovi a povedala: „Choď dopredu a veď nás.“

Už po niekoľkých minútach bez Maggie sa Mohammedovi zlepšila nálada. Jane uvažovala, či naozaj potrebujú koňa, ale usúdila, že áno: mali príliš veľa batožiny na to, aby ju niesli sami, pritom nič z toho nebolo zbytočné - naopak, zrejme si mali vziať ešte viac jedla.

Rýchlo prešli tichou, spiacou dedinou, ktorú tvorilo iba pár domov a vodopád. V jednom dome hysterický brechal pes, až kým ho niekto nadávkami neutíšil. Potom boli opäť v divočine.

Farba oblohy sa zmenila z čiernej na sivú a zmizli hviezdy: rozvidnievalo sa. Jane rozmýšľala, čo asi robia Rusi. Možno majú teraz budíček, dôstojníci kričia, aby prebudili mužov, kopú do tých, ktorým sa nechce vyliezť zo spacích vakov. Kuchár robí kávu, zatiaľ čo veliteľ študuje mapy. Alebo možno vstali skoro, pred hodinou, kým bolo ešte tma, a vyrazili v priebehu pár minút, a teraz pochodujú v rade popri rieke Linar; možno už prešli dedinou Linar; možno na všetkých rázcestiach zvolili správnu vetvu a teraz sú iba jeden - dva kilometre za svojou korisťou.

Jane zrýchlila krok.

Skalnatý chodník sa vinul pozdĺž útesu a potom začal klesať k brehu rieky. Nikde nebol ani kúsok obrábanej zeme, ale svahy po oboch stranách boli husto zalesnené, a keď sa rozvidnelo, Jane rozpoznala typ stromov - boli to duby cezmínové. Ukázala na ne a povedala Ellisovi: „Nemohli by sme sa skryť v lese?“

„V najnutnejšom prípade áno,“ povedal. „Ale Rusi by rýchlo pochopili, že sme zastali, lebo sa budú vypytovať dedinčanov a tí im povedia, že sme tadiaľ neprechádzali; tak sa vrátia späť a začnú intenzívne prehľadávať celú oblasť.“

Jane rezignovane prikývla. Iba hľadala výhovorku, aby mohli zastať.

Tesne pred východom slnka prišli za jednu zákrutu a zarazene zastali: zosuv pôdy zasypal úžinu hlinou a uvoľnenými kameňmi a úplne ju zablokoval.

Jane by sa bola najradšej rozplakala. Najmenej štyri, ak nie päť kilometrov prešli po úzkom chodníku v skalnej stene: ak sa teraz otočia, budú musieť prejsť celú tú vzdialenosť znova vrátane úseku, ktorý tak vyplašil Maggie.

Všetci traja stáli a pozerali na zátarasu. „Nemohli by sme to preliezť?“ povedala Jane.

„Kôň to nezvládne,“ povedal Ellis.

Jane sa naňho nahnevala, že skonštatoval to, čo bolo jasné. „Jeden z nás by sa mohol vrátiť s koňom,“ povedala netrpezlivo. „Ostatní dvaja by počkali na druhej strane a oddýchli si, kým by prišiel ten tretí s koňom.“

„Nepovažujem za veľmi rozumné rozdeliť sa.“

Jane rozhorčil jeho panovačný a autoritatívny tón. „Nemysli si, že všetci budeme robiť to, čo ty považuješ za rozumné,“ vyštekla.

Zarazene na ňu pozrel. „V poriadku. Okrem toho sa obávam, že tá kopa hliny a kamenia sa môže zosunúť, keď jeden z nás na ňu polezie. Ak mám byť úprimný, ja to skúšať nebudem, bez ohľadu na to, ako sa vy dvaja rozhodnete.“

„Takže ty nie si ochotný ani sa o tom baviť. Chápem.“ Jane sa nahnevane obrátila a pustila sa chodníkom späť, bez toho, aby sa starala, čo urobí Mohammed s Ellisom. Ako je to možné, rozmýšľala, že muži sa automaticky vždy stavajú do pozície vševedúceho šéfa, keď ide o nejaký technický alebo fyzický problém?

Ellis má svoje chyby, rozjímala. Niekedy má v hlave riadny zmätok: tvrdí o sebe, že je expert na boj proti terorizmu, ale pritom stále pracuje pre CIA, čo je pravdepodobne najväčšia teroristická skupina na svete. Zjavne ho do veľkej miery lákalo dobrodružstvo, nebezpečenstvo, násilie a lesť. Nikdy si nevyber macho-romantika, ak chceš muža, ktorý ťa bude rešpektovať.

V tomto smere, a to sa mu muselo pripísať k dobru, mal Jean-Pierre navrch - nikdy sa totiž nestaval do pozície ochrancu a nepoučoval. Mohlo sa stať, že nejakú ženu zanedbával, klamal alebo ignoroval, ale nikdy by ju neponížil a nesprával sa k nej blahosklonne. Možno to bolo tým, že bol mladší.

Prešla miestom, kde sa Maggie splašila. Nečakala na mužov: nech si teraz poradia s tým prekliatym koňom sami.

Chantal sa hlásila o raňajky, ale Jane ju nechala čakať. Kráčala bez prestávky až k miestu, kde sa zdalo, že odtiaľ vedie chodník hore na skalný útes. Tam sa posadila, aby si oddýchla. O minútu - dve ju dobehli Ellis s

Mohammedom. Mohammed vybral z batožiny morušovo-orechový koláč a rozdelil ho medzi nich. Medzi Ellisom a Jane nepadlo jediné slovo.

Po prestávke vystupovali hore svahom. Keď prišli na vrchol a dostali sa z tieňa na jasné slnko, Jane začal prechádzať hnev. Po chvíli ju Ellis objal okolo pliec a povedal: „Ospravedlňujem sa ti, že som začal tak komandovať."

„Ďakujem," povedala Jane odmerane.

„Nemyslíš, že aj ty si zareagovala trochu prehnane?"

„Určite. Je mi to ľúto. Prepáč."

„V poriadku. Daj mi Chantal."

Jane mu podala dieťa. Len čo sa zbavila malého bremena, uvedomila si, ako ju bolí chrbát. Chantal sa jej nikdy *nezdala* ťažká, ale po takom dlhom čase si záťaž vypýtala svoju daň. Bolo to, akoby človek niesol tašku s nákupom dvadsať kilometrov.

Keď slnko vystúpilo na rannú oblohu, vzduch bol teplejší. Jane si rozopla kabát a Ellis si svoj vyzliekol. Mohammed si naopak svoj ruský vojenský plášť ponechal; to bolo pre Afgancov typické - zmeny počasia, s výnimkou tých najdramatickejších, im boli úplne ľahostajné.

Okolo poludnia prešli z úzkej rokliny Linaru do širokého Nuristanského údolia. Tu bola trasa opäť jasne značená a chodník bol takmer taký dobrý ako vozová cesta v Údolí Piatich levov. Odbočili na sever a postupovali hore kopcom proti prúdu rieky.

Jane sa cítila strašne unavená a deprimovaná. O druhej vyrazili na cestu, desať hodín boli na nohách, ale prešli iba šesť či sedem kilometrov. Ellis chcel dnes prejsť ešte ďalších pätnásť kilometrov. Pochodovali už tretí deň v kuse a Jane vedela, že pokračovať až do západu slnka nevydrží. Aj Ellis sa tváril rozmrzene, čo bol znak, že je unavený. Iba Mohammed vyzeral neúnavne.

V údolí Linaru mimo dedín nevideli nikoho, ale tu stretli niekoľkých cestujúcich oblečených prevažne v bielych rubášoch s bielymi turbanmi na hlave. Nuristanci zvedavo pozerali na dvoch bledých vyčerpaných západniarov, ale zato Mohammeda zdravili s veľkým rešpektom, bezpochyby kvôli kalašnikovu, ktorý mu visel na ramene.

Keď sa s námahou vliekli hore svahom popri rieke Nuristan, predbehol ich mladý muž s čiernou bradou a žiarivými očami, ktorý niesol desať čerstvých rýb napichnutých na palici. Začal sa zhovárať s Mohammedom akousi zmesou jazykov - Jane zachytila daríjčinu, občas nejaké paštské slovo - ale rozumeli si zrejme dosť dobre, lebo Mohammed od neho kúpil tri ryby.

Ellis odrátal peniaze a povedal Jane: „Päťsto afgání za rybu - koľko to je?“

„Päťsto afgání je päťdesiat francúzskych frankov - päť libier.“

„Desať dolárov,“ povedal Ellis. „Drahá ryba.“

Jane si želala, aby prestal frflať: ona ledva prepletá nohami, a on rozpráva o cene rýb.

Mladý muž, volal sa Halam, povedal, že ryby ulovil v jazere Mundol, nižšie v údolí, ale keďže na rybára nevyzeral, bolo omnoho pravdepodobnejšie, že ich niekde kúpil. Spomalil krok, aby mohol ísť vedľa nich, pričom stále rozprával a zrejme mu bolo jedno, či mu rozumejú alebo nie.

Podobne ako Údolie Piatich levov, aj Nuristan bol skalnatý kaňon, ktorý sa vždy po niekoľkých kilometroch rozširoval do malej skultivovanej planiny s terasovitými polárni. Najvýraznejší rozdiel medzi nimi boli dubové lesy, ktoré pokrývali úbočia hôr ako vlna chrbty oviec a o ktorých si Jane myslela, že by sa v nich ukryla, keby všetko ostatné zlyhalo.

Teraz postupovali rýchlejšie. Neboli tu tie deprimujúce okľuky, za čo bola Jane nesmierne vďačná. Na jednom mieste bola cesta zatarasená kopou zosunutej pôdy, ale tentoraz Ellis s Jane cez ňu preliezli a Mohammed s koňom sa prebrodil cez rieku na druhý breh a o niekoľko metrov sa vrátil späť. Čoskoro narazili na ďalšiu prekážku. Na mieste, kde obrovský skalný výbežok vyčnieval z útesu do rieky, bol chodník odklonený na zjavne vetchú drevenú konštrukciu, na ktorú sa Maggie zdráhala stúpiť, a Mohammed to znovu vyriešil tak, že sa prebrodil cez vodu.

Vtedy už Jane bola na pokraji kolapsu. Keď sa Mohammed vrátil z druhého brehu, povedala: „Musím zastať a oddýchnuť si.“

Mohammed povedal: „Už sme takmer v Gadvale.“

„Ako ďaleko je to odtiaľto?“

Mohammed sa radil s Halamom a potom povedal: „Pol hodiny.“

Jane to pripadalo ako večnosť. *Prirodzene*, pol hodiny ešte vydržím, povedala si pre seba, a snažila sa myslieť na niečo iné ako na bolesti a neskonalú túžbu ľahnúť si.

Ale potom, keď prešli najbližšiu zatáčku, zbadala dedinu.

Bol to prekvapujúci a prívetivý pohľad zároveň: drevené domy na horskom svahu vyzerali ako deti, ktoré lezú jedno druhému na chrbát. Človek mal dojem, že keby sa jeden zo spodných domov zrútil, celá dedina by sa zosypala dolu svahom a padla by do vody.

Len čo prišli k prvým domom, Jane jednoducho zastala a sadla si na breh rieky. Bolel ju každý sval, sotva vládala zobrať Chantal od Ellisa, ktorý si rýchlo a ochotne sadol vedľa nej, čo bol znak, že je tiež zmorený. Z domu

vykukla zvedavá tvár a Halam sa okamžite začal rozprávať s tou ženou, pričom jej zrejme hovoril všetko, čo vedel o Jane a Ellisovi. Mohammed uviazal Maggie na miesto, kde sa mohla pásť na drsnej tráve, a potom si čupol vedľa Ellisa.

„Musíme kúpiť chlieb a čaj," povedal Mohammed.

Jane si myslela, že by potrebovali aj niečo výdatnejšie. „A čo bude s rybami?"

Ellis povedal: „Dlho by trvalo, kým by sme ich vyčistili a uvarili. Budeme ich mať na večeru. Nechcem sa tu zdržať dlhšie ako polhodinu."

„V poriadku," povedala Jane, i keď si nebola istá, či už o pol hodiny bude v stave pokračovať. Možno ma jedlo postaví na nohy, pomyslela si.

Halam na nich zavolal. Jane pozrela tým smerom a videla, že na nich máva. Žena takisto: pozývala ich do svojho domu. Ellis a Mohammed vstali. Jane odložila Chantal na zem, vstala, potom sa zohla, aby zodvihla dieťa. Zrazu sa jej všetko pred očami zlialo do rozmazanej škvrny a mala pocit, že stráca rovnováhu. Chvíľu sa premáhala, verila, že to prekoná; pritom ako v hmle videla iba malú tváričku Chantal; potom sa jej podlomili kolená a klesla na zem a okolo nej bola iba tma.

Keď otvorila oči, videla okolo seba vyľakané tváre: Ellis, Mohammed, Halam a žena. Ellis povedal: „Ako sa cítiš?"

„Smiešne," povedala. „Čo sa stalo?"

„Zamdlela si."

Posadila sa. „Hneď budem v poriadku."

„Nie, nebudeš," namietol Ellis. „Dnes už ďalej ísť nemôžeš."

V hlave sa jej pomaly vyjasnievalo. Vedela, že Ellis má pravdu. Jej telo ďalšiu záťaž nezvládne, a žiadna vôľa alebo snaha to nemôže zmeniť. Začala hovoriť po francúzsky, aby rozumel aj Mohammed. „Ale tak nás určite Rusi dnes dobehnú."

„Budeme sa musieť skryť," povedal Ellis.

Mohammed povedal: „Pozrite na týchto ľudí. Myslíte, že dokážu udržať tajomstvo?"

Jane pozrela na Halama a ženu. Fascinovane sledovali ich rozhovor, aj keď z neho ani slovo nerozumeli. Príchod cudzincov bol zrejme najvzrušujúcejšou udalosťou roka. O pár minút tu bude celá dedina. Skúmavo pozorovala Halama. Od neho žiadať, aby zachoval tajomstvo? To akoby psovi zakázali štekať. Nech by sa schovali kamkoľvek, do súmraku by miesto ich úkrytu bolo známe v celom Nuristane. Je vôbec možné odísť z tejto dediny a nepozorovane zmiznúť v niektorom bočnom údolí? Možno. Ale bez pomoci miestnych ľudí dlho neprežijú - minú sa im zásoby, a to presne v tom čase, keď si Rusi uvedomia, že zastali, a začnú prehľadávať

lesy a kaňony. Ellis mal pravdu dnes ráno, keď povedal, že ich jedinou nádejou je udržať si náskok pred prenasledovateľmi.

Mohammed si silno potiahol z cigarety; bolo vidieť, že premýšľa: „My dvaja - ty a ja musíme ísť ďalej. Jane musíme nechať tu.“

„Nie,“ povedal Ellis.

Mohammed povedal: „Ten papier, ktorý máš pri sebe, na ktorom sú podpisy Masuda, Kamila a Aziziho, je dôležitejší než život kohokoľvek z nás. Predstavuje budúcnosť Afganistanu - slobodu, pre ktorú zomrel môj syn.“

Ellis bude musieť ísť bez nej, uvedomila si Jane. Aspoň on sa môže zachrániť. Hanbila sa za pocit zúfalstva, ktorý sa jej zmocnil, keď si uvedomila, že ho stratí. Mala by rozmýšľať, ako mu pomôcť, a nie ako ho udržať pri sebe. Zrazu dostala nápad. „Mohla by som odpútať pozornosť Rusov,“ povedala. „Mohla by som sa dať chytiť,“ povedala. ‚A po určitom, predstieranom zdráhaní by som mohla Jeanovi-Pierrovi dať falošné informácie, kam máš namierené a ako tam ideš... Ak ich pošlem nesprávnym smerom, môžeš získať niekoľkodňový náskok - dosť na to, aby si sa bezpečne dostal z krajiny!“ Tá myšlienka ju nadchla, aj keď v hĺbke srdca si myslela: *Neopúšťaj ma, prosím, neopúšťaj ma.*

Mohammed pozrel na Ellisa: „To je jediná možnosť, Ellis,“ povedal.

„Zabudni na to,“ povedal Ellis. „To neprichádza do úvahy.“

„Ale, Ellis -“

„To neprichádza do úvahy,“ zopakoval Ellis. „Zabudni na to.“

Mohammed zmĺkol.

Jane povedala: „Ale čo spravíme?“

„Rusi nás dnes nedobehnú,“ povedal Ellis. „Ešte stále máme náskok - dnes ráno sme vyrazili veľmi zavčasu. Dnes večer zostaneme tu a skoro ráno zasa vyrazíme. A nezabúdajte, ničomu nie je koniec, kým tomu naozaj nie je koniec. Všeličo sa môže stať. Možno sa niekomu v Moskve bude zdať, že Anatolijovi preskočilo a dá príkaz odvolať pátranie.“

„Hlúposť,“ povedala Jane po anglicky, pričom sa - napriek svojmu rozumu - tajne tešila, že odmietol ísť bez nej.

„Mám iný návrh,“ povedal Mohammed. „Ja sa vrátim a odvrátim Rusov.“

Janino srdce poskočilo. Bolo by to možné?

Ellis povedal: „Ako?“

„Ponúknem sa im ako vodca a tlmočník a povediem ich na juh, dolu Nuristanským údolím, ďaleko od vás, k jazeru Mandol.“

Bohužiaľ, napadlo Jane, tá vec má jeden háčik. „Ale oni určite už majú vodcu,“ povedala sklamane.

„Zrejme áno. No môže to byť dobrý človek z Údolia Piatich levov, ktorého donútili, aby napriek svojej vôli pomáhal Rusom. V tom prípade sa s ním porozprávam a zariadim to.“

„Čo ak nebude súhlasiť?“

Mohammed rozmýšľal. „Tak potom to nie je dobrý človek, ktorý bol prinútený im pomáhať, ale zradca, ktorý dobrovoľne kolaboruje s nepriateľom zo zištných dôvodov; v tom prípade ho zabijem.“

„Nechcem, aby si niekoho zabil kvôli mne,“ povedala rýchlo.

„To nie je kvôli tebe,“ povedal Ellis ostro. „To by bolo kvôli mne - ja som odmietol ísť sám.“ Jane mlčala.

Ellis myslel na praktickú stránku. Povedal Mohammedovi: „Nie si oblečený ako Nuristanec.“

„Vymením si šaty s Halamom.“

„Neovládaš dobre miestny jazyk.“

„V Nuristane sa hovorí mnohými jazykmi. Budem tvrdiť, že pochádzam z oblasti, kde sa používa iný jazyk. Rusi i tak nehovoria ani jedným z nich, takže na to nikdy neprídu.“

„Čo urobíš so svojou puškou?“

Mohammed chvíľu rozmýšľal. „Dáš mi svoju tašku?“

„Tá je príliš malá.“

„Môj kalašnikov sa dá zložiť.“

„Dobre,“ povedal Ellis. „To by šlo.“

Jane rozmýšľala, či to nebude podozrivé, ale potom usúdila, že nie: tašky Afgancov boli také zvláštne a rôznorodé ako ich odevy. Ale i tak, Mohammed skôr či neskôr vzbudí podozrenie. „Čo sa stane, keď napokon zistia, že idú po nesprávnej stope?“

„Prv než k tomu dôjde, ujdem im v noci a nechám ich tam uprostred ničoho.“

„To je strašne nebezpečné,“ povedala Jane.

Mohammed sa tváril heroicky pokojne. Ako väčšina partizánov, aj on bol skutočne odvážny, ale aj smiešne samoľúby.

Ellis povedal: „Ak si to zle načasuješ a budú ťa podozrievať, prv než odídeš, budú ťa mučiť, aby zistili, kadiaľ sme išli.“

„Živého ma nikdy nedostanú,“ vyhlásil Mohammed.

Jane mu to verila.

Ellis namietol: „Ale my budeme bez vodcu.“

„Nájdem vám iného.“ Mohammed sa obrátil k Halamovi; začal sa rýchly multilingválny rozhovor. Jane vyrozumela, že Mohammed navrhuje Halamovi, aby sa dal najať ako sprievodca. Halam sa jej veľmi nepozdával - bol až príliš dobrý obchodník na to, aby mu človek plne dôveroval - ale

keďže očividne veľa cestoval, bolo prirodzené, že voľba padla naňho. Väčšina miestnych ľudí sa zrejme nikdy neodvážila vytiahnuť päty z údolia.

„Hovorí, že pozná cestu," povedal Mohammed po francúzsky. Jane trochu znepokojilo slovo *hovorí*. Mohammed pokračoval: „Odvedie vás do Kantivaru a tam nájde iného vodcu, ktorý vás prevedie cez ďalší priesmyk, a takým spôsobom budete pokračovať až do Pakistanu. Za svoju službu žiada päťtisíc afgání."

Ellis povedal: „Tá cena sa mi zdá primeraná, ale koľko vodcov si budeme musieť za takú istú sumu najať, kým dorazíme do Čitralu?"

„Možno päť až šesť," povedal Mohammed.

Ellis pokrútil hlavou. „Tridsaťtisíc afgání nemáme. Okrem toho si musíme kupovať aj jedlo."

„Jedlo môžete dostať od pacientov - výmenou za ošetrenie," povedal Mohammed. „A keď už budete v Pakistane, cesta bude menej náročná. Možno ku koncu ani nebudete potrebovať vodcov."

Na Ellisovej tvári sa zračili pochybnosti. „Čo si o tom myslíš?" spýtal sa Jane.

„Je tu predsa ešte jedna alternatíva," povedala. „Môžeš ísť bezo mňa."

„Nie," povedal. „To nie je žiadna alternatíva. Pôjdeme spolu."

KAPITOLA 18

Celý prvý deň pátracie skupiny nenašli žiadnu stopu po Ellisovi a Jane.

Jean-Pierre a Anatolij sedeli na tvrdých drevených stoličkách v sparťanskej kancelárii bez jediného okna na leteckej základni v Bagrame a monitorovali rádiové hlásenia, ktoré sem postupne prichádzali. Pátracie oddiely vyrazili pred svitaním - už druhýkrát. Na začiatku ich bolo šesť: jeden do každého z piatich hlavných postranných údolí, ktoré sa tiahli na východ od Piatich levov, a jeden oddiel mal ísť popri Rieke Piatich levov na sever až k jej prameňu a ďalej. V každej skupine bol aspoň jeden dôstojník z riadnej afganskej armády, ktorý ovládal daríjčinu. Pristáli helikoptérami v šiestich rôznych dedinách v údolí a o polhodinu všetkých šesť oddielov nahlásilo, že už majú miestnych vodcov.

„To išlo teda rýchlo," povedal Jean-Pierre, keď dostali šieste hlásenie. „Ako to dokázali?"

„Jednoducho," povedal Anatolij. „Požiadajú niekoho, aby im robil sprievodcu. Ten povie nie. Zastrelia ho. Požiadajú ďalšieho. Netrvá dlho, kým nájdu dobrovoľníka."

Jeden pátrací oddiel sa pokúsil sledovať určenú trasu zo vzduchu, ale experiment sa nevydaril. Nájsť chodníky bolo dosť ťažké aj na zemi, zo vzduchu celkom nemožné. Okrem toho, ani jeden z vodcov ešte nikdy nesedel v lietadle, takže z vtáčej perspektívy sa im krajina javila ako cudzia, takže sa nevedeli zorientovať. Preto teraz postupovali všetky pátracie oddiely pešo, niektoré aj s koňmi, ktoré niesli ich batožinu.

Jean-Pierre neočakával doobeda nijaké nové správy, lebo utečenci mali náskok jedného celého dňa. Ale vojaci budú napredovať zrejme rýchlejšie ako Jane, zvlášť keď niesla Chantal -

Jean-Pierre pocítil ostré bodnutie viny, keď si spomenul na Chantal. Jeho hnev na manželku bol obrovský, ale dcérky sa netýkal. Naopak: Chantal určite trpí, o tom bol presvedčený - celodenná chôdza, prechod priesmykmi nad hranicou snehu, kde fúka ľadový vietor...

Znovu, tak ako v posledných dňoch často, si položil otázku, čo by sa stalo, keby Jane zomrela a Chantal zostala nažive. Predstavoval si, ako chytia Ellisa, samého; dva alebo tri kilometre predtým nájdu Janino zmrznuté telo, ale dieťa v jej náručí akoby zázrakom stále žije. Do Paríža by som sa vracal ako tragická, romantická postava, uvažoval Jean-Pierre; vdovec s malou dcérkou, veterán vojny v Afganistane... Ako veľmi by ma obdivovali! Dokážem vychovať dieťa aj sám. A aký intenzívny vzťah budeme mať, keď bude trochu staršia! Budem jej musieť najať pestúnku, pochopiteľne, ale postarám sa, aby v citovom svete dieťaťa nikdy nezaujala miesto matky. Nie, to nedopustím. Ja budem pre Chantal otcom aj matkou.

Čím viac o tom premýšľal, tým väčšmi zúril, že Jane riskuje život Chantal. Svojím nerozvážnym a nezodpovedným činom ďaleko prekročila všetky svoje rodičovské právomoci. Na základe toho, uvažoval, nijaký európsky súd by neváhal a prisúdil by dieťa do opatery jemu, nie matke...

V priebehu popoludnia vyzeral Anatolij čoraz znudenejší a Jean-Pierre nervóznejší. Obaja boli podráždení. Anatolij viedol dlhé rozhovory s ruskými dôstojníkmi, ktorí prichádzali do malej miestnosti bez okien, a ich nezrozumiteľná vrava liezla Jeanovi-Pierrovi na nervy. Spočiatku Anatolij prekladal všetky rádiové hlásenia, ktoré prichádzali od jednotlivých pátracích skupín, ale teraz zakaždým povedal iba „Nič.“ Jean-Pierre sledoval trasy skupín na súbore máp, červenými špendlíkmi označoval ich pozíciu, ale na konci popoludnia už postupovali po chodníkoch alebo vyschnutých riečnych korytách, ktoré neboli zakreslené na mapách, a keď aj v rádiových správach dávali informácie a popis miesta, kde sa nachádzajú, Anatolij mu to netlmočil ďalej.

Keď sa za súmraku skupiny utáborili, žiadne stopy po utečencoch nehlásili. Dostali inštrukcie, aby sa spytovali obyvateľov dedín, cez ktoré

prechádzali. Dedinčania vraveli, že nevideli žiadnych cudzincov. To sa dalo čakať, lebo pátrači sa ešte stále nachádzali v oblasti Piatich levov, vo veľkých priesmykoch vedúcich do Nuristanu. Ľudia, ktorých sa pýtali, boli vo všeobecnosti Masudovi prívrženci: pomáhať Rusom bolo v ich očiach zradou. Zajtra, keď pátracie oddiely prejdú do Nuristanu, budú ľudia kooperatívnejší.

I tak bol Jean-Pierre deprimovaný, keď spolu s Anatolijom vyšli večer z kancelárie a kráčali po betónovej letiskovej ploche ku kantíne. Zjedli odpornú večeru - instantné zemiakové pyré a klobásu z konzervy a potom Anatolij rozladene odišiel, pridal sa k niekoľkým bratským dôstojníkom popíjajúcim vodku, a Jeana-Pierra nechal v spoločnosti nejakého ruského seržanta, ktorý hovoril iba po rusky. Zahrali si jednu partiu šachu, ale na Jeanovu-Pierrovu zlosť bol Rus omnoho lepší ako on. Jean-Pierre sa dlho nezdržal, odporučil sa a odišiel; potom dlho ležal na tvrdom vojenskom matraci a predstavoval si, ako sú Jane a Ellis spolu v posteli.

Nasledujúce ráno ho zobudil Anatolij, jeho orientálnu tvár zdobil úsmev, po mrzutosti ani stopy, a Jean-Pierre sa cítil ako neposlušné dieťa, ktorému odpustili, ibaže jemu nebolo jasné, čím sa vlastne previnilo. Naraňajkovali sa spolu v kantíne. Anatolij už hovoril so všetkými pátracími skupinami. Všetky už zbalili tábor a za svitania vyrazili. „Dnes dolapíme tvoju ženu, priateľ môj," povedal Anatolij žoviálne a Jeana-Pierra naplnil šťastný optimizmus.

Keď prišli do kancelárie, Anatolij znovu nadviazal rádiové spojenie s pátracími skupinami. Žiadal, aby opísali všetko, čo okolo seba vidia, a Jean-Pierre sa na základe jednotlivých detailov - potokov, jazier, morén a zrázov - snažil lokalizovať miesto, kde sa práve nachádzali. Podľa kilometrov, ktoré prešli za hodinu, napredovali strašne pomaly, ale veď museli stúpať v náročnom teréne, a koniec koncov tie faktory brzdia aj Ellisa a Jane.

Každá pátracia skupina mala vodcu, a keď prišli na rázcestie, odkiaľ obe cesty viedli do Nuristanu, naverbovali ďalšieho vodcu z najbližšej dediny a rozdelili sa na dve skupiny a každá išla jednou vetvou. Napoludnie bolo na Jeanovej-Pierrovej mape toľko červených špendlíkových hlavičiek, ako bodiek na koži pacienta s osýpkami.

V strede popoludnia ich nečakane niečo vyrušilo. Istý okuliarnatý generál, ktorý bol na päťdňovej inšpekčnej ceste po Afganistane, pristal v Bagrame a rozhodol sa, že sa na vlastné oči pozrie, ako Anatolij nakladá s peniazmi ruských daňových poplatníkov. Jeanovi-Pierrovi to Anatolij povedal niekoľkými slovami iba pár sekúnd predtým, než sa generál vrútil do malej

kancelárie v sprievode horlivých dôstojníkov, ktorí sa za ním náhlili ako kačiatka za svojou mamou.

Jean-Pierre bol fascinovaný, ako majstrovsky sa Anatolij správal k návštevníkovi. Vyskočil ako energický ale pokojný muž; podal generálovi ruku a prisunul mu stoličku; otvorenými dverami vyštekol niekoľko rozkazov; potom asi minútu hovoril rýchlo, ale zároveň úctivo ku generálovi; ospravedlnil sa a hovoril niečo do vysielačky; preložil Jeanovi-Pierrovi odpoveď, ktorá pre atmosférické poruchy prišla prerušovane a dosť nezrozumiteľne z Nuristanu; a napokon po francúzsky predstavil generála Jeanovi-Pierrovi.

Generál začal klásť otázky a Anatolij odpovedal, a pritom ukazoval na špendlíky na Jeanových-Pierrových mapách. Zrazu, uprostred toho všetkého, nečakane zavolala jedna z pátracích skupín; vzrušený hlas bľabotal čosi po rusky a Anatolij prerušil generála v polovici vety, aby sa mohol sústrediť na správu.

Jean-Pierre sedel netrpezlivo na tvrdej stoličke a túžobne čakal na preklad.

„Čo povedal?“ vyhŕklo zo Jeana-Pierra, ktorý sa už nemohol dlhšie ovládať.

Anatolij ho chvíľu ignoroval a hovoril ku generálovi. Konečne sa obrátil k Jeanovi-Pierrovi. „Našli dvoch Američanov v dedine Atati v Nuristanskom údolí.“

„Skvelé!“ zvolal Jean-Pierre. „To sú oni!“

„Je to možné,“ povedal Anatolij.

Jean-Pierre nechápal Anatolijove pochybnosti.

„Samozrejme, že sú to oni! Vaši vojaci nie sú si istí preto, lebo nerozoznajú Američanov od Angličanov.“

„Aj tak to môže byť. Ale hovoria, že tam nie je žiadne dieťa.“

„Žiadne dieťa?“ Jean-Pierre sa zachmúril. Ako je to možné? Nechala Jane Chantal v Údolí Piatich levov v opatere Rabie, Zahary alebo Fary? To považoval za takmer nemožné. Ukryla dieťa u nejakej rodiny v tej dedine - Atati - krátko predtým, než ju chytila pátracia skupina? Aj to sa mu zdalo nepravdepodobné: Jane by inštinktívne nedala dieťa preč - práve naopak, v čase nebezpečenstva by ho chcela mať pri sebe.

Bola Chantal mŕtva?

Ide zrejme o nedorozumenie, pomyslel si: nejaká chyba v komunikácii, atmosférické poruchy v rádiovom spojení, alebo dokonca nejaký poloslepý hlúpy dôstojník v pátracom oddieli, ktorý dieťa jednoducho prehliadol.

„Nešpekulujme,“ povedal Anatolijovi. „Poďme a presvedčme sa na vlastné oči.“

„Chcem, aby si bol pri tom. Pôjdeš so zadržiavacou čatou.“

„Samozrejme,“ povedal Jean-Pierre, potom ho však zarazila Anatolijova formulácia. „A ty? Mám tomu rozumieť tak, že ty nepoletíš?“

„Správne.“

„Prečo nie?“

„Potrebujú ma tu.“ Anatolij krátko pozrel na generála.

„V poriadku.“ Nepochybne išlo o nejaké mocenské boje v rámci vojenskej byrokracie: Anatolij sa bál opustiť základňu, kým tu ešte snoril generál, aby ho nejaký rival za chrbtom neohovoril.

Anatolij zdvihol slúchadlo telefónu a vydal sériu rozkazov v ruštine. Ešte kým hovoril, vošiel do miestnosti zriadenec a kývol na Jeana-Pierra. Anatolij prikryl dlaňou mikrofón a povedal: „Dajú ti teplý kabát - v Nuristane je už zima. *Á bientôt.*“

Jean-Pierre vyšiel spolu so zriadencom. Prešli cez betónovú štartovaciu plochu. Na jednom mieste už čakali s otáčajúcimi sa vrtuľami dve helikoptéry: MI-24 s obrovskými, hmyz pripomínajúcimi očami a raketami zavesenými pod pahýľovitými krídlami, a MI-8, trochu väčšia, s radom guľatých okienok na trupe. Jean-Pierre rozmýšľal, načo je tam aj transportný vrtuľník, a potom si uvedomil, že pátracie oddiely bude treba prepraviť späť na základňu. Keď už boli takmer pri helikoptére, pribehol k nim jeden vojak s dlhým plášťom a podal ho Jeanovi-Pierrovi. Prehodil si ho cez rameno a nastúpil do MI-24.

Hneď nato sa zdvihli. Jean-Pierre horel nedočkavosťou. Sedel na lavici v pasažierskej kabíne spolu s ďalšími šiestimi vojakmi. Leteli na severovýchod.

Keď im základňa zmizla z dohľadu, pilot kývol na Jeana-Pierra. Jean-Pierre podišiel dopredu a postavil sa na schodík tak, aby pilot mohol k nemu hovoriť. „Budem vaším tlmočníkom,“ povedal muž lámanou francúzštinou.

„Ďakujem. Viete, kam treba ísť?“

„Áno, pane. Máme koordináty a cez vysielačku môžem hovoriť s veliteľom pátracej čaty.“

„Výborne.“ Jean-Pierre bol milo prekvapený, že sa k nemu správajú tak úctivo. Akoby získal čestnú hodnosť vďaka spolupráci s plukovníkom KGB.

Rozmýšľal, keď sa vracal na svoje miesto, ako sa bude Jane tváriť, keď sa tam tak nečakane zjaví. Odľahne jej? Bude vzdorovitá? Alebo iba vyčerpaná? Ellis bude, pochopiteľne, naštvaný a ponížený. Ako sa mám zachovať ja? Chcem, aby sa predo mnou plazili, ale musím si pritom zachovať dôstojnosť. Čo by som im mal povedať?

Snažil sa predstaviť si tú scénu. Ellis a Jane budú vo dvore nejakej mešity alebo budú sedieť na hlinenej dlážke v kamennej chatrči, možno zviazaní, pod dozorom vojakov so samopalmi. Možno budú uzimení, hladní a nešťastní. Jean-Pierre vojde v ruskom vojenskom plášti ráznym krokom dnu, sebaistý a rozhodný, nasledovaný úctivými nižšími dôstojníkmi. Pozrie na nich dlhým, prenikavým pohľadom a povie - Čo povie? *Tak sme sa znovu stretli* znie strašne melodramatický. *Naozaj ste si mysleli, že nám môžete uniknúť?* bolo príliš rétorické. *Nemali ste ani najmenšiu šancu* bolo o niečo lepšie, ale bez gradácie.

Ako sa blížili do hôr, teplota prudko klesala. Jean-Pierre si obliekol kabát, postavil sa k otvoreným dverám a pozeral dolu. Pod ním bolo údolie podobné Piatim levom, s riekou, ktorá pretekala jeho stredom v tieni kopcov. Na končiaroch a hrebeňoch na oboch stranách bol sneh, ale v samotnom údolí nie.

Jean-Pierre prešiel dopredu k palube a povedal pilotovi do ucha: „Kde sme teraz?“

„Táto časť údolia sa volá Sakarda,“ odpovedal pilot. „Ďalej na severe sa názov mení na Nuristanské údolie. Zavedie nás až do Atati.“

„Ako dlho ešte poletíme?“

„Dvadsať minút.“

Znelo to ako večnosť. S námahou ovládol svoju netrpezlivosť, vrátil sa naspäť dozadu a prisadol si k vojakom. Sedeli ticho a nepohnute. Pozorovali ho, akoby sa ho báli. Možno si mysleli, že je v KGB.

Ja som v KGB, napadlo mu náhle.

Na čo asi myslia títo vojaci? Na priateľky a manželky doma? Možno. Ich domov bude odteraz aj jeho domovom. Bude mať byt v Moskve. Mohlo by medzi ním a Jane ešte fungovať šťastné manželstvo? Chcel, aby Jane so Chantal bývali v jeho byte, zatiaľ čo on, ako títo vojaci, by bojoval spravodlivý boj v cudzích krajinách a tešil by sa, že pôjde na dovolenku domov, bude znovu spať so svojou ženou a uvidí, ako jeho dcéra narástla. Ja som zradil Jane a ona zradila mňa, pomyslel si: možno si dokážeme navzájom odpustiť, už len kvôli Chantal. Čo sa stalo so Chantal?

Čoskoro to bude vedieť. Helikoptéra strácala na výške. Už boli takmer tam. Jean-Pierre vstal a znovu sa pozeral cez otvorené dvere dolu. Klesali na lúku, na ktorej úzky prítok ústil do hlavnej rieky. Bolo to pekné miesto s niekoľkými domami na úbočí, ktoré typickým nuristanským spôsobom boli akoby poukladané jeden na druhom: Jean-Pierre si spomenul, že videl fotografie takýchto dedín v jednej brožúre o Himalájach.

Helikoptéra zosadla.

Jean-Pierre zoskočil na zem. Na opačnom konci lúky, z jedného zo spodných domov sa vynorila skupina ruských vojakov - nepochybne pátracia čata. Jean-Pierre netrpezlivo čakal na pilota, svojho tlmočníka. Konečne vyliezol aj on z helikoptéry. „Poďme!“ povedal Jean-Pierre a vykročil cez lúku.

Musel sa brzdiť, aby sa nerozbehol. Ellis a Jane sú pravdepodobne v dome, z ktorého vyšli vojaci, pomyslel si, a rýchlym krokom zamieril tam. Stúpal v ňom hnev: dlho potláčaná vášeň teraz vzkypela. Kašlem na dôstojnosť, pomyslel si; poviem tomu hnusnému páriku otvorene, čo si o nich myslím.

Keď sa blížil k pátracej skupine, jej veliteľ začal niečo hovoriť. Jean-Pierre si ho nevšímal, obrátil sa k svojmu pilotovi a povedal: „Spýtaj sa ho, kde sú.“

Pilot sa spýtal a veliteľ ukázal na drevený dom. Bez ďalších rečí Jean-Pierre prešiel popri vojakoch k domu.

Zlosť v ňom doslova vrela, keď sa vrútil do drevenej chatrče. V jednom rohu stálo niekoľko vojakov z pátracej skupiny. Pozreli na Jeana-Pierra, potom mu ustúpili z cesty.

V rohu sedeli dvaja ľudia priviazaní k lavici.

Jean-Pierre na nich pozeral ako v šoku. Sánka mu klesla, z tváre sa mu vytratila krv. Bol tam chudý, anemicky vyzerajúci chlapec, osemnásť, alebo devätnásťročný, s dlhými špinavými vlasmi a ovísajúcimi fúzmi; a prsnaté plavovlasé dievča s kvetom vo vlasoch. Chlapec s úľavou pozrel na Jeana-Pierra a povedal po anglicky: „Hej, starec, nepomohol by si nám? Sme v *poriadnej* sračke.“

Jean-Pierre mal pocit, že exploduje. Bol to pár hippies, ktorí putovali po Katmandu, zvláštny druh turistov, ktorí - aj napriek vojne - ešte celkom nevyhynul. Aké sklamanie! Prečo tu musia byť práve vtedy, keď celý svet hľadá západný pár na úteku?

Jeana-Pierra ani nenapadne pomáhať tým dvom zdegenerovaným drogáčom. Obrátil sa a vyšiel von.

Pilot práve prichádzal. Videl výraz na Jeanovej-Pierrovej tvári a spýtal sa: „Čo sa deje?“

„To nie sú oni. Poď so mnou.“

Muž sa ponáhľal za Jeanom-Pierrom. „Nesprávni ľudia? To nie sú tí Američania?“

„Sú to Američania, ale nie tí, ktorých hľadáme.“

„Čo teraz urobíte?“

„Musím hovoriť s Anatolijom, zavolaj ho vysielačkou.“

Prešli cez lúku a nastúpili do helikoptéry. Jean-Pierre si sadol na miesto strelca a nasadil si slúchadlá. Netrpezlivo klopkal nohou do kovovej podlahy, kým pilot po rusky čosi zdĺhavo hovoril do vysielačky. Konečne sa ozval Anatolijov hlas, veľmi vzdialený a prerušovaný šumom a praskaním.

„Jean-Pierre, priateľ môj, tu je Anatolij. Kde si?“

„Som v Atati. Tí dvaja Američania, ktorých chytili, nie sú Ellis a Jane. Sú to len bláznivé decká, ktoré tu hľadajú nirvánu. Koniec.“

„To ma neprekvapuje, Jean-Pierre,“ ozval sa znovu Anatolijov hlas.

„Čože?“ prerušil ho Jean-Pierre a zabudol, že spojenie je jednosmerné.

„- dostal sériu hlásení, že Ellis a Jane videli v Linarskom údolí. Pátracia skupina sa s nimi nespojila, ale ideme po ich stope. Koniec.“

Jeanov-Pierrov hnev kvôli hippies pomaly vyprchal a vracala sa jeho horlivosť. „ Linarské údolie - kde to je? Koniec.“

„Nie ďaleko odtiaľ, kde si teraz. Linarské údolie sa napája na Nuristanské asi tridsať kilometrov južne od Atati. Koniec.“

Tak blízko! „Vieš to iste? Koniec.“

„Pátracia skupina dostala niekoľko hlásení v dedinách, ktorými prechádzala. Popis sedí na Ellisa a Jane. A spomínali aj dieťa. Koniec.“

Tak to *boli* oni. „Vieme presne určiť, kde sú teraz? Koniec.“

„Ešte nie. Som na ceste za tou pátracou skupinou. Tam sa dozviem viac podrobností. Koniec.“

„To znamená, že nie si v Bagrame? A čo je s tým, hm... inšpektorom? Koniec.“

„Odišiel,“ odvetil Anatolij úsečné. „Som teraz vo vzduchu a mám sa stretnúť s tou skupinou v dedine Mandol. Je to v Nuristanskom údolí, poniže miesta, kde sa Linar vlieva do Nuristanu, a blízko veľkého jazera, ktoré sa tiež volá Mandol. Tam sa stretneme. Prenocujeme tam a ráno začneme odtiaľ koordinovať hľadanie. Koniec.“

„Budem tam!“ povedal Jean-Pierre oduševnene. Zrazu mu niečo napadlo. „Čo urobíme s tými hippies? Koniec.“

„Dám ich previezť do Kábulu na výsluch. Máme tam zopár ľudí, ktorí im pripomenú realitu materiálneho sveta. A teraz ma nechaj ešte hovoriť s pilotom. Koniec.“

„Dovidenia v Mandole. Koniec.“

Anatolij začal s kopilotom hovoriť po rusky a Jean-Pierre si sňal slúchadlá. Rozmýšľal, prečo chce Anatolij márniť čas vypočúvaním neškodných hippies. Očividne to neboli špióni. Potom mu napadlo, že jediná osoba, ktorá skutočne *vie,* či tí dvaja sú alebo nie sú Ellis a Jane, je on. Bolo možné - aj keď veľmi nepravdepodobné -, že Ellis a Jane ho mohli

nejako presvedčiť, aby ich pustil a aby povedal Anatolijovi, že pátrací oddiel chytil dvojicu hippies.

Tento Rus je ale prefíkaný podozrievavý lišiak.

Jean-Pierre netrpezlivo čakal, kým skončí rozhovor s kopilotom. Všetko nasvedčovalo tomu, že pátracia čata dolu v Mandole má svoju korisť na dosah. Zajtra, možno, Ellisa a Jane chytia. Ich pokus o útek bol prakticky od samého začiatku márny; ale Jean-Pierre si aj tak neprestajne robil starosti, a neistota ho bude zožierať, až kým tí dvaja nebudú s putami na rukách zavretí v ruskej cele.

Pilot si sňal slúchadlá a povedal: „Zoberieme vás do Mandolu touto helikoptérou. Transportér prepraví ostatných na základňu."

„Okej."

O pár minút boli vo vzduchu. Zvečerievalo sa a Jean-Pierre rozmýšľal, či sa im podarí bez problémov nájsť dedinu Mandol.

Krajina pod nimi zmizla v rýchlo hustnúcej tme. Pilot stále hovoril do vysielačky a Jean-Pierre si predstavoval, že ľudia dolu v Mandole ho navigujú. O desať - pätnásť minút sa dolu zjavili silné svetlá. Asi kilometer za svetlami sa na hladine veľkej vodnej plochy jagal odraz mesiaca. Helikoptéra začala klesať.

Pristáli neďaleko iného vrtuľníka na akomsi poli. Na Jeana-Pierra tam čakal vojak, ktorý ho cez trávu viedol k dedine na svahu. V mesačnom svetle bolo vidieť siluety domov. Jean-Pierre s vojakom vošli do jedného z nich. Tam, na skladacej stoličke a v obrovskom kabáte z kožušiny - zrejme zo sibírskeho vlka - sedel Anatolij.

Bol v euforickej nálade. „Jean-Pierre, môj francúzsky priateľ, blížime sa k úspechu!" povedal hlasno. Bolo dosť neobvyklé vidieť muža s orientálnou tvárou v takej srdečnej a žoviálnej nálade. „Daj si trochu kávy - je v nej vodka."

Jean-Pierre si zobral papierovú šálku od afganskej ženy, ktorá zrejme obsluhovala Anatolija. Sadol si na skladaciu stoličku, rovnakú, ako bola tá Anatolijova. Tie stoličky vyzerali ako armádne. Ak Rusi nesú so sebou toľkú výstroj - skladacie stoličky a kávu a papierové šálky a vodku - asi napokon ani nebudú postupovať omnoho rýchlejšie ako Ellis a Jane.

Anatolij čítal jeho myšlienky. „Tento luxus som sem priviezol helikoptérou," povedal s úsmevom. „KGB si potrpí na istý štýl, veď vieš."

Jean-Pierre nevedel rozlúštiť výraz na jeho tvári, a tak mu nebolo jasné, či žartuje, alebo nie. Zmenil tému. „Aké sú najnovšie správy?"

„Naši utečenci dnes určite prešli dedinami Bosaydur a Linar. V priebehu popoludnia pátracia čata stratila svojho vodcu - jednoducho zmizol. Pravdepodobne sa rozhodol, že sa vráti domov." Anatolij sa zachmúril,

akoby sa mu to vysvetlenie celkom nepozdávalo, ale potom pokračoval. „Našťastie našli vzápätí náhradu.“

„Nepochybne ste opäť použili vašu vysokoúčinnú presvedčovaciu techniku,“ poznamenal Jean-Pierre.

„Nie. Tento bol naozajstný dobrovoľník, aspoň tak mi povedali. Je niekde tu v dedine.“

„Je to možné, tu v Nuristane sú ochotnejší spolupracovať,“ uvažoval Jean-Pierre. „Nie sú až natoľko zaangažovaní do vojny - a okrem toho sa o nich vraví, že nemajú žiadne škrupule.“

„Tento nový dokonca tvrdí, že sám dnes videl utečencov, prv než nás stretol. Predbehli ho na mieste, kde sa Linar vlieva do Nuristanu. Videl, že odbočili na juh a išli týmto smerom.

„Dobre!“

„Dnes večer, keď sem do Mandolu dorazila pátracia skupina, náš človek sa vypytoval dedinčanov a dozvedel sa, že popoludní tadiaľto prechádzali dvaja cudzinci s dieťaťom a išli smerom na juh.“

„V tom prípade - netreba mať pochybnosti,“ povedal Jean-Pierre spokojne.

„Ani najmenšie,“ súhlasil Anatolij. „Zajtra ich chytíme. Určite.“

Jean-Pierre sa zobudil na nafukovacom matraci - ďalší luxus KGB - na hlinenej dlážke. Oheň počas noci vyhasol a vzduch bol chladný. Anatolijova posteľ na druhej strane malej tmavej miestnosti bola prázdna. Jean-Pierre nevedel, kde strávili noc majitelia domu. Po tom, čo im poskytli a naservírovali jedlo, Anatolij ich poslal preč. K celému Afganistanu sa správal tak, akoby to bolo jeho osobné kráľovstvo. Možno aj bolo.

Jean-Pierre sa posadil a pretrel si oči, potom zbadal Anatolija, ktorý stál vo dverách a špekulatívne naňho pozeral. „Dobré ráno,“ povedal Jean-Pierre.

„Už si tu niekedy bol?“ spýtal sa Anatolij bez úvodu.

Jean-Pierre mal ešte zahmlený mozog od spánku. „Kde?“

„V Nuristane,“ odpovedal Anatolij netrpezlivo.

„Nie.“

„Zvláštne.“

Tento záhadný štýl konverzácie - navyše hneď zrána - Jeana-Pierra znervózňoval. „Prečo?“ spýtal sa podráždene. „Čo je na tom zvláštne?“

„Pred chvíľou som sa rozprával s tým novým vodcom.“

„Ako sa volá?“

„Mohammed, Muhammed, Mahomet, Mahmoud - jedno z tých mien, ktoré má milión ďalších ľudí.“

„Akým jazykom si sa s ním rozprával, keď je z Nuristanu?“

„Po francúzsky, rusky, darí a po anglicky - zvyčajná zmes. Pýtal sa ma, kto prišiel včera večer tou druhou helikoptérou. Povedal som: Jeden Francúz, ktorý vie identifikovať utečencov, alebo niečo v tom zmysle. Pýtal sa na tvoje meno, tak som mu ho povedal: chcel som sa s ním rozprávať ďalej, aby som zistil, prečo ho to zaujíma. Ale už sa nič neopýtal. Takmer - akoby ťa poznal.“

„To nie je možné.“

„Aj mne sa zdá.“

„Prečo sa ho ešte raz nespýtaš?“ ohradil sa Jean-Pierre.

„Nemá zmysel pýtať sa, kým si nevyjasním, či má nejaký dôvod mi klamať.“ S tým Anatolij odišiel.

Jean-Pierre vstal. Spal v košeli a spodkoch. Navliekol si nohavice a čižmy, potom si cez plecia prehodil plášť a vyšiel z miestnosti.

Ocitol sa v jednoduchej verande s výhľadom na celé údolie. Rieka v širokých oblúkoch lenivo tiekla medzi polárni. O kúsok južnejšie sa vlievala do dlhého úzkeho jazera lemovaného vrchmi. Slnko ešte nevyšlo a opar nad hladinou ako biely závoj zahaľoval vzdialenejší koniec jazera. Bola to pekná scenéria. Jean-Pierre si spomenul, že toto bola najúrodnejšia a najľudnatejšia časť Nuristanu: zvyšok bola prevažne divočina.

Rusi si vykopali poľnú latrínu, ako si Jean-Pierre s uznaním všimol. Afganský zvyk používať vodné toky, z ktorých brali pitnú vodu, ako záchod, bol hlavnou príčinou toho, že takmer všetci mali parazity. Rusi túto krajinu, keď ju raz naozaj ovládnu, určite dajú do poriadku, pomyslel si.

Zišiel na lúku, použil latrínu, umyl sa v rieke a od skupinky vojakov, ktorá postávala pri ohni, si zobral šálku kávy.

Pátracia skupina bola pripravená na odchod. Anatolij sa včera večer rozhodol, že akciu bude riadiť odtiaľto. Celý čas bude s pátračmi v rádiovom spojení a helikoptéry budú pripravené, aby ho spolu s Jeanom-Pierrom za nimi dopravili, len čo zbadajú svoju korisť.

Jean-Pierre popíjal v malých dúškoch teplú kávu, keď zbadal od dediny prichádzať Anatolija. „Nevidel si toho prekliateho vodcu?“ spýtal sa rázne.

„Nie.“

„Zdá sa, že zmizol.“

Jean-Pierre nadvihol obočie. „Presne ako ten predchádzajúci.“

„Títo ľudia sú nemožní. Budem sa musieť spýtať dedinčanov. Poď, budeš mi prekladať.“

„Neovládam ich jazyk.“

„Možno budú rozumieť tvojej darijčine.“

Jean-Pierre kráčal spolu s Anatolijom cez lúku späť k dedine. Keď išli úzkym blatistým chodníkom medzi vratkými domami, ktosi zavolal na Anatolija po rusky. Zastali a pozreli tým smerom. Desať až dvanásť mužov, niekoľko Nuristancov v bielom a niekoľko Rusov v uniformách, všetci natlačení vo verande jedného domu, hľadeli na niečo na zemi. Rozostúpili sa, aby Anatolij a Jean-Pierre mohli prejsť. To, čo ležalo na zemi, bol mŕtvy muž.

Dedinčania vzrušeným tónom rozprávali jeden cez druhého a ukazovali na mŕtve telo. Muž mal prerezané hrdlo: rana bola hrozivo otvorená a hlava, ledva spojená s telom, ležala neprirodzene nakrivo. Krv bola zaschnutá - zabili ho pravdepodobne už včera.

„Je to Mohammed, sprievodca?“ spýtal sa Jean-Pierre.

„Nie,“ povedal Anatolij. Spýtal sa niečo jedného z vojakov, potom povedal: „To je *predchádzajúci* vodca, ten, ktorý zmizol.“

Jean-Pierre oslovil dedinčanov pomaly po daríjsky: „Čo sa stalo?“

Po chvíli vráskavý starý muž s oklúziou na pravom oku odpovedal v tom istom jazyku. „Bol zavraždený!“ povedal vyčítavo.

Jean-Pierre mu začal klásť otázky a postupne pomaly poskladali celý príbeh. Mŕtvy muž bol jeden dedinčan z údolia Linar, ktorého naverbovali Rusi ako vodcu. Jeho telo narýchlo ukryté v kroví objavil koziarov pes. Mužova rodina si myslela, že ho zabili Rusi; telo sem ráno priniesli príbuzní, aby zistili dôvody.

Jean-Pierre to vysvetľoval Anatolijovi. „Sú rozhorčení, lebo si myslia, že ho zabili tvoji muži,“ dokončil.

„Rozhorčení?“ povedal Anatolij. „Nevedia vari, že je vojna? Každý deň zabíjajú ľudí - vo vojne to tak chodí.“

„Tu sa zjavne veľa nebojuje. Zabili ste ho?“

„Zistím to.“ Anatolij hovoril s vojakmi. Niekoľkí z nich odpovedali naraz, veľmi živo a energicky pritom gestikulovali. „My sme ho nezabili,“ pretlmočil Anatolij Jeanovi-Pierrovi.

„Tak kto teda? Je možné, že by miestni zabíjali našich vodcov za to, že kolaborujú s nepriateľom?“

„Nie,“ povedal Anatolij. „Ak by nenávideli kolaborantov, tak by nerobili taký cirkus okolo jedného, ktorého niekto zabil. Povedz im, že sme nevinní - upokoj ich.“

Jean-Pierre povedal jednookému mužovi: „Cudzinci tohto muža nezabili. Sami chcú vedieť, kto ho zabil.“

Jednooký muž to preložil a dedinčania zostali ohromení a zmätení.

Anatolij intenzívne uvažoval. „Možno ho zabil ten nový, Mohammed, aby získal jeho miesto.“

„Veľa im platíte?“ spýtal sa Jean-Pierre.

„Pochybujem.“ Anatolij sa spýtal seržanta a preložil odpoveď. „Päťsto afgání za deň.“

„To je dobrá mzda pre Afganca, ale nie až taká, aby človek pre ňu vraždil - hoci sa hovorí, že Nuristanec ťa zabije aj pre tvoje sandále, ak sú nové.“

„Spýtaj sa ich, či nevedia, kde je Mohammed.“

Jean-Pierre sa opýtal. Nastala debata. Väčšina dedinčanov krútila hlavou, ale jeden muž zvýšil hlas, aby prekričal ostatných, a vytrvalo ukazoval na sever. Nakoniec jednooký muž povedal Jeanovi-Pierrovi: „Odišiel z dediny dnes skoro ráno. Abdul ho videl ísť na sever.“

„Odišiel predtým alebo po tom, čo sem priniesli toto telo?“

„Predtým.“

Jean-Pierre to povedal Anatolijovi a dodal: „Rozmýšľam, prečo odišiel.“

„Správa sa, akoby sa *niečím* previnil. V každom prípade je podozrivý.“

„Musel odísť hneď po tom, čo sa s tebou dnes ráno rozprával. Vyzerá to skoro tak, že zmizol, lebo som prišiel ja.“

Anatolij zamyslene prikývol. „Nech už je to akokoľvek, myslím, že vie niečo, čo my nevieme. Mali by sme ho nájsť. Škoda, ak tým stratíme trochu času - ale môžeme si to dovoliť.“

„Koľko je to odvtedy, čo si s ním hovoril?“

Anatolij pozrel na hodinky. „Niečo vyše hodiny.“

„Tak nebude ďaleko.“

„Správne.“ Anatolij sa obrátil a vydal sériu rozkazov. Vojaci boli zrazu ako zelektrizovaní. Dvaja z nich vzali jednookého muža a odišli s ním smerom k poľu. Ostatní sa rozbehli k helikoptéram. Anatolij chytil Jeana-Pierra pod pazuchu a rýchlo vykročili za vojakmi. „Jednookého vezmeme so sebou pre prípad, že by sme potrebovali tlmočníka,“ povedal Anatolij.

Keď prišli na pole, dve helikoptéry boli pripravené na štart. Anatolij so Jeanom-Pierrom nastúpili do jednej z nich. Jednooký muž bol už dnu, vzrušený a vyľakaný. O tomto dnešnom dobrodružstve bude rozprávať do konca svojho života, pomyslel si Jean-Pierre.

O pár minút už boli vo vzduchu. Anatolij so Jeanom-Pierrom stáli neďaleko otvorených dverí a obaja sa dívali dolu. Vyšľapaný chodník, ktorý bolo zhora dobre vidieť, viedol z dediny na vrchol hory a potom mizol medzi stromami. Anatolij niečo povedal do pilotovej vysielačky, potom sa obrátil k Jeanovi-Pierrovi: „Poslal som skupinu vojakov, aby prečesali tie lesy. Je možné, že sa tam niekde skryl.“

Utečenec je už určite omnoho ďalej, myslel si Jean-Pierre, ale Anatolij bol obozretný - ako obyčajne.

Asi dva kilometre leteli súbežne s riekou Linar, až dorazili k jej ústiu. Pokračoval Mohammed hore údolím do chladného Nuristanu, alebo odbočil na východ, do Linarského údolia, smerom k Údoliu Piatich levov?

Jean-Pierre povedal jednookému: „Odkiaľ pochádza Mohammed?“

„To neviem,“ odpovedal muž. „Ale bol Tadžik.“

Z toho sa dalo usúdiť, že pochádzal skôr z Linarského údolia ako z Nuristanu. Jean-Pierre to vysvetlil Anatolijovi, a ten nariadil pilotovi, aby odbočil doľava a letel pozdĺž Linaru.

Toto je jasný dôkaz, myslel si Jean-Pierre, prečo Ellisa a Jane nemôžeme hľadať helikoptérami. Mohammed má iba hodinový náskok a už mohli stratiť jeho stopu. Ak boli utečenci o celý deň popredu, tak ako Ellis a Jane, existovalo príliš veľa alternatívnych možností - trás a miest, kde sa mohli ukryť.

Ak bol v Linarskom údolí nejaký chodník, zo vzduchu ho nebolo vidieť. Pilot jednoducho letel pozdĺž rieky. Na svahoch nebola žiadna vegetácia, boli holé a ešte nezasnežené. Ak by bol utečenec tam, nemal sa kde skryť.

O pár minút ho zbadali.

Jeho biely rubáš a turban sa jasne vynímali na sivohnedej zemi. Kráčal po hrebeni pravidelným, neúnavným krokom afganských cestujúcich, svoj majetok si niesol v taške prevesenej cez plece. Keď počul hluk helikoptér, zastal a pozrel sa za nimi, potom kráčal ďalej.

„Je to on?“ spýtal sa Jean-Pierre.

„Myslím, že áno,“ povedal Anatolij. „Hneď to zistíme.“ Zobral pilotove slúchadlá a dohováral sa s druhou helikoptérou. Tá ich predbehla, preletela ponad mužom na zemi a pristála asi sto metrov pred ním. Ten ľahostajne pokračoval vo svojej chôdzi.

„Prečo nepristaneme aj my?“ spýtal sa Jean-Pierre Anatolija. „Z bezpečnostných dôvodov.“

Bočné dvere helikoptéry sa otvorili a vyskočilo z nej šesť vojakov. Muž v bielom kráčal k nim a snímal si vak z pleca. Bol to dlhý vak, čosi ako vojenská kanistra, a pohľad na ňu spustil varovný signál v Jeanovej-Pierrovej pamäti; ale prv než si uvedomil, čo mu pripomenula, Mohammed zdvihol vak a namieril ním na vojakov; Jean-Pierre pochopil, čo chce urobiť, a otvoril ústa, aby vykríkol márne varovanie.

Bolo to ako vo sne, alebo akoby sa to odohrávalo pod vodou: všetko sa pohybovalo veľmi pomaly, ale pery Jeana-Pierra ešte pomalšie. Prv než z nich mohli vyjsť slová, videl, ako sa z vaku vystrčila hlaveň samopalu.

Rachot streľby zanikal v hluku helikoptér, čím vznikal divný dojem, že všetko sa to odohráva v mŕtvom tichu. Jeden ruský vojak sa chytil oboma rukami za brucho a padol dopredu; druhý rozhodil rukami vysoko nad

hlavu a padol dozadu; tvár tretieho explodovala ako krvavá nálož. Ďalší traja stihli namieriť zbraň. Jeden zomrel prv, než stisol spúšť, ale ostatní dvaja spustili spŕšku guliek, a hoci Anatolij reval do vysielačky *„Niet! Niet! Niet! Niet!“* Mohammedovo telo vyhodilo do vzduchu a potom ako obrovská krvavá guča dopadlo na chladnú zem.

Anatolij zúrivo kričal do vysielačky. Helikoptéra rýchlo klesala. Jean-Pierre sa chvel vzrušením. Pohľad na prestrelku ho vybudil ako dávka kokaínu, chcelo sa mu smiať, bežať, tancovať... Hlavou mu preblesla myšlienka: kedysi som chcel *liečiť* ľudí.

Helikoptéra zosadla na zem. Anatolij si zložil z hlavy slúchadlá a znechutene povedal: „Teraz sa už nikdy nedozvieme, prečo tomu sprievodcovi podrezali hrdlo.“ Vyskočil von a Jean-Pierre za ním.

Prišli k miestu, kde ležal mŕtvy Afganec. Predná časť jeho tela bola rozstrieľaná na kašu, aj väčšia časť jeho tváre, ale Anatolij povedal: „Som si istý, že je to ten vodca. Stavba tela sedí, farba pleti tiež, a spoznávam ten vak.“ Zohol sa a opatrne vybral z neho zbraň. „Ale prečo mal pri sebe samopal?“

Z vaku vypadol kúsok papiera. Jean-Pierre ho zodvihol a pozrel naň. Bola to polaroidová fotka Mousu. „Panebože,“ zašomral. „Myslím, že tomu rozumiem.“

„Čo je to?“ spýtal sa Anatolij. „Čomu rozumieš?“

„Ten mŕtvy muž je z Údolia Piatich levov,“ povedal Jean-Pierre. „Jeden z Masudových najlepších a najbližších zástupcov. Toto je fotografia jeho syna. Tú fotku robila Jane. Aj ten vak, v ktorom mal ukrytú zbraň, mi je známy: patril Ellisovi.“

„No a?“ povedal Anatolij netrpezlivo. „A čo z toho usudzuješ?“

Jeanov-Pierrov mozog pracoval na plné obrátky, dával veci do súvisu rýchlejšie, než ich stačil vysvetľovať. „Mohammed zabil vášho vodcu, aby mohol nastúpiť na jeho miesto,“ začal. „Nemali ste ako zistiť, že nie je tým, za koho sa vydáva. Nuristanci, prirodzene, vedeli, že nie je jedným z nich, ale to nehralo žiadnu rolu, lebo oni nevedeli, že sa vydáva za miestneho, a aj keby vedeli, nemohli vám to povedať, lebo on bol zároveň aj vaším tlmočníkom. V skutočnosti existovala iba jedna osoba, ktorá ho mohla odhaliť...“

„Ty,“ povedal Anatolij. „Lebo si ho poznal.“

„Bol si vedomý toho nebezpečenstva, a preto sa mal predo mnou na pozore. Z toho dôvodu sa ťa aj dnes ráno pýtal, kto to včera po zotmení prišiel. Povedal si mu moje meno. Potom okamžite odišiel.“ Jean-Pierre sa zachmúril: niečo tu celkom nesedelo. „Ale prečo sa zdržiaval na takom otvorenom priestranstve? Mohol sa skryť v lesoch alebo v nejakej jaskyni:

v tom prípade by nám omnoho dlhšie trvalo, kým by sme ho našli. Zdá sa, že nepredpokladal, že ho budeme hľadať.“

„A prečo by aj mal?“ povedal Anatolij. „Keď zmizol prvý vodca, nevyslali sme za ním pátraciu čatu - jednoducho sme si najali nového a všetko išlo ďalej: žiadne výsluchy, žiadne hľadanie. Rozdiel bol tentoraz v tom - a to bola nevýhoda pre Mohammeda - že miestni obyvatelia našli mŕtve telo a obvinili nás z vraždy. To v nás vzbudilo podozrenie voči Mohammedovi. Ale aj tak sme chceli na celú vec zabudnúť, chceli sme ho len trochu *pritisnúť.* Mal smolu.“

„Netušil, s akým opatrným človekom má dočinenia,“ povedal Jean-Pierre. „Ďalšia otázka: Aký bol jeho motív? Prečo si narobil toľko problémov, aby mohol nahradiť starého vodcu?“

„Pravdepodobne preto, aby nás zmiatol. Všetko, čo nám povedal, bola zrejme lož. *Nevidel* včera poobede Ellisa a Jane na konci Linarského údolia. *Neodbočili* na juh do Nuristanu. Obyvatelia Mandolu *nepotvrdili,* že včera tadiaľ prechádzali dvaja cudzinci s dieťaťom - Mohammed sa ich ani nepýtal. *Vedel,* kde sú utečenci...“

„A nás, pochopiteľne, viedol opačným smerom!“ Jean-Pierre sa cítil znovu plný elánu. „Starý vodca zmizol hneď po tom, čo pátracia čata opustila dedinu Linar, však?“

„Áno. Takže môžeme predpokladať, že správy, ktoré sme získali *do toho* momentu, sú pravdivé - preto Ellis a Jane *naozaj prešli* tou dedinou. Potom nastúpil Mohammed a viedol nás *na juh* -“

„Lebo Ellis a Jane išli na sever!“ povedal Jean-Pierre triumfálne.

Anatolij nazlostené prikyvoval. „Mohammed im získal jednodňový náskok - nanajvýš,“ povedal zamyslene. „Preto obetoval svoj život. Stálo to za to?“

Jean-Pierre pozrel znovu na polaroidovú fotku Mousu. V chladnom vetre sa mu trepotala v ruke. „Vieš,“ povedal, „myslím, že Mohammed by odpovedal: Áno, stálo.“

K A P I T O L A 1 9

Z Gadvalu odchádzali za hlbokej tmy pred svitaním. Možno sa im vďaka takému včasnému odchodu podarí získať hodinu - dve náskok pred Rusmi. Ellis vedel, aké je ťažké, aj pre toho najschopnejšieho dôstojníka, dať vojenský oddiel do pohybu pred svitaním: kuchár musí urobiť raňajky, proviantná skupina musí rozložiť tábor, rádiotelegrafista musí podať hlásenie do ústredia a mužstvo musí jesť. To všetko stojí čas. A to bola

výhoda, ktorú mal Ellis oproti ruskému veliteľovi; jemu stačilo naložiť kobylu, kým Jane dojčila Chantal, a potom už len zobudiť Halama.

Čakal ich dlhý, pomalý, dvanásť až pätnásťkilometrový výstup Nuristanským údolím a potom ďalej hore jedným z bočných údolí. Prvá časť, v Nuristane, by nemala byť veľmi náročná, dokonca ani po tme nie, lebo tam bola aspoň aká-taká cesta. Ak by Jane vydržala, poobede by sa mohli dostať do bočného údolia a do súmraku by ním prešli ešte pár míľ. Keď už sa dostanú z Nuristanského údolia, bude omnoho ťažšie ich nájsť, lebo Rusi nebudú vedieť, ktorou stranou údolia sa vybrali.

Halam v Mohammedových šatách a čitrali čiapke kráčal vpredu a udával smer. Za ním išla Jane so Chantal a Ellis s Maggie na uzde uzatváral ich malú skupinku. Kôň mal teraz o jednu tašku menej: Mohammed si zobral vojenský vak a Ellis nenašiel zaň žiadnu vhodnú náhradu. Väčšinu výbušnín musel nechať v Gadvale. Nejaké TNT, kus zápalnej šnúry, pár rozbušiek si však pre každý prípad nechal a napchal si to všetko do veľkých vrecák kabáta.

Jane bola dobre naladená a plná energie. Oddych včera popoludní obnovil rezervy jej síl. Bola úžasne húževnatá a Ellis bol na ňu hrdý, hoci keď sa nad tým zamyslel, nechápal, prečo si *on* osobuje právo byť hrdý na *jej* silu.

Halam niesol lampáš, ktorý vrhal groteskné tiene na steny útesov. Zdalo sa, že je zle naladený. Včera bol samý úsmev, zrejme sa tešil, že sa môže zúčastniť tejto bizarnej expedície; dnes ráno bol zachmúrený a mlčanlivý. Ellis to pripisoval včasnému vstávaniu.

Chodník - ak sa to vôbec chodníkom dalo nazvať - sa vinul popri útese, ale pre vyčnievajúce skaly niekedy klesal až celkom k vode, inokedy zasa vystupoval až k vrcholu. Asi po kilometri prišli na miesto, kde chodník jednoducho zmizol: naľavo bol útes, napravo rieka. Halam povedal, že chodník zmyla búrka a že musia počkať, kým sa rozvidnie, a potom uvidia, ako majú ísť ďalej.

Ellis nebol ochotný strácať čas. Stiahol si čižmy a nohavice a vošiel do ľadovostudenej vody. Na najhlbšom mieste mu siahala iba po pás a ľahko sa dostal na druhý breh. Vrátil sa a previedol Maggie, potom sa vrátil ešte raz po Jane a Chantal. Halam bol posledný, ale pre svoju ostýchavosť sa nevyzliekol, hoci bola tma, a potom musel kráčať v mokrých nohaviciach, čo ešte zhoršilo jeho beztak zlú náladu.

V tme prešli jednou dedinou, kde ich krátko nasledovala skupina psov, ktoré síce na nich brechali, ale držali sa celý čas v bezpečnej vzdialenosti. Krátko nato sa na východe zjavil prvý lúč svetla a Halam sfúkol sviečku.

Ešte niekoľkokrát museli prebrodiť rieku na miestach, kde bol chodník buď zmytý, alebo zatarasený zosuvom pôdy. Halam sa rozhodol pre

kompromis a vyhrnul si nohavice nad kolená. Pri jednom takomto brodení cez rieku stretli cestujúceho, ktorý prichádzal z opačnej strany. Bol to nízky, na kosť vychudnutý muž, ktorý viedol pri sebe ovcu s tučným chvostom, ktorú cez rieku preniesol na rukách. Halam sa s ním dlho rozprával v nejakom nuristanskom jazyku a podľa ich gestikulácie sa Ellisovi zdalo, že hovorili o cestách, ktoré vedú cez hory.

Keď sa rozlúčili, Ellis povedal Halamovi po darí jsky: „Nehovor nikomu, kam ideme.“

Halam sa tváril, akoby nerozumel.

Jane zopakovala, čo povedal Ellis. Hovorila plynulejšie a používala dôrazné gestá ako Afganci. „Rusi sa budú vypytovať všetkých cestujúcich,“ vysvetľovala.

Zdalo sa, že Halam porozumel, ale keď stretli ďalšieho cestujúceho, nebezpečne vyzerajúceho mladého muža so starobylou puškou značky Lee-Enfield, urobil to isté čo predtým. Ellisovi sa zdalo, že počas rozhovoru Halam povedal „Kantivar“, názov priesmyku, ku ktorému išli; a o chvíľu neskôr aj cestujúci zopakoval to slovo. Ellisa to nahnevalo: Halam si zahrával s ich životmi. Ale chyba sa už stala, tak potlačil nutkanie nejako do toho zasahovať, a trpezlivo čakal, kým sa znova pohnú.

Len čo mladý muž s puškou zmizol z dohľadu, Ellis povedal: „Povedal som, aby si nikomu nehovoril, kam ideme.“

Tentoraz Halam nepredstieral, že nerozumie. „Nič som mu nepovedal,“ tvrdil pobúrene.

„Ale povedal,“ dôrazne mu zaprotirečil Ellis. „Odteraz už s ďalšími cestujúcimi hovoriť nebudeš.“

Halam mlčal.

Jane zopakovala: „Nebudeš hovoriť s ďalšími cestujúcimi, rozumieš?“

„Áno,“ neochotne privolil Halam.

Ellis bol presvedčený, že je nutné ho umlčať. Chápal, prečo Halam chce debatovať s ľuďmi o cestách: mohli mať cenné informácie o najnovších zmenách v horách - napríklad o zosuvoch pôdy, snežení alebo záplavách, ktoré mohli zablokovať niektoré údolie, takže človek musel voliť inú cestu. Lenže Halam celkom nepochopil, že Ellis a Jane boli *na úteku* pred Rusmi. Existencia alternatívnych ciest bol jediný faktor v prospech utečencov, lebo Rusi museli skontrolovať každú možnú cestu. Určite sa budú snažiť vylúčiť čo najviac možností tým, že sa budú pýtať miestnych ľudí, a najmä cestovateľov. Čím menej informácií budú môcť získať takýmto spôsobom, tým obťažnejšie a zdĺhavejšie bude hľadanie, a o to väčšie šance zostanú pre Ellisa a Jane, že sa im vyhnú.

Zanedlho stretli mullaha v bielom habite s načerveno zafarbenou bradou a Halam okamžite začal s ním rozhovor presne tak ako s predchádzajúcimi cestujúcimi.

Ellis dlho neváhal. Podišiel k Halamovi, schytil ho za obe ruky, zomkol ich dokopy - ako do pút, a viedol ho preč.

Halam sa krátko bránil, ale potom prestal, lebo to bolelo. Niečo zavolal na mullaha, ale ten len pozeral s otvorenými ústami a neurobil nič. Ellis sa obzrel a videl, že Jane vzala uzdu a vykročila za nimi.

Asi po sto metroch Ellis pustil Halama a povedal: „Ak ma Rusi nájdu, zabijú ma. Preto sa nesmieš s nikým rozprávať."

Halam nepovedal nič, ale tváril sa nahnevane a urazene.

Chvíľu mlčky kráčali, potom sa ozvala Jane: „Obávam sa, že sa nám bude chcieť pomstiť."

„To si myslím aj ja," povedal Ellis. „Ale musel som ho nejako umlčať."

„Lenže podľa mňa sa to dalo urobiť aj jemnejším spôsobom."

Jej poznámka ho podráždila, ale ovládol sa. Mal sto chutí povedať *Tak prečo si to neurobila, keď si taká múdra?* ale nebol vhodný čas na hádku. Ďalšieho cestujúceho Halam iba formálne, veľmi krátko pozdravil a Ellis si pomyslel: Moja technika konečne zabrala.

Spočiatku postupovali omnoho pomalšie, než Ellis predpokladal. Kľukatý chodník, nerovný povrch, prudké stúpanie a neustále okľuky spôsobili, že v polovici dopoludnia mali za sebou iba šesť - sedem kilometrov - vzdušnou čiarou. Potom však bola cesta ľahšia; viedla lesom vysoko nad riekou.

Ešte stále - zhruba každý kilometer až dva - tu bola nejaká dedina. Ale teraz, namiesto schátraných drevených domov, ktoré sa na úbočiach šplhali do výšky ako kopa ledabolo nahádzaných skladacích stoličiek, tu boli škatuľovité obydlia postavené z rovnakého kameňa, ako boli útesy, na ktorých sedeli povážlivo - ako hniezda čajok.

Napoludnie zastali v dedine a Halam sa postaral, že ich pozvali do jedného domu a pohostili čajom. Bola to dvojpodlažná budova, ktorej prízemie zjavne slúžilo ako sklad; presne ako stredoveké anglické domy, tak ako si ich Ellis pamätal z hodín dejepisu v deviatej triede. Jane dala panej domu fľaštičku ružovej medicíny proti črevným parazitom pre deti a na odplatu dostala na panvici pečený chlieb a chutný syr z kozieho mlieka. Sedeli na kobercoch na hlinenej dlážke pri otvorenom ohni, nad ktorým bolo vidieť strechu z topoľových trámov a vŕbového prútia. Komín tam nebol, takže dym z ohňa stúpal k trámovému krovu a vychádzal cez strechu von: preto tieto domy nemajú pevné stropy, usúdil Ellis.

Rád by bol doprial Jane aspoň krátky oddych po jedle, ale neodvážil sa to riskovať, lebo nevedel, ako ďaleko sú Rusi. Vyzerala unavená, ale inak v

poriadku. Rýchly odchod mal ďalšiu výhodu - Halam nemal príležitosť začať rozhovor s dedinčanmi.

Ellis starostlivo sledoval Jane, keď išli hore údolím. Požiadal ju, aby viedla koňa, a on vzal Chantal, lebo usúdil, že niesť dieťa je namáhavejšie.

Vždy keď prišli k nejakému údoliu, ktoré viedlo na východ, Halam zastal, pozorne ho študoval, potom pokrútil hlavou a pokračoval v ceste. Očividne si nebol istý, hoci to rázne popieral, keď sa ho Jane na to opýtala. Bolo to na nervy, zvlášť keď Ellisovi tak veľmi záležalo, aby sa čo najskôr dostali z Nuristanského údolia; ale utešoval sa myšlienkou, že keď si Halam nie je istý, ktorým údolím treba ísť, tak Rusi už vonkoncom nebudú vedieť, kadiaľ išli.

Už začínal mať obavy, či Halam neminul odbočku, keď napokon zastal na mieste, kde sa bystrý, žblnkotavý potok vlieval do rieky Nuristan, a oznámil, že ich trasa vedie hore tým údolím. Zdalo sa, že chce zastať a oddýchnuť si, akoby sa zdráhal opustiť známe územie, ale Ellis ich hnal ďalej.

Čoskoro vystupovali brezovým lesom a hlavné údolie stratili z dohľadu. Pred sebou videli horský hrebeň, cez ktorý museli prejsť - obrovskú zasneženú stenu, vypĺňajúcu štvrtinu oblohy. Aj keby sa nám podarilo uniknúť Rusom, ako máme zdolať *toto?* rozmýšľal Ellis. Jane sa raz či dvakrát potkla a zahrešila, čo bol pre Ellisa znak, že začína byť unavená, aj keď sa nesťažovala.

Za súmraku vyšli z lesa do holej, ponurej, neobývanej krajiny. Ellis sa obával, či v takom prostredí nájdu vôbec nejaký prístrešok, tak navrhol, aby noc strávili v prázdnej kamennej chatrči, okolo ktorej prešli pred polhodinou. Jane a Halam súhlasili, a tak sa vrátili.

Ellis trval na tom, aby Halam rozložil oheň vnútri v chatrči, a nie vonku, aby nebolo možné zhora spozorovať plameň, a zároveň aby ich neprezradil ani dym. Jeho opatrnosť ocenili neskôr, keď počuli zhora hukot helikoptéry. To znamenalo, usúdil, že Rusi nie sú ďaleko; ale čo bola v tejto zemi krátka vzdialenosť pre helikoptéru, mohla byť po zemi priam neprekonateľná diaľka. Rusi mohli byť hneď na druhej strane neprechodnej hory - alebo iba kilometer - dva na tom istom chodníku, ktorým postupovali aj oni. Našťastie bola krajina príliš divoká a sledovať chodník z lietadla príliš obťažné, takže hľadanie helikoptérou nebolo možné.

Ellis dal koňovi dve - tri hrste zrna. Jane nakŕmila a prebalila Chantal, potom okamžite zaspala. Ellis zatiahol zips na jej spacom vaku, potom zobral plienku dolu k potoku, vypral ju a rozprestrel ju pri ohni, aby vyschla. Chvíľu ležal vedľa Jane, díval sa na jej tvár v blikotajúcom svetle ohňa, zatiaľ čo Halam hlasno chrápal na druhom konci chatrče. Vyzerala

absolútne vyčerpaná, tvár mala pochudnutú a napätú, vlasy špinavé, líca zamazané od hliny. Spala nepokojne, občas sa strhla, zvraštila tvár a nemo pohybovala perami. Rozmýšľal, ako dlho ešte bude schopná pokračovať. To tempo ju zabíjalo. Keby mohli ísť pomalšie, bola by v poriadku. Keby to tak Rusi vzdali, alebo keby ich odvolali kvôli nejakému dôležitému boju v inej časti tejto prekliatej krajiny...

Rozmýšľal o helikoptére, ktorú počul. Možno bola nasadená na úlohu, ktorá nemala nič spoločné s Ellisom. To však bolo málo pravdepodobné. Ale ak to bola súčasť pátracej akcie, tak Mohammedov pokus odvrátiť Rusov nebol veľmi úspešný.

Mimovoľne si začal predstavovať, čo by sa stalo, keby ich chytili. Jeho čakal demonštračný proces, na ktorom by sa Rusi skeptickým nezúčastneným krajinám snažili dokázať, že afganskí povstalci sú iba nastrčené figúrky CIA. Dohoda medzi Masudom, Kamilom a Azizim by padla. Žiadne dodávky amerických zbraní pre povstalcov. Odboj, skľúčený a deprimovaný, by postupne slabol a možno by ani neprežil budúce leto.

Po súdnom procese by Ellisa vypočúvalo KGB. Spočiatku by hrdinsky odolával mučeniu, potom by predstieral, že ho zlomili a všetko im povie; ale to, čo by vyzradil, by boli samé lži. Oni by s tým, samozrejme, rátali, a mučili by ho ďalej; tentoraz by zahral presvedčivejší kolaps a povedal by zmes faktov a výmyslov, čo by si mohli iba ťažko overiť. Dúfal by, že takto sa mu podarí prežiť. Ak áno, tak ho pošlú na Sibír. Mal by nádej, že po niekoľkých rokoch by ho mohli vymeniť za nejakého ruského špióna, ktorého chytia v USA. Ak nie, tak zomrie v táboroch.

Najťažšie by znášal odlúčenie od Jane. Našiel ju, stratil a znovu našiel - neuveriteľné šťastie, ktoré ho rozochvelo, vždy keď na to myslel. Predstava, že by ju mal druhýkrát stratiť, bola neznesiteľná, jednoducho neznesiteľná.

Ellis ležal pri Jane a díval sa na ňu, dlho, veľmi dlho, a snažil sa nezaspať - zo strachu, že keď sa prebudí, už by tam nemusela byť.

Jane sa snívalo, že bola v hoteli George V. v Péšávare, v Pakistane. George V. bol, pochopiteľne, v Paríži, ale v jej sne si tú podivnosť akosi nevšimla. Zavolala izbový servis a objednala si biftek, nie celkom prepečený, so zemiakovou kašou a fľašu Chateau Ausone ročník 1971. Bola strašne hladná, ale nevedela si spomenúť, prečo s objednávkou tak dlho otáľala. Rozhodla sa, že sa okúpe, kým pripravia jedlo. V kúpeľni bolo príjemne teplo a na dlážke bol mäkký koberec. Otočila kohútik a nasýpala do vane kúpeľovú soľ a voňavá para naplnila celú miestnosť. Nemohla pochopiť, ako sa mohla tak hrozne zašpiniť: zázrak, že ju vôbec pustili do

hotela! Práve chcela vstúpiť do teplej vody, keď počula, ako niekto volá jej meno. To je určite hotelový servis, pomyslela si; aké nepríjemne - teraz bude musieť jesť, kým je ešte špinavá, alebo nechať vychladnúť jedlo. Mala chuť ponoriť sa do horúcej vody a odignorovať ten hlas - aj tak je to drzé, že ju oslovujú „Jane“, a nie „madam“ - ale ten hlas bol veľmi naliehavý a zvláštne povedomý. V skutočnosti to nebol izbový servis ale Ellis, a triasol ju za plece, a ona si s obrovským sklamaním uvedomila, že George V. bol sen a že v skutočnosti je v studenej kamennej chatrči v Nuristane, milión kilometrov od horúceho kúpeľa.

Otvorila oči a videla Ellisovu tvár.

„Musíš sa zobudiť,“ hovoril jej.

Jane bola doslova paralyzovaná letargiou. „Už je ráno?“

„Nie, je hlboká noc.“

„Koľko je hodín?“

„Pol druhej.“

„Doriti.“ Bola nahnevaná, že ju vyrušil v spánku. „Prečo si ma zobudil?“ povedala podráždene.

„Halam je preč.“

„Odišiel?“ Ešte stále bola rozospatá a dezorientovaná. „Kam? Prečo? Vráti sa?“

„Nepovedal mi. Zobudil som sa a zistil som, že je preč.“

„Myslíš, že sa na nás vykašľal?“

„Áno.“

„Och, bože. Ako teraz - bez vodcu - budeme vedieť, kadiaľ máme ísť?“ Jane sa panicky bála, že zablúdi v snehu, so Chantal v náručí.

„Obávam sa niečoho ešte horšieho,“ povedal Ellis.

„Čo máš na mysli?“

„Povedala si, že sa nám pomstí za to, že sme ho zahanbili pred tým mullahom. Možno je jeho odchod dostatočnou odplatou. Dúfam. Ale myslím, že sa vracia tou istou cestou, ktorou sme išli. Môže stretnúť Rusov. Predpokladám, že ho nebudú musieť dlho presviedčať, aby im povedal, kde presne nás nechal.“

„To už je priveľa,“ povedala Jane skleslo. Doľahol na ňu akýsi temný smútok; mala pocit, akoby sa proti nim sprisahali všetci zlí bohovia. „Som príliš unavená,“ povedala. „Zostanem tu ležať a spať, kým neprídu Rusi a nezajmú ma.“

Chantal sa zamrvila, pohybovala hlávkou zo strany na stranu a hlasno vdychovala, akoby sala. Napokon sa rozplakala. Jane sa posadila a vzala ju na ruky.

„Ak hneď teraz vyrazíme, ešte môžeme ujsť,“ povedal Ellis. „Naložím koňa, kým ju nakŕmiš.“

„V poriadku,“ povedala Jane. Priložila si Chantal k prsiam. Ellis ju chvíľu pozoroval, s náznakom úsmevu v kútiku úst, potom vyšiel von do tmy. Jane napadlo, že ich útek by bol omnoho ľahší, a možno aj úspešnejší, keby nemali Chantal. Ktovie, ako sa na to díva Ellis? Bolo to koniec koncov dieťa iného muža. Ale zdalo sa, že mu to neprekáža. Akoby považoval Chantal za súčasť Jane. Alebo svoju nevôľu iba úspešne skrýva?

Bol by rád otcom Chantal? rozmýšľala. Pozrela na drobnú tvár a veľké modré očká jej pohľad opätovali. Môže niekto nemať rád toto bezmocné dievčatko?

Zrazu si nebola istá vôbec ničím. Nebola si istá, nakoľko miluje Ellisa; nevedela, čo cíti k Jeanovi-Pierrovi, manželovi, ktorý ju naháňal; nebola si na čistom, akú povinnosť má voči svojmu dieťaťu. Sneh, hory a Rusi - to všetko jej naháňalo strach: už príliš dlho bola vyčerpaná, napätá a premrznutá.

Automaticky zabalila Chantal do suchej plienky, ktorá bola pri ohni. Nepamätala si, kedy ju včera večer prebaľovala. Zdalo sa jej, že zaspala, len čo ju nakŕmila. Zvraštila čelo v neistote, či jej nezlyháva pamäť, ale potom si spomenula, ako ju Ellis nadvihol, aby zapol zips na spacom vaku. To on musel vziať mokrú plienku dolu k potoku, vyprať a vyžmýkať ju a zavesiť na palicu k ohňu, aby uschla. Jane sa rozplakala.

Pripadala si veľmi hlúpo, ale nemohla prestať, a tak ďalej obliekala Chantal a slzy sa jej pritom nezadržateľne kotúľali po tvári. Ellis vošiel dnu, keď si vešala provizórnu tašku so Chantal okolo hrdla.

„Prekliaty kôň, ani tomu sa nechce vstávať,“ zašomral, a potom si všimol jej tvár a povedala: „Čo ti je?“

„Neviem, prečo som ťa vtedy opustila,“ povedala. „Si najlepší muž, akého som kedy poznala, a nikdy som ťa neprestala milovať. Prosím ťa, odpusť mi to.“

Objal ju spolu so Chantal. „Stačí, ak to už nikdy viac neurobíš,“ povedal.

Chvíľu tak stáli.

Napokon Jane povedala: „Ja som hotová.“

„Dobre. Tak poďme.“

Vyšli von a vyrazili hore kopcom cez rednúci les. Halam odniesol lampáš, ale svietil mesiac, takže celkom dobre videli. Vzduch bol taký chladný, že dýchanie priam bolelo. Jane sa obávala o Chantal. Mala ju pod kabátom a dúfala,. že ešte aj svojím telom zohrieva vzduch, ktorý Chantal dýcha. Môže dieťaťu nejako ublížiť taký studený vzduch? Jane nemala predstavu.

Pred nimi bol Kantivarský priesmyk, vo výške asi päťtisíc metrov, omnoho vyššie, ako bol ten predchádzajúci, Aryuský. Jane vedela, že bude premrznutá a unavená ako ešte nikdy v živote, a možno sa bude aj viac báť, než kedykoľvek predtým, ale cítila sa dobre, ba mala aj dobrú náladu. Mala pocit, že kdesi v hĺbke svojho ja si čosi vyriešila. Ak budem žiť, chcem žiť s Ellisom. A raz mu poviem, že to preto, lebo vypral špinavú plienku.

Čoskoro zanechali stromy za sebou a pokračovali po planine, ktorá pripomínala mesačný povrch, s balvanmi a krátermi a podivnými snehovými fľakmi. Šliapali po dlhom rade obrovských plochých kameňov ako po stopách obra. Stále stúpali, aj keď teraz menej strmo, a teplota postupne klesala, biele fľaky pribúdali, až zem bola ako bláznivá šachovnica.

Vzrušenie poháňalo Jane približne jednu hodinu, ale potom, keď sa začal monotónny nekonečný pochod, znovu ju premohla únava. Chcela povedať *Ako ďaleko je to ešte?* a *Kedy tam už budeme?* ako to robila, keď ako dieťa sedela na zadnom sedadle otcovho auta.

V ktoromsi bode stúpajúceho svahu prešli hranicu ľadu. Jane si uvedomila nové nebezpečenstvo, keď sa pošmykol kôň, od strachu zaerdžal, takmer spadol, ale našťastie znovu získal rovnováhu. Vtedy si všimla, že mesačný svit sa odráža od balvanov, akoby boli glazované: skaly boli ako diamanty, chladné a tvrdé a ligotavé. Jej čižmy boli odolnejšie proti šmyku ako Maggiene kopytá, ale i tak sa Jane o chvíľu pokĺzla a takmer spadla. Od toho momentu bola vystrašená, že spadne a pritisne Chantal, a tak našľapovala maximálne opatrne a nervy mala na prasknutie napäté.

Po vyše dvoch hodinách zdolali planinu a stáli pred strmým chodníkom, tiahnucim sa hore zasneženým svahom. Ellis išiel prvý a ťahal za sebou Maggie. Jane ho nasledovala v bezpečnej vzdialenosti pre prípad, že by sa kôň pošmykol dozadu. Vystupovali hore cikcakovito, priamo to nešlo.

Chodník nebol jasne vyznačený. Predpokladali, že leží tam, kde bola zem nižšie ako okolitý terén. Jane by si želala rukolapnejší dôkaz, že cesta vedie skutočne tadiaľ: zvyšky po ohni, objedené kosti z kurčaťa, alebo dokonca prázdnu škatuľku od zápaliek - hocičo, čo by naznačovalo, že touto cestou kedysi prešli iné ľudské bytosti. Mátala ju utkvelá predstava, že sa načisto stratili, boli ďaleko od chodníka, bezcieľne blúdili nekonečnou zasneženou krajinou, celé dni, až napokon nemali žiadne jedlo, energiu, ani vôľu, a ľahli si do snehu, všetci traja, aby spolu zamrzli.

Neznesiteľne ju bolel chrbát. Zdráhavo dala Chantal Ellisovi a zobrala od neho opraty, aby presunula napätie a námahu na inú skupinu svalov. Úbohá kobyla sa teraz stále potkýnala. Na jednom mieste sa pošmykla na

zľadovatenom balvane a spadla. Jane musela neľútostne ťahať uzdu, aby dostala zviera opäť na nohy. Keď kôň napokon vstal, Jane zbadala tmavú škvrnu na snehu: krv. Keď sa lepšie prizrela, videla odreninu na jeho pravom kolene. Zranenie nevyzeralo vážne: prinútila Maggie kráčať ďalej.

Teraz, keď bola v čele, musela rozhodovať, kade vedie chodník, a vždy keď váhala, prežívala hotové muky: strach, že sa pomýli a oni sa stratia, visel nad ňou ako čierna mora. Niekedy sa cesta akoby rozdvojovala a ona musela rozhodnúť - doľava alebo doprava? Povrch bol často úplne rovnaký, neodlišoval sa od okolitého terénu, a tak sa riadila svojím inštinktom, a potom kráčala rovno za nosom, až kým sa znovu neobjavil aký-taký chodník. Raz dokonca zapadla do snehového záveja a Ellis s koňom ju museli vytiahnuť.

Nakoniec ju chodník doviedol na skalnú rímsu, ktorá sa tiahla hore pozdĺž horského svahu. Boli veľmi vysoko: keď sa obzrela na planinu, ktorá teraz ležala hlboko pod nimi, pocítila slabý závrat. Určite nemohli byť ďaleko od priesmyku.

Rímsa bola strmá, zľadovatená a pomerne úzka, a na jej okraji bol prudký zráz. Jane našľapovala zvlášť opatrne, ale i tak sa niekoľkokrát potkla a raz spadla na koleno a odrela si ho. Celé telo ju tak veľmi bolelo, že novú bolesť takmer ani nepostrehla. Maggie sa v jednom kuse podkĺzavala, takže Jane sa už ani neunúvala obzrieť, keď počula šmyknutie jej kopýt, a iba silnejšie pritiahla uzdu. Bola by rada upravila náklad koňa, tak aby ťažké vaky boli viac vpredu a zviera malo lepšiu stabilitu pri výstupe, ale na úzkej rímse nebolo dosť miesta, a navyše sa bála, že keď raz zastane, nebude vládať znovu sa pohnúť ďalej.

Rímsa sa nebezpečne zužovala na mieste, kde obchádzala okolo veľkého skalného výčnelku. Jane prechádzala opatrnými krôčikmi cez najužšie miesto, ale napriek jej opatrnosti - alebo možno preto, že bola nervózna - sa pošmykla. Chvíľu si s hrôzou myslela, že sa zrúti cez okraj dolu; ale dopadla na kolená a obe ruky. Kútikom oka videla pod sebou zasnežený, niekoľko sto metrov hlboký zráz. Rozochvela sa, ale s námahou sa ovládla.

Pomaly vstala a otočila sa. Pri páde jej vypadli opraty z rúk a teraz sa hompáľali nad priepasťou. Kôň stál s nohami meravými od strachu a doslova sa triasol; očividne bol vyplašený. Keď sa načiahla za uzdou, panicky zaspätkoval. „Stoj!“ skríkla Jane, potom ale stíšila hlas a pokojne povedala: „Prestaň. Poď ku mne. Nič sa ti nestane.“

Ellis na ňu zavolal z druhej strany skalného výčnelku. „Čo sa deje?“

„Šššš, nie tak hlasno,“ odpovedala tlmeným hlasom. „Maggie je vyplašená. Zostaň vzadu.“ S hrôzou si uvedomovala, že Ellis nesie Chantal. Pomaly pristupovala ku kobyle a povzbudzujúco sa jej tíško prihovárala. Tá

pozerala na Jane vyľakanými očami, dych jej ako dym vychádzal z rozšírených nozdier. Priblížila sa k nej na dosah paže a načiahla sa za uzdou.

Kôň mykol hlavou nabok, ustúpil dozadu, pošmykol sa a stratil rovnováhu.

Jane zachytila uzdu, ale kobyle sa šmýkali nohy ďalej, spadla napravo, Jane vyleteli opraty z rúk, a na jej neuveriteľnú hrôzu sa kobyla po chrbte pomaly šmýkala po skalnej rímse, až napokon so strašlivým erdžaním prepadla cez jej okraj dolu.

Zrazu stál pri nej Ellis. „Prestaň!“ prikázal Jane a ona si uvedomila, že hlasno kričí. Rukou si zavrela ústa. Ellis si kľakol, predklonil sa a pozeral dolu cez okraj, pričom si Chantal pritískal k hrudi pod kabátom. Jane potlačila hystériu a kľakla si vedľa neho.

Čakala, že uvidí telo koňa pochované v snehu v hĺbke niekoľko sto metrov pod nimi. V skutočnosti však kobyla pristála asi jeden a pol metra nižšie na malej plošinke, kde teraz ležala na boku, s nohami vystrčenými do prázdna. „Ešte žije!“ zvolala Jane. „Vďakabohu!“

„A naše zásoby sú celé,“ povedal Ellis tvrdo vecne.

„Ale ako ju dostaneme sem hore?“

Ellis na ňu pozrel a nepovedal nič.

Jane si uvedomila, že kobylu možno hore na chodník nedostanú. „Nemôžeme ju tu predsa len tak nechať zamrznúť!“ povedala Jane.

„Je mi to ľúto,“ povedal Ellis.

„Bože, to je hrozné.“

Ellis si rozopol kabát a sňal dolu Chantal. Jane ju vzala a zavesila si ju pod kabát. „Najprv vytiahnem jedlo,“ povedal Ellis.

Ľahol si na brucho pozdĺž rímsy a prehodil cez ňu nohy. Uvoľnený sneh padal na ležiaceho koňa. Ellis sa pomaly zosúval, chodidlami hľadal plošinu, na ktorej ležal kôň. Keď sa dotkol pevnej zeme, zosunul lakte z rímsy a opatrne sa otočil.

Jane ho zmeravené pozorovala. Medzi zadkom koňa a stenou útesu nebolo dosť miesta pre obe Ellisove nohy: musel stáť s jednou nohou položenou za druhou, ako postavy na starovekých egyptských nástenných maľbách. Pokrčil sa v kolenách a pomaly klesol do drepu, potom uchopil spleť kožených remienkov, ktorými bol pripevnený plátenný vak so železnými zásobami.

V tom momente sa kobyla rozhodla vstať.

Zohla predné kolená, vsunula predné nohy pod hruď a potom sa vlnivým, pre kone typickým pohybom pokúsila postaviť - nadvihla prednú časť tela a snažila sa vyhupnúť zadné nohy na plošinku.

Takmer sa jej to podarilo.

Potom sa jej zadné nohy pošmykli, stratila rovnováhu a padla zadkom nabok. Ellis schmatol vak s jedlom. Centimeter po centimetri sa kôň šmýkal dolu, zúfalo bojoval a kopal nohami. Jane sa hrozne bála, že zraní Ellisa. Neúprosne sa zosúvala cez okraj skaly. Ellis mocne mykol vakom s potravinami. Už sa nepokúšal zachrániť kobylu, ale dúfal, že sa mu podarí udržať kožené remene a zostane im aspoň jedlo. Bol taký odhodlaný, že Jane sa bála, aby sa nedal strhnúť kobylou dolu. Zviera sa teraz zosúvalo rýchlejšie a ťahalo Ellisa so sebou k okraju. V poslednej sekunde s výrazom frustrácie pustil vak, kobyla vydala zo seba čosi ako výkrik a prevalila sa cez okraj, a potom letela už do prázdna, otáčala sa, akoby robila kotrmelce, a spolu s ňou sa rútilo do priepasti všetko ich jedlo, lieky, ich spací vak a náhradná plienka pre Chantal.

Jane vyhŕkli slzy.

O chvíľu Ellis vyliezol hore na rímsu vedľa nej. Objal ju a kľačal tam vedno s ňou, kým oplakávala kobylu a ich zásoby, svoje ubolené nohy a premrznuté chodidlá. Potom vstal, nežne jej pomohol hore a povedal: „Nesmieme zastať."

„Ale ako môžeme pokračovať?" plakala. „Nemáme čo jesť, nemôžeme si uvariť vodu, nemáme spacie vaky, žiadne lieky..."

„Máme jeden druhého," povedal.

Tuho ho objala, keď si spomenula, ako sa zošmykol k okraju priepasti. Ak toto prežijeme, pomyslela si, a ak unikneme Rusom a dostaneme sa spolu do Európy, nikdy ho nespustím z očí, prisahám.

„Choď prvá," povedal, vymaňujúc sa z jej objatia. „Chcem na teba vidieť." Nežne ju postrčil a ona sa automaticky pohla hore svahom. Cítila, ako v nej opäť pomaly rastie beznádej. Rozhodla sa, že bude myslieť len na najbližší cieľ - jednoducho ísť, až kým neklesne mŕtva. Po chvíli sa rozplakala Chantal. Jane si ju nevšímala, a ona napokon prestala.

O niečo neskôr - mohli to byť minúty alebo hodiny, lebo stratila pojem o čase - keď odbočovala za roh, dobehol ju Ellis, položil jej ruku na plece, aby ju zastavil. „Pozri," povedal a ukázal dopredu.

Chodník viedol dolu do obrovskej okrúhlej panvy, ktorú lemovali vysoké hory s bielymi končiarmi. Spočiatku nerozumela, prečo Ellis povedal *Pozri;* potom si uvedomila, že chodník išiel smerom *dolu.*

„Toto je najvyššie miesto?" spýtala sa hlúpo.

„Presne tak," povedal. „Toto je Kantivarský priesmyk. Zdolali sme najhoršiu časť tohto úseku cesty. V najbližších dňoch pôjdeme dolu kopcom a počasie bude teplejšie."

Jane sa posadila na zľadovatený balvan. Dokázala som to, prebleslo jej hlavou. Dokázala.

Kým obaja hľadeli na čierne kopce, obloha za končiarmi postupne zmenila farbu z perlovosivej na hnedastoružovú. Brieždilo sa. Ako slnko postupne osvetľovalo oblohu, v Janinom srdci svitala malá nádej. Dolu kopcom, pomyslela si, a teplejšie. Možno predsa len unikneme.

Chantal znovu plakala. Nuž, o *jej* zásoby jedla neprišli spolu s Maggie. Jane ju kŕmila, sedela pritom na zľadovatenom balvane na streche sveta, a Ellis topil sneh vo svojich dlaniach, aby sa Jane mohla napiť.

Zostup do Kantivarského údolia viedol pomerne miernym svahom, ktorý bol ale spočiatku veľmi zľadovatený. V každom prípade bol zostup menej dramatický, keďže sa nemuseli starať o koňa. Ellis, ktorý sa cestou hore ani raz nepošmykol, niesol Chantal.

Ranná obloha pred nimi ohnivo sčervenala, akoby svet za horami bol celý v plameňoch. Jane mala nohy stále skrehnuté od zimy, ale nos jej rozmrzol. Zrazu si uvedomila, že je strašne hladná. Musia jednoducho ísť tak dlho, až natrafia na nejakých ľudí. Jediné, čo mohli teraz predať, bol TNT v Ellisových vreckách. Keď sa aj to minie, budú sa musieť spoľahnúť na tradičnú afganskú pohostinnosť.

Nemali ani žiadne prikrývky. Budú musieť spať v kabátoch, s topánkami na nohách. Ale Jane mala pocit, že prekonajú všetky problémy. Aj hľadať chodník bolo teraz jednoduchšie, lebo steny údolia po oboch stranách boli stálym vodidlom a obmedzovali vzdialenosť, na ktorú mohli zablúdiť. Po krátkom čase začal pri nich žblnkať potok: opäť boli pod hranicou ľadu. Zem bola pomerne rovná, a keby mali koňa, mohli by sa na ňom viezť.

Po ďalších dvoch hodinách zastali, aby si oddýchli, a Jane prebrala od Ellisa Chantal. Boli na začiatku rokliny a chodník bol strmý a hrboľatý, ale keďže už boli pod hranicou ľadu, skaly neboli klzké. Roklina bola pomerne úzka a mohlo sa ľahko stať, že ju niečo zablokovalo. „Dúfam, že dolu nie sú nejaké zosuvy pôdy," poznamenala Jane.

Ellis sa pozeral opačným smerom hore do údolia. Zrazu sa strhol a povedal: „Ježišikriste."

„Čo je?" Jane sa otočila, pozrela tiež tým smerom a zmeravela. Za nimi, asi jeden a pol kilometra hore v údolí bolo šesť mužov v uniformách a kôň: pátracia čata.

Po tom všetkom, čo sme prekonali, pomyslela si Jane, nás aj tak chytia. Bola tak deprimovaná, že nemohla ani plakať.

Ellis ju schytil za ruku. „Rýchlo," povedal, „poďme." Ponáhľal sa dolu roklinou a ťahal ju za sebou.

„Má to vôbec zmysel?" povedala unavene. „Určite nás chytia."

„Jedna šanca by tu ešte bola.“ Počas chôdze si Ellis skúmavo prezeral strmé skalnaté steny rokliny.

„Aká?“

„Zosuv skál.“

„Prelezú ich alebo obídu.“

„Nie ak ich zasypú.“

Zastal na mieste, kde bolo dno kaňonu široké iba pár metrov a jedna stena mimoriadne strmá a vysoká. „Toto je perfektné,“ povedal. Z vrecka kabáta vybral tehličku TNT, cievku detonačného kábla *Primacord,* malý kovový predmet veľký ako vrchnáčik plniaceho pera a niečo, čo vyzeralo ako kovová injekčná striekačka, ibaže na tupom konci bol namiesto piestu ťahací krúžok. Všetko to rozložil na zem.

Jane ho pozorovala ako omráčená. Neodvažovala sa dúfať.

Malý kovový predmet pripevnil k jednému koncu Primacordu tak, že ho zohol zubami; potom pripevnil ten predmet k ostrému koncu injekčnej striekačky. Celé zariadenie podal Jane.

„Teraz počúvaj, čo musíš urobiť,“ začal. „Pôjdeš dolu roklinou a pritom budeš odvíjať kábel. Ulož ho v teréne tak, aby ho nebolo vidieť. Môžeš ho potiahnuť aj cez potok - tá vecička horí aj pod vodou. Keď ho odvinieš celý a budeš mať v ruke jeho koniec, vytiahni poistné kolíky, takto.“ Ukázal jej dva poistné kolíčky, ktoré boli vpichnuté do valca injekčnej striekačky. Vytiahol ich von a zasunul naspäť. „Potom sa pozeraj na mňa. Počkaj, kým zamávam rukami nad hlavou - takto.“ Predviedol jej, čo tým myslel. „Potom potiahni krúžok. Ak to presne načasujeme, môžeme ich všetkých zabiť. Choď!“

Jane postupovala podľa príkazov, bezmyšlienkovite ako robot. Zostupovala roklinou a odvíjala kábel. Najprv ho ukryla za rad kríkov, potom ho uložila na dno potoka. Chantal spala, a tak mala Jane obe ruky voľné.

Po minúte sa obzrela. Ellis vkliňoval TNT do štrbiny v skale. Jane si vždy myslela, že trhaviny explodujú spontánne, keď sa s nimi hrubo zaobchádza: zjavne to bola mylná predstava.

Išla ďalej, až kým sa kábel v jej ruke nenapol, potom sa obrátila znova. Ellis sa teraz šplhal hore stenou kaňonu, pravdepodobne hľadal vhodné miesto, odkiaľ by mohol pozorovať Rusov, keď vojdú do pasce.

Sadla si vedľa potoka. Chantalino drobné telíčko jej ležalo v lone. Slučka voľne visela, bez záťaže, čo bola vítaná úľava pre Janin ubolený chrbát. V mysli sa jej dookola opakovali Ellisove slová: *Ak to presne načasujeme, môžeme ich všetkých zabiť.* Mohlo by to klapnúť? rozmýšľala. Naozaj by sme ich všetkých zabili?

Čo by potom urobili ostatní Rusi? Jane začala opäť jasnejšie myslieť a uvažovala, čo bude nasledovať. O hodinu - dve si niekto všimne, že táto skupinka sa už dlhšie nehlásila, a pokúsia sa s nimi spojiť vysielačkou. Keď sa im to nepodarí, budú si myslieť, že skupina sa nachádza v nejakej hlbokej rokline, kde nie je signál, a preto nemôžu vysielať. Keď sa im ani v nasledujúcich hodinách nepodarí nadviazať kontakt, vyšlú za nimi helikoptéru, predpokladajúc, že veliteľ skupiny bude mať toľko rozumu, že zapáli oheň alebo urobí niečo podobné, aby ich bolo možné zo vzduchu ľahko lokalizovať. Keď aj tento pokus zlyhá, ľudia v centrále si začnú robiť vážne obavy. Napokon budú musieť vyslať pátraciu čatu, ktorá bude hľadať zmiznutých vojakov. Nová čata bude musieť ísť tou istou cestou ako tá stará. Dnes určite nestihnú prejsť celú tú trasu a v noci nebudú môcť poriadne hľadať. V čase, keď nájdu mŕtve telá, Ellis a Jane budú mať minimálne jeden a poldňový náskok, možno aj viac. To by mohlo stačiť, pomyslela si Jane; dovtedy s Ellisom minú toľko rázcestí a bočných údolí a alternatívnych ciest, že bude prakticky nemožné ich vystopovať. Uvidíme, pomyslela si unavene. Uvidíme, či to nebude koniec. Keby sa tí vojaci viac ponáhľali. Neznesiem toľké čakanie. Strašne sa bojím.

Ellisa videla úplne jasne. Liezol štvornožky po vrchole skál. Videla aj pátraciu čatu, ako pochoduje dolu údolím. Aj z diaľky vyzerali vojaci špinaví a ich ovisnuté ramená a vlečúce sa nohy prezrádzali, že sú unavení a zdeptaní. Ešte ju nezbadali; splývala s okolitým terénom.

Ellis sa učupil za skalný výčnelok a spoza neho pozoroval približujúcich sa vojakov. Našiel si výhodné stanovište: Jane naňho videla, ale Rusi nie, a on mal pritom jasný výhľad na miesto, kam uložil výbušniny.

Vojaci prišli na začiatok rokliny a začali ňou zostupovať. Jeden z nich sedel na koni a mal fúzy: pravdepodobne dôstojník, ich veliteľ. Jeden mal na hlave čitrali čiapku. To je Halam, pomyslela si Jane; zradca. Po tom, čo jej urobil Jean-Pierre, pokladala zradu za neodpustiteľný zločin. Ostatní piati mali krátke vlasy a vojenské čiapky a mladé, nahladko oholené tváre. Dvaja muži a päť chlapcov, pomyslela si.

Pozorovala Ellisa. Každú chvíľu jej dá signál. Začal ju bolieť krk od toho, ako zakláňala hlavu, aby naňho videla. Vojaci ju ešte stále nezbadali: sústredili sa na cestu a dívali sa pod nohy, aby nezakopli na kamenistom teréne. Napokon sa Ellis obrátil k nej, obe ruky zdvihol nad hlavu a výrazne pomaly nimi zamával sem a tam.

Jane pozrela späť na vojakov. Jeden z nich sa načiahol a chytil uzdu koňa, aby mu pomohol prejsť cez nerovný povrch. Jane držala v ľavej ruke nástroj podobný injekčnej striekačke a ukazovák pravej ruky mala v krúžku, za ktorý bolo treba potiahnuť. Jedným jediným trhnutím zapáli

rozbušku a odpáli TNT a skalný útes sa zosype dolu na jej prenasledovateľov. Päť chlapcov, pomyslela si. Vstúpili do armády, lebo boli mladí alebo hlúpi, alebo oboje, alebo ich povolali na vojenčinu. Umiestnení v studenej, nehostinnej krajine, kde ich ľudia nenávideli. Pochodovali hornatou, ľadovou divočinou. Pochovaní pod hromadou zosypanej hliny a kamenia, s rozmliaždenými lebkami a pľúcami upchatými hlinou a so zlomenými chrbtami a prerazenými hrudníkmi, kričia a dusia sa a krvácajú v agónii a hrôze. Päť listov, ktoré bude treba napísať hrdým otcom a utrápeným matkám tam doma: *s ľútosťou oznamujeme, zomrel počas akcie, historický boj proti reakčným silám, hrdinský čin, posmrtná medaila, hlboká sústrasť. Hlboká sústrasť.* Ako trápne budú vyznievať tieto pekné slová pre matku, keď si spomenie, ako v bolestiach a strachu rodila svojho syna, ako sa starala o jeho výživu v ťažkých aj menej ťažkých časoch, učila ho chodiť, umývať si ruky a napísať vlastné meno, ako ho vystrájala do školy; sledovala, ako rastie a rastie, až bol zrazu taký vysoký ako ona, potom ju dokonca prerástol, až bol schopný začať si sám zarábať na živobytie, nájsť si mladé, zdravé dievča, oženiť sa a založiť si vlastnú rodinu a svoju matku obdariť vnúčatami. A potom zrazu - smútok matky, keď si uvedomí, že všetko, čo urobila, všetka tá bolesť, námaha, snaha a obavy boli nanič: ten zázrak, jej dieťa, sa stalo obeťou veľkohubých chlapov, bolo zničené v hlúpej, zbytočnej vojne. Pocit straty. Áno. Pocit straty.

Jane počula Ellisov hlas. Pozrela hore. Stál, nestaral sa, či ho uvidia alebo nie, energicky na ňu mával a kričal: „Teraz! No tak, teraz!“

Opatrne položila ťahací krúžok na zem vedľa zurčiaceho potoka.

Medzitým ich vojaci oboch zbadali. Dvaja z nich začali liezť hore na tú stranu rokliny, kde stál Ellis. Ostatní obkľúčili Jane, a s tak trochu zahanbeným a trápnym výrazom na tvári mierili zbraňami na ňu a jej dieťa. Ignorovala ich a pozorovala Ellisa. Zliezal stenou rokliny. Muži, ktorí liezli hore za ním, zastali a čakali, čo urobí.

Zišiel dolu na dno rokliny a pomaly kráčal smerom k Jane. Zastal pred ňou. „Prečo?“ povedal. „Prečo si to nespravila?“

Lebo sú takí mladí, myslela si; lebo sú mladí; a nevinní a nechcú ma zabiť. Lebo by to bola vražda. Ale predovšetkým...

„Lebo majú mamy,“ povedala.

Jean-Pierre otvoril oči. Vedľa jeho poľného lôžka čupela postava Anatolija. Za Anatolijom cez otvor v stane prenikalo dnu jasné slnečné svetlo. Na chvíľu sa Jeana-Pierra zmocnila panika, lebo nevedel, prečo tak

dlho spal a čo mu uniklo; potom si, v jedinom záblesku, spomenul na všetky udalosti minulej noci.

On a Anatolij sa utáborili na jednom prístupovom mieste do Kantivarského priesmyku. Okolo pol tretej ich zobudil kapitán veliaci pátracej čate, ktorého predtým zobudil vojak na stráži.

Kapitán hlásil, že do tábora sa dopotácal mladý Afganec menom Halam. Akousi zmesou paštčiny, angličtiny a francúzštiny Halam oznámil, že bol sprievodcom dvoch Američanov na úteku, ale tí ho urazili a napadali, a preto ich opustil. Na otázku, kde sú tí „Američania“ teraz, sa ponúkol, že Rusov zavedie ku kamennej chate, kde utečenci ešte, nič netušiac, spia.

Jean-Pierre bol za to, aby okamžite skočili do helikoptéry a vyrazili na to miesto.

Anatolij bol obozretnejší. „V Mongolsku máme také príslovie: Postav sa, až keď kurva roztiahne nohy,“ povedal. „Halam môže klamať. Ak aj hovorí pravdu, možno nebude vedieť nájsť chatu, najmä v noci a z helikoptéry. A ak ju aj nájde, nemusia tam už byť.“

„Čo teda máme - podľa teba - urobiť?“

„Vyslať predvoj - kapitán, päť vojakov, jeden kôň, a pochopiteľne ten Halam. Môžu vyraziť okamžite. A my si môžeme ešte oddýchnuť, pokým ich nájdu.“

Jeho opatrnosť sa ukázala ako opodstatnená. O pol štvrtej predsunutý oddiel vysielačkou nahlásil, že chata je prázdna. Ale dodali, že oheň ešte horí, takže Halam zrejme hovoril pravdu.

Anatolij a Jean-Pierre dospeli k záveru, že Ellis a Jane sa v noci zobudili, zistili, že ich sprievodca je preč, a tak sa rozhodli okamžite pokračovať v úteku. Anatolij vydal príkaz, aby predsunutý oddiel išiel za nimi, pričom Halam mal vyberať cestu, ktorou mohli s najväčšou pravdepodobnosťou ísť.

Jean-Pierre si opäť ľahol do postele a upadol do hlbokého spánku, preto sa na svitaní neprebudil. Teraz hľadel rozospato na Anatolija a pýtal sa: „Koľko je hodín?“

„Osem. A chytili sme ich.“

Jeanovo-Pierrovo srdce poskočilo radosťou - potom si spomenul, že takýto pocit už raz mal, ale bol sklamaný. „A je to isté?“ spýtal sa.

„Môžeme sa ísť sami presvedčiť, len čo si natiahneš nohavice.“

Jean-Pierre bol šmahom ruky oblečený. Práve keď chceli nastúpiť, prišla helikoptéra s palivom a Anatolij usúdil, že bude rozumné radšej minútku počkať a natankovať, aby mali plnú nádrž, takže Jean-Pierre musel chvíľu dlhšie prekonávať svoju zožierajúcu netrpezlivosť.

Keď vzlietli, Jean-Pierre otvorenými dverami pozoroval krajinu. Keď leteli nad horami, Jean-Pierre si uvedomil, že je to zrejme najpustejšie a najnevľúdnejšie teritórium v Afganistane, ktoré dosiaľ videl. Je to možné, že Jane prešla touto holou, krutou, ľadom pokrytou mesačnou krajinou s dieťaťom v náručí? Musí ma veľmi nenávidieť, pomyslel si, keď toto všetko prekonala, len aby predo mnou ušla. Teraz sa dozvie, že to bolo všetko márne. Je moja navždy.

Ale naozaj ju chytili? Desil sa ďalšieho sklamania. Čo ak po pristátí zistí, že chytili ďalší pár hippies alebo dvoch fanatických horolezcov, alebo dokonca pár nomádov, ktorí vyzerali ako Európania?

Anatolij ukázal na Kantivarský priesmyk, nad ktorým práve leteli. „Zdá sa, že prišli o koňa," zakričal Jeanovi-Pierrovi do ucha v hluku motora a vetra. Jean-Pierre jasne rozoznal kontúry mŕtveho koňa v snehu pod priesmykom. Rozmýšľal, či to bola Maggie. Tej tvrdohlavej mrchy by veľká škoda nebola.

Leteli dolu Kantivarským údolím a hľadali predsunutý oddiel. Konečne zbadali dym: niekto zapálil oheň, aby navigoval helikoptéru. Začali klesať k malej rovnej ploche neďaleko vstupu do rokliny. Jean-Pierre si pozorne prezeral miesto, kde zosadali: videl troch či štyroch Rusov v uniformách, ale Jane nie.

Helikoptéra zosadla. Jean-Pierre cítil tlkot srdca až v hrdle. Zoskočil na zem. Od napätia mu bolo takmer nevoľno. Vzápätí stál vedľa neho aj Anatolij. Kapitán ich viedol od strojov dolu do rokliny.

A tam boli.

Jean-Pierre sa cítil ako človek, ktorého mučili, a zrazu mal svojho mučiteľa v rukách. Jane sedela na zemi vedľa malého potoka so Chantal v lone. Ellis stál za ňou. Obaja vyzerali vyčerpaní a demoralizovaní, porazení.

Jean-Pierre zastal. „Poď sem," povedal Jane.

Vstala a išla k nemu. Videl, že Chantal nesie v akejsi slučke prevesenej okolo krku, takže mala obe ruky voľné. Ellis vykročil za ňou. „Ty nie," povedal Jean-Pierre. Ellis zastal.

Jane zostala stáť pred Jeanom-Pierrom a pozrela naňho. Zdvihol pravú ruku a celou silou ju udrel zboku do tváre. Pri žiadnom údere, ktorý doteraz dal, necítil toľké uspokojenie. Myklo ňou dozadu, zatackala sa, takže myslel, že spadne. Ale Jane udržala rovnováhu a vzdorovito naňho hľadela, zatiaľ čo slzy bolesti jej stekali po tvári. Ponad jej plece Jean-Pierre videl, že Ellis náhle urobil krok vpred, ale vzápätí sa ovládol. Jean-Pierre bol mierne sklamaný: keby sa Ellis pokúsil brániť Jane, vojaci by naňho skočili a zbili by ho. To nič: čoskoro svoju bitku dostane i tak.

Jean-Pierre dvihol ruku, aby Jane znovu udrel. Cúvla a oboma rukami chránila Chantal v náručí. Jean-Pierre si to rozmyslel. „Na to bude dosť času neskôr," povedal a spustil ruku. „Veľa času."

Jean-Pierre sa obrátil a vracal sa k helikoptére. Jane sklopila pohľad k Chantal. Dieťa pozeralo na ňu. Bolo hore, ale nebolo hladné. Jane ju objala, akoby ju bolo treba učičíkať. Istým spôsobom bola rada, že ju Jean-Pierre udrel, aj keď jej tvár horela od bolesti a poníženia. Ten úder bol ako konečný rozsudok pri rozvode: jej manželstvo bolo definitívne, oficiálne skončené a ona nemala žiadne ďalšie povinnosti. Keby plakal alebo ju požiadal o odpustenie, alebo prosil, aby ho neznenávidela za to, čo urobil, možno by mala pocit viny. Ale ten úder všetko ukončil. Nemala preňho žiadne city: ani trochu lásky alebo úcty, ba ani súcitu. Aká irónia, pomyslela si, že sa od neho definitívne oslobodila práve v momente, keď ju konečne chytil.

Až do tejto chvíle celú akciu riadil kapitán, ten, ktorý išiel na koni, ale teraz prevzal velenie Anatolij, Jeanova-Pierrova spojka. Keď začal vydávať rozkazy, Jane si uvedomila, že rozumie, čo hovorí. Vyše roka nepočula ruštinu a spočiatku jej znela veľmi nezrozumiteľne, ale teraz, keď si ucho privyklo, rozoznala každé slovo. Práve hovoril jednému z vojakov, aby spútal Ellisovi ruky. Vojak, zjavne na to pripravený, vytiahol putá. Ellis vtedy vystrel ruky pred seba a vojak mu nasadil želiezka.

Ellis pôsobil vyľakane a skľúčene. Keď ho Jane videla spútaného, pokoreného, premohla ju ľútosť a beznádej, a do očí sa jej nahrnuli slzy.

Vojak sa spýtal, či má spútať aj Jane.

„Nie," povedal Anatolij. „Má dieťa."

Odvádzali ich k helikoptére. Ellis povedal: „Prepáč. To s Jeanom-Pierrom. Nemohol som ho..."

Potriasla hlavou, aby mu naznačila, že sa nemusí ospravedlňovať, ale povedať nedokázala nič. Ellisova vyslovená pokornosť ju rozčuľovala; nehnevala sa naňho, ale na všetkých ostatných, ktorí spôsobili, že sa teraz tak správal: Jean-Pierre a Anatolij a Halam a Rusi. Takmer ľutovala, že neodpálila nálož.

Ellis naskočil do helikoptéry a potom sa sklonil, aby jej pomohol. Ľavou rukou pridržala Chantal, aby sa slučka nehýbala, a podala mu pravú ruku. Vytiahol ju hore. Keď bola k nemu najtesnejšie, zašepkal: „Hneď keď vzlietneme, udri Jeana-Pierra."

Jane bola taká prekvapená, že našťastie nestihla zareagovať. Zrejme nik iný Ellisa nepočul, hoci i tak nik veľmi nerozumel po anglicky. Usilovala sa tváriť čo najnormálnejšie.

Pasažierska kabína bola malá a holá, strop bol nízky, takže muži sa museli hrbiť. Nebolo tam nič, iba úzka lavica na sedenie, pripevnená k trupu lietadla oproti dverám. Jane sa vďačne posadila. Zo svojho miesta videla do kabíny posádky.

Sedadlo pilota bolo vyvýšené asi o sedemdesiat centimetrov nad podlahou a zboku malo jeden prístupový schodík. Pilot bol na svojom mieste - posádka celý čas nevystúpila - a rotory sa stále otáčali. Hluk bol veľmi intenzívny.

Ellis si čupol na podlahu vedľa Jane, medzi lavicu a sedadlo pilota.

Anatolij nastúpil spolu s jedným vojakom. Niečo mu hovoril a ukazoval pritom na Ellisa. Jane nepočula jeho slová, ale z vojakovej reakcie jasne vyplývalo, že dostal príkaz strážiť Ellisa: sňal si pušku z ramena a držal ju voľne v rukách.

Jean-Pierre nastúpil ako posledný. Stál pri otvorených dverách, pozeral von, keď sa helikoptéra odlepila od zeme. Jane cítila, ako v nej stúpa panika. Ellisovi sa ľahko povie, aby udrela Jeana-Pierra, keď budú vzlietať, ale ako to má urobiť? Jean-Pierre práve stál pri otvorených dverách, chrbtom k nej - ak by sa ho pokúsila udrieť, pravdepodobne by stratila rovnováhu a vypadla by. Pozrela na Ellisa v nádeji, že jej niečo naznačí, dá nejaký pokyn. Na tvári mal napätý a odhodlaný výraz, ale jej pohľad neopätoval.

Helikoptéra sa vzniesla asi dva a pol metra do vzduchu, na okamih zastala, potom sa naklonila, nabrala rýchlosť a začala znovu stúpať.

Jean-Pierre odstúpil od dverí, rozhliadol sa po kabíne a zistil, že si nemá kam sadnúť. Váhal. Jane vedela, že by mala vstať a udrieť ho - hoci nemala potuchy, prečo to Ellis chcel - ale ona sa od strachu ani nepohla, akoby primrzla k svojmu sedadlu. Jean-Pierre ukázal palcom na ňu a naznačil jej, že má vstať.

Vtedy ho udrela.

Bola unavená a nešťastná a ubolená a hladná a zúfalá, a on chcel, aby ona, zaťažená váhou dieťaťa v náručí, vstala a uvoľnila mu miesto, aby si mohol sadnúť. Ten opovržlivý pohyb palca bol súhrnným vyjadrením všetkej jeho krutosti a zloby a zradcovstva - a v nej zrazu stúpol hnev. Vstala, Chantal sa jej pritom hompáľala v taške na krku, naklonila k nemu tvár a zvreskla: „Ty sviniar! Odporný sviniar!“ jej hlas sa strácal v hukote motorov a vetra, ale výraz jej tváre ho očividne šokoval, lebo prekvapene ustúpil dozadu. „Nenávidím ťa!“ kričala Jane; potom sa naňho vrhla vystretými rukami a silno doňho sotila, takže vypadol otvorenými dverami von.

Rusi urobili jednu chybu. Bola to síce maličkosť, ale to bolo jediné, čoho sa mohol Ellis chytiť - a rozhodol sa to využiť. Rusi urobili chybu, že mu ruky spútali nie za chrbtom, ale vpredu, pred telom.

Dúfal, že ho nezviažu celého - preto sa s nadľudskou námahou donútil k pasivite a neurobil nič, keď Jean-Pierre udrel Jane. Rátal aj s malou šancou, že ho nezviažu vôbec: napokon, veď bol odzbrojený a iba jeden proti mnohým. No Anatolij bol, podľa všetkého, veľmi opatrný muž.

Našťastie mu ale putá nenasadzoval Anatolij: robil to vojak. Vojaci vedeli, že so zajatcom sa ľahšie zaobchádza, keď má ruky zviazané vpredu - bolo oveľa menej pravdepodobné, že spadne, a nastupovať a vystupovať do lietadla alebo auta mohol aj bez pomoci. Takže keď Ellis pokorne vystrel ruky pred telom, vojak sa nad tým vôbec nepozastavil.

Ellis bez pomoci nemohol prekonať troch mužov, zvlášť keď jeden z nich bol ozbrojený. Jeho šance v otvorenom boji sa rovnali nule. Jeho jedinou nádejou bolo spôsobiť haváriu helikoptéry.

Na okamih akoby zastal čas: keď Jane stála v otvorených dverách, s dieťaťom v taške prevesenej cez krk, a hľadela s vydeseným výrazom, ako Jean-Pierre padá do priestoru; a v tej chvíli si Ellis pomyslel: sme iba štyri až päť metrov nad zemou, ten pes to pravdepodobne prežije, to je fakt smola... Vtom vyskočil Anatolij, zozadu chytil Jane za ruky a pevne ju držal. Jane a Anatolij teraz stáli medzi Ellisom a vojakom na opačnom konci kabíny.

Ellis sa zvrtol a bleskovo priskočil k pilotovmu vyvýšenému sedadlu. Ako slučku prehodil svoje spútané paže cez hlavu pilota a potiahol, až sa reťaz pút vrezala mužovi do hrdla, a potom sa ho snažil nadvihnúť. Pilot nepodľahol panike.

Nohy mal na pedáloch, ľavú ruku na riadiacej páke helikoptéry, ale šikovne nadvihol pravú ruku a prstami - ako ostrými pazúrmi - sa zakvačil do Ellisovho zápästia.

Ellisa na okamih premkol strach. Toto bola jeho posledná šanca a na jej využitie mal iba jednu - dve sekundy. Vojak sa bude báť strieľať, aby náhodou netrafil pilota; a Anatolij, ak aj mal pri sebe pištoľ, bude mať podobný strach; ale čoskoro si jeden z nich uvedomí, že nemajú čo stratiť, lebo ak nezastrelia Ellisa, lietadlo havaruje, takže to zariskuje.

Ktosi schmatol Ellisa zozadu za ramená. Zbadal kúsok tmavosivého rukáva a vedel, že je to Anatolij. Strelec dolu v riadiacej kabíne sa obrátil, a keď videl, čo sa deje, začal vstávať zo svojho sedadla.

Ellis prudko trhol reťazou. Toľkú bolesť pilot už nevydržal. Obe ruky vystrel nad hlavu a zdvihol sa zo sedadla.

Helikoptéra sa začala nakláňať a kolísať vo vetre. Ellis, ktorý bol na to pripravený, sa oprel o pilotovo sedadlo, aby sa udržal na nohách; ale Anatolij za ním stratil rovnováhu a pustil mu ramená.

Ellis vytiahol pilota zo sedadla a zhodil ho na zem, potom sa natiahol k riadiacej páke a stlačil ju dolu.

Helikoptéra padala ako kameň.

Ellis sa otočil a v pokrčení čakal na dopad.

Pilot ležal na dlážke pri Ellisových nohách a oboma rukami si držal ubolené hrdlo. Anatolij dopadol celou dĺžkou svojho tela do stredu kabíny. Jane sa krčila v rohu a chránila Chantal v pevnom objatí. Vojak spadol tiež, ale hneď sa pozviechal a teraz v kľaku mieril kalašnikovom na Ellisa.

V tom istom momente, keď stisol spúšť, kolesá helikoptéry prudko dosadli na zem.

Náraz zhodil Ellisa na kolená, ale keďže bol na to pripravený, nestratil rovnováhu. Vojak sa zatackal nabok, jeho strely preleteli trupom lietadla asi meter od Ellisovej hlavy, potom padol dopredu, pričom odhodil zbraň a vystrel ruky, aby zmiernil pád.

Ellis sa naklonil, schmatol pušku a nešikovne ju držal v spútaných rukách.

Bol to moment triumfálnej radosti.

Konečne sa mohol brániť. Ušiel, chytili ho a ponížili, prekonal hlad, zimu a strach, a bezmocne sa prizeral, keď Jean-Pierre udrel Jane; ale teraz, konečne, sa môže vzoprieť a bojovať.

Prstom našiel spúšť. Ruky mal zviazané príliš tesne pri sebe, takže nemohol kalašnikov držať v normálnej polohe; hlaveň podopieral tak, že ľavou rukou držal zásobník, ktorý bol tesne pred krytkou spúšte.

Motor helikoptéry akoby zakašľal a rotory začali spomaľovať. Ellis pozrel dopredu a videl, ako strelec vyskočil bočnými dverami pilota. Musel rýchlo ovládnuť situáciu, prv než sa Rusi vonku spamätajú.

Postavil sa tak, aby Anatolij, ktorý ležal vystretý na podlahe, bol medzi ním a dverami; potom ústie hlavne priložil k jeho lícu.

Vojak naňho vystrašene pozeral. „Vystúp," povedal Ellis a mykol hlavou. Vojak pochopil a vyskočil cez otvorené dvere von.

Pilot ešte stále ležal na podlahe a zjavne mal ťažkosti s dýchaním. Ellis doňho kopol, aby na seba upozornil, a prikázal mu, aby tiež vystúpil. Muž s námahou vstal, pričom si stále držal hrdlo, a vyskočil tiež.

Ellis povedal Jane: „Vysvetli tomu chlapovi, že má vystúpiť, ale musí zostať tesne pri helikoptére, chrbtom ku mne. Rýchlo, rýchlo!"

Jane zakričala na Anatolija niekoľko ruských slov. Ten vstal, nenávistné pozrel na Ellisa a pomaly zliezol z helikoptéry.

Ellis priložil hlaveň pušky zozadu k Anatolijovmu krku a povedal: „Povedz mu, aby prikázal ostatným, že sa nesmú hýbať.“

Jane opäť niečo povedala a Anatolij zakričal rozkazy. Ellis sa rozhliadol. Pilot, strelec a vojak, ktorý bol v helikoptére - všetci boli nablízku. Hneď za nimi bol Jean-Pierre. Sedel na zemi a držal si členok: mal šťastie pri dopade, pomyslel si Ellis, takmer nič sa mu nestalo. O kus ďalej boli ďalší traja vojaci, kapitán, kôň a Halam.

Ellis povedal: „Povedz Anatolijovi, aby si rozopol kabát, pomaly vybral pištoľ a podal ti ju.“

Jane to preložila. Ellis silnejšie pritlačil hlaveň kalašnikova k Anatolijovmu krku, keď ten vyťahoval svoju zbraň z puzdra a podával ju dozadu.

Jane ju zobrala.

Ellis povedal: „Je to makarov? Áno. Na ľavej strane uvidíš poistku. Posúvaj ju, až kým prekryje červenú bodku. Aby si mohla vystreliť, musíš pištoľ najprv natiahnuť; posunieš dozadu na doraz pružinu nad rukoväťou; potom stisneš kohútik. Je ti to jasné?“

„Áno,“ povedala. Tvár mala bielu a celá sa chvela, ale jej zovreté pery prezrádzali odhodlanosť.

Ellis pokračoval: „Teraz nech prikáže vojakom, aby sem - jeden po druhom - priniesli svoje zbrane a nahádzali ich do helikoptéry.

Jane preložila a Anatolij vydal rozkaz.

„Mier na nich pištoľou, keď sa budú približovať,“ dodal Ellis.

Vojaci prichádzali jeden po druhom a odovzdávali zbraň. „Päť mladých mužov,“ povedala Jane. „O čom to hovoríš?“

„Bol tam kapitán, Halam a päť mladých mužov. Teraz vidím iba štyroch.“

„Povedz Anatolijovi, nech nájde piateho, ak chce žiť.“

Jane čosi zakričala na Anatolija a Ellisa prekvapila ráznosť v jej hlase. Na Anatolija to očividne zapôsobilo. Preľaknuto vydal ďalší rozkaz. Po chvíli spoza chvosta helikoptéry vyšiel piaty vojak a tak ako ostatní, aj on odovzdal zbraň.

„Dobrá práca,“ povedal Ellis Jane. „Mohol to všetko zmariť. Teraz nech si všetci ľahnú na zem.“

O minútu všetci ležali tvárou k zemi.

„Musíš mi prestreliť putá,“ povedal Jane.

Zložil pušku a ruky vystrel dopredu pred otvorené dvere. Jane potiahla dozadu pružinu pištole a potom priložila ústie jej hlavne k reťazi pút. Stáli tak, aby vystrelená guľka preletela otvorenými dvermi.

„Dúfam, že mi to nezlomí zápästie,“ povedal Ellis.

Jane zavrela oči a potiahla kohútik.

Ellis zreval: „Au, doriti!“ V zápästí ho ukrutne zabolelo. Po chvíli ale zistil, že nebolo zlomené - reťaz áno.

Opäť zobral do ruky zbraň. „Teraz chcem ich vysielačku,“ povedal.

Na Anatolijov príkaz kapitán začal odopínať remene, ktorými bola pripevnená na chrbte koňa veľká škatuľa.

Ellis rozmýšľal, či helikoptéra bude ešte schopná letu. Podvozok bol, pochopiteľne, zlomený a v trupe nad ním mohlo byť kadečo zničené; ale motor a hlavné ovládacie zariadenia boli umiestnené hore. Spomenul si, ako počas bitky v Dargu takáto helikoptéra spadla z výšky desiatich metrov, a potom opäť vzlietla. Aj táto potvora by mala ešte lietať, keď to tamtá dokázala, pomyslel si. Ak nie...

Nevedel, čo by v tom prípade urobil.

Kapitán priniesol vysielačku a položil ju do helikoptéry, potom odišiel.

Ellis si na chvíľu vydýchol. Kým má vysielačku, Rusi sa nemôžu skontaktovať so svojou základňou. To znamenalo, že nemôžu dostať posily, ani nemôžu nikomu oznámiť, čo sa stalo. Ak sa Ellisovi podarí dostať stroj do vzduchu, zbaví sa prenasledovateľov.

„Stále mier na Anatolija,“ povedal Jane. „Ja pozriem, či tá mašina ešte môže lietať.“

Jane zistila, že pištoľ je prekvapivo ťažká. Keď mierila na Anatolija, ruku mala chvíľu vystretú, ale čoskoro ju musela trochu skloniť, aby si oddýchla. Ľavou rukou hladkala chrbát Chantal. Tá sem-tam zaplakala, ale teraz prestala.

Motor helikoptéry naskočil, potom zakašľal a váhal. Och, prosím ťa, naštartuj, modlila sa, pohni sa, prosím.

Motor sa s hrozivým revom prebral k životu a vrtuľa sa začala pomaly otáčať.

Jean-Pierre zdvihol k nej pohľad.

Neopováž sa, v duchu mu pohrozila Jane. Nehýb sa!

Jean-Pierre sa posadil, pozrel na Jane a potom sa, očividne premáhajúc bolesť, postavil.

Jane namierila naňho pištoľ.

Pohol sa smerom k nej.

„Nenúť ma na teba vystreliť!“ zakričala, ale jej hlas zanikol v čoraz hlasnejšom hukote motorov.

Anatolij musel zbadať Jeana-Pierra, lebo sa pretočil na chrbát a posadil sa. Jane namierila naňho. Zdvihol ruky a naznačil, že sa vzdáva. Jane nasmerovala pištoľ znovu na Jeana-Pierra. Ten nezastal, blížil sa k nej.

Jane cítila silný záchvev helikoptéry, ktorá sa pokúšala vzlietnuť.

Jean-Pierre bol celkom blízko. Jasne videla jeho tvár. Rozhodil naširoko ruky, akoby v prosebnom geste, ale v očiach mu zbadala divoký záblesk. Zošalel, pomyslela si; ale možno nie až teraz, ale už dávno, veľmi dávno.

„Urobím to!“ zakričala, hoci vedela, že ju nemôže počuť. „Zastrelím ťa!“

Helikoptéra sa odlepila od zeme.

Jean-Pierre sa rozbehol.

Keď stroj začal stúpať, vyskočil a dopadol na palubu. Jane dúfala, že znovu vypadne, ale udržal sa vnútri. Nenávistné na ňu pozrel a chcel sa na ňu vrhnúť.

Zavrela oči a stisla spúšť.

Zbraň zaburácala a mykla sa v jej ruke.

Znovu pootvorila oči. Jean-Pierre tam stál, vzpriamený, s výrazom ohromenia na tvári. Potom sa na hrudnej časti jeho kabáta zjavila tmavá škvrna. V panike Jane stisla kohútik znova a znova a potom ešte tretí raz. Prvé dva výstrely išli mimo, ale tretím ho trafila do ramena. Otočil sa tvárou von a vypadol cez otvorené dvere.

Potom zmizol.

Zabila som ho, prebleslo jej hlavou.

V prvom momente pocítila až divokú úľavu. Snažil sa ju ovládnuť, spútať, zotročiť. Poľoval na ňu ako na zver. Zradil ju a bil ju. A teraz ho ona zabila.

Potom ju premohol smútok. Posadila sa na palubu a rozvzlykala sa. Chantal sa tiež rozplakala; Jane ju uslzená kolísala v náručí.

Nevedela, ako dlho tam takto sedela. Napokon vstala a prešla dopredu k sedadlu pilota. „Si v poriadku?“ zakričal Ellis. Prikývla a pokúsila sa o úsmev.

Ellis sa na ňu usmial, ukázal na palubnú dosku a zvolal: „Pozri - plná nádrž!“

Pobozkala ho na krk. Jedného dňa mu povie, že zastrelila Jeana-Pierra; ale teraz nie. „Ako ďaleko je k hranici?“

„Necelú hodinu. A nemôžu nikoho poslať za nami, lebo máme ich vysielačku.“

Jane pozrela cez predné sklo. Priamo vpredu videla zasnežené končiare hôr, ktoré by musela zdolať. Myslím, že by som to nezvládla, povedala si sama pre seba. Asi by som si ľahla do snehu a zomrela by som tam.

Ellisovi sa zjavil na tvári túžobný výraz.

„Na čo myslíš?“

„Na to, ako rád by som si dal roastbeefový sendvič - s hlávkovým šalátom a paradajkou a majonézou na bielom pšeničnom chlebe,“ povedal a Jane sa usmiala.

Chantal sa zamrvila a rozplakala sa. Ellis pustil riadiacu páku a dotkol sa jej ružového líčka. „Je hladná,“ povedal.

„Idem dozadu a nakŕmim ju,“ povedala Jane. Vrátila sa do pasažierskej kabíny a posadila sa na lavicu. Rozopla si kabát a košeľu, a priložila si dieťa k prsiam, zatiaľ čo helikoptéra letela smerom k vychádzajúcemu slnku.

TRETIA ČASŤ

1983

K A P I T O L A 2 0

Jane spokojne kráčala k Ellisovmu autu, ktoré stálo na príjazdovej ceste, a posadila sa na sedadlo vedľa šoféra. Bolo to úspešné popoludnie. Pizza bola dobrá a film *Flashdance* sa Petal páčil. Ellis bol nervózny a mal obavy z toho, ako zoznámi svoju dcéru so svojou priateľkou, ale Petal bola nadšená osemmesačnou Chantal a všetko išlo veľmi hladko. Ellis bol s priebehom stretnutia taký spokojný, že keď doviezli Petal domov, navrhol, aby Jane išla spolu s ním až k domu a pozdravila Gil. Gil ich pozvala dnu a rozplývala sa nad Chantal, takže v priebehu jediného popoludnia sa Jane zoznámila nielen s jeho dcérou, ale aj s jeho manželkou.

Ellis - Jane si jednoducho nemohla zvyknúť, že jeho pravé meno je John, a rozhodla sa, že ona ho vždy bude volať Ellis - uložil Chantal na zadné sedadlo a posadil sa vedľa Jane. „Tak čo povieš?“ spýtal sa, keď sa pohli.

„Nepovedal si mi, že je pekná.“

„Petal je pekná?“

„Mala som na mysli Gil,“ povedala Jane a zasmiala sa.

„Áno, je pekná.“

„Sú to milí ľudia a nezaslúžia si, aby ich človek hádzal do jedného vreca s takým človekom, ako si ty.“

Jane si ho doberala, ale Ellis vážne prikývol.

Naklonila sa a položila mu ruku na stehno. „To mal byť iba vtip,“ povedala.

„Ale je to pravda.“

Chvíľu obaja mlčali. Uplynulo presne šesť mesiacov odvtedy, čo ušli z Afganistanu. Občas sa ešte stalo, že Jane sa akoby bezdôvodne rozplakala, ale už nemávala hrôzostrašné sny, v ktorých znovu a znovu zastrelila Jeana-Pierra. Nikto okrem nej a Ellisa nevedel, čo sa stalo - Ellis dokonca ani svojim nadriadeným nepovedal pravdu o tom, ako zomrel Jean-Pierre - a Jane sa rozhodla, že Chantal povie, že jej otec zomrel vo vojne v Afganistane: nič viac.

Namiesto toho, aby šiel Ellis najkratšou cestou do mesta, zvolil celý rad bočných ulíc, až napokon zaparkoval na voľnom, nezastavanom priestranstve, odkiaľ bol výhľad na vodu.

„Čo tu chceš robiť?“ spýtala sa Jane. „Bozkávať sa?“

„Ak nemáš námietky, tak aj to. Ale chcem sa s tebou porozprávať.“

„Okej.“

„Bol to príjemný deň.“ „Áno.“

„Petal bola dnes pri mne uvoľnenejšia než kedykoľvek predtým.“

„Bohvie prečo?“

„Mám na to svoju teóriu,“ povedal Ellis. „To kvôli tebe a Chantal. Teraz, keď som súčasťou inej rodiny, nepredstavujem pre ňu, jej domov a stabilitu nijakú hrozbu. Myslím, že je to v tom.“

„To dáva zmysel. O tom si chcel hovoriť?“

„Nie.“ Váhal. „Odchádzam zo CIA.“

Jane prikývla. „To som veľmi rada,“ povedala nadšene. Čakala niečo také. Chcel urobiť čiaru za minulosťou, uzavrieť istú kapitolu svojho života.

„Afganská misia je v zásade skončená,“ pokračoval. „Masudov výcvikový program sa rozbehol, prvá zásielka zbraní bola doručená. Masudova pozícia je momentálne taká silná, že rokoval o zimnom prímerí s Rusmi.“

„Výborne!“ povedala Jane. „Som za všetko, čo podporuje pokoj zbraní.“

„Keď som bol vo Washingtone a ty v Londýne, ponúkli mi iné miesto. Je to presne to, čo som chcel vždy robiť, navyše je aj dobre platené.“

„O čo ide?“ spýtala sa Jane zvedavo.

„Je to práca v novovzniknutej skupine zameranej na boj s organizovaným zločinom.“

Jane pichlo pri srdci: strach. „Je to nebezpečné?“

„Pre mňa nie. Už som pristarý na aktívnu službu. Mojou úlohou bude riadiť tajných agentov.“

Jane cítila, že nie je celkom úprimný. „Povedz mi celú pravdu, ty hnusák.“

„Pozri, je to omnoho menej nebezpečné ako to, čo som robil doteraz. Ale také bezpečné ako vyučovanie v materskej škole to tiež práve nie je.“

Usmiala sa naňho. Vedela, kam to všetko smeruje, a bola šťastná.

Povedal: „Okrem toho budem pôsobiť tu v New Yorku.“

To ju zaskočilo. „Naozaj?“

„Prečo si taká prekvapená?“

„Lebo ja som sa uchádzala o miesto v OSN. Tu v New Yorku.“

„O tom si mi nič nepovedala!“ tváril sa trochu urazene.

„Ani ty si mi nepovedal nič o *svojich* plánoch!“ povedala rozhorčene

„Teraz ti to hovorím.“

„Aj ja *ti* to teraz hovorím.“

„Ak ...bola by si ma opustila?“

„Prečo by sme mali žiť tam, kde pracuješ ty? Prečo by sme nemohli žiť tam, kde pracujem ja?“

„Za ten mesiac, čo sme boli od seba, som úplne zabudol, že si taká urážlivá,“ povedal.

„Veď práve.“

Mlčali.

Napokon sa ozval Ellis: „No dobre, ale keďže budeme obaja žiť v New Yorku...“

„Mohli by sme mať spoločnú domácnosť?“

„Áno,“ povedal trochu rozpačito.

Zrazu jej prišlo ľúto, že tak prudko zareagovala. V skutočnosti nebol bezohľadný, iba trochu nerozvážny. Takmer ho stratila, tam v Afganistane, a odvtedy sa nedokázala nikdy naňho dlho hnevať, lebo vždy si spomenula, ako veľmi sa vtedy bála, že by navždy a nezvratné mohla oňho prísť, a aká nevýslovne šťastná bola, keď zostali spolu a prežili to. „Okej,“ povedala nežnejším hlasom. „Tak sa teda nasťahujeme do spoločnej domácnosti.“

„Vlastne... myslel som, že by sme to mohli zoficiálniť. Ak chceš.“

Na toto čakala. „Zoficiálniť,“ povedala, akoby tomu nerozumela.

„Áno,“ povedal rozpačito. „Myslel som, že by sme sa mohli vziať. Ak chceš.“

Pobavene sa zasmiala. „Urob to, ako sa patrí, Ellis!“ povedala. „Požiadaj ma o ruku!“

Chytil ju za ruku. „Jane, moja drahá, milujem ťa. Vydáš sa za mňa?“

„Áno! Áno!“ povedala. „Čo najskôr! Zajtra! Dnes!“

„Ďakujem,“ povedal.

Naklonila sa k nemu a pobozkala ho. „Aj ja ťa milujem.“

Sedeli mlčky, držali sa za ruky a pozorovali západ slnka. Zvláštne, pomyslela si Jane, ale Afganistan mi teraz pripadá taký nereálny ako zlý sen, síce živý, ale už nie nebezpečný. Zreteľne si pamätala ľudí - Abdullaha, mullaha, a Rabiu, babicu, fešného Mohammeda a zmyselnú Zaharu a oddanú Faru - ale bomby a helikoptéry, strach a útrapy v jej spomienkach čoraz väčšmi bledli. Až teraz prichádza naozajstné dobrodružstvo, cítila: vydať sa, vychovávať Chantal a snažiť sa zmeniť svet k lepšiemu.

„Pôjdeme?“ povedal Ellis.

„Áno.“ Ešte raz mu stisla ruku a potom ju pustila. „Čaká nás veľa práce.“

Naštartoval auto a zamieril späť do mesta.

BIBLIOGRAFIA

Nasledujúce knihy o Afganistane sú od autorov, ktorí krajinu navštívili po sovietskej invázii v roku 1979:

Chaliand, Gerhard: *Report from Afghanistan.* New York: Penguin, 1982.

Fullerton, John: *The Soviet Occupation of Afghanistan.* London: Methuen, 1984.

Gali, Sandy: *Behind Russian Lines.* London: Sidgwick & Jackson, 1983.

Martin, Mike: *Afghanistan: Inside a Rebel Stronghold.* Poo-le, England: Blandford Press, 1984.

Ryan, Nigel: *A Hitch or Two in Afghanistan.* London: Wei-denfeld & Nicolson, 1983.

Van Dyk, Jere: *In Afghanistan.* New York: Cowrad-McCann, 1983.

Všeobecná príručka o Afganistane:

Dupree, Louis: *Afghanistan.* Princeton: Princeton University Press, 1980.

O situácii žien a detí odporúčam tieto knihy:

Bailleau Lajoinie, Simone: *Conditions de Femmes en Afghanistan.* Paris: Editions Sociales, 1980.

Hunte, Pamela Anne: *The Sociocultural Context of Perina-tality in Afghanistan.* Ann Arbor: University Microfilms International, 1984.

Zeitlinger, 1979.

Klasický cestopis o Údolí Piatich levov a Nuristane: Newby, Eric: *A Short Walk in the Hindu Kush.* London: Sec-ker & Warburg, 1958.

KEN FOLLETT

MEDZI LEVMI

Z anglického originálu Ken Follett: Lie Down With Lions (The Penguin Books, New York 1986) preložila Dana Brenčičová.
Redigovala Katarína Jošticová.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo Ikar, a. s., Bratislava v roku 2008
ako svoju 2 729. publikáciu.
Obálka, sadzba a zalomenie do strán 3H creative studio,
spol. s r. o., Bratislava.
Vytlačili Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica.

ISBN 978-80-551-1798-0